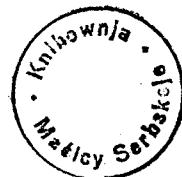

Katholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrylla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Tříadvacíty letník.

v Budyschinje.

Církev Smolerjee kniževního čezenje v mazigozny domje.

1885.

W op s h i j e c ź o.

	Strona
Daj Boh zbožo! Wot redaktora	1
W nowym lęże z nowymi mocami za Bacżoniku cyrkę. Wot r.	2
Zemierzenjo w Schpaniſkej. Wot r.	9
Rajstrachniſche domapptanjo. Wot r.	11
Zow je dobro bież. Wot r.	12
Eschęzanska wulkomyślnoſć. Wot r.	13, 23, 33
Starajce ſo za khude ſchulſte dźeczi. Wot r.	18
Powyhčenjo žilinohu clu. Wot r.	21
Wscheproſchenjo k swiedzenju na Welehradze w lęże 1885. Wot Hórnika	29
Thyacletne wopominečjo imierze ſwiatoho Methodija. Wot Hórnika	30
Nastawki bież napijma. Wot Kubascha	41, 49, 60
Schpihel za czeledź. Wot Kubascha	52, 62
Wot koho chec cyrkę swoje zamoznenjo zaſtarane męcz? Wot Hr.	57
Swiedzeni na Welehradze. Wot r.	58
Ze ſwiatoho kraja. Wot Tadeja Natuſcha	69
Dźeczo a pieriez. Wot Kubascha	70
Nieſchekhwataj ſo w ſudzeniu. Wot r.	71
Žeđa. Wot r.	77, 86, 100, 112
Khochę za brachku. Wot Kubascha	79
Raz baſtu! Wot Kubascha	80
Audienca němickich wuzowarjom poła Leona XIII. Wot r.	85
W zrudnej ſchuli. Wot Kubascha	90
Boh lefuje na miſcelate waſchinjo. Wot Kubascha	90
W měſacu najwiecznejſcieje Wutroby Jezuſoweje. Wot Kubascha	97, 105
Dopomieczę na njeboh P. Tęcelina. Wot Hórnika	107
Schpihel je ważna wę! Wot krajinn N. z kraja	109
Twar cyrkwe ſwiatoho Benna w Mischnje. Wot r.	117
Misionar hato Słowak („Schlabaka“) zdraſezeń. Wot P. Tadeja	119
Wo czeſczowanju Maczerej Božej. Wot r.	119
Swiedzeni na Welehradze. Wot r.	125
Schpaniſki kral Alfonſo poła kholerakhorh. Wot r.	127
Na Welehradze. Wot Hórnika	133, 141, 165
P. Franc Stolle †. Wot r.	134
Sprawnoſć abo niesprawnoſć? Wot r.	136
Wo Tęcelinowym wopominku. Wot r.	139
Potajny hornic. Wot r.	142
Nějčto wo P. Tęcelinu. Wot Hórnika	147
Wozjewenjo dla Tęcelinowho ſwiedzenja. Wot Bryla	151
Wschhotujče ſo na wólbnu bitwu! Wot +	153
Wschlyęzo pomilia njeboh P. Tęcelina Męia w Kufowje. Wot Hórnika	156
Tęcelinej Mętej. Wot Barto	167
Zmije luitwoch. Wot Kubascha	167
Dobyte! Wot +	173
Dwaj jandželai. Wot r.	174, 183
W ničacu ſwiatoho rúzarija. Wot Kubascha	181
Wulka wopacznoſć. Wot **	191
Swiečenjeni zwonow w Bacżonju. Wot r.	193
Wopisanjo zwonow (Bacżonikich). Wot Hórnika	196
Wuzowanjo nimu domizny. Wot Libiſcha	196, 203, 215
Měchniſte poſwiečenjo cyrkwe w Bacżonju. Wot r.	201, 213
Wach hač baſta. Wot Kubascha	207
Serbiſko-bolhaſta wójna. Wot Hórnika	210
Ze ſejma. Wot Kofle	217, 227

	Strona
Přečerzelná rada za Kulovství wošadu. Bot Hórníka	221
Narodna naležnosć. Bot Kubascha	223
Z českoho kraja. Bot Ě.	224
Hlupý Mois. Bot Wjedele	225
Vucílane ihčeli. Bot Kubascha	131, 139, 163, 178
Z Lujic a Saksje	
Z chlóhu světa	
Naležnosće našoho towařstwa	
Dary za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju	
" za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach	
Widčežijn	
Dopisy a trótkhe rozmólkwenja } w někotrych číslach.	
Kawěštki.	

Přehlaha. K číslu 4. Paſtýrski list biskopa dr. Fr. Bernerta, přehlož. bot Hórníka.

Přispomjenjo.

Z číslom 24. je „Katholicki Posol“ svój 23. lětník dokončał. Zaś so winowaczi cíujemy swojim lubym čítarjam za dopokazanu swěru a dowěru so džakowac̄. Liczba naszych wotebjerarjow abo abonentow njeje wotebierała ale p̄sobiverała.

Redaktora su 9 knježa a 1 knježna z nastawkami podpjerali: k. farar Hórník, administrator T. Matusch, kaplanojo Kubasch, Bart, Libsch a Rězak, zapöslanc Michał Kołka, student Wjesela, njenijenowany Ě. a knježna H. — Dopisy do rubriki „Z Lujic a Saksje“ su dobrocíwje šlali: k. fararjo Hórník, Herrmann a Jan Nowak, kaplanojo: Kubasch, Scholka, Jurij Nowak, Bart, Libsch, Rězak a Vjedrich, neomyst Žur, professor Pfül, wuczerjo: Jakub Pjetasch, Kral w Radworju, Brauner, Wjenka a Hascha, theolog Wjesela, kubleraj Schewczik z Baczonia a Rjencz z Čornej, Jakub Kołka a druhí nam njeznaty dopisowar z Chrósczic, Bryl z Cyhelnich a Holska z Prahi. Wscho hromadže su 28 redaktora z nastawkami a dopisami podpjerali. Jim budz wutrobný džak z nowej prôstwy: Tež k létu so talkle na našch Posol dopomíče!

Hówna expedicija Posola wjac džela a prócy čini, hac̄ mohlo so zdac̄, a to czim dale czim wjac, dokelž wjese exemplarow so na pôsze rozeszcze pod tříščinym zwiazkom. Za swérne zařazce tuteje expedičie w minjenym lèze k. Jakubem Wjench, tachantskomu zwónkem, zjawnym džak a p̄sobipoznac̄ sluscha. W jednotlivych woſadach su „Katholicki Posol“ rozdželeli a pjenježne p̄sobivosti dobrocíwje podawali: w Chrósczicach k. kaplan Scholka a p̄sobepc Domarja, we Wotrowje k. farar Herrmann, w Marijnej Hwězdze k. P. Vincenc, w Njebjelčicach k. kaplan Kubasch, kamar Kubasch a Schweida, w Kamjencu k. farar Nowak a p̄sobepc Lösch, w Róžencz k. administrator Tadej Matusch, w Malbicach k. kaplana Libsch a pozdžischo Vjedrich, w Kulowje k. kaplan Nowak a knježna Hana Matijschke, w Radworju k. kaplan Bart a w Zdžeri k. Čorlich. Wschitkim tymle abo hewak hishcze njeznamy dobrocízjem, kotsiz su za našch časopis dobrocíwje so postarali abo jón rozhřejec̄ pomhali, z cylej wutrobu wuprajamy: Zaplač z Boh tón knjez!

Wschitkim lubym sobudželac̄zjem, expiditoram, p̄sobevzlam a čítarjam „Katholicko Posola“ p̄sobejemy zbožne swjate dny a sami sebi a dobrej věcy, kotrej sluzimy: „Na zašhydzenjo w nowym lèze!“

Budyschin, 19. decembra 1885.

Redakcija „Katholicko Posola“.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p bjez pórta.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschirje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 1.

3. januara 1885.

Létnik 23.

Daj Bóh zbožo!

To je pschenjo a modlitwa, z kotrejž kschesčjan kschesčjana na džensnischim dnju postromja. Tež „Katholicki Posol“ hako doholétny pscheczel katholickich Serbow swojim lubym cžitarjam, jich pscheczelam a znathym z najwjetšeho Lubočju a swěru tak praji a pscheje zbožo a Bože žohnowanjo za duschu a za cžerđ, za svójby a za cyhlu lud, za domy a za pola, za čas a za něčnoſej!

Hijo tsi a dwac̄ty krócz „Katholicki Posol“ swój puc̄z do serbskoho kraja nastupuje, dawno znath starym a młodym. Tež w tutym 23. lécje swojho puc̄zowania chce Was pilnje woprytowacž a njecha ženje na so čakacž dacž, hdhž su trijebaž nowinki wuschle. Kózdy krócz změje zaś něšto nowe za Was. Tola nic jeno nowinki chce powiedacž. Hako swěrny pscheczel ludu pyta joho najlepše spomoženjo; tohodla budže tež dale powucžowacž, napominačž, prosyčž a warnowacž. Wscho, schtož je katholiske a serbske, je do swojoho programma pschijat, tomu wchomu budža tež dale joho rjadki wotewrjene. Nadzijami so, zo nic jeno joho stari pscheczelovo jomu wschityn swěrni wostanu, ale zo tež leta zaś nowi woteberarjo so jomu dobudu.

W zańdženym lécje je pshee něšto woteberarjow zaś pschibylo, schtož z džakom wozjewiamy. Hdhž pak so w tu khwilu něšto psheež 800 exemplarow ežiščeži, dyrbimy tola pohladujo na cyhlu licžbu wschitkých katholickich Serbow prajicž, zo mohlo lohej 1000 woteberarjow bycž, hdh bycžu Posol wschitkých džerželi, kotrymž by so po prawym sluschało.

Z nowa zaś na to dopominamy, zo je Posol pschi snadnej licžbje psched-płaczérjow a w pschirunaju z druhimi časopisami skoro bjez wuwzacja naj-tuňši časopis, a to tohodla, dokelž so za njón jeno papjera a čiščicž płaczitej, wscho pak so darmo piša a wobstaruje. Dobra wěc, kž sama za so ryeži, wschaf sebi wschudže wopory žada. Zo pak by Posol dobra wěc njebył a wuskohu wuzitka za cyhlu lud njeměl, drje nictó njebudže prajicž moc.

Wat spocžatka drje je so Poſołej kóždolétnje pſchidawł dawał („Živjenja Šwiatyñ“); hdjž pał so tute dželo njedokonja, njeje so wat někotrych lét sem tajki pſchidawł wjac dawał. Za to pał je Poſoł sam někto wo bſcherniſhi. Hjzo tsi léta dołho je joho cžiſčez wñžchi, schtož pſchec tójszto texta wjac wucžinja, a kóždomu druhomu abo tsečomu cžiſku ſmy pſchikohu pſchidawali. Z tym ſmy, kaž so nadžijamy, swojej winowatoſćzi pſchecžimo cžitarjam eyle doſcz cžinili; pſchetož njedyrbt so zabyćz, zo placžzna vappery a cžiſčez a nje-wotebéra, ale pſchibera, a zo tajke powjetſchenjo Poſoła tež wjac wudawkow za cžiſčez a na póſcze pſchihotnje. Blačiſnu pał tola po w y ſchili njeſſm.

Hdjž tohodla wo nowych pſchedpłacžerjow (abonentow) proſymy, dowolam ſebi tež tu próſtwu, zo bychu wſchity ſo k zapłaczenju létňoho pſchinioſchka měli (hacž dotal njeje licžba placžerjow 600 doſczahnyła, kaž zapíſti wupoſazua!) Hdjž tak něchtu wuzbytkujemy, budže nam móžno, ſnadž w bližšim cžasu něchtu doſcz ſpomožne wudacž a svojim ſobuſtawam pał darmo pał za małe dopłaczenjo dacž.

Pſchi pſchepitupje z jenoho lěta do druhoſo rozomny hōſpodař ſwoje domjace, hōſpodařſe naležnoſćze pſchephtuje a rjaduje, tohodla je tež redakcija „Katholſkoho Poſoła“ za nuzne měla, wo ſwojich domjacych naležnoſćzech jónu poryczeſč. Z tym njech je doſcz.

Bóh pał žohuij tež w nowym lécze naſche ſlabe prócowanjo, zo by plody njeſſlo za powſchitkowne derjemęczo luboſo ſerbſkoho ludu — k čeſczi Bozej!

Budž kchwaleny Žeju Řhylſtus!

W Budyschinje, 1. januara 1885.

Redakcija „Katholſkoho Poſoła“.

W nowym lécze z nowymi mocami za Bacžoński cyrkej.

Schtož je ſo hacž dotal za cyrkej Wutroby Žejuſoweje — tónle žhromadny ſtukf katholſkich Serbow — ſtało, dýrbi ſo z džakom k Bohu, kij wutroby cžewjekow wjedże, kaž rěki wodow, z wjefelosćju witacz a pſchipóznamawacz. Wjac hacž 75,000 markow je hacž dotal za tutón ſtukf Boži ſo ſkadowało, a to, hdjž wat někotrych woſebje nadobnych darow wothladamy, z wjetſha ze ſrénimi abo małymi pſchinioſchkami.

Hdjž pał je nowa cyrkej w tajkej doſtojnnej pſchec ſo pſchihotowała, kaiſaž za nadobny zamysł ſo jeniczych pſchihodžesche — hacž runiž někotryžkuli to wat spocžatka njewočakowaſche — ſu tež w u d a w k i za nju ſo po w y e t ſch i k e a rozmnožile, bôle hacž móžesche ſo wěđecž, hdjž twar ſo zapocža. To je pſchicžina, z kotrejž nahladny pjeniez k zapłaczenju dotalnych trěbnych wudawkow na žane waſhynjo doſahacž nje može. Toho dla tež napismu tutoho naſtawka „W nowym lécze z nowymi mocami za Bacžoński cyrkej.“ Njech bohuspodobnej žhromadnej naležnoſćzi wſchity ſwérni woſtanu, kotsiž běchu jej dotal pſchihileni, njech pał tež prawje wjele nowych pſchecželow za nju ſo dobećz da, tež tajkich, kotsiž ſu dale wat Bacžonja zdalení: Žhromadne ſtuklowanjo mnogich (tež po zdaču ſlabych) wulke wecy dokonja.

Tale próſtwu wo dalsihu podvjeru ſpomožnoho ſtukfa njewobrocja ſo na tých, kotsiž maja w tuthych doſcz cžezkich cžasach hladacž, kaž pſchi wſchej zlutniwoſćzi ſamii woſtoſo; ně, wona tých naſtupa, kotrymž je Bóh nadobne ſredki do rukow dał, zo bychu je na ſpomožne bohuspodobne wotpoſhlađanjo

nałożeli, hdyž jich sami dowutriebacž njechadža a njeśmědža a džecži abo potřebných pschečzelov nimouj. Hdyž pak mohle so poklady lepje nałożicž hacž po la a za toho, kž z węcznej danju placzi hinity čaſny kapital?

Kraſna cyrkę je někto z wonka cyka wutwarjena a dohotowana, znutſla pak wumolowana a wurunana. A tomu budže dale wscha znutſlowna pschi-prawa trébna: pleſtyr, durje, lawki, wołtarje (wulski a dwaj małaj, jedyn ſwiatej Mariji, druhí ſwiatymai Chyrillej a Methodijej poſwieczenomaj), klétki, piſchečeče, čaſnik a někotre mjenſche węch. Za wschitko to so da-li Bóh dobroczerjo hiſcheče namakacž dadža, kaž su někotre węch wopravdże hido zaſtarane.

Tu mamy pschede wſchém na to ſpomnicž, zo je, kaž so powjeda, za zwonu hido zaſtarane. Je-li wěrno, kaž so powjeda, zo je **jedyn** jeniczki dobroczer je daril, dha kóždy widži, kaž nadobny dar to je, pschetož to wſcho zaſwěcze na **8000** markow wuežini. Proſchu, to njeſtu ſta, ale ta wazhny abo tyſach! Zwony drje budža so ſkoro lecz. — Drohote a kraſne wokno wysche wulſkoho wołtarja je jedyn kublet ze ſwojej ſwójbou daril; tež druhé wokna je jedyn nadobny dobroczer hido zaplaćil. — Nad ſtolpami mjez dwémaj wobkuſomaj w cyrkwi je 12 wulſkich medaillonow (2 metraj w pschemerje), do kotrychž budža ſwjeczata 12 ſwiatych japoſchtołow molowane, kotrež dželo je hido zapocząt. To dwaj woſadnaj duchownaj w Budyschinje daritaj. — Dale ſtej ežaſnik na węžu a dupa poſubjenej; tohorunja pobočny wołtar ſwiji. Cyrilla a Methodija a drje tež tón ſwiateje Marije. — Węſte ſlubjene ſu drohote a je-li trjeba najrijeſche tam so hodżace ſtacions. Krónski ſwecznik ſo nadžiſam wot woſobnho knieza doſtač. — Zo je kheluch wobstarany, ſmy w ſwojim čaſu hido wozjewili.

Do rjaneje cyrkwi ſluſcheja węzo tež pschihódne piſchečeče. Taſke niže **6000** markow bycz njemoža. Dokelž je trébne, zo bychu ſo piſchečeče po móžnoſći bórzy ſkazale, proſymy wóſebje za to, zo bychu někotſi dobroczerjo z wjetſhim i darami ſo wobdželicž chyli. Hacž dotal ſtej za nje jena ſwójba 650 m. a druga 300 m. darilej.

Dospołny zapis wſchěch darow, kaž z mjenowanjom dobroczerjom da-li Bóh pozdžiſho ſwojim cžitarjam podam, kaž budže wſcho wažniſche cyrkę a jeje twar naſtupace cžiſcežane.

3 Lujich a Sakskeje.

Z **Budyschina**. We woſadženju duchownskich měſtow ſu ſo tele pschemenjenja ſtale: kniež Franc Čornak pschiidže halo kooperatör (kaplan) do Königsſhajna, na jeho město do Khróſcziec pak halo druhí kaplan kniež Filip Rěžak. Na město knieža Jurija Libſcha, dotalnovo kaplana w Kalbicach, je kniež Miklawſch Biedrich ſtajent; kniež Libſch pak je ſo do Dreždjan pscheydlil, zo by tam halo kaplan pschi dwórskej cyrkwi a katechet woſebje tež ſtruktoracž mohl za wulſku mnogoſć Šerbow a Čechow, kotrychž wſchěch hromadze je wjac tyſacow w Dreždjanach. Kóždy widži, zo je tute pschejadženjo doſcz wažne, dokelž budže duchownej nuzh ſpomijenych katholſkich woſadnych da-li Bóh po móžnoſći wotpomhane. — Bóh woſradž cžeczomnym kniežim poňnoſć ſwojoho zohnowanja w cžezkim a wažnym powołanju, kaž jich z naj-wutrobniskimi pschecžami piſchewobžam.

Z **Budyschina**, Tež w tutym leczje je woſradženjo za khude džecži a druhich khudych wulſku radoſć pschihotowało. W tačantſkej ſchuli be-

tajke wobradżenjo wutoru 23. decembra a bě lětsa hischeče wulkotniſche, dokelž so tež tudomne towarzſtvo žónſtich na nim wobdželeſche. Srjedž wulkeje ſale ſtojeſche rjany ſchtom zaſweczeny; dary pač běchu po bliſach rozkladžene. Swjedženſku rycz mějeſche kniez direktor Dienſt, ſpěvý a deklamaciſe pſchednoſchowachu džecži cyłodnowſkeje a poſdnowskeje ſchule pod nawjedowanjom k. wucžerjow Schmiedeck a Krala. Wysche darow na drascze a t. d. pſchedoſta kózde džecžo rjany wojuſchk; tajci dosta lětsa tež schwarna czrjodka khudych žónſtich a k tomu khoſej a cokor wot hižo imjenowanohu towarzſtwa. — W Hajnicach bě wobradženjo Boži džen po nyschporje; bě nadobniſche hacž hdyn prjedy, dokelž tam kſcheczanſka luboſcz hischeče wuhaſla njeje. Někotre woſebje klide džecži buchu ſkoro cykle z nowa zdraszcene. Besche to tež trébne, dokelž tu druhdy ſwóby pſchiczhnu, kotrež nicžo wjac nimaja hacž to, we czimž ſu. Wobdželenych bu 58 džecži. — W katholskej towarzſchi wotbu ſo wobradženſki wjeczor kaž kózde lěto druhi džen hodoſ. Lětsa ſpěwachu pod nawjedowanjom k. wucžerja Almerta ſobuſtawu rjemieſniſkohu towarzſtwa, někotſi ze ſwj. Cäcilinohu towarzſtwa a tſi ſchulſke džecži někotre prawje rjane ſpěvý. Na to běſche kaž hewak wulosowanjo hodownych darow za ſobuſtawu towarzſtwa a ſkónczne pſchedadžowanjo rjanohu ſchtona, ſchtož lětsa rjany czíſty wunoschk k ſpomoženju jara wužitnophu towarzſtwa pſchinjeſe.

3 Budyschina. W naſheroj rozſcherjenej woſadže a pſchipokazanych měſtach narodži ſo 64 hólczatkow a 80 holczatkow, kotrež buchu tudy, w Hajnicach, Lubiju abo doma kſchecene. K tomu je w naſheroj matrikli 6 morworodženych zapisanych. Mjez porodženymi bě 20 njemandželskich, z wjetſcha ſem jenož pſchipokazanych. K ſwiatomu woprawienju je we tudomnymaj chrkwijomaj bylo 6100, a k tomu w Hajnicach hischeče 250. Wěrowanym bě 15. Pohrjebow bě tudy 74 a na filialnym pohrjebnischemu w Mniſchoncu 36. Tſi czela z woſadu buchu druhdze pohrjebane, za to tſi druhe njewoſadne k nam. Wysche morworodženych ſemre 66 džecži do 14 lět starých, ſchtrijo běchu w starobje wot 14. do 20. lěta, 4 w dwacethy lětach, 6 pſchez 30, 8 pſchez 40, 3 pſchez 50, 6 pſchez 60, 4 pſchez 70, 1 pſchez 80 lět. Wot 34 dorosczenych bě 9 njezenjenych, 12 mandželskich hoſpodarjow, 8 mandželskich hoſpozow, 1 wudowc a 4 wudowy.

M. H.
3 Radworja. W zaúdžentym lěče je ſo w naſheroj woſadže narodžilo 71 džecžatkov: 38 hólczatkow a 33 holczatkow; mjez nimi 3 porož dwójnikow. 18 běſche njemandželskich. 2 ſtej ſo morwej narodžilej. — Wumrjeļo je 61 woſobow: 35 mužliſkych a 26 žónſtich, 38 džecži a 23 wotroſczenych. 2 ſtaj ſebe ſamaj žiwenjo wzaļoſ. — Pſchipowjedało je ſo 9 porow, z kotrychž bu tudy 7 wěrowanym. — K Božomu bliſu je nehdže 2100 bylo, doma woſtaranych bu 48 woſobow.

3 Rjebjelcziec doſtachym ſczehowacu chrkwiſku rozprawu na lěto 1884: Kſcheczenych bu tu 20 džecžatkov, 11 hólczatkow, 9 holczatkow; ſemrjeļo je tu 22, 14 dorosczenych, 8 džecži. Z dorosczenych bě jich 8, kotyž ſu nadobnu starobu ſrjedž 70—85 lět docpeli. — Pſchipowjedanych bu 9, tu wěrowanych 7 porow. — K ſwj. woprawienju pobu 3234, dotal najwyhſchha liczba za lěto w naſhim božim domje woprawenych, nimale 400 wjac, hacž w zaúdžentym lěče. — Do knižki za naſch wulki woſtař ſym lětsa 349 m. pſchipowac̄ dał, mjez nimi wotkaſanjo njeboh Hörbanec khaty ze Serbſkich Pazlic 150 m. a dar hoſpodarja z Rjebjelcziec 90 m., zbytkne woſtoji z darow na kwasach hromadženych, z woporow pſchi pohrjebach a pſchi ſwj. woſobow.

prawjenju. Do knižki 40,310 je so dotal 2287 m. płacząco, którež su z danju hacž do 31. decembra 1884 na 2849 m. 78 p. norostle. — Pod 20. febr. 1884 bu našta farška cyrkja arcybiskupstwej Rajswejeczisheje Wutroby Jezusowej (maczicžna cyrkja je „Maria de Pace“ w Romje) pschijisana a ma wot toho dnia na węczne časny jedyn z tudomnych duchownych prawo, zo pła-ćiwje sobustawh do tutoho archybiskupstwa pschijima. Sobustawstwo poczyna so z tym dnjom, na którež je imięno do tudomneje bratkeje knihi zapisane. Za tych, kž do Rjebejeljezie pschicž njenóža, wobstarataj zapiski tež k. Vincenc w Klöschtrje a kapłan Scholka w Khrösczicach. Zapisne liščiki su serbske, tola hodža so tež nemške dostacž.

Z Wotrowa. We zaúdženym, z Bożej pomocu zašy dokonjanym lečež bu we naštej farškej cyrkwi 19 džecžatkov (loni 15) křežených, 10 hólčatkov a 9 holčatkov, mjez nimi 1 njemandželske. Dwaj poraj (loni 6) buštaj werowanaj, 3 poty pschijowiedane. Khowanych bu 13 čelov (loni 14), 7 doroszonych a 6 džecži. A Božomu blidu su byli 3126 (loni 2871) pči něhdžje 450 duschach we wosadze. — Wunošek pschikazanych cyrkwinich woporow bě sežehowach. Za lyonske towarzstwo k rozscherjenju wery mjez pohanami abo za bratstwo swj. Francisca Xaverija 162,50 m., za towarzstwo swj. Józefa we Uachenje 43,43 m., za towarzstwo swjatoho rowa we Kölnej 30,17 m., za towarzstwo swj. Bonifacjia 60 m. a za swjatoho Wotca 181,16 m. Hodowny farški wopor bu tež lěša za Baczoński cyrkje wotdżerzanym a bu pči tym nahromadžene 251 m.

3 chłoko swęta.

Nemška. W minjentymaj thđenjomaj je po cyłej Nemškej žałostna hara kniežila, kotrež z džela hiscze traże. Wina toho je, zo je nemški sejm wjerchej Bismarckej 20,000 markow kózdrośneje pschilohi za wychschoho zaſtojnika zapowiel, dokež so jomu (sejmej) dopokazało njeje, zo by tajkohu nowoho zaſtojnika trjeba bylo, a na Bismarckowé słwo same sejm to zwolicž njecha. Węc sama na sebi so dość fnadna zda bycz a Bismark je tež prajil, zo budže sebi hinak pomhacž wędżecž. We wšchech nowinach pał, kotrež na Bismarckowej stronje stoja, je z toho tajka hara naſtala, hakož by cyłe nemške fejzorstwo w najwjetšim strashe stało, jeližo so spomnjenych 20,000 m. njezwoli. Węc je tola cyłe jednora. Sejm ma wudawki pschepytowacž, zo by spóznal, hacž je żadny tajki wudawk trébny abo nic; a hdźż so jomu trébnoſež njedopokaže, dha jón tola zwolicž njenóže a njeſmě. Nětko po cyłej Nemškej adresy (pschipožnawace listy) za Bismarka a joho politiku podpisuju a jomu sczelu. Tatkich piſmow Bismarck trjeba njeje. Je-li joho politika, joho wjedženjo fejzorstwa prawe a sprawne, dha budže kózdy z tym spolojom bycz móc; dóniz pał joho dla miliony nemškich voddanow w najwjetšej duchownej nuzy žałoscza, kotrež možt wón ze swojej mocu cyłe lochy zbehnycž, tak dołho w schitke joho poſtajenja nichčo pschipožnacž njenóže, schtóž w tutym zawjerczantym času hiscze rozmornje myslicž wotwuknił njeje. W tatkich pschipožnawacych listach budže pschec jeno zmyšlenjo tych wopschijate, kotsiž maja z Bismarckowej politiki wuzitk abo kotrež je wón pscheczelnje zmyšleny. Kaf mało je kniežerstwo měrnyh a sprawnyh rozmowienjam pschitupne, je so psched krótkim tež w naſtupanju Polakov pokazało. W nemškim sejmje so namjet staji, zo by pôlska rycž pči sudze so nemškej ryczi porno stajila. Zapóllanc farač

dr. Jazdżewski swój namjet měrnje zastupowasche, tak zo tež pschećzownicy jeho rycz pšchipóznawachu, tola knieżeństwo namjet njeprzwozmje: „Niecham!” to je jeho słowo, a Windthorst cyłe derje pshispolni: „Polakojo džen su katholscy!” — Bas nowoho kandidata za Hnězno-Boznański arcybiskopski stol jmienuja: tachantskoho propsta Wanjuru w Pelslinje, kiz je hako schulski radziecer sebi minohe zaſlužby nahromadzil. Něka paſ, zo chce knieżeństwo toho a žanohu druhoho, a tola ma po chykwinskim prawje kapitl taſkoho biskopa wuzwolic̄ a Rom wobkruec̄ic̄, nie paſ swětne knieżeństwo jeho postajec̄. — Bismarckej chedža k jeho 70. narodnomu dnjej a 50letnomu zaſtojniskomu jubilejemu w cyłej Němskej czeſtny dar hromadzic̄. — W Lipsku je pola najwyschschego kejzorſtwowoho ſudniſtwa mulki proces pſchećzivo anarchiſtam, kotiž chętne kejzora a cyłu kejzorsku swójbu pſchi wotkryc̄zu wopomnika nad Niederwaldom moric̄, něto ſkonečny. Tſjo buchu k ſmierci, dwaj druhzej k dohōletnomu jaſtu wotsudženi.

— Biskop Blum w Limburgu je 30. decembra zemrjeł. Rodzony 1808 bu 1832 měchnik a 1842 hido biskop, hdyz bē krótko pſched tym wot romskoho kollegija za doktora pomjenowany był. Dokelž pruske mejske zakonje pſchipóznac̄ niemóžeſche a swoje biskopſte zaſtojnſtvo po ſwojim ſwēdomju tež dale wjedźeſche, bu wón 13. junija 1877 wot pruskoho „cyrkwiſtſkoho ſudnogho dwora” „wotkadzeny”. W jeho diöceſy ani jedyn duchowny mejskim zakonjam ſo podczisnyk njeje, ſchtož je knieżeństwo biskopej woſebje za zło mělo. Tychsamych „pſcheſtupjenjow” dla kaž biskop Blum běchu tehdom hido wſchityc̄ biskopja hac̄ do ſchtyrojoch (2 měsćeče běſtej njewoſbadzenej) „zwotkadzowan”. 6 lét pſchebywaſche biskop Blum w Čechach, hac̄ bu 1883 jomu zaſ mózno, do swojeje diöceſy ſo wrózic̄. To ſo ſta 17. decembra 1883. Tola jeho mocu běchu złamane. Běſte ſtajnje khorowat̄ a dyrbjachu ſuſodni biskopja w dalskich woſadach za njeho ſirmowac̄. Kaf ſwěrnie wſchē winowatoſcje dopielni, ſezehuje z toho, zo hiſtac̄e lěſta z khoroho ſoža ſtanywschi a na kij ſo zepjerajo ſam za rajchstag wuzwolac̄ džesche! — Biskopſki stol drje paſ ſo tak bórzy zaſ njewoſbadzi?

Italſka. Tudy chedža nowy zakon założic̄, pſchez kotryž maja ſo mandželſtwa zaſ rozwijazowac̄.

Belgiska. Zjenoczenjo wſchē liberalnych tutohō kraja je zaſ rozwadnylo.

Jendželſka. Syn protestantskoho biskopa w Rochester je do katholſkej cyrkwi pſcheſtupil. — W Londonie ſu anarchiſtojo woſluk wulſkoho londonſkoho moſta z dynamitom rozſteli! Tež w Awſtriji cžile bjezbóžnic̄ zaſ z nowa zaſkadzaja — a tola wſchudze katholſku cyrkę, kotraž mohla jim najlepje napſtęc̄o ſtutkowac̄, pſchećzehaja abo jeje ſtutkowanju hac̄a.

Tež **Portugalske** knieżeństwo poczyna pſchećzivo katholſkej cyrkwi wuſtupowac̄. Bamžowy list pſchećzivo ſwobodnym mulerjam njechaſche dac̄ wozjewic̄, a hdyz ſu biskopja najebac̄ to je cžitac̄ dali, chce knieżeństwo zaſu wudac̄, kiz by ſeby žadał, zo dyrbja ſo bamžowe listy koždy raz předny knieżeństwu pſchedpołožic̄ předy hac̄ ſo wozjewjeja. Tola drje tam to tak ſpěchnie njeponíze.

S̄paniſka. Zańdženy týdženj je w provincomaj Granadze a Maladzy straſchne ſemierzenjo bylo, pſchi kotrymž je 266 čłowjekow wo ſiwenjo pſchischlo. Wjetſchi džel města Alhama je zapuſczeny. Kraſna katedrala (biskopſka cyrk) w Sevilli je wobschodzienna.

Wschelcizm.

* (Nějšto za nowe lěto.) Stara stawizna nam sledowace powieda. Jedyn król běsje złostnika, kij bě jeho cjezech rozhněwał, popadnycz dał. Tola złostnik žeaneje żelnoſcze njepokazowatce. Tohođla jeho król za někotre powjazy pschiwazanoho wysche hhubokoho bjezdna powiśnycz da a poruczi, zo ma so jedyn powjaz po druhim pscherēzowacż a kóždy raz złostnik z nowa so praschecż, hacż chce swój njeskutk wobżelnoſcicż a pokutu cžinież. Gelizo to slubi, maja jeho puszczejicż. Tola zaſlepjeny złostnik wosta we swojej njepotuſoczi zaſafku, a hdyž bě poſledni powjaz pscherēzneny, padże do hhubiny. — Król je Bóh, złostnik sy ty. Też ty wiłach nad njeſmérnej hhubinu: nad smjerczu a węcznym zahubjeniom, a jeno Boża smilnoſcž cže hishcze dżerži. Powjazy, fotrež jedyn po druhim so rozrēzują, su dny, tydzenie, měsacy a lěta, fotrež cdi Bóh i pokucze wostaja. Kaf wjele je jich hido pscherēznenych a felfo ma hishcze so pscherēzowacż? Je-li poſledni pscherēzneny — a ty zapanjeſch do węcznoſcze, z fotrejež žeane wjac̄ wumozjenjo njeje, a fotraž budže njeſmérne njebozowna, sy-li tudy cjaſ pokuty sebi pscherēzaſał. Bóh wě, hacż zaſ nowe lěto docžaſaſ!

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 1—16. z Budyšina: can. cap. senior Jakub Kućank, can. cap. cantor Pětr Šolta, farař Michał Hórnik, direktor Józef Dienst, kaplan Jakub Skala, katechet Jurij Kummer, registrator Jurij Banda, zwórk Franc Jaenich, Jan Nowak za dwaj exemplaraj, Jan Koplanski, Mikławš Šrama, Jurij Jakuba, Mikławš Młóuk, Wórša Wobzyna, Jan Bětka, 17. farař Mikławš Smola w Nježbelcicach, 18. kaplan Filip Rězak w Khróscicach, 19. frater Pankrac Grawš, kapucin w Brně, 20. Michał Charles Henč w Seignottes de Maiche w Francózskej, 21. piware Jakub Nowak w Brunjowje, 22. Marija Rjebišowa z Baćonja, 23. Wórša Polanowa z Mnišonca, 24. Franc Gábler ze Zajdowa, 25. Jakub Kummer z Delních Sulsec, 26. Michał Rječka z Małych Bobole, 27. Handrij Haša z Wulkoho Wjelkowa, 28. Jan Młónik z Čemjeric, 29. Jan Krasa z Bělsec, 30. Jan Dučman z Bozankec, 31. Pětr Bulank z Hórkow, 32. Khata Rólic w Dreždānach.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 462. Marija Henčec ze Šunowa, 463. Michał Kućank z Koslowa, 464. Mikławš Lebza z Nowoslic, 465. kaplan Franc Čornak z Khróscic, 466. Jan Čorlich ze Zdžerje, 467. Pětr Bulank z Hórkow, 468. 469. z Różanta: Mikławš Suchi, Haniža Bětnarjowa, 470. Michał Lipič ze Sernjan, 471. Michał Manjok z Pěškec (bě ze zmólkou na 1883 kwitowane), 472. 473. z Noweje Wjeski: Jan Klimant, Haniža Dornikowa, 474. Jurij Pječek z Worklec, 475—481. z Khróscie: kaplan Jakub Šolta, Mikławš Besser, Michał Śwejda, Michał Kokla, Madlena Wiznarjowa, Michał Kislink, Marija Křižanowa, 482. Michał Šiman ze Smječkēc, 483. Mikławš Wjenk z Nowodwora, 484. Jakub Cumpjela z Kašec, 485—488. z Wotrowa: August Richter, Haniža Pječyna, Jakub Čemjera, Mikławš Čornak, 489. Mikławš Cyž z Kanec, 490. Pětr Bräuer z Ralbic, 491. Jan Mark z Wutołčic, 492—494. ze Serbskich Pazlic: Jakub Šolta, Michał Bělk, Jurij Šimank, 495. 496. z Pěškec: Michał Leman, Wórša Kubicec, hospoza na knježim dworje, 498. Haniža Kitlowa z Němskich Pazlic.

Na lěto 1883 doplačichu: kk. 564. Marija Henčec ze Šunowa, 565. Haniža Bětnarjowa z Różanta, 566. Haniža Biesoltowa z Worklec.

Zemřetaj sobustawaj: Khata Brézanowa w Konjecach a Pětr Beňš w Sernjanach. R. i. p.

Dobrowólne dary za towařstwo: Joho Miłosé najdostojniši knjez biskop tachant dr. Bernert 10 m., kk. c. c. senior Kućank 2 m., c. c. cantor Šolta 1 m. 50 p., farař Smola 1 m. 50 p., direktor Dienst 50 p., katechet Kummer 50 p., kaplan Rězak 50 p., Wórša Wobzyna 50 p., M. Rječka z Mał. Bobole 50 p., frater Pankrac z Brna 50 p., J. M. z Č. 25 p., J. Krasa z Bělsec 50 p., J. Koplanski z Budyšina 50 p., M. M. z Budyšina 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 75,142 m. 76 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: služowna holca k česci jandželej pěstnej 1 m., z Hórkow k česci Wutr. Jězus. za Bože žohnowanjo 1 m., přez k. kaplana Sołtu: njemjenowana 3 m., z Časec 1 m., njemjenowana z Hórkow 2 m., ze Smječkec 2 m., njemjenowana z Worklec 1 m. 50 p., jena za zbožnu smjeré 4 m., za tři khude duše 6 m., Jakub Smola z Khróscic 10 m., njemjenowana z Kh. 2 m., wot redaktora za khorhoje privatnych procesionow nahromadzene a wot kantora za Baćoński cyrkej wostupjene 3 m. 75 p., Memento mori! N. Z. 2 m., njemjenow. z Khróscanskeje wosady 1 m., njemjenowany z, Budyšina 3 m., njemjenowana za wotemrětých dobročerjow (k nowym khankam) 9 m., M. H. 2 m., M. H. z Khelna: „Jězusowa wutroba smil so nad khudymi dušemi!“ 2 m., **hodowny wopor z Wotrowa 251 m.**, njemjen. z Wotrowa 11 m., njemjen. z Kanec 50 m.

K Božomu džésću: jedyn čeladnik (druhi dar) 50 m., njemjenowana z Wučekc 30 m., P. N. ze Šunowa (Najswj. Wutroba Jězusowa smil so nadem mnul!) 1 m., M. J. z ralbičanskeje wosady 5 m., M. M. z Ralbic 6 m., H. B. z Ralbic 3 m., Jurij Šimank z Pěskc 3 m., J. M. z Cemjeric 3 m., swójba z Džěžnikec 2 m., hodowne towarzstwo we Wotrowje 1 m., N. N. z Małych Bobole 2 m. 50 p., njemjenowany ze słowami: „Lube Jězusdžěćatko, wobradź nam, štož je nam na čele a duši trěbne!“ 12 m., P. T. N. z Róžanta 9 m., „Najswjećisa Wutroba, smil so nad nimi!“ 1 m., J. S. z Budyšina (najswjećisej Wutrobie lubjeny dar za pjate lěto) 25 m., M. D. 5 m., S. 20 m., Handrij Jurij Kral z Małsec 50 m.

Hromadze: 75,739 m. 51 p.

Njech lube Jězusdžěćatko wšem swojim dobročerjam z časnymi a wěčnymi darami nadobnje płaci!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8607 m. — Dale su woprowali: njemjenowana 3 m., k Božomu džésću: swójba z Džěžnikec 2 m., N. N. z Małych Bobole 2 m. 50 p.
Hromadze: 8614 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

We wšichčeh expedičijsach „A. B.“ je za 25 p. na pſchedań:

Šrajan.

Katholska protyka za Hornju Lužicu

na lěto

1885.

Knježja expeditorojo a druži, kotsiž maja „Šrajan“ na pſchedań, su: w Khróscicach: kaplan Scholka, pſchekupc Hórník-Domanja; w Wotrowje: farař Herrmann; w Klöschtrje Marijnej Hwězdž: P. Vincenc; w Pancžicach: pſchekupc Bjarsch; w Rěbjelcžicach: pſchekupc Kubasch; w Worklečach: pſchekupc Rjelka (Hórník); w Róžencje: pſchekupc Glawsch; w Ralbicach: kaplan Libšč a pſchekupc Weclich; w Radworju: administrator Bart; w Budyšchinje: redaktor „A. Poſola“ a zwóńk Jāních; w Kulowje: kaplan Nowak, knihicžiſčejer Neitsch a pſchekupc Ernst Wels.

Zařízeny týdženj je serbska žona w Budyšchinje na hrodowej hafy najſterje duch wot pječkarja Oſwalda hač ſt wojnarjej Haſchi modleřiske staré „Radwořiske bratske knihi“ zhubila, a proſy, zo by, ſchtóž je te same namakał, je w redačiji Katholſkoho Poſola (polu kaplana Škale) wotedacž chęſ.

Cjiliček Smolerjec knihicžiſčejenje w macižným domje w Budyšchinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Studowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 2.

17. januara 1885.

Lětnik 23.

Zemjerženjo w Schpaniskej.

Wuske a straschnie njezboža, domapytanja Bože, su minjene poslednje lěta pschinjeske; lědma je nowe lěto so zapocžalo — a hižo pschikhadžea nam zaš struchle powjeseże: tón króč z najrjenskich krajinow Schpaniskeje. Poslednje dny minjenoho a prěnje dny nowoho lěta bu cyła krajina Andalusija (džel Schpaniskeje, kžiž najdale k połdnju leži) na wjele razow ze straschnymi podzeniskimi storkami a zemjerženjom domapytana, kotrež su njejměrnū škodou nacziniłe a njewobsahnitu zrudobu do žohnowanoho kraja a na jeho wobydlerjow póstale. Zda so, zo furowe domapytanjo hišće slóněžene njeje.

Hacž dotal su wobshérne a wěste powjeseże wo njezbožu jeno sporje hacž k nam doschle; zo pak je tute njejměrne, móžemy z toho sudžicž, že depescha z Madrida domapytanjo w Andalusiji ze zatraſchnym podeňženjom w Krakatoa (w Sunda-drožy w Aſiji, wo kotrymž loni piſachmý) pschirunawa a licžbu morwych we wobémaj provincomaj Granadze a Maladžy na 10,000 staja! Cyłe wsy a města su zničene; wobydlerjo, kotriž su sunjerci wucžekli, běduža zadwelujo po polach wokoło, a je za nich cžim zrudniſcho, dokelž je tam wjedro jara hrozne a zymne, a we swojej nužy wbožy ludžo spěchneje pomoch dosahnych njezboža. Druhe krajiny, kotrež buchu ze zemjerženjom pschelutowane, su z wulkim ſněhom domapytane. Tak wosta tam železniſki čzah z tſjomi maſchinami w ſněžy tčzacy.

Wjac hacž 50 wsow a městow su nětko jeno rozpadanki, a tač wjele je wěste, zo je tam pschěz 2000 čłowiekow wo živjenjo pschischko! — Wobydlerjo, z wjetšha bohabojazny a pobožny lud, taž mjenje bôle hišćež wšchitcy Schpaničenjo, widža w tutych zatraſchnych domapytanjach khostach a warnowach porſt Boži, z cžrjódami khwataja — swětne wýšchnoſeže w předu —

do cyrkijow a k hñadownym swjeczatam, zo bychu na zañupnu proñtu swojich swjatych patronow wot Boha pomoc a wumozjenjo ze straschnoho horja sebi wuproshli.

Nowisze powjesze z czejch domapytaneje provincy Andalusije su jara zrudne. Słowne mesto Granada njeje telfo czerpje; czim surowisze su zapusczenja w jednotliwych krajinach horow, Sierra Nevada mienowanych, a pschi morju. Ze tam tojszto schwablowych kuzolow, a te na dobo zastachu bezejc, hdzj prêne storki, runje Bozi dzeñ, pschinidzechu. Nekto zas beza, kaž przedy. Srzedzizna zemjerzenja zda so byc mesto Alhama, wuwołane kupjeli z 12,000 wobydlerjemi. Wo tutym mescze a joho zapusczenych khezach pisa dopisowat wulskich londonskich nowinow, kiz je z deputaciju kniegerstwa na zrudne mestno njezboža so podal a hubjenstwo ze swojimaj woczomaj widzak: Pucz wjedzisze najpriedy pschez pustu horatu krajinu; z kózdomo boka drohi stojachu domy najeñtow, nekto jeno hiszpe rozpadanki. Chla droha be połna czechach, kotsz peshi abo na wóslach a wozach z kuskom swojich drabow a nadobow z mesta straschnie katastrofy precz khwatachu. Besche tak, halož bychu wschitich wobydlerjo psched njepscheczelstiu wojskom czechali. W mescze Alhama je ze 1757 domow sedma 200 hiszpe taikich, zo mója k muzy so wuporiedzec; wsche druhe su zashypnjene abo tak rozpuskane, zo dyrbja so wottorhac. Wiecz cyrkijow, klóshtry, kasino, radna kheza, wscho je zapusczena, wscho je jena wulka sep kamienjom, z fotrejz hrozna wón wot zasypanych czelow stupa. Wosym tysac czelowiekow bydlili pod holym njebjom, druzy, kotsz žiwienjo zdzerzachu, su czechli. Brachuje wscho, tež najnuznišcha cyroba. Hdzj chyjche gouverneur (namestnik) pschez most do mesta, warnowachu joho, zo njedyrbi do mesta, zo wo žiwienjo dze mjez rozpadankami khodzic, dokelz podzemiske storki hiszpe njezu pschetale, a z murjom stajnje kruchi padaja. Won, pak dzesche dale a druzy joho scéhadowachu. Napohlad besche zatraschny. Zane kanony njemohle wscho tak zapuscic, kaž tudy widzachu: wschudzom jeno sepje, hdzj bechu priedy kheze stale! Sta ludzi tam po nich wokolo bludzachu za swojim zamozjeniom hladajo abo row swojich najbližszych pytajo. Wschudze wolačhu za khlebom. Wokazachu jim tam mesto, hdzj be so strona cykle drohi, kiz po horec wjedzisze, powalała: na 80 khezow. Te bechu na dobo pantyle, po horec so kulało na drugi bok drohi prasnyle, wscho spowalała a sta ludzi a skotu po hrjebale. Na hłownym torhosczeju kshezijachu městnych dzeczatka, kotrež bechu so po njezbožu narodzile. — Wyshnosce spózna, zo je nuzne ludzi do drugich mestow pschewiesc, herwak mohle straschnie khorosze tam wudviricz. Tež mienja, zo drje so mesto tam njebudze wjac twaric hodzec, hdzj je dotal stafo, ale na napschecnej horec.

W Maladzy je 227 domow spowalañch; najbole pak su schkodowali wobydlerjo malych mestaczekow a wsow, cžile wbozy su skoro wschitich wo wscho pschischi. W Albunuele wotewri so zemja a tamnischa cyrkej so pschepadze, tak zo je jeno kónc wieže (tórma) hiszpe ze zemje widzec.

Zemjerzenjo, kotrež tamne lëto kupu Ischia domapytasche, njezboži so z tutym njezmernje wjetshim ani pschirunac. Tam besche njezbožo na mały dżel kraja wobmierzowane, kupa leži blizko pschi wulki mescze Neapli, z kotorož možesche hnydom a lohoy pomoc so dowiesc. Tudy w Schpaniskej pak su zaniesene rozpjerschene wsy najbole domapytane a pomoc so jim jeno jara czejch hodzi pschiniesc. Nadzijamaj so tohodla, zo drje budža po cykle Europje za njezbožownych darh składowac, hdzj su jim biez wschoho pschirunanja

nužniſche, hac̄ w swoim času za Ischiiu. — Swjaty wótc je zhońiwschi wulke njezbožo hrýdom 40,000 frankow czežch domapytanym na pomoc pôštał.

Najstrashnische domapytanjo.

Žane podenúdenjo w cykle stwórbje čłowjekie jeho slabosć a njemoc bôle i spóznaczu njeſchinieje dyžli zemjerzenjo. Psched woherjom može so čłowjek zakitac̄ a w najwjetſchej nužy tola čzelnac̄, tež wodowy strach, hac̄runiž wjetſchi dyžli wohenjowy, može čłowjek wotwobrocic̄, tak abo hinał psched nim so zakitac̄, wo pomoc wołac̄. Hdyž pak zemja, na kotrejž stojimy, so hibac̄ poczina abo so wotewrja a wscho, schtož na njej je, požrjec̄ hrozy: potom nima čłowjek druheje pomocy, hac̄ do Bożeje wole so poruczic̄ a scžerpnje pschijec̄, schtož na njoho so dopuszczi. My drę sebi tajke njezbožo dosc̄ pschedstajic̄ njemózemh, dokełz Bohu džakowanu žanoho wjetſchoho zhibanja swojeje zemje ze samsnoho nazhonenja njeznamy. Ale myslic̄ sebi miózemh, tak njeurjeknuta hrózba dyrbi wszech napadnac̄, hdyž za nekotre wokomiku so wscho pod nohomaj hibac̄ poczina, wscho so powrócza a pschi podzeniſkim hrimocze a zaňadzenju wszech elementow wschitch, młodži a starí, wo pomoc wołaja, kotrež može jeno Boh posłic̄, hdyž swóiba z džiwim czetanjom swój dom wopuszcza, kiz može w bližšich wokomiku hido jich row byež, a won na pola běži, hdžez jich z najmjeniſcha žane padace kheže pohrjebac̄ njemóža!

Wschelako su wuczeni so prćowali, na stac̄o a pschicžinu zemjerzenja wuswetlic̄; cyle wête so wo tym hischeze nicžo njewe, kaž so tež čłowjek pschedzivo nim ženie njebudze dospołnje zakitac̄ moc. Z wjetſcha je tak wukladuja, zo je znutſkowne nasheje zemje běžite, žehliwe, kaž zechkrjene železo; z hibanjom tutoho žehliwoho morja wosredz nasheje zemje zhibia so tež skora, to rěka zwierch zemje, na kotrejž smy živi.

Zređla tajke dospołne zapusczenjo wscheje čłowjeczeje próch bjez warnowach znamienjow zaſtupuje. Najbóle domjace zwierjata z wulkiem njemeroem a ze ſkiwenjom so bližace njezbožo wozjemjeja. Podzeniſki hrimot je hischeze bliże woznamienja. Tola moža tajke znamienja tež molic̄; wobydlerjo mjeniſchoho mesta w Ekuadorje (w Americh) buchu měsacy dolho z hrózbnym podzeniſkim hoſkom traſcheni, ani zo zemjerzenjo scžehowasche, a zatschafenjo w Lissabonje, wo kotrejž so hischeze wjac spomni, zaſtupi bjez wszech znamienjow. Tež nahle a hluoke ſpanjenjo barometra ("ſchlenchy"), z wulkiem wichorom a njeviedrom ſežehowane, je znamjo hrožacoho njezboža.

Pſchi zemjerzenju so zwierch zemje hiba kaž žolimy wody, pódla tež ſylne ſtoki zemju zatſchasuja; nahle ſpanjenja zemje, kaž w Albaniile, pak su z wjetſcha na mjeniſchu mestnosć wobmjezowane; jich pschicžina je, zo je spody zwierſhneje zemje prózdny rum. Zapusczenjo, kotrež ſylne zemjerzenjo načini, njemože so weric̄, hdyž so njewidži. We wokomiku su kheže, haj cyle mesta jena ſep, pod kotrejž su ludžo a ſkót pohrjebani, schtomu so z korenjenimi zwitorhoja abo na pol rozkoc̄a, ſkaly so z horow wotdrjebja a do hluibyh panu wscho pobijo a pohrjebajo, rěti so w swoim běhu zadžerža a cyle nowe rečniſchežo tworja, často cyle krajiny powodžeo, morjo wot brjohow nahle daloko wotſupi a po kluwili so ze ſurowej mocu wróci a namórfi kraj powodži, kódže daloko do kraja nitsczíſhnywſchi.

Wulke zemjerzenja wſchelakich časow su winy dosc̄ za hrózbu a bojoſc̄ psched tuthm mócnym ſpowrōczeniom. W lécze 17. po Khrystusowym narodze

bu 13 wulskich mestow w Syriskej w jenej nocy ze zemjerzenjom zniczonych. Přeszez wulke zemjerzenjo w lécze 1693 bu město Katania a 49 druhich mestow a wšow zapusczenych, 60,000 człowiekow morjenych. W Italiskej su z cyla husezischo najzatraschnische zemjerzenja meli; tež z wonka Europy su tajke jara wjele woporow žadale, wosebje w Americh, w Bataviji, Chilli, Algieru a Ekuadorje. Poslednje najhórsche zemjerzenjo w tutym kraju, 16. augusta 1868, zniczí za krótku chwilu 15 minutow 40,000 człowiekow. Njemuprajicze struchle a hrózne bě sylné zemjerzenjo w Lissabonje, 1. novembra 1755, kotrež tute ležejace hlowne město Portugalskeje do kopich rozpadankow pſchewobroczi, 60,000 człowiekow mori a 570 milionow toleri schkody naczní. Přehi tym samym zemjerzenju žhubi so w afrijskej pusczinie njedaloko Marokka rjana wulka vasa (plodna kupa w schérokej pusczinie); wona pſchepadny so w hlubinje, kiz nahle so wotewriwski zas so zamkný taž khlama džinwoho zwérjecza. Za jedyn wokomik so tam 10,000 człowiekow ze swojimi stadlami w hlubinje žhubi.

Wulke a mócene su tute třšasenja zemje w swoim zahubjachym stukturowanju; mócnje a hordoznje pak tež z nimi a we nich ryczi Boža majestoscž a wichohomoc, katraž najmijenische a najwjetzsche wjedze a zdobnje rjaduje.

Někotre kraje a džele zemje drje su tajkim domaprytanjam bóle hacž druhe wustajene, wosebje te, kdež su ſapaki (wohni ſapace horj). Tola žadyn džel zemje pſched nimi cyle wěcze zakitany ujeje, dofelž wſchudže pod zemju pluny we wulkej mnnohoſci tak rjec ſpja, a ſchtó wě, tak dolho naſ na poſoſ wostaja? Tola ſo dopominamý na ſlawny kérliſch, kotrež je pſched týſac létami ſwiaty Notker baſnił, a kotrež w ſředznym weku wojovarjo, hdyz pſchecíwo njewěriwym do bitwy ezechnzechu, často ſpěvachu: Media vita in morte sumus: „Wosrjedž živjenja w ſmjerči ſmý!”

Jow je dobro bycz.

Něhdyn khodžesche zly duch po ſwěcze, ſebi měrny bleczk phtajo, hdžej by ſtojnje zwostacz mohł. Tak ſo rozhlađujo pſchitidze na kralovſki dwór; vidžesche tu hordofscž, zawiſež a wſchelake druhe njepoczinki bjez wſchoho zadžentka knejziež; to ſo jomu lubjesche a wón ſebi wotmyſli, zo chce tudy wostacz. Tola wjefelo bě krótké: žhoni bórzy, zo kral poccziwoſcž a sprawnoſez lubuje, Bohu tomu ſenjezej wſchu čeſcž dawa, pilnje na božu mſchu khodži, haj, tež pſchitazane pōtne dny džerži. Rozklubjeny džesche djabol zaſy ſwojoho pucza a poda ſo na wulke bohate wifki; tam naděnidze nahramnoſcž, jebanſtwo a wſchitke mózne njekhmanſtwo; tuž ménijesche, zo tu mér a wotpočink namaka, bu pak zaſy ziebaný. Bohacíj pſchekupch dawachu khudym bohatu jaſmožnu, zly duch pak njeje pſcheczel tſchecžanſteje miſoſeze. „Tola tež wostacz njemožu”, ſwarjeſche rozhněwaný; „pónidu k mlyníkem pohladacž, kaž zo je tam bleczk za minje. W mlynje je husto neprawda doma a mlyníſti tež tam a ſem radž ſudži wobfranje.“ Z bohoſcžu pak zaſy ſpózna, zo tež jow wostacz njemože: mlyník bě bohobojažny człowiek, kiz na božę ſlužby džeržesche a čert hlađaſche, hdže je čeſla džeru wostajil, hdyz mlyníkach wjeczor poczachu rózarije ſpěvacž. Brudný džesche dale a pſchitidze ſkoncžnje na rejhanskú lubju. Tola namaka týſac wěcow, kiz człowiecžu wutrobu zavjeduja a wſchomu złomu durje wotwjeruja — ale niežo, ſchtóz na Boha, joho lažnje, na zbožo njeſmertneje dusche dopomina. „Jow je dobro bycz, jow chcu wostacz!“ zavola ſjaboł wjesele a wón tam hacž do džensniſchoho dnja pſchebýwa a ma swoje wjefelo, hdyz ſu reje derje wopytane. Čjert ſo ſmjeje — ſwiaty jandžel pěſton pak plaeže!

Serbske holch! wuziwaćeje rozom, zwieselcze w nowym lęcze swjatoho jandžela z tym, zo złoho njeprzecjela tak husto zrudźicze, hacž su reje. Ma smiertnym ſožu was to facž njebudže.

—a.

Nižnjačanska wulkomyſlnoscj.

I.

Pſched wjac hacž 200 lětami běſchtaj w Hornjej Rakuskej dwaj bratraj žitwaj, Richard a Eduard, kotařž wo prawdze po bratrowſku ze ſobu ménjeſchtaj, haj z najhorcyſchej luboſežu ſo lubowaſchtaj. Bohabojazna a pobožna macž bě jej u hiſcheze mrějo žohnowala, a z najnadobniſchimi pſherczami za njeju be nan hižo ze ſweta ſchoł, hdyž bratraj hiſcheze halo hólečkaj na hradowym dworje a w zahrodze ſebi hrajkaschtaj. Wonaj tehdom hiſcheze njerozemjeſchtaj, ſchto a kelsko ſtaj žhubilko a ſchto to rěka: ſyrota bycž. Nanowe ſublo, kiz bě jimaž namrečo, bě krafne zemjanſke ſydko pſčaj wulkej rěcy Donawje. Te běſche zaſtaraczerzej dowěrjene, kiz pak po ſwedomju njehoſpodarjeſche, ale ſublo ſyrotow lohkomyslnej brójeſche. Tak bě ſo ſtało, zo hdyž běſchtaj bratraj wotroſtoj, bě rjane wótne ſublo z wulkim doſhom naſažene!

Zadyn džin tohodla, zo Richard, staršchi bratr, staroſeže połny jenožo dnja we ſwojim hródze ſedžo z wyſočich woknów zrudnje dele hlaſaſche do khlodnych zmohow wulkeje rěki, kotrež do ſkalny ſtorckachu, na kotrejž hród ſtojeſche. Rjamy, zróstny młodženc bě ſwoju hlowu na ruku zeprěl. Staroſciwiſe ſpominac̄he na pſchichod, ſchto z njeju z bratrom drje budže, zo drje budžetaj pſchedoſzenaj a woſhudnenaj zemjanſkaj, kotrejuž ničto ſedžbu nima, wo kotrejuž ſo ničto njeſtara.

Tu zaſtupi mlódschi bratr Eduard a wuhlada ſwojego bratra zrudnoho. To jomu bližko džeſche. Njemožesche ſwojego bratra zrudnoho widžecž, dokelž bě tón tak hižo k cježkum myſlam naſhilem. Synh ſo tohodla k njomu a ze ſwojim ſwérnym wóczkem jomu tak nutrije do wocžow hlaſaſche, zo bu Richard hacž do ſylzow hnuth.

„Schto ezi je, luby bratſe?“ wopraſcha ſo Eduard z tamnej ſwérnej staroſciwiſežu, kotařž hnydom wutrobu dobywa. „Schto eže tak tyſchi a ſtara?“ — „O bratſe“, rjeſny Richard ſwojego bratra wobjimajo, „moj ſmój žhubjenaj!“

„Schto je to do pſcheważnych ryeži“, wotmołwi naſtróžany Eduard, „ſchtó chyž tola hnydom zadwelowacž? Znaju twoju staroſež, kiz tebi na wutrobu tlocži; tola ſpokoj ſo. Njeſmoj hacž dotala zbožownaj byloj? Tež dale namaj ničo njebudže brachowacž; toho ſym ſebi wěſty.“ — „Bratſe, ty ſebi njeſliſtih na pſchichod,“ praji Richard zrudnje, „ja njemožu wſhjito tak dobromyſlnej pſchijecž.“

Tola Eduard njeſtomolwi. Hlaſaſche na Richarda, kiz bě eyle zblědnjeny; tamnu mlódnu čerwjenoscž, kotařž hewak poccziwoſcz debi, bě z joho rjanoho woblicja staroſež woſtehnała. Po khwili rjeſny Eduard: „Bratſe, praj mi z prawdu, ty ſy mi něſkto potajil. Ty wjac z prawdu ze mnú njeſeníſch, kaž předy.“

„Schto ſebi myſliſch wo mni, Eduardo!“ znapschecžiwi Richard, a jojo hlos tſhepotasche, „kaž ſy mje ty pſchesudžil! Ně, ja z prawdu ménju.“ — „Nie eyle kaž by vyrbať“, poſtrocžowaſche Eduard ſčerpije, „moj Richard je

z někotroho časa so jara pschemeníš a je myslath. Wěm, zo je twoja wutroba hžo wuzpolila — — —

„Bratse, tajkele slowo!“ so postróžiwschi Richard zawała, „z wotkel masch tola tajkele ryeze?!”

„Spotoj ſo, mój pſchecželo, nječinju tebi žaných porokow. Twoja wutroba je derje wuzpolila, a Bože žohnowanjo njech ſčehuje zwiaſł, kž ſy z Hanžu zwiazaš. Ta wſchitko wěm; kóžda twoja krocžalka je mi znata, a tebi tež tohodla njeporokuju, zo mi swoje potajnſtvo dowérik njeſhy.“

„O hdý běch cži tola wſcho prajit“, zawała bołotne Richard, „njebeſche ze mni tak daloto pſchischi!“ — „Ty potajne ryezíš, njemóžu twojich čemnych slowow dorozemicž“, wotmołwi Eduard a pſchimy bratra za ruku. „Ryez jaſniſho!“

Tu stany Richard a wočini khamor, w kótrymž wjele piſmow a liſežinow ležesche. Tute wuzahnywschi cžiſny je na blido a džesche k wotnej, z kótrymž kaž předy staroſčiſe do krasneje krajinu hladasche, kž w najrjenſchej naletnej pſchce kčezesche.

„Nětko budžesč mi rozemicž“, pocža Richard zas k blidu ſo wróžiwschi, „čzohdla budžemoj njebožownaj. Naju cykle kublo je pſchedołzene. Je dža nauj njeboh nan tak hubjeny hospodař bycž moħl? Abo je nauj zaſtaraczér njeſcizomny ſlēpe?“

„Žaných porokow, mój bratſe“, proſchęſche Eduard, „wěc wſchak nětko jónu tak ſo ma a wona móže ſo hiſcze wobrocžicž.“ — „Wobrocžicž?“ zawała Richard njeſcizernje a njevěriwje ſo poſměwkowasche.

„Kaž ſo z namiſ woprawdže ma, mi njeje potajne“, ryezehče Eduard cykle měrnje dale, „žhonich to wežora w hrodže naſchoho ſujoda, wot twojeje Hanže, kotoruž z chlej wutrobu čeſcžuju. Wonam wſho wě, ale wſho to jeje luboſć k tebi njeje pomjeniſchi. Wonam je nadobna a wulkomyſlna. Tohodla dyrbimy tež wopor pſchinjeſč. Ty by zbožowny był z Hanžu, a žel by mi bylo, njebyli ju moħl do hrobu naſchich předowníkow dowjeſč. Starszej hladataj na pjenjezy — žadataj wulke kublo. Wostajmoj jeju w tuthy pſcheduſdach!“ — „To prajiwſhi ſumy papjery wot ſo a cžiſny je na ſtólc. „Cžiſn starý praſſot zas do khamora“, praji Richard, „a ſyn ſo ke mni. Mam tebi wažny zamýſl wozjewicž.“ — Richard radu poſluchasche a ſyn ſo k ſwojemu bratrej.

„Bratſe“, pocža tutón, „počzinam w hrodže zbytku bycž, a myſlu kruče na to, zo chcu ſo dželicž. Schto ma moje młode žiwenjo w tuthy murjach hincz? Wſchědne wobſtaranja tudy horjela mje njeſpoſojeja. Póndu do wojska, zo bych Bohu a wotčinje ſlužil. Moja ruka je ſylna, a mój mječ ſwojoho muža nadenidže. Turka je ſo zas do kraja walit, je hrody wurubił a z jich wobydlerjow robocžanow ſežint; cyka Wuherſka žaruje, a lud je we wulkim straſche živý. Mój lejzor woła; ja chcu joho hłos poſluchacž. Na čeſtnym polu chcu ſwoje dalshe žiwenjo zaſtaracz, wſho paſ, ſchtož moħl ſebi ja z móćowſkoho kubla žadać, njech je twoje — z luboſćze k tebi, mój bratſe! Potom móžeſč wěſče wo Hanžu proſhez a ju doſtanjeſč. Potom masch ſo wjeſelič a naſch dom k čeſeſci pſchinjeſč. Bóh cži wobradz měr a wjeſoloſcz! Zutte hžo póndu z hrobu. Daj mi cžahnyč! Mój kón je hžo zefedlamy! Wſho je hotowe. A jeli ſo ranjeny abo bědný z bitviſcza wróžu, potom mi poſpchej měſtno we ſwojim hrodže, a jeli wumru, potom cžiſche poplaťaſ pſche ſwojoho zhubjenoho bratra a ſpominaj na njoho w modlitwach.“

Eduard stanę. „Joho mutroba bě hnuta a hłos tchèpotaſche.

„O bratse, ſchto ſym ja!“ zwoła Richard a wobjemujo Eduarda koſchesche joho zaczerwienjenie lica, „tónle wopor chcesh mi pſchinjeſcz? O toho pſchi-jeſz njemóžu!“

„Ty dyrbischi“, znapſcheczimi Eduard, „twoje zbožo ſebi to žada a ja ſchu tak mécz. Wém, zo budžesč zbožowny a tale myſlīcžka budže mie w živjenju tróſchtowacž, hdvž budu zdaleny. Ža niežo njecham; ſam pač ſchu ſwoje zbožo wonka w czubje pytačz. Moje kublo njech je twoje a twojeje Hańzine; rad je waju zbožu wopriju.“

„Radobny bratſe!“ praji Richard a ſylzy ſo jomu kulaču po licach. „Bóh mie zdžerži“, wotmołwi Eduard číſche a wopuſczeſi iſtwu.

Hdvyž nazajtra ſwitaſche, wopuſczeſi Eduard hród ſwojich wótcow. Žechasche na pyſchnym konju z horą dele a dale po rěčnym brjozy. Wjele ſylzow bě Richard pſchi rozzdohnowanju plakał a tež Eduard ſo zas a zas wohladowasche za rjanym hrodnom tam wysoko horjeka, hdžej bratr za bratom hladasche a kiwasche. Widžesche, tak bratrowa bróni w ſloncu ſo blyſczeſche, hacž tutón za hórkú joho wočomaj ſo zhubi.

(Pſchiſhodnje dale.)

3 Luižich a Saſſkeje.

3 Budyschina. Pjatk 10. wulkoho róžka po połdnju $\frac{1}{2}$ hodž. wu- dyri w Džéžnikecach na něhduskim tachantskim fórbarku, kij je netk do tſjoch jenotliwych burſkih kubłów rozdželeny, w oheni, a to w brózni, kotrejež jena połoja kublerzej Wenclę a druga kublerzej Hencžej ſluſcha. Wohen zatraſchnje ſpěſchnje dale běžesche a w krótkim ſtojachu wſchě twarjenja kublerja Wencla, brózni a kólni kublerjom Hencža a Fahnaueru (prjedy Wočkec) w plo- mienach. Wſchitc tſjo burja tam w jenym dworje ſtojachu a twarjenj a z džela zwisowachu, z džela bechu cyle bližko jene pſchi druhiem. Wenclę ſkoro niežo plo- mienjam wutorhnyli njeſiu, tež je ſo jim s wulkih ſwini ſpalilo. Njezbožo je za nich čim wjetſche, dokež zavěſcene njemějachu. Rjech ſo tež dale w katholſkej wokoſkodženu prawje wjele dobrorjeſi wohnućz dadža, zo bychu tak czeſczy wobſtſkodženu ſwójbu z najnužniſhim wobſtarali a nowy ſtatok natwaricž pomhali!

3 Budyschina. Studenczi ſerbskoho ſeminara w Prahy w lécze 1884—1885 ſu ſczechowach: Miflawſch Žur z Worklec bohoſlowc w III. lécze. Anſelme Rožinger z Dreždjan bohoſlowc w II. lécze. Pawoł Kaisfer z Ober- Lößniž a Michał Wjeſſela z Viſcheje Horę bohoſlowcay w I. lécze. Ernst Hausmann z Königsjhaina, Žakub Nowak z Raſche, Žakub Rjencž z Schró- jeſic, Karl Lampert z Kamjenich, Anton Bentner z Woſtrowca a Alexander Kirsch z Dreždjan we VIII. rjadowni. Anton Kasper z Hainichen, Jurij Kral z Radworja a Albert Reime ze Schérachowa w VII. rjadowni. Miflawſch Žarjenk z Džéžnikec, Žakub Nowak z Horę, Pawoł Riedl z Dreždjan, Alloys Eilers z Köthen (Anhalt) a Jan Beith z Dreždjan w VI. rjadowni. Jan Scholta z Kulowa w V. rjadowni. Bernhard Hicka z Kalbic, Žakub Schewcžik z Bacžonja, Edmund Grohmann z Woſtrowca, Wendelin Trenkler ze Seitendorfa, Jurij Kirsch ižank z Budyschina, Jurij Kubanja z Kalbic, Karl Kretschmer ze Schérachowa a Franc Bodenburg z Münſteria w IV. rjadowni. Božef Schönfelder z Kloſterfreiheita pola Woſtrowca a Jan Juſt z Nowej Jasenicy w III. rjadowni. Ž.

Z Hrôscjic. Zaúdženu njedželu, 11. januara, bě so do Žaseńich wulka syła ludži zechla, mnozy z daloka a hischče wjele wjac z blízka. Chychu na 11. swjedženju założenia Žaseńčanskoho kaſina pschitomni bycž. Zaúescze njeje tam nichčo podarmo był, ale je tam kóždy namakał, schtož je pytał. Po 5 hodžinach zapocža so swjatocžnosć. Kenjez farař Werner wotewri ju ze swjedženskej ryczu, w kotrejž pschitomnych na to ledžbliwych čimjesche, tak wot zapocžatka swěta sem zlo a dobre sebi njeprzeczelých naprzcę stojitej, tak staj Kain a Abel tež hischče dženski džení we swojich potomnikach živej; tak je dobre pschecy a wschudžom na swěcze bite a tak mōcnje Kain swoju hlowu pozběhuje a tež do serbskoho kraja so dale bôle zadréwa. Kenjez farař napomi-nasche toho dla pschipskucharjom z wutrobu, zo bychu krucze hromadže stali. Na to ryczachu tež hischče někotři druži knieža něfotre ſłowa: Į. administrator Bart a Į. wučer Žicka z Kalbic. A swjedženjej běchu tež fufodstke kaſina, Radwoſte, Kalbicžanske a Klöschthyske, poſtrowy a zbožopſchecza poſlala. Toho runja tež Į. kaplanaj Škala a Sparla. Žara lubilo je so wſchém hofczom male džinadlo, kotrež běchu ſobuſtaři wſchém prenja serbska hra: „Müller, Müller, Müller“, a tež „Der Wunderdoftor“ njebe hrozny. Po džiwallde bě zhrromadna wjeczér, pschi kotrejž so někotre toasty laž na swi. mócta a na kralowſku swójbu wunjeſehu, a na koncu hiez reji njewotendž. Tak dha myny so wſchém w zabawje a wjeselu rjany wjeczor jeno pschejara ſkotu. Boh dał, zo by naſche Žaseńčanske kaſino hischče prawje wjele taſkich swjedženjom swjecžic možlo!

Ze Schpitälala pola Kamjenca. W naſchej Schpitäliskej wosadže narodži so w zaúdženym lécje 1884 33 džecži, 18 mužskoho, 15 žónskoho ſplahu. Z tuzich bě 27 mandželskich, 5 njeemandželskich a 1 z civilnoho mandželſtwa, 26 džecži z naſcheje, 7 z cuzych tu pschipofazanych pruskich wosadow; 26 z nich dostaču ſwj. Echjezeniu w Schpitäliskej chrkwi, 7 domach; 13 běchu z cyle katholſkich, 14 z měšchaných mandželſtow. Wumrjelo je: 22 wosobow, 16 mužskoho, 6 žónskoho ſplaha; 10 běchu doroszjeni, 12 džecži; z naſcheje wosady 17 wosobow, 5 z cuzby. Z nich bu 19 wosobow na Schpitäliskim pohrjebniſčežu, 2 na tym we Riedžichowje (Bersndorf), 1 na tym we Žlym Komorowje (Senftenberg) khowaných. Potajkim je so 11 džecži wjac narodžilo, dyžli wosobow wumrjelo. Pschipowjedanych bu 5 porow ſlubjenych, z kotrejž buchu 4 porý tudy werowaný; 2 poraj běchtaj cyle katholſkej, 2 pak měšchanoho werrywuznacža; 2 z naſcheje, 2 z cuzych wosadow. Tamne lěto běſhe 40 narodžených a Echjezených, 15 wumrjethch a 3 porý buchu pschipowjedane a wero-wane. Potajkim je so loni 7 džecži mjenje narodžilo, 7 wosobow wjac wumrjelo, 2 poraj běchtaj wjac pschipowjedanaj, 1 por wjac werowaný. Spowjedany a wopravjaných bu loni 1171, a z tými we Brunjowſkej kapali hromadže wokoło 1270 wosobow; porno lětej 1883 wokoło 100 wjac. Preňi kročz Į swjatemu wopravjenju a Į spowjedži bě 20 džecži, 9 z tudomneje a 11 z cuzych ſchulow a wosadow.

N.

3 chłoho swěta.

Němska. Wulka hora w naſtupanju adreſy na wjeſcha Bismarka, z kotrejž chychu jomu „swěrni wótežincojo“ w chlej Němskej swoju njeproko-noſej nad tym wuprajiež, zo je jomu wjetichina němskoho ſejma požadanych 20,000 markow za nowoho wychſchoho zaſtojnika zapowjela, je so netko zas

trochu dala. To je tež jara derje, pschetož je pôdla smjercz wjele tajenia, ludanja a pschišlodženja so wobeschlo! Hdyž pak je so pôdla skoržlo, zo mohł so wjech Bismark smjercz dželacž, dokelž jomu sejm za nowoho direktora w jenym wotdzelenju zwontownoho hamta mzdu zwolicz njeje chchł, dha je wjech Bismark sam prajik, zo budže sebi wêdżecz pomhacž. Znajemy druhich, kotisž móža a dyrbja so smjercz dželacž: su to katholsch měschnicz, kotisž maja tu a tam cykl rynk wošyroczenych wosadow wobstaracz. Jim mohla so hnydom pomoc sticjicž, hdyž by pruske kniezerstwo, to reka wjech Bismark chchł kulturkampf skoncziecž. Sta měschnikow dyrbja na druhe waschnjo so zežiwicž a njesmiedža duchownsku službu sobu wobstaracz, horſtka duchownych pak, tiz w jenotsliwych wosadach skutkuja, dyrbi pschez swoje mocj dželacž. Čzohodla so czi, tiz su adresu podpisowali, na tole njeħórscha, hdyž je w tym nostupanju jich sprawne wótczinske zmýslenjo? Abo budža snadž woni to tež za dobre a sprawne spóznač, schtož je so w Kölnejanskej diöcesej stało? Tam běchu množ duchowni, kotisž su wot pruskoho ministra Goßlera dispens (dowolnoſć) dostali, na pscheproschenjo cyrkwińskich pschedstojerstwov do jenotsliwych wošyroczenych wosadow schli a tam duchownsku službu a duschepastyrstwo wobstaracz poczeli. W Kölnejanskej diöcesej je — to njech so njezabudž — netko 325 wošyroczenych wosadow! Tamni knieža duchowni mienjachu, zo dosaha, hdyž je jim kulkus minister dispens dał, zo smiedža w Pruskej duchownsku službu zaſtaracz, hacžruniž tak pschihotowani njeſu kaž mejſke zakonje sebi žadaja; woni tohodla bjez stracha do wosadow džehu, kotrež su w tajkej jara wulkej duchownej nuzy. A schto je netko kniezerstwo w Kölnej cziniło? Wone je tamnym duchownym duschepastyriske skutkowanjo w tamnych wosadach za kažalo, je jim zakažalo, zjawne Boże služby džeržecž, spowiedž slyscieč, kſciežieč, kthorym swjate sakramenty wudželecž! Schto so tudy njedopomni na tamne strukle ſlowo: „My mamy zakon a po tutym dyrbi wón wumrjecž“? Schto so stara kniezerstwo wo duchownu nuzu tawzintow wopusczezenych? „My mamy zakon“, wone praji, a tuž je dobre! Sama „Kölneſche Zeitung“, najhórschi liberalny časopis, tiz móžesč sebi myslieč, praji, zo to stat nicžo njeſtara, kaž je žadny duchowny powołany; a protestantska „Kreuzzeitung“ pschispomni tutomu njeſprawnemu wukazej: „Hacž je mudrje, runje w tymle wokomiku katholiskim wobydlerjam woſebieče czucž dawacž, zo najbóle hidžomne postajenja mejſkich zakonjom hisčeže so nałożowacž hodža, to je praschenjo, na kotrež dyrbimy wotmołwiecž. Nè!“ — Ze džiū, zo licžba socialdemokratow z kóždym lětom wo wjele tysacow pschibjera, hdyž su cyrkwi, kotrež móže jenicžka pschecžiwo powaleſkim zasadam spomožnje skutkowacž, takle ruch zwiażane? Hdyž je nad tajkej krutoſču a njeſprawnoscž zdobny „Entrüstung“?

— Němski sejm je po hodownych prózdniach tónle tydženj zas posedzenja měl, kotrež běchu doſč njemérne. Jednashe so wo nowe wudawki za Afriku, w kotrež je němske fejzorstwo wulki krugh kraja (Angra Pequena) wobsdžilo. Dokelž z wopředka sejm wudawki zwolicz njechashe, tež wjech Bismark wjac krócz ryčesče. Windthorſt chchysche požadane wudawki wot woſebiteje komisiije prihovowacž dacž, dokelž je straschnie do tutych wudawek zastupicž, kotrež budža z kóždym lětom dyrbieč wjescieče bycž, rozhněwa pak z tym Bismarka, tiz wobkruczeſče, zo ma Němska wšichc ſuſodom za pscheczelow. Na to pak Windthorſt so woprascha, píche czo dha dyrbimy tak syne wójsko džeržecž, kotrež telko płaci, hdyž so nikoho boječ nimamy. Tež to je wulke praschenjo, hacž budža płodň

z tamnoho zaniesenoho kraja tak wulke, zo dyrbjale za stajne rosczace wudawki stacj. — W swoich ryczach wjerch Biszmark tez praji, zo chce ratarjam pomachz z pomijescheniom jich czezow a z powjesczeniom zitnoho cla, na czoz tudy radu spominamy. — 15. wulkoho rozka bu w Barlinje tez pruski sejm wotewrjeny, a budzetaj zas nemski a pruski sejm porno sebi posedzenja dzerzecz — zapolskach, kotsiz su we wobemaj, budza so zas moco roztorhacz. — W Barlinje je student Dehle, kiz je hako bicz zinath, pjezoch druhich studentow na duell zadał, dokelz z nim w politich pschezjene njeju, jenoho je hido czezch ranil, druhoho moril. Hdyz budza wschitch pjezco zabici abo ranjeni, potom, meni won, budze joho czezcz zarunana! Su tole tola woschijecza wo czezci! Dehle drje je netko pschimnjeny a swoje khostanje dostanje, ale tajke khostanje je jara snadne, hdyz won tola niezo druhe njeje, haco njeckomny mordar. Duell drje je ze statnymi zakonjemi zakazany, tola z jara snadnym khostanjom. A z wojiska tajkoho wojeraskoho woschishchoho, kiz zadanjo na duell njeprzecwymie, wotpoczelu! Hdyz je tudy sprawnosz a runoprawo?

Italska. W Romje pschija swjaty wotc 6. t. m. 140 zastupjerow „towarstwa italskeje katholskeje mlodozecze“, kotsiz jomu 30,000 frankow a adresu wotedachu, w kotrejz wuprajeja, zo chcedza so po bamzowych rozwuczenjach, kofkez su w joho wolnym liseze wo tajnych towarstwach podate, zadzerzowacz a je rozschierjeez. Bamz jim wotmowlio khwalesche jich pilnosz a poruczesche jim, zo bychu dobrociwoscz ze skutkami wopokazowali, dzelaczerjow podpjerali, kscheszanske zasadu jim zaschepjeli hako mocny fredk pschezjivo socialismu, a zo bychu mlodozecz wuezili, kiz je nadzija cykloho kraja.

Francoska. Tudy je dotalny wojnski minister Camponon wotstupil a na joho mesto je so wuzwolis general Leval, wuznamieneny wojeraski spisacze. Leval je za 14 let wobstacza noweje francoskeje republiki hido schesnaty wojnski minister! Camponon je pjezca tohoda wotstupil, dokelz z Ferryom jenakoho mnenjenja njeje w nastupaniu zwontownej francoskeje politiki, wosebje w Tonkinu. Tez Ferry-ej njechaſte wodacz, zo je we zwontownej politich z Biszmarkom pschezjene. Powolano Levala rukuje pjezca za to, zo tonkinske naleznosze k speſtchnishomu koncu jo domjedu.

— Z Tonkina je general Negrier powjescz poslal, zo je tam 3. t. m. dwie bitwie pola Chu dobył. Po krytym wobaranju buchu Khinesojo w najwjetshim njeprorjedze zahnaczi a dyrbjachu wscze swoje krute posicije spuszczejcz. Tez su pjezca dwie krypowej bateriji, kotsichto broniow, municije a chroby zhibili. Morwych na Khinesiskej stronje be 600, Francozojo mjezachu 19 morwych a 65 ranjencyh.

Starajcze so za khude schulske dzieczi!

Nekle, hdyz many czasezjich nojelubozne wjedro, pak taczo, pak nowy sneh abo deshez, a hdyz moze za jenu noc khetry sneh napadnycz, kiz pucze pschikryje a wobcezne sczini, dyrbimy wosebje na wbohe dzieczi spominacz, kotrejz dyrbja na kraju do schule khodzicz. Nekotre z nich maja daloki pucz, na pjez haj schesj bertiskow hodziny daloko khodzicz — a to kozdy dzien! Su to dzieczi z dalotich wsw, hdyz su rozpjerscheni katholikojo, a dyrbja do katholskeje schule tajke krichi khodzicz; su tez z wjetshcha dzieczi khudzych starszych. Chto chce to wobueza byz, kaf so na tajkich puczach drasta skoncuje, to mogli nam tajch starschi najlepje rozpowiedacz; myslicz pak sebi

kózdy hižo sam móže. W lécje wšchaf so po zelených pucžíkach rjenje běha — ale w zymje na hladkých a často bjezdňových pucžach, abo pschi surovým vichorje a wěčju! — Kajfu dobrotu wužívajia tehdom woſebje starschi, kotsiž maju we wšy šchulu! Džecži por krocžákov ſejinu a ſu doma w čopkej iſtwi.

Njemohlo ſo tu nicž za tajke džecži cžinicž, kotrež maya tajke ſruchi khodžicž?

Rada drje by tu byla, dobre wutroby ju tež namakaja. Tajke džecžo je lohcy ſpokojene, hdyž jeno móže w ſuchej čopkej iſtwi pschebyvacž a pomazku doſtanje, wěſeze ſépsku hacž doma, je ſo jomu wulka dobrota ſtaſa.

Kak rjany ſkuk ſchheſczanskeje luboſeže by to byl, hdy by tón abo tamón we wšy, hdyž je ſchula, za tajke džecži ſo poſtaracž chył! Hdy by je pschi hrozným wjedrje na nětore dny do ſwojoho domu wzał, abo ſnadž za cžas hóřſcheje zymy. Wſchaf móža tajke džecži, hdyž je po ſchuli, wſchelake domjace dželo ſobu wobſtaracž a tak ſo wužitne wopokazacž. Na to waſchnjo by móžno bylo, tež male džecži hnýdrom do katholskeje ſchule ſtačj, dokež ſo tajke do bližkeje njeſatholskeje ſchule z wjetſcha tohodla ſeželu, zo w zymniſkim času je daloko khodženjo za male džecži ſtraſhne a často nje-móžne. Hdyž pak dyrbí džecžo 3 abo ſchtyri lěta do cuzeje ſchule khodžicž, dha ſo runje zakladna nabozna wucžba njepoſtiči, a to je z wulkej ſchłodu. Hdy bychú pak dobrocžerjo ſo namakali, kotsiž w zymje tajke džecžo pschiwozmu, by to ſchlo, pschetož w lécje lohcy doběhnu.

Tole by tajka mała pomoc byla, dónž žaneje ſerbſkeje ſyrotñich za tajke džecži nimamý.

Z chyla dyrbimy na to hladacž, zo woſebje pobocžných, rozpjerſchených katholikow po dypjeram. Woni ſu wot naſ zdaſeni, bóle poředko z nami ſo ſchadžuja; a tola dyrbja tajch pobocžní katholikovo naſchoho katholſkoho centra ſo džerzejč, jelizo njedyrbja k zhubjenju hicž.

Schtož jich džecži naſtupa, dha drje ſo druždy ſtanje, zo ſo tajke do wuſta wów w měſeze wozmu. Z tym drje je starſhim staroſej wotewzata, ale za ſerbſki kraj a krajne ſerbſke živjenjo ſu wone potom z wjetſcha zhubjene. Skoro wſchitke w měſtach woſtanu a tam ſo pschiſtaja; krajne živjenjo njeſu zeznale, a burſkomu dželu ſo njeſu wot maſoſeže pschiwucžowale, tohodla ſo jim pozdžiſho tež k buram na ſlužbu cžahnež njecha. Hdyž po tajkim tón abo tamón kublet w ſchulſkej wšy tajkim daloko bydlachym khudym starschiem džel staroſeže wotwozmuje a woſebje w zymje, kaž ſmy ſpomnili, za jich džecži ſo ſtara, dha dokonja ſkuk ſchheſczanskeje miloſeže, ſamomu ſebi pak wužitk pschihotuje: tajke džecži budža pozdžiſho joho cželedž. Z tym ſo tež tutej nužy wotpomhač ſocžnje. Tamne zdaſene ſwójby pak budža z nami bóle znate a luboſeže k nam dobuđu. — Njezabudu na rjane ſlowo M.. čanskoho bura: „My ſmy proſcherjow wocžahnyli, dwě cžijodže, a nětko ſu naſcha cželedž.“

Wſchelcžinu.

* Tobakowy fabrikant Miſchel w Bambergu, kij je protestant, je katholſkej towarzſhni tam 20,000 markow daril.

* (Džecžace ſlowa.) Šenjeſ farar dže nimo wjeſneje ſchule, runje, hdyž wjeſoła ſchulſka mlodoſež z kheže czeri. Wſchitlim do předka ſtačje mała ſchitowana Hanžka z korbikom machajo. Hdyž knieja fararja wuſlada, zavoła hižo wot nazdala: „Budž khwaſený Ježus Khryſtus!“ a woſoſki jomu ruku. — „Kak

th rěkaſch, moje džecžo?" woprascha ſo duchowny knjez pſchećelne. „Ja ſym Kruschwic Hańčka", wotmołwi holcžka. „Aj, to mje wjeseli, zo ſy th tajfa pětua holcžka; th ſy tola zahrobnice džowęcžka?" — „Hoj, knjeze." — „Na, hladaj, ja džen ſym cže kſećil." — „Ach, knjeze, ja was ſkoro wjac za ſpóznała njebečh."

* (Praktiſki wuklād.) Wucžer: „Po tajfim po zakazanych pucžach njeſměných kħodžicž. Kotre dha ſu te zakozane pucže, ſchtó to mě?" Mały Janek ſo poſauzuje. — Wucžer: „Na, to je rjenje. Jan je tola pſcheć najbóle kēbzliwy. Kotre ſu po tajfim zakozane pucže?" — Janek: „Na kōtrvýhž ſłomjan e wěchi ſto ja."

Naležnosće našoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 33—39. z Budyšina: Khata Dučmanec, Marija Rjehorkowa, Pětr Delank, Hana Schneiderowa, Jakub Křižank, Jakub Lawkus, Michał Cyž, 40. Jan Handrik z Kamjeneje, 41. Jan Synda z Radworja, 42. Jakub Cyž ze Stróżišça, 43. Pětr Wawrik, domownik w Hilžbjetinskim kloſtrje w Kadanie, 44. wučeř Mikławš Čoch w Schönfeldze pola Ostrica, 45. Jan Mac z Wulkoho Wjelkowa, 46. Hana Rjeccyna z Džechorec, 47. Jan Měrcík z Hrubjelčic, 48. Jan E. Měni z Čemjeric, 49. Hana Pječkec z Hodlerja, 50. Marija Pjetašova ze Židowa, 51. Michał Wels z Hněwsec, 52—54. z Njebjelčie: kapłan Kubaš, Mikławš Žur, Pětr Dornik, 55. P. Tadej Natuš administr. w Roženče, 56. Mikławš Ryćei ze Sernjan, 57. Mikławš Liesner ze Smjerdžaceje, 58. 59. z Budyšina: Hańża Hilina, Handrij Mótko, 60—65. z Wotrowa: farař Jakub Herrmann, Michał Cyž II., Mikławš Böhme, Jakub Buk, Mikławš Šolta, Michał Robl, 66—68. ze Žuric: Jurij Cyž, Jan Schwarc, Bosčan Weclich, 69. 70. z Kašeč: Hana Cyžec, Jan Smola, 71—73. z Krjepec: Jurij Pjech, Mikławš Knježek, Mikławš Koch, 74—77. z Kanec: Pětr Kocor, Hańża Pječakowa, Korla Nowak, Pětr Libš.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 499. Mikławš Winař z Kamjeneje, 500—502. z Radworja: Pětr Kurjo, Jan Synda, Jan Hantuš, 503. Mikławš Rjek z Khelna, 504. Marija Jenčova ze Stróżišça, 505. Mikławš Wólman z Luhu, 506—508. z Budyšina: Jakub Rötig, Marija Rječyna, Jakub Rjelka, 509—511. z Njebjelčie: Michał Pječka, Madlena Krawžina, Khata Hostakec hozpoza, 512. 513. ze Serbskich Pazlic: Pětr Wawrik, Pětr Walda, 514. Jurij Jenki ze Sernjan, 515. Jakub Šćapan z Dobrošic, 516. 517. z Rózanta: Michał French, Hana Lebzyna, 518. Handrij Mótko z Budyšina, 519—522. z Wotrowa: Michał Cyž I., Pětr Cumpjela, Madlena Rjedžina, Jakub Symank, 523. Jakub Šérak z Nowodwora, 524. Jakub Hajnš z Kanec.

Na lěto 1883 doplačichu: k. 567. Jurij Jenki ze Sernjan.

Dobrowólne dary za towarzſto: M. R. z Budyšina 50 p., K. D. z Budyšina 50 p., Jurij Jakubaš z Budyšina 50 p., N. N. 75 p., Hańża Hilina z Budyšina 75 p., H. Mótko z Budyšina 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 75,739 m. 51 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: ſwójba z Radwořiskeje wosady 3 m., njemjenowany 1 m., njemjenowana 3 m., z Budyšina: Jan Wjerab 5 m., njemjenowany 2 m., holca z Njebjelčic 3 m., K. z Njebjelčic 3 m., „Najswjećiša Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad nami!" 10 m., njemjenowany z Ralbičanskeje wosady 5 m., ſlužowna holca 60 p., njemjenowana z Kašeč 3 m., njemjenowany z Khróscic 5 m.

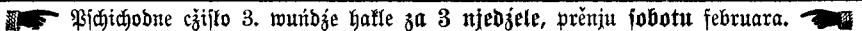
Hromadźe: 75,783 m. 11 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 8614 m. 50 p. — Dale ſu woprowali: njemjenowane k česći swj. Józefa 3 m., njemjemowana 1 m., „Swj. Józefje, proš za nas!" 10 m.

Hromadźe: 8628 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Cíličké Šmolerječ kuihičiſtečerje w macjicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posel

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Endowny časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 3.

7. februara 1885.

Lětnik 23.

Powyschenjo žitnoho čla.

Za ratarjow nětke złote časy njeſu. Wudawki (ja ryczu jeno wo nuzných, nie wo njetrébnych, kotrež za luxus služa) ſo njeponijscheja ale ſtajne roſtu. Płacízny pak tamných plodow a produktow, kotrež ma ratač na pschedan, mjenje bóle wſchē woteběraja. Raſiſi ma to kónce doſzahňyč? Želi ſo tudy k zakitej ratařtwa nicžo njeſtanje, dyrbi wone po času cyle zahinycz.

Zapoſlanch na němſkim ſejmje, kotrejž tale nuža blízko dže, ſu — cijichézani, z mnohimi proſtwami ze wſchēt výžkow němſkoho ſeſzorstwa — wobzamknýſi, zo chcedža němſkomu ſejmej namjet wo powyschenju čla za tajte plody pschedpoložicž, kotrež maja ratarjo na pschedan. Wjetch Bismark je ſo za tajte powyschene člo hžo wuprajil, a bundesrat je poſtaſil, zo chce hžo wobſtojace člo wot 1 marki pola pschednych na 3 m., pola rožti, jecžmjenja, wowa, luſčinow a hejduschki na 2 m. powyshicž. Na to je wulke hibanjo po cylej Němſkej nastalo pschedzivo člu a za nje.

Braschenjo, hacž je člo wujtne a třebne, ma ſo po wobſtojenjach časow, w kotrejž ſmy živí, rozſuhdziež. Člo, kotrež je dženſa třebne, by ſnabž psched 10 lětami ſchfodne bylo.

Člo je dwóje, za tym hacž je pschedzina za nje. Žene člo chce pjenjezy za kraj dobyčž, potajkim krajne dochody powjetſhiež z tym, zo za tajte twory něcht ſebi płaciež da, kotrež dyrbja ſo do kraja wozyč (na kfoſej, petrolej a t. d.); tute člo rěka financke člo. Wažniſche je druhé člo, kotrež dyrbi dowoženju tajtich tworow zadžewacž, kotrež kraj ſam plahuje. Tute člo ma potajkim tukrajne produkty zakitowacž a rěka zakitowace (wobarace) člo (Schutzoll).

Hacž do lěta 1852 bě w Němſkej ſkoro wſchudže wſcho ze člom wobcježene; za žita bě 50 p. na centnař położonych. Poſleniſche člo ſo 1865 cyle

zběhný. Tehdom běchu tež najvážnější ratarji za jeho zvěhnení. Po lete 1877 so zas hinašče pschewědczenjo pschecžiše: najprjedy we pschemysle (industriji), bóržh pak tež w ratarstwie. Dale a jašniščo so spozna: našče ratarstwo dyrbi so ze člom zakitowacž, hewak wone zahinje a z nim tež pschemysko. Tajse pschewědczenjo to dokonja, zo pschemyslích a ratarji 21. oktobra 1878 w němiském sejmíce zestupicimu do „swobodnoho hospodařského zjenoczenja“, kotrež je dotalne porjedženja w pschekupstwje z vjetšcha wuklukoválo.

W lete 1879 so 1 mark cła za dwoji centnar žita postaji. Tute člo pak njeje našče ratarstwo nicžo zakitalo. Dowoženjo cuzoho žita njeje woteberako ale stajnje pschiberało; žitne placzizny wot lěta 1879 njejsu roštke ale spadownale, a člo je wukraj njeſt. Jara wulke mnichosče cuzoho žita su so do Němiskeje wozýk, z kóždym lětom wjac. Kaž statisticki hamt wozjewja, je so pschecži do Němiskeje pschivježlo: 1881: pschec 7 milionow centnarjow, 1882: hždo $13\frac{1}{2}$ miliona a 1883: na 19 milionow centnarjow! Podobnje je so z rožku mělo; pschetož 1881 dowozh so $11\frac{1}{2}$ miliona, 1882: pschec 13 milionow a 1883 hždo $15\frac{1}{2}$ miliona centnarjow! A tak bě mjenje bóle pola všech druhich plódow. Dotalne člo 50 p. za centnar potajkim našchomu ratarstwu nicžo pomhalo njeje.

Něčižidhe žitne člo hacž dotal na žitne placzizny chle nicžo skutkovało njeje. Hdyž žane člo na cuze žita njebešče, běchu placzizny vjetšche, za čas zakitacoho čla pak běchu nižšche. Za čas swobodnoho pschekupstwa (Freihandel) wot 1865 hacž do 1879 khablachu žitne placzizny w pscherežku mjez 7 a 12 markami za centnar; wot lěta 1879 pak, hdyž mamy nižke člo na cuze žita (za centnar 50 p.), wostachu placzizny w pscherežku pschec mjez 8 a 10 markami. Z toho kóždym widži, zo je kža, ičtož nje-pscheczelojo zakitacoho čla (rěka w Němiskej „Münchstermänner“) pschec wołaja: zo žitne člo „khudomu mužej“ khleb pschedrožuje. Tutoń „khudy muž“ su mjenujey tamni bohaczi pschekupcy, kotsiž tawzynth kórcow cuzoho žita z wukraja za tunje pjenjež ūpuja a tohodla tuníšho njeſchedawaja. Khleb tohodla tuníški ujeje, a pokrutu tohodla vjetšche njeſt, byrnje člo njebylo: wuzitk z vjetšcha rukomaj pschekupců so pschilépi a tam wiſajo wostanje. Hdyž pak so žitne člo powyschi, budža tamni pschekupcy so dyrbjecž z mjeniščim wuzitkom spotkocjež — a tohodla tak pschecžiwo člu so zapěraja. Pschetož něſle je tak daloko pschisiklo, zo nic tukrajne žně, ale cuze žně placzizny na našchich vikach postajeja abo činja, často so za tukrajným žitom ani njeprashjeja.*

Tu trasch so něchtóžkuli prashha, kaf je móžno, zo su cuze žita tak tunje, tuníšche dyžili móže domjace žito bycž, ma-li ratať wohstacž, a za tamne dyrbi so tola za pschivjezenjo tež placzicž? Na to dyrbi so wotmołkicž, zo w druhich krajac wjèle tuníšho, z mjenje ludzimi a často tež z mjeniščej pröcu džéłaja, na pschiklad w Američe, hždež je rola jara plódna, a hždež někotryžkuli wohsedzér wjèle thjac kórcow wobšywa, wšch o z maschinami, z parnym pluhom, z parnym mlóčzjerjom, z maschinami na šeženjo a t. d. wobdzěfa, za čas žnijow sta džéłacžerjom z mestow najmje a po žnijach zas wotpōzjezele. Placzizny pak za pschivjezenjo na kóždach a železnicach su lěto a tuníšche.

* Z toho je tež jašne, čžohodla žitne placzizny jenake wostanu, byrnje pola nas hubjene žně byle, dokež cuze žito na wulkich vikach placziznu postaja.

Hdyž dha dotalne člo 1 mark na dwoji centnař tudomne ratarstvo cyple ničjo zakitačo njeje, je cyple nuzne, zo so člo na žita tak powyschi, zo by do-wožowanjo czuých žitow so zahaczo, a byrnje so tež khleb wo malo podrožicž dyrbjal (schtož wšchaf njeje). A czechodala? Nasche ratarstwo dyrbi po malu zahinycž bjez powyschenoho čla, kož smy widželi. Bot ratarstwa najbole wotwisiuje spomoženjo cyloho kraja. W cykle Němskej so nimale polojea wšchec wobydlerjow wot ratarstwa živi, w někotrych je 70 procentow ratarjow. Hdyž dha stat kóžde narodne dželo zakituje a zakitowacž dyrbni, dha wjele bole hishcze ratarstwo. Abo budže na schim rjemiesl-nikam derje, hdyž nasche burstwo cyple wokhudne? Schto dha budže potom hishcze pola nich kupovacž? Burstwo je jadro, najmocnisci živjel cyloho kraja; jomu dyrbi na kóždy pad so pomhacž. To pak so stanje, hdyž na kórc czucho žita so k psch. 2 m. čla položi, z tym placzina domiacoho žita wo 2 m. pschirocze. A hdy by wo prawdze tež na khwilu so khleb z tym trochu podrožil, dha bych u wšchitec dyrbjeli k swojemu samsonomu wuzitku tuto malu wopor pschinječ, dofež so ratarstwu hinač pomhacž njeħodži. Hishcze jónu pak dyrbi so na to spominicž; z ratarstwom abo burstwom runje tak johu schkodu čeřpi rjemieslo a pschemyslo (Gewerbe und Industrie).

Schtož je hido widžecž, budža za powyschenjo čla hlosowacž konserwativni a najwyjetši džel centra, pschečiwo njomu swobodomyslui; schto nacional-liberalni zapocžnu, je hishcze njevěste. — Kóždy tydžen peticije abo próstwy wo powyschenjo žitnoho čla po stach na rajchstag pschihadžea, ale tež pschečiwo powyschenju, haj pschečiwo wšchomu žitnomu člu próstwy seželu, kaž so rozemí z město w.

Ašheſčanſta wulkomyſlnosć.

(Počracožowanjo.)

II.

Dwe lěcze běžtej hido po Eduardowym wotpucžowanju so minyloj, a žanych wěstych powjeszow starosežiw bratr doma wo nim njezhoni. Deno wot pucžowanjow, kofiz běchu pschečiwo Turkam wojowali a blizko pschi hrodze pschenocowachu, zhoni Richard, tak slawnje Eduard wojuje a tak jomu zbožo kcěje.

„To je Eduard sebi zašlužil“, praji Richard hnuth, „hishcze wjele lépje dyrbi so jomu hicž.“ — „O, tak dobra je joho wutroba!“ rječny Haňza, „bjez joho wulkomyſlnosće tebie njebych měla.“ — „Haj, a ja bych za čas živjenja do zrudoby stajeny byl“, pschisponni Richard. „O, tak nutrnje je Eduard mje lubował!“

Dolho hishcze so takle rozmožwieschtaj Richard a Haňza, kofraj běštaj psched piatnacžimi měsacami psched woltarjom božim zwiažek živjenja zwiažaloj. Kaž malý jandželsk wotpocžowalce w rukomaj mkodeje macjerje lubozne hólčatko a z najwyjetše luboſcę, z najnutrniſchimi zacžucžemi pohladowaschtaj zbožownaj mandželskai na swoje džecžatko.

Tu pschisnđe posoł z listom. Kucze Richard pieczęt rozžlama a hnydom spózna, zo je list wot joho luboho bratra. Tak so Richardowe woblicžo rozjasni, hdyž z lista zhoni, zo je Eduard za połkownika (obristu) swojoho regimenta pomjenowany. Z wjesklosću list kofich rječny Richard: „Bož žohnuj eže, bratſe, na polu čeřeče; nowu slawu dyrbisč ſebi dobyčž! Haňza, naſch Eduard je porucžnoſć doſtał, zo ma na mjezy čahutneč a njeſchecžela kſchecžan-

steje wěry (Turku) wotehnacž! Wón chce rady hicž a da tebje a naju džecžo postrowicž."

"O, zo by Bóh joho chył zakitacž", pomodli so Hanža.

A Richard hisczeje liſt dostal njebe, hdjž hžo Eduard pszechczivo nje-pszechczelaj czechnjesche. Šak so wón radowaſche, zo móže nahladny regiment wjeſeſz a z nim ze zbožownym dobycžom Bohu a wótczinię spomožnie poſlužicž! — Haj, tón króč řekasche, něſhto wulke wumjescz. Twjerdžiznu Peterwardein dyrbjesche wuſwobodžicž horliwe wójsko, kotrež po brjozy Donawy k turkowſkim mjezam czechnjesche. Do najnadobniſich, najwutrobicžiſich mužow ſluſchesche Eduard, jaſny pschikkad kſchesczanskoho rycerja.

Tola zmujicži wojowarjo nimale podležachu pschemoch njeſchczelov. Horca běſche bitwa; ze wſchęſt stronow so Turkojo walachu na kſchesczanow, a ſchtož kuli ſchelutowachu, to doſcězechu turkowſke kſchiwe mječe; ale tež kſchesczansh wojowarjo ze ſwojimi wiednikami so zmujicžie wobarachu a ſkócnjenie njeſchczela pschewinwſchi město wzachu, kotrež běſche tutón tak twjerdže za-kitowaſ. — Tola wjèle woporow bě dobycžo ſebi žadało. Tyſach cžetow ležachu na bitwiſhczu, několry kſchesczanski rycer bě ſwoje žiwenje žhubil. Wjèle kſchesczanow bu do zajecza wotwiedzenych abo zabitych, pschetož ſmil-noſeſe ſrewielaczni Turkojo njeznaſaſtu.

Tež Eduarda běchu zajeli; wón bě njebojaznje wojował a so pschedaloko do předka bil; wot ſwojich pschczelov dželeny podleža njeſchczelowej pschemoch. Nětko jomu ruch zadý na kſhiž zwjazachu, wzachu jomu joho brón a wójnſku drastu a wotwiedzechu joho jako proftoho njewólnika (ſklavu) k vezirej Almansorej do Konstantinopla, ſultanowho hłownoho města.

Bezir (wójwoda) Almansor bě jara bohaty Turka; mějſche rjane kublo w Małej Aſiji; tam wón da Eduarda dowjeseſz a pschepoda joho dohladowarjam nad njewólnikami. „Njeh nětko na ſwoju wótczini a wěru zabudže”, rjekný Almansor njeſmilnje.

Eduard běſche ſylny rycer. Kudžerje joho rjanych włosow ramjeni pschi-trywachu — Almansor je wottſiha. Šak to Eduardej zlē cžinjesche, to běchu hisczeje kudžerje, kotrež bě joho macž tak často ze ſwojimaj rukomaj hladžila! Šak joho wóczko w ſprawnym hněwie ſo zabłyſku! — „Dawajcze mi kędzbu na tohole kſchesczana”, woſasche Almansor za dohladowarjemi, „jelizo wam cžeknje, dyrbicze to ze ſwojim žiwenjom zaplaćicž!” —

Dolhe lěta běchu ſo minyłe, po tym hacž bě Eduard do turkowſkoho nje-wólniſtwia panył. Tu z doboru do njewólnikow hibanjo pschitidže. „Almansor dže”, ſebi ſchepatchu a několrykuli doby noweje nadžije na wumóženjo. Almansor mějſche wjèle ſton kſchesczanskih njewólnikow na ſwojim kuble, kotrejž njeſmilni dohladowarjo často nječlowyſjeſe pschecžehachu. Eduard njetschepo-tasche; jako muž znijese wſchę cžwile ze ſpodziwnym kſchesczanskiem podačzom. Hdjž chyſche jomu hdj dowéra ſpadnycz, pschimny za kſhižik, kotrež bě jomu pobožna macž na wutrobu powiſnyła, hdjž bě wón hisczeje džecžo. Tutón kſhižik bě hacž dotal ſwěrnię wobkhowaſ; o, ſak často bě joho napohlad ſproſtoho znamjeſtka wokſchaſ a k nowomu bědženju poſylniſ!

Almansor bě kruhy moſlemi (pschiniſnik iſlama, Məohamedoweje wuežby), a rad widžesche, hdjž kſchesczanscy njewólnicy wot wěry ſwojich wótcow wot-padnywſchi do iſlama pschelupichu; wabjeſche jich k tomu z leſeſu a mocu, z lubjeniem i a hroženjom, a někotromu za to ſwobodu dari. Tójhdj běſche nětko hžo na ſwojim kuble pschewywaſ, Eduarda paſ dale kędzbu njeſměk.

Chybsche jomu wſchē cžwile stručkoho živjenja wuſtac̄ dac̄, zo by joho zmjehečit̄, joho ducha poſlabil a tač za Mohamedowu wēru pſchistupnovo ſežiniš.

Zónu ſedzeſche Eduard w khlódku wulkoho ſchtoma a hlađaſche won na njemérne morjo, kotrež ſwoje zmobi k briohej ſuwaſche. Spominasche na ſwojich lubych w domiznje, na Richarda, Hanžu a jeju džecži. Čeſte, lohke mřocžalki k wjeczoru kchwataču, jim Eduard ſwoje horce poſtrovjenja dowěrjeſche. Joho wutrobie ſo ſtyskaſche, a njebeſche li wón kſhesčanski rycer̄ był, bě chybi horce ſylžy pſakac̄. Hluboko ſwoju hlou poſhili, hdyž na zbožo ſwojich džecžach dnow ſpominasche. „Tež ty, moj Božo, běſche kħudy“, prajeſche na kſhizik poſladujo, kotrež bě ſebi wucžahnýl, „tež ty njemějeſche ničio — —“

Tu na dobo Almansor zady kerka wuſtupi. Stojeſche pſched Eduardom a ze ſwojim czornym wóczkom hněvniſe na njoho hlađaſche. „Njeduſhny wotrocžko!“ kruče zaryča, „ſhto je to do zwažliwych ryci? Njewěſch, zo móžu cže moricž, jelizo dale ſebi zwěriſch, k twojemu njemocnomu Bohu ſo wołac̄?“

„Słoncuſiſ mie, Almansoro“, rjeſny Eduard měrnje, „z tym mi najlepje poſlužiſh! Knejeze, ja mam tajke živjenjo ſyte.“

„Tebje moricž? Né, to je mi ſchkoda. Dželac̄ dyrbis̄h, hac̄ ſo cji koſeže złamaja.“

„Njeſmilnoſež!“ ſchepny Eduard, k njebju poſladujo. Almansor pač ſo mjerath wotwobrocži a wotſchępiwychi klopjeſchko je ze ſwojimi bělymi ſuhiemi poſtami zmječe. Tola bórzy ſo zaſ wobrocžiwychi pſchistupi k Eduardej, kij joho njebojažnje wocžakowasche.

„Eduardo“, pocža pſchecželne rycer̄, „ſhyt zhonił, zo ſy ty poſa kſhesčanskich njewolníkow we wulſej čeſeči a zo twoje ſłowo něſhco pſac̄. Činí mi to k woli a pſchecžup do mojeje wēry! Tebi ſo derje powiedze. Zadaj ſebi ſlawu, złoto a ſlěbro; ale narycž mi kſhesčanow k wotpadej! Wſcho je w twojej moc̄!“

„Almansoro!“ zawaſla Eduard, „ſhto ſebi wote mije žadaſh? Ja ſym kſhesčanski rycer̄. Wěčna hanba by byla, hdy bych ſwojemu Bohu ſwěru złamał. By mje ty hiſhčeče čeſečicž moħl? By mi wěrič moħl? Njebyhých ja kaž tamni wotpadnich hačo njeſtnežomnik pſched tobu ſtał? Njedawaj ſei próch; ſterje ſwoje živjenjo puſchežu, dyžli ſwojoho Boha, kotorhož je mi moja moc̄ do wutroby zapisała!“

Eduard ſwoj kſhizik, kij bě jomu tač ſwiaty a luby, derje ſhował njebe, zwonka na wutrobie wišajo ſo w ſloncu zpbolesche kaž hwězda na tutej ſprawnej kſhesčanskej wutrobie. Almansor jón wuhladawſchi ſo roznjemdri a z mocu jón hrabnywychi wottorhny. „Tajkele hrajki, wotrocžko! to ſluſcha za džecži. Budž muž, Eduardo!“ A Almansor cžiſny kſhizik do traw̄ a rožtepta jón z nohomaj.

Tu pač wotczeži Eduardowy ſwiaty hněw. „Almansoro“, zawaſla wótſe a njebojažnje, „hdy bych ja njevěžał, zo je za kſhesčana hřech, za rožněwanja nad ſwojim njeſtneželom ſo wjecžicž, dha by ty w tymle wokoñiku za twoj njeſtnežatrafſhne khostanjo zhonił. Tola døfelž ſym kſhesčan, mojoho hněwa nježhoniſh; nětko pač mije woftaj a njeſpytuj mje dale, ty moħl ſo kaž!“

Tola Almansor ſo jomu wuſmja; wón wſchak njeznajeſche móć a ſwiatotſež kſhija.

„Kſhiz móžeſche mi ty wot wutroby wottorhnycž“, pſchistaji Eduard ruku na wutrobu zložo, „tač daloko dže twoja móć; tola móžeſch jón z tuteje

wutroby wzacż? Schtoż je moja macz mi do wutroby zaszczypiła, to dyrbjałe twoje lubjenja zniczicż móc? Dži, njepruskham na twoje słowa a twoje lubjenja mnie zymnoho wostaja! Tola węz, tu bołoscż, fotruż sy mi naczniś, tebi zapłacę — za nju budu so wjescicż po prawym sprawnym kschesęganskim waschnju."

Allmansor so rucze wotsali; bęsche z tutymi słowami woħanibjeny. Eduard pak je swoje lubjenjo dżerżał.

(Předichodnje date.)

Za Bacżonisku cyrkę

mamż zas ważne swědečenjo wozjewicż. Wopytowař nasheje krajiny, kiż je też nowu cyrkę w Bacżonju wobħladwał, proji, zo je wjese rjanyh, nowyh cyrkuwów nad Rheinom a też druhdże wohladał, zo pak je jich jara mało na deschoł, fotreż bychu tak we wschitkim derje muwiedżene, krute a rjane twarjene byle, kaž Bacżoniska. Taſke swědečenjo muža, kiż je pschi tutej naležnosci cyle njevodźżeli, je zamieſcie dofcż ważne a dyrbti nam witane bycż, zo njejsun podarmo woprowali; dyrbti pak też nas k dalschim woporam za-horicż. — K dotalnym daram mamż zas pschistajicż: 150 m. wot njeznameje dobroczerki za nowe ciborium. Dale je so nadobnih dobroczerki Bacżoniskeje cyrkwie z nowa zwölniwy wuprajil, zo chce za rjanu nowu drzewjanu kletku do Bacżoniskoho domu Božego 100 markow daricż, jeli so družy dobroczerjo namakaja, fotiż bychu też podobnje za nju woprowacż chyli. Tuż dha: pišċejele a kletka! Njezabudżęce na tej!

Z Lujzich a Saksieje.

Z Khróscjic. W lěće 1884 je so w tudomnej wosadže 146 džecži narodžilo, 87 mužskoho a 59 žónskoho splaha, mjez nimi 9 njemandzelskich a jene morworodżene. Zemrělo je 105 wosobow, 46 mužskoho a 59 žónskoho splaha; potajkim je so 41 wjac narodžilo, dyžli zemrělo. — Wérowanych bu 30 porow, jenož pschipowiedanych 38 porow. Swjathych woprawjenjow bę w Khróscjicach 15,163, we Worklecaх 350 a w klóštrje Marijnej Hwězdze 13,677.

Z chłoho swęta.

Němska. W dotalnych posebženjach němskoho sejma je hiżo wjac krócz wo němstich kolonijach na najwczornym brjozg Afriki rycż byla; wchudżom písaja wo kolonialnej politicy němskoho fejżorſtwa. Wo tym drje żadyn dwel njeje, zo m o ž e z kolonijow za Němsku wužiſt sczehowacż, na pschitklađ, hdysz může wona z nich wschelake płody wobczahowacż, fotreż doma n i m a, a do nich wschelake produkty wozycż, fotreż tam njejsu; ale hacż dotal so żadyn woſebith wužiſt hiszheje pokazał njeje, pjenież pak su hiżo dofcż spóżeraſte. Hiszheje loni Bismark wobkrucżesche, zo Němska samia żanych kolonijow pytaež njecha, dokoł ſredkow za jich zdżerzenjo nima, ale zo chce jeno zakit poſicżowacż Němcam, fotiż w czuzych dželach swęta wobſedženja dobudu, schtoż dale wulich wudawkow żadało njeby. Tola nětko je so wjerch Bismark we swojich nahladach wo tutych naležnosćach tójszto wobrocził. Němska (z wjetša w Africu) wobſadžuje jenu krajinu po druhiej, ma tam hiżo zaſtojnifikow, wójnsku woboru, chce tam twaricż jaſtwa a wsjho. Wudawki němskoho fejżorſtwa

z tym wo miliony rost u; hacž pak budže wuzitk tak wulki, wo tym wjac hacž jedyn rozomny rozsudźer dweliuje. W němskich wobsedzenjach w Kamerunje (w nowojezornej Afričy) su hižo ropoty — najsterje wot czuých načinjene — byle a wobora (Besatzung) wojniskich lódzow je tešame z mocu a kaž so piša bjez wscheje smilnosće podtłoczila.

— Anarchistojo su zas żadlany njeſtutk wuwjedli: wjeczor 13. januara bu w Frankfurcie policejki radžicéter dr. Kumpff piſti swojej théji zakłóthy; joho anarchistojo wosebje so bojaču a hidžachu. Mordaria hiſćeje dospołnje wusłedzili njeſtu. Tež druhdże anarchistojo zatraſchnje njebojazne wuſtupua. W Londonie so 24. januara dwoje sylne rozbuchnjenjo z dynamitonem sta, jene w Towerje, naſtruczim jaſtwie chłoko swęta, a druhe w tamniſkim parlamentskim domie; woboe rozbuchnjenjo je na spominjenymaj twarjenjomaj wjele zapuſcilo a 24. čłowiekow čezech zranilo. W južnej Americy ſpytachu anarchistojo piſchedźdu stata Chilli z helskej maschinu moricž a w Chikago su na anarchistiskej zhromadziznje tute podawki hako wumozne ſtuki ſhwatalowi. — Tak daloko doſpēja čłowiekojo bjez wery a swědomja!

Francózſka. Komora zapoſlancow je statne piſchinoski za katholiske theologiske fakultu zapovjeſla, protestantskim pak je tež dale poſkiezuje. Tež so wojerich duſchepastyrjo bjez wscheje pensije (wuměnka) puſhczejichu. Zawérno, w tutym kraju, kij je chłok katholiski, njeniča katholikojo swoju winowatoſć czinicž, hewak tola tajſe a podobne węch, kotrež mamy z tutoho kraja zas a zas wođewjecž, móžne njebychu byle. Čzrijoda khrobkych njeſtuczelow katholiskeje cyrkwe znjepokoja cykly kraju a miliony katholiskich wobydlerjow, woni czinja, ſtož so jim w ich złosći runje wuzdanje — katholikojo pak njeſtanu, zo bychu tajkomu hanibnomu njeporjadej kónc czinili: nabožniſtwo, wera je jim jeno w cyrkwi znata, jeno w cyrkwi su katholscy, w zjawnym žiwienju nic, tu dadža kazyč a powalecž a njeupoža porst na kſtij, zo bychu tomu zadžewali. Zo móže lud wjele dokonjecž, hdž so jenomyslnje zbehnje piſhceziwo liberalnomu piſchahaj, to widžimy w Belgiskej, hdž su katholikojo tutón piſchah wotſchaſli, a katholscy zmyslenych ministerow ſebi wumuezili. Zo tucži swoju winowatoſć ſpožuawaja, ſežehuje z nowa zas z toho, zo je wojniski minister officiram zaſazał, na politiſkich towarzſtwaſ džel bracž. Tuta zaſaznia wosebje lože swobodnych mulerjow potrjechi, do kotrejcz bě na 1000 officirow zaſtupilo. Za to pak su njewerivcy czim pilniſchi we potorhanju wscheje wery. W Parizu je so towarzſtwo tworilo, kotrehož ſobustawy ſo mjenuja „anti-deiſtojo“, t. r. piſhceziwnich boži. Žim njeſoſaha „atheiſtojo“ (bjez=bóžnic) bjez, ně, woni Bohu ſamomu wojnemu piſhipowjeđuja a chcedža ſłowo „Bóh“ ze wschech ryczow zniczicž a wutorhacž. Smjecž ſo dyrbjeli tajkomu bjezmóenmu zaſhadzenju piſhceziwo Wschohomóenmu, a Bóh jich wusměſchi („Deus irridebit eos“), tola zrudzicž ſo dyrbimy nad tajkim čłowiecžim zaſludzenjom a bôle hiſćeje nad njewuprajitej lohkomyslnosću knježerſtwa, kotrež je wuſtawki tajkoho wrótneho towarzſtwo wobkruczilo! Kaf doſlo težto tam hiſćeje pónidže? Bóh chęt hnadny bjez njezbožownomu krajej!

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 78. 79. z Budyšina: Hana Jaenichec, August Wjerab, 80. Madlena Kilanowa z Čemjeric, 81. 82. ze Zdžerje: tachantski hajník Kubas, Jan Šmerander, 83. Hana Měrcínkowa z Dzěžnikec, 84. Madlena Španec z Małsec, 85—87. z Hórkow: Marija Młónkowa, Pětr Šilak, Michał Jacslawk, 88—95. z Khróſcie: Michał Wawrik-Skala, Pětr Wawrik, Marija Zyndžic, Marija Wawrikowa, Pětr Dórnik, Jakub

Smoła, Jurij Herrmann, Hana Skalic, 96—125. 30 woteběrarjow pola překupca Jana Domanje w Khróscicach, 126. Marija Ledžborowa w Hajnicach, 127—129. z klóštra Marijneje Hwězdy: duchownej kniežnje Francha Koklic a Josefa Domšec, Marija Sołćic, 130. Jakub Hajna z Kukowa, 131. Michał Wawrik z Kanec, 132. J. Budar z Pančic, 133. Mikoławš Ryčer z Miłočic, 134. Michał Pjech Wěteńcy, 135—137. z Njebjelčic: Bosćij Pjech, Madlena Roblec, Marija Žurowa, 138. Hana Roblec ze Struchow, 139—142. z Radworja: administrator Jakub Bart, Jan Cyž, Franc Grubert, Jurij Rječka, 143. Jan Winař z Kamjeneje, 144—146. z Khelna: Jan Měň, Michał Čunka, Khrystina Donatowa, 147. Mikoławš Pięta z Boranec, 148. Michał Žur z Lutowę, 149. Pětr Kral z Bronja, 150—153. z Kamjencie: farař Jan Nowak, G. L. Leša, Jakub Šočka, Jakub Škoda, 154—156. ze Słonejce Boršće: Jan Riegl, Mikoławš Hajna, Mikoławš Müller, 157. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 158. Madlena Wićazowa z Prawočice, 159. Pětr Běr ze Zyjic, 160. Jakub Pjech ze Smječkec, 161. Madlena Budarjowa z Worklec, 162. P. Innocenc Jawork w klóštrje Marijnym Dole, 163. Madlena Domaskec z Koslowa, 164—173. z Jawory: Mikoławš Krawčik, Mikoławš Wawrik, Mikoławš Jakubaš, Mikoławš Zarjenk, Michał Corlich, Pětr Sneider, Mikoławš Sneider, Madlena Sołćic, Michał Hanuš, Pětr Bryl, 174. Jan Bryl w Dreždānach, 175. 176. ze Zajdowa: J. August Kokla, Handrij Haša, 177—179. z Różanta: předstojeř Mikoławš Sołta, překupce Jakub Glawš, Jakub Šejda, 180. Michał Kuba z Pěskc.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 525. Madlena Kilanowa z Ćemjeric, 526. kobanski młyňk Michał Zmij, 527. Jan Fulk ze Zdžerje, 528. Marija Grohmanowa ze Židowa, 529. rendant Michał Besser z klóštra Marijneje Hwězdy, 530. Pětr Kmječ z Jawory, 531. M. Budar z Wěteńcy, 532—534. z Njebjelčic: Bosćij Pjech, Jurij Wuješ, Marija Zandmłyňkowa, 535. Hana Roblec ze Struchow, 536. Khrystina Donatowa z Khelna, 537. Jan Rynč z Brěmjenja, 538. Jakub Cyž z Kamjeneje, 539—542. z Khróscie: Michał Serbin, Jurij Waldzic, Haňza Sołćina, Hana Rjenčowa, 543. Jurij Libš z Jasenev, 544. Mikoławš Holka z Hórkow, 545. Ernst Leňš z Haslowa, 546. stud. Jakub Rjenč z Prahi, 547—549. z Noweje Wjeski: Marija Kindermanec, Jurij Kilank, Jakub Kocor, 550. Madlena Kućanec, albertinka w Dreždānach, 551. Michał Rjelka z Koslowa, 552. Jakub Glawš z Różanta, 553. Michał Kuba z Pěskc, 554. Michał Buk ze Sernjan.

Na lěto 1883 doplāčichu: kk. 568. Budar z Wěteńcy, 569. E. L. z H.

Dobrowolne dary za towarzstwo: z Ćemjeric 20 p., A. Wjerab z Budyšina 50 p., M. Müller z Boršće 50 p., překupce Jakub Glawš w Różencie 1 m.

Za cyrkę Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 75,783 m. 11 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Hnadna knjeni Bernarda w klóštrje Marijnej Hwězdze k česci najswjj. Mjena a Wutroby Jězusoweje 1000 m.**, M. H. z Čornec 3 m., M. S. z Hórkow 2 m., K. J. z Hórkow 1 m., Handrij Haša z Wulkoho Wjelkowa 2 m., z L. ze słowami „Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!“ 1 m., N. N. k česci Wutroby Jězusoweje 3 m., tohorunja K. T. ze Šunowa 3 m., M. W. ze Šunowa džák za dostatu strowotu 2 m., při domuswieſcenju w Budyšskiej wosadze 4 m., njemjenowana 2 m., M. J. z Leuben pola Oschatza 10 m., njemjenowana z Khróscie 5 m., tohorunja 3 m., njemjenowany z Khróscie 15 m., njemjenowana 13 m., Michał Handrik ze Židowa 10 m., Starocyhelnican 5 m., P. Alexander z klóštra wobrazki Różanta za 1 m. 2 p., na jene lubjenjo 3 m., ze zawostajenstwa njeboh Jurija Robla z Baćonja 14 m.

Hromadze: 76,885 m. 13 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8628 m. 50 p. — Dale je woprowala: njemjenowana 2 m.

Hromadze: 8630 m. 50 p.

Za wbohich Španičanow: njemjenowany 5 m., z Budyšina: D. 3 m., S. 1 m., S. 2 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za zwony su so starý cyn a druhé stare wěchy wotedaše pszech Ž. Ž. z Kulowa pola Ž. Łukascha, tachantskoho služownika.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 4.

21. februara 1885.

Lětnik 23.

Pschepröshenjo k swiedżenju na Welehradje w lécze 1885.

Hdyž narod wulich mužow slawi, kotriž ze swojimi nadobnymi skutkami narodnoho ducha wosnwětlichu, joho rozwijenju nowu dróhu k spomóženju a zdželanoſczi wjedzaci połazachu a w žolmowatym běhu swětoweje historije joho lđdž z wěstotnym prawidłom wuhotowachu, czeſczi a slawi zawěrno sam sebie a dopjelnjuje z tym winowatoscž, kotrež jomu nic jeno džakownoscž samseje wutroby, ale tež duch historije sam nakladuje. Slawich ważne wokomiki w živjenju tajkich mužow, wobnowiamy sobu dopomijecžo na nich a wobswędżujemy, zo smy sebi wědomi wulſoſće a ważnoscže skutkow wot nich dokonanhých, zo smy sebi wědomi postajenia, kotrež nam tute skutki w swětowej historiji pschiwkaſzachu.

Wjeleważny džen pschiundže nam na schestym dnju hapryla lěta 1885, z kotrejž so tħsacte lěto dopjelni wot smjereže swjatoho Methodija, japoſchtoſa kſhesčjanskeje wery, założerja wedy a rozswětlenja njej slowjanſkimi narodami. Smjyo pschez njoho a joho bratra, swjatoho Cyrilla, wusyte, je zbožownje zefkhadžako, a hdyž swjatych psched tħsacom lět swoju spróenu khowu k wěcznomu wotpocžinku kładžesche, widžesche bohaty syn, kotrež nadobne žně lubjesche. Tħsac lět khowachu naschi prjedownich, khowanu my a budža naschi potomnich khowacz bohate žně z wusywa f. Methodija, kotrež žně budža z tym wjetſche, czim swěrniſchi wostanjeny duchej, z kotrejž je nasch swjatih nasichih prjedownikow znadobniš, do klina katholiskeje cyrkwe a z tym k wěcznej žiwomu žđru plódnoho rozswětlenja pschiwiedl. Tutton duch pschepröshuje nas na Welehrad, hdžez je nasch japoſchtoſ tónle swět wopuſchczęſk, pschepröshuje nas tam wosebje w lécze 1885, zo bychmy tam wobnowili wopomijecžo swjatoho muža, najwjetſchoho dobrocžerja slowjanſkich narodow, zo bychmy dopokaſali, kaf jomu z tej samej horzej luboſcę pschiwisiuemj hačo naschi prjedownich, wo kotrejž žiwenjopisar f. Methodija praji, zo na dnju

jeho pohrjeba „njesměrna mnohoscž ludu so z hromadži a swojoho arcybiskopa pschewodžesche, plakajey wo dobroho wucžerja a pastyrja, mužscy a žónske, mali a wišey, bohacži a khudži, swovodni a služownich, wudowy a syroty, euzokrajni a domjachy, khorì a strowi!”

Haj, z hromadžim so tohodla wschitez, kotiž t herbstwu s. Methodija pschislucham; pschitidžeže tež Wy, bratja kuzicay Serbja! we wopomijenjskim lèze 1885 na Welehrad, zo bychmy wopomijeczu swjatoho muža česecž wopozazali; zo bychmy so posylnili z duchom, z kotrymž je naščj japoščtol našich předowníkow do swětovéje historije jako nowych wojowarzow za wěru, wědu a zdželanoſcž dowjedl; tež zo bychmy so pôznali a so pôznawajich z mjezobnej lubočžu a we pschewědczenju so wobtivjerdžowali, zo je tak wosobny dar, z kotrymž naščej swjataj japoščtolaj nas wozbožištaj, swoju živjeňsku móć wobkhowačky týsac lét a zo tutón dar, kotryž je z ducha zapščijath, na wěczne časy ducha słowjanſkých narodow znadobnijecž, wozběhovacž, sylnicž a wozbožecž budže; zo bychmy nadobhvali wěsteje nadžije, zo idea Cyrillo-Methodijska pschicžahowacu móć wobswědcži, tak zo by bórži moħl pschincž čas, wot swjatoho wóčca Leona XIII. tak horco a doraznje žedženy, hdžej někotry fróčz cžinjeny pospří zjednoczenia wobeju cyrkwiow, návježzorneje a naraňscheje, do jednoho čěta, so skut ſtanje, z kotrohož cyrkwi a słowjanſkim narodam zbožo a požhnowanjo wzeňdže.

Date w Brnje na hodowny Boži džen 1884.

Centralny swjedženſki wubjerk.

Egbert hrabja Belcredi, prawdžith tajny radca a zapošlanc, pschedsyda. A. Kiovský, infolowany prälát, mětropschedsyda. A. Drudička, professor na realy, ſekretar. JUDr. J. rycerž Vachuit, poštadnik. Adam hrabja Potulicki, probst w kroměříž, pschedsyda swjedženſkoho wotrjada. Em. hrabja Poetting, generalny vikar w Brnje, pschedsyda literarnoho wotrjada. JUDr. Fr. rycerž Schroni, zapošlanc a nameñnik krajinoho hejtmana, pschedsyda finançnoho wotrjada. (Hýsceže 52 druhich podpisow.)

Pschispojenje. Na prasjenja wo swjedženjskim porjedže, kotryž je hýzo z nowin znath, wotmowljia tež t. tachant Józef Vykydal na Welehradze.

Dysaclétnie wopomijeczo smjercje swjatoho Methodija.

Hdyž bě swjaty wóč Leo XIII. na próſtwu mnichů biskopow z wojnej encykliki Grande munus w lèze 1880 džen swjateju słowjanſkemu japoščtolow Cyrilla a Methodijs, mjenujcy 5. julijsa kóždoho cyrkwinoho léta jako dwójny swjedžen (duplex) za cyly katholiki swět postají, gradowachu so katholycy Słowjenjo, a 1400 muži českomořavskoho, polskoho, rusynskoho (galiciskoho) a chorwatskoho naroda pucžowasche do Roma, zo bychu za to džakownoſcž a slab swěry japoščtolomu Stołej wobswědczili.

Tuto lěto pak swjecza wschitez Słowjenjo, kotryž je z cyla na ſt o milijonow, bjez rozdželenja na wertywuznacžo džakowne wopomijeczo mjenowaneju Swjateju, dokelž je ſo 1000 lét minyko wot smjercje arcybiskopa s. Methodija, 6. hapryla 885 na Welehradze w Morawské po wulcotnych ſtulkach zemrétoho a tam w cyrkvi s. Marije pohrjebanoho. Wschitez Słowjenjo, praju, česczja swjateju Cyrilla a Methodijs, dokelž ſtaj wonaj mnichů Słowjanow kschelcžanstwu pschivobrocžiloi a we wérje wobkrcziloi, jako tež dokelž ſtaj (woſebje s. Chrill) písmo, ſchtož je zařeđad zdželanoſcž, za słowjanſke

rěcže stworiloj a přenje slowjanske knihy spisałoj, svjate pismo a wschelake cyrkwiene knihy pschelozujich do tehdyscheje „slowenskeje“ abo bolhariskeje rycze, fotraž bě w swojich dotal zakhowanych spisach wschem druhim slowjanskim dość blizka a zrozumliwa. Wosebje pak maju katholsch Slowjenjo pschi-czinu, tuteju swjateju česecicę, dokelž staj wonaj sebe a swojich swěru k rom-sromu Stołej džeržaloj, mjez tym zo w jeju domowinje, w narańšcho-romskim fejordstwie, tehdý runje patriarch Fotij, kij bě předny wuczer f. Cyrilla był, rozschezepjenjo (schisma) w cyrkvi zapoczą (861). Tuž pucžuja wosebje katholsch Slowjenjo k rowej f. Methodija, na Welehrad, hdźez je přenja wjetsha cyrkej mjez naječornymi Slowjanami, do kótrychž tež my Serbja slushamy, so twarika.

Bamž Leo XIII. je tohodla z wosebitym dekretom wschitkim wěriwym, kotsiz svjataj sakramentaj pokutu a wołtarja dostawscii cyrkej we Welehradže w oktavje 14.—21. februara abo kótrykuli džen wot 6. hapryla hacž do přenjeje njedzeli oktobra pobožnje wopytaju a na měnjenje swjatoho wotca so pomodla, dospołny wotpusk wudželiš, kótryž so tež khudym duscham w czisczu pschiwobrocicę hodi. Kardinal-archybiskop we Wołomocu, wjerch Fürstenberg, w kótrohož diöcesy Welehrad leži, wozjewia tutón wotpusk a runje tak w dlejsim pasthřiskim līcze tež druhí morawski biskop dr. Bauer w Brnje, a wobaj postajataj swjedzeniſki porjad někotrych oktavor w tutym jubilejskim līcze f. Methodija a pscheproschujetaj swojich diöcesanow na Welehrad. W Brnje (Brünn), hłownym měscie Morawy, pak je so wubjerk założil, z najwosebnisich duchownych a swětnych knjezow pod pschedsydštowm k. Egberta hrabje Belcredia wobstojač, kótryž wschitkich Slowjanow a tohodla tež lužiskich Serbow na Welehrad najpschecelnischo pscheproschuje (hladaj w předku). Tutón wubjerk ejini wulkotne pschihoth za powitanjo pobožnych pucžowarjow na Welehradže; mjez druhim zrjaduje so tam tež czitařnja, w kótrejž so wschitke tam lěſta na požadanjo pschipolane slowjanske časopisy a nowiny, mjez nimi tež nashe serbske, wupołoža.

Hijo nětko je wěste, zo Slowjenjo ze wschěch kónczin lěſta na Welehrad pschijedu, schtož hinał bycž nijemože; pschetož svjataj Cyrill a Methodij běchtaj přenje wuczerzej slowjanskeje wzajimnoſce abo mjezobneje luboſce a podpěry Slowjanow. Wězo budža tam Čechow je z literarnje zjednoczenymi Morawjanami a blízkimi Slowakami w najwjetšej liczbje. Potom pschirndu w mnohoſći tež Polacy ze wschěch tſioch monarchijow, do kótrychž su w tukhwiſu pschidželeni; wosebje pschihotuja so poznaisich Polacy, kotsiz maju k tomu pschihotowanym wubjerk pod wiedzenjom biskopa Cybichowskeho, hrabjow Ciežkowskeho a Engeſtröma, wjerchow Edmunda a Ferdinandu Radžimilla, a kij chedža z kózdeje wosady dweju putnikow 5. juliya do Welehrada wotpóslacž. Khrowatowje su wot swojoho slawnoho a horliwoho biskopa Strožmayera, wiednika slowjanskeje deputacieje l. 1881 w Romje, k wopytanju swjedzenja na Welehradže napominani, a budža wělcze ze swojim duchownstwom a zemjanstwom derje zastupjeni. Sim pschitowarscha so Slowjenç z Krajiny, Schyriskeje, Korutaniskeje a pschimórskich adriatskich krajow. Rusynowje z Galicie a Wuheriskeje chedža w mnohoſći pschipuežowacž pod wiedzenjom swojich biskopow, duchownych a druhich zdžekanych mužow. Pschi mjenovaných katholskich Slowjanach njeſmedža Serbja brachowacž; pschetož tež nascha rěč sluscha k slowjanskim a my smy Slowjenjo, schtož móže jenož njemudry abo njewuzený přež. To sym ja hijo pschi założenju naschoho towarzystwa swjateju Cyrilla

a Methodija rozentajil a w 1. cijisse Katholickoho Boska w spocjatku leta 1863 wocjischcjez daf. A kaž suu tehdom na jubileju pschikhada ss. japoschtołow scheszo Serbja 8. a 9. julijsa na Welehradze pobylí, schtož je tam zapisane a w knihach spominane, tak pojedzemy tam, da-li Bóh, tež lešta f 5. julijsa zašy a z nami eži, kotsiž so nam pschizamku;* pschetož tam budže z nowa ważny katholicki chirkwinski swjedzeń a na tajki je tež nam pschikhad dowoleny. Wschak same němske nowiny pisanju, zo može welehradski jubilej Awstriji, kotaž pschez njón snadž Słowjanow na Balkanje bóle za so dobudże, a z tym tež Němskej jara žadanja hódný byež.

Tola nic jeno katholisch, ale tež schismatiscy Słowjenjo, kotsiž dotal Chirillowe pismo a słowjanstu ręcz hako chirkwinu wužiwaju, spominaju lešta živje na Welehrad, dokelž staj swjataj Chirill a Method tež jimi japoschtołaj, patronaj a prenjej wuczerzej! To su eži Słowjenjo, kotsiž su pschez procowanjo Grichow pod wliw naranscho-romskoho fejjorſtwa a pod patriarchu w Konstantinoplu pschifli a poždžisho wot tutoho w někotrym nastupanju so wotdželili: južni Volharowje, južni Serbia a Rusowje. Mały dzél Volharow, prjedy pod turkowskim kniejsztwom stojach a netko z dzela swobodny, je so w nowschim ežasu z katholickej chirkwi (najbóle w bolharskim wjerchowstwie, ale tež w Macedoniaj) zjednoczil; wjeh Alexander sam je protektorat nad jubilejskim swjedzenjom na so wzal a pošczele drje tež bolharsku deputaciju na Welehrad. Južni Serbia z Awstrije a ze serbskoho kralestwa budža drje tež derje zastupjeni. Rusowje, kotsiž dwie trecziny Słowjanow wuczinje, spjeczuja so z dzela swjedzenjej na Welehradze; tola spisowarjo ręčza tež za njón a prasheju so, njeje-li na ežasu, zo by so narantscha (schismatiska) chirkje z najweczornej (romskej) zjednoczila. Tohodla pschipueczuju tež Rusowje na swjedzeni we Welehradze, hacžrunje někotsi chcedža, zo by so po jich protocy 12 dnow poždžishu swjeczi, a to w bliskim měsće — Wuheriskim Hradžiszcze. W Rusonskej samej pak budże jubilejski swjedzeni hako chirkwinski a schulski swjedzeni swjatoežnie swjeczeny.

We wschek słowjaniskich katholickich a schismatiskich krajach swjeczi so jubilej swjateju japoschtołow we wuczenych towarzstwach z wudaczom a roždželenjom pismow, swjedzenijskich zhromadžiznom atd. atd.

Majsterje budža wopomnjeniske lěto J. Methodija tež eži njemnozy Słowjenjo swjeczie, kotrejž prijedownicy su so romsko-katholickje chirkwe wotrijeſli (w Němskej a Awstriji nimale 2 milionai), ale kotsiž sami netko z pomocu słowjaniskeje rycze a posłowianshczenoho pišma za duchowne živjenjo swoich wuznawarow so horlivje staraju. Za nich runje hako za schismatiskich Słowjanow wuprajuja katholisch biskopja nutrne jubilejske pscheza. Ženiczey tamni Volharowje a Serbia (woboji po poł milionie), kotsiž su něhdj z mocu do muhamedanskeje wery pschewjedzeni, njebudža ze swojimi křesćezanskimi bratrami na ss. Chirilla a Methodija spominacž ani w tutym ważnym leče, dokelž su surowi njeprzeczelowje kózdoho křesćezanskoho imena.

* Někotre němske nowiny a ežasopisy su z njeprawom hněwni na wschitko, schtož je serbske abo słowjanste, a budža drje w swoim ežasu na nas hawtowacž a to po swoim zwieżenju „panslavismus“ njenowacž. Tola serbska ręcz njeje nježo załazane abo njezakonike. Panislavismus pat je procowanjo, wschek Słowjanow pod rusowske kniejsztwo pschiviesc; k ežomuž my Serbia ani wole ani wojetiske moch nimamy. Schtož hinač ręci a jo na nas pschifliza, nad toho rožonom dowolomy sebi dwělowacž. Po wudaczu I. Imischowej knihu su někotsi hawtowarjo wotmijeli.

Hdy by někajki slabuski psichicžinu za dosahacu njespóznał, zo my Serbja hako Slovjenjo 1000létne wopomnječo smjereče svjatoho Methodija svječimy, kaž wschitke němske splahi s. Bonifacija, kotryž tež njeje we wschěch němskich krajach był, wschudžom svjetcja, bychmy hishcze ē tomu polne prawo měli. Naschi serbscy předownich su w tamnym času hako swobodni ē Wulkomorawskej pod Swjatopolkom slusiheli a z Čechami na hishcze wobschernym polu pschećzimo Němcam wojowali. Wo s. Cyrillu je so w pschenemczennej stronje pola Zholerca powěscz zdžeržala, zo je w tamnej wokolnoſci w Kralowſkim Haju a Jaworniku pschebhywał (psched I. 867); wo s. Methodiju pat je wěste, zo je na wschě strony w Čechach kschesčanstwo rožscherjal, čžohodla drje tež mjez susdnymi Serbami. Wo tym swedečja tohorunja tak wjennowane chrillomethodijske kamjentne kschize, kajkež so w čeſkikh a serbskich krajinach hako wopomniki prěnich kschesčanskich časow namakaju, n. psch. we Wbohce mostach, sredž wšy w Chrōsczicach atd. Zo staj ss. Cyril a Methodij abo tola jeju wuežownich mjez Serbami nojprjedy kschesčanstwo rožscherjaloj, wo tym swedečja serbske cyrkwinſke ſłowa abo wuražy, kiž ſu starobolharſkim a čeſkim podobne, a nic němskim, schtož by hewak tola bylo. Najvjetschi zapis tajich ſłowow hym ja w swojim času w „Katholſkim Póſle“ podał, n. psch. Kscheciz, Kschesčan, mscha, cziszcž, ſtrona ſy atd. Dopomnječo na prěnje wobroczenjo lužiskich Serbow ze ſlowjanskeje strony je so potom zhubiło, hdyž po powalenju wulkomorawskoho knjeſtwa pschez Mladžarow a Němcow (907) tehdyschi Serbia pod němski wliw (929) a němski spšchah pschinidžechu. Kschesčanstwo potom ſchłodowasche, dokež njebu z pomocu ſlowjanskeje recze rožscherjowane, a dokež němsich miſſionarowje tež vodečiſnjenjo pod swětne knjeſtwo ſobu pschinjeseču. Tutoho dla ſpježowachu ſo požđiſčio Serbia někotry čas kschesčanstwu, kotrež běchu předy hjez wotrocžtwa rad pschinwarzali.

Po wschitkim tym ſo ſluſča, zo wosebje katholſeh Serbia 1000létne dopomnječo na s. Methodija lěſa horliwie a džatkownje ſobu svjetcja. Tola nic jeno na Welehradže ma ſo to ſtačz, ale tež doma w naſchej serbskjej krajinje. Najpschihodniſchi by bylo, hdy bychu katholſch Serbia bačzon ſku cyrkej ze wschem wuhotowali, schtož ſo jej hishcze njedostawa. To by najkrasnitschi wopomnik był! Tale cyrkej dyrbi dopomnječo na bamžow Piusa IX. a Leona XIII. bycz. Tohodla ma wona mieno „cyrkej Děžusoweje Wutroby“; tohodla budže w njej pobocžny woltar „njewoblakowanoho podjecza s. Marije“ (schtož je Pius IX. hako artifl wěry wozjewil) a drugi woltar „ſlowjanskeju japoſchtolow ss. Cyrilla a Methodija“, kotrejuž je Leo XIII. hako wysokocžesčomneju za cyhu katholſku cyrkej wuprajil.

Tohodla, lubi katholſch Serbia w schěch wosadow, nic jenož baczon ſkeje wokolnoſci, džeržeče dale hromadu, „chcem wutrajnje hromadje ſtačz“, kaž naſch hnadm ſ. biskop w paſthyřskim liceže praji, zo by ſo w jubilejskim leče ſ. Methodija zhromadny serbsko-katholſki ſutk, ze ſkutkownej luboſcžu zapocžath, lěſta z pschiměrjenej pomocu wysokich a nizkich, bohatych a khudych t. r. wschěch woprawdze dokonjal a — doplačil. *M. Hörnik.*

Kschesčanska wulkomyslnosć.

(Słončenje.)

III.

Běſche horce poſdnjo. Jasne ſlonco paleſche njesměrnje horco z njebjia, kotrež žana mróčjaka njewodžewasche; žadyn wěſſit ſo njehibaſche, a morjo,

z fotrohož herwak khłodnoſež wěje, ležesche tu kaž wołojane. Almansor bě ſwój krasny hród wopuschežil a zo by mér měl, poda ſo do mjeniſchoho hrodžika, tifz pſchi mórfkim brjozy natwarjeny cyle ſam ſtojesche; bě to najkráſniſchi kufk zemje na cyhym joho wulkim wobſedzeñſtwie.

Almansor syny ſo na mjeniſtu lehanku runje napschečzo morju a wostají durje wocžinjene. Bórzyl joho měrny spar zapſchiſa — Almansor wſchak nje-wědžesche, zo tu ſmierzcz na njoho ſaka, njemyslesche ſebi, zo je čzrjódka nje-duſchnych wotpadnifikow pſcheežiwo njomu ſo zapſchiſahala.

W tu khwilu bě tež Eduard bližko; wón pſchiliwaſche mlodym kwětkam a roſlinam, z fotrymiz bě hrodžif wobſadzany. Běſche jomu tak lohko; wſchak lubozne kwětki, kotrež wón tak radý wobſtarowasche, jeniczke wědžachu wo joho ſtyku. — Tu na dobo zaſkyſha wutle ſtonanjo a žakoſeženjo, kotrež ze jſtvy pſchilhadtſe, hdžez Almansor ſpashe. Spěſchnje tam doběža duch ſkopacž hrabnywſchi, tifz na puczu ležesche — a ſchto wuhlada? Almansor ležesche na zemi a njeſtnežomnich, tifz chyčhu joho ſkóncovacž, joho wjazachu, dokelž ſo frueže wobaraſche.

„Schto cžiniče, wy njeđocžinch?“ zawaſla Eduard a hižo wrjeſny kaž blyſt joho ſkopacž runje do hłowy tomu, tifz na Almansoru klečesche. Tomu wjac trjeba njebeſche. „Precž, wy njeđuſchnich, abo wam ſo wſchém tak ſtanje!“

Zaſtróženi wotpadnich wſchitey čečkuſhym, běchu jeno wot złotnika, tifz we ſwojej kremi ležesche, zawiđeni byli; a hdžez Eduard ſo z nowa zahanjeſche, bě jſtwa hižo proždna a wón z Almansorom ſam. Tón bě nimale do njeſtnež panył a Eduard jomu do ſpanja wodu macžeſche, tak zo Almansor bórzyl zas ſi ſebi pſchilidze a ze ſpodžiwanjom na swojoho wumoyerja pohladowasche. „Kai mam jo eži džakowacž, nadobny wumoyerjo mojoho žiwiſenja?“ rjeſny cyh hnuty, „Schto bych nětſle byl bjez tebje?“ Z tutymi ſlowami Eduarda nutrije wobja. Tola Eduard poſornje wotſtupi. „Schto móžu eži dacž, mój dobro-čerjo“, zawaſla Almansor, „praj, tak móžu eži twoju wulkomuſlnosć mytowacž?“

Tola Eduard poſhili ſwoju hłowu a požožiwschi ruch na kſchiz na wutrobu wotmołwi měrnje: „Kſhesčzan, a woſebie ryežer, njeſchedawa ſwoje ſkutki za pjeniežy a kubko; buž zbožowny a wutli wo tutych kſhesčzanach ſlepje ſudžicž.“

„Ty ſy mi mudru wucžbu daſ, Eduardo!“ ryežesche Almansor, „thi njeſteſche prawje; ſchtóž wěru zapřeje z nahramnoſeže a ežaſnoho wužitka dla, je njeſhmanik, tifz móže kóždy njeſtuk wuwjeſež.“ — „A to ſy ty hakle dženſa ſpóznał?“ praschesche jo Eduard zadžiwanh, „bych ja hako moſlem hinač ežiniš? Tola hako kſhesčzan dyrbjach tak ežinič, kaž ſym ežiniš — to bě moja winowatoſć!“ — „De to wucžba twojeje werty? Dha dyrbju ſlepje wo kſhesčzanach ſudžicž. Ale tamni ežlowjekojo dyrbja zhonicž. Smierzcz je jim wěſta!“

„Sudž mudrie a ſmilnje, Almansoro!“ praji Eduard móſte, „wotpoſcžel jich, kotsiž ſu eži za žiwiſenjom ſchli. To je naſlepſha dobrota, kotrež móžeſch jim wopokazacž. Schto eži pomha jich ſmierzcz? Popschej jim ežas, zo bych ſzelnoſež pytali a ſo naſazali.“ — „Na twoje ryežer, Eduardo!“ ſpěſchnje wotmołwi Almansor, „thi hſchčeže za žiwiſenjo thchle złotnikow proſiſch? Hdžez bych tebi wſchón džak winoſty njebył, ktoro možł hněwny bycz na tebje. Tola žadaj ſebi ſwoje myto! Almansor móže twoje žadanja dopjelnieč. Wſcho cheu eži dacž: zloto, ſlěbro a kubla. Pſchisaham eži to pſchez mjeno profety.“

Eduard ſo wotmijeltny. Pſchitry ſwoje woblicžo z rukomaj, kotrež běſchtej z moſlemi ſtwierdnjenej. Almansor na njoho hladasche a njeſtnežomnich ſpodžiwanmu ſadžerzenju ſwojoho njeſtnežnika rozemiež. — „Dokelž dha mi profyč do-

wolisich, Almansoro", pocza Eduard skonczenie, „dha posluchaj na mnie. Ksche-
sczanski rycer zacpiva czaśne kubla a njeslubuje pocczinoſcę prozdnego myta
dla. Daruj žiwienjo tym, kotsiz so zwazidlu tebi žiwienjo wacz. Dokelž
sy wulkomyſlny, budź to we prawej mierje. Pozběhni so nad wſchēdne pſched-
ſudę a poſkaż, zo je Almansor wjac dyžli wſchēdny moslem."

„Spodžiwnje", rjeknu Almansor z poſkumirjenym wóczkom, „zawérno
ſpodžiwnje! Tola twoja próſtwa njech ſo dopjelni. Njecham ſo wot ſwojoho
njevolnika we wulkomyſlnosczi pſchetrejchicę dacz; dži, tez ty ſy ſwobodny a
bohacze wobdarjeny dyrbisich mjezy ſwojeje wótcziny doſczahntycz. Tutſe budže
cze kódz w pſchistawje wočakowac. Budź zbožowny, Eduardo, na druhi a
poſledni raz ſy mie wohańbil! Wodaſ mi, ſchtož ſym eži złoho načziniš!" A
z nowa Almansor ſwojoho wumožerja wobjimajo krucze na ſwoju wutrobu
i kóčzesche. „Dzakuju ſo eži za wulku wuczbu, kotrūž ſy mi dał", rjeknu wón
ſo rozzohnujo, „ženie wjac njecham kſcheszana ſ wotpadej wabicz; pſchetož
wérny kſcheszjan je prawy čłowiek a najwjetſcheje czechje zaſlužuje." — „Roz-
pominaj dale ſwoje ſłowa", ſkonczi Eduard, „a Boža hnada eže ſ prawomu
ſonej dowiedzie. Něhdyn traſch za tym požadach, zo by moħł w ſežinu ſwia-
toho kſchiza wotpocžowac, na kotrymž ſy něhdyn z nohomaj teptał."

Rozajtra hižo ſkono za mórkimi žilmami ſchadžesche, kotrež lohki ranischi
wěſtſi do brjoha ſtorlaſche. Eduard w pſchistawje ſtojesche z tamnymi nětko
zbožownymi čłowiekami, kiž mějachu za ſwoje žiwienjo jomu ſo džakowac a
kotsiz běchu jomu ze ſylzami polepſchenjo a želnoscž pſchisahali. Stupi z nimi
na kódz. Zbožownje pſchejedze morjo a ſtupi za ſwoj wótceny kraj. Po-
ſtaſtny ſo na zemju a džakowasche ſo Bohu, kiž bě joho wumohł, a joho towař-
ſchojo ſežehowachu joho. Potom ſo rozzohnowachu z nim a wokochachu jomu
ruk. „Modlicze ſo za mnie a wobżelnoſcze ſwoj ſkut", hiſcze rjeknu
Eduard a naſtupi někt pucž do ſwojeje domizny. —

Běſche lubožny wjeczor. Richard ſedžesche z Hanžu a ſwojimi džeczimi
doma pſched hrodom: wjeczorne ſměrki jich woblicza z czerwonym blyſtejcom
debjaču. Bě to lubožna, zbožowna ſwojsba. Tola Richardoje bě cęzko, joho
ſtruchle wóczko ſylzy ronjesche. Wjefołe džeczji to pytnywschi pſchestachu wjesele
hracę, nanowa zrudoba bě tez jim radoſcz wzała. Hanža ſwojoho mandžels-
koho za ruku pſchimny, kaž wona kóždy raz czechje, hdvž žarowanjo wo lubo-
wanoho bratra Richarda pſchewza. Ach, wón méniesche, zo je Eduard dawno
morwy. Hanža drje ſwojoho mandželskoho tróſchtowac phtasche, tola w czechie
komorcy tez czaſto wo dobroho pſcheczela a bratra płaſtasche, kotrromuž mějescze
za wſcho ſo džakowac. Taſ mandželskej czaſto wo Eduarda płaſtaj a tez
džeczji płaſtachu, hdvž ſtarſhei wo pěknym wuju ryczeschtaj.

Džensa pak bě wulka zrudoba wſchitlich pſchewzała, wjetſcha dyžli hdv
predy, a nichto njeptyny ſamotnoho pucžowarja, kiž po pucžu ſ hrodej horje
ſtupaſche. To běſche Eduard, kiž z cęzkoſho wotrocžitwa a z dolhoho pucža
mucžny a zefabjeny ſo hrodej ſwojich wótcow bliżeſche. Bě to hiſcze ſtamón
młodny młodženc, kiž pſched lětami do wójny czechnjesche? A tola ſo joho
wobliczo z wjeſoſcežu blyſtejſe: po telko lětach widžesche za ſwoju domiznu!
Někt wuhlada lubožne towarſtvo: Richardowu ſwojsbu, a ſylzy radoſtnoho hnueža
ſo jomu z wočzow linychu. — „Richardo!" zawała Eduard. Richard ſo ſtruzi;
njebe to cyle znaty hłos? — „Richardo, njeznajech ſwojoho bratra wjac?"
zawała Eduard z nowa, „ja ſym Eduard a hiſcze žiw!"

„Bohu budź dżak a khwasba!” zwoła Hańża, bratraj pał so wobijimowashtaj a njemożeschtaj żadny słowa prajież. Pschelhwatanjo a radość bęshtej pschewulkej . . .

To bę nětko žiwenjo w hrodze! Wscho so wokoło Eduarda cziszczejsche; kóždy chysche zas namakanoho bratra wohladacż a powitacż. A hdzj Eduard swoje podenđzenja powjedasche, dha wschitich płakachu a spodziwne wjedzenjo, njewusłedźite rady Boże khwalachu.

IV.

W hrodze bę nětko radość; ale wótczinje, haj cyłomu kscheczanstwu zas nowy strach hrzejsche. Turkijo hžo stojaču psched Winom, a ze wszych stronow wójska wobhrożenomu hłownomu městu na pomoc khwatachu. Też Richard dyrbjesche do wójny, to sebi czesz a wulka nuza wótcziny żadaſche. Zas chysche Eduard sobu czahnicz, tola Hańża to njedowoli; wón bę hyscze słaby a by wobczęznoſcę noweje wójny z čezka wutrał. — „Budź zbożowniſchi, džiſi ja”, praji Eduard ze swoim bratrom so rozzhonyo. „Bóh dał”, pschistaj Hańża, „my wschitich chcemy za tebie so modlicz.”

Tak so dwę lécze minyschtej, priedy hacż Richard zas do swojego hrodu so wróci. Wón bę zbożownie hacż na turkowske mijezu čekachy Turkow pszechęſzehał a wjele moslemow zabił, zmuzith rycerz kaž joho bratr. Runje tutón we swojej istwi z wołnom hładasche, — tu wuhlada Richarda, kiz so domoj wróczesche; tola wón njebě sam; pschi nim wuhlada Eduard — Almansora! Schto tola to!? Šeak so to mějescze? Tola, dolho so njerjebasche džiwacż — hžo bę joho bratr wobjał. — „Mój Bożo”, hnydom zwoła Eduard, „z wótkel tohole czubnika masz?” — „To je wosobny Turka, syn joho psched Winom zajął”, rjekný Richard swojemu bratrej so džiwajo, „pryng z Lotringow je mi joho daril. Znajesz joho ty?”

„To je Almansor! . . . Šeak spodziwne su tola Boże wjedzenja! Něhdź bęch ja joho njewolník, a nětko je wón twoj jath!”

„Schto ty rycerz, bracie? Twojego čwilowarja mam w swojej moch?”

„Tak je”, wotmokwi Eduard, „tolu njespominaj wjac na to. Činu jomu dobrotu, hdzj mōjescz. Nětko spózniawam Božu mudru radu. Kschiz, kotryž bę jomu błagnoſcę, joho k sebi czehnje, a do naszych rukow Bóh joho wosud kladje. Tola mijelcz wo wschem tym a njedaj Almansorej mie widzeſc. Čzas wscho wozjewi.”

Almansor bu Richardowj służownik; tola żenie njemějescze winu skoržic. Richard chyle pscheczelne z nim wobkhadżowasche, z Eduardom pał jomu żenie so zetkačz njeda. Richardowe džeczji woſebje mějachu joho radu; druhdy hodžinę dolho pschi nim sedzachu, hdzj wón wo swojej kraju domiznje powjedasche. Almansor bę so cyle podał, nadžije pał njespuschęzi, zo so zas do swojeje domizny wróci; myslęſche sebi, zo hako nahladny Turka so za jatohu kscheczanſkoho rycerzera wumiēni. Druhdź za swójnym blidom sobu jedžesche. Tu so jomu wjeczor sta, zo Hańża ze swoim najmłodszyim synkom, kiz bę cyle na Eduarda zapodobny, Almansorej bliźko pschiindźe. Almansor krucze na njoho pohladnywsczi zblędnih: jaſnje jomu do pomjatka stupi Eduardowe wobliczo. „Tajki wón bę!” zdychny Almansor a pytasche swoje hnuezo potajicż. „O zo bych joho zas wohladacż moħl!”

Richard czinjesche, kaž by niežo njepytnył, wza Almansora pscheczelne za ruku a wjedžesche joho do zahrody. Tajka luboſzivoſcž Almansorej nad-

padny; wón jeje njebe woczałował. Richard joho dowiedże w zahrodze do małego hajka, w kotrymž za hustymi schtomami chrkwicką zakhowana stojesche...

Slyšch, tu z chrkwicki lubozný spěv, z psichcelemi pschewodžany, zaklincža: Salve Regina, mater misericordiae. „Budź powitana kralowna, maczér miloſcę.” Kaž spěv jandželov rozlehouachu so džeczace hłosy z kapalki won po czichim hajku. Almansor na nje poslučasche, a z niewuprajitej skłókoſcę bu joho wutroba napjelnena. Slyz̄ jomu do wocžow stupicu a dotal njezname začęcia ſo jomu do wutroby dobýwachu. Ach, tak běchu něhdžkuli joho kſcheszansch njevólnich spěwali, a wón pokornomu spěwu rozeniaſ njebe. Džensa pak zaczu joho wutroba z jenym doboru chlu joho potajnu hłubinu. Richard joho hłuboke pohnuczo pytnywschi puſheži joho ruku a panh na kolena. Tola, ſhto to? Tež Almansor bě ſo poſlalny ſtuknjeni ruchy pozběhny. „Maczér Jezuſowa”, zawaſa, „wutlyſch mje: chcu być twoje džeczo!” — Cyle pscheſlapnjeny ſtaný Richard a chycsche Almansora pozběhnycz; tola tón woſta kležo prajich: „Daj mi ſo modlicz, Bóh je czemnoſcę mojoho ducha ze ſwojim ſwiatym ſwětłom rožiaſnił. Tebi, Richardo, woſebje pak twojim džeczom mam ſo džakowacż za to.”

Hiszcze Richard tu stojesche ze ſpodziwanjom na Almansora hładajo, liž hiszcze klečesche. Tu Richardowe džeczi z cyrkwicki pschiniſdzechu. Mana wuhladawſchi chyciku wjesele ſt njoſu běžecz, tola tu pytnyku Almansora. „Aži”, zawaſa mlódſcha holežka, „take ſo mi ty lubiſch, Almansoro, to ſyń dawno woczałowała.”

Richard wſcho to hiszcze niemóžesche wopſchimyč. Tu stanyski Almansor pschimy joho za ruku a ju na wutrobu kłęčo rjekny: „O ſhto mam ſo tebi džakowacż, dobrý mužo! We twojim domie ſyń wérne žiwenjo zeznał. Twoje lube džeczi ſu mje ani zo by ty to wędjał abo wone chycłe, kſheszana ſziniłke. Tich poccžinovſcze ſu mje hnułe a ſich džeczace powjedania ſu mi něhdžkuli w czichich hodžinach mojej wocži ze ſylzami pjelníke. Za ſyń kſheszana, o wzmiče mje ſt ſebi, lube džeczi!”

„Ja ſyń z radoſcę pschekhwatany”, rjekny luboſcziwje Richard, a runje Hanža z luboznym hóležkom pschitupi, „Almansoro, ty ſy ſwobodny: mjez kſheszjanami njeje njevólnikow.”

„O ſak ſyń zbožowny!” rjekny Almansor, „tolá pschijwiedzeje mi wumožerja mojoho žiwenja; wón daſoko być njemož; to mi napohlad tohole luboznóho džeczca praji.” Lědma bě Almansor tute ſlowa wuprajil, a hžo ſtojesche Eduard psched nim. „Bóh żoñuj cže, Almansoro!” zawaſa z radoſcę. Tola Almansor wobja Eduarda, zo by na joho wutrobje plakał: lubozný napohlad! Spodziwne wjedzenjo Bože!

„Něhdyn ſy mi žiwenjo zdžeržał, nadobny pscheczelo!” rjekny Almansor połny hłubokoho džaka, „a tute lube džeczi ſu mi duschu zdžeržale. To je twóř ſkutk, Eduardo! — ſkutk twojeje wulſeje, dobreje dusche!”

„Bohu wſcho czesč ſluscha”, praji Eduard ſtuknyski ruchy, „Tomu budź czesč a khwalba.” — „Amen!” wobkrucžichu pschitomni.

3 Lžižich a Šatſteje.

3 Budyschina. W tudomnej katholickiej towarzſchi bě poſtnich njeđzeli džiwadło, ſe kotromuž bě ſo z bližcheje a najblížcheje wokoliny jara wjese wophtowarjom zechlo. Tež hnadny kniež biskop ze wſhemii tudomnymi duchow-

nymi zhromadziznu ze swojim wophtom poczesczi. Hrajeschtaj so „Die Proces-
süchtigen”, nětorym czitarjam z Taseinch hjo znata „Burowa sföržba”, a
„Die Dachdecker”. Wosebje posledniſchi kruch bu jara derje hrati, a pschi-
mierjeny poſtimiskomu woſkheczu pschitomnym wjele wjesela czinjeſche.

Z Gukowa. Čudomne katholske kafino mějesche njedželu 8. małoho
róžka w Bergerec hoſćencu tudy swój założenſki swjedžen. Srjenje wulka
ſala bě z czazom pschepjelnena a množu wophtowarjo ani niesta w njej nje-
namakachu. Pschedsyda, k. kubler Pjech ze Swinarnje, wotewri po 5 hodžinach
zhromadziznu a pschitomnych powitajo rozloži pschicinu džensniſchoho swjedženja.
Na to doſta ſlowo k. kaplan Skala z Budyschina a mužowasche w dleſſchei
ryči ſchyri ſtolpy abo podpjery, na kotrež dyrbi serbſki katholski dom twa-
rjeny byež a na kotrež wotpoczujo kruth wobſtoji. Dokelž so tute podpjery
ze ſlowami mjenowacž hodža, kotrež so z pismikom P poczinaja, mjenowasche
je ryčnik porno twarcam derje znathym T-noscherjam: duchowne P-noscherje.
Tute P-noscherje pak rěkajo: Biłnoſcž, Bonižnoſcž, Boccžnoſcž, Bobož-
noſcž. Krónu serbſkih katholſkih domow mjenowasche ryčnik Bacžonſku
cyrkę, katraž nětko (z najmjeñšha z wonka) w połnej psche dokonjana ſkoro
do wſchęch naſchich domiznow pobožnje hłada, a k nowej pomocy za jeje do-
ſtojne dohotowanjo napominaſche. — Hdž bě na to k. pschedsyda ſlawu na
ſwiatoho wótnca wunjeſt a pismawiedžer poſtrowjenjo knieza Sparle z Alten-
burga pschedzitał, ryčesche kniez farar Werner, kij haſo wosadny farar towarzſtwu
poſtrowi a ſchwaloſasche ſpominajo na wažnoſcž a nužnoſcž dobrých zjeno-
ezenjow pschedzivo njeduſchnym towarzſtwam nihilistow, anarchistow a t. d.
a pschedzivo ſchódnemu ſtukowanju njeweriwych a katholskej cyrkwi njepsche-
czelnych czazopisow.

Z Gukowa. 13. wulkoſi róžka ſwjeczesche kloschtyrſki bětnarski miſchtyr
Jakub Reiner rjany swójbnh swjedžen, 50lētny mandželski jubilej, we pschitom-
noſci ſyna a džowki, 10 wnukow a druhich pschibuznych. We 7 hodžinach
wophtachu Bože ſlužby, kotrež mějesche kloschtyrſki kniez P. Alexander, kij tež
podžiſhho we mjenje kloschtyrſkoho hnadnoho knieſtwa zbožopſchecja a dary
czesčominymaj jubilejſtimaj mandželskimaj pschinjeſe. Spomnjeny jubilar ſwie-
cjesche koñſche lěto tež 50lētny jubilej swojeſe ſlužby pola kloschtyrſkoho knieſtwa,
pschi kotrež pschiležnoſci ſo jomu čeſteſte znamjo doſta. Bóh ſpožęc česčominy-
maj mandželskimaj hiſtice doliſe a ſtrowe lěta a něhdý powoſai jej u k wečeſnie
zbožnomu, njebieſkomu kwaſei. Pismawiedžer k. Bryl wozjewi potom zhro-
madženym, zo je psched krótkim w Drežđanach pola knieza biskopa był a za
towarſtvo poſtrowjenja a žohnowanjo hnadnoho knieza doſtał. Pschitomnych
ſobuſtawow ſamjenſkoho kafina k. farar Werner tež z němſkej ryčež poſtrowi
a ſkóceńſje hiſtice kubler k. Kołka z Khróſczie ſlawu na J. M. krala Alberta
wunjeſe. Za džiwaſlo, kotrež ſo potom hrajeſche, běchu tſi kruchi wuzwolene,
prěni serbſki wobbzélam wot Bryla, druhzej dwaj w němſkej ryčež. Wosebje
posledni jara žortniwy kruch ſo wſchém derje lubjeſche; wſchém hrajerjam pak
dyrbi ſo pschipóznačjo wuprajicž, dokelž ſu z naukuſjenjom wulku prou měli.

Z chloho ſwěta

móžemy džensa jeno z krótkia ſpomicz z Němskeje: W němſkim ſejmje je
namjet wo powyſchenju žitnoho cła pschijatý z wjetſchinu něhdže 40 hłosow.
Tež wjerch Bismark někotre razы krucze za nje ryčesche. Dolhody, kotrež ſo

že žitnoho cka za stat dobydu, chce centrum nałożić na wołożenjo gmejnskich cęzow; najsterje budże sejm za to, nic pak kniežerstwo. — Zo by so hacž do wozjewjenja nowoho zakonja pschewjele czoho žita njedwozylō, budže to z woſebithm zakonjom zahacżene. — W pruſkim sejmie je centrum namjet ſtajilo, zo by so wschem mēſčnikam dowoliło, božu mſchu dżerzeč a ſwiate ſakramenty wudżelecz, a zo by so haczenjo mzdzy za mēſčników zbehnylo. Tak so tutomu namjetej lęſta pónidże, niewemt. — Francózſka. W Parizu ſu dżelaczerjo, kotsiz khléba nimaja, straſtne zbezki zapocząli, do khlébowych klamow ſo ſamali a t. d. A runje, hdźż w ſejmje zapóſlanch ſebi wu-radżowachu, tak chcedža cyrkwi jeje kubla rubicž, dobydu ſo dżelaczerjo do ſejmoweje kheje a wuprajichu tam swoje żadosće, kotrej běchu tak mulke a tak ſylnie, zo ſo zapóſlancę ſtrózichu. Taſnje ſebi dżelaczerjo żadaja dżelenjo kublow. — Ze Sudana, hdźż jendželske wójſka pschecziwo Mahdię jara mało ſławnu wójnu wjedu, ſu zrudne powjescze pschichle. Mahdi je derje wobtwierdzene město Khartum z pscheradu dobył. General Gordon je morieny!

Wschelcziuň.

mh. Runje je mi myſlička pschichla, zo by pschihódne bylo, hdź vyſchtaj ſo pola naš, kaž to druhdże w ſłowiañſkich krajach waschnjo je, džeczom pschi ſwiatej kſchčeńcy abo pschi ſwiatym firmowanju haſo jenicžke abo tola haſo druhe tež mjenje „Cyrill abo Methodij, Cyrilla abo Methodija“ dawalej. W ſtarých časach běſe wjele wjaczy wſchelakſeje w dawanju kſchčeńſkich mjenow, ſtož nětčijsche ſwójbne mjenia hſchče dopokazuja, n. psch. Čawrjenc, Raſchpor, Maſchar (Melchior), Bartroní, Wjacław, Bohuſlaw, Bolesław atd.

Naležnosć našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 181. duchowna kniežna Paula, priorka kloſtra Marijnoho Doła, 182. wučeř Bernard Bräuer w Kukowie, 183. Madlena Wünschec z Radworja, 184. 185. ze Zdžerje: Hana Pětrjencowa, Karl Mišnař, 186. Miklawš Kubáš z Khasowa, 187. Jan Poſleník z Č. Hodlerja, 188. 189. z Ralbic: M. Čornak (Njek), Jakub Nuk, 190. 191. z Nowoſlic: Jakub Pječak, Jakub Jaszław, 192. Marija Rabec ze Sunowa, 193. Jakub Matka z Konjec, 194. wučeř Miklawš Hicka z Ralbic, 195. Marija Lehmanec ze Smjerdzaceje, 196. Jakub Žofka z Dobrošic, 197. Michał Domš z Bozankec, 198. Jan Hołdrich z Brémjenja, 199. Jakub Libš z Hunjowa, 200. Miklawš Hennig ze Smječkec.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 555. Miklawš Weclich z Ralbic, 556. Marija Libšec ze Smjerdzaceje, 557. Jurij Sołta z Dobrošic, 558. Marija Bräuerowa z Budyšina.

Na lěto 1883 dodači: k. 570. Jurij Sołta z Dobrošic.

Dobrowólne dary za towařſtvo: kniežna Paula, priorka w Marijnym Dole 1 m. 50 p., N. N. 20 p., M. K. z B. 35 p., J. L. z H. 75 p.

Zemréty sobustaw: Marija Šejdžina ze Šunowa. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nabromadzena daň wučinjěſtej 76,885 m. 13 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: Jan Korla Nawka z Radworja 10 m., Marija Lehmanec ze Smjerdzaceje 2 m., ſlužowna holca z Pěskem 1 m., z Pěskem k česći najswjetejiſeje Wutroby Jězusoweje 1 m. 50 p., za jenu khudu dušu 3 m., khuda khora z Budyšina 1 m., njemjenowany z Hórkow k dobromu přikladej 3 m., njemjenowany ze ſłowami: „Najswjeteiſa Wutroba Jězusowa ſmil ſo!“ 4 m., ze Zajdowa k wopomnjeću zemrétoho 20 m., z Budyšina při pôſtnicach dobyte 1 m. 50 p., Madlena Sołcina z Měrkowa 6 m., N. N. 1 m., M. M. z Hórkow 2 m.

Hromadže: 76,941 m. 13 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 8630 m. 50 p. — Dale su woprowali: njemjenowana 50 p., njemjenowany ze słowami: „S. Józefje, proš za nas!” 2 m., ze Zajdowa k wopomnjeću zemrētoho 3 m. — Hromadźe: 8636 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Přihodny dar k zelenomu schtwortkej

je zawěscze **dobra modlitna kniha**. Ta so halo dar bóle hodži, dužli fruch drafhy. Za chle khude džeczi drje je druhy nuzne, zo jim kmotsja radšcho neschto k woblegzenju dabža, schtož wone nuzne trjebaja. Tola tajkim džeczom, kotrymž móža starschi trébnu draſtu sami supicž, šluscheja knihi i halo dar k zelenomu schtwortkej. Přihetož te móže džeczo čas živjenja zdžerzecž haflo wopominjeczo na swojoho kmotra abo kmotru, neschto druhe pak so roztorha abo zhubi a na kmotra so zabudže. Mamy nětko wschelakie dobre serbske knihi na wubjerk, kotrež so jara derje hodža, we wschelakich zwjazach a po wschelakich płacjzach. Podla znateje dobreje knihi „Nowa Žežušowa w inica” mjenujemy tudy někotre nowishe, kotrež móža so posa redaktora Katholskoho Poſoła, kaplana Skale w Budyschinje, dostacj:

1. Róena Swjatnica katholskoho křescána. H. Dučman. 1882.
(1250 stronow.) Rajorjeński zwjazk 7 m.; druhí tež hischeze kožany a ze złotym ręzkom 6 m.; fréni (z płatowym khribjetom) 5 m.; zefchity 4 m.

2. Khwalée Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882.
(508 stronow.) Rajorjeński zwjazk 4 m.; druhí 3 m.; fréni 2 m.; zefchity 1 m. 50 p.

3. Duchowna Różownja swjateje Marije mačerje božej a přecej čisteje knježny. H. Dučman. 1872. (508 stronow.) Rjaný zwjazk 5 m.; fréni 3 m.; zefchity 2 m. 25 p.

¶ tutym wjetšim přihispomniny hischeze na někotre mjenishe modlitne knižki:

4. Hwězda. 3. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 stronow.) Rjaný zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 30 p.; zefchity 25 p.

5. Pobožnosće bratstwa mrějacych a wotemrětych pod mjenom Smjertneje stysknosće Jězusa Chrystusa na křiku k dobycu zbožneje smjerće. H. Dučman. 1881. Nowy wudawk. (61 stronow.) Rjaný zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 50 p.; zefchity 30 p.

6. Smjertnička. Zběrka modlitwów za wotemrětych křesćjanow. H. Dučman. 1873. (120 stronow.) Rjaný zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 50 p.; zefchity 30 p.

Posa benediktinow w Brnje je wuschoł a píšež expedicije Poſla za 60 p. na pshedan: kraſny wobraz s. Cyrilla a Methodija ze serbskim napisom a wotpuskowej modlitwū.

Wozjewjam z tutym, zo na jubilejski swjedzeń s. Methodija 5. juliia t. l. do Belehrada pojedu a zo chce so ze mnú hischeze jedyn duchowny tam podać. Přichodne by bylo, hdźi bydu so z najmjenischa někosti Serbja namaj pſchizamkli. Žeđe so hacž tam po železnich na Wołomic do Hradžiščeza. Wudawki snadź wuczinja 20—30 toleri.

W Budyschinje 14. februara 1885.

Michał Hórnik, farat.

Císlíček Smolerječ knižiſtischezeńje w macziczym domje w Budyschinje.

¶ tutomu číslu je pſchipołożeny: Paſtýrski list biskopa dr. Franca Bernerta, pſchelożený wot Hórniła.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Udowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

7. měrca 1885.

Lětnik 23.

Nastawki bjez napisma.

I.

Cíitarjo nowinow sebi zwjetšcha myssa, zo je napismo nastawkow najprěnje, schtož knježa spisaczeljo pisaja. Mějno, zo družy — z dowolnoſcju — druži moji kollegojo tak cjinja a tež ja hym něhdý tak wuknyť a cjinil. Knjež professor, kiz je pschi tym nic jeno dobre wotpohladu ale hishcze wjetšch u prouču zo mnú mět, knjež professor sebi tak žadaſche a mějeſche prawje — wſchaf bě to ſchula. Nětk pak sym ſchulu hždom wukhodzik a cjinju kaž fo mi najlepje hodži a wěrju sebi dospołnje zamokwicž, hdyž mam fo po swojim waſchinju. Schtož chce ſchto piſacž, móže tež bjez napisma piſacž, ale nic bjez myſliczkow, runje kaž pschi bjesadowanju nictó napisma abo themata dolho njepyta, ale radscho hnydom wěc ſamu wupowieda. — Napismo je nimo měry rjana wěc, ale ani najprěnja ani najnužniſcha; ſměm-li, bych najradſho piſanjo z twarjenjom a nastawk z hotowym domom piſcirunal. Napismo by potom nimale to bylo, schtož knjerjo a z jich dowolnoſcju tež druži ludžo ponosck mjenuju, myſliczki pak ſu murja a těcha. Schto je nětk wažniſche, ponosck abo základ, murje atd.? A komu by pschi tym tež hishcze to na myſle njepschichlo, zo nictó khežu z ponosckom twaricž njepocđina ale ze základnym kamenjem? Ja nochein hakle na to ſpomnicž, zo je základna murja w zemi najnužniſcha za cihly twar, ale kaž wužitna a zajimawa wěc hakle je, hdyž ſo pschi ryczu základov takle jedyn abo dwaj hornaj złothych wukopataj! Schtož nochein tež nětk hishcze wěricž, zo je základ a murja wažniſcha dyžli ponosck! Schtož pak je ponosck za twarjenjo, to je napismo za nastawk. Bjez ponoscka ſtojachu a ſtoja hishcze džensa mnohe kheže w Serbach a tak ſo nadžijam, zo bydža nastawki bjez napisma tež w Serblim Poſole ſtač ſměcž. —

Swědomjo mi porokuje, cžomu hakle tute wukožowanjo a zamokwienjo, ale ſchto ſej cheu, wěrnoſež dyrbi ſo prajicž a tola bych ju radscho zamjelczał:

mjenujich žda so, zo bychu Serbja wjac a to tojskto wustojnych spisaczelow za lud meli, hdj bychu mnozy studowanii Serbjo po schulskiej schablonje napisimo za ważnisczu wec njemeli dyzli wec, — mysliežku — samu. Druhdże tak nječinja a runje spisaczeljo drugich Słowjanow su w tym, haj mohk rjec pschez to a tohodla tak krasnje pisali, zo su živjenjo swojoho ludu za ważnisczu wec meli, dyzli schulsku mudrosež, tiz pola nas a našich fusodow wschudżom wsche ſtrowe živjenjo „rjaduje”, miſčtruje, „porjedža” kaž zahrodnik w francózskich parkach ſchtomy z tym porjedžeja a debla, zo wsche młódne halzy nic jeno pschiręzuja ale samo wotrézuju. Tute parki, tiz běchu wosebje w zańdżenym leſtostku ſkoro wschudżom, su tak prawje znamjo haj mohk rjec dopokaz, zo chyčhu wuczeni ludzo a czi, tiz chcedža wuczeni rěfacz, wschitko lepie cžinicz hacž ju to priedy wędzeli a mohli, haj samu Božu ſtowrbu porjedžecž. A kaž chyčhu ſchtomy po ſwojej wumyſlenej schablonje porjenshicz, tak chyčhu tež cžłowjeka ze ſwojej zdželanoſćju a z rowuczenjom wo wschech wěcach porjenshicz a pozběhnycz: ale kaž tute ſchtomy zahrodu wohidzeja, tak tež ſežehwki tamneje zdželanoſćje ſtawizny zańdżenoho leſtostka: pschirunaj wuwiczo francózskie revoluciije. — Napisimo za spisaczelala a schablonu za molerja je rjana wec, ale napisimo njeje hishcze duch naſtawka a schablonu njeje hishcze krasnoscž wobraza: spisaczel njech ze živjenja piša a moler po pschirodze moluje, hewak runataj so wobaj tamomu zahrodnicej. Tola ſchto wſho pomha: ſchula dyrbi bycz a porjedži wěcze cykly swět — mojedla, ale mi so wericz njecha. Abo su snadž nihilistojo, anarchiſtojo atd. bjez ſchulſkeje zdželanoſćje? A hdže je swět priedy ſchto podobne ſkyſchal? — Tola, kaž widžu, mohk hishcze wjele tajkich praschenijow pschistajicž, ale cžomu? — Runje je dwanacze, a to ludzo pak ſ wobjedu khwataja abo tež hido wo měrje — spja. Po prawym je rjeñski napohlad, hdjz ludzo nic jeno z pola dom khwataju ale pschi tym tež janželske powitanjo ſpewaja, tola pola su jow kamienitne a dale so nje njeprashczej, pschetož tamne jow njeje, a tohodla je tuton napohlad zrudny.

Runjež tudomniſche cžasopisy jara nje wobſtajnje a wschelako piſaja a husto w opaki ſuđa, móžes hola tež hdys a hdys neschto z nich nauknuycž. Namakach njeďawno naſtawki wo zakonju domizny a směm wuznačz, zo běchu tam někotre wěch cyle po našich nahladach wopisané. Spisaczel mjenujich z dobrym prawom wobkruežesche, zo ma wulkoměſčjan leđma žanohho wopſhijecža wo tym, ſchto domizna je. A to zda so mi cyle wěrno bycz. Znata wec je, zo so wjehnjan, wosebje bur, ſwojeje domizny krucze džerži a ju jeno wopuſcheži, hdjz joho ſchto ſ tomu nuzuje. Nawopak pschecžahuje ſo wulkoměſčjan jara radý a jomu ſo wschudżom we wulkich městach zaś spodoba, dokelž je wschudżom doma; wschudżom zaś wſho jenajke namaka: kamienitny plesť a z kózdroho boka khěže. Znatoho za cykly džení nikoho njezefasch, khiba wjecžor njez ſchtyrjomu murjemi. A tutych znathch móžes tež bózny derje parowacž, dokelž ſo mało wo tebie staraja. Duž bjez džiwa, zo ludzo swoju wulkoměſčjanſku domiznu z lohkej myſliežku a z lohkej wutrobu wopuſchežeja, wschaf druhdże runje to nadendu, ſchtož ſu „domach” meli: wóčko widži tež tam zaś wulke ſepje kamieni, tiz khěže rěfaja, wysoke wuhenie, tiz cykly wofolini ze ſazami zaſtaraja a po wulicach (hasach) mohk rjec jenohu cžłowjeka na drugim, tiz pak maja pscheczh wſchitej jenak nyzne, kaž hdjz je na wsach wohení abo hdjz je ſe wſchitej wotzwoniſo. Sami pscheczeljo ſo tak nimio miknu: dokelž maja wſchitej nyzne. Tak to traje džení hako džení a hdjz

by Bože slónčko druhdy so njesmíšlo a měsczanow njedželu popołdnju po popołdnichim džele na wsi njedowjedlo, snadž nechtóžkuli zhoniš njeby, tak rjani domiznu je Boh čłowjekej stworil. Skoro chył prajicž, zo je čłowjek to, schtož je jomu híscze z přenjotnoho raja zwostało, lohkomyslije a z dobrej abo lepje ze zlej wolu zacpěl a wopušczejš a tajka samopaschnoſež so wjeczi. — Něhdy — z najmjeniſcha je to hízom dolho — bych z radoſežu čital, felko stow tysac, haj milijonow wobydlerjom nekotre města maja a myslach sei: schto tež to by tola tajke město widžecž moħł. Kaisiż rozm, tajſi rozſud. Něk tomu rožymu a so njedžiwam, zo naſchi předownich ničjo wo městach wědžecž njechaču a zo němſki kral Hendrich I. burow nawabičž njemóžesche, zo bychu wopušczejwski pluh a koſu do joho murjow czahnyſi. Njezajimawe tež njeje, zo starí Słowjenjo a Serbjo drjewjane města twarjachu radscho dyžli kamjentne a híscze džensa mamj Serbja drjewjane twarjenja najradscho. —

Tola wróćmy ſo į węch: wulkoměſčan wě a čjuje lědma, schto domizna je: wón je wſchudžom jenak t. r. jenak mało domach, mjez tym zo je wjescjan wſchudžom cužy a jeno we swojej domizne domach. Ženo wón može spěvacž: „Domach, domach rjenje je”, a ſo prashecz: „Hdże statok mój?” A hnydom budže jomu wutroba z tysac kraſnymi, lubognymi, wubjernymi hlosami wotmowljecž, hnydom budža jomu w pomjatku cykle syły lubnych dopomijneniſow na tamne ladka a brjohi, na tamne ūki a pola, leſh a ūerki ſchadžecž, kiz je telko króč nahe abo wobroſczenie, běle a zaš zelene, puste abo z kwětkami debjene, z płodami żohnowane a zaš posyčzene widžał? Haj nic jeno kóždy lětny čzas, ně kóždy měſac, haj tydžen a džen pſchinjese w pſchirodze něchtó nowe, pſheměnjo cyku ſtvrbi, tak zo węcžnje nowa, mloda, rjana a zazimawa wostanje. Sama zyma poſkicža w czichim lěſu tysach najrjeſiſho wudebjenych lóſchtow a lědma je slónčko přenje pruhi z njebies poſtało, zabłyſkne ſo tysac ſwecow w piſanych barbach a wſcho je tež ſredž zymy nadobo kaž z nowa ſtvrjene, z nowa wožiwnjene a jedyn ſchomik po druhim z hloječku zatſchaſuje, zo by mlode ranjo powital. Schto chył czitarjam hakle wopisowacž, schtož ſu ſami wjelekróč nazhonili? Abo z čim chył rjanoseže nalečza, nadžije lečza a radoſeže žnjow a nazymy pſchirunacž, tak je wopisacž? Abo njeje nam to Zejler tak kraſnje a tak wěrnje napisal, zo moħli rjec, zo je nam z wutroby wotpisował? Tak z najmjeniſcha je mi a mnohim z mojich pſhuczelow bylo. Ale bohužel runa ſo naſch spěwar ſolobikej, kotorož nětčiſchi wjescny ſplah lědma híscze po mjenje zabłyſkni po joho spěvje znaje. A tak by předyh rano, hdž by přenja pruha tutych ſtwarzarjow Božeje khwalsby, tute lube, miłe, nežne, njewinowate ſtwarzenečka ze ſpanja wubudžila, tak by jich ſlěbročiſtih hłos do naſcheje wutroby zaſlinčał, tak zo by nam bylo, kaž by w naſcheje wutrobie ſamej ſo ſpěvalo, hako bychu, moħł rjec, wſchě truny naſchich čuzjow w naſ zaſlinčał? Bohužel dže nechtóžkuli, toho ſedžbu nima, a njemyſli ſebi ničjo, tola hdž dyrbi to wſcho parowacž, wotucži jomu wutroba, kaž hdž w noč čzaſnik zaſtanje. — Tola doſč, schtož može a chce, tón budže mi rožymicž, zo wjescjan swoju, z kóždym nowym ranjom ſo wobniowjacu, z kóždym naſečzom ſo wotmoldnacu domiznu lubuje, a zo wutroba prawoho wjescjana tajne, ale zrozumliwe wotmowljwa na praschenjo: Hdże statok mój? — Skoro cykle podarmo by ſo tutych woſobnych kniezow we wulkich městach po domizne praschał: tež woni wjeli ſpěvaja, tola nie wo ſwojich kamjentnych domach, ale wo Tirolſkej a Schwicarskej, a to z tajkim zacžuečzom, zo ze ſnadnej

prücu spóznajesč, zo su tute kraje jeno na wobrazu abo pschez schleńcu widželi.
— Schto z toho sczehuji, budžem⁹ pschichodnje widžecz. J. L.

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Nětko so kruče na to džela, zo by tač nuzna katolicka syrotnica hido lěša tudy so założila. Tač jo wo pomijeczo na 50letny měschniški jubilej naschoho hnadnoho knjeza biskopa pocznie we skufku wopokazowac̄. Wjeniez drje hiscze telko nahromadzenych njeje, kaž by trjeba bylo; tola pak so spomožny skutk dlěje wotstorkowac̄ njedyrbí, a ma so zapoczatk cžinicz dotalnym sredkam pschimierjeny. Kaž slyschimy, ma kheža, w kotrejž je dotalny wustaw za komunikantow, so k tomu trjebac̄ a tohodla pschimierjenje pschetwaric̄. Ludomne towarzstwo žónskich je wobstarano trěbneje nadoby, loži, schatow a t. d. do ruky wzało. Zo bychu trěbnych sredkow k tomu dostali, je psched krótkim deputacija žónskich z Budyschina (knjenje hamitmanowa Riedlowa, assessorowa Seyfertowa, zwónkowa Wjenkowa a knjezna Hana Wolsec) w někotrych wsach pobyla a za khude syroty wo skladowanjo pjerja, płatu a t. d. prosyła. Je so to nětko hido stało, dokelž ludžo na kraju hiscze z pólñym a druhim dželom tač wobceženii njejju a móža w tu khwilu sterje na tajku zhromadnu naležnoſej myslic̄. Tež maja so nawdate dary předh pschihotowac̄, hiscze pobrachowace węch dokupic̄, zo by wscho hotowe bylo, hdyz móže so potom wustaw wotewric̄.

— Byrnje hiscze wschitko spało, je tola wěste, zo nowa wólba do sejma w kamjenskim wokrjesu dolho na so cžakac̄ dac̄ njebudž. To, wo cžož nětko hido prosymy, je, zo gmejnscy pschedstojočerjo tón krócz wólbne listy dospołniščo zestajeja, hacž je so to dotal nam do schody stanalo. Nic jenož samostatni hospodarjo, tež wuměňkarjo a wschitcy cželadnikowje, koſiž 3 mk. dawkow wotwieduja, maja połne prawo, so na wólbach wobdzělec̄. Kaž slyschimy, su gmejnscy pschedstojočerjo w njebjelčanskej wosadze so na kamjenske hejtmanstwo wobrocili, a prosili, zo k wólbnomu lokalej nichčo dalschoho pucža mēl njeby, hacž $\frac{1}{4}$ hodžiny, kaž dže to pschi wólbach na rajchstag je. Tač změje, kaž so nadžijam, kóžda wjetša wjes za so wolicž a budže wjeſným cžim lože, zo wólbne liscziny pschehladaja a naspomnja, zo so w prawym cžasu do nich zapisa, je-li něčeje mějno zabvte. Wscho druhe, k węch trěbne, nazhonicze we swojim cžasu, hdyz „fóra lós pónidž.“ Potom nic spacz a nic so zadžerac̄!!

3 chloho swěta

Němska. Za nowoho biskopa w Limburgu je limburgski farar Koos wuzwołeny. Tuta wólba je po zapoczatku kulturkampa přenja, kotař je so w kapitlu stała; dotalni biskopia po lěže 1870 buchu pomjenowani. Wuzwołeny knjez Koos běše dlejší čas kaplan w Hochheimie a něk tóſichto lět farar a mějše hafo tajki wosebitu podzél w zarjadowanju diöcesy. Bohate nazhonjenjo je joho za wažne zaſtojnſtwo doscž khmanoho sczinišo. — „My smy ze samymi pscheczelemi wobdac̄i“, znapsczecziwi psched někotrym cžasom Bismark Windthorstej, kotařž pschi debacze wo afrikanskich kolonijach na nje-pscheczelſke nadpadu spominasche. Windthorst tehdom Bismarck wotmołwi, zo su potajkim sylne wójska, kotrež Němska džerži, njetrěbne. Nětko 5 abo 6 njedzeli pozdžisčho pak Bismark sam cyle hinač ryczí a Windthorstowe

tehdomniſche ſłowa cyle wobkručja. Woſebje z Fendželskej pſchecželſtwo wjac taſ jara ſylne njeje, a Bismarck ſam pſched někotrymi dnami we ſejmje praſi, zo taſ kaž Fendželska nětke pſchecžiwo Němſkej ſo žane kniežerſtwo pſchecžiwo druhomu njezabđerži. To potajkim njeje jara ſylne pſchecželſtwo; a zo výchu Francózojo pſchecželojo němſkojo fejzorſtwa byli, to by najnowſcha nowinka byla.

— W pruſſkim ſejmje ſu wažne poſedženja měli. Dokelž ſo w tutym ſejmje dyrbjeſche kultus- etat wuradžowac̄ (t. r. wudawki za cyrkwe a ſchule a kultusministerſtwo), běſche Windthorſt w rajchſtagu namjet ſtaſil, zo tuton ſejm njeby mjez tmy žaných poſedženjom měl, zo by ſo tamne wažne dželo w pruſſkim ſejmje lóže a lépje možlo wobſtarac̄; to bu tam tež pſchijate. Pſchi pſchiležnoſćzi tyčle wuradženjom w pruſſkim ſejmje ſo wſchelake praſchenja naſtupace kulturkampf w Bruskej ſtaſachu, a zhoni ſo, zo pruſſke kniežerſtwo we bjezbóžnych meſtſich zakonjach n i čo pſheměničz njecha. A cžohodla nic? Windthorſt tute krute praſchenjo ſtaji. Tola minister ſo wotmijelkny; Windthorſt paſ za njoho ſam wotmołwi praſicy: Dokelž kancler Bismarck to njecha! Cyle prawje mějſche Windthorſt. By wſchak jara lohka wěc byla, njerozomne, njeſprawne a tež hlupe zakonje zbehnyc̄, wjetſchina w ſejmje by ſo kóždy čas za to namakała, dokelž ſebi tamne zakonje ſtoro nichtó wjac zaſtupowac̄ njevěri a dokelž nacionalliberalni a konſervativni wſcho cžinja a jeno to cžinja, ſchtož Bismarck chce. Nětko paſ to Bismarck njecha a duž tež woni nic. Tohodla je cyle bjez wſchoho dwěla, zo je Bismarck ſam na kulturkampfu wina t. r. wina na duchownym hubjenſtwje wjele milionow jomu dowěrjenych poddanow! Schtò chce to přecí? — Kaf ſo wſchitko ſtanje, ſchtož wjetř Bismarck chce, je zas prawje pokazała naležnoſć dra. Schweningera. Dokelž je tuton Bismarcka wot wostudaje toſtoſtu (tuka) wuſwobodžil, je joho Bismarck za to za professora barlinskeje medicinſkeje fakulthy pomjenował. Pſchi wuradžowanju etata na to ſpominachu, zo džen je Schweninger dla hroznoho njeſtutka 4 měſach w kłodze pobyl, potajkim ſo tola za taſ čeſtne zaſtojnſtwo njejhodži. Tola wón wostanje we ſwojim nowym zaſtojnſtwje najebac̄ wſchě taſke wozjewjenja, najebac̄ protesty barlinskich professorow, dokelž kancler to chce, a dokelž haj-wolac̄ zapoſlanch ſebi njevěria pſchecžiwo mócnomu kanclerzej wuſtupic̄. — Kongo-konferenca w Barlinje je ſkóńczena. Na njej wobdzeli ſo 14 statow a wobzamkuju 26. februara ſwoje poſedženja. Je nětko poſtajene, zo ma ſódźniſtwo na Kongo a Nigru do wole date byc̄, a Kongo-stat ma neutralny wostac̄, joho generalny gouverneur (naměſtnik) paſ ma ſlawny jendželſki pučzowar Stanley byc̄.

Awſtria. We Winje ſu biskopja awſtrijskoho fejzorſtwa ſu wuradženju wſchelakich naležnoſćzow zhromadženi byli. Běſche ſo 32 cyrkwinſkich wjetřow zechlo; pſchedyda bě kardinal wjetř Schwarzenberg. Wuradžowanju mjez druhim tež zarjadowanjo założomneje katholiskeje university w Słonohrodze (Salzburg). Zhromadženi biskopja buchu ke fejzorskej hoſćinje powołani (Hlas). — Winſke wulke nowiny ſu ſtoro wſchě we židowskich rukach. Z toho móže ſo lohcy ſpóznac̄, kaikož ducha wone ſu a zo budže mało čzaſopisow, kotrež výchu taſ njeſtinczomne wſcho ſudžile a hanile, ſchtož jím runje ſo njeſpſchihodži. To we Winje tež poczinaja ſpóznawac̄, a woſebje je ſebi hewak liberalny za poſlanc Schönerer židowske nowiny zbladał, zo by ze wſchej mocu pſchecžiwo nim wójnu zapocząkał. Wón je pſched krótkim we wulkej zhromadžiznje we Winje zaſtojnje kruče pſchecžiwo nim ryčał a njejhodži ſo wuprajic̄, z kajkej radoſcžu ſu tysac̄ pſchitomnych jomu pſchihloſowali. Taſ dha je nadžija, zo

tam křesťenjo nijedostojny spisah wottschaež pocznu. Ze tež wulki čas, zo so to stanje, pschetož hač do sejma poczinaju židowsey nowinarjo ze swojej mocu sahacž a na njón skutkuja, zo by po jich woli wuradžował a wobzamkował.

— Za nowoho biskopa w Linetu je rektor winskoho měšchnisko seminara dr. Müller, jara sławny wuczencze a horliwy měšchnik, wuzwoleñy.

Danska. Kral a krónpryne wobhladowaschtaj nijedawno wosom drohich nowych kanonow wot misichta Kruppa latych, kotrež běchu danske žóniske z dobro-wolnych darow kupili. Wone su z kralowym mjenom a heſkom wudebjene. Hdyž deputacija knienjom z adresu a z tutym „žónskim darom“ za wóteny kraj psched krala pschinidže, khwalesche je wón z hnuthym hlosom, dokelž běchu wone w cízhoseži za taſti hódný dar za wobaranjo wótnoho kraju hromadžile a pschejesche, zo by jich wótczinu lubowace zmyslenjo w chlym kraju so rozscherilo. To su wutrobite a wótczinske žóniske, kotrež sebi a swojemu kraju czescz czinja! Nashe serbske žóniske maju wschelake bliże leżace wótczinske wotpohladu podpjeracz a z džela wone to wopravdze tež czinja na pschitlak pschi baczoñskej cyrkwi!

mh.

Italska. Swjaty wótc swjeczeńsce 20. měrca 7. lětne wopominiecž swojoho wuzwoleñja na swj. Pětrowy stoł. Tute lěta su napjelnjene ze spodžiwnymi skutkami, kotrež je wobhnadženy wychschi wjerch katholskej cyrkwe k jeje zbožu dokonjal. Tola schto dyrbí wón stajne čerpyjecž, kajke tradanja wutracz! Ke wschitlakim druhim cíwilam je nětko hischče wurubjenjo propagandy pschez italske kniežerstwo pschitupilo, a džen hačko džen pytaja italske a tež druhe kniežerstwa katholskej cyrkwi schlodžecž a swjatomu wótcej cízečke za-stojnistro hischče poczecž. Denicěkli tróicht za swjatoho wóteca je swera joho wěriwych, jomu dowerjenych džecži. Duž jomu hačko džecži khwatajmy k pomoc z modlitwu a woporu, kotrež dyrbja jomu trébne sredki za wjedženjo cyklej cyrkwe poskicžicž. — W Romje je psched krótkim kardinal Flavius Chigi wunrjeł, jedyn z najnahladnischich sobustawow swjatoho kollegija. — Tež Italska so piňne do wulkeje poliitiki měsha. Hačz dotal je hízo něotre řódze z wojskami do czerwienohho morja pošlała. Schto cíži tam dyrbja, nicto njewě; Zendželska wo zwiazku z Italiskej ničo wědžecž njecha a turkowſki sultan naležniye pschecžiwo tomu protestuje. Majsterie je Italiska sebi prawje zapchadla a njewě nětk, kaf ma so zas wuplescz. Italiske kniežerstwo wschak by doma doſčz czinicž mělo. Pschetoz nijeměrnje spěšnije tam z horz dele dže — revolutioni a bankrotej napšecžo. Za posledni čas bamžowoho knieženja su so liberalni dybawi wokali, kaf hubjene je bamžowe knieženjo a zo ma so jomu kniežstwo wzacž. Tola kaf nětko je pschi liberalnym regimencze? Licžby dopokazują! W lécze 1861 wějescze Italiska statnoho dolta 3092 milionow, 1873 hízo 10,141 milionow a 1883 12,000 milionow frankow! Pschi wschém tym maja gmejný same wokoło 1000 milionow dolha! Zo dyrbí tak tež socialne hubjenstwo roscž, kóždy widži, pschetoz pschedolžene gmejný njemóža swojich potřebnych podpjeracž. Zo je tam ratařstwo skoro cyle znicžene, je znate.

Francózske wójsko w Tonkinu je, kaž wot tam telegrafuja, khinesow zbiło. Bohužel tam z wójnu tež pschecžehania křesťanow pschibjeraja. Psched něotrym časom je jurowe pschecžehano křesťanow w Kieu-Ya-Bin bylo, pschi kótrymž so wschitk křesťenjo zabichu, kofiz němóżachu czechnycz, na por stow. Porucžnosež k hroznemu mordowanju bě město-kral Yunnan dal. Te

časyl, hdežev evropske knježerstwa wo tainych křesćjanow hýcheže so starachu, ſu nimo, za to maja nětko tute knježerſtwa druhé nuzne vech wobstarac̄.

W Sudanje mahdi ze ſwojimi wójskami do předka křvata, Žendželczenjo pſched nim čekaja. Tež z Indiſkeje maja wojach na pomoc pſchinęz.

Wschelczenju.

* (Lutowanjo na njeprawe waschnjo.) We „Hlasu“ z loňšeho mějaca oktobra ſmy čitali tule powjescz: Zaúdženu nježelu jědžesche bur Franc Bupef z Loschénic z wožom, ſiž bě z hlinjanym ſudobjom napjelnym, do Čeſkoho Krumlowa. Pola Weleſchina wotjedže z drohi, zo by 8 p. pkačicę njetřebał, a jědžesche po pólonym puežu. Dofelz pak bě pucz ſčpatny, zwroczi ſo wóz a padže na bura, fotrohož pozdžischo hako hroznje wožidžene cjeło wuežahnychu. — Ve drje to porſt boži dla wonjecęſczenje nježele, ale tež lutowanjo na njeprawe waschnjo: bur pſchihabži živjenjo, a ſudobjo bě zwjetſcha do kruhov. Keſto ſchody ſu ſudžo hižo mieli, dofelz ſu chle njerozomuje nejchto mało wulutowac̄ chyli, hdežev ſo njeſluſhese!

Naležnosće našoho towařſta.

Sobustawy na leto 1885: kk. 201. Miklawš Rječka z Džěžnikem, 202. Miklawš Kral z Baćonja, 203. Michał Hauptman ze S. Pazlic, 204. Khata Šwejdžina z Pazlic, 205. 206. z Njebjelcic: Jurij Kubica, Miklawš Suchi, 207.—214. z Miłoćic: Pětr Kral, Michał Jawork, Michał Fulk, Michał Kušk, Michał Mětk, Michał Wornač, Miklawš Kral, Jakub Brusk, 215. Jakub Bjarš z Pancic, 216. pjekař. m. Zelnak z Kukowa 217. Wórsa Stómelec ze Sernjan, 218. Michał Hajník ze S. Pazlic, 219—221. z Różanta, wučer Heinrich Wjenka, Jakub Šolta, Jakub Juřk, 222. Jakub Hórban z Pěškec: 223. Hana Rězakowa z Bělšec, 224. wučer Miklawš Haša z Cornec, 225. Hana Kralec, z Maſsec, 226. 227. z Budysina: Michał Lusčanski, Hana Kubanikowa, 228. Jakub Hořík z Radworja, 229. Ernst Bermich z Lahowa, 230. Marija Šimanec w Neuss-u nad Rheinom.

Sobustawy na leto 1884: kk. 559. Miklawš Kral z Baćonja, 560. Michał Hauptmann ze S. Pazlic, 561. Khata Šwejdžina z Pazlic, 562. pjek. m. Zelnak z Kukowa, 563. 564. z Radworja: Miklawš Cemjera, N. N.

Dobrowolne dary za towařſto: J. Š. z R. 25 p., W. Š. z S. 75 p., M. H. z Č. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 76,941 m. 13 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: **B. k česći Wutroby Jěz. za zbožnu smjertnu hodžinu 150 m., M. Š. 6 m. 50 p., N. N. 1 m.**, zbytkne z R. 25 p., P. T. N. z R. 4 m. 50 p., Jakub Juřk (Pjetruša) z Różanta 6 m., ſklađ Roblec domu w Baćonju 16 m., M. H. z Cornec 3 m., dwě dobrej towařſcy ze słowami: „Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad namaj!“ 3 m., k česći Jězusowej Wutrobje na wěſte měnjenjo 3 m., N. z Radworja 3 m., k dorunjanju 12 p. — Hromadze: 77,137 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8636 m. — Dale je woprowal: r. 1 m.

Hromadze: 8637 m.

Zaplaće Bóh wšem dobroćerjam!

Pola benediktinow w Brnje je wuſhod a pſčez expedicije Božia za 60 p. na pſchedau: kraſny wobraz ſs. Cyrilla a Methodija ze ſerbſkim na- piſmom a wotpuſkowej modlitwu.

Pſchihodny dar k zelenomu ſchtwörtkej

je zavěſeze dobra modlitna kniha. Ta ſo hako dar hóle hodži, dyžli kruh drasty. Za cyle křude džecži drje je druhdy nuzne, zo jím křiotsja

radščho něčto k woblecženju dadža, štotož wone uuznje triebaja. Tola tajšim džecžom, kotrymž móža starschi trébnu draſtu sami kúpič, ſluſčejia knihi hako dar k zelenomu ſchtwórtkej. Pſchetož te móže džecžo čžas živjenja zdžeržecž hako wopomnječjo na swojoho kmótra obo kmótru, něčto druhe pak so rožtorha abo zhubi a na kmótra so zabudže. Mamý nětko wſchelake dobre serbske kníhi na wubjerk, kotrež so jara derje hodža, we wſchelakich zwjazkach a po wſchelakich płačižnach. Pódlia znateje dobreje kníhi „Nowa Jézusowa winiča“ mjenujemy tuž někotre nowisče, kotrež móža so posa redaktora Katholſkoho Poſoła, kaplana Skale w Budyschinje, dostacj:

1. Róčna Swjatnica katholſkoho křescána. H. Dučman. 1882.
(1250 stronow.) Rajrjeñski zwjazk 7 m.; druhi tež hisččeje kožaný a ze złotym rězkom 6 m.; fréni (z platonowym křibjetom) 5 m.; zechithy 4 m.

2. Khwalée Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882.
(508 stronow.) Rajrjeñski zwjazk 4 m.; druhi 3 m.; fréni 2 m.; zechithy 1 m. 50 p.

3. Duchowna Róžownja swjateje Marije mačerje božeje a přecy čisteje knježny. H. Dučman. 1872. (508 stronow.) Rajanž zwjazk 5 m.; fréni 3 m.; zechithy 2 m. 25 p.

¶ tutym wjetšim pſchiſpomniny hisččeje na někotre mjeniſche modlitne knížki:

4. Hwězda. 3. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 stronow.) Rajanž zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 30 p.; zechithy 25 p.

5. Pobožnosće bratstwa mrějacych a wotemrětych pod mjenom Smjertneje stysknosće Jézusa Khrystusa na křižu k dobycu zbožnejne smjerče. H. Dučman. 1881. Nowy wudawk. (61 stronow.) Rajanž zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 50 p.; zechithy 30 p.

6. Smjertnička. Běrka modlitow za wotemrětyh křhescjanow. H. Dučman. 1873. (120 stronow.) Rajanž zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 50 p.; zechithy 30 p.

Najpſchihodniſchi dar k zelenomu ſchtwórtkej.

Nowa Jézusowa winiča, z pſchiwjaſanymi „Mjeniſhimi spěwarſkimi“ a ze „ſtacijonſkimi knížkami“.

W pſchynym zwjazku z najlepšeeje kože: 7 markow; w pſchynym platonowym zwjazku z dobrým kožanym křibjetom: 6 markow. — We ſnadniſhím ale tež kruhlym zwjazku a biez spěwarſkich a ſtacijonſkich po 5 m. a 4 m. 75 p.; niewiązane 3 m.

Hłowny ſkład ma: Jakub Wjenka, zwórk pſchi tachantſkej cyrkwi.

Ta ſym wotmyſleny, we mojim wobſedzeńſtwje ſo namaſacu tudomnu korežmu z dobrými twarjenjemi, hoſpody a wumieňka čiſtu, z wjac abo mjenje ležomnoſćemi hnydom ze ſwo bōdne je rukí pſchedacz a čheyli ſo na to zmyſleni po móžnoſći bjez kom- dženja na mjenje wobročicž, dokelž mohlo ſo pſchedepodaczo hižo 1. meje tuttoho lěta ſtač.

Khanech, 3. měrca 1885.

Petr Kočor, ſublet.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Sludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 6.

21. měrca 1885.

Lětník 23.

Nastavki bjez napišma.

II.

Schto z toho scžehuji, zo wulkoměřčan praweje domizny nima, wo tym domovlam sebi něchtia mało naspomnicz. Wscho to z tak mjenowanej dokladnoſci wopisacz ani njemóžu, dokelž pschi swojim džele a powołanju telko wodhchinenjenow nimam kaž něhdý, hdvž běch hischčeze murjer, tež ani njesměm ani njecham: njesměm, dokelž tak czornych wobrazow našch Posol trjebacž njemóže, ja pak to, schtož je czornishe džili sazy, běke mjenowacž nochein.

Hijo to, zo je čłowjek mjez mnohimi ludžimi a tola pschi i tutych mnogich ludžoch runje tak, haj hischčeze bóle cuzy, džili hdvž by skoro sam lutki byl, hijo to, zo je wón jím cuzy a woni jomu, njemože joho wutrobu ani wolschewicž ani zwjeselicž ani pozbehowacž. A z toho husto scžehuji, zo ma čłowjek čłowjeka džen a mjenje zaricž, zo sebi skoncžne druhich a naposledku tež sebje samoho, swoje a cuze žinjenjo mjenje waži: džen wote dnja so jich wjele narodži, wjele zemreje a schtož je wschedni, je naposledku tež wschedne a byrnjež smjercz byla. Schto je naposledku lekarjej a wothladowarach, kij staj džen wote dnja khorych a mręjaczych widžakoj, wo to, hacž jedyn wjac abo mjenje tak abo hinač wumreje, a njeje dha naposledku tótkarstwo a pschewodženjo tež jeno samo rjemješlo? A dokelž — zo bych wo kerchowje dale njeryczęš, wschedch, mjenujich dobrých a njedobrych, do jenak rjanoho kaschčza kladu a z nimale samnej ryču khowaja, tak snadnje maja to pschewodžerjo a pschihladorarjo wschedch za jenak dobrých, sprawných, pěkných, pobožnych, zbožnych? Pschetož znal jich tola nichčo njeje: na wulicach je wscho, kafsež dyrbí bycz — herwak eže policaj a stražnik hrabňetaj a derje skhowataj —, pschez wyloku a tolstu murju pak widžecž njeje: duž ſu w towarzstwie wschedich jenak nahladni, a jeli hdže, dha potom wosebje tam draſta přenju rólu hraje.

Abo shtó by njevědžaš, zo je wojač rjany muž? A tola je na nim husto jeno draſtu rjana — jeſi zo je rjana, — ale rjanoho muža pod tutej rjanej draſtu drje možt čaſto podarmo pýtacž. Muž ſam je bohužel husto po čele a duſchi jenak hrozný a wohipidženy, a z cžim? — To ſo mije njeprashczej, dokelž je zrudno to z nazhonjenja wědžecž dyrbjecž. Zbožowny tón, kiz to njevě. Albań Štolz je wo tym cyku knižku napisal a tež drugy, tola wo cžim njeſſu ſpiſaczeljo hido piſali, pređarjo pređowali, wucžerjo wucžili a ſtarſchi napominali? Tuteje próch chcu ſo potajkim ja, kiz možt ſnadž runje wo tym tež wérne ſłowo prajicž, zminyč. Tež naſcha luba miłodosež, tuta najrjeniſcha nadžija naſchoho a tež — to budž mi dowolene — mojoho ludu dyrbji we ſwojich najlepſich létach do tutych zwonkownje nahladných a wulkotnych khéžow, kiz pak ſu znutſkownje nic twjerbižny, ale rozaſpadanki. A kaf to ménju? To ſo mije njeprashczej. Kſchecžan wo tym ani rad njeemyſli, ani njerycži, njeviſa a nječiſta. Doſež budž nam, hdyž ze zrudnej a žarovacej wutrobu prajimy: zo je jow powětr z hręſčnym mórom na kaženy a zo jow mnoga lubozna kwětka zwjadnje, mnogi mlody gróstny ſchtom nahnije. Tohodla ſym z wěstym potajnym strachom a ze staroſežiwej wutrobu na džecži, kiz ſym taž rad a lubo mił, zhladował a ſebi myſliš a pſchał: „Hdy byſhceže jeno z tutych khéžow zas ſtrowi, czerſtwi a taž mlódni po duſchi a čele do wótcnego domu pſchischiſli, taž nětko ſeje!“ — a ſhtó by dobrym džecžom dobry njebył a tomu by jich potajkim ſel njebylo? — Pſchetož ſhtož mamy my za hręch, to maja tam ſedmá za někajke washčnjo; nad cžimž mohlo ſo druhim zecnyč, tomu ſo eži ſmeja a hafle zo možt ſo ſhtó nad tym a toho dla rudycž, zo ſebi mnogož z tym zažny row ryja, runy a nahły puež do helskich hluſbinow k ſwojemu wěčnomu njezbožu twarja, to nichtó mjez nimi njevěri; najhórſchi maja cže za hluſpoho, drugy za tajeſica. — Šchtó jow cžiniež?

Pſcheluba staroſežiwa mačži! daj ſwojemu ſynej rjane wopomnječio ſwojeje luboſče ſobu do cužby, zo by lubje na tebje ſpominał, zapiſaj do joho wutroby ſebje ſamu, ſwój ſamsny wobraz, zo by ženje na tebje njezabyl, a wón budże ſo bojež tebje zrudycž, twoju luboſč z njezakom placycž a twoj wobraz wohipidycž! A hdyž a hdyž daj jomu z dobrymi ludžimi abo z liſežikom prajicž, zo by na tebje ani njepozabyl, ale zo by ſwojej lubej starſczej a ſwój ſerbski wótcny dom w pomjatku wobkhował: potom budże twoj syn w cužje a tola doma, w cužymaj rukomaj a tola cyle twoj. A njeje-li ſo jomu we wótcnym domje nježo zlo ſtało, ale ſama luboſč, ſprawnosć, dobrociwoſć a ſwérna a wérna staroſežiwoſć doſtawała, potom budże wón rad na nana a mačž, bratrow a ſotry a czeledž, kiz tež w dobrých ſwójbach hiſhceže k ſwójsje ſluſha, ſpominacž a ſebi myſlič: ſhtó by tam zas był? A hdyž taž z woknom hlađajo ſebi na ſwoje hubjentwo pomyſli, dha poczahnu wſchě zańdžene cžaſh pſchez joho pomjatt a tež ſwiaty pôſtny cžaſ. „Haj kaf rjenje bě to, hdyž ſo na wječornych ſmérkach wſchitcy ſkhađzowachmy w cžopkej iſtiwi a po waſčnju naſchich dobrých prijedownikow a pobožnych wótcow rózarije ſpervachmy, czerpjenjo a ſmjerč naſchoho zbožníka nutrije wopominachmy a taž ſo Bohu lubjachmy? Njebe to pſchelubozny na poohlad, kaf by jich hiſhceže džensa wiđaš? Kaf něđnje klinčesche hloš ſubeje ſotſiežki, kiz ma mije tež nětk hiſhceže rady? A njech běchmy my džecži pſchi tpm tež druhdy rozařiſchene, wſchak bě pacjeř tola Bohu ſpodobny, dokelž z cžiſteje wutroby wukhađzesche. A mjez tym bě tyſac joſných hwěžkow na naletním njebju zefhađało a z radoſtnym cžiſtym wóczkom zhladowach ja k njebjeſam,

hôjjež je Bôh luby knejez, kîž mëjeſche tež mje radý a lubo?" — A nêtk? — Na to budže swêdomjo samo wot so wotmołwjež. — Jara spomožne su pschi tym pacjerje a kemschace knihu w serbskej macjernej ryczi, zo by so Serb tež w tym nastupanju jako Serb cjuł a z wulkim wujitkom möhli tež wêch kaž „Naša Wowka“ cžitacž. — Wêzo luboſežiwa macž a staroſežiwy nan wêſtej snadž tež ſamoj, ſchto cžiniež, ale ſchto fo na wšcho dopomni? Wém wšchak derje, zo je jeniczki dosahach ſredk hnada Boža, ale koum by njeznate bylo, zo Bôh husto po zdaciu male ſredki nałożuje, zo by ſwojej hnadle pucž do wutroby a polo we wutrobje pschihotował? Wobkhowa-li ſyn luboſež k swojej macjeri a nanej, k ſwojomu wótenomu domej a joho dobrym wobydlerjam, k ſwojej lubej serbskej ryczi a narodnoſeži, k rjantym serbſkim modlitwam a kherluſčiam we ſwojej wutrobje, potom njezmieje ničo cuze a ničo zlo w njej ruma a z tym je hižo vjele dobyte. —

Môžno, zo ſym trochu praweje cžerje zmoliš, dokelž chechų wo ſežehwkaſch ryczeč, kîž z toho ſežehuja, zo wulkomieſčan žaneje domizny nima.

Dokelž je město w leče a zymje jenajke, je bjez džiwa, zo ſo joho wobydlerjam wostudži. Duž ſo husto pschecža huja a pucžuju po chlym ſwécze, zo bychu ſebi wostudu zahnali. Nochcu rjec, zo je to ſchto wopacžne, ale hacž je to tak jara wujitne, to chech ſkoro dwelowacž. Wjele kraja nadžecž, wjele cuzych waschnjow, zeznacž pschi tym móžes, ale ſchto druhdy wšcho njewidžis, njeſtſchis, nježhonis? A ſchto pschima ſo cžlowjeka bóle, dobre abo zlo? A ſchto pomha tute zwjerſchne ſpóznačžo? Richard Andree je tež něhdý po Serbach pucžował a za tydžen snadž cyku knihu napisał wo taſtich Serbach, kîž traſch něhdžé druhdže bydla jeno nic we Lžicích. Taſtich pucžowarjow je w naſchim času wjac hacž doſež, kîž ſami žaneje praweje domizny nimaja a tohodla ju tež druhim zawiđa: pschirunaj jeno židow a křeſtečanow, kîž ſu na nich bóle dyžli na ſebje podobni. A ſchto hafle z nowinarſtwom ſo do wopacžnych naſladow, kžow a njewérnoſežow nje-rozſcherja? A ſchto dha to wšcho piſa křiba wulkomieſčansch wucženi, pucžowarjo, dopiſowarjo, židža a druzy ſchacharjo? A hdh by to pschi ſamym piſanju wostalo; ale ſchto dha rad nječita a z najmjeniſcha ſwojim nowinam, kîž runje po hubje rycza, rad njeweri? A to wšcho z tutych wulkich městow wulhadža a ſchtož ſo cžiſčeži, to ſo cžita, a ſchtož ſchto cžita, tak myſli, a kaž je zmyſleny, tak — woli, a kaž wóſby wupadnu, taſte je knjeſtvo. A tak ſo stanje, zo maja wulke města nimomérnu pschewahu a druhdy nad wofudom cykloho kraja roziſuju, kaž je ſo to w Parizu z Francózkej ſtaralo.

Z tym drje mnohim cžesčenym cžitarjam ničo nowoho projík njeſym, dokelž je nimale hotowe pschitſtovo, zo nowinam wšcho wéricz njeje a zo ſebi papjera wjèle lubicž da — ale runje tueži ſamni cžitaja wſchelake cuze nowiny a wérja jim, kaž by rjekl, zo w cužboje papjera tež z lapow a to hifšeče z doſež roztorhanych nježeljaja: tola zo bych nikoho njeranil, pschiſpominu, zo wšchak je papjera zwjetſcha jenak běla, ale za to je cžornidlo druhdy tak cžorne, zo je na kžu ſpodobniſche dyžli na ſwěko wérnoſeže. Tak to je: na křiſtečenjo ſwarimy, ale na ſkodki jěd ſo ſojimy kaž muchi. Snadž budže ſebi něchtóžkuli myſlicž, zo je mi na žorty bylo, nô, mojedla, ſym k tomu nuzowaný: ſchtož na dženſniſchi ſwět pláta, pláta podarmo, tohodla je lepie, zo ſebi taſteje zrudobý žalutujemy. Naſch čas je tak lohko myſliny, zo ſo ſedmá wo pschichodny wokomik zabývach ſhafle wo wěčnoſež ſtara, tak zwjerſchny, zo, runjež brylow a cwtarjow dodželacž njemóža, tola ſkoro

lědma žwierčich zabýváši hálké jadro křesťanskéje wěrnoſcě a woſebje křesťanského živjenja spóznawaja; a runje tajey lúdžo maja pſchez nowinarſtwo dženſnítich džení wſchudžom prěnje a hufio tež poslednje a rozříšowace ſlово. Město hřubčice je zdželanoſcě rozhřeřia ſo ſkoro powſchitkowna žwierčinoſcě — njespočinoſcě a njewobſtajnoſcě a wſcho, ſchtóz w nabøženſkim živjenju k řitkoſczi, w politiskim pak k ſpovrčzenju dotalných wobſtejenijow viedže.

Komuž ſo to wěrič nočce, tón njech ſebi wumjefſto a písmowſto naſchoho časa wobhlada. Moralka abo křesťanſka wuc̄ba wo počinkach a njepočinkach je nimale wotbyta wěc a ſchtóz čenč ſebi žwazic̄, kniezam molerjam, rězbarjam a wumjelcam na džiwadle džesac̄ Božich ſaznijow jeno naſpomnič, tomu býchu liberalni kritikojo noweje módy tak zdželanych wudmow nadawali, zo mož ſebi myſlíc̄, zo je mjez tófkami a nic mjez křesťanami. A to je woſobna zdželanoſcě, něhdý to hinač rěkaſche. Njeknicžomnoſcě je tak rozhřeřena wěc, zo ſebi mlodſchi myſla, zo to ženie hinač bylo a nihdžé hinač njeje. A to ſu — nočcu prajic̄ jeno — ale tola žwjetſha nowinu a čaſopis ſawinyše, kíž tak píſaſa, kaž wuc̄zeni wuc̄za; nowinarjo, kíž to do ſwěta trubia, ſchtóz ſu něhdý na tak mjenovaných wysokich ſchulach, kíž možle w tym naſtupanju ſkerje nižsche rěkac̄, zwoničđ ſtýcheli. Šchtóz kniez professor praji, dyrbja ſtudencža wěrič, hewak pſche-padnu a ſchtóz ſu tucži ſtudowacy t. r. křmjeſ a jecžmjeſ pſchepytowacy ſtudencža naukli, to lépja na papjeru, hdyž maja počnu hlowu — a pródnu móſhen. — Žene jeniczke ſlowežko, kíž by w dženſních písmowſtrje nimale podarimo pýtał, može nam wſcho prajic̄ a tute wjeleprajace ale do ſpołnje zabyte ſlово je „hréč“. Wo pſchepuyjenach, zlóſczech, njeknicžomnoſcěch a t. d. drje ſo hiſčeže rycži, ale wo hréchu nic a to to hodla nic, dokelž tucži knieza žanoh o ſwědomja nimaja abo mécž njechadža. Bjez ſwědomja — žadny hréč — bjez hrecha — žane zamolkwenjo a bjez zamolkwenja — žane khofstanjo po ſmjerczi. Šchtóz potajſkim čaſnomu khofstanju čeknje, je po jich zdac̄u z cyła wſchomu khofstanju čekný. A tola je ſwědomitoſcě ſkónečnje jeniczki doſahacy žwiazk, kíž towaſtiwa, ludy a kraje zjednocža, zdžeržuje a wožbožuje. —

A cži, kíž maja ſwoje ſamsne pſchewědženjo, njemöža abo njeſmědža ſo wuprajic̄ a nechtóžuli dybri pjeru a pſchewědženjo bohatomu wudawarzej liberalnych nowin pſchedac̄. Mundus vult decipi, ergo decipiatur, ſwět chce wojebaný býč, duž njech je wojebaný! — To je stare pſchislowo, ale ženie ſnadž njeje bóle wérne bylo dyžli w naſchich čaſach!

J. L.

Schpíhel za čzeledž.

I.

„Syn člowjeka njeje pſchischoł, zo by ſebi ſlužic̄ dał, ale zo by ſam ſlužil.“ Tute ſlова a ſwj. pſchiklad toho, kíž je je praji, pſlacža wſhem člowjefſkim powołanjam bjez wuwarzac̄: jedyn je wot Boha k ſlužbje druhoho powołanym, zo by we dokonjenju tuteje powſchitkownej winowatoſcě ſo žwiaſt křesťanskéje Luboſcze pſchestrę pſchez čyłych člowjecži ſplash, kóždy člowjek kaž džecžo jeneje a tejeſameje ſwojby ſtupiš do ſlužby Boha — kíž je wſchitkum z Wótcem.

Žane powołanjo njepoſkicža tejkó ſkladnoſcze druhim ſlužic̄ a tamne pſcheproſchowace ſlова ſyna Božeho w člym živjenju dopjelnyc̄, kaž po-

wólanjo czeładnika. A njeje tež žanomu powołaniu po swědečenju mnogich cyrkwińskich wuczerjow tak śnadno, so k wernomu swiatoszénju žiwienja a k węcznej zbožności dobycž, hakož runje zas služownomu. Boża cyrkę paž je tute, we wocžomaj cžłowjekow drje nizke žiwienjo, z tym czeſczoła, zo je wjac služownych wobeju splahow zbožnych a swiatych prajila, drugim k po-hnuwacому pschikkadej, a zo by nichto z nich njeménik, zo je we węcznoſczi, kaž tu na zemi, t. r. zo schtóż tu nizke mięsto zastupuje, so tež w njebjesach kaž do kuežka slaja. Nic tak! „Wón je pohładał na nizkoſć swojeje dżowki — hlej, wot nětka budža mje zbožnu khwalicž wschitke narodu!” Tak je Bóh cžini tej, kiž tu na zemi najkhuſe žiwienjo wjedzesche. A tak cžini wón wschem, kiž szcžehuj tutón pschikkad najzbožniſcheje „Služownich toho Kneze” cžłowjekam swěrňe Boha dla služa, zo by jich tutón w njebjesach krónował.

Zo dha runje tajki ſumſht njeje, so hačo služowny k wörnej swiatoszénji psched obycz, k tomu chcu, mnogim k tróštej, mnogim k po-hnuwanju, žiwienjo služowneje džowki, kotaž je wot cyrkwej swjata prajena, psched wocži stajicž.

Cita — tak rěka nětka w njebjesach krónowana džowka, wo kotrež ryczu — hě džecžo drje khudeju, ale bohabojaźnemu burskeju starscheju w Italiskej. Chysche-li pobožna macž małku holežku k necžomu dobromu po-hnuć, trjebasche jeno ſłowa prajicž: „Džecžo, to so Bohu lubomu Knezej spodoba”; a hdvž mjeſeſche ju we necžim ſludžicž, rjekny: „Džecžo, to so Bohu njeſpodoba.” To bě chla wuzda, z kotrež macž holežatko wjedzesche. Je to dobra macž bycž dyrbjala, dokelž je tež jeje druha džowka wulcy swjate žiwienjo wjedla. Khudoba po-honjeſche starscheju, zo 12 lětnu Citu na ſlužbu pschistajſchtaj. Cyla jej u starosz pſchi tym bě to, zo za džowcziežku blečk wusłedžiſchtaj, hdz̄ez by jeno dobre widžala a ſlyſhala. Wo to so k Bohu wjele modleschtaj. Bóh wuslyſcha jej u proſtwu a dowjedze pěknú Citu do domu Fatinelli-a, zemjanka w měſeče Lucca, nimale 3 hodziny daloko wote wŷ, w kotrež starschej pschewywaſchtaj.

„Wschón spoczątk je czežki”; to mjeſeſche tež naſcha mała ſlužowna nazhonicž. Srjedž cuzych ludži, we wschem hisheje njenazhorita, mjeſeſche někotrežkuli dželo zaſtač, kotrež hisheje nieznajesche, a hdvž węc druhdy njelepje zapſchimny, bu wot czeładnikow za to prawje wusmieschena. Tu ſtýlaſche ſo Cicež zas za macžernym domom, hdz̄ez wędzesche, zo ſobuželna wutroba za nju bije, a hdz̄ez móžesche po swojim džele khodžicž, ani zo ju nichto ſwarjesche. Tola wona wędzesche: je to wola starscheju, zo w ſlužbje traju, a tuž prócowasche ſo, zo z džetom a modlenjom khorowate ſedzenjo za domiznu pschewiny. Stańſchi z koža zloži ſwoju wutrobu w modlitwje k Bohu, woprowaſche jomu wschě dželo a wobčežnoſcze cyloho dnja, a hdvž bě rānsche dželo w domje wobstarane, khwatasche ke mſchi, kaž bě jej dowolene; wschedniſe modlesche ſo tu za ſwoje knieſtvo. Z modlenjom poſylnjena, z Ježuſom zjenočena, khwatasche po ſemſchach k dželu, ničo njebe jej czežko, ničo wobčežne. Běli khwila, njehodžesche po prózdnym, ale poſkocži do ſwojeje cžicheje komorki, ſo modlo a pſchi ſebi bójske węc rozpominajo. Z knihow cžitacž Cita njemožesche; njebe do ſchule khodžila, a knihy běchu tehdom jara żadna węc — cžiſhcz hisheje znaty njebe. Tak njemjeſche ničo k pomocy za ſwoje nabožne prócowanja, ani tejko, lejko ma džensniſchi džen kóžde naſche ſchulske džecžo nadobnje na wubjerk — modlerſke knížki — žiwienjo swiatych atd.

Božožna macž pak bě ju doma derje rozwucžowała, kaf měla swoju wutrobu so modlo k njebiu pozběhowacž; zo je Bohu kóžde zdychowancžko, kóžde rozpomijenjo njebiessich wěcow spodebne; bě ju nałożomała, zo kóžde słowo „Wótcze nascha“ rozpominaſche a zo tutu modlitwu ženje z khatkom njeſpěwaſche; bě jej tež prajila, zo Bóh sam wutrobu k dobrým pohnuwanjam a žadosečjam nawieduje, hdyž jeno ponižnje joho wo rozwětleno proſy. Cita bě wſchē tute maczérne wucžby we wutrobie wobkhovala.

Tež we najspřečníškim džěle mějesche swoju wutrobu k njebiu zloženu: „Kuch pschi džèle, wutrobu pola Boha“ — to bě ieje wſchēdne słowo a zdychowancžko, kotrež jej kóždu čežu položi, kóžde jeje džělo światoscěſche. Bóle a bóle spóznamasche z létami z jaſnym rozotom wolū Božu a roſcěſche we hotowoscži, tutu wolū Božu dopjelnicž, kaf we wulkim, tak tež we mólicžkim. Běli zružzena, njerudžesche zaſy, ale pschenijese ſčerpnje kſhiwdu a brachi ſobuzeladnikow. Wěđzo, zo je čłowjek, a woſebje žonka, ſlabe ſtworjenjo, bě tot džeczachy dnou ſem ſwoj wucžek k Maczéri Božej brała, ju wobstajniye proſcho, zo by po jeje pschitkadle cžista kniežna woſtaka po čežele a po duchu a w tym zamysku pschitupi, kaf cžasto jej to móžno bě, k swi. ſakramentam, zo by ſo poſviliſa z chrobou, kotař kniežny plobži. K ſwiatoscži ſo pschedobycž, njeje džělo jenoho dnja. Cita, cžujo wſchē ſlaboſcze čłowjecžoho nařaženja, wobnowiſeſche tohodla wſchēdnie ſwoje dobre pschedewzaczja, zo chce woſebje wſchu naſhilnoſcz k hněwej hnydom poduſyczž, njepečne myſle ze zacpęćzem wotpočazacž, a ženje z prózdnymaj rukomaj njeſtačž, doſelž po prózdnym klobžicž je ſtajniye ſpočatki był wſchēk bļudženjow. Hđežkuliž bě móžno, džesche Cita wſchomu ſpytowanju z pucža; hđež ſo jeho zwinięcž njemóžesche, wopominaſche pschi ſebi słowo: „Kedž bujcie a modle ſe ſo, zo do ſpytowanja njepadnjeſe!“ Štajniye wopominaſche pschi ſebi hórké čerpienjo Chrystuſowe a tute pohnuwaſche ju k ſebjezapřeču. Klobžesche jenož we platoowej dráſeſe, boſy tež w zymje, a ſwoj wotpočinck w nočy pytaſche na twjerdej ſawej abo na holej zemi. Pschi jedži bě po-měrna a ſpokojesche rady hłód z tym, wo ežož družy čzeladni njerodžachu. Cita njeſubowaſche jenož modlenjo a ſebjezapřečo, ale tež jaſmožnudawanjo. Derje bě ſpóznała, zo ſtej póst a jaſmožna kſhidle, na kotrýmajž ſo duſcha k njebiu zbehā. Wjetſchi džél mzdhy rozdželeſche do klobžich, ſhatož jej čežko njebě, hdyž ſama za ſo ſkoro nicžo njerjebasche. Pszechy myſlesche na to, zo by nuzy klobžih polóžiſa; nic jenož, zo ſama ſmilnu ruku wotewri, po-hnuwaſche tež družich k tomu, zo za prudžených a bědnych ſo starachu. Kaf ſo Bohu lubomu ſenjezej miłoszeſiwe zmyſlenjo Cith ſpodobaſche, wupokazuje ſežehowach podawk.

Do domu Fatinelli-a pschińdze nehdhy khorowath putnik, kif Citu wo karancž wina proſhesche, zo mohl ſo poſylničž. Cita bohužel runje wina k ruch njejescze; to pak tež jeje ſobuzelmu wutrobu rubžesche, zo měl khor bjez wokſhewienja wotencž. Tuž hrabnje karancž, khatka k ſtudni, nacžeri jón a poſkiči jón putnikoj. Tón wupivſchi karancž, bu ſpodiwnje poſylnjenym, podžakowa ſo Citzę a praji, zo čas žiwjenja hiſtice ſak wokſhewiacoho wina ſo napil njeje. Tak dha je Bóh pschez ruch Cith tónsamý džiw ſtukowaſ, kotrý nam ſwj. ſeženjo wo kwasu we kana powjeda.

(Skónčenjo pschichodniye.)

3 Lusat a Saksieje.

Z Radworja. Tudy je so zańdżenu ujedżelu w noch w 1 hodž. khězka Kowarzej skuschaca wotpalika. Spěšchna pomoc je dolsche ujezbožo, kotrež běsche na ūsodnych schtyrojch wobśedžerjow założene, wotwobroczka.

Z Drežđan. Tu mějachmy, kaž wot lěta 1849, přenju ujedżelu posta serbske předowanjo w kralovské dwórskej cyrkwi. Nětko změje teďame tamníški k. kaplan Libšč. Poslednje džesac̄ lět je tam k. farar Hórník hako serbski spowiednik a predat jězdil.

3 cyloho swěta

Němska. W němskim sejmje (rajchstagu) su w poslednimaj týdženjomaj wažne wuradženja měli, kotrež chce my tudy w krótkim wucžahu wopisac̄. Konservativni a centrum su namjet stajili, zo by rjemieslňski porjad (Gewerbeordnung) so pschemeníl. Schtóż chce rjemieslňstwo wjesč, dyrbí do-pokazac̄, zo je khwaný za rjemiesko, kotremuž chce pschedstac̄, tež ma so dželo na ujedželach a svjatych dnach wobmjezowac̄; socialdemokratojo dale žadaja, zo dyrbí džecžom pod 14 lětami so chle zafazac̄ w fabrikach dželac̄, tež ma so dželo žónstich tam wobmjezowac̄. Wobaj namjetaj pschedpodaščtai so komisiji k dalishomu wuradženju. Dale běsche w sejmje druhe wuradženjo pschedlohi wo podpjerje parolódžow, kotrež do druhich dželov zemje jězdža. Pschedloha chysche tsi linije podpjerane měč: asia tisku, awstraliſku a afrikansku. Pschi debattach běchu druhdy horce wójny a rozmolwjenja, skonečnje so jeno přenischia linija zwoli. Wjerch Bismark wupraji, zo tež to pschiwozimje, pokaza pak tež došč jaſnje, kaf je rozhorený pschedzivo zapóſlancam tých stronow, kotrež jomu wšcho zwolicež njechadža, a méniesche, zo tele partaje jomu wšcho ſtaža. Windthorſt pak jomu chle prawje wotmołwi, zo je wón sam na tym wina, hdyz tajke rožtčezějenjo zapóſlancow je, dokelž je z kulturfampfom a druhim njeſpokojnoſcę wubudžit. Spokojoſom pak móže wjerch Bismark pschec byč, pschetož je doſtał 248,000 m. za kolonije, 20,000 za druhoho direktora we zwonkownym hamče, mzdu za swojoho čeſtnoho lekarja Schweningera. — Pruska pječja zas z hamzowym stołom jedna a chcedža prajic̄, zo ma Schlözer w Romje někfe wjele czinic̄, zo je džen wote dnja we vatikanie widzec̄ a t. d. Dokelž je kardinal Ledochowski za ſekretara brepow (woſolnych listow hamzowych) pomjenovaný, a dyrbí hako taſki w Romje stajnje bydlic̄, budže drje bórzy wot swojoho archybiskopſtwa w Hnězno-Poznaňské wotſlupic̄. Hako joho naſtupnika mjenuju zas z nowa pelplinskoſkoho dompropsta Wanjuru. Tež rěka, zo budže kólnjanſki archybiskop Melchers za kardinala pomjenovaný a zo potom tež Kölne swojoho biskopa zas doſtanje. Tola wšcho to su nowinski nowinarijow, iſto a kelsko na nich je, hisheze so njewidži. Katholiske časopisy tute nowinski jara khłodnje witaja. — W Poznaňské bu psched krótkim farar Zmurna z 18 markami (abo 6 dnami jaſtwa) khostany, dokelž je w ūsodnej wosabže, kiz je že „statnym fararjom“ wozvožena, pola khoroho pobyl — a tola jomu zakon z lěta 1883 na stronje ſtoji.

Ruska, kiz je ſedmá kusť měra psched nihilistami dobyła, zas z nowa pschedzivo katholiskej cyrkwi začhadža, na chle njeħaribite waſhni. Bislop Hryniewiecki we Wilnje hako biskop swoju winowatoſej dopjelni — za to bu do wuhmanſtwa (Verbannung) poſlany. Psched svojim wotkhamdom poſtaji

biskop zastrupnika. Tež toho je ruske knježerstwo hižo vnhnało! Na tajku njesprawnoſć ſo ſwjaþy wótc we woſebitej nocže, kotruž je kardinal Jakobini fejzorej poſtaſ, wobežuje. Kardinal tam praji: Šwjath wótc je z wulkej boleſču powjescz wo wotwiedzenju biskopa do Sibirskeje zhomil. Bamž dopomina ruske knježerſtwa na to, zo je runje tónle biskop hafle na huſczishe ža danjo ruskoho knježerſtwa wot hamžowoho ſtoła ſo pſchipóznał. Hdyž dha je knježerſtwo tohole tak podpjeranoho biskopa někto wot zaſtojniftwa wotſtronilo, tak czežko dyrbi poſtajenjo druhich katholickich biskopow tam bycž! — Hdy by wſchak Pruska z Rómom mér činiła, potom drje bychu tež w Ruskej zaſ sprawniſche zaſady knježicž pocžale.

Wſchelcizny.

* (Na hoútwje.) K hrabi, kiž bě na hoútwje někotre džiwiſe ſwinje zaſteſil, pſchistupi rólnik: „Gnadny knježe, wy móhli mi prawe wjefelo ſežiniež.“ — „Kajte to?“ — „Wyſcheze mi móhla daricž kožu wot jenožo ſwinjecza.“ — „Schto z njej chceſč?“ — „Dam ſej por jeleniacych kholowow z njejewudželacž.“

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 231. Handrij Šolta z Małsec, 232. Jurij Pjech ze Zywic, 233. Marija Roblowa z Khróſcic, 234. Marija Welsowa z Hrubjelčic, 235. Mikławš Dučman z Dzěžnikee, 236. Ernst Dučman z Hornjeje Hórki.

Dobrovólne dary za towařſtvo: njemjenowaný 50 p., N. N. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 77,137 m. 50 p.

K čeſci Božej a k ſpomoženju dušow ſu dale woprowali: N. z Čorneč k zelenomu štvortkej 5 m., ſlužowna džowka z Baćonja 1 m., z Konjec k wopomnjeſcu wotemrěteje 3 m., za ſwjećene wěcy 1 m., z B. ze ſłowami: „Daj, Knježe, khudym dušam wěčny wotpočink!“ 5 m., z Workleč 20 m., M. K. za khuđe duše 3 m.

Hromadže: 77,175 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8637 m. — Dale ſu woprowali: J. P. z Z. 1 m., njemjenowaná z Hajnic 50 p., z Workleč 3 m.

Hromadže: 8641 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšěm dobroćerjam!

Najpſchihodniſhi dar k zelenomu ſchtvortkej.

Nowa Jézusowa winica,

z pſchiwjaſanymi „Mjeñſhimi ſpěwarſtmi“ a ze „ſtacijoniffimi knižkami“.

W pſchynym zvjažku z najlepſeje kože: 7 markow; w pſchynym platoňym zvjažku z dobrym koženym kribjetom: 6 markow. — We ſnadniſtchim ale tež kruhym zvjažku a bjež ſpěwarſtch a ſtacijoniffch po 5 m. a 4 m. 75 p.; njewjezane 3 m.

Hlowny ſtad ma: **Jakub Wjenka**, zwóńci pišti tachantskej cyrkvi.

Dla zetajenja zapisa zaſtarliſkich nižkih ſamjeñtujich kſchijow (podobnych tomu, kotruž je w Khróſcicach) proſchu tých, kiž wo tajtich kſchijach w Serbach wědža, zo bychu mi wo nich powěſć dali: hđe ſtoja a ſchto ſo wo nich powěda. **M. Górník**, farař.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihaſni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Čislo 7.

4. hapryla 1885.

Lětnik 23.

Wot koho čce chrkej swoje zamoženjo zaſtarane méc?

Míez tak mjenovanymi „mejskimi zakonjemi“ je tež tón, w kotrymž so wo zarjadowanju katholiskej cyrkwi ryczi. U tónle zakon postaja, zo dyrbja so swětni cyrkwinſcy pschedſtojicžerjo wuzwolicž, kotsiž maya do porjada w cyrkwi ryczeč, cyrkwinſke zamoženjo zaſtaracž a t. d. Tónle zakon bu toho dla daty, zo by knjeſtvo biskopam a duchownym móć wzako a ju do swětnych rukow pschedpodało. Pruscy katholikojo to doſč derje zrozemichu, zo taſka laźnia k jich wuzítku njeje, ale katholiku cyrkzej tupi. Toho dla so žadyn wérny katholik do wubjerka cyrkwinſkich pschedſtojicžerjom wuzwolicž dacž njehasche. Na to radžachu biskopja sami, zo bych u so wérwi k tomu wuzwolicž dali; hevák možlo so stacž, zo by jim knjeſtvo njewérivých, druheje wérny mužow, abo traſč židow nanuzovalo. — Kaf pschinidže, zo so Pruscy katholikojo stajachu, taſte zaſtojnſtvo na so bracž? budže so nekotryžkuli ſakſki katholik prashecz, hdžz ſtyschi, zo ſu w našchim kraju taých mužojo, kotsiž čce dža taſte cyrkwinſte vichedſtojicžerſtvo; haj kotsiž wſchitke ſredti nałożujo, zo bych u je dostali? „Břuhujcze wſchitko, a naſlepſche zdžeržcze!“ praji ſwj. Pawoł. Chcemy tohodla pschedphtacž, hacž maya czi prawo, kotsiž za taſkim cyrkwinſkim swětnym pschedſtojicžerſtrom žadaja.

Khryſtus je ſwojim jaſoſtolaſom praji: „Džicže do cykloho swěta, wuczeče wſchitke ludy a kſchicze je a wuczeče je wſchitko džeržecž, ſtožkuli hym wam pschitazat.“ Hijo katedriſmus praji, zo je Khryſtus ſwojim jaſoſtolaſom móć daſ „kſchicžených pod wſchitkem do hlaſdom ſwj. Pětra wodžicž“. Tohodla zaſožichu ſwj. jaſoſtolaſojo w Jeruzalemie prěnju woſadu, žadachu a dokonjachu nic jeno duchowne wjedženjo teje sameje, ale wérwi kladzechu ſwoje zamoženjo k nohomaj ſwiatych jaſoſtolaſow. Hdžz tuta

wosada p'schibywaſche, njemóžachu japoschtolojo ſami wſchitko zaſtaracj; tohođla wužwolichu ſebi pomocnikow, kotsiž mějachu čaſne wobſedjeñſtwo cyrkwe wobſtaracj. To bě cyrkwinſke pſchedſtojicjerſtwo w prěnjej kſchecžanskej woſadje. Čiž pak njeběchu ſwetni mužojo, ale dyrbachu duchowne ſwiecžizny měcz, a rělachu diakon ojo. Swj. Schejčpan, prěni marträ, bě jedyn z nich. Pozdjišcho rozenđzechu ſo japoschtolojo do cyloho ſweta, a wſchudžom, hdjež woni woſadu zaſtožowachu, poſtaſichu předy ſpomnjeny rjad, kaž w Jeruzalemie. Kózda woſada dosta ſwojoho pſchedſtojicjerja abo biskopa, kiz mějeſche zaſh ſwojich pomocnikow, kotsiž pod porucžnoſćzi biskopow a woſebje naſtupnita ſwiatohu Pětra, romskohu bamža, wſchitko rjadowachu: nic jeno duchowne potrebnosće woſadom, ale tež cyrkwinſke zamoženjo. Tak n. pſch. mějeſche swj. bamž Sixtus swj. Karjenca, kotryž bě diakon w Romje, za zarjadowarja cyrkwinſkohu zamoženja. Tele waſchnjo wobſtojefche pſchecy w katholſkej cyrkwi. Pod bamžom abo prěnim pſchedſtojicjerjom cyrkwe ſtojachu biskopia, pod nimi zaſtaracjo jenotliwych woſadom abo fararacjo abo ich naměſtnic. A dokelž běchu woſadu wulke a cyrkwe čaſto wot dobrocerjerow twarjene a zdgeržane, da cyrkej tuthym, kotsiž ſo patronojo mjenowachu, tež prawo, zo ſmědža ſo ſobu wo zarjadowanjo čaſnoho wobſedjeñſwa cyrkwiow staracj. A zo woſadni bjeze wſchohu prawa byli njebychu, tež něſto ſobu rycerč ſměci, dowoli wona, zo moža wěſci mužojo z woſadu ſo za cyrkej w čaſnych naležnoſćach tež ſobu staracj, ale tych nima woſada, ale cyrkej wolicz a to ſu „khebetarjo“. W naſtich čaſach měcha ſo na wſchelakich měſtach ſwetna wýſhnoſć do cyrkwinſkohu rjada a cíce ji to z rukou wudrēč, ſchtotž je wona wot Boha dostała, a to woſebje w njeſatholſkih krajach. Tak ſo ſtawa, zo ſo Bože zarjadowanjo zanjerodža a toho, ſchtotž cyrkwi ſluſcha, ſo ſwetni mocuja. Tak daloko hacj je jenož nětał móžno, podežiſnje ſo wona ſwetnym lažnjam, ale pomhač tajkim ji napſchecžiwnym lažnjam wona niždy njemóž. A kaž wona to nječini, tak to tež žadyn wěrny katholik címinč njeſmě. Byli pak tajki za ſwetne cyrkwinſke pſchedſtojicjerſtwo był a za to ſluktoval, by wón pſchecžiwo ſwojej cyrkwi džělał, potajkim hręſčik. Kózdy wě, zo wěrny katholik wſchě hnađ ſwojej duſhe wot cyrkwe dostała. Wón dowéri ſo ſwojej cyrkwi wot kolebki hacj do laſčęza. Pſchecz wudželenjo swj. ſakramentow wot ſwojich duchownych nadžija ſo wěčneje zbožnoſće.

Haj wón ſo pſchecz nich staracj da za ſwojich we wěčnoſćzi pſchecz swj. wopor. Potajkim jim ſwoje najwažniſche duchowne kubla dowérija a hinité kubla cyrkwe dyrbjal ſo boječ jim dowěrię? Wopravdže by to džiwné zadžerženjo bylo! Skončzne woſtanje wěrny katholik pſchi tym rjedże w cyrkwi, kotryž je naſch zbožník poſtaſil a katholſka cyrkej pſchecz wſchitke letſtočki kruče wobledžbowala.

Wón njetrjeba ſwetnych pſchedſtojicjerjom cyrkwe, tež nic za jeje čaſne zamoženjo.

Hr.

Swjedžen na Welehradje.

Lětuſcha jubilejſka ſwiatocžnoſć ſwiatej Cyrilla a Methodija na Welehradje je ſo hžo zańdžem ſječ započzala. A prěnjej woſymdnjowſkej požnoſćzi (oltav) wot 14. do 21. malohu róžka je tam hžo na 160,000 ludzi pobyla. Čeſej biskopja ſu paſthyřſti líſt wudali, w kotrymž wſchitkých ſwojich diöceſanow k wobdzelenju na ſwiatocžnoſćzach pohnuruwaja. We wſchěch ſlowjanſkich kónčinach pſchihotuja wulke darž za Welehradſtu cyrkej, k wopominjeczu

tač žadneje swjatocžnoſće, k čeſeči naſheju swjateju japoſchtołow. Čeſke jeleznich su tež kóždomu putnici tójskto tuňsche płačizny pschizwolili, kotryž jo z liſtком wot čeſkoſtoho swjedženſtoho komiteta wupołażę, a wschitke wšy Welehradſkeje woſkolnoſće ſu hoſpodowanjo putnikow za ſnadne zarunanoſć pschisluſili. Tež je woſebity komitet zaradowany, kotryž je za wſchę węch, kiz ſu pschi tej pschiležnoſći na pſchedan, krute płačizny poſtajił, zo nichto njeby z niežim pschedroženym był, a budže ſtajniſte kędžbowacž, zo ſo pschikazna njeſchſtupi. Potom budže tam tež wulka ežitańja (Lefehalle) zaradowana, hdzej budža nowiny wschitkich ſlowjanſkih narodow wupołożene — mjez nimi, ſo wę, tež wschitke naſche serbske. Da-li Bóh, budže to swjatocžnoſć, kajkaž w ſlowjanach ženje hiſchče byla njeje — doſtojna wulkih zaſlužbow, kajkež mataj ſwjataj Cyril a Methodij wo ſlowjanſke narody. Woſebje za naſ Serbow ſtaj wonaj najſkerje wjac̄y ežiniloj, dyžli je to dotal ſchtó myſtil. Njeſlowjenjo wschak jeju zaſlužby ženje pschipóznamawali njeſju, dokelž běſche jim jeju ſtukowanjo njeſlube a jich žadanju za ſlowjanſkih krajem pschecžiwe. Tohoda mamy jara mało piſomnych pomnikow wot njeju, tač zo ſo ertne podawizny pschez džewjecž ſtom lét njeſju zdžerječz moſke. Snadne pomniki pač, kotrež ſu ſo nam w naſhej ryczi abo w knihach zahrowale, za tymi ſo prjedy njeje ſledžito. Někto je to hina! W naſhim čaſu ſu ſo ſlowjanſcy wucženi do pytanja dali, mužojo, kiz ze ſwojim narodom derje měnjenja, a byrnje w njeſměrnych ſepjach knihow jeno tu a tam někotre ſłowicžka k zapſchijecžu namakali, ſo tola naſche narodne ſtaſiſzny džen a bóle ſwěticž pocžinaju, kotrež běchu dotal do čežmoſće kaž poſrjebane.

Wſchitke ſlowjanſke narody hotuja ſo k ſwjedženju na Welehrad ze ſwojim zemjanſtwom a duchownym, wjedženi wot ſwojich biskopow. Zo bychu tam tola tež prawje wjeli Serbow dojeli! Kotiſz maja wotwiedženjo a na kroſcičk pjeniez džiwačz njetriebaja, njedyrbjeli ſo wotwakowacž, ſobu na Welehrad jež a tač zjawnje poſazacž, zo ſu tež Serbja ſwěrni wucžownicy ſvjateju japoſchtołow a jeju zaſlužby wysoko ežecžuju. Tam na Welehradze, pschi rowje ſwj. japoſchtoła Methodija, na měſtnje, hdzej běſche ſtol ſvjatoho archybiflopa a z wotkež wón žohnowanjo po ſlowjanſkih krajach rožywacſte; tam, z wotkež je wón ſwojich wucžownikow do naſhih Lužicow poſkał, zo bychu naſhim wótcam chleb živjenja ſamali: tam chyli tež Serbja ſwojoho ſvjatoho japoſchtoła proſyčz, za chyli nam zaſy zjednocženjo w tej wěrie wu- proſyčz, kotrež je wón naſhim wótcam wopowiedował, a zo chyli proſyčz za naſch luby serbſki narod, zo by jón Bóh psched hrožachym ſtaſenjom a zah- njenjom zakital a nam a wschitkum pschichodnym ſplaham pravje žiwu wěru a luboſez k rôdnej zemi a dobrym starym pocžinkam zdžeržał.

Hako džakowni potomnic ſwojich wótcow ſwj. winowacži, zo ſvjateju japoſchtołow zjawnje ežecžimy, woſebje pač Methodija, kotrohož ſu zjawnje hanili, falschnie woſkoržili a wſchelako pschecžehali. Tohoda ſwj. tež winowacži, zo jeju zaſlužby zjawnje ežecžimy, byrnje ſo nam tež wot pschecžiweje ſtrony zadžewki kladke. Dyrbimy poſazacž, zo tež Serbja zdželanoſć we tym nje- pytaja, jenož za cužym honicž.

Ale nic jeno cyrkwiſki budže tutón ſwjedžen na Welehradze, tež w na- rodnyh naſtupanju budže wón zajimawy. Cyle nowy ſwět a živjenjo woſhlada kóždy, kiz tam pojede. Dotal znajejche kóždy z naſ jeno tač mjenowany zdželany abo ewiliſirowany ſwět, hdzej je wschitko jenajſte. Tam pač woſhlada wón lud ze wſchelakich ſlowjanſkih krajow we jeho woſebitoſćach. Tam za-

sljisci bratrowske slowjanske rycze, tiz joho tak živje na macžernu serbsku rycz dopomnja. Kózda drje ma swoje woſebitoſeže, ale tak luboznje jena do druheje pschima, zo, hdvž ju sljiscich, so tebi z radoſcu ſylza do wóciſta pscheczishezi. Tu ſo tebi zda, kaž hdvž na wulkim ſvjatym dnju w cyrkwi piſchezele zaklincja: kózda piſchezaſka — kózdy narod — ma ſwoj woſebith zwuk, a tola tak kraſnje harmoniſey klinicja w hromadze!

Rad bych tebi, luby serbſki ludo, zaſperal wſchilke lubozne hloſy, zo by ſo tebi wutroba hnuša. Zaſperval bych tebi, zo by ezi wutroba z radoſcu poſloczila, kaž hdvž macž ſwojomu džecžatku t ſpanju ſpěvacj sljiscich; tak zbožnje, kaž macžeri hlos džecža zaklincji, hdvž ju te z nežnej rucžlu wokoło ſchije wožmje, a eziſche jej do wucha ſchepnje: „Macž!“ — „Macž!“ — ſpobiwne ſlowczo! Podarmo bych w druhej ryczi ſlowczo pytał, tiz by tak mjeſki, woſchewjach zwuk mělo, a tak mi cyklu duſchu pschewzalo, kaž w lubej serbſkej ryczi. Tak luboznje kaž tele ſlowczo bych tebi chek ſpěvacj, zo by ſpožnal rjanoſez ſwojeje macžerneje rycze a lepje ſebi ju wažiſ. Špěvat bych tebi, zo by moj ſpěv pschellincza holk žolmowacoho morja cuzeje narodnoſeže, tiz tebej poſluſha, doniž mi njeby ſwoju wutrobu wotewril. F.

Nastawki bjez napisma.

III.

Prjedy hacž budža tute ſlowa ežitane, budže poſledni poſtny ſherliſch doſpěwanj a zwony, hižo wotwiaſane, poneſeu radoſte haleluja po wſchech honach hacž t módromu njebu. Haj jutrowny hant a grat ſtej hižo ſchwowanej a jeno wo tym ſo hiſceže powjeda, czeje konje najrijetiſho zejhrawachu a kelko porow je žanych kſchizerjow bylo. A nechtózkuſi viči tym ſebi praſi: „Strowa ta hlowa, tiz toho ežasa zaſ docžaka!“ A nechtózkuſi, tiz je loni tež tak praſik, tu hižo njeje, a preni raz džecže kſchizerſki kón po joho zelenym brjožku.

Tola ſchtóz nimo je, to nimo je a ſchrezejku wróčzo njeponídze. Tohodla wobroczmy ſwoje wóčko t njebu a do pschichoda, tiz je hiſceže naſch a ſu-li tež jutry nimo, wſchal mam ſhiſceže mlode jutry a z nimi mlodu, nowu nadžiju a radoſć. Ze-li naļečo ſame hižo ežas mlodoſeže, radoſeže a nadžije, ežas z nowa wotuežacoho žiwenja, dokelž je nam nič jeno Boža ſtvrba nowe žiwenje pschinjeſta, ale tež Ježus ſam węczęne žiwenje dobył a ſmjerz pschewinyl, dha ſu mlode jutry nič jeno nowe wopomnjeſzo a wopſjetowanjo jutrownogho ſwjedženja, ale tež woprawdże mlode jutry, jutry mlodoſeže, tamneje mlodoſeže, tiz tute dny preni króž zawdak zbožnogho z morwych ſtacjā a węczęnoho žiwenja doſtawa; měnju tamne lube džecži, tiz t preni mu ſvjatomu woprawjenju du. Ze zamysлом praſu lube džecži. Abo ſchtó njeby z luboſcu tute pschelube džecži t woltarzej Božomu pschitupicj widział? Šchtó nočenyl z wutrobnej radoſeže a nadžiju na tute wuzwolene džecži Bože zhladowacj, wo kótryž dže Ježus ſam praſi: „Daježe jim ſe mnje pschinicj a njewobarajće jim?“ Zaweſcze wone maja hiſceže dobru wolu, tiz chee to, ſchtóz je dobre, tiz chee ſwojoho Zbožnika hódnje doſtacj. To mózejch po ſamym zwonkownym napohladze ſnadnie žhudacj. Bróſtñy a zloſchtny hólcjec, tiz ſo hewaſ rad po cyrkwi wobhladuje, ton dženja niežo njevidži a njeſlýſchi, joho wóčko je kaž ſamo wot ſo t woltarzej Božomu požběhnjene, hdžej Ježuſa ſamoho wernje a woprawdże pschitomnoho widži a buchu-li tež

hewak joho mysse rozpierschene, džensa su jeno na Jezusa zložene. Swérny chce wón jomu bycz a njeje-li tež joho zaczuczo tak hľuboč, je tola wérne a joho wola je dobra. A to móžesť z joho staroščiwię a bojaznie, a tola zas īwérni a z nadžiju zhladowacoho wózka cítač, zo je to w joho wutrobie na-pisane, runjež to sam z ertom wuprajicž njemóže. — A zo by tež druhe cyrkwinſke mieno z preních kſcheſčanskih časow: běla sobota a běla nježela abo po prawym sobota a nježela w bělých drastach swoje prawo wob-hlowalo: widžišč tu něžne holčatka we swojich plaſtečicžach kaž tamne cíſte kniežny, kiz wſchudžom jehnjo Bože ſcžehuja. Ach, to je nimo mery lubozny napohlad, džensa, hdyž tute praserbſke, pobožne a pſchistojne wodžeczo preñi króč tute něžne kwětki naſchoho ludu tak staroſčiwię pſchitrywa, zo by hřejhny mróz preñjoho naſečza jich njewinowatoſcze njeſkazyl, ale zo bychru runja cedram na Libanonje bjez bracha a ſchłody wotroſtie. A jich wózko je pſchekraſnjene, duſcha ſama, kiz je wſchudo hřečha netk cíſta, bydlí w nim. Hoi, zda ſo, zo hnada Boža, kiz je wohén a ſwětlo z dobom, z tutoho wózka z oſcič zrozenliwym hloſom ryci. Haj wutrobu wofſchewiach je tuton na-pohlad a kruh zbožnoſcze z raja preñjemu ſtarſchej je hiſchče na njewinowatych, ſwérnych, Bohu ſpodobnych wobliczach tuthy džeczi Božich widžecž a záwerne dyrbimy tomu prawje dacž, kiz praji, zo na zemi wjetſcheje ſwiatnicny njeje, hacž cíſte czečko, w kotrymž duſcha bjez hřeča bydlí.

Tola doſčez wo tym! Ma dwé wěch paſt chcu pſchi tym ſpomnič: ſhoto naſ tute džeczi wučža a ſhoto ſu wotroſčeni tajkim džecžom doſčni? „Nje-budžecze-li kaž džeczi, njemóžecze do kraleſtwia Božoho zaſtupicž!“ Husto ſkyſchimy a my hižo prajili: haj to ſu džeczi, te hiſchče žaneje staroſče a kſhiža njeznaja, tohodla ſu pſchec wjeſole. Ně, ja nochcu přecž, zo staroſče ſuži starých nje-ežin, ale pſchi tym njeſmemy zabheč, zo je husto čłowiek ſam wina tuthy staroſčow: zo je Bóh joho wopuſtečil, dokelž je wón Boha wopuſtečil. Tute džeczi paſt ſu hiſchče džeczi Bože a to woſebje džensa: wone we swojej njewinoſći wo njeſwérje, wo złamanych ſlubach, wo falschu hiſchče njevědža, ale njech tež bôle njevědomije Bohu, Jezusej ſo doměrjeja, tohodla je „wón jich ſchlit a jich Bóh“. Haj to je, ſhotož dyrbimy woſebje w naſchich časach wot tuthy džeczi wučnycž, zo mamy džecžowſku doſčeru k njebeſkomu Wótcej, potom budže wón tež naſch Bóh a my joho džeczi, joho lud. W Romje je waſčenjo, zo tež džeczi prěduja; to njeſtrjeba ſo cyle zacžiſnycž. Njeje dha hižo napohlad njewinoſcze ſam doſčez prědowanja? Abo njeſmý dha my vorno nim džeczi hněwa Božoho? Njeje naſ hiſchče ženje ſwědomjo kloko, hdyž my jim do wočžow pohlaďnili? Tak móže kóždy, ſhotož jeno chce, ze ſnadnej prócu wot džeczi wjac naukuňcž, hacž wot wotroſčených, kiz drje moja wiele nazhonjenja, ale často mało ſwědomja. Haj! druhdy by ſlepje bylo, zo bychru ſtarſchi, wotroſčeni wot džeczi wukli, hacž zo džeczi wot wotroſčených — zlo! — wuknu. To je njeurjeknity hřech, ſamo mordarſtwo, hdyž ſo džecžom po hórsch ſu dawa, a to woſebje džecžom, kiz ſu w tych ſletach, zo paſt k ſwiatym ſakramentam du abo zo ſchulu wopuſtečjeja. Taſke džecžo ſo bórzy a rady z cykley wutrobu někomu dowěri a ſhoto možt tuteje dowěry k joho ſamsnomu njezbožu naſožicž? Šchtó chył je za tu ruku, kiz tebi poſkicža, zo by je wězo k dobromu wjedł, k złomu a k wěčnomu za-hubjenju zwijesč? Tyſacy bychru khmanſchi, pobožniſchi, ſprawniſchi a ſwér-niſchi byli, hdy bychru wotroſčeni z najmjeńſcha telko dobroho wot džeczi wukli, kaž džeczi druhdy bohužel zloho wot wotroſčených wuknu.

Tola tak nochcu, tak njemôžu swojoho nastawka skonečicž, ale wróću so zaś k wam, pschelube džecži! Njech bojoſcz, strachocžiwoſcz, dwelowanjo, njech ničjo was njewotrafſti, jeno zo wěſeſe, zo macze Ježusa lubo, potom zmieje wón tež was lubo. Jeno wostanče pschecy jomu swérni, kaž ſeče džensia ſlubili. Potom wostanie wascha wutroba wěčnije młodą, wěčne našečo budže w njej kejčecž, a z kózdym młodym ranjom budža so młode jutry we waschę wutrobie wobnowjecž.

J. L.

Schpihel za czeledž.

II.

Za 48 lét, kotrež je Cita w skujbach była, njeje nichtó ſebi zwajzik w něcžim na nju ſtoržicž. Bě a budže wſchém ſlužownym za wſchě cžaſy z pschitkadem ſwery, dželawoſce, poſluſhnoſce. „Taifa holca“, džesche wona czaſto, „po božna njeje, kotař radu njedžela; na pobožnoſci cželadnych, kotsiž ſo džela boja, ma djaboł ſwoju wjeſoſcoſz.“ Pschi wſchém džele, kotrež jej njepschewatavajcy do rukow hladashe, bě wulki kumſcht nauukła, po ſlowie cžinicz: „Dyrbicze jo bjez pschewacza modlicž!“ Nic jenož, zo rano z dobrym ménjenjom džela wſchědnoho dnja Bohu poſtrjecž, ſegeleſche tež ſriedž džela njepschewatavajcy zdychowancžka ſ njeſju: „Wſcho Bohu ſ cžecži — Bohu tež za to džak — kſchizowany Zbóžniko, ty moja luboſcz — Marija, mój tróſcht, moja pomoc, moja nadžija“, taſke a podobne duchowne kwestki wijesche wona kaž wěnc tež woſkoł najnižſchego džela.

Pschichedži do wſchich lét, napominasche ju knjeſtvo, zo by cžejchoho a wobčežnoho džela ſo wostajila a jenož po swojich pobožnoſczach klobžila. K tomu paſ ju nichtó pochnucž njemôžesche. Dželo a modlenjo bě pola Citu tak do jenoho zroſczenie, zo jene bjez druhoſho ſebi ani myſlīcž njemôžesche. „Ruci pschi džele, wutrobu pola Boha“ — to bě jeje heſlo. Hacžruniž bě Cita pschecžiwo druhim ſobuſlužownym pschecželną a jim wſchudże z radu a ſkutkom pomhaſche, njemôžach ſo tola z njej pschenjeſez. Widžo, zo jich poſpyt, ju ſwetnomu zmyſlenju naſwabicz, na njepłodnu rolu padachu, wuſmeſchowachu ju, hanjachu ju tajenſtwa, pobožnoſce a pschitkodženja dla, z kotrymž čebla druhich pola knjeſtwa podcžiſteſez. Sami paſ cžinjachu, ſchtož bě jim móžno, zo býchu knjeſtvo pschecžiwo Cieče naſchęzuwali. Hdyž Cita jich cžinjenjo pytñy, praji jim pokornje: „Wodaję mi moje bracci, zo wam Zbóžnik tež woda; ale, njehniewajeſe ſo na mnie, zo byſcie ſe jeho njerudžili!“ Bonižna džowka paſ tajtaho wobryczenja dla ſwoju ſlužbu njewopusheži, kaž by to nekotražuliž holca wěſeſe cžinila, hdyž ſo jej ſtajnje kſchivda ſtawa. Wona chyſche ſwoj kſchiz runje tak njeſč, kaž bě jej Bóh wuzwolił. Taſke ſebje- zapréczo njedyrbjeſche bjez myta wostacž.

Knjeſtvo pschewedži ſo wo tym, zo na wſchěch donoschowanjach pschecžiwo Cieče ničjo wérne njeje a zo je ſwerna džowka wopor jébojtych jazkow. Knjeſtvo wotproſy Cieče, zo je ju doſko doſcž na bok ſtajalo a mějeſche ju někto cžim bóle zańcž. A tež druzy cželadnikowje ſpóznačhu, zo jich zawiſcž Citu jenož dale pschitwiedże na puczu ſ Bohu a pocžinachu ſo jeje ſcžerpnoscži a ponižnoſci džiwiacž.

Cita bě z pschitkadem knježniſteje cžiſtoſy. Wona bě wot džecžach dnow ſem doſtojnoſcz tuteje poccžiwoſce ſpóznała a hajesche ju halo najdrožſhe ſublo, kotrež bě jej Bóh tu na zemi doweril. Jeje cžiſtota paſ bě cžim

zastuzbniſcha, hdyž běchu ſlužovne w Lucca w tym čaſu jara ſwětne a ſo ſtaženju podaſte. Njepěknyh myſlow dla ſo pschi ſebi ſtróži, a žadny ſredč, ju něhdžé zahnač, njebe ſylniſchi, hac̄ hdyž nechtó plampac̄ pocža. Kózde ſlowo wažesche, přejdy hac̄ ryczesche. Vojosčiwiſe czekasche pſchede wſhem wobkhadom z mužskimi. Hdyž ſo jeje něhdž domjach pſchimy, zo by ju woſloſhaſ, puſhceži ſo do njoho, kaž rozhněwaný law a roždrapa jomu cykle woſliežo, tať zo won cyklu naſtrózanh czekny. Dokelž čiſta holca derje wědžesche, zo dyrbi wočzi ſkludžic̄, ſchtóž chee kniežna wostac̄, zo ſtej wočzi ſtrachnaj njeptſeczelej a kaž wrota, z kotrymž ſo zlo do duſche wala, mějeſche jej ſtajnje k zemi zloženej a jeje hanbic̄iwoſc̄ bě tať wulka, zo tſhepotasche, hdyž dyrbjeſche z mužskimi porhyc̄ej. Benje njeje Cita po ſwětlyh wjetſoſčach běhaſa, ženje njeje na rejach poſhyla. Tež w najwyjetſchej horcoče njeđowoli ſebi, ſchtóž je pola wſhem ſónſkih w Italiji waſchnjo, zo maya wutrobo nožje zdraſeſene; wona bě doſpolne zwoblekana, njech ſo potó bôle z njeje lijeſche. Štajnje prćowasche ſo Cita za cjiſtotu mijez towarſchlami. Husto džesche k nim: „Njewinowatoſež pſchijadžena — wſchitko pſchehrare!“ A njewinowatoſež a hanbic̄iwoſc̄ dyrbi ſo potupic̄, njechac̄e-li ſo bližſich pſchiležnoſc̄ow — ſtańacy, znaſomſtwom, wjeczornych ſkhađowanjow — wostajic̄.

Kaž wjele Cita wſchón hréč pſchec̄iwo pſchijotnoſeži hdyžesche, tať wěrnu ſobuželnosc̄ z mějeſche ze wſhem ſožownym, kotrež běchu cjiſtotu pſchijadžile. W tym džesche tať daloko, zo žlawné hréſhnic̄y ſebi pſcheproſhowaſche, jim ſwoje ſožo wotſtupi, ſama pak ſpaſhe na zemi. Tón čaſ, hdyž tute njezbožowne pſchi njei pſchebiywachu, wuži Cita k tomu, zo by jim wulkoſc̄ hubjenſtwa pſched wočzi ſtajila, kotremuž ſu ſo podaſte. Z nowa jich k modlenju pohnuc̄ pýtaſche, zo bych u we poſutnoſeži Boha wo hnadu proſyše, a tež ſama ſo wjele za nje modleſche.

Cita bě ſebi doſpolnu doveru knieſtwa dobyla, tať, zo tute jej ſwoje džec̄i k czahniſbje doveri. Tež we tutym nowym ſpróčnym džele a pſchi wſhem holcu, kotrež male džec̄i načzinja, prćowasche ſo Cita za tym, zo zhronadžena w dušu wosta.

Knieſtvo njemóžesche ſebi lěpſche je pěsto nječe za ſwoje džec̄i wuzwolic̄, hac̄ Citu. Cita bě drje bjez wſcheje ſchule wotroſta a ani cjiſtač njemóžesche, rozemjeſche pak derje kumſicht, kotrež je za wočehnjenjo džec̄i tať wažny: ſadžesche dobre ſymjeſhla do jich wutrobow, plějeſche pilnje pjanke a dojedze ſebi doverjenych k Ježuſej, bojkomu pſcheczelej džec̄i. We ſwojim ſwathym pſchikadže bě wſhem w domje kaž lampa, kotrež cyklu dom rožtvetluje.

Hdyž bě tať Cita wſhem druhim w domje z tutym nowym a wažnym zaſtojnſtwom pſched ſtajena, njebu w ničim hor doho duša, ale wosta wſhem z wučzkom a wědžesche wſhem polóžic̄, hdyž někoho staroſc̄ cjiſheſeſche. Hdyž ſo knieſtvo na czeladnika rozhněwa, bě Cita ſwěrna rycznica za njoho; knieſtvo dyrbjeſche wobſtajnym a ponížnym proſtiwam džowki nočhovac̄ a czeladnikę wodač. Na tutu wěc wuſtojeſche ſo Cita tať derje, zo jeje kniež, Fatinelli, čaſto jej z pucža džesche, hdyž bě ſo nechtó njeļubozne w domje ſtało; mějeſche mienujich, zo hdyž wopacžnoſc̄ tať kheſte woda kaž Cita ſebi pſchejſeſche, ſo czeladni čim lože pſchec̄iwo domjacому porjadej pſchehręſha.

Cita, wědžo, zo móže cžlowjet jenož zbožowny byc̄ na zemi a zbožny něhdž w njebieſach, hdyž ſwoju wutrobu a ſlukki zložuje po pſchikaznjach wery, prćowasche ſo ſwěru wo to, zo bych u wſchitkach domjach boha bojazne žiwenjo wjedli. Zo by jich k dobromu pohnuaſa, wobkhadžesche

ze wschemi pschec jara pokornje, nawjedowaſche jich ze ſwojim pschikkadom a modleſche ſo horliwje za nich. Hdyž widzefche, zo je prawy wokomik pschichók, napominasche, proſchesche, tróſchtowasche, ale pschec jeno z někotrymi ſlowami, kiz z wutroby džechu, nie z předowanjenii bjez konca, z kotrymiz runje žomy tak wjele na džeczoch ſlaža. Schtóż bližichoho na czeſcji pschimasche, njepečne rycze ſebi dowoli abo trýſti, mjeſeſche wěſte, zo joho Cita trucze wotſdase.

Hdyž bě Cita do wychscheje staroby ſtupila, bě luboſć knieſtwa ſebi w tajkej měrje dobyła, zo wjac za ſlužownicu njeplacđeſche, ale za domjacu a wſchek pſcheczelnicu. ſwojemu powołanju paſ nochycſche njeſwérna bycz hac̄ do zbožnoho ſloneženja. Hdyž bě 48 let w jenym domje a jenej ſlužbie traſla, wuſny 27. hapryla 1272 w Kenjezu w ſwojim 60. lécze. Wopisowar jeje ſwiatohho žiwjenja praji rjenje wo njej: „Cita mjeſeſche tamnu wěrnu pobožnoſć ſwiatych, kotrež ſo z wonkownoſczemi křeſćjanſkoho žiwjenja njeſpokoja, wona bě ſwoju duſchn do hľubokosčez ſwiatoſczenja podnurila. Wona njebe žana ze wſchédnych, kotrež radſcho k Bohu ſo modla, hac̄, zo křichy wodawaja, radſcho w cyrkwi pſchebýwaja, hac̄ zo winowatoſcze powołanja w ſwojim čaſu dopjelnja, radſcho jaſmožnu dawaja,* hac̄ zo jědojty jazyl morja a zmijſla wobknježuju.“

Hdyž Boh pſchi Čežinym rowje nadobnje džiwy ſtuklowasche, placđeſche wona bórzy mjez ludom za ſwiatu; bamž Leo X. je ju do knihow ſwiatych zapisac̄ daſ. Hdyž bu w l. 1580 jeje row wotewrjeny, namaka ſo jeje czeſe eyle njezranjene a bu do nowoho drohotnoho kaſcheža położene.

* * *

Wy paſ, lube ſlužowne, hladajcže často do tutohho ſchpihela, a pſchecžitaježe kóžde leto někotre razы žiwjenjo ſwj. Cith! Zmužeže ſo a ſczehujiče jeje ſwiaty pſchikkad. K ſwiatoſczenju žiwjenja ſo pſchedobycz, njeje, kaž widzicze, tak ſmijercz czeſzka wěc. Dobra wola a Boža hnada (kotrež kóždy doſtawa, kiz wo nju proſy) — tuto dwoje, to doſaha. A ſwjata Cita budže wěſce w njebijesach za was proſyč, zo byſheze, kiz ſeže tu na zemi ſlužowne, kaž něhdyn wona, w njebijesach něhdyn jeje zbožowne towarzſki byſe! — ſ.

3 Lužich a Sakskeje.

Z Drežđan. Kráal Albert je z pryncem Jurjom w Barlinje pobyl, hdež je fejzorej Wylemej k narodnomu dnjej ſwoje zbožopschecža wuprajil. Kaž kóždy raz ſlužheschtaj tam njeđelu w cyrkwi ſwj. Žadwigi (Hadije) božu mſchu. Kráala Alberta je w Barlinje tež wjeřich Bismark wopytał.

— Princ Vjedrich August bě ſebi pſched někotrymi njeđelemi wotmyſlił, zo chce dolhi pucz ze Straßburga hac̄ do Drežđan na konju jehac̄. Žola won na puczu ſhorje na lohke zahorjenjo plucow a dyrbjesche někotre dnj we Würzburgu wostacz. Njeđelu pſched thýdzenjom paſ je ſo po železnich zaſcijly a ſtrowy do Drežđan wróćil a bu na dwórníčezu wot ſwojemu ſotrow jara wutrobnje powitanj.

3 chłoho ſweta

Němska. Poſedženja němſkoho ſejma ſu hac̄ do 14. hapryla wotſtorežene. Pſchedlohu wo podpjeranju parołódžow je ſejm z malej wjetſhini pſchijal tak, kaž ſebi kniejerſtwo pſchejſche.

— Wola Garbrücker w statnych wuhlowych podkopsach je so żałostne njezbožo stało, pschez kotrež bu na 200 dżelacžerjow morjenych. Za zavostenyjch tuthych dżelacžerjow budże — kaž minister w sejmie slubi — so stat na dalshe staracž.

— Tatra ważne zjenocženjo je so mjez centrom a konserwativnymi dołonjalo. Konserwativni su slubili, zo chcedža za Huenowym namjet być, kiz sebi žada, zo maja so powjetšene dołhody ze žitnho a skótnoho cła wokrjesam a gmejnem k wólzenju dawków pschewostajecž. Dyrbi pak so tež khétry deficit wurunacž. Centrum a konserwativni su so zreželi, zo maja druhe cione dołhody so k tomu trjebacž a zo ma so burſowym dawk (Börsesteuer) namjetowacž, schtož by po dobrých woblicženjach na 20 milionow markow wunoſchowało. Liberalni na tajke zjenocženjo jed a woheń pluwaja.

— Jednanja mjez Pruskej a japoſchotkskim stołom, kaž so skyschi, nicžo dale pschischiče njeſu; piſaja nětke, zo Schröder z kardinalom Jakobiniom wosibje wo zarjadowanju seminarow jedna. Zo je swj. wótc zwolniwih dowolicž, schtož jeno móže, je wón psched krótkim deputaciji němskich zemjanow zjawnje wuprajil. Dwé mjezy pak wostanjetej, kotrež so njehodžitej pschetrocžicž; katholicka cyrkje dyrbi žadacž: 1. swobodu we wocžehnjenju swojich měschnikow a 2. swobodu we wudželenju cyrkwinſkeje połnomocy a we duschepaſtyſtwie. — Kaž za wěste piſija, njemóže a njebudže so propst Wanjura za poznańskeho biskopa pschijecž.

— Kancler wjerch Bismark mjeſečne 1. hapryla swój 70. narodnyh džen, schtož su wosebje w Berlinje a mjenje bóle tež w cykle Němskej swječili. Na tutobi džen su po cykle Němskej za Bismarka dar hromadžili („Bismarckspende“), a je pschez dwaj milionaj markow so nawdalo. Katholikojo so njeſu móhli na nim wobdzelicž, dokelž dyrbjescze so z tutym darom dowéra a skhwolowanjo cykleje politiki kanclera Bismarka wuprajicž. To pak žadyn katholik ze swojim swědomjom zjenczicž njemóže, kiz wě, kajke hubjenſtwo je tuti politika na miliony katholickich werybratrow w Pruskej (a tež w druhej Němskej) pschinjeſta, a hisczeče tute hubjenſtwo traje. Kózdy tež wě, zo z najwüſchohó džela wot kanclera samoho wotwiſuje, zo by so czezki ſpſchah, kiz na ditholitach leži, zbehnył. Z taſkim darom by so dowéra wuprajila, kotrež katolickich poddanojo mécž njemóža. Ale tež druzy, kotiž su na składowanju so vobdzeliſi, su nětka khétry njeſuboznje pschelkhwatani. Wjerchki džel nahromadženych pjeniez nałożi so na to, zo so wjerch Bismarkej lubio, kiz je něhdyn Bismarkec swójbie słuschało, kupi — za nimale połdra miliona. Dokelž je wele khudyh dželacžerjow swoju ſcherpaku ſobu woprowało, rozmorni z dobrzym prawom porokuja, zo so z taſkimi pjeniezami zamoženjo bohatoho wjercha rozmiožuje.

Awstrii. Pražſku archidiöcesu je wulka zrudoba potriechila: Kardinal wjerch Schwarzenberg, pražski archybiskop, je w noch 27. měrca we Winijs wunrieł. 17. měrca bě so kardinal Schwarzenberg cykle czíh a ſtrony do Wina podal, zo by na biskopſtej konferency so wobdzeliſi. Tam ſchorje 20. měrca a hžo po 7 dnjach podleža čeſkej chorosczi. — Wjerch Schwarzenberg bu rodženy 6. hapryla 1809, žhubi hžo w lécze 1810 swoju macž, kotaž so w Parizu na swjedženju spali, kotrež bě jeje ſwak dla woženjenja Napoleona I. z rafuskej archywówodku Mariju Luisu wuhotował. Wot swojeje četři, kiz poždžiſho do Essenskoho klóſchra zaſtupi, nanajlepje wočehnjeny, wobroci so młodh wjerch k duchownskemu powołaniu a bu 1833 na měschnika swječenem a w tymsamym lécze za doktora theologie promovo-

waný. Někotry čjas hako kooperator w Słonohrodze pobýwšchi bu hižo 24. septembra 1835 za archybiskopa w Słonohrodze wuzvolený a 1. meje 1836 svycerzený. Wot bamža Šrehorja XVI. 1842 za kardinala pomjenovaný bu 1849 za archybiskopa w Praži pomjenowany a 1850 stajeny. Arcybiskop Schwarzenberg běsche posledni wot Šrehorja XVI. pomjenowany kardinal a je kardinalsku dostojoñosć 43 lét 2 měsacaj měl; pražsku archybiskopsku wosadu je wón nimale 36 lét wjedl. — Nic jeno w Praži a w Čeſkej ale tež w cyej Austríji je powjescz wo smjerczi ſlavnoho cyrkwiſkoho vjercha najnutrniſchju zrudobu, najwutrobnischi podžel wubudžila. W nim je cyrkej zhubila horliwoho a swědomitoho vjercha, austrijske lejzorſtvo swěrnoho poddana a pomocnita, pražska wosada njewustawacocho vjednika, duchownſtvo wótcovſkoho pscheczela a jaſny pschikkad měchniſkoho powołania a khudži w Praži a daloko a ſcheročo nadobnomo dobrocžera. R. i. p.

— Z dopisa wo smjerczi a po hrjevje kardinala Schwarzenberga mőžemý hisczeje pschispomnicz: Joho cželo bu wutoru 31. z. m. do Prahi pschewjezene a nazajtra 1. hapyyla w metropolitnej cyrkwi swj. Vite (swj. Jana) po hrjebane. Pschewodzeſki čjah wot dwórnisčezja pschez cyku Prahu hacž na Hradčin, hdjež je archybiskopſki paſlaſt, běsche jara wulkotny; runje tak tež po hrjeb. Potrjebne wobrjady wukonjeſche Monsignor Vanutelli, bamžowý nuncius we Winje, w pschitomnoſci biskopow z Litomeric, Budžejowic, z Brna a Kralohrodca, a Słonohrodſkoho archybiskopa a wulkeje ſyky duchownych, kotsiz běchu ze wſchěch kōnczin pschisčli, zo bychu swojomu paſtryrzej poslednju cžescz wopofazali, kotrehož su wſchitcy z wutroby lubowali. Tež wjèle zemjanſtwa a njeſcheladna minhoſcž kuda běsche ſo zechla. Njeboh kardinal běsche svojich poccžiwoſcžow a dobrých ſamotnoſcžow dla wot kózdoho ſtajnje cžesczény, tež wot tych, kžiž běchu kajkeježkuli ſchiczniny dla joho pschecziwnich. Joho darmiwoſcž pschecziwo khudym njeznqesche žaných mjezow, tak zo je nimale cyle zamoženjo rozdawał a jeno mało po ſebi zavostajil.

— W Słonohrodze (Salzburg) pschihotuje ſo założenjo katholſkeje wýſokeje ſchule (univerſity). Tamniſchi wjerchbiskop je hižo pschi wchelaſkých pschiležnoſcžach k taſtomu ſtuttej napominał, kžiž je cžim nužniſchi, dokež nětčiſte wýſoke ſchule wjèle katholſkoho abo křeſćianſkoho ducha na ſebi nimaja a młodym ludžom wěru ſterje bjeru, dždzi wubudžeja a wobkruczeja. Někto je tež ſwiaty wótc Leo XIII. za to ſo wuprajil dovoliwiſgi założenjo taſteje ſchule w tutym měſeče. Wón z radoſcju powita wažný zamýſl a žohnuje wſchitlich tych, kotsiz tutón ſtuk nělak ſpěchowacž pomhaja.

Francózska. Francózſke wójsko w Tonkinje je khetro nezbožo mělo a powjescz wo tym je w Parizu niemalé ſtrženjo nacžiniſta. Gneſer Negrier bu pola Langſona zbita a joho wójsko dyrbjeſche hacž do Dongdanga cofač. Francózſke wójsko je pscheslabe pschecziwo minhoſcži Rhineson. Cyly hněw zapóſlancow w parijskej komorje ſo tohodla pschecziwo nětčiſhonu ministerſtwu a wofebje pschecziwo Ferry-ej wobroči, kotreymž komora ſlu ſwoju njeſpoſkojnoscž a doſpolne zacpečzo wuprají. Wſchitcy ministerjo ſu tež hižo Grevy-ej wozjewili, ſo wotſtupja. Taſteje pschewenjenjo francózſkoho knježerſtwa budže ſo wofebje w Barlinje zaczucz, dokež běsche Němſka z tichym ministerſtвom trochu pscheczene. Naſterje budža nowi ministerjo pschecziwo Němſkej zas njeſcheczelniſchi.

— Kat jara we Francózſkej nad nělotrymi njeſmanſami (njeſcheczelniſci cyrkwiſe) djaboč knježi, mőžemý z tuteje powjescze ſpózneč. Tež lětſa změja

w Parizu w marcowym tydzeniu, a to runje na wulki pjatk „swobodno-myślny val” k wojskowemu a hanjeniu naszeho Zbóžnika. Teno mjaśnie jędże so tam dawaja. To skoro pokazuje na pschiłowo „Kohoż chce Bóh zniczicę, toho wrótnego sczini” a na psalmistowe słowo: „Błazn praj i w swojej wutrobie: Mieje Bóh.”

W Sudanje wojuja Arabojo z jara wulkej zmujitości a zasakłosciu. Niedzielu 22. mierca nadpadnichu Arabojo, wjedżeni wot Osmana Digmę, jendżelske wójsto, kotreż ma pucz mjez Khartumom a Suakin-om (pschi Czerwonym morju) wuswobodzicę. Bitwa trajesche nimale 4 hodziny. Jendżelscy wojacy drje skonczenie dobuchu, zhubicu pak 600 lamjelow, schtoż je za nich niesmerna schkoda, dokelż budże jim czejkö druhe dostacę a w tamnych pusczenach bjez lamjelow bycz njemoža.

W połnocnej Americy je präsident Cleveland począł njeprorady we wobjadżeniu założnictwów wotstroniec. Hacż dotal běchu tam z wjetšha wschę założnictwa kupiomne; schtoż najwjaħi placzesche, dosta założnictwo njezdżiwajo na joho kħmanoscę. Na Clevelanda stajeja nadżiju, zo to wotstroni. Dyrbi pak so na kędżbu bracż, pschedetq eżi, kotrejż to potrjedi, nimaja żanohu swědomja a jomu najskerje za žiwenjemom pónidža.

Wschelcżiznij.

* „Macż je w schudżom znacż.” Na tele słowo so dopominich, hdys wondy do mesta N. dżech. Pucż wjedżesche mje pschi puczu wjes, w kotrejż su jeno několci katholscy. Swjath kħiżiż pak tam pschi puczu stoji. Hizo wot nazdala wuhladach kħiżiż a runje tam muż — mi eyle njeznat — nimo dżesche, kiż psched znamienjom kħiżiżowanohu Zbóžnika pokornej swój klobuk sczahny. Nětko znajach drje nic joho wosobu, ale joho wēru, a prajach jomu z wutroby: „Budż kħwalenh Jezus Chrystus”, na eżiż mi wón, kiż też mje njeznaresche, runje tak wutrobnje wotmolwi „Do węcznoscę!” Pschez swjath kħiżiż a pschi swjathym kħiżiżu běchmoj so spóznałoj hako bratraj, synaj swojeje zhromadneje macżerje, katholiskeje cyrkwie, a to z tym, zo so tamón puczowar njebe strachował, hacżruniż w cuzbje, swoju wēru wuznacż. — Kaf rjane je pređowanjo swjath kħiżiż pschi puczu. Schtoż z hortom wuprajamy, to pschez tajki kħiżiż so ze skutkom wopowieduje: Budż kħwalenh Jezus Chrystus. Do węcznoscę. Amen.

* (Dżecżaca mudrość.) Wulki pjatk běsche macż duch wote mjeħġe pola klamarja byla a wjeho načupila, schtoż je do tyłancow trèbne. Ħyłu hromadu wjetšich a mjenšich titow na blido načlađe. Mała kħatka nje-możesche so zdżerżecż a wocżini wulku titu. „Ah, macżi, to djen su rózynki! Macżi, daj mi por rózynkow!” — Macż: „Haj, dokelż sy pěkna byla, mózesch sej horstu wzaċż.” — Kħatka (wjesola): „Horstu? Ach, macżi daj mi tħi radħo horstu; ty masħi wjetħu rufu!”

* Lully, budżbny wjedzieżer pola dwora Ludwika XIV., francózskiego krala, pschińde nehdy do cyrkwie, hdjeż pschi božich službach jena z joho operowych ariju (solo-spewow), kotreż běchu z duchownym tekstem wuhotowali, so spewasche. Ħyłu zastróżený polschiżwasche so pobożny budżbnik, polakny a modlesche so nutrnię: „Wodaj mi, Boże Knijeże, ja tón kruch za Tebej njejjem džekal.”

Naležnosće našo towařstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 237. Jan Mětowski ze Slonej Boršće, 238. Marija Holdrichec z Pěskec, 239—243. z Khrōscic: wučer Jakub Pjetas, Jakub Kokla, Khry-stina Wingerowa, Jakub Pjech, Michał Pozeř, 244. Franc Herbich z Kupjele, 245. Miklawš Just w Leubenje pola Oschatza, 246. 247. ze Smječkec: Michał Domš, Michał Dzislawk, 248. Miklawš Robl z Čorneč, 249. Pětr Haška z Krjepjec, 250—253. ze Žuric: Jan Pjetas, Marija Měřšowa, Madlena Cyžowa, Michał Krawčik, 254—256. z Wotrowa: Jakub Baćař, Miklawš Hejdan, Hana Roblowa, 257. Miklawš Lehmann z Kanec, 258. 259. z Kukowa: M. Wolens, Miklawš Delenčka, 260. Madlena Knježkec z kloštra, 261—263. z Miłočic: kubleř Jakub Solta, Michał Nowotny, mlyňák Jakub Solta, 265—267. z Ralbic: Michał Cornak, Pětr Brusk, Pětr Lebza, 268. Michał Cornak z Konjec, 269. farař Jakub Werner v Khrōscicach.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 565. Marija Donatec, 566. Haňa Delenkowa z Wutolčic, 567. Jakub Kokla z Khrōscic, 568. H. W. ze St. C., 569. 570. z Wotrowa: wučer Michał Jenč, Michał Bobik, 571. Michał Slodeník z Nowodwora, 572. Miklawš Delenčka z Kukowa.

Na lěto 1883 doplacištaj: 571. M. W. ze St. C., 572. Miklawš Delenčka z Kukowa.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 77,175 m. 50 p.

K čeſci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Njemjenowana z Khrōscic 200 m.**, dwě wosobje z Pěskec 4 m., njemjenowana z Radworskej wosady 4 m., N. N. z Lusča 60 m., njemjen. ze Slonej Boršće 1 m. 50 p., N. N. z Khrōscic 15 m., jena služowna 1 m., njemjenowana 3 m., Fr. H. z K. 1 m., njemjenowana z Worklec 9 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana z Konjec 5 m., njemjenowany ze słowami: „Jězusowa Wutroba, smil so nad nimi!“ 3 m., njemjenowana 6 m., J. Č. ze Žuric 3 m., J. Č. z Wotrowa 1 m. 35 p., J. Dž. z Nowodwora 3 m., njemjenowana z Kukowa 10 m.

Hromadže: 77,506 m. 35 p.

NB. Za Baćonsku cyrkej smy tež dostali po jenej wotemrětej dwaj wulkej slěbornaj pjenzejaz, kotrajž bě sebi za družču šnóru hromadžić počala. Staj w redakciji „Kath. Posola“ na předaň; zaplačeny pjenjez budže za Baćonsku cyrkej.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8641 m. 50 np. — Dale staj woprowalej: njemjenowana z Worklec 3 m., njemjenowana z W. 2 m.

Hromadže: 8646 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Dokelž dla pschetratuje jara čežkeje khoroſeže za krute bělo wjac khmaný njejsym, hym nužovaný, z pschekupstwom sebi svój khleb pytač. Budu tohođla wšče zahrodne plodn, wšchelake symjeňa, zeleniny, hafo solotej, kórki, buny, cyblu a t. d., tež warjeniny, hafo jahly, rajs, krupn, hróch a t. d. pschedawacj a proſchu lubých Serbow, zo chyli pschi tajſich a podobnych po-trjebnoſežach dobročižwie na mnje so wobrocjič.

Jakub Brézan w Khrōscicach.

Wozjewjam z tutym, zo na jubilejſki swjedženj s. Metohodija 5. juliſja t. l. do Belehrada pojedu a zo chce so ze mnú hřichče jedyn duchowny tam po-dacj. Pschihodne by bylo, hdý bychu so z najmjeñšcha někotsi Serbja namaj pschizamkli. Žeđze so hacj tam po železnich na Wołomuc do Hradžiſcheža. Budawki snadž wuczinja 20—30 toleri.

W Budyschinje, 14. februara 1885.

Michał Górnik, farař.

Katholicki Polos

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Studentowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 8.

18. hapryla 1885.

Lětnik 23.

Ze svjatohho kraja.

Kaž we wšchēch katholickich cyrkwiach sakskoho kralestwa, tak so tež w naschich katholickich serbskich cyrkwiach za Boži rów w Jeruzalemje jałmožna hromadži a to so stanje kóžde leto wulki pjatkov a jutrownu sobotu. Wunoschť tohole dara pokazuje, zo naschi katholick Serbja za row naschoho Zbójnika radh wopruja. Snadž je tohodla zajimawe, hdž ſo ze svjatohho kraja tež něčto we Poſole wocžiſčej.

Hdžo wjese lěftotkow doſho ſu duchowni a lajſci bratsja z franciskanskoho rjada woſhladarjo a ſtražnich (wajchtarjo) Božoho rowa w Jeruzalemje. — Vyrne ſu cžile w přijedanskich časach wjese wot hrubych Turkow, kotsiž ſvjate města wobſadžihu, czerpječ měli, njeſi tola je wopuſtčili, ale swérne tam wutrali a za pucžowarjow a wopýtowarjow Jeruzalema a druhich ſvjatych městow duchowni a cželnie ſo starali. Franciskanojo poſkiczuja wšchem pucžowarjam hōſpodu a c̄ebu w ſvjatym kraju, hdž ſlůſtchr wobſedža. Štótž je do ſvjatohho kraja pſčez morjo pſčijek, doſtanje we měſeče Jaffa (Poppe) pola franciskanskich hōſpodu. Tež něhduschi rakufi minister Beust vě wjesolky, hdž mójeſche w Jaffa do franciskanskoho kloschtra ſo podacž a swoje drafty, wot morjeſte wody moke, tam wuſuſhieč dacž. W Jeruzalemje džerža na knjiesowym rowje Franciskanojo bože ſlužby a hōſpoduja w ſwojim kloschtrje wjese cuzych.

Tola nic jeno za to ſo cžile mnichha staraja, woni ſkutkuja tež w dusche-paſtýrſtvo tamních katholickich, we wocženjenju džecži a missiontrje. W Jeruzalemje, w Bethlehemje a druhich městach namakaja ſo katholick wo-býdlerjo. Fararjo týchle zaſydených katholickich ſu z wjeticha Franciskanojo, kotsiž maja tež ſchule we wšchēch městach, hdž ſydlia, k rozwučenju mlodoſcje w katholické wérje a mužných druhich wědomoſczech. W Jeruzalemje maja Franciskanojo tež ſwoju knihičiſčerňu, w kotrejž ſo katechismy a druhé nabozne knihi w ar-

biskej a druhich ryczach cziszcza. Psihi tym pak prouja so, zo bychu tez w bludze so namakachy do kina swiateje katholiskeje cyrkwe dowiedli.

Zo tajke skutkowanju z pomocu Bozeje hnady tez rjane plody nijesu, pozuje siezba tych, kotrychz su w 14 latach (1868—1881) za katholisku cyrkę dobyli. We tychle latach je so tam 1183 bludnowerılıwych wobrocziło, 504 židow a pohanow je so skrejcic dalo.

W latach 1882 maja Franciskanach w swiatym kraju a na kape Cypru 25 fariskich cyrkow z 55,398 katholiskimi wosadnymi. Duchownych maja 165; klerikow 17; potom 149 lajskich bratrow. Czi byla w 9 konwentach (klasztrach) a 35 hospicach (wustawach). Sami su minischa khudzi, kaž tez zwiescza ich wosadni. Ze tohodla nuzne, zo katholischs kischezenjo we wieczornych krajach jim jałmožny szczel u pokroczenju ich skutkowanja. Za wsiech dobroczerjow so tez wiele božich misjonow dzerži. T. N.

Dzeczo a pjenjez.

Hdyž sym ja do schule khodził — a ja tola z mosom hisczeze Abrahama widział njejym — njebe waschnio, zo bychu starschi swoim dzeczom pjenjezy potykowali. Be-si dzeczo pjenjez dostalo, poda jón maczeri, zo by jón w hornečerskej złutowarci za senik khowała.

Dzensa je to hinaf. Koždy schuler ma swoju pjenježnicu pschi sebi; bohatschi starschi bychu sebi to runjewon za haibu wažili, měšli ich studentka bjez pjenjez w zaku do schule bězecz. Zamowljecz wskaz hodži so kózda hluposez, a tak rěla tez tu: „Haj, dzeczi dyrbja z pjenjezami wobkhadzecz wědjecz, to cžini je mudre, nazbonite.“

Schtož mje (a wsiech, kotisž z dzeczimi derje měnja) nastupa, bych starschim radžit: Wróćeže so zas u starej módze a nje dawa je z dzeczom pjenjezy do rukow, su jim straschnische, hacž na dwoje toczeny nož bjez nožnjow. Sym z cyka za to, zo dzeczi w „železnych kochlach“ khodzież nauwku. Majwiesche zbožo za dzeczi je, zo posluchać z naruknu a psched volu starschej, kaž psched njeponalnym zakonjom so poklonjeja. Kaž dolho dzeczo starschim poslucha, kežje jomu zbožo a je spokojne; jeli tutón lubozny pschah wot so cžisnje, a chce-li samostatne bycz, dha stoji niezbožo najbole psched durjemi. Schto dha chce sebi tuta njerozomna mudrość naszych dnów, kotaž dzeczom njeponašeje, zo dzeczi su, ale kaž z gwaltom u tomu pohonja, zo sferje a lepie na khrobolakow dozrawia? Dzeczo, kotrež je khrobek, hubate, wczipne, te khvali kózdy halo mudre; kotrež pak je ponizne, potorne, bojazne, te so za epéje a za popielnika waži. Ze dha w swieże wsiebón rozm gmużenji, zo so njevidzi, kaž z tajkim njeprawnym zadżerzenjom so cyka mlođoscž do zahubjenja storka?

Njerozomna cžahnidba je wina, zo so dzeczom do cžasa pjenjezy do-weria. Rozomne kublowanie dzeczi wuczi hako spomožne: Dzeczo ma so do wole starschej namakacž, bjez jej wědzenja a wole nje smě nicžo kupo-wacž, nicžo pschedawacž. Minam dzien nicžo pschedzivo tomu, zo so dzeczu tu a tam sloborny doweri; potom pak dyrbi nan za nim stacž a hladacž, schto z pjenjezem cžini. Z naloženja pjenjezka widži nan, na tajke pucje je dzeczo zložene, won dyrbi napominacž, rozwuczeć; tak naftawa wujitk z dowierzenoho pjenjeza. Alle kózdy tydien schulismu dzeczu swoje wěste do zaka dawacž, kaž so netko cžini (hako by khadliczka hijo wumieniak

był, kij je so swojich 50 lét dręk) — to su straschnie paszle! Je to spomožna wec, zo džeczo płowacž nawuknje. Budżeszh pak je wzacž, do rěki czisnycž a prajicž: Płowaj abo tēp so? Je mjenje straschnje, hdyz jomu pjeniez do-werisch, ani zo masch na to fedžbu, k czomu je nałożuje. Lepje skoro, so we wobže zatepiež, hacž w jézorje khłoszczezenja.

Tu mohł z porstom pokazacž na to, kaf su w Serbach wszechelach starschi swojim džeczom pjeniez w hromadach dawali; pszechczinjak džeczo bu pszechczinjak hospodař. Sebi k hańbie, cykmu ludej do schody dohospodari skoro a na kuble wo hrjewa so — cuzy. Mjelczo pak radšco wo tym, kaf je so tu a tam cziniło; wém, kaf wołocziwi ludžo su, hdyz so jim wérnosć piška. — Nastupajo pschichod pak radžu wschem rozmnym starschim: Njerjicze swojim džeczom row, zo jim halo schulerjam njetrjebamſki pjeniez dowérjecze!* — š.

* Pschispomnjenjo. To płaczi mjenje bóle tež wo studentach, kotsiž su na wszychich schulach, a wo wojskach. Studencža, kotsiž maja wjèle pjeniez w zatku, hdyz njej wot malojez glutniwość nawuczeni a z cylej mocu za swojim powolanjom so nje-prucią, hladaja potom skerie wicho druhe hacž swoje studije; a wojskach, kotsiž maja pschec pschibierka dozej, so najwěcejzho na bjezbožne pucze zabrudža, kaž wojskcy wszychici sami to wobśmiedzują! Zeno w tym nastupanju njerzomni luboſež nic pschehanacž!

Njepschekhwataj so w sudženju.

Tajny radžiczer kniez Njemancki bě jara dospołny čłowjet, połny do-werh a dobrocziwośćce pschecžiwo wschem, woſebje swojim domjachym. Julijsa, joho mandželska, pak so wot njoho tójschto rogeznawasche woſebje schtož doweru nastupasche. Nlojmjenje wérjesche swojim služownym, hacžruniz mějesche hewak dobru wutrobu. W jenym ze swojich služownych dyrbjelce pschec kaž jadro wscheje wopacznoscje namakacž, a w tu khwilu bě je namakała w Hańzi, swojej 18-létnej jstwinej holey, kotaž bě halie njedawno do klužby k njej zaſtupiła.

„Wér mi, luby mužo“, rjekny knieni Njemancka, „ja swojej jstwinej holey njemóžu wéricz.“ — „To mi žel czini“, wotmołwi kniez radžiczer. — „Hoj, praju czi cžohodla, luby Emile“, połkroczowasche zahorjena knieni, „hdyz sym ju dlejschi čas wobkledžbowala, spóznach za nuzne, Hańzinu kschinju pschepytacž. — „To bě dželo“, znapschecžiwi mandželski a chysche pschistajicž „za policajow“, tola wón njebe ženie njelubozny pschecžiwo swojej mandželskej a tohodla rjekny: „To bě dželo, z kotrymž sy so najlepje mohla pschepokazač.“ — „Haj zawérno, sym so pschepokazała“, zawała knieni. „A schto sym tam namakała, mój luby? Na pjeniezach — cžiseče nicžo. Wot drasty a schatow — runje tak nicžo. Wot druhich wècow — tež nicžo. Na, někt widžisz!“

„Hoj wshak, je to khuda syrotka — wona nicžo nima, kaž druhe syroty tež nic“, wotmołwi radžiczer. — „Alle Emile, twoj rozsud njeje prawy“, po-rjedzescze knieni swojego mandželskoho, „wona drje nima nicžo, ale to je znamjo, zo swoje pjeniezhy pschecžinja. Emile, ja wém, kafsi je nětke swet a kafse su služowne. Hańża dyrbí mècz někajsko lubošo, snadž wojsaka, toho wopytuje a dawa jomu pjeniezhy, a schto wě, hacž jomu dawa jenož swoje. Njeje czi to jaſne?“

Kniez Njemancki wuzna, zo hishcze nijeje pschepokazań; tuž zawała joho mandželska kaž dobyczerch: „Podam czi hishcze jaſnijschi dopokaz: cžorný na bělém. Hladaj tule papierku, na njej pscheproszhuje ju jeje luby na schadžo-

wanku. Męsche ju w kshini na swojich węcach." — Na papierje bęsche z wołojnikom napisane: „Rajslubsha Hanžka! Dżens popołdnju w 5 hodż. Twój Körla." — „Budżeszh wińiecż", khwaleşče so knjeni, „zo mnie istwina holca pschinidże proścż wo wukhōd, a potom so połaże, zo sym każ hewak pschecz też tón krócz dobre woczi méla."

Lědma bę doryczała, zaklepa nechtó bojaznje do duri a do istwy zaſtupi Hanža trochu zaczerwjenjena. Poniznje so pokloniwschi rjeknij z tshepotatym hłosom k swojej knjeni: „Proſchu hnadnu knjeni, zo by mi chyłka dowoliciż, dżens popołdnju na dwę hodżinie wotenečż." — Knjeni radzieczerjowa pohlada na swojego mandżelskoho, każ by joho chyłka z wocżomaj pschekłocz, wotmołwi pak pscheczelne: „Dżens móžesch hicż." Hanža so zas pokloni, pohlada na swoju knjeni z dżakownym woczkom a czisze zaczini durje za sobu.

„Dopokaz je po tajkim daty", rjeknij knjeni, „mi żel eżini, zo čłowjeczeje wutroby lepiej njeznaſeſh. Tola móžesch nazhonjenjo w tym nastupanju dżens popołdnju dopjelnicż, chceschli mnie pschewodżecż. Dosahniemoj ptacekow." Njemanski, kiz swojej mandżelskej ženje nicžo njezapowje, bę też tón krócz zwolniwy, ju pschewodżecż.

Hanža wunidże w 4 hodż. we wschědnej, prostej drasejiczeje a khwataſche po drozy z hrodu do lęſa, sebi njemyſlo, zo dwójcej wótrej woczi ju sczehujetej. Jeje knjeni ze swojim mandżelskim khwataſche wot naždala za njei, dokelž pak jenož jena droha pschez hustý lęs wjedżesche, njemóžesche Hanža so z ieju wocżow zhubicż. Hizo $\frac{3}{4}$ hodż. pučza bę to tak dale ſchło; tu pytnyschtaj, kał Hanža na boł do wolschowohu lęſta ſkoczi. Za wolschemi stojeſche khęčka a w tej so Hanža zhubi. Knjeni to wuhladawski chyłsche k tej khęčy. „Lube dżecżo", rjeknij mandżelski, „za mnie so to njeħodži. Dowol, zo bych dalsche sledoženjo tebi samej zawostajif. Doczakam tudy na tebie." Radžina poſlenje ſłowa hizo wjac njeſtyschesche. Każ jeleni pschebęža lęſt a hizo stojeſche za wotewrjenymi ſtwinymi durjemi ſakajo.

„Moje lube dżecżo", dasche so z nutſka žónski hłos słyschecż. „Ty sy mój jandżel pěſton, kiz w mojim hubjenſtwje mnie njevopuschęzi. Bóh eži to zaplać!"

„Njerycz tak, maczterka! — Niimam na chyłm ſwęcze nifoħo hacż tebie, a ty chyłka mi wotenečż? To mie tola radscho hnudom sobu wzmi do njeħbes." . . .

Bętche kraſny nazymny wjeczor. Słonco, kiz so w Boži domečk hotowasche, złote pruhi na skłomy sczefelsche, kotreż ze swojim lisčom do njekeje istwicziſti kivachu. Woblicżo khoreje żony, kiz na twjerdyム ložu leżesche, bę połne tamneje ſwiateje ſzepipnoſcze, poſornoſcze a luboſcze k Bohu, kaſtuż njezawinjenia kħudoba Božim lubuſčkam dawa, a ta żona hlađasche na ſwoje dżecżo z luboſcżu, kotraž do maczternejše wutroby jeno z njeħies so wuliwa. — Knjeni Njemanska nicžo wo tym njewidżesche, jeno iich rycze móžesch słyschecż.

„A netk maczzi hlađaj, ſhoto sym eži pschinjessa. Tu por ežriji za Körlu, ſhowam je tudy za khachle, hdyż pschinidże, dyrebi je pytač; w kózdyム ežriju je kifta wina; tebi sym pschinjessa cżople nohaċi a mały zaħawl, zo ſej hlowu ſtökčika njeħi, a tu něchtó ſkódkich plackow za twoj kafchel."

„A ſhoto praji twoja knjeni, lube dżecżo?"

„Hlađaj, na te najlepſche bętch pschi samym zabyłka", zawała Hanža eyle zwjeseleна. „Nó jeno ſej myśli, maczzi, dżensa rano na bożej mischi sym Boha nutrnie proſyła, zo by jej do wutroby dał, zo by mi pschecz tak rady dowolnoſcę dawała k wukhodej, każ prjedy a dżens pschipołdnju, hdyż sym ju wo wukhōd proſyła, bęsche pschecžiwo mi tak dobrocžila, zo ſej ani njemóžesch myſlič."

Pschestaní, pschestaní, lube džeczo! Dosež a nadosež je to za knjeni za durjemi posluchacu. Njemože tam wjac mutracž. Najprijeđe chchše zastupicž do jstwy, netk pač so wjac njeskroblji. Bleda, kaž z wodu polata čeknij z khéki do leša k swojemu mužej, kaž pschebita móžesche lédma dom dónč; tam w swojej jstwi halle padže swojemu mandželskomu wokoło schije a horce sylzy ronjesche.

Po něčim bu zas měrnischa, hijo bě so zacžmilo. Netko zazwoni na svoju služownicu. Ta zaklepawšchi zastupi, zacžerwjenena so pokloni a czakasche na rozkazy swojeje knjenje. „Pschistup bliže, moje džeczo“, pocža tuta, „podaj mi twoju ruku!“ Služowna požogi swoju tschepotatu ruku do něznejne běleje rucžki swojeje knjenje. „Moje lube džeczo“, rjeňta, „ty sy netko pola mje tsi njedzele a wjeseli mje, zo móžu eži prajicž, zo sym z twojim dželom a zadžerženjom cyle spokojom.“ Holečyna ruka hischče bóle tschepotaſche. Žda pač so mi, zo nimasch dosež drasty, tu wzmi 100 schěnakow a wobstaraj sej, schtož eži po-brahuje. Rjeplakaj. Pscheječh hischče sej něčto?“

„Bóh tón knyez chcył to hnadnej knjeni zapłaciež“, móžesche Hanža lédma wuprajicž, „ale hdý bych tak njedželu popołdnju . . .“

„Haj, to! sym eži chcyła hischče prajicž“, pschetonhny knjeni jeje rycž, „kóždu njedželu a kóždy swjaty džen móžesch po nyschporje won dónč, hdý pač swjath wječor zwoni, dyrbisč so zas wróćicž.“

Zandželojo scheptachu sej w tej noč w hrodže, zo tam ženje psched tym njeistej dwě zbožownischem wutrobje biloj. (Z Pražského Týdenníka.)

3 Lujžich a Sakskeje.

Z Budyschina. Tudomna tachantska cyrkej bu w zařízenym tydženju zas wo. krasnu wozdobu wjac dohotowana: je to drohotny naſtawk na wulki wołtar z imitirowanohó (džélanohó) marmora wot Hauera w Dreždjanach wumjescen dokonjaný. Najpyšnischí je tabernakel, do fotrohož mosazowe a derje pozłoczené duricžka du. Woža martra na tabernaclowych duricžkach je ze ſtonjowej koſce (Eſſenbein) wumjescen rězana; wulki kſhij na wołtarju horjela je marmorowý z pozłoczenym eželom. Z kóždoho boka tabernakla su tsi dupki za svjate reliktivje wot swjatych Venna, Bonifacijsa, Schczepana, Benedikta a dweju druhuju svjateju.

— Srjedu po jutrah mějše tudy w kolonadach Thiermanec hospičenca towarzstwo Macica Serbska swoju létuſchu hlownu z hromadžiznu. Kunje 60 knježich ze wšchech powołanijow běsche pschitomnych. Dženiski porjad wo-pschimowasche létne rošsprawy pschedsydy, pokladniſa, knihiskladniſa, zarjadnika Maciežnoho domu a zastupjerja Delnjołužiskoho motrjada. Zarjadowanjo Maciežnoho domu wjedże wustojinje k. referendar Mütterlein (netko hischče na ſudniſtwje, kij chce so tudy hafo advočat zasłdlicž, schtož by Serbam jara spomožne bylo), za cjož bu jomu zaſlužený zjawný džaf prajeny. W někotrych wsach je so za nowotwárku tutoho doma, fotryž změje wulki wažnoſcž za Serbow, hromadžiko a su tež někotre wjetſche dary pschitké, hafo n. psch. wot k. kublerja Brody z Dženicec 100 m., wot k. Boráka z Hajnic 100 m., wot k. fararja Herrmannia 100 m. Tež je nadžija, zo někotri nahladne dary wotfazaju. Wudalo bě towarzstwo dwaj zechiwkaj Casopisa, w kotrymž su wažne powěćze ze Serbow. W krótkim wuda so knižka „Trójniki“. Mjez nowymi ſobuſtawami su tež někofsi katholsch Serbjia. Dokhodow bě loni 2499 m. Zamozjenjo je so wo nimale 2000 m. pschisporilo, tohorunja knižownja. Pschi

nowowólskie wuzwolishu so wotstupowach knieža z nowa, na wuprózdnjene město pak wubrachu sebi pschitomni k. dr. Grólmusa, wýchschohoho seminarškohu wucžerja. Psihi wschelakich namjetach žada so wosebje założenjo konferency serbskich wucžerjow. Nižch towarzstwo zbožownje dale skutkuje!

— Krasna Zutrowniczka lětuskoho lěta běsche kschijerskim processionam prawje w hódź, a su těsme wschudžom bjez schkody so dokonjaše. Běchu tež lětša došč derie zaſtupiene a mějachu Šehročzanski 72 porow, Šulowski 74, Malbicežanski 36, Radwoński (kiz mějesche lětka přeni króč jara krasne nowe „Bože horjestaczo“) 21, Wotrowski a Njebjelčanski podobnje kaž loni. — Tež w němškim džele Hornjeje Lužic běchu tute processiony (tam „Saatreiter-procession“ wjenowane) prawje nahladne. W Königshajnje po dokšim pschetrohnjenju lětša zas přeni króč duchowny, kniež kooperator Čzornak, ſobujejchacše.

— Wutoru 14. hapryla wjeczor $\frac{1}{2}$ /7 hodź. bu w Grulec zwonoliſteńi w Małym Wjelkowje wulki swj. Michałowy zwón za Bacžoušku cyrkę laty. Ti druhe za cyrkę poſtajene drje so za dwě njedželi zlija.

3 chłoko swęta.

Němska. Zutrowne zwony su katholškim wobydlerjam Pruskeje měr zwonile, z najmjeňšha su we wschelakich nowinach zaš nowe nadžije na sfonzenjo zrudnych cyrkwiſkich wobstejnoseżow wubudželi. Jedna so w tu chwilu w Romie wo wobsadženjo Kölnejanskohu archybiskopſkohu ſtoła. Dokelž pruske kniežerſtwo „wotsadženoſho“ archybiskopa Melchers-a na nihdý wjac njecha pschipóznač, je so tutón hižo dawno zwolniu wuprajil, zo chce wotſtupicž. Rom pak to hacž dotal pſchidla njeje, dokelž pruske kniežerſtwo wocžehnjenjo duchownych njecha cyrkvi do wole dacž. To pak je žadanjo, kotřež cyrkę njemóže puſčejicž, kaž je so czasczistvo wupraſilo a kaž tež kózdy rozomny čłowjek z wocžomai widži. Zo so nětk tak krucze wo wobsadženju Kölnejanskohu archybiskopſkohu ſtoła ryczi, wubudža nadžiju, zo trasč tamne jednania k někotromu zdobnomu kóncej dospěja. Něka, zo by Warmiński biskop dr. Seremenc měl nastupnik w Kölnej bycž, archybiskopa Melchers-a pak swjath wótce pječza za kardinala pomjenuje a do Roma powoła. Bóh dał, zo by tutón nje-porjad ſkoro swój kónc měl. Cžas by był! We wjacorych cyrkwiſach Pruskeje njeſtu Zutry žanhých božich ſlužbow měli, dokelž tam duchownych nimaja a cži, kotřiž tu hiſtce ſu, dyrbja ſo wſchitc ſmíercz dželacž. „Germania“ pſche, zo je nowy biskop za Kölн hižo pomjenowaný, zo pak ſo halte kónce tohole měsaca wozjewi. Tež so w nowym biskopu za Hnězno-Poznań jedna. — Za Huenowu namjet wo nałożowanju wuzbuktka žitnoho cła za woloženjo gmejnskich cježow budże tež pruske kniežerſtwo, kaž nowiny zavěſčuju.

— W Mnichowje je židowski rycznik dr. Guggenheimer do katholſkeje cyrkwe pſchestupil.

— Kaž je znate, maja w Gotha pěc za palenjo cžělow. Psched krótkim wumrje tam wýchſchi dwórski předař a generalny superintendent dr. Schwarz. Tutón kniež bě jedyn z hłownych zaſožerjow protestantſkohu zjenocženja („Protestantenverein“ — liberalnogo wotrjada protestantow) a je zjawnje přet, zo je Jezus Chrystus Syn Boži a wérny Bóh, tež tajſi katechismus wudał, w kotrymž tak wueži. Po joho poslednjej woli bu joho cželo (w martrownym tydženju) ſpalene, a duchowni běchu tam w swojich

hamtskich drastach pschitomni. W Bruskej je to protestantskim duchownym założane, pschi spalenju čželov w hamtskiej draszcze pschebywac̄. Tohodla „Reichsbote“ na gothaškich duchownych pisa: „Cži knjeza su so swojoho generała doſtojni wopokazali! Wczora psched pječu w duchownskiej draszcze — a jutſe psched rowom Chrystusowym w teſſamej draszcze!“

Belgiska. 9. hapryla swjecžeske kral swój 50. narodny džen, kotryž so woſebje w Brüsselu jara swjatočnje wobendže. Tež austrijski krónprync ze swojej mandželskej (džóvku belgiskiego krala) běſe na wopryt pschijel. — Za hamžowoho nuncia w Brüsselu je kniez Ferrata, kž bě haež dotal pomocník hamžowoho zapoſlance w Parizu, pschishol. — Pschi najwyššich sudniſkich dworach w Belgiskej je hiſćeje 106 liberalnych a swobodnomulerſkich najwyššich sudnikow a jeno 20 katholickich! — Minister wojniſkich naležnoſćow Pontus je we wokolnym liseže porucžil, zo ma so wſchém wojakam dokonjenjo jich jutrownych winowatoſćow wołoziež.

Francózaska ma nětko zas nowe ministerſtwo, nětko w ſymnate za čas noweje republiki! Pschedsyda je Brijson, znaty njepſcheczel katholiskeje cyrkwe a hlowny swobodny muler. Z toho a zo je minister rozwuczowanja Goblet, zažrany njepſcheczel cyrkwe, maja so katholikojo mało dobroho wot nowoho ministerſtwia nadžijec̄. To hiſćeje so ſchwaluje, zo ma měrniſchi Freycinet zwonkowne naležnoſće. Z chyla je nowe ministerſtwo Němſkej mjenje pschecželne haež dotalne. To budże cžim wažniſche, jeli so dopjelni, zo Francózaska w Tonkinje z Khinesami měr wobzamknje, kaž so nětko pschibotuje. — W Lyonje je so 20,000 muži zhromadžilo, kotriž so pschecživo wotſtronjenju kſchizow z lečhowow stajachu; nětko je tež 30,000 žónſkich ze wſchěch powołaniow pschecživo tomu wustupiło.

Zendželska a **Ruska** hizo dlejschi čas w połodniſciej Afiji, w Afganistanje njepſchecželsch napſcheczo ſebi ſtojitej. Ruska je z Afganistanom wójnu zapocząka a pschec dale a bliże ſtupa k Indiſkej, hdźez ſu Zendželczenjo z knjezom; psched krótkim je rufski general Kamarow Afganeshow zbil, zamotwia pak so z tym, zo je k porażcy nuzowany był. Krajki kónc ta wę woznije, njemóže ſo wiđež, węſte je, zo ſo Ruska kruče broni a tež Zendželska. Tež piſaja, zo je tutu hizo z Turku ſo chyla zjenožiež, zo pak je tuton wotmořiš, zo we wójnie, kž trjebaſ wudvri, neutralny wostanje (na žadyn boſ njestupi).

Wſchelcžinu.

* (Schto ſeže ſpny muž njemóže!) Holasec bě na polu ſo nadžékaſ a pschindže tak hlódn domoj, zo jomu w žłdku rězaſche; by ſo radý do polcom dobył do Božoho kħleba a do ſchinki. Ale žona kħodžeske pola Holasec w kħolowach a noscheske kluč ſi polcam pschi ſebi. Runje bě k Faſlikec čeče na bjeſadu ſkocžila, wo muža, cželedž a ſwaežinu ſo njestarajo. Holas pōſceze holcu k Faſlikecom po kluč ſi polcam. „Ja wſchaf hnydom ſama pschindžu“ — tak džeske wona trójcy, hdźż bě po niu a po kluč ſlane. Na poſledku rozhněwa ſo tola Holas, hlód ežiſchęſe bôle a bôle. „Pſchimicze — porueži hólcam a holcam — naſcha drje džens domoj njedónidže — pſchimicze polch a donjeſe je k Faſlikecom, zo wam tam woežini.“ — Hotowe bu, ſchinka a kħleb a ſmjetanowe horney, wſcho bě pſhemietane a pſhemieſhane, hdźż k Faſlikecom pſchinidžechu. Holasowa pak ſo mało njestróži a wot toho časa je cželedži a lubomu mandželskomu jědž ſkocžila pschec w swoim času. — ſ.

* Młody muż njestaraścze so wjele wo młodu mandżelsku a sydaszcze rady hacż po 12 w kocząmje. To mjerzašče młodu żonu; wona zamknij wjeczor durje a taſ dyrbięſche muž, njech chętſche abo nic, někotre noch pod kólnju hacż do ranja kampirować. „Muž je pszech muž” — myſleszche pak pschi ſebi, hdvž bē ſo jomu trójcy taſ zechlo; na ſchtwórtu dzeń wuzběhny, hdvž popoldniu do kocząm dżesče, khežine durje, wozmij je ſobu do kocząm, a wjeczor pschinjese je zaſy na kribiecze ſobu dom. To czinieſche młoduej żonje žel, zo je muzej taſtu robotu na ſchiju powiſla; wona poczinaszche z mandželskim pokorniſho wobkhadzec, a ta to bē — tale pokornoſć, kotaž młodoho pohnu, zo wjach do kocząm njeſhodzecze. — ſ.

* (Shto chcesz wuknyc?) Nan: „Turko, praj mi, ſhto budżet ty wuknyc?” — Nano, ſhto budu wuknyc? — „Haj, ty dyrbiſh rjec, ſhto chcesz być, hacż pschekupe, abo wojał, abo lekar, duchowny abo advočat.” — ſhto dha bych to czinicz dyrbał? — „Liczbowac, exercirowac, ſtudowac.” — To ja njemóżu, nano. — „Na, chcesz traſa hantvar (rjemieſlu) wuknyc a pilnje dżelac?” — Dżelac — nano, to tola njemóżu. — „Alle hólce, k čomu dha taſ měniſch, zo maſt ſchil?” — Nano, mi ſo zda, zo mam ſchit za prawje woſebnoho barona.

Naležnosće naſoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 270. Jurij Šołtka z Rachlowa, 271. 272. z Różanta: Jakub Domaška, Jakub Horjenja, 273. Jan Kętan ze Sł. Boršće, 274. wučeř Jan Rězak w Zdžeri, 275—277. z Pěskę: Jakub Bjarš, Jakub Klimant, Jakub Bělk, 278. 279. ze Sernjan: Pětr Žur, Jurij Swejda, 280. Jakub Klimant z Łazka, 281. 282. ze Smjerdzaceje: Michał Matka, Haňza Ledžborec, 283. Michał Robl ze S. Pazlic, 284. Jakub Leňs z Njebjel'čic, 285. kooperatör Franc Čornak w Königshajne.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 573. Michał Robl z Pazlic, 574. theolog Michał Wjesela w Prazy.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 77,506 m. 35 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: „Najswjećiſa Wutroba Jězusowa, smil so nadé mnū!” z Kukowa 100 m., zbytkne z Różanta 3 m. 6 p., ze Sernjan k česci Wutroby Jězusoweje 30 m., z Łazka 3 m. 75 p., njemjenowany ze Smjerdzaceje 3 m., z Różanta 3 m., K. z Pěskę za njeboh staršej 3 m., ſlužowna z Khróscic „Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!” 3 m., Mikławš Bjeđich z Radworja 2 m., wot přenjowopravjeſkih džeci z Wotrowa 6 m. 55 p., Jakub Nuk z Różanta za so, swoju żonu a džeci 30 m., njemjen. z Miłoćic 3 m., M. H. z Čorneč 3 m., k dorunjanu 29 p. — Hromadze: 77,700 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8646 m. 50 np. — Dale je woprował: S. 1 m.

Hromadze: 8647 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Wozjewienjo.

Piatk 1. meje pónđe procession z Khróscic na Budyschin do Filipsdorsa. W Khróscicach je Boža mšcha rano w 5 hodž., po ſotrejz ſo procession na pučz poda. By derje bylo, hdvž by kózdy doma k ſpowiedzi ſchol, ſchtož može.

Přispomnjenjo. Dokelž ſu wſchē processiony w „Krajanu” zapisane, njebudža ſo w katholſkim Poſole dale wjac woziewiec. **Kantor.**

Ratholoski Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihaſni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 9.

2. meje 1885.

Lětnik 23.

Féđja.

Werna starivza z ruskoſo narodnoho živjenja. Po čeſtikim pschelozku wot I.

Hdyž běch hiſččeje tajki hólczeč, jězdžesche w naſchej krajinje starý klamač po wsach, kotoromuž wſchudžom „Féđja“ rěkach; tajke ma ſwójbne nijeno, to nichto wěđzał njeje, a tež to nichto njewěđzesche, zwotkel je wón byl abo hacž je hdy ſam ſwoje hoſpodařiſto wo měl. Keltko je pola naš tola tajkoho drobnoho, bjezdomnoho, woſolocžahacoho ludu, kotorž wot nikoho wotwiſny njeje a nikomu wujitny! Mohlo by ſo zdacž, že je Bóh tón ſenjez tute ſtworjenicžka po zemi rozpjerschil a na nje zabył; nihdže ſo njezasydla a nihdže nimaju domizny.

Féđja jězdžesche wjes wote wsh. Eſti abo ſchtyri króč wob ſeſto pschi-jedž wón tež k nam ze ſwojim woſyčkem a hubenyim ſonikom. Na wožu mějſeſche wulſi witkojth korb połny wſchelakich drobnoſtikow. Dobry jomu nichto njeběſche; živjeſche džé ſo bóle po židowſkim abo cyganskim waschnju, do kotorož ſo ruski rólnik rady njethla. W ſwojej zmorsheſenej čzapcy, doſhím trundlatym liſhčejim kožuſche a ze ſwojim ſpôſhiwym, mikotatym poſladnjenjom běſche nekoſkomu dundaike podobniſchi, dyžli čeſtnomu ruskomu rólnikej, kotorž je ſtajnje pschitoſtijn: w čapcy a wowczim kožuſche; runjewonsch a wjesele wón koždomu do wocžow hlađa. Ludžo tež praſachu, že može starý klamač khodojeſicž a kuzlacž, a wſchelake druhe njepěknoscze, dokež ſu tajch dundaikojo wſchitck we tym jara wuſtojní. Nimaļu podarmo na dnje w korbje wulſe knihy, piero a tintu a wulſe bryle, pschez kotrež na tsi mile daloko wſchitko wiđa; wſchudžom ſo dundaiju a wo wſchém wěđža. Z turymi du ſpacž a z honacžom ſtaraja a jedu dale — tohodla je bjez džiwa, že ſo ſtotej a ludžom wot jich poſladnjenja stanje. Na knježich dworach hiſččeje hóřče wěch wo klamarju powědachu: něhdejzuli, hdjež je wón pschez noc wostał, ſu ſo ſleborny grat na blido abo podobne wěch zhubiſe. Wſchity, ſlužobniſtwo

a češeldž, su padusčišto na klamarja storežili. Tež vo tym je so powědało, zo je wón žałostny wopisć, zo su joho wjac króč na pucžu pod swojim wozom ležacoho wiželi. We wjesnych korezmach so nic najmjeńsche stało njeby, do cžohož Fědja njeby sobu zaplečený był; po dolhym wuwiedowanju a hawtowanju, druhdy tež za wlosy čzahaju su winu stajne na njoho zwjedli; wón by wschtiko dyrbiął wutunkacž: „ton tajki hinajsci mjelečacy, zafalky pschi-thadnič.” Tež džeczi so často schřeče a hwizdajo za nim honiachu a druhdy bychu so tež z kamjenjem do njoho dali; wón pak by jeno pokornje swojego rawska pohonjał, zo by jim tak rucze hacž móžno wujel — ludžo prajachu: „kaž čłowiek bjez dobroho swědomja”. Z jenym słowom: čęstny čłowiek so njerady z nim nasadžowaſche.

Wyrnie Fědju nictó radu njewidžał, ja běch jomu tola dobrý; je džę mie něhdyzkuli zwjiesek, hdyz běch hisčicę mały. Wjeslach so kóždy króč, hdyz běše čas, zo dyrbjesche starý klamar zašy pschijecž. Druhdy, hdyz wón psched róznym časom abo wulkim swjatym dnjom pschijel njeby, by kóždomu bylo kaž by rjeſt, zo su swjate dny někakse pošoječne. Kóždy króč by tam hido na pschedwjeſor był. Wsče stawy bychu mi z wjeholoscu hraſe, hdyz bych schęzerlawki joho konila zaſtyſhaſ; njemóžach doczkaſež, zo jeno by Fědja ze swojim korbo hido nutſka był, hyrnie wón tež khwataſ, zo so jomu wulfi kožuch tak woſolo nohow zaſchliwowaſche. Storo cykli dom so hromadu zbeža, hdyz by wón swój korb wocziniecž poczaſ — ſlužowne holcy z radoſcu jeno phrijachu, wobſtupichu joho a kóžda čzahasche někto druhe z korba: rubiſhka, ſchtryczki, jehly a cworn, a wschelake druhe drobnostki, pschi tym joho dréjo, zo dyrbi prawje tunjo dač — jena pschemoh druhi. Nějčerpnje ſhm pschedy čzakaſ, njebudže-li ſtora mału, mi derje znatu ſchinku woczinicž, fotruž wějſeſche na dny, hdžez běchu wschelake hrajki. Hdyz běchu mi druhdy kroſhki wuletaſ a nictó mi pjeniez dač — njechaſche: to mi Fědja hnydom na wocžomaj ſpózna a ſobuzelnje z bokom na minje poſladowaſche. Něhdyzkuli by mi tež tulſte nožiki a ſuzdalke piſane moſowane wobraſki, fotrež so mi jara lubiachu, na požęzeniſ daſ. Poždiſiſho je mi tež knihi a wschelake khlóſhczějenki noſiſ. Stajne, hdyz by klamar pschijel, by ſo naſch nan po-khurit, a tež joho ſchoſar by ſo hnydom rožtcherjedziſ a jara wažne bjezwocži činiſ.

Tak khetse kaž běſe po kupi, zruna klamar swoje węch a bjez kolidženja wotjedże — ale z wocžow puſčejili joho ženie njebyhmy, doniž z dwora njebe. Často ſhm joho wobžarowaſ, zo jomu nictó njepomha čęzki korb na wóz stajicž. Něhdyzkuli čyčich swojego pschedczela zakitowacž, ale ženie ſebi to njezwazich; wědzach džę, zo je podarmo někoho hajicž, na kóždy kóždy džerži.

Hdyz běſe Fědja poſledni króč pola naſ, běchu poſtinich; pschedzje khetro požđe psched wjecžoram. Wsče runje prawje hroźny čas, a wetr za-khadžesche cykli džen ſe ſněhom. Prjedy hacž z dwora wujedże, poſladowaſche wob čas na njebojo, potom ſo mje trochu ſtrachocživje woprascha, byli ſměl w nocu pola naſ ſe swojim konjom w konjencu wostacž. Bežach i maczeri, a hdyz jej prajach, wo ežo Fědja žada, zaſtroži ſo wona, nan pak hnydom kruje wotřečza, zo tu wostacž njeſmě. Starý klamar nic ſlowečka wjach nje-praji a wotjedże. Ja ſo khetse za nim puſčejich a joho doſczahnywſchi ſhepnyh jomu do wucha: „Wujo, mlynečch maya proždnu kólnju, wěch, tam pola puſčejadla, tam by možli w nocu wostacž!” — „Mějče džak, młody knijeſe”, prajeſe Fědja, „to je wschtiko jene — někak drje ſo hacž do města dowleku.”

„Alle pschinidže-li wichor a tebje na puczu zavěje — schto potom?“ „Nicžo wo to, mlody knieže“, wotmołwi staruski potornje trochu z ramjenjomaj sczahujo. „Schto by sebi z Fědje schto sczinił — mólczkoho blecžka je mi na Božím swěcze trjeba, a pschinidže-tež do njezvoža, njebudže tohoda nítomu hórie.“ Ženje starý Fědja telko z jenym dychom ryczał njebe. Wróćzich so zaſy domoj džiwajo so tomu, schtož běch skvščał; njemóžach wěricz, zo by kamar žly, njeknicžomu čłowjek bycz možł.

Nazajtra so swojeje prostoty hanibowach, hdźż nan do jistwy stupiwschi zawrěška: „Bohu džakowanu, hólcze, zo na tebje džiwał njejšym — to je schwarny thadla tón twój klinkotath Fědja, sy sebi schwarnoho pschecžela žhladał!“ Potom nan dalek powědaſche, zo je w zańdzenej nocy něčto pola naschoho ſuſodnoho kublerja wohén zatyknył. Maſch ſuſod žaloſtrne ſurowje z rólnikami zahadžesche a běſche z nimi ſtajnje w pschekorje. Mój nan hinač njemyslesche, hacž zo je to tón njeknicžomu Fědja zworał, kotrohož bě pschi ſamym hospodowal był. Woprawdze ſu joho na zajtra njedaloko wotpalenoho kubla w jedlowym leju so dundaccho lepili. Sudniſtvo je potom cyku něc psche-pytalo, ale njeſtuk jomu njeje možlo dopokazacž. Podhlađ je ſo potom na jenu žonſtu, Alulinu, wobrocžil, kotraž je pola tamnoho kublerja ſlužila a tón džen psched zapalenjom ze ſlužby wuhnata była. Pschi wotěńdzenju je wona hospozh hrozyła, za czož je ju ta nabiła. Domoj do swojeje róđeje wšy pak je Alulina hakle na zajtra rano pschischi a njeje ſo možla wsprawniež a dopokazacž, hdźje je w nočy była. Sudniſtvo je Fědju zaſy puschežilo z napominanjom, zo by ſo polepschił, a pschikaza jomu, zo dyrbí ſo do ſuſodnoho wotrjeſa pschecžahnycž.

Za tsi měsacy běſche zjawný ſud; njesměrnje wjele ludži běſche ſo na njón zechlo. Mój nan běſche za ſwědka požadany, dokelž běſche Alulina joho přjedawſcha njewólnica. Nan waža mje ſobu do wotrjeſnoho města, ale pschi-kaza mi, zo dyrbju mjez tym w hoscžencu docžałacž, doniž ſo wón njevróčzi. Alle ja njejšym tohoda ſobu chył, zo bych tam w hoscžencu ſedžo zhywał: chył zjawný ſud wohladacž. Lědma běſche ſo nan wotsalił, zbehňnych ſo tež ja a ſtupach nazdala za nim. Pschecžishežach ſo pschez wulku mniohoſez ludu do ſudnich a ſchwawſchi ſo pschi durjach za wulki pjecak, ſlědowach na-najledžniſcho cyke ſudženjo. Na wſchitko, schtož ſo tam ſta, dopomiuju ſo džensa hisheče do najsnadniſich drobnoſežow.

(Psichodnje dale.)

Khoschežo za braschku.

Starý zemjanek ſo na nicžo tak wjele njemjerzache, hacž na hlupe a wopicžite waschnja, z lotrymiz ſo mlode zemjanske holcy wocžahnū. „Ženicz ſo ſměch — praji ſ swojemu ſynej —, to pak eži praju, njeſchivjedž mi tajku wopicu do domu, kotraž pschez khoschežo radscho panje, hacž zo je zbehňje!“ Młody zemjanek wěžesche, zo nan derje měni. Něhdź pscheprosh zemjanske ſwójby z cykleje wokoſnoſeče ſo wulkej hoscžinje. Po wobiedze cžiſny ſe za-myſłom khoschežo přeti pschez ſchód a na to pscheprosh pschitomnych, zo chyli z nim ſobu do zahrody hicž, zo bych ſo tam pschekhodžili. „Wěſh ty — rjeknu ſo ſmějo ſ towarschej —, te khoschežo na ſchodze je mój braschka; holca, kotraž je zbehňje, hdźż po ſchodze dele pónížem, ta budže moja man-dželska.“ Wſchitcy ſo zbehňu a du po ſchodze dele, wſchitcy widža khoschežo na ſchodze, wſchitcy ſo tajkomu njeporjadej we wosobnym domje džiwaja, ta

a druga kopynie z nohu do khoscheja, tola je zbehnyež, to mohk so khribjet žlamacj. Cyle na posledku pschinidže pschijstojna holczka z khudeje zemjanskije swójby: khoschejo widzeč, je zbehnyež a do kuczika stajiež, to bě z wokomikom.

Młody zemjank je słowo dzeržak; lěto pozdžischo wjedzescze holcu, kotaž bě khoschejo zbehnyka, halo młodu mandżelsku domoi, a żadyn z njej su toho kacž měk njeje, zo lépschoho braschku měloj njeistaj, hacž — khoschežo.

Tak triceti so ródny m holcam, dokelž ródnoscž je najlepšcha p o m o c, kotaž móžesč do mandżelswa ſobu pschinjescž. — s.

Raz bajku!

W starodawnych czasach bydlesche w móliczki khězech schedziwce, kowar. Bě czas žiwenja sprawny a pobožny muž był. Pschi khězech hajesche zahrodku, w njej schtomu, kwětki, zela, to bě jomu radoscž a wotpocznik po swiatym wjedzoru, hdźż móžesče ſriebd nich khodžiež. Něhdź bě so prawje nadželał a ſedžesche, hdźż bě skłonco w Boži domček schło, na lawce psched durjemi. Tu pschijeha po droz̄y cužbnit, ſkoči psched kowarnju z konja a proschesche kowarja wo wodru k pieczę. Kowar joho ſchęzedrie pschija, proschesche cužoho, zo by pschez noc wostał, ſchtož tutón tež ſejini.

Cuzý na konju pak bě Boh luby kniež; rano so z kowarjom rožohnujo džesche k njomu: „Wuprosh sebi wote mje za twoje hospodowanjo hnadu!“ Kowar pak mějesche w zahrodach kruschwinu, dobru ekornicu, do teje jomu jara khodzachu a wón so na tym rudzesche. Tak wuprosh sebi kowar pola Boha luboho knieza, zo ſchtož pakosežo na schtom zależe, z njoho deſe njeſmě, dónž so jomu njeđowoli.

Po khwili pschinidže smjercz na staroho kowaria. „Rady póndu z tobu, luba smjercz — džesche kowar — ale wěšč ſchto, załez na tu ekornicu a pschinies mi něchtu kruschwow, zo pojém, předy hacž wumrju; ſhm starý a njemóžu ſam wjac na nju doleſcž.“ Smjercz bě duch na schtomeje a pocza ſchęzipacz; kowar pak zawała: „Někt wostanjesch na schtomeje!“ A wboha smjercz bu k schtomej pschiluziana. Z hłodom je na nim wſčě kruschow zjedla, kowar pak njewumrje a tež hewaf nichto na zemi, dokelž bě smjercz jata.

To bě zły njeſcheczel jara zrudny; dokelž nichto njemrějſe, njeſchinidže tež nichto wjac do hele. Tuž bu rada w heli powołana, ſak mohla so smjercz z kruschwinu wuſtobodžicž. Po dolšim wurdżowanju żarwka Pipifax, mały ale jara lešny djabol: „Wěſeže ſchto, ja wěm, ſak smjercz ze schtoma dele zwabicz, a ſchtož ſmū tute lěto na duschach pschisadžili, to nakhwata ſo bórzy zaſh.. Lucifero — ryczesche mały djabol —, th' nach mócný wjedziczerjo, natwar mi na zemi khězku, pocznu w njej palenc palicž!“ Na tym bě wulka wjeſoſcž w heli a Pipifax bu ke kowarzej poſłany. Wón proschesche, zo by tola smjercz ze schtoma puſchcžil. Kowar praji: „Mojedla, ale to jene ſebi wuczinu, zo mi ženje wjac na ſchiju njeſchileže.“ Tak smědzesche smjercz ze schtoma, na kowarju pak moch njemějſe. Za to pak mějesche čzim wjac džela na zemi wot toho czasa, zo ſo palenc paſi.

* * *

Smjercz a djabol drje we wiždomnej ſchaltnoſci po zemi wjac nje-khodžitaj, kąž w starych czasach; w palencowej bleschi pak zawaſawataj ſebi ruch a zawaſawataj — dusche. — s.

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaz je so zańdżenu njedżelu w tudomnymaj cyrkwiomaj wozjewilo, chce hnadny kniez biskop lęsha swiatki pónadżelu w tachantskej cyrkwi swiate firmonianjo wudżelecz. Koñsiz hisczeje firmowani njeſju, moja so zapisac̄ dac̄, a to Serbja pola k. kaplana Skale, a Němcy pola k. Schönbernera, njedželskoho przedarja tudy. Wuczba budże na tjoch sczehowacych njedželach a to za Serbow w serbskej cyrkwi po nyschporje, a za Němcow w sali tachantskeje schule tež po nyschporje.

— Kaz styschimy, je so za Baczoński cyrkej postajeny wulki zwón, wondy laty, cyle derje poradził.

— Tudemny katholski wuczejski seminar bě 23. hapryla hako na narodnym dnju Joho Majestoscze krała Alberta w tudomnej katholskej towarzachi woſebitu swiatocznosci, wobstojacu z hubzby a džiwadla, zarjadował. Hubzba wobstojesche z ouverture do Ifigenije wot Glucka a někotrych mjeniſtich fruchow mjezjenotliwymi zastawłami džiwadla, wot hubznoho wuczerja a wuczomcow jara wustojnje wuwjedžonych. Hako džiwadlo so hrajesche Götthe-owa czinohra „Iphigenie auf Tauris“. Kruch sam je jene z naislepskich dželov mjenowanego němskoho baſnika; hacžruniež na vohanskim podłożku, dokesz je kruch ze stareje grichiskeje historije, su joho woſoby tak czesczomne a wuprajene zasady tak dobre, zo tež kichesčanske pscheswědczenjo spokojeja. Jara czekki kruch bu wot 5 wuczomcow z wulkej sweru a cyle wustojnje wuwjedžony, tak zo dybci so zarjadowacomu wuczerzej a joho wuczomcam wšehe pschipóznačzo wuprajic̄.

— W Kusowje je w nocy wot 21. k 22. hapryla w Budyskim pschedměſčezu pola pschetupca Michała Wujescha na hisczeje njezname waschnjo woheń wudýrik. W trótkim rozpſchestrje so woheń na wobſedženſtwa Michała Wujescha, Jana Korchy, Mereczyna Scheiby, Augusta Beckera, Michała Kreuza, Jana Comaka, Michała Comaka, Jana Dubawy, Jana Reisa, Matija Hadama, Jana Scholty a Franca Kreuza, kotrymž so wšcho spali, z wjetſcha tež cyka domjaca nadoba. Jeno Augustej Beckerej a Michalej Kreuzej so domske zdžerža. Spomožnomu prówanju ſkawow je Spal a woſebje ze Guls̄hac so poradzi, zo bu hisczeje dalschomu njezbožu dowobarane.

Z Draždjan. J. M. kral Albert a kralowa Karola staj w tu khwili w Bellagio. Tute město w Hornjej Italſkej pschi krasnym jézorje Como a cyka woſeknosć je krasny kruch zemje, hdźez mnogym nałożenu strovotu zaś wobnowicž pytaju. Tež Jeze Majestoscej pschedbhywanjo w strowej a krasnej krajinje jara derje czini a je nadžija, zo so wysoła knieni, kotrejž bě doſki pucz trochu zeschlodžał, cyle poſyljenia zaś domoj wróci.

3 chłoho swęta.

Němska. Tež lęsha je w pruskim sejmje Windthorſt namjet stajif, zo by „khlebnikowy zakon“ („Broktorbgeſetz“, po kotrymž je stat katholskej cyrkwi winowate placzenjo zapowiesi a woſebje w pónańskiej diöcesy hisczeje hacži) so zbehnył a zo by so kóždomu katholſkomu měschniſtej dowolilo, Wožu mſchu džeržec̄ a swiate sakramenty wudželecz. Tež lęsha je zaś wjetſchina sejma wobaj namjetaj wot poſkaſata, hacžruniž sej žadny zapoſlanc z kajtejezuli stronj wjac njeveri bjezbózne zaſtonje zaſtupowac̄. Tak dha wostanie tež dale w Bruskej z najkruczitskim khostanjom (z wopolazanjom z Němskeje) wob-

hrožene to, schtož je kóždy katholík po swojim swědomju winowatý cížnicz, imenujíc cížež tñorych doma wobstaracz. Halle psched krótkim je pruske kniežerstwo za to skutkowało, zo by w Ástrich nad Rongom kóždomu dwołone bylo, po swojej wérje žiwý bycz — a doma žada sebi tesame kniežerstwo za to dopjelnjenjo wuměnjenjow, kotrež dopjelnicz kóždomu swědomjo zafazuje. Tohodla tež Windhorst w sejmie ze sprawnym rozhorenjem prají: „Szym pschedswedzheny, zo z wutroby wszech katholitow cyłego kraja ryczą, hdyž praju: To my njejsmy wočzakowali! To pak dyrbi nam prawidło bycz za nasche dalsche zadžerzenjo . . . My chceemy muž pschi mužu dale wojovacz, z niczim so njechamý dželicz dacz, kruči a swerni, kaczych smy džens a pschech w centru byli. Wércze mi, njebudzecze ani centrum ani joho pschedzelow w kraju, kotsiz su je wuzwolili, w tejle pschezjenoſezi někak kažhez moc, hiszheze bólne pschezjene a kruče budža za swobodu cyrkwe dale wojovacz. My pak chceemy so tróštowacz z dowéru na Boha, kiz tola na posledku podendženja wjedże a mócných zemje pak t rozomej dowiedże pak khosta tak, zo so skonczenje wscho wobroczi, njechamý pak tež Boha proſycz pschedstacz, zo chcyk nam dale moc a sczérypnoscz wobradžicz, to zniescz, schtož so nam nakladuje. Zabycz pak tuteje hodžinu njechamý.“ — Za namjet hłosowaczu swobodnomyslni (potrocžnici), konserwativni nic. Zadym dźim toho dla, zo katholitojo w Pruske tutych podpjeracz njechadža a njemóža.

Ástraria stoji w tu khwilu psched nowowólkami za reichsrat (fejzorstwou radu). Wsche strony so zapieraja, zo bychu nic jeno w starej moch zaś do nowoho sejma zaſtupicz, ale tež nowych mestow pschedobycz mohle. Prawa strona nadžija so na pschibyt 20—30 sydłów, schtož traſch njemóžne njeje, dokelž so liberalna strona najſferje rozdželi.

— Archywójwoda Franc Ferdinand, fejzorowy wnuk, je do swjatohó kraja pschipuczowawšci wsche tamniſche hłowne swjate mestna w Jeruzalemie a Bethlehemie wopytał.

— Z Wjelehrada. Jubilejki džen, 6. hapyyla, smjercze swjatohó Methodija, archiskopa, japoschtoła Słowjanow, je so wulkotnie swiecžil, kaž tež cyka oktava abo tydžen. Kóždy džen mějesche swjatoczne Bože služby jedyn biskop abo prälat; kóždy džen běchtaj dwé przedowani. Ludu bětche njeſměrnje wjele. Na 12. hapyyla bě na 30,000 pschedtomnych. Mjez nimi běchu tež něotre processiony z němskich wosadow, kotrejmiž so woſebje przedowasche. Wopravianych bětche pschez 15,000 w swjedženſkim tydženju. W cyłej Morawskiej běchu swjedženſte wohnje na horach, woſwětlenjo domow, tselenjo. We wszech cyrkwiach běchu swjatoczne Bože služby, processiony, we mnogich towarzistwach běchu wopominjeniske zhromadžizny. Na oktavu 5.—12. juliia tohole cyrkwiſkoho jubileja wočzafują na Wjelehradske wjele processionow a puczowarjow ze wschelakich słowjanſkich krajow. — Wot katholiskeje cyrkwe dželeni Słowjenjo su jubilej swj. Methodija tež jara swiecžili, woſebje w Rusowſkej a Bohařiskej. W Petersburgu bě fejzorska swójba píchi swjatočnoſezech, w Sofiji tohorunja krajny wjerech.

Italika. W Romje bě dotal waſchnjo, zo so woſebje w jutrownym času na jswjecžiſchi sakrament te tñorym w swjatocznym času njeſeſche. Męchnik z Božim Čelom dželiche pod njebeſami pschedwodžan wot cyrkwinych služownikow, kotsiz mějachu swéczki w rukomaj. Tež wjèle wérivych so tajkomu swjatocznomu czahej pschizamłowachu. Tele starodawne, cykle katholiske waſchnjo je netko romski měczanosta zaſazał, hacž runiž tež

w drugich miastach a krajach tute pobożne waschnjo dale traje. Pszecžiwo tutej zakazni poda kardinal-biskup wot swj. Piotra kryty protest, w kotrymž wozjewia, lajku kschiwdu tuta zakaznia wjetshomu dżelej Romjanow czini. Też same liberalne a cyle njechrwinske czasopisy to zasudzeja. Jedyn z nich piše: „Smędza-li monarchistojo (pschiwińskich królowstwa) z hudybu a khorhowiem po měscie czahńcę f pomniku Wiktora Emanuela, a hdyż je republikanam dowolene, zjawnie wopominieczo Mazzini-a a Garibaldi-a swiecžic: czohodla njedyrbjało dowolene bycž, měschnię a wěriwym, pschewodzec Boże Cęelo? Schtoż je jenom u dowolene, dyrbi też dowolene bycž druhomu! Italſka wschak ma dwoju měru.”

W Afganistanje je hiszceje czicho — na tak dołho, njemóże so prajic. Zendželska a Ruska drje so jednatej, hiszceje bóle pak so brónitej, czohoždla so tamne jednanja wschem trochu dźiwnie zdadzą.

Wszelczizm.

* (Porst Boži.) Loni w lécie poriedzachu kryjerio jenu třechu w Prazy na Wujęzdzę. Jedyn dželaczeń běsche khetro lohkomyslny a njedziwasche na pschikaziju, zo dyrbi kózdy kryjet powiaz nehdze pschimijazany měcz, za kotryž možt so zdżerzec, hdy by so wobshunył. Mischt ronomu tohodla poroforowasche, ale pomocni prajesche, zo sebi njeby nicžo z toho szcinił, hdy by dele padnył a so zarazyl. „Wo dniu a w noch”, prajesche wón, „nimam mera. Sym lěta 1866 sobu we wojnie był, a hdyż dyrbijachny pola Kralohrodca (Königsgrätz) czekajo pschez wodu, mje jedyn wojak na boże dla proszecze, zo bych ronomu tola f brjohej dopomhał, dokelž jocho mocz wopuschczeja, ale ja sym jocho z tesałom na hłonu smotnył. Wot toho czasa sym stajnje wot swědomia kridowaný, zo żanoho wjesela na swěcze nimam.” To dopowiedawski chycsze pschestupicž, ale kivkuy so a padze na haſu, hdyż z rozrażonej hłonu morw leżo wosta.

* Někotre khude žony ze wsi Libnje pola Prahi loni po žnjach na kniejich polach kósti zberachu. Schosar jim to zakaza. Dokelž pak so njechachu dacž wotpokazacž, chycsche jim schosar korby rozteptacž, ale hido pschi prénim jocho Bóh za nješmilnosć poftosta: z cykli mocu schosar na njón stupi, ale witkojity korb běsche pružny, zo z cyklym wotmachom nohu wotražy. Schosar padny a zkama sebi nohu.

* (Staré czasy.) Knjez: „Zano, schto tak žałoszejis, je czi schto?” — Jan: „Ach, hnadny knjeze, hdyžkuli na wobraz waschego njeboh nana po-hladam, dopomiu so na to, lajki dobry a pěkný knjez je tón był pszecžiwo kuzowonym a poddanam: taiklho ženie wjac njezmějem!”

* Mots je na zjawnym ludze pobyl a ryczi ducy ze sudnoho domu sam pschi sebi: „Wych jeno radu wędzał, czohodla jenoho do kłody sadża, a druhomu, adwokatej, tiz je ronomu tak rjenie pomhacž a jocho zakitacž chcył, dadža hicž. Sadžu schto wě schto, tón je sebi najprjedy z prénim wicho zrzeczał a je tohodla wjetshi złostnik — ale tak hłupi tam su, zo to njeptytnu!”

* Njeje runje nicžo směschne, hdyž ma něchtó z receptom do lekarńje hicž, druhdy pak radži so směch. Njelepakc macž bě skorjela, a běchu po lekarja poſtaли. Tón pschiūdze a napisz recept. Njelepał wuzběhnje na to istwine durje, czisnje je na wóz, zapšehnje a jędże do miastacza do lekarńje. Psched njej wozmije durje na kribjet a cziszczeji so z nimi do lekarńje nutš.

„Sy dha cybnyjeny?“ zawała na njoho lekarńi, „durje slusheja t ihcheriej a nic ke mni do lekarnie.“ — „Sczérpcze so“, „dzejche Njelepakac, „nje- mějachmy ani perra ani tinh ani papjery doma, tak je lekar recept z frýdu na durje napisal — — tu widzicze joho kwakle.“ — „Tajki recept hischeze mi tež psched woczi pschischoł njeje“, dzejche lekarńi a pocza w swojich thylkach waricž, schtož mějesche Njelepakac macžeri zašy na nohi pomhacž. — š.

* W nowym czasu so na wilach nicžo wjac po mérje njepschedawa, wšchitko dže po wazh, žito, butra, jeja. W naranshich krajach su hischeze mudrisci. Chcesz-li tam, n. psch. w Persiskej, neschto t jědži mēcž, stajisch so hódný na wahu, na to směch jescz, lejkog eži slobdzi; po jědži eže zašy waža a schtož nětk wjac wažiſh, po tym masž placzicž. — š.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 286. Michal Bžedrich ze Smjerdzaceje, 287. Jakub Kilank z Koslowa, 288. Jakub Narčik ze Sunowa, 289. Jan Bjarš z Lazka, 290. Jurij Kocor z Koniec, 291. Jakub Rötig w Dreždanzach, 292. Handrij Guda z Hornjej Kiny, 293. Józef Hohlfeld w Budyšinie.

Sobustawy na lěto 1884: k. 575. Michal Čoška z Ralbic.

Na lěto 1883 dopłaci: k. 573. Michal Čoška z Ralbic.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzéna daň wučinjeſtej 77,700 m.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Polojca do-khodow dioecesanskoho Bonifacijowoho towarzstwa 856 m. 56 p., polojca cyrkwienskoho wopora za towarzstwo swjatoho Bonifacija 400 m.**, M. B. ze Smjerdzaceje 2 m., šulske džéco z Ralbičan wosady 2 m., z Budyſkej wosady 2 m., k česci Wutroby Jězusoweje 1 m., z Budyšina: „Daj jim, knježe, wěčny wotpočink!“ 6 m., wot khudeje wudowy z Budyšina 3 m., „najswjećiſa Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!“ 2 m., **njemjenowaný 100 m.**, kmótřa na Grawšec křížnach na Židowje 3 m. 6 p., njemjenowaná 6 m., S. jałmožny za swjećene wěcy 7 m. 38 p. — Hromadze: 79,091 m.

Za cyrkwięku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadzé: 8647 m. 50 np. — Dale su woprowali: z Koslowa 2 m. 20 p., „Swjaty Józefje, proš Boha za nas!“ 1 m., S. 1 m.

Hromadze: 8651 m. 70 p.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

W o z j e w j e n i o.

Modlitnu knihu „Khwalée Knjezowe Mjeno“ do kože wjazanu a ze złotym rězkom za **3 marki** mam něko zaš na pschedan.

J. Skala, kapłan.

Bola benediktinow w Brnje je wuſchoł a pschez expedicije Bóšla za 60 p. na pschedan: kraſny wobraz S. Cyriilla a Methodija ze serbskim na-pišmom a wotpuskowej modlitwou.

W expediciach Rath. Bóšla je za 1 m. na pschedan zwiazana knižka:

Marija Macžer dobręje rady.

Knižka za sobustawy Pobožneje Žednoth t čeſčenju Macžerje dobręje rady a za druhich čeſčewarow s. Marije.

Tęž su hischeze někotre němše knižki toho samoho wopšijecza na šladze, nje-wjazane za 1 m.

Ejšicž Smolerjec knižicžishejeſcie w macžejnym domie w Budyšinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 10.

16. meje 1885.

Lětnik 23.

Audience němickich puczowarjow pola Leona XIII.

Ze wsciech diöcesow Němiskeje je wulka mnogošć katholikow w tychle dnach w Romje pobyla. Njedzeli 3. meje mějachu audiencu pola swjatoho wótcia, a tuta běsche tak wulkotna, kaž so z rědka hdz žana wotbywa. Tara rumna Sala Ducale běsche z pschitomnimi pscherpjeljnena. Wjac hacž 300 puczowarjow, kotsiz swjatoho wótcia hifcze ženje widzeli njeběchu, mějachu najblízsche města pschi bamžowym trónie. Wschitcy běchu hnuczi wočzakujo wokomik, w kotrymž mějachu mile, pscheczelne woblico lubowanoho wycschoho měschnika wohladacž. Tu so wočzinu durje na lewych tróna a pschez rynk officirów bamžowej cęstneje gardy zastupi Leo XIII. do sale z čerstwa stupajo z wótcowśkim lubočzivym posměwanjom na swoimaj hubomaj, drje jara blědy bjezwoczi, nic pak khoroho napohlada. Wschitcy so poklänychu a dostachu požnbowanjo. Hdz bě bamž, tiž bě w swojej sněhbělēj futanje (cleric), na trón so posyntł, zanjesz mužki khor germanikow krajsnu Dožowu motettu „Tu es Petrus“ („Thy sh Petr“). Mjez spěwom zastupichu kardinalojo w swojich purpurowych płaszczech, prälatojo, trónszy assistentojo swjatoho wótcia, wysoch hrodomi zaſtojnich vatikana w swojich riamych wobleczenjach a stupiwschi so k biskopam, kotsiz hižo psched trónom stojachu, tworjachu kaž blysczejaty wěnc wokoło swjatoho wótcia. Pjatnaczo kardinalojo běchu pschitomni, mjez nimi kardinal Ledochowski a Hergenröther, tiž na kij so zepjerajo k swojemu sydku džesche.

Bлизko pschi trónje posyntychu so kardinalojo, mjez kotrymž běchu tež statny sekretar Jakobini, Pecci a Hohenlohe. Trochu dale sedzachu 28 biskopja, mjez nimi Brigenzki wjerchbiskop dr. Aichner a wschitcy 16 w tu khwili w Romje pschewywacy irsych biskopja.

Rjana motetta so skončzi: Et portæ inferi non prævalebunt (A moch hele — cyrkj — njepshedobudu). Tu pschistupi w jehich Karl z Löwenstein psched swjatoho wótcia a powita joho z krótkej francózskej ryczu, na czož

swobodnoho knieza z Bodmann-a pschedstaji, kiž mějeshé laczonsku powitanstu rycę czitacę.

Leo XIII. wotmokwi wschitlich z wutrobnym słowom „Qube dżeczi“ powitajo, kaf so wjeseli nad taifim wopytom swérnje podatich dżeczi, kaf z wotcowskiej wutrobu kóždoho woſebje powita a so nadžija, zo wschitich z města, kotrež je swjaty Petr z rozleczom swojeje krewje a ze założenjom bamžiskoho stoła swjatoſeził, nowe pohnuwadla ponjesu ke wschej kschesčanskiej poczciwoſezi, woſebje pak t wobſtajnoſezi, kotrež je woſebje w naſchich czasach tak nuzna. „My pak z naſcheje strony — ryczesche ſwj. wótc dale — zložujemy njepſtajnije ſwoju fedžnoſezi na katholiku cyrkę w Němskej a dolho hižo poſladujemy ze ſpodžiwanjom na wjele wubernych muži, kotsiž na tak woſobne a wulkomyſlne waſchnjo wěru zakitaju, na hoſliwoſezi luda we ſublanju pobožnoſeze, na joho njepowalnu pſchilhinoſezi t romſkomu bamžej, na joho radoſeziwu podatoscž t ſwojim biftopam, na joho z tejko woporniwoſezi zjenocžene ſkutki luboſeze t bližiſhomu.“ Dale bamž ſchwallowaſche iich katholiske hlowne zhromadžiny, wobſrueſe, kaf je so za czas ſwojego pontifikata prówował, zo by Němskej nabožny mér zas wrócił, a kaf je we powolenju pſchecžiwo ſwětnomu kniezerſtu hacž na poſlednie mjezy ſchoł. Napominasche t dalschej wobſtajnoſezi, woſebje we wojowanju pſchecžiwo tajnym towaristwam (n. pſch. swobodnych mulerjow), kotrež ſu wot cyrkwe zaſudzene, dokelž chcedža kſchesčansku wěru a statny porjad ſpomrocži, tež pſchecžiwo ſocialismem. Na poſledku wudželi ſwjaty wótc wschitkim pſchitomnym, iich ſwojbam a wſhem katholikam Němskeje japoſchtoſke pozohnowanjo.

Po ſwojej ryczi ſyň ſo ſwjath wótc na trón, a němſch pucžowarjo pſchistupichu jedyn po druhim, zo bychu jomu ruku woſocheli. Tež wschelake dary a naſladny pětrowy pjeniezki jomu pſchepodachu. Pſchi tym ſpěwaſche khor němſki ſpěv „Es lebe Leo“ wot Töplera. Zaſ ſtanýwſchi poſwieſci bamž pacjerje, kſhiziki a pjeniezki pucžowarjow, na czož z tycac hloſami zanjeſechu: „Großer Gott, wir loben dich.“

Wutoru mějachu pucžowarjo zbožo, na božej mſchi ſwjatoho wótca we vatikanſkej kapali pſchitomni być. Wſchitlich hluvoko poſhmu, hdyž ſwj. wótc po božej mſchi na nižihi ſkodženek woltarja poſlaknhywſchi wot njoho poruczeně 3 „Strowa ſy Marija“ z pſchitulſchnymi modlitwami wuſpěma. Po božej mſchi ſmědžachu pucžowarjo ſwojego wótca hſicze jomu poczecžicž. Za kóždoho mějeho wón pſchecželne ſłowo. Mjez druhimi pſchedſtajichu ſo jomu ſchtyrio mſodži mužcę, kotsiž ſu dolhi pucž hacž do Róma pěſchi dokonjeli, a t tomu 25 dnou trjebali. Z wutrobnymi ſłowami, w fotrych ſwjath wótc nadžiju na lepsche czasy wuprajji, roždohnowa ſo z pobožnymi, kotsiž ſo 6. meje zas na dompuč podachu. — Boh daj naſhomu lubowanomu wychſchomu wjerchej dolhe ſéta a krutu ſtrowotu woſrjedž wſchich bědow t ſpomoženju cykle cyrkwe a daj jomu doſpolne woſwobodzenjo tutoho ſwojego ſkutka woſladacž! Za to chcemy hako ſwérne džeczi najlepſchoho duchownoho wótca wſhēdnie ſo modlicž.

F e d j a.

Wěrna ſtawizna z ruskoſte narodnoho žiwenja. Po czeskim pſchelozku wot Γ. (Poſtracžowanjo.)

Nashe krajske ſudnicy ſu znate — lubja z hołymi wobělenymi ſeženami, dwaj rynkaj lawkow — na prawej a lewej stronje, a na poſcženi na po-

wyschenym městnje je blido za sudnika; za nim na scženje je wulki kulojty čjaſnik a boža martra. Tehdom běſche jſtwa pschepjelnena. Na lawkach praweje stronę běchu kniejkowje a na lewej rólnich z Iwanowki — tak ſo wot-paleny dwór mjenowasche — a z nascheje wsh ſkoro wſchitcy. Na ſkórzbej ſlawczech ſedzeſche Alkulina, za njej jeje pschiwuzna, kotaž mějeſche dwě malej holčach na staroſezi a częſtne džecžo na rukomaj — to běchu Alkuliniine džecži. Najbóle ſym na tule žonu ſebjbował. Běſche híſcze ſkoda, derje zroſczena a ſylna; bjezwocži mějeſche cyle ruske — ſcheroke a poczornojte; zdaſche ſo, zo je ſwojeje hłowy a kaž by prawje dobry rozm njeneměta. Hdyž ſtatny rycznik bōrcož ſkórzbu czitaſche, czinjeſche wona, kaž by to njenyſchała; nje-hladaſche na ſudnika a tež nic na ludži — jeje wocži běſchtej ſtajnje na čjaſnik zloženej. Wob cžas by ſo nahle k durjam wobrocžila, ale potom by zaſy na čjaſnik hladala, ſkoro wubjerała, kaž by rjeſt, zo dyrbti do wěſteje hodžiny nechtó pschińcz, kiz paſ pschecych njeſchińdže. Někajka tajena týchnoscž běſche na njej wiđecž.

Statny rycznik pschecžita ſwoju rycž, w kotrejž Alkuliniu winu nje-ſpowrōcznię dopokaza. Jeje muž je prawa ſidora był a je njedawno nje-pomérnoho paſenepicža a njeporjadnoho žiwiſenja dla wumřel, wona paſ je wot tuho cžasa hač je wudowa, pschecych hruba a ſwojoſhlowna była. Hdyž je wona ze ſlužby wuhnatia a wot hoſpozhy nabita była, je jej hrozyła, zo jím czerwienoho honacža na třechu ſadži — kaž to rufski ſud w podobnych pschi-padach praſi. Na pschedwjeczor wohenja je wona tole tež mlyniſkej praſiſla, hdyž je poła njoho wóz ſłomy kupiſla a potom ju nehdze wjezla, ale hdze, to nichtó njeſe. Mazajtra je ſo wona jara ſpróčna zaſy do naſcheje wsh wroczila, z blótom zapluſkana a ze ſwojim wozom, ale bjez ſłomy; wo tym paſ, zo je ſo Iwanowka wotpaliſla, njeje wona niežo wěđecž chyſla. Na ſudniſtwie je Alkulina praſiſla, zo je ſłomu ſwojoſmu pschiwuznomu rólnikej Antoninej Petrowiczej dowjezla a tam w prózdnej bróžni pschenocowała. Dokelž paſ je ſo Antonin Petrowicz bōržy po tym do Odeſy pschecžahnył a tam halo kódžnik zaſtupiſ, njeje ſo ſudniſtwu radžilo, joho wobydlenjo wuſlēdziež; tež wuprajenjo tohole jenickoho ſwědka tak wažne njeje. Wobkručenjo wobſkorženeje, zo je tamnu noc w bróžni ſwojoho pschiwuznoho była, je jeno wuryczę, hdyž tola wſchitke druhe ſwědzeſenja jeje winu bjez dwěla dopokazuja. Statny rycznik běſche tohodla za khofstanjo, kaiſež zakon pschecžiwo założenju wohenja poſtaja: wuhnanſtwo do Sibirijs a robotne džělo w rudoowych podkopkach.

Wjele ſwědkow bu pscheslyſhovaných. Wobſedžer Iwanowski wobkručeſche, zo ſebi zapalenjo na nikoho druhoho myſlič njemože, khiba na Alkuliniu. Tež druzh ſwědry wo Alkulinije niežo dobre njewidawachu; praſachu, zo je wona hruba a khrobka, wot hubjeniſta a myzy zdžiwienja žónka.. Ŝewak wuprajenja rólnikow zajimave njebeſhu. Žadyn njepuſheji ſo staroſto nałožka, kaž to rufcy rólnich psched ſudniſtwom ſtajnje cžinja, zo nichtó khutnije a jaſnje njepraſi: haj abo ne. Wotmoſvjeja nimo mery ſedžblivje a njejaſnje, zo može jo jich wuprajenjo wſchelako wukładowacž; njechadža nikoho do winy pschiwiesč a woſebje ſami ſebi nic zefkobdžecž a ſo někaf zapleſcž. Kac je ſo njebožo ſtaſo, praſachu, to njewedža. Někotſi praſachu, zo ſu wo někajkim hroženju powědacž ſkyscheli, ale ſchto je ſo hrozylo abo komu, to wjac nje-wedža. Družy ſu zaſy wiđeli tón dženii po wohenju Alkuliniu do wsh pschińcz, ale z wotkel a po kotrejム pucžu, to ſo někto wjac njeđopomixja. Dwě, abo tſi wjeſne kmótry njemózachu ſo tež zdžerječž praſicž, zo je jich Alkulina raz

spraskała a jena z nich pschistají tež, zo je Akulina hewak jara dželawa žónska, zo so wodnjo a w noch z ežežkim dželom dréje a zo su jeje tsi džecžatka, kotrež su netko syrotki, duschné kaž jandželski; tón boži wohén, prajesche wona, je runje Bože khostanjo.

Akulininy ryczník běšche někajki njeswědomithy — město toho, zo by ju zakital a jeje wěc hajíš, spomni wón jeno pschi zapocžatku swojeje rycze na nju z někotrymi słowami, potom pak hač do kónca wo wuswobodženju nje-wólnikow ryczesche.

Akulina njedžiwasche na wuprajenja swědkow a tež nic na rycz swojoho zaſtupnika: kaž předy, hladasche tež nětko stajnje pak na ežasník pak k durjam. Po krótkich, njezwisomnych wotmołwienjach, kíž na pschedsydowe praſchenja dawasche, móžesche kóždy ſudžicž, kajki wichor w jeje wutrobje howri. Z cyloho jednanja a z rycze swojoho zaſtupnika jeje tupý rozom jeno jenu wěc spózna: zo móže ju jenicžke słowęko jeje bratrowca Antonina Pětrowicža wumožicž, a zo móže jeno tehdom wumožena bycz, hdvž tutón jeje bratrowe w teſle minucze, tamle z tymile durjemi zaſtupi a tute ſlowo praji. Tale myſliezka ju tak pschemoh, zo běšche wona cyle pschemyslena. Wschitcy ludžo prajaču, zo je Antonin Pětrowicž něhdže na dalokim morju zahinyl — ale nicio wo to: jeno wón ſamulkı móže ju wumožicž a tohodla dyrbí pschitíčz; bójska pschedwidžomnoſćz dyrbí to jeje dla dopuſčejicž! Njedawno hiſčicze běšche jeje zaſtupnik do Odesy piſal, hač so Pětrowicž hiſčicze wrócił njeje, je pak njewěste wotwołwienjo doſtał.

Wschitcy pschitomni wědzachu, zo fo tale wboha žona z ežej mocu tejeje njerozomneje nadžije džerži. Wona na swojoho Antonina Pětrowicža ežakaſche, kaž druždy njezbožomni ežakaju, kotrež je so čołm rozrazyl, hač so na móřſkej ploninje kóždý njeſokaze, kíž by jich wumožila.

Pokažowat na ežasnitu pschebeža jedyn schitworeč hodžinu po druhim — zdaſche so, zo speschničho dyžli hewak, kaž by khwatal Akuline njezbožo do-pjelnicž. Bóle so čas rožjudženja bližesche a wjetſcha týchnoſćz běšche na njej widžecž. Pschedsyda ju poſledni raz pscheskyſhowaſche. Na wschitce joho praſchenja prajesche pschech jene a toſame: „Sym njewinowata. Wo wohenu nicio njewem. Praſheječe ſo Antonina Pětrowicža; poſcjeleče po njoho, tón wam praji, ſhtož chceče wědžecž. Kaf je ſo njezbožo ſtało, ja njewem: ja wina njejšym.“

Zhyt jeje ſlowow běšche tak sprawný, zo pschewědeženjo wo jeje winje khětro woſlabny, najebacž wschitke dopokazma pschecžiwo njej. Mi běšche tak ežežko wokoło wutroby a derje za tym pschitidžech, zo je ſo tež pschewědeženjo ſudnikow a wjetſchinu ludu pscheměnilo; tež na pschedsydže běšche to znacž po ſtruchliſhini hloſu a cylym zadžerženju, a tola wschitcy pschitomni wědzachu, zo ſo tale žónska wusprawnicž njemože a nichto nicio druhe wočakowacž nje-móžesche dyžli jeje wotsudženjo. Tute woſomki běchu kóždomu žałostne a tak wuzke wokoło wutroby, zo ſebi kóždy pschejesche, zo by ſo tola něſhto njewo-ežakowane ſtało, ſhtož by nam wutrobu wołžilo. Majradſcho běchmy chyli Antonina Pětrowicža wočakowacž, hdvž běšche jeno někak móžno bylo, rožomnje na tajki pschipad pomyslicž. Njewupraječe boſostny běšche pohlad na džecžatka, kotrež dyrbjachu hižom za někajku hodžinu wopuſčejene bycz. Dích macž ſo wjacy ze Sibiriye njewróci, abo pschitidželi zaſty, budže to pozdže. Schio budže je wothladacž a ſo za wbohe wopuſčejene ſtworjeńčka staracž? Hlej, kaž ſpolojnje ſebi ze swojej pěſtonęgu hrájkaja, ſu změrom a ežinu trochu bo-

jaźnje telsko ludži a njezwučenoho džiwadka dla — tež sudnich wob cžas z bokom na nje pohladuja.

Pschedshyda rozloži z někotrymi słowami winu a běh cykloho jednania wutle a bjez pschewwědeženja; ale byrnje tež pschecživo joho woli, běchu tute někotre słowa tola dopokaz winy a Akulinine wotsudženjo běsche wěste. Sudnich běchu so k poradže wotsatili a hnydom so zaſy wróczihu; pschedsyda chyſche wusud pschecžitacž.

Nětko hakle Akulina do toho pschitidže, kaž z njeju stoji — zo je zhujbena! Wona žałostne zaſchkręcza a ze strachom wschitka tschepotaſche, kaž by ju złoscž pschewzała, rozežahny ruch do zadu po swojich džecžoch, potom zwieze so kaž bjez ducha na zemju spody lawki. Tam so rozežahnywšchi spinasche ruch k božej martri a z wutrobu kocžachym hłosom wokaſche rěčhežo: „Mój Božo, mój Božo, pomhaj mi! Smil so nad mojimi džecžimi — smil so nade mnú, pomhaj mi!” Potom wocžichny, kaž by do womor padnyła. Nělnich běchu wot pschitlada pschemoženi a hnuči wot swiatych słowow. Kaž na wotryzane znamjo poſlaknichu so wschitich na jene dobo, a pobožnije so kſchi-žuju klonjachu so psched wobrazom Zbóžnika.

Tónle wступ na wschitich njeruwprajne skutkowasche — zymica psche-veža wie po cyklym czěle. Sudnich a knježkowje ſedzachu kaž ſtamjenjeni; nictó so njeſibny a nic ſłowicžka njepraji: ſtraſchna, hrózna czíſchina! — Tak czícho běsche w sudnich, zo ja na swojim městnie pschi pjecaku — to so derje dopominju — čaſnik hičz ſlyſhach, zo so zdaſche, kaž by wón pod božej martru wiſajo ze swojim „tik — tak” meru wěčeſeſe sprawnoſće woznamjenjaſ. Čaſnik pschetonhny morowu czíſchinu z dwanacze króznym dyrjenjom, poſlubio wo-znamujo. Wschitcy poſluchachu hacž do kónca na ſtruchy, ſchłopawny hłos tuteje pschiprawy, kž dudlawje po sudnich doſlincež.

Tónle hrózny hłos wubudži Akulini. Stanhywſhi pohlada hiſhcze jónu w njeruwprajtej wuzkoſci k durjam. Mnogo, haj tež nětoſi sudnich pohladnichu tam njeſapcy — myſlu, zo so nictó džiwaſi njeby, hdyn bychu Antonina Petrowicža na prjozy wuhladali. Tež ja so wobrocžich a hladach na durje, ale te woſtachu zamrjene — ale tola! Njedaloto duri wuhladach mi derje znath liſčezí kožuch, wot kotrohož zyma džesche kaž wot lodu. Starý ſedja běsche wěčeſe runje do sudnich pschischoſ a za mnú stojo woſtaſ, kaž by so wěcipnym wocžam khowal. Žoho małej mikotatej wóceſy bludžeschtaj ſtrachocžiwe po sudnich, zo byſtej ſudnifam a zhromadženym pschitwuknyloj — potom zahlada ſo na Akulinine džecži. Tehdom zdaſche ſo mi, zo tuſamu dobrocžiwoſć w joho wocžomaj widžu, kotruž ſym tež předy koždy raz pytnył był, hdynž běch někaf zrudny, zo k kupjenju ſuſdalskich wobrazow žanhych pjeniez njeđostanu. Hdynž pschedshyda wusud czítacž pocža, pscheteptowasche ſedja nělak njeſernje a ſtajnje poſkaſlowasche. Na nim běsche widzeſ, zo joho nelaſti znutſlowny njeſokoj czwiluje. Hiſhcze raz na džecži a wumožnika na kſchizu pohladawſhi zhraba ſo a džesche bojaźnje a ſedzblinje, zo do nikoho njeby za-kožil, mjez woběmaj rynkomaj lawkow do předka. Za leſhcu ſtuſiwschi, kotraž ſudnifow wot zhromadženego ludu wotdželuje, poſlaknij psched božej martri, z czołom ſo zemje dótkañwſhi. Potom zaſy stanu a poſloni ſo psched ſudniſkim ſtolum, w ruch zatłocženu czapku džeržo.

Pſchedshyda pschesta czítacž a woprascha ſo joho, ſchtó ſebi pscheje. ſedja wot-molwi ſtrachocžiwe, zo ve leđom ſlyſhacž: „Wodaſcze knježa ſudnich! tale žonſta je njeruinowata: ja ſym tón złostník, to ſym ja zapaliſ.” (Pſchichodnje ſtončenje.)

W zrudnej škuli.

Wólschie macz hotuje runje małoho hólcza do schule. Dzeńi prjedy mały w szkuli był njebe, Wólskichich bęchu „z domfom” młočili a tak dyrbjescze wezo doma wostaez, zo sebi szpektafel wotpoſtha a wobhlada.

Pschi hotowanju sta so netko mjez maczerju a schulskim dżesczom tute rozyrzeczenjanjo:

„Petrko, prashaali so cze wuczer, czohodla wezora w szkuli był njeisy, praj: zo je cze jara w brusche schezipało.“

Tu pohlada mały Petrk na macz, a taž by joho něhdže druh dže schezipacz poczało, hacz w brusche, dżesche ze swérnym wóczkom: „Haj macz, to pak tola wérno njeje, schtož dyrbju wuczerzej prajieč — mi niczo w brusche bylo njeje.“

„Ty masch czinicž, schtož czi ta zam, hólcze, hewał mamu twojedla schtrafu płacjicž, zo był njeisy; tak, netk praj mi, tak masch wuczerzej prajicž!“

„Krejz wuczer — pschitortowaſche Petrk w ryčzi — mje je wezora jara w brusche schezipało.“

A tak džesche do schule.

Njecham ujetriebawski wjele słowow czinicž cykleje węcy dla; praju pak:

1) Hdy by zly njeſtcezel džeczi wočahnyči mič, by je runje tak cžini a radži, taž Wólschie macz.

2) Hacž je so Wólschina tajkeje złosće dla wuspowiedała, z kotrejž je so na samym džesczu pschehręſčka? Sadžu na to 6 nortow, zo nic — a to je hjszcze zrudniſcho!

3) Hdyž macz pozdžischo Petrk sto krócz praji: Petrk, njeſměſh hacž — to pomhacž njebudże, je dno sama potocžila, na kotrež so wérniwočę twari.

4) Petrk budże pschi sebi myſlicž: Hdyž směm wuczerzej hacž, czohodla nic maczeri?

5) Netko pschinidže duchowny do schule a praji na wuczbje: Džeczi, hacž mi njeſměče, kienjo je diabol do swęta pschiniesł a schtož to po nim cžini, je diabolę podobny!

Aj, aj, Wólschie macz — schto budże sebi tola netko twój mały Petrk w szkuli wo tebi myſlicž?!

— ſ.

Bóh lękuje na wſchelake waschnjo.

W Bayerſkej to bě, w frénim měſtac̄ku, a w nim bydlesche rycznik, kij (taž wulki džel wuczenoho ludu to rady cžini) wſcho katoliske hidžesche a hanjesche. Duchownego njenomóžesche widzieć, ani zo by so jomu jēd hidženja we wutrobie warik, a schtož chrysche, zo by so zapyril, trjebasche jenož na ſłowo „spowiedź” psched nim spomnicž.

Bě něhdź w poscze, tu zaklepa něchtó do joho duri.

„Dale!” zavola rycznik we jſtwje. Alle zjma joho wobęža, hdyž wuhlada, schtož pschinidže. Bě to farar.

„Schto wjedże was tola ke mni, knieječ?”

„Pſchepodawam wam tudy 1000 m., kotrež je mi něchtó w spowiednym stole dał, zo bychu so wam halo cuže lubko wrózkie. Macz so tomu, zo so wam wasche pjeniezych wrózja, jenieczyc spowiedzi džakowacž, kotrež ćeze tak často zjawnje w koreczmach hanik. Ja, wasch farar, proszę was, zo byſtce,

hdyż na sebi widzieć, kajki wužitk za powołkowne spomożenjo sakrament pokutu pschinjeſe, so tola dalschoho hanjenja na tutón swiaty wuſtarw wostajil, a to czim bōle, hdyż scze rodzeń katholik, a sam nabožneju starszej mēl. — Budźeze tu božemje, knieże!“

Rycznik na wokomik njewě, schto; hłada za durjemi, z kotrychž bē so farať minyl, a zas na róſki, do kotrychž bēchu pjeniezhy zawaſene. „Hm — myſli a ryczi pschi ſebi — na poſledku nekaſke ſchibaſtvo; ſchto moħ jesuitam wericz — traſch je dynamit w róſkach abo hewaſ nekaſke paſle, zo chcedža mje ze ſweta miecz — wericz je jim wſcho!“

Bohodžiwiſchi khwili po iſtwje, roztorhnje jenu z róſkow, a hlej, kuleja ſo z njeje zloczati.

„Taſ tola wérnoſcz! — zawaſla wóſte — hm, hm, wo tute pjeniezhy je mje jebak pschinjeſt, a wſchē moje zaſonje a weda a paragraf a policaj paducha njewuſledzichu, ale — ſpowiedź je njeſprawneho pschewinyla a f wróczennju paſoſzenoho pochnuła — taſ dyrbti tola něſchtu na tutej ſpowiedzi bhcž, bvrne ju bōle hanili!“

Węzo něſchtu na ſpowiedzi je, a wjac hiſcheje, hacž 1000 m., njeboj a hela, zbožnoſcz a zatamanjo za milijony duſchow, woboje je ſhowane we ſakramencze pokutu.

Z tutoho czasa pak rycznik ani měſchnikow ani ſpowiedź wjac hanil njeje, a pschichodne jutry kleczeſče ſam, wſchém woſadnym z pschikkadom wericznoho načazanja, mjez khdymi hręſchnikami psched — ſpowiednym ſtolom. Taſ je Bōh tohole hręſchnika pytał a namakał! — ſ.

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Lětuschi procession do Filipsdorfa mjeſeſche pschez 300 ſobuſtarow, a bu lětſa preni krócz we Filipsdorfje wot duchownoho nutš wjedzenj.

— Kaž ſkyſhimy, ſu wežora, pjatk, w Chróſcianſkej cyrkwi tſi ſotry, Schupanek z Tónſchenki poſa Njebjelczie, kotrež wſchē tſi w Mikoczicach ſluža, katholiske wérnywuznačo wotpołożile.

— Schtwórk tydženja buchu tſi druhe zwonyh za Baczońſku cyrkę w Gruhlecz zwonoliſterni w Małym Wjelkowje late a ſu tež tute ſo derje po- radžike. Nětko maja ſo hiſcheje rjenje wobdzělač a potom, kaž ſkyſhimy, ſo na khwili na Zhorjelsku wuſtajeniu dojwezu.

— Provincialny walpoſſki ſejm, kotryž ſo 4. meje mjeſeſche, bē za naſhe krajne ſtawy wulcy ważny. Doſhołetny pschedsyda krajnych ſtawow, kniež krajny starschi Franc Guido Hemptel nad Ohornom, kotryž je dwanacze lět krajne poſtajenſtwo a ſchěſnacze lět krajne starschiſtwo zaſtawał, swoje zaſtojnſtwo khorowatoſeže dla zloži. Za nowoho krajnoho starschiho (Landesältester) wužwolichu krajne ſtawy dotalnoho krajnoho poſtajenca (Landesbestallter) knieža Theodora z Bezschiwiha nad Němiſkimy Paſlicami a za krajnoho poſtajenca knieža Ferdinanda hrabju z Lippe-Bieſterfeld-Weißenfels nad Bartom. — Za čas poſedzenjow pschisažnoho ſuda, kotrež ſo w tseczim běrtſlēcje 1885 tudy změja, bu zash k. krajny ſudniſki direktor Exner tudy za pschedsydu po- mjenowaný.

(S. Now.)

— W Dréždzañach je wot nekotrych lět ſem tójschtio Čechow, kotſiž ſu halo dželaczerjo tam pschiczažnyli abo halo rjemieſlnych ſo zaſydlili. Wjac

lét, kaž sumy slýscheli, je duchowna wyschnoscí na to myslila, tak mohli so tucí Čechojo zhromadziež a psched zahubjeniom zakitací, dokelž množ, z němskej rycižu mjenje znací, dale a bôle swojej wérje so wocuzbni, hdyn̄ so w jich macjernej ryciž jim duchowna služba njeponieži. Létsa je tuta staroscí duchowneje wyschnoscí netko přeni króč w skutku so wopokazala. Na minjenu njedželu buchu řemšte z češkej spowiedžu a z češkím předowanjom w Dreždanskéj dwórskéj cyrkwi pschipowiedžene. Dokelž je katholicka cyrklej powštitkowna a na žadny lud, na žadny narod sam so njevobmjezuje, mohl kóždy rozomny tajke zarjadowanjo duchowneje wyschnoscí z džakom a pschipoznacžom pschijecí, zo so wona tež za tajskich stara, kotsíž su do cuzych wobstojenioro rozpverscheni. Tola někotři njezniesliwi wobydlerjo Dreždjan su so na tym po-hórschowali a „Dresdner Nachrichten“ su wjac cykle njeprzeczelstkich artiklow pschecíwo tomu pschinjeſte, wołajo so na to, zo so na te waschnjo narodna zwada tež do Sakskeje schzépi, a zo so z tym pschicžahowanjo Čechow do Sakskeje spěchuje, tak zo budja po něczim nic jeno Dreždany, ale cyka Saska pschecíſchczena! Tajke njeruzomne herjekanjo pak njeje dobru wěc slazylo. Pschetož řemšte su so na postajene waschnjo džeržale a dobrý wujitk mèle. Knež farar Hórník z Budyschina je tam čeſke předowanjo měl a běſte pschecí 300 Čechow pschitomnych. Množ běchu hľuboko hnucí, zo zaž jónu w swojej macjernej ryciž Bože ſłowo slýschachu. Tež w Berlinje so kóžde lěto někotre razý čeſkých předuje a tam so tajka hara tohodla nječini. Pschecí jeno so móže, zo by so wjac króč za lěto tajka Bože ſlužba w čeſkej ryciž wospjetowała, zo bychu tak po něczim Čechojo zhromadzeni byli, kotsíž su w cuzbje hewak cykle wocuzbieni swojej katholické wérje a cyrkwi.

Z Dreždjan. Ž. M. kral a kralova ſtaj zaždeny thđenj ſrijedu Bellagio nad Como-stim ježorom wopuschčiloi. Kral je so runy puež do Dreždjan wróčil; kralova Karola pak je někotre dny w Morawcu na Morawje po-bývali ſobotu wjeczor do Dreždjan pschijela. Wysoké knjeni je pschebýwanjo w ſtrowej krajinje pschi krajinym ježorje jara derje činišo.

3 chloho sweta.

Němska. W němskim ſejmje abo rajchstagu su někotre wažne wu-radženja byle a tež wujitne zakonje so wobzamke. Rajwazniſchi drje je zakon w procentualnym bursowym dawku. Hacž dotal běſte pjenježniſtwo abo bursa tak kaž dawku ſwobodna, a tola so na bursy wſchědnje miliony ſupuja a pschedawaja. Njehibite zamoženjo, kaž ležomnoſeže, domy, role a t. d. podlezachu dotal wysokomu dawkej; ſchtož tajku wěc ſupi, dyribi we wſchelatich němskich krajacích 1, 2, 3 haj 4 procenty chleje placizny hako dawku zaplacíež. Šchtož pak ſebi pjenježnu papjeru na bursy ſupi, zaplací dotal za jenu nicio wjac hacž 20 pjenježkow, njech je ſuma, na kotruž je papjera wuſtajenia, tak wulka hacž chce. Dawno su rozomni zapoſlanci, wosebje z centra, za to wojovali, zo by tež za bursu dawk so poſtají, kiz by po wysokoscí ſupneje ſumy roſti. Hacž dotal běſte tajki namjet pschec zadžewkow namakał. Létsa su netko ſoubiſtaw konservativneje ſtrony a centra (namjet Wedell-Malchow-ow) zaž zakon pschedpožili — a tón króč je wuspěch měl, dokelž bě tež wjerch Bismarck za njón. W poſedženju 8. meje bu zakon z 214 hlosami pschecíwo 41 pschitwazh. Zajimawé je, ſchtož su nacionaſ-liberalni wuznali: „My drje procentualny ſchtempl za wopaczny džeržimy, ale my tola za njón hlosujemy,

dołek źancleń sebi to pscheje!" Pschedzíwo zakonje hłosowachu sozialdemokratojo! Z tym su cžile ludžo, kotsiz hiszcepszne pschec snadny dawk bursy njeopdpjerachu, pokazali, zo su nic pscheczeljo ale njeoppscheczeljo khudych a dželaczerjow! — Dalsche ważne jednanjo sta so wo Hertlingowym namjecze, kiz so wo zakit dželaczerjow stara. Pschede wšchem so tu w namjecze žada, zo by kniežerstwo njedželske dželo zakazało a jeno tam tajše wurdzadnje dowołało, hdźez su ważne a dosahace winy za njedželske dželo. Taki zakon by jara wužitny a nuzny był, zo by boža kažnja wo swjeczenju njedžele so dopjelnila a tež wbohim dželaczerjam, kotsiz su něhdžesku nuczeni, njedželu dželac, nuzny wotpočink poskiežil. Do jednanjow wjerch Bismark wjac króz pschimasse a za njedželske dželo ryczeńce! Też konserwatywnych su joho słowa jara bolasé, schtož zapoſſlanc z Kleist-Riežow zjawnje wupraj. Wothłosowanjo wo tutym namjecze budže na te waschnjo zajimawe, zo budža centrum, socialdemokratojo a konserwatywni, kotsiz z nich su hiszcepszne tak daloko samostatni, pschecjene wothłosowacz. Hdź by zakon też wjetshinu w rajchstagu dobył, dha drje wjerch Bismark za njón njebudże. Zo mělo so njedželske dželo po móžnosći wobmiejowacz a zakazacz, dyrbi kózdy sebi pschec, kiz wě, kak wosebje we wulkich mestach so skoro pola wschitkich rjemieslnikow njedželu dovołdnja na božich službach džela, tak zo je wucžownym hólcam a wotrocžam nětko z wjetshina njemožne, ke mischi hicž. Tohodla je to cžim bóle grudžilo, zo je wjerch Bismark pschedzíwo zakonje. Hdź pak je tutón wulicž, zo by dželaczer ſchecz to 72 markow lětneje mzdy zhubit a so prascha, schto jomu to zaruna, ma so jomu wotmolwicž: to zaruna 1) bože żohnowanjo, pschetož njedželskoho dobytka lepi so poskiežo, 2) dželaczerowa zdžeržana a posylnjena cželowa a duchowna móć, 3) swójbne wjeselo, a z njoho wulhadžaca spokojność. To su wyschische a tež dželaczerzej zrozemliwe woſobniſche kubla, hacž mot ſanclera mienowane złocząki a byrnje ich wjac było! Wysche toho je najwjac dželaczerjow samych za zakaznu njedželskoho džela.

— Pruski sejm je džens tydženja zamknieny. Psched swojim skłonjenjom je sejm hiszcepszne někotre ważne węch dowuradži a wobzamknęł. Namjet Huenewoh, po kotrymž ma so pieniez, kiz budže z powyschenoho cla za žita a skot dobytka, za gmejný nałożicž, je wot chłoko ſejma pschijath, a dołek je tež Bismark za njón hłosował, jón tež kniežerstwo wuwiedże. Centrum je ſebi ze swojej kruſceſcu tónle za pruske gmejný tak wužitny zakon dobyło. Pschetož kniežerstwo běſče ſebi najradjacho pieniez, ſchowalo, ale dołek chłoku członu naležnosći biez centra pschedzízyczecz njemožde, dyrbjeſcie do tutoho žadanja zwolicž. Najzrudnischego pola chłoke naležnosćeſe so zas nacional-liberalni wopokazachu. Hdźż běchu so podarmo prócowali z napscheczym namjetom Huenewoh powaliż, pschipany džel z nich wjetshinje a hłosowacze za zakon, drugi mějachu so z procha. Nětko wolaſa liberalni na „tyranſtwo wjetshiny“, ale schto dha je w swojim czasu z tajkim tyranſtwom biezbožne mjeſke zakonje kowal? Mjeſju to cži ſami liberalni byli, kotsiz nětko wo tyranſtu wolaſa? — Dwie naležnosćeſi wbohich Polaków ſtej w pruskim ſejmje ſo pschedpoložili, jednanjo abo lepje zakħadzenjo z nimaj je pak w ſejmje cyku njeſmilnoſć kniežerſta a konserwatywnieje a liberalneje wjetshinu wottryko. Polakojo ſu na ſejm wjacore próſtwy abo peticije poſlali (jena z nich ma pschec 60,000 podpisow!), w kotrychž wo druhe zarjadowanjo Schulow žadaja. Hłowne ſchtyri namjety ſu: 1. Prawo na dohlad (inspekciju) w ludowych Schulach ſo zas duchownym poskieža, wosebje pschi ſcheczansku wucžbu zawiedże

so zas vrijedawšča licžba hodžinow; 3. macječna rycž so zas jašo wucžen ſla rycž poſtaj; 4. pôlſke džecži pocžnu wuknycz némſki čítacž a piſacž hafle potom, hdyž ſu pôlſki nauwkle. Woſebje ſchtož preňe žadanjo naſtupa, běſche ſo wočjakuwočž mohlo, zo z najmjeñſcha konſervatiwni protestantojo je cyple nje-začiſnu, dokelž maja pola nich ſkoro wſchudže jich duchowni ſchulſki dohlaž. Tola ne! žadny na taſku ſprawnu prôſtwu njedžiwaſche; z krótką ſo wſcho za-čiſny! Zo bě kultuſminifter pschečeživo žadanju, tomu ſo njedžiwaný. — Druha naležnoſež paſ je njeſmérnu krutoſež pruſkoho kniežerſtwu pschečeživo Polakam wožjewila. Pschez praſhenjo pôlſkoho zapóſlanca Vorowſkoho w pruſkim ſejmje je na zjawne pschiſhlo, zo je pruſke kniežerſtwo tyſacy Polakow z kraja w u-počkaſalo. 8000 Polakow je njeſmílny wukaz hido potrjechil; 22,000 druhich maja jón kóždu khwili wočjakuwočž; poſtakim 30,000 z kraja w upočkaſaných! Wjele z nich ſu ſebi w Němſkej ležomnoſež kupili a ſo zaſydlili; tola byrnje tu tež 50 lét hido byli, dyrbja zas z kraja a dyrbja ze ſchfodu pschedacž, ſchtož ſu wobhynyl. Zapóſlanc Spahni na jenotliwych padach poſkaza, kaſke njeſpraw- noſeže tutón wukaz za ſobu cžehnje. Zo bychmy jeno na někotre ſpomnili: mjez potrjechenymi ſu wobſedžerjo, kotsiž ſu hido 50 lét w Bruskej zaſydleni, mužojo, kotsiž ſu 75 a 80 lét ſtari, wot maſoſeže w Bruskej byli, kotsiž ſu w pruſkim wóſſku wojovali a kótrhž džecži ſu wojnij w létomaj 1866 a 1870 ſobu cžinili a t. d. Minister Buttikamer ſo z tym zamolwjeſche, zo je to za némſki stat nuzne, dokelž hewak pôlſki element ſo hisheze bôle rožtchéri, hacž hido je, a wožjewi, zo ſo kniežerſtwo z ničim pohnucž njeda, zo by poſtajenjo wróčzo wzaſlo. Tež Windthorſt ſo jara krucze pschečeživo tajkej njeſprawnoſeži wupraji. Hdy by — praji wón — ſo jeno telko poſtajilo, zo by pschiſh ob- no mu pschezahowanju ſo zadžewaſlo, dha ničžo pschečeživo tomu měl njeby, zo paſ ma poſtajenjo tež w róčzo ſkutkowacž na taſkich, kiz ſu dawno za- ſydleni, to móže wón jeno hako brutalne (hrube) pomjenowacž. Tež Birchow (poſkročník) ſo pschečeživo wukazej wupraji. Ženicežke, ſchtož ſo docpěcž hođeſche, bě, zo minister někotre wołozjenja pschiſlubi; poſtajenjo paſ zakitowacše wón cyple. „Hewak by pschewjele Polakow do naranskich krajinow pschižahnýlo” — to běſche krótki zmýšl joho doſheje rycze.

— W naſtupaju jednania ja poſchtoſſkoſho ſtoła z Bruskej někto z wěſtoſežu piſaja, zo budže Kólnski archibifkop Melchers w pschiſhodnym měſacu za kardinala pomjenowany a ſo do Roma pscheſydi. Za joho naſtupnika na Kólnski archibifkopſki ſtoł je bamž Warminſkoho (Ermland-ſkoho) biskopa dr. Kremenža pschiſiał a wočjakuje joho pschižwolenjo. Tež zas piſaja, zo ſtaj Brufka a ſwiaty ſtoł wo nowym Poznańſkim archibifkopu někto pschezejene.

— Za nowowólby do pruſkoho ſejma hido zas ſrijedžnu ſtronu (z konſervatiwnych a liberalnych zeffajenu) pschihotuja, kažloni na némſki ſejm. Katholikojo budža tež w Bruskej ſo prôcowacž, zo taſkomu zjednoczeniu wjetſchinu dobycž njedžda.

— 1. decembra tutoho léta budže luduliczenjo w némſkim kejžerſtwie.

— Z némſkich kolonijow w Afriče ſu powjescze pschiſhle, zo tam- niſche klima je Europejanam jara ſchfodne; 5. meje wumrje w Kamerunje generalny konſul dr. Nachtigall, kiz loni w tamniſchej krajinje preňi némſku khorhoj poſtaj. — Swjatki zhromadža ſo — kaž „Kólniſche Zeitung“ wo- žjewia — w Drežđanach wulkomischtrojo wſtěch krajnych logow (ſwobodnych mulerjow) Němſkeje, zo bych „ważne znuttlowne praſhenja wurađzeli“.

Italska. W Rómie a tež hewak w katholickim swěcze pſchihotuje ſo 800 lētny wopomnjeniſki džen ſwjatohho bamža Hrehorja VII. Lěta ſwjatki pondželu budže 800 lēt, zo tutón wulkim bamž w Salernje we wuhnanſtwje ſwoje živienjo ſkoneži ze ſlowami: „Sym sprawnoſć ſubovał a nieſprawnoſć hidžil, tohodla mřeju we wuhnanſtwje.“ Schtož je mócný Hrehor VII. za cyrkę ſkutkował, hdyž ju z n jedoſtojnych putow ſwětowych mócnarſtwow wuſwobodži, wo tym historija hacž do džensniſchoho dnja ſwedeži. So rozem, zo liberalni, koſiž bych u cyrkę radſcho džensa dyžli jutſe zas do wotvežitwa ſčahnyli, taſti ſwiedžen hanja.

Schpaniſka. Nowowolby ſu derje wupanyké; wjetſhina zapoſlancow je za katholické ministerſtwo, Canovas-Pidal. W 14 wjetſhich městach dobychu liberalni (tež w Madridze); wothkuſowanjo hlownych městow pak zředka hdy ministerſtwo podpjera. Lud a kraj w Schpaniſkej ſtaj eyle katholicki zuhyſlenaj.

Afghanistan. Grožaca wójna mijez Žendželskej a Ruskej w dalovikh krajinach ſriedźneje Afſije je, kaž z wěſtoscžu piſaja, nětko wotwobroczena, mér po taſtim zas hacž na dalsche zauvečeny. Žendželskej běſte to tač jara wopati bylo, zo je rufski general Komarov pſchecžiwo Afganam wojował; wona žadashe, zo by rufski lejzor generała Komarowa zaprěl. To pak rufski car czinicž njechashe a njemóžeshe, tež to njechashe dowolicž, zo by joho general pſched rozſudníka ſtajeny był. Duž zmeje tutón jednat jeno rozſudzicž, hacž ſu rozkazy abo instrukcji, kotrež je Komarov doſtał, prawe byle. Taſka papjera ſo lóže zjednacž da, dyžli cílowjekojo. Najkerje budže rozſudník w tejle naležnoſći danski král jako blízki pſchecžel jendželskoho a rufskoho kniežerja. W eyle naležnoſći je Žendželska wjèle wjac popiſcžala, dyžli Ruská. Tamnej wſchak wójna jara witana byla njeby, dokelž njeje doſcz pſchihotowana na nju. Tež Ruská hiſhce ſoſcž wobronjena njeje. Tak drje je tón króz ſo jeno ſylnje z nječzemi poſchecžerkalo, a mér wostanje — tola zda ſo, zo tač Ruská kaž Žendželska jeno na to džělatej, čas dobycž, hiſhce mócnischo ſo wobronicž a potom na ſo praſnycž.

Wſchelcžinj.

* **Baſtarſke ſamjeñtne tołſte kſchiže z pěſkowca, mało abo hrubje wobdželane, něhdžे meter wyſoke, kafek ſu na Morawje a w Čechach po powěſczi z časow ſwiateju Chirilla a Methodija, namakaju ſo tež w naſczej Lužic̄, kaž hižo bu ſpominane. Dotal ſu mi ſamomu znate, abo wot nětorych pſchecželow mi wopowěđene, w Hornjej Lužic̄ tute: W Budyschinje pſched ſerbſkej cyrkwi na ſamjeñtnej drožy, kotryž pak ſo mi pozdžiſchi ſda, dokelž je hižo ſlepje wobdželany; w Wbohec moſtach, kotryž je w ežekim časopisu „Praha“ wotznamjenjemy; pſchi drožy njeſaloſko Luha; w Khröſcžicach pola Mlatkic luže a pola fararjec zahrody; w Haſlowje (?); w Kanecach a tež w Swinarni ſrjedž wſy; pſchi Běſteček na róženecžanskim puezu; niže Róžanta (?); w Kalsbicach ſrjedž wſy; w Konjecach pódla kapalki; w Řežowje ſrjedž wſy; mijez Ramjencom a Brunowom. Tež w Delnjej Lužic̄ ſo wěſeje te kſhiže namakaju. Z najmjenſha wo jenym ſo mi powěda, kotryž je w pſcheneměczeniſtrone ſpchi Zwilanskim jezorje (Schwielung) pola Mittweide. Schtož hiſhce ſo druhič w Hornjej a Delnjej Lužic̄ we, njech mi abo redaktořej poſka dobrociſtwe liſczej poſčeſele a njech ſobu ſpomni, ſchto ſo wo tym abo tamnym kſhižu powěda. Te po zdaču ſnadne wěcy a powědanja maju swoju wažnoſć we wědomoſczi.**

M. Horňák.

* Ślawną knihownią (bibliotheka) we bamżowym vatikanskim hródze w Romie je higo wjac lét powstającemu wophtej wotewrjena a wucęnych ze wschęch krajow ju pilnje wophtuja, zo bychú drohotne poklädy za wedomosćz tudy wuziwały. Psched někotrymi njedželemi zastupi jónu do bibliotheki, w kotrejž bě runje tójschtu wophtowarjow, bamž Leo XIII. Hnydom so pschitomni katholikojo wołkoło njoho hromadžachu, zo bychú joho na katholiske wołchno powitali, a tež cuzoweriwi pokornuje stanichu, zo bychú wjerchā katholiskeje cyrkwej poczeſčili. Ženo jedyn wosta sedzo do swojeje knihy zaryth, haſož by joho zastup bamža nicžo njestarāk, hacžrunje je tola tutón wobſedžer knihownje a by jomu haſo knijezej tutoho domu so čeſcz wo-pokazac̄ měla. Tutón njepchistojn pachok bě wuwołany wucēnc z Němſkeje. Ženo tomu, zo zaſtojnicy knihownje lepje rozemja, ſchtó je pschistojne, dýgli wón, mějšeſte ſo džakowac̄, zo joho hnydom za kornar njewzachu a won njedowjedžechu. Nětko piſaja, zo njecžesany muž pſecza nichto druhı byl njeje hacž wuwołany barliński professor Momuſen. — Pschi tutej ſkladnoſcji do-pomnimy ſo na podawku ze živjenja njeboh bamža Piusa IX. Pschi wulkej audiencj wophtowarjow wěcznoho města něhdÿ tutón ſwoje bamžowe požohno-wanjo wudželše; wschitcy běchu ſo poſlaknyli, zo bychú požohnowanjo na-měſnika Khrystusowoho doſtali. Ženo jedyn wosta ſtojo kaž pjerik. Duž pſchistupi bamž ſ njomu a praji jomu pſchecželnie: „Hdyž tež mje haſo ſwo-joho duchownoho wjerchā njepchipoznajecž, dha wam tola požohnowanjo starca nicžo ſchłodžec̄ njebudže.“

Naležnosće našoho towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 293. Madlena Cyżowa z Nowoslic, 294. Mikławš Matka ze Sernjan, 295. Marija Delanowa z Wěteńcy, 296. Madlena Wojnarjowa z Kukowa, 297. Marija Rjedźina z Dreždán.

Sobustawy na lěto 1884: k. 576. Mikławš Matka ze Sernjan.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 79,091 m.

K česi Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Po wotkaſanju njeboh Pětra Schäfriga, prjedy kubleria w Zywicach, a Madleny, joho mandzelskeje (R. i. p.)** přez Madlenu Bjaršowu w Miłocicach 1500 m., njemjenowany z Radworja 6 m., Wórša Polanowu z Mnišonca 10 m., ſklađ Khróscanskoho kantora w Filipsdorfskim processionje 29 m. 45 p., z wotkaſanja njeboh Madleny Hajníkoweje z Pazlic 9 m., ſwójba P. z Wěteńcy 10 m., Jakub Wornač ze Swinańje 50 m., njemjenowana z Kaſec 2 m. 50 p., N. k česi najswjeciſeje Wutroby Jězusoweje 20 m., njemjenowana 3 m., njemjenowana z Dreždán 10 m., po wotemrětym z Budyšskeje wosady 2 m., njemjenowani z Budyšskeje wosady 2 m., z Baćonja 3 m., **Ian Domania w Khróscicach 300 m.**, k dorunaju 5 p. — Hromadže: 81,048 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8651 m. 70 p. — Dale ſu woprowali: z Dreždán ze słowami „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 3 m., njemjenowana 1 m., S. 1 m., po wotemrětym z Budyšskeje wosady 1 m. — Hromadže: 8657 m. 70 p.

Zaplać Bóh wšěm dobrocerjam!

Za terciarow: Wumrjeſa je 6. haſpyla Madlena Schäfrichowá w Miłocicach. Za wotemrjetu ma ſo rjadny pacjer ſpěwac̄.

Wozjewienjo.

Modlitnu knihu „**Khwalcé Knjezowe Mjeno**“ do fože wjazanu a ze złotym rěžkom za **3 marki** mam nětko zaš na pſchedaň.

J. Skala, kaplan.

Cžiſkac̄ Smolerjec knihičiſtcejeriu w maczicžnym domje w Budyšcinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 11.

6. junija 1885.

Lětnik 23.

W měsacu najswjetcijšej Wutroby Jezusowej.

I.

Cyrkwińskie stawizny najeomnja časa, w kotrymž je tejko pobožnoſčow, bratſtwow, nabožnych zjenočenjow a towarzſtwow so hajilo, kaž w naſich dnach. Kaž žołma po njemernym morju žołmu cziszczeji, tak pſchinjese nam ſkoro kóždy džen něchtu nowe, ſchtož mělo nabožnu myſl wěriwych zahorjecz, a pſchi wſchej wſchelaſoſči pobožnoſčow namaka so duſchow doſč, kotrež poſtieczenje rad pſchijimaju.

Rječ su tež strachocžiwi, kij měnja, zo mohla tuta wſchelaſoſč pobožnoſčow k modlitwā ſtiwu powabicz, kotrež modlenjo w duchu a wěrnoſči ſchłoduje — bjez khlódka nicž na ſwěcze njeje a ſplah tajencow njewotemrje, kij ſwiate wonjewuziwa — dha tola woſtanje werne: Runje to, zo katholiki lud za nowymi bratſtwami a pobožnoſčemi žada, je dopokaz, zo duch modlenja w cyrkwi njewotebjera a zo po časach wulkeje liwkoſčeje nowe živjenjo zakežewa. Wjez pobožnoſčemi, kotrež po ſwojim bycžu na to poſazuju, zo w cyrkwi trajacoh o měfta namakaſa, ſluſtja pobožnoſči k najswjetcijšej Wutrobie Jezusowej ſobu prěnje měfto.

Hijo dolho priedy, hacž Syn Boži zbožnu knjeznu Marhatu Alacoque powoła, su ſwjetci byli, kotsiž derje ſpóznawadlu, tak ſpomožne je za duſhe čeſćowanjo najswjetcijšej Wutroby, a kij wſchczach, zo tuta wutroba něhdyn wocži a wutroby wſchěch narodow na ſo ſčezhnje. Spomnju tu jenož na wiđenjo ſwj. Herty, kotrež ſo něhdyn ſwj. Jan ſcénik wozjewi, a na jeje dopraſhowanjo: „Czjohodla Syn Boži poňnoſč luboſče a hnady ze ſwojeſe najswjetcijšej Wutroby na zemju k ſpomoženju cyrkwie njewulinje?“ wotmožwi: „Tuto ſo ſtanje na kóncu časow, zo by w luboſči k Bohu woliwkinjenyj ſwět ſo z nowa k luboſči zbudžit.“ Hdyž ſo pozdžijscho Syn Boži ſam

swj. Marhacze (w l. 1675 mjez Božim Ćęzkom) wozjewi, rozwuczowaſche ju, zo tuta pobožnoſć nima jenož wuſtudžemu luboſć ſ njomu wožiniecž, ale zo dyrbí w cęſczowanju joho najſwječiſcheje Wutroby ſo jomu tež doſeđežinjenjo a wujednawanjo ſtač za wſchę fſchiwdy, kotrež ſo jomu w najſwječiſhim ſakramenće woſtarja ſtawaja.

Skutk, kotrež je Syn Boži we ſlabej, ſwetej eyle wotſalenej kniežnje počzał, je ſo bórzg z murjow cęſchoho klóſchtra Paray ſe Monial wudobycz a pſchi wſchęch zadžewkach, kotrež ſo ze ſtrony ſwetnych wychnoſczoſ runje tutej pobožnoſci ſtaſachu, móžemy hiž po tym, ſhtož dotal wiđizym (a wſchę tola hiſčeče dokonjane njeje), prajicž: Wutroba Žežuſowa je ſebi luboſć wſchęch katholſkih kſheſczoanow dobyła, kiž ſo ſwojeje cyrkwe eyle wotrjekli njeſſu — wona knieži nad a we cęlowiecžich wutrobach — najſwječiſche Wutroba je znamio a zygl cyrkwe w naſhih czasach.

Pohladajmy, zo býchmy wažnoſež tuteje pobožnoſce ſlepje ſpoznali, do swj. piſmow. Swj. Jan piſche (19, 33): „Zédyn z woſatow wotewri joho ſtronu a hnydom cęčeſche z njeje krej a woda.“ Pſchi powiedanju tutego podawka powoła ſo na stare wěſčezenja a pſchiftaj: „A tón, kiž je to wiđał, ſwedečzi wo tym a joho ſwedečenjo je wérne. A wón wě, zo wěroſež ryeži, zo býſhčeče tež wy werili. Dokelž, to je ſo ſtało, zo by ſo piſmo dopjeliſto: „Wy njedyrbicę jomu koſeže zlemečž“, a druhe: „Woni budža wiđecž, koho ſu pſcheklóli.“

Hdyž bu Žežuſowa ſtrona pſcheklóta, bě wujednach wopor nowoho zakonja hižo dokonjan, jehnjo Bože bě morjene. Swj. ſezenit, na pſcheklóco najſwječiſcheje Wutroby ſpominajo, njecha jenož ſmiercz Žežuſowu wobſwedečiž — ſ tomu ſo na stare piſma a wěſčezenja powołacz njetrejebaſ — wón chce nam prajicž, zo je tute pſcheklóco po ſmierczi wulka potajnoſć, podawki, kotrež woczi ſweta na ſo ſežehnje: „Woni budža wiđecž, koho ſu pſcheklóli.“ Nicžo njepokazuje zjawniſho hiđzenjo a zawiſcz cęlowieku pſchecžiwo ſynej Božomu, hacž bļuzna w joho Wutrobje, kotrež je ſo w ſmiertnym bědzenju za tých dočerpaſa, kſtiž ju pſcheklóchu; a nicžo njewozjewia jaſniſho pſhemeru luboſče ſzbožnika pſchecžiwo pſcheradnomu cęlowieſtwu, dyžli runje zas tuta bļuzna, z kotrejek krej a woda pſchinidže, znamio a zardamk wodacža za tých, kiž běchu w złosczi joho na fſchiz pſchibili. Eyle waſchnjo, z kotrymž swj. ſezenit wo tutej pſcheklótej Wutrobje ryeži, chce nas wo tym pſchewedečiž: zo ſebi ranjenia Wutroba Žežuſowa ſedźbliwoſež cęlowieku něhdy wosiebje dobuđe: „Woni budža wiđecž, koho ſu pſcheklóli.“ Rana we Wutrobje Žežuſowej je rana straſchnoho zamolwienja za tých, kiž ſu ju jomu bili, ale tež rana, z kotrejek ſpomoženjo pſchihadža wſchém, kiž želnoſcziwje ſ njej ſo wucžekaja. Tuta rana pſchinjeſe jenym hrózbu a zadwelowanjo, drugich pohnuwa ſ plódnym ſylzam a rožkatoſczi. To pokaza ſo něhdy doſpołnje, hdyž Syn Boži ſam pſchinidže: „Hlej, wón pſchinidže w mróczelsach a wiđecž budža joho woczi wſchitkach a cži, kiž ſu joho pſcheklóli; a žakoſcziež budža johodla wſchę ſplahi zemje — zawérno. Amen.“ (Bot. zjew. 1, 7.)

To piſche tónſam y swj. Jan, kiž je pſcheklóco Wutroby wiđał. Z toho ſežehnuje, zo budže na ſudny džen runje pohlad na pſcheklótoho zbožnika za tamnym njewurjeknite horjo pſchihotowacž a jim trajacu žakoſcž pſchinjeſe, doniž budže za wuzwoleñych pohlad na tuſamu Wutrobu z kužolem węcznoho woſchewjenja.

W tym czasie, gdyż nie jest jeszcze Chrystusowi so i jeho założeniu zjenoceja a pucze i jeho smierci wurdęje, hromadzi Chrystus swoich wiernych so, wobchodząc z nimi z wszelą schiedrością a dawa jemu w założeniu najsw. sakramenta wołtarja dopóka najwjetšej lubosęce. Wón pyta w zrębie, ktoruż jemu jeho lud (a w pozdżiszych czasach wszelkich pscheradnych na królestwie Bożym) w pscheradzie pschihotują, tróscie a zarunanie pola swoich lubnych i posztołów, jedyn z nich — tónsam, kiz pschekłoczo jeho stroną wopomina — wotpozuje pschi pośledniej wieczerzy na wutrobę, kotorą budże bórzy pschekłota. Bóh luby Królej je we wszelkich czasach po zaśadze czinił: „Schtóż ma, tomu budże date, a schtóż nima, tomu budże też to wzate, schtóż mieni, zo ma.” (Luk. 8, 18.) Duchowne kubła a dary, wo kotorych jeni njerodza, dawaja so druhim, zo bych u tuczi nadobnje meli, doniz tamni ze samseje winy tradaja.

Gdyż widzimy, tak runje nětko njewéra a hidzenjo Boha na swęceje pschec dale a scherscho so rozschérja, je to chyle po Bożim waschniu, zo dla wotpada tak mnogich ludow a duszow hnady, kotreż bęchu tutym pschihotowane, druhim pschihobroczyje, ich we swojej lubosęci wobkrueja a wutrobę i njebieskomu ręczniščezu wodzi, z kotorož w scha hnada wukhadża: i najswiecziškomu sakramencie wołtarja.

A to czim boli, gdyż je w tutej potajnoscji średk skhowany i założeniu najhorskich bēdnoscjow naszych dnow. Horde Boże Czeło je předy wszeho cyroba za dusze, zawdawk horejestacza a węczynoho žiwenja. Ale też widzomne znamio zwiazka wszelkich wierwych, kotsią so na jenej hościnię wobdzęleja. Runje w czasie, w kotorym je tejko ludu tak zemisch (nizko) zmysleno, a wszelko hidzi, schtóż na Boha a njebiesa dopomina, pokazuje so potajna moc najsw. sakramenta, kotoruż je Syn Boži i tomu założil, zo by wutrobę tych, kotorych je Bóh powołał, njebiescy zmyslene czinił a pschi jeho wuziwanju wotbłyszczy njebieskich radościow do wutrobów wuziwanych wulinę.

Boże Czeło pschihotuje mjez człowiekami tak kaž njebieske zjenocejenjo, gdyż kózdroho z Chrystusom zjenoceji a wszelkich mjez sobu czini hośczi božich, dżeczi jeneje swojby, jene czelo, dokelž „jedyn khleb, jene czelo sumy mnogo, my wszelicy, kiz so na jenym khlebje wobdzélamy” (1. Kor. 10, 17). Z njebieskim, haj bojskim zwiażkom wjaza nas wszelkich najsw. sakrament.

Śwēt pak czieri hładowych do socialismow, t. r. wobstejenjow, kotreż chcedzą wszelkie pscheznaturskie zwiażki pscheterhnye, wéru a prawo zahnać a w powschitkowej runoscji wszelkich mjez sobu swoju z bōżnoscj namakacż.

Tak dha widzimy dweju wojo warjow, kiz pscheczito sebi stojitaj, wobyczco so proucojo: Materialismus a socialismus, kotoruż wšcho pscheznaturskie přejetaj, a najswieczišchi sakrament, kiz człowieka z nizkościę i bōiskej podobnośczi pozbęhuje.

Najswieczišcha Wutroba w najsw. sakramencie je potajkim najspomožnischim średk, kiz nam pomha, będy naszych dnow pschewinycz, w lubosęci z Bohom so zjenocejcz a w tutym zjenocejeniu jemu wotrunacz njedząk, lufkość, boharubienstwa, z kotorym iż bohużel runje w kat. krajach njewériwi moc narjo a zaslepiony lud Chrystusej w najsw. sakramencie płaczą.

Schtóż z wéru a pobożnoścju i swi. woprawjenju stupi, njepónđże wot wołtarja, biez toho, zo Wutrobu lubuje, kotoruż je so naschedla w smierci węzierała. Wschitch, kiz su pola swiatoho woprawjenja, czuja so mjez sobu

halo džecži jenož Wóte, bratsja jenož z bóžniká. Bohatý pochladauje z česčzownoscju na khudoho, kotrež pschi nim kleči z runym prawom, zo by so na hoscžinje Božej wobdželiš; khudy pak zabudže na khudobu, hdvž je bohatomu porno stajeny. Tak je Bože horde Čželo a najswj. Wutroba potajne lěkárstwo, kotrež z wutrobow wucžeri tamnu sebicžnosć, kotrež jenož swoje phtajo a bohatomu zawidžo, zrudny socialismus našich dnow plodži.

(Sloneženjo pschičodnje.)

F e d j a.

Werna stavizna z rustoho narodnoho živjenja. Po češtím pschelozku wot I.

(Pofracžowanjo město sloneženja.)

Dwelujo a ze spodžiwanjom hladachu sudnich na Fědju. Z wopředka su sebi myslili, zo je tónle čžlowjek někaiski pschemyšleny, tohodla jomu pschi-kazachu, zo dyrbi wospjetowacž, schtož je prajíš; potom praschachu so za mjenom a schtó je. Joho mjeno zbudži nješmérne pohnuczo a hoškot w zhromadžiznje. Pschi tym so sudnich na něchto dopominichu, scheptachu mjez sobu a so klamarja wschelsko wupraschowachu. Na wschitke praschenja wón pokornje ale trochu njelepje wotmolwjesche, tola tak, zo na wěrnoſeži joho wupowědžow nictio dwělowacž njemožesche. W tamnej woſubnej noch je wón w mlynskem bróžni nocował. Tam je so z Akulinu trjechil a potom widžał, zo je wona ze ſlomu po pucžu k statcej Antonina Pětrowicža so wintyla, wón pak je wokolo ponoch stanyl a mjeſčo z mlyna wujěł. Do Čwanowki pschischedski je plót pscheléž a konjenc zapališ. Dawno hižo, prajesche wón, je so chył na Čwanowskim knježku wježicž, dokelž je joho loni žałoſtnje nabíł. — Džiwnje poſluchasche ſlovo: „so wježicž“, z horta tohole po zdacžu wbohoho, wobzarowania hódnoho čžlowjeka. Hdvž jomu znapſchecžiſtu, zo pschi prénim pschephtowanju k ničomu njeje ſtał, powoła ſo wón na drjewjane ſudobjo ze žiwiču, kotrež je pschi wotpalenischičju ſo namakało. Wón prajesche, zo je ſudobjo dwaj dnaj psched wohenjom w mječeje kupil a na pschedan po kraju wozyl, wo cžimž móža ſo lohcy pschewčedčicž. Na wěrnoſeži tohole pschiznača njehodžetche ſo dwělowacž, dokelž ſu ſpomnjene ſudobjo pschi wohenju namakali. Zo běſche wěcný dopokaz; nětko jomu tež ſudnicy wěrjachu. Pschephtowach ſudník je dundaka z prénijož zajecža jara njerady puſčcžil, ale njemóžesche hinal, dokelž dopokazow pschecživo njomu měš njeje — nětko ſo ta wěc wobrocži! Tež to njemało k tomu pomhaſche, zo ſu joho nětko za winowatoho měli, dokelž wſchitcy chychu, zo by Akulinu khostanjo zminylo, a dokelž ſu hižo wot zapocžatka na njoho tutali. Runje něfle, hdvž dybjeſche cyle njewinowata žónſka zahinycž, runje něfle pschiindže prawy winik a wſchitko wuznaje! — Njebeſche tu ſama bójſka sprawnoſež a dobrocživa pschedwidžomnoſć? — Wſchitcy ſebi lóžo wodyčných, hdvž klamar rěcžecž pocža. Město přjedawſcheje cžějnoscze naſta nětko drje tročju njewěſte ale wolkhewjace začuzęzo, zo je cyka wěc zaſy w prawych kolijach a zo wſchitko wotběhnje kaž ſo ſluſcha. ſudnich wotendžetcu k poradže nowoho roſſuda. Klamar wofta ſam za leſhcu. Wokornje ſkhlili hlowu widžo, zo ſu wſchitke wocži na njoho zložene, z hněwom a hidženjom napjelnjene. Tež ja nětko wopravdži myſlach, zo je mojí ſtary pschecžel zloſtník, ale žel mi joho tola běſche, hdvž widžach, zo ma najboſloſtiſche khostanjo znejſcz: zo je k po-wſchitkownomu poſtorfej. Hdvž ſo ſudnich z rozſudom wróčiſtu, běſche mi zaſy lóžo. Stary Fědja bu do Sibiriſkých rudnych podkopów wotsudzený, ale džiwajo na joho

samowólne pschiznacžo, bu čas wuhnanstwa na džesacž lět postajeny. Žandarmy wjedzechu joho ze sudnicę. Za spěšnje wšečé kapjih pscheptyach a hdňž wotstudzený nimo mje džetče, dach jomu někotre ruble do ruky: „Božemje Ředja!“ Wón zamumlal: „Zaplacz Boh tón kniez. Budu cjerpciež — wot mojoho njezboža níkomu hórie njebudže.“ Tu so dopomnich, zo sym tele řewa wot njoho hido řyschal, z tymsamym spodžinym hlosom tehdom, hdňž chyšche posa naš pschez noc wostacž a bu wotpokazany. — Wotwiedzechu joho a bóržh joho wjach njevidžach.

Akulini hnydom pschecžichu. Wonka wobstupichu ju rólnich, jej zbožo-pschejo a zaſliwajo „cygana“. Pschewodžachu ju domoj a wjeczor ſebi hercow ſlazawſchi, mějachu w korežmje wulke wjefelo. — Wo tym, ſhtož běſche ſo ſtało, powiedachu ludžo jeno tak dołho, doniž w Iwanowej wotpalenej ſtatok twarjachu; z rozwaliñami zhubi ſo tež dopomnecžo tutoho podawka. Jeno to wot toho časa wosta, zo w samocže ſtojace dwory a domy lepje wobledžbowachu, hdňž ſo klamarjo we wokolinje pokazachu. (Skončenje pschichovniye.)

3 Lusat a Sakskeje.

Z Budyschina. Swiatki pónđelu wudželésche hnadny kniez biskop w tu-domnej tačantíkej cyrkvi ſwiaty ſakrament firmowanja. Po mjelečzacej Bozej miſchi, kotrž ſ. ſenior Kuežank ſwieteſe, bu kniez biskop w ſwiatocžnym čahu ſ. wołtarzej wjedženy, hdžez mějachce najprjedy předowanjo. Zložujo ſo na ſlowa japoſchtolskich ſławiznow (1, 8) „Dostanječe mōc Duchha ſwiatoho . . . a budžecze mi ze ſwědkami“ pořaza duchownu nužu a žadoſcz ſvi. japoſchtolow za Duchom ſwiatym pſched joho pschilhadom, a duchownu radoſcz, horliwoſcz a woporniwi ſwéri po nim. Tak tež firmujomni ſpónzajmo ſwoju njemoc bojažnje do pschichoda hladaja a za pomocu Duchha ſwiatoho žedža, ze ſwiatym ſakramentom pak tróſtnu wěstoſcz dobuđu, zo budža kſčenji z Duchom ſwiatym mōc njebojažnje ſwoju wéru wuznawacž a po njej ſwernje živi byč. Po tuthých japoſchtolskich ſlowach wudželésche hnadny kniez pod aſſistencu wšečeh tudomnych duchownych 275 woſobam ſwiaty ſakrament. Mjez tuthmi běſche 32 z Hajnic a 6 z Lubija. Pschi wudželenju ſwiatoho firmowanja ſpěwaſche tudomny cäciliny khor pschihódne ſačzonſke hymny a psalmy. Cyła ſwiatocžnoſcz wotbu ſo z najwjetschim porjadom a ſkonči ſo ze ſwiatocžnym Te Deum a ſakralnym pozjehnowaniem. Boh zdžerž wſchitkim wobhnadženym ſwój zakit a ſwoju pomoc, zo bychu hako wojowarjo Chrystufowi tudy dobre bědzenjo bědžili a něhdy doſtali krónu ſprawnoſče!

— Srjedu po ſwiatkach mějachce „Towarſtwo Pomocy za ſtu-dowacych Serbow“ w Thiermannec kolonnadach ſwoju ſetuſchu hlownu zhromadžiznu, na kotrž bě ſo 14 ſobuſtawow zefchlo. Z lětneje rozprawy tudy hlowne wozjewimy. Towarſtwo je w tuthym 5. ſécze ſwojoho wobſtacža 3 ſobuſtawow zhubilo; wumrjechu: ſ. redaktor komthur Smoler, wucžer Bartlo jun. w Malečicach a ſarať Nowak w Kletnom. Zhromadžizna iich wopominjecžo z poſtanjenjom čeſcjeſe, woſebje zaſlužby njeboh Smolerja wo towarſtwo ſo ždobiſje wopominachu. Pschitupili ſu jako nowe ſobuſtawy: ſ. ryčník Mósak Kłosopólski w Lubiju na čas živjenja (ze zaplačenjem 100 m.) a ſ. kaplan Libšich w Dreždzanach, dale ſ. kandidat Lenik z Rjaboſchkoje w Delnej Lusat, wucžer Čzech w Schönsfeldze a kubler Smola w Kaſchecach, kotsiž ſo w tutej zhromadžiznie jenohlónsje pschijachu. — Pjenjeſneje podpjery je Towarſtwo Pomocy lonsche lěto 325 m. wudało, z kotržmiž buchu 2 bohosłowců, 2 gym-

našastaj a 1 wučerški seminarist wobdželeni. Dokhodow mějesche towarzstwo w minjentym lēcze 1165 m. 16 p., wudawkow 693 m. 96 p., zamoženjo je so na 13,540 m. pschisporiso. — Dokelž ma „Twarzstwo Pomoč“ tak dobry nadawč, kudsonich mlobžencow w jich studijach podpjeracž, zo vychu Serbja psche dosahacu licžbu serbskich duchownych, rycznikow a t. d. měli, njech je wone wschem Serbam z nowa naležne poruczenie. Pschinostk 1 m. na lēto kóždy lohcy zwiedze. Jeno mn oho ſež ſobustawow a porjadnych darow móže tu něchtu wuslukowacž.

— Pscheczelne džiwalj na pscheproschenjo k jubilejskomu cyrkwiniskomu swjedzenjej swjatoho Methodija do Welehrada (wot nas něhdje 40 mil) su mi někti katholisch Serbja wozjewili, zo chcedža ſobu jecž; pschetož pola nas w Serbach so hischče z pomocu serbskeje ſlowjanſkeje rěče katholiska wera džerži, kaž ſtaj ju swjataj bratraj Cyrill a Methodij we wjele ſlowjanſkich krajac̄ zbožownye rozhřeřiajoi psched 1000 lětami. Rjenje by bylo, hdj vychu w ſchitke katholiske woſady abo tola wschtite katholiske bjeſadly (z czym mjenom kaſina) zaſtupjene byle! Ja wotjedu da-li Boh piatk 3. julija a myſlu wjecžor w Pardubicach bycz. Tam a dwě noch we Welehradze abo wokolnoſeži bych rad ſobupuczowarjam kwartiru wobſtaral. Tohodla proſchu, zo vychu mi z kchartku nětko za tydžen' wěſče wozjewili, kotſiž chcedža woprawdož ſobu jecž. Za 5 abo 6 dnjow pak móža zashy domoj bycz, ſichtož je, byrnje wiele dale, tola po časzu hako vychu w Krupch pobylí! We Wołomucu (Olmütz) bychmy 4. julija poznański procession a w Pscherowje galiciski trjehili, a tak z nimi, kotſiž drje budža tam pod wjedzenjom swojich biskopow ze wjedzeniſkimi dařenymi khorhowjemi w prawym časzu, do Hradžiſteža dojeli a potom po katholiskim cyrkwiniskim waſhynju hodžinu pěſchi do Welehrada psched wjecžorom dójſli. Na hłownym swjedzenju niedželu 5. julija změje, kaž runje čítam, k. kardinal-archibiskop hrabja Fürſtenberg swjatoczne Bože ſlužby. Na 6. julija bychmy my Serbja zchromadnje k swjatym ſakramentam ſchli a potom mož kóždy domoj jecž abo hischče woftacž. M. Hórník, farař.

— W minjentym tydženju ſtaj J. M. kral a kralowa pschez Budyschin do Schlezyſkeje kraſny hród Sybillenort wopytacž jeloj, kotryž je zemrjety Braunschweigki wójwoda ſakſkomu kralej wotkaſał. Wobydlerjo běchu tam wysokomu knjeſtſtu pschne powitanjo pschihotowali.

— Swjatki póndželu w noch do jeneje hodžinu wudhri w Budyschinje pod bórklinom w domje zwudowjeneje Fáčeloweje, hdjež ſo wota džela, wo heń, kiz jara ſpěchne wokoło ſo hrabasche a w mócných plomjenjach z těchu wudhri. Dokelž bě woheń hnydom drjewiany ſchód hrabnyk, běſche Kleinstüce ſwojbie, kiz w tsečim ſchosu bydlesche, wupucz z palaceje kheže wotrézneny. Dóšloho dýrbjachu wbožy (muž, žona a džecžo) ze wsčech ſtronow z plomjenjem wobdacži w ſmieronym ſtrasche pschebhywacž, doniž wohnjowa wobora njeſchiridze a ſkónečne rébl namakawſhi, kiz bě dolhi doſč, do wokna ſtajichu, po ſotrymž noiprijedn džecžo a potom na ſtawu zlemjenohho muža a žonu wumozidcu. Styk a žaſoſč ze ſmiercu wobhrozenych ſo njehodži wopyſacž. Zo je ſo jim a druhim kudsonim wobydlerjam z wjetſha wschtika draſta a nadoba dla nahloho wohnja ſpalila, móže ſebi kóždy myſlilž. Schre, kotrež kaž žehliwy deſhč ſo na zemju ſypachu, Bohu džak dalschoho njezvoža njeſju pschihotowale.

— Dženj swjateje Trojicy na dopołdnich ſemſchach na klóſchtyrſku wokolinu ſylne hrimanjo pschiczeze. Kunje bě měſhnik pola woltaria Credo

zaśpiewał, hacż jara sylnie zahrima. Włysk dyri w Jaworje do Barjenkec samotnie stojaceje brożnje (za někotre lěta nětko hižo tsecži krócz), kotaž so wotpali. Kemsche buchu z njebožom a nastatym strachom khetro zatorhnjene.

— Kamjensko-Schpitalske cäciline towarzstwo pod wustojnym nawjedowanjom k. wuczerja Lübecka mješče na swj. Trojicu w Lejnje spěwanski koncert, fotrohož čistý munosch je za cyrkę w Mischnje postajeny. Koncert wobstojeſe z 3 dželov, cyrkwiſtich, swětnych a žortnych spěwów, a je kaž so nadzijamy derje wopytany so derje poradzí.

Z Hajnic. Tudy běchu pjatk po swjatkach swjatočne kemsche za njeboh Hanu Vorakowu, sobuwoſedžerku Hajniczanskej fabriki a macz tuteje swójby. Wona bě swjatki pónđzelu we Winnje umurjela a bu pjatk w Trutnowie hriebana. Fabrika tón džen stojesche a dželaczerjo běchu nimale wschity w kemschach. — Kapala běſche žarowansch wudebjena. — Zo zemrjeta w swojej poslennjej woli na nasz zabyla njeje, widžich w darach za Hajniczanskú cyrkvičku. R. i. p.

Z Chróscic. Niedzela 17. meje zaklinczachu tež w naschim hewak czechim Haſlowje mócnje zynki serbſtich spěwów. Chróscianske spěwarske towarzstwo „Sednota“ wuhotowa tu spomnjeny džen popoldnju w nowej Vermichec sali rjane spěwanjo. Program běſche čtyř serbſti a zestajany z wjetſtrskich Bejerjowych a Rocorowych wěcow, wosebje ze „žnjom“. Kn. dirigenta towarzstwa a spěvarjo njebečnu pröcy lutowali, tak zo njemóžesche wuspeč hinajschi bycž khiba wscheje čjesče hódný. Tež bě koncert, hdyž na lokalne wobstejenja džiwamy, derje doſč wopytany. Wunosch spěwanja bě k lepschomu maczicžnoho doma postajeny. Tohodla džak a čescež dirigencze a spěvarjam! F. R.

NB. Zo so tež na Baczoński cyrkę zabyla njeje, dopokazuje zapis darow w džensnichem čiſle, schtož tudy z džakom wozjewiamy. Red.

— Swjatkowny procession do Krupki je pszech 400 wosobow měl; wjetſki džel z nich běchu młodži ludžo, kotsig pobožny pucz přeni krócz ſebu džechu. W chlym processionje je tón krócz jara rjanty porjad knježiſ; tež so jomu ze žaneje stromy žane zadžewanjo a molenjo činišo njeje, wjele bóle so množy pokornje zadžeržachu pschecžiwo pobožnym puczowarjam. — W Nowej Krupcy chcedža jesuitojo na falbarskej horje nowe staciony křižowoho pucza stajicž, za czož woni dary hromadža.

Z Mischna. Tudy bu 19. meje wot hnadnoho knjeza biskopa dr. Franca Bernerta zakladny kamien za nowu cyrkę swjatočne Benna swjatočne položeny a posvjeczeny. Dofelž za wobſcherniſche wopisanjo jara ważnoho ſkutka w tutym čiſle rum njeſoſaha, móžemy je haſle w pſchich odunym čiſle dodacž.

Z chloho swěta.

Němska. Kejzor Wylem je straschnje ſchorjeł, tež khorosz kejzoroweje je so zhórschila.

— Schto budže nowy wójwoda w Braunschweigſte? Denicžki prawomocny naſtupnik, wójwoda z Kumberlanda (syn njeboh Hannoverskoho krala), to njebuďe; tak wjele drje je nětko wěſte. Pruska je zwjazkowej radze (bundesratej) namjet stajila, zo ma so Kumberlandski wójwoda wot knježenja w Braunschweigſkej wuzamknycz — hacžruniž je tuton ſlubil, zo chce po wustawje němskoho kejzorstwa knježicž. W blížčim čaſu změje zwjazkowa rada wo tym rozhodzicž, a hdyž je Pruska tajki namjet stajila, njemóže so wo rozſudze dwelowacž. Najsterje so potom pruski prýnc

za wójwodbu postaji. Tak so prawo podusy a „narodnomu zmyslenju”, taž to mjenjuja, wopruje. Kako došlo budže pruska hnada druhich nemških wjetrov hifidče cjerpciež? Zo nacionalliberalni a socialdemokrato so na prufim namječe ſak jara wjesela, dokelž knježestwo „z Božej miloſež“ so podrywa, dyrbjało tola wščem wocži wocžiniež!

Austria. Wólby, taž móže so hižo pschewidžec, za konservativnu stronu dobry wuſčeh lubja. — Za nowoho archbifkopa w Prahy je hrabja Schönborn, dotal bifkop w Budžejowicach, pomjenovaný. Jožo nastupnik w Budžejowicach budže pječja pražski generalny vikar Hora.

Francózka. Slawny francózski baſnik Viktor Hugo je wumrješ. Ve prijedy prajit, zo čee z katoliskej cyrkwi wujednani wumrječ, a parížki archybifkop sam chyšche jomu swiate sakramenty wudželic, tola swobodni mulerjo njedachu žanomu měščnikej t njomu. Z jožo čéłom su Francózojo hroźne pschibójstwo hnali. — Cyrkej swiateje Genoveſy je komora katoliskej cyrkwi rabiła a za poħrjebnischičzo baſnika a druhich „ſlawnych“ muži postajiſta.

Jendželska je swoje wójsko ze Sudana wotwoała. Mahdi ma něko połnu móć a zo budže jožo knježtvo ſurowe, móžesč ſebi myſlič. Čedma běchu jendželske wójska wotžahnyły, dha mahdi valo a ſmalo swoje knježtvo nastupi. Rumowano Sudana je wulki poliſki pobrach Jendželskeje, a cyka křeſcjanſta civilisacijā, kiz pschez missionarow w Africach tak rjenje začęjewa, je z tym do najwjetšeho stracha ſtajena.

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 298. N. N. z Koslowa, 299. knihownja bohosalowcow we Wołomucu, 300—302. z Dreždán: Towařſtvo „Jednota“, wojerski sakristan Karl Domanja, Michał Grawš.

Sobustawy na lěto 1884: k. 577. N. N. z Koslowa, 578. 579. z Dreždán: „Jednota“, Karl Domanja.

Na lěto 1883 doplaci: 574. „Jednota“ w Dreždánach.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 81,048 m.

K česi Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: N. z Budyškeje wosady za swjećenjo 2 m., K. A. B. H. 1 m., N. Kubaš z Worklec 10 m., njemjenowany ze Sulſec 1 m., na spěwanskim koncerće w Haslowje za wječerju N. z B. nahromadžil 30 m., sklad Krupčanskoho processiona prez kantora Sérca 33 m. 50 p., njemjenowana k česi Wutroby Jēzusoweje 3 m.

Hromadže: 81,128 m. 50 p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8657 m. 70 p. — Dale su woprowali: Po wotkazanju njeboh knjenje Hany Porákowej rodženeje Faltisec w Trutnowje 300 šěsnakow = 491 m. 80 p., L. „k česi Jēzusa Marije a Józefa“ 3 m.

Hromadže: 9152 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšém dobroćerjam!

Za luboſčiwe napſhęcžopschiidženjo našhomu processionej hacž do Šernjan a za wjedženjo do Róžanta wuprajamy knjezeſi katechetej Kummerej z Budyšina ſwój najwutrobnischi džak a Zaplaćz Bóh tón Knjež!

W mjenje Radworskoho processiona

kantor.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 12.

20. junija 1885.

Lětnik 23.

W měsacu najswjecžisheje Wutroby Jezusoweje.

II.

Smy widželi, zo je Syn Boži swětej w najswjecžisheim sakramencze wotkarja spomožny frédk zavostají pschecžiwo b kudam a b edam wscich cžasow.

Hdyž nízke a nje po božne zamyſlenjo našich dñjow so tak jara lubozným zamyſlam pschecžiwa, kotrež njejše Syn Boži pschi założenju tutoho sakramenta, njeje to jenož z kschiwdu pschecžiwo našchomu Zbóžníkej, taſte zdžerženjo je tež hańba za cžlowjestwo. Wérnosć, zo je Chrystus jako Bóh-cžlowieč pod schataknoscju khleba wěrnje pschitomny, zo je sředž nas sebi stan wuzwolil, w kotrymž bydli — chroba hinitych a hréchnych stworjenow — to je dopokaz bójskeje scžedroſcze a sobuželnoscze z nami, kotaž nas jenož to ho dla wjac hneponhuwa, dokelž so najwyschishe potajnosće w schédnje psched našchimaj wočomaj stawaja. Cirkel drje je swjedzení Božoho hordoho Čela założila, zo so tola w jenym tħdzenju za lěto lud z wjetšej po-božnosću modli a we zjawnych wobkhadach z najswjecžisheim sakramentom wera do pschitomnosće Chrystusowej pod schataknoscju khleba wuznawa.

To pak je jenož snadne zarunanje za luboſč, kotrež je nam Syn Boži cžinił, hdyž wopomnimy, ſak wulki džel tež tħch, kiz katolicy rěkaja ſo njeſtarajo wo lubozne pscheproſchenja Bože, ſwiatk a pjatk swoje reje wo koło złotoho cželecža a to za poníženjo ſebi waža, z hoſčemii Božimi vjež. Že potajkim za tħch, kiz hiſčež do pschitomnosće Syna Božoho w najswjecžisheim sakramencze wērja, cžestna naležnoſć, na to myſlicž, zo pschez nadobniſchu cžesč a modlenjo nježak a hańbu zarunaja, kotrejež ſak množ načinja ſwojemu ſtowiczerzej a zbožníkej, kiz je ſwoje ſtowrenja tola tak wjèle cžesčiſ. Schtož ſym dotal prajik, njepočahuje ſo tak na najswjecžischem Wutrobu, kaž na najswjecžischi ſakrament; wobaj pak ſo dželič z njehodžitaj. Pschiuňdžemy z nowa na w ſpočatku ſpomnjenu wēc: Schto chce ſebi tute

wósebíte czeſczowanjo najswiecziſcieje Wutroby, hdz̄ je tola Žežus w najswiecziſtym ſakramencze žórklo wſcheje hnady nam zaſtaſají a leſtarſtwo pſche wícké bědnoſcze? Ma to wotmołwju z druhim praſhenjom: Czohodla wotpoczowaſche ſwj. Jan pſchi poſlednjej wjecžeri na wutrobnje Žežuſowym? Spodziwniſche bě wězo to a wjetſche, zo Syn Boži swoje Čelo ſwj. Janej k jědi poda — tuto wotpoczowanjo na wutrobnje Žežuſowym paſ wěſce tež podarnio njebeſche. Pſchi poſlednjej wjecžeri pyta Syn Boži tróſcht nad zrudobu, kotaž ſo jomu w pſcheradnym czinjenju Juidaſhovym pſchihotowaſche, kiz ſwatu hoſčiu wonjeczeſčo na to myſli, kaf ſwojoho knjeza a miſchtra njeprſczeſčelam pſcheda. Kaf móžeſche Chrystus lepſchi tróſcht poſkieziež, hacž zo ſwojoho luboho kniežniſtoho jaſoſchtola k ſebi na wutrobu ſežahn, zo by, hdz̄ ju na Golgoſče pſcheklótū wuſlada, ſo dopomnił na luboſcz, kotaž w njej k nam czlowjekam bydli?

Czohodla njemohł abo njedyrbaſ Žežus tež w pozdziſtich czasach podobny ſredk wužicž, zo w nim za pſcheradu tak mnogich kſchecžanow za runanjo pyta? Taſki ſredk paſ je zawérno pobožnoſcz k joho najswiecziſciej Wutrobje, kotaž naſtajne dopomina na pſhemeru luboſče Chrystuſowej k nam, a hdzežkuſiz tutu pobožnoſcz ſo haji, tam dyrbi ſo tež we czlowjecziſtich wutrobach luboſcz k Synej Božomu wubudzež. Tuta pobožnoſcz je woſebje k tomu wot cyrkwe poruczena, zo ſo najswiecziſtici ſakrament, kotrež drje bě pſchecy w cyrkwi, naſcheje ſiwoſče dla paſ ſo tak zańč nima, kaž ſo ſluſcha, zaſ horliwſcho czeſczovac̄ pocznie. To nie ſamo — w tutej pobožnoſci dyrbi ſo Synej Božomu tež doſczežinjenjo ſtač ſa to, zo je tejko kſchecžanow wot katholſkeje cyrkwe ſo wotkřežepiſo, kiz ſu wéru do pſchitomnoſcze Chrystuſowej zacžiſli, a wot p roſhowanjo za rüdzenja, kotrež ſo w katholſkich krajach najswiecziſhomu ſakramenteſt ſtawaja, hdzež ſwétne wylknoſče wobkhady na Bože Čelo zakazuja, lud paſ zaslepjeny czasto doſez měſčnikow a Boha haní, hdz̄ ſo Bože Čelo ke khoromu njeſe. Wo druhich kſchivdach, kotrež ſo najswiecziſhomu ſakramenteſt z paduſchtowm, z pſchiverkami, njehódnymi wopramjenjenimi atd. ſtanu, dale njeręz̄u.

A hdz̄ ſo něchtó praſha: Czohodla Syn Boži tutón ſredk hižo předy na kožowaſ njeje, zo by woliwtnjene ludy k ſebi czahnył, dha ſu wotmołwjenjo hižo dali we widženju ſwj. Herty. Kaž bě ranjenjo ſtroný po ſmierci poſleſdnie, ſchtož móžeſche Chrystus czinicž, zo by czlowjekam pokazał, kaf w joho Wutrobje niežo njebydli, khiba poſluſhnoſcz pſchecžiwo Wotcej a luboſcz k nam, tak je nowe wozjewienjo tuteje wutroby w poſtnoſci ijeje ſcžedroſče poſledni ſredk, kotrež ſo na koncu* czasow we wjedženjach a

* Rjeſkeſcžanska wěda je tak kaž na koncu ſwojeje mudroſče: dale ſo zaobludziež nje može, hacž k přeczu Božoho bježa, kaž to materialiſmuſ zjawnje czini. Žedna jo jenož hiſcheze wo to, zo ſo tutón bježbožnyj jěd czrijódam proſtoho ludu zaſchezeſpi. To wofſtaraja wutrobnje naſcheje wjehiſche ſchule z jich „professorami“ a w mnogich krajach tež hižo wučzerio we wjehiſch ſchulach. Szczehoſti njeweritvej wučiby počazuja ſo hižo mjez wſchednymi ludem: ſocialiſmuſ — anarchiſmuſ — nihilismus.

Cyrfi Boža je ſwoj nadarok na zemi doxjeliſta; pôdla zaſkada: „Fa wéru do Boha“ ma hižo poſlednju wernoſcz w jaſoſchtolſkim werywouznaſci zaſkitač: „Wéru do horjefacža miſiaſ a wěžne žiwijenjo.“

Pſchindje neto jenož hiſcheze na to, zo ſo czlowjefiſto doſpoluje dželi do wěriwych a njeweritvych; potom ſtoji tamu poſchitkowny rebelion pſched durjemi, kotrež ſwj. piſmo na koncu czasow wěſčez.

Smy hižo poždželne zbezkarſtwa měli, hdzež tutón abo druhí lud ſo zbehn, zo by pſchah kſchecžanstwa wottjchaſi, kaž bě to w Francouſkej. Poſchitkowne powaleſtwo

radach Božich nałożuje, zo w luboſczi woliwknjeny swēt fo ī Bohu ſezechnje.

—š.

Katholſki serbſki lud je čeſćowanjo najswiecziſcheje Wutroby Ježuſoweje z wulkim džakom a z horliwoſcju pſchijal. Na to pokazuje piſne doſtawanjo ſwjathch ſakramentow na jeje ſwjedzenju, tež rožčerjenjo bratſtwa Wutroby Ježuſoweje, kotrež ma horjeka ſpominjenu wotproſhowacu a doſćezinjacu ſlužbu hako ſwoj wofebity nadawſ. Z jenym ſtutſom paſ je ſo katholſki serbſki lud za tutu pobožnoſć ſeſieje wuprajił, a chýl lud hako tajki do ſlužby najswiecziſcheje Wutroby zastupił: tutón ſtuk, kiž je zhromadny cykleje katholſkeje ſerbiſkeje gúzic, netko widžomnje nad cyklej gúzicu knježi, tam na Bacžoniskej hórcy. To je prenja cyrkjej Wutroby Ježuſoweje we Lujicy, w cyklej Sakskej. Zo je ī tomule ſtutſej tež ſwoju ſcherpatku pſchinioſchowal, tute dopomnječjo budje kózdoho jeje dobroczerja a kózdu jeje dobroczerku wofchewječ a tróſchtowac, hdyžkuli kraſnu cyrkje wuhlada, hacž do joho zbožnoho ſtončenja, haj budže tež da-li Boh joho wotpocžink w khlodnej komorecy hiſcheze wožožec. — Hiſcheze nowy dom Boži wo pomoc pobožnych čeſćowarjow najsmilniſcheje Wutroby naſchoho Zbóžnika proſy. Pſchetož joho znutſkowne wuhotowanjo a dohotowanjo njemóže ſo ſpěchowac bez tuteje móćneje podpjery. Nejeh dha ſo katholſch Serbi hiſcheze jónu kaž jedyn muž zhrabaja, zo kózdy ſwój dar na wołtar Wutroby Ježuſoweje w Bacžonju połoži, zo by hiſcheze ſetſa tam prěni króč ſo ſwječic ſmohł njevoblaſowaný wopor Božoho Ježuſeca!

dotal možne njebe, dokelž ſo hiſcheze wſhem ludam kheſčanska wéra pređowala njeje a dokelž je dotal hiſcheze wjele mjeniſtich narodow, kiž ſu takrjec haczenja wulſeje lijeny. W naſihih dñiach paſ mjeta ſo wſcho píchez hlou; mjeniſte narod ſo z leježu a gwaltom wutupuju, wunamakanja zienocuju wſhe narod bôle a bôle ī jenomu cykle. Tute wunamakanja wužije tež cyrkje, rožčerjenjo wery (pſchez nimale 7000 missionarow) stanje ſo z khwatkom, za leto čini ſo netko wjacy, hacž priedy za 100 lét. Kunje tak nuzne maja uje pſcheczeljo cyrkwe (ſwobodni mulero), kotsiž we wſjeh narodach zemje pſchecziwo cyrkwi wuča. Tak dželi ſo člowjetwo hladajch do dweju wójskow, kotrež budzeti ſtončenje pſchecziwo ſebi ſtač: cyrkje a njevéra. Može wſkaſ hiſcheze wjac taſtich podželnych žběžkow ſo ſtač, kažkiz francozki bě, priedy hacž wſcho za ſudny džen dozrawi; to paſ je veſte, zo wſcho na kóne čaſow čiſcheži a potazuje, njech tež hiſcheze dolnu khwili traſe. To dchch píſtiſtajic, zo by ſo roženilo, čažobola pobožnoſć ī najswiecziſher Wutroby Ježuſowej z poſledními čaſami hromadu wiſa.

Dopomnječjo na njeboh P. Tecelinu.

Džakownoſež je rjany a Bohu ſuhy počinił. Kózdoho dyrbi paſ zwjeſelicž, hdyž ſo džakownje wopominaju tojey, kotsiž ſo za duchowne zbožo ſwojoho luda a ſwētu starachu. Mjez nami Serbami ſluſha ī tutym njeboh klóſchtyrſki duchowny P. Tecelin Mět (Mith, Miech), kotrež je pſched netko po kſta lěta mi w Rúžencje zemrěl. Hiſcheze netko ſpominaju na njoho starſchi ludžo, kotsiž ſu do Rúžanta kemschi khodžich joho hako dobroho měſhnika a pređarja znali abo hako džecži tam ſchulu wophtujey joho wucžbu wužiwalis; hiſcheze znaja wobydlerjo wokloſnoſče, ſhoto je wón za cyrkje a administraturu, hako tež za khusde džecži čzinii; hiſcheze ſo khwali a budže ſo wopowědowac tež w dalokim pſchichobze, ſhoto je wón cykly rjad ſerbiſkich knihow a knižkow wudawſhi za ſerbiſke piſmowſtvo dokonjal. Za katholſkich Serbow

je wón ze swojimi knihami w czasu narodneje womory luboſcę k serbſkomu čitanju zdžerzał, runje tak kaž Handrij Lubjenski w Budyschinje za lutherſkich Serbow, tak zo so Serbia serbſkich nowinow a knihow pschimachu, hdyž „nowe Serbstwo“ wotuczi. Njeboh Tecelin wocząkowasche lepsche czasy za Serbowſtwo! Toho duchowny sobubratr je w Różencze do knihom něhdje takle zapisał: Tecelin je prajik, zo budže so za 50 let tež hiszczę serbſcy ryczecz a przedowacz a hiszczę lepje serbſcy piſacz, dyžli hako to nětko stoji. Wón je potajſum nowe Serbstwo doprzedzy widział a njeje tak małomyslnje a k nječeſczi Serbow wo zahinenju serbskeje rycze bamborik, kaž to někotſi krótkowidźimi czasto wěſtym Němcam k woli hido wjac̄ ſłów let czinjachu a czinja! Wón wo „lepje serbſkim“ powiedajo njeje za stagnaciju abo zaſtačo wſchoho wudoknjenja naſcheje rycze (kaž kózdeje druheje) ryczał hako tamni, kotsiż wſchitke dla zjenoczenja a poſylnjenja Serbstwa zapoczątate porjedzenjo piſmowskeje rycze a serbſkoho prawopisā njerozominje hidza, hac̄ runje ſami wſchelake pſhemienjenja w němskej ryczi pobožnje wuknu. Wón be rozhlađny pädagog a wuczeń, kotrejž z čitanjom pola serbſkich džeczi w serbſkej maczetskej ryczi zapoczinasche, a nic w cuzej njezrozymjenej němskej, pſchi kotrejž so rozom njerozwija, ale tupi. Kako wjele serbſkich džeczi w někotrych stronach jara dołho podarmo w ſchuli z wostudnoſežu syda, dokelž němſkomu wuczerzej hiszczę njerozymja, kotrejž je tola ſam wuczeny, zo dyrbí ſo pſchi wuczenju wot znatoho k njeznatomu poſtupowacz a kotrejž je „Mutterſprache, Mutterlaut“ kħwalicž kħalsał abo podobnje ſobu ſpewa!

Schtož někto serbſke piſmowſtwo naſtupa, je njeboh Tecelin je wopravdze wobohacził. A hdyž be wuzitnoſcz serbſkoho čitanja ſpoznał, je wón z wulſej piſnoſcu hac̄ do ſmierzeje njeuſtaſwajo džekal. Katholich Serbia wějachu drje někotre z džela tehdom hido wukupjene najnužnische knihi a knižki za nabožnu potřebnoſcz w domach a w cyrkwiach, ale žane pſchihódne ſchulſke knižki; tohodla wuda wón najprjedy 1809, tehdom hido 50 let starý, dwaj catechismaj, jedyn za mjeniſche a jedyn za wjetſche džeczi. Potom džekasche na wjetſchej knizy za lud a wuda ju 1814 pod mjenom: Stawizný nowo ho zaſonja (600 stronow wulſko oſtava, dotal na ſkladje na administraturje w Różencze), kotrejž ſo we wjele katholickich ſwójbach hiszczę namakaju. W lécze 1816 wuńdze Pobožnoſcz na ſwiatym ſchodze a 1818 dwé pŕedowani. Dalsche joho knihi běchu potom: Domascha Kempenskoho Krócenje za Chrystuſom (1823), Fadro kħeschęzanskeje katholiskeje wucžby (1829) a Čeſcenje ſwiatych (1834). Wſchitke tute knihi je wón ze swojim naſladowem (za ſwoje pjenjezy) cziszcęcž dał, jenož mały džel pjeniez wot někotrych Serbow doſtarwſhi, a wſchitke do joho ſmierzeje njeſtħedate rōženčanſkej cyrkwi wotkaſał! To je wulka piſnoſcz a pſchikkadna wopornoſcz!

Tohodla móžemy jenož kħwalicž a pſchipóznamawacž, zo ḥcedža někotſi horliwi a rozhlađni Serbia katholiskeje krajinu P. Tecelina džakownje z tym pocžesczicž, zo na joho poſtaletnym ſmertnym dňu (18. julijsa) abo nazajtra nježelu (19. julijsa) w joho narodnej wſy w Kukowje wopominjeniſki ſwjedzeń džerža a ſnabž na joho narodnym domje pola Pólnych Mlynkec wopominjeniſku taſlu zasadža, kaž ſo druhdze pſchi podobnych ſkladnoſežach ſtawa, k čomuž bych ſerbiſte towarſtwa, wofejbe ſpewaſte a kaſina ſobu ſtutkowacž moħle. Majpſchihódniſho by to wſchitko kufowiske kaſino do ruki wzało a wone moħlo tež trēbne darh hromadžicž k wuwjedzenju motnyslenoſho džakownoſho wopominjecza njeboh P. Tecelina. Pſchichodne czisko Poſoła ſnabž

dostanje a pschinješe dalshe powešće abo pscheproschenja z Kukowa abo Klöschtra?

Za tych, kotrymž je žiwjenjo njeboh Tecelina njeznate abo njedostupne, pschitajmy tuto. Wón narodzi so 24. oktobra 1759 w Kukowje na žinnoſći, kotraž nětko kaž tehdom „Pólnych Mlynskic“ reča, w poslednim domje na połnócnej stronje Kukowa. W swjatej křečeńcy dosta imeno Boszij. Hdyž bě přenje schulske rozwuczenjo we wjesnej schuli dostał, pschinđe na Klöschtriske gymnaſium w Nowej Cali pola Gubina (zbehnjene 1816), potom schtudowaſche dale (1775—78) w Pražy, w serbskim seminaru pschebymajo, filosofiju, a na to zaſtupi w Nowej Cali 17. junija 1778 pod imenom Tecelin do noviciata cisterciſkoho rjādu, na to sežini Klöschtriske ſlub (profesj) a schtudowaſche theologiju. Hač měſchnič bu wuſwyczený 30. hapryla 1785 w Budýchinije mot biskopa Schüllera. Majprjedy drje běſche w duchownské ſlužbje w Nowej Cali, potom w Klöschtrje Marijnej Hwězdje a mot lěta 1793 bě kooperator (druhi duchowny) w Róžencze. Mot 25. merca 1817 běſche wón administrator hač do 4. meje 1822, a wotstupi tehdom administraturu swojemu ſobubratrzej P. Polykarpej Schönej, zo by wjach časa doſtał za ſpiſowanjo knihow. Pschi tym pak wón dale pilnje w schuli serbske čitanjo a křečeńcu wucžbu serbscy wucžesche. Wón doſta za swoje duchownſke a serbske prōcowanjo mot ſakſkoho krala wjachkróczne pschipoznaczo. Na ſwojim měſchničkim jubileju 6. meje 1835 poſla jomu kral Anton złotu tyfku; biskop Mauermann z dwěmaj kapitularomaj, abbatissa z Marijeneje Hwězdy z 12 knježnami, wjele duchownych a ſwětſkich pscheczelow wjeselesche ſo na tutym jubileju. Tola pschi wſchej radoſci pscheproſchowasche jubilar w džaknej blidowej ryczi wſchitlich na — ſwoj pohrieb. Wón, cježu ſwojoho 76. lěta zaczuwajo, měſeſche prawje, pschetož 18. julija 1835 wotwoſa joho Bóh z tuteje čaſnoſće. Bohriebany je w róženczanskej cyrkwi psched klétku, hdyž ma ſamjeni, joho row kryjacy, joho imeno „Mith“ a imenovanjo ſmertiſkoho dnja.

Skončznie njech tež družy tudy w Póſle wo Tecelinje něſhto napiſaju a njech ſobu ſkutkuja, kotliž móža, za džakowne wopominjeczo njeboh P. Tecelina Měta w Kukowje.

Mu pak chcemy tudy Bože ſłowo dopjelnicž, kotriž praji: „Měſchnikojo, kotliž derje na wieduja, njech ſo dwójneje čeſcze hódni džerža, woſebje či, kotliž ſo prōcuja w ſłowje a we wucženju.“ (1. Tim. 5, 17.)

M. Horník.

Schpihel je wažna wěc!

Luby čjitarjo, ty widžiſch, tak ſo ſchpihel wſchudžom trjeba, tak pola małych kaž pola wulſkich, a wjele časa ſo pschi nim pschestoji. Młodži ludžo, woſebje hdyž do ſwětſkich wjeczelow, na piwo abo na reje du, pak jón najbóle trjebaja. Tehdom njeſme nicžo pobrachowacž, žadyn mazanh blečk ſo njeſmē poſazacž, tón ſo ſpěchňe wumyje.

Hdyž pak je ſchpihel tak wažna wěc zá cježlo, tak wjele wažniſcha je hřečeze za duschu! Hdy by tola kóždy młodženc a kóžda knježna tak husto a tak staroſežiwe do duchowneho ſchpihela hlaſala kaž do tutoho, husto hréčam ſlužacoho! W tamnym ſchpihelu bychym drje wjele wopacžnoſće widželi. Chcemy tohodla do rjanohho ſchpihela poſladacž, kžiž mamž nětk psched wočzomaj, měnu ſwiedzeń jandželskoho a knježniſkoho młodženca, ſwjatožho Aloifia.

Zoho swěrni čeſcžowarjo swječja joho wopomnječzo ze 6njedželskej pobožnoſću, a rozpominaja joho pōcežiwe a swjate žiwenjo, zo výchru ſebi pſcheſ njoho pola Boha hnady wuproſhy.

Tónle wulki swjaty narodzi ſo 9. měrca 1568 a bě najſtarſchi syn mark-hrabje z Kastigliona. Zoho woprawdže kſchecžanska macž ſtarasche ſo ze wſchej prou, zo by ſwojoho luboho syna, kotrehož hako dar boži čeſcžesche, zahe ke wſchomu dobroru wocžahyňſa; joho hako pobožnoho ſlužownika Božohu widžecž, běſche jeje cyla žadofcz. Tele džecžo pak ſežehowaſche tež pilne wucžbu ſwojeje macžerje; husto namaka wona joho, tak w kucžku klečzo ſo modlesche. O kajka je macžerna wjehoſoſez, hdvž widži, tak dobre ſymjo do wutroby ſadžane hžo plodny njeſe! — Brócowanjo a žadofcz joho nana pak bě, zo by ſwojoho syna něhdý hako wutojnoho wójnskoho wjedžiczerja widžecž mohk. Tola bože pucze běchu hinasche. Vojska pſchedwidžomnoſez ſtaji małmu Aloisiej strach dusche pſched wocži, hdvž won jónu mjez wojakami mjelečo třelbu wutřeli, a jene hręſhne ſłowo, kž bě ſlyſhał, wupraji, bjez toho zo by wěđał, zo je hręſhne. Mały Aloisius wobželnoſez z nutrnej boloſću ſwoj pobrach a ſlubi wucžerjej želnoſćiwie do ruky, zo luboho Boha ženje wjac rozhněwacž nochce. Staroſćiwiſe zacpě won wobkhadžowanjo z hręſhnymi człowjekami. Staroſez macžerje a wucžerja njeſeſche bohate plody, a pobožny hólceč pſchi-bjeraſche kaž na starobje, tak na mudroſci. Hacž runje chyſche nan Aloisia něhdý hako zbožownoho kniježerja ſwojoho ludu widžecž, zacpě tutón tola wſchitko čzaſne, ſchtož k božej ſlužbje njebe. Kniježniſta čiſtoſez najſwiecžiſcheje Macžerje Božeje bě w nim hľuboko zacjichčzana, wſchědnje roſczeſte joho lubočez k njebieſkej kralownje. 8 lét starý ſežini won ſlub kniježniſteje čiſtoſi. Aloisius bě kaž jandžel, a joho ponížnoſez bě tak wulka, zo njeſeſche ſo za naj-wjetſhoho hręſhnika. Zoho prěnja ſpowiedž, kotrež won džen ſwojoho pſche-wobrocjenja mjenowaſche, bě tak želnoſćiwa, zo won tehdom do niemoch padže, a wot toho čzaſa běſche hiſheče frucžiſhi pſchečiwo ſebi. 11 lét starý chyſche ſwoje herbſtro bratřej wotſtupicž. Hdvž ſwojich pſchečzelow hdvž wopyta, modlesche ſo kóždy króč předy w kapali, a hodžimy dolho ſo husto klečzo k kſchijzowanomu Ŝežusej z horcej luboſću modlesche, tak zo bě cyh kaž k njebieſam pozběhnjeny. Dostawaſche kóždu nježelu swjate ſakramenty.

Zoho horca žadofcz bě, měſhnik bycz w duchownym rjedže; tohodla pſchepyta wſchitke rjady hacž na najkrucžiſho a doſta ſwjate ſakramenty, zo by Boha a najſwiecžiſhu kniježnu wo dobru radu proſyl. Z doboru wuſlyſha ſwjath mlobženc kaž pſcheprøſhowach hlos z njebieſ, z wjeſoſću khwataſche k macžeri a rječny, zo je joho wólba za nowe powołanjo nětk ſežinjena, ſchtož macž jara zwieseli. Nan pak jomu frucze napſchečzo ſtupi a porucži jomu, zo by puczował a tajſe pobožne myſle zhubil. Ale won wróči ſo tak nje-winowath a čiſtih zaſ dom, kajkiž bě ſchoł, z wjehoſej nadžiju, zo budže joho žadofcz nětk dopjeljnena. Tola nan tež nětk njeđowoli. Aloisius ſo ze ſwjatej dowěru dale modlesche, a doby ſelko, zo joho nan pocža mjenje fruth bycz. Zenoho dnia pôſka tutón ſwojoho ſlužownika, zo by hlađał, ſchto Aloisius čjini. Tón namaka durje zavrjene, z klučzowej džerku pak wuhlada joho pſched božej martru klečzacoſho a z wotkrytym kribjetom ſo ſchwikacoſho. Hľuboko hnuth pſchitnđe k hrabi a wupowjeda, ſchto bě widžał. A tutón, hiſheče bôle hnuth nad tajkim zadžerzenjom ſwojoho syna, dasche ſo, hacž runje khory, k durjam donjeſcz, hdžez bě nětko ſam ſwědk joho modlenja a ſebejſchwianja. Do duri zaſlepawſchi zaſtupi z macžerju a tam namaka ſzemju

z krewju pokrjepjenu a ze sylzami polatu. Taſki napohlad zmijehczi nana, tak zo na měſečje jomu dowoli do klóſchtra zaſtupicž. Někť bě ſwiaty ſtuk za počzath, ſchtož Aloisia doſpoļnje zwjieseli. Wón piſaſche ſam do klóſchtra, a daſche ſwoju vobožnu wutrobu do liſta ſo chci wulinycž. Pschedſtojičeř klóſchtra pſchez joho liſt hnuth wotmołwi jomu, zo chce joho za ſwojoho syna pſchimzacž, zo jeno dyrbí ſkoro pſchinicž, ſterje a lépje.

Aloisius wotenidže w zymje w lécze 1585 z Raſtiglionia a zaſtupi wſchitko wopuſtečiwiſchi do rjada towarſtwa Žejuſowoho. Kaſ zbožny tam běſeſe! Šwoju calu mějeſche za ſemſki paradiſ. Z wjeſoſkoſcžu chle pſchewzath zavoka z profetu: „Som je město mojoho wotpočinka, tu chcu bydlicž, pſchetož ſhm febi, je wuzwolil!“ Z woſebitej hnadu božej bórzy wſchitkých duchownych bratrow pſchecžahny. Ze wſchémi poccziwoſcžemi drje bě wuhotowaný, poccziwoſcž ponižnoſcže pak joho duſchu woſebje debjeſche; hodžinu wot hodžinu bě doſpoļniſchi, a joho pſchedewzaczó, Boha ženje z wocžow njepuſtečiež, ſo zjawnje dopjelnjeſche, joho duſcha bě chle we Bohu. Aloisius wotpołoži tſoji ſlub thudoby, cžiſtoh a poſluſhnoſcže; doſta w lécze 1587 tonsuru a 4 nižſche ſwječizny, tak zo něk do liezby klerikow ſluſheſche. Někto halle prćowasche ſo za wopravdze duchownymi poccziwoſcžemi, z jenym ſłowom: wón běſeſe jandžel w čłowjeſkim mjaſu.

W lécze 1590 pſchinidže Aloisius do Majlanda, hđež jomu Bóh joho bližku ſmicerž wozjewi. Bórzy zas do Roma powołany žadaſche ſebi Aloisius čímowy kucžit, hđež hžo kaž w njebeſach pſchewywaſche. Husto powjedasche wo wulkim zbožu młodý wumrječ, a tak zahe k Žejuſei pſchinicž. W čaſu natykowaceje khorosče, tif w Rómje zaſhadjeſche, bechu jezuitojo khorownju natwarili a tam khorých wotſladowacu, pſci čimž ſo Aloisius woſebje wuznamjenjeſche. Wón ſlužeſche khorym, myjeſche jich nohi a ſczeleſche jim kožo, tróſhtowasche jich, zo ſo doſpoļnje do božej wole podaču, namjedowasche jich k ſejerpnoscži a proſchesche jaſmožnu na jich cyrobu. W tutej ſlužbje miloſcze ſkončenje Aloisius tež ſam ſkhorje. Nic zrudobu jomu khorosče viči- njeſe, ně wjeſoļu nadžiju, zo traſch něk ſkoro k ſwojemu Žbóžníkē pſchinidže. Tſi měſacy trajeſche joho khorosč, ale to njebež žadyn zadžerſk za joho počutne ſtutki. Wón ſtawaſche wo ſrjeđ noč, zo by ſo kſhizowanomu Žbóžníkē modlit; hdyž pak ſo jomu to začaza, wón tež rady poſluhaſche, dokelž bě poſluſhnoſcž ſlubiš.

Bórzy něk doſta ſwiate ſakramenty mrějacych, dokelž lekarjo měnjaču, zo ſnadž za thđení wumrje. To ſwiatohu tak zwjieseli, zo ſwojoho duchownoho bratra proſchesche, zo by z nim kwalibný kherlisch „Te Deum“ zaſpěwał. Z luboſežiwiſhi hloſom prajeſche: „Najlubſchi bratſe, budžemoj ſo roždohno- wacž.“ — „Hdje dha chesč?“ — „Do njebeſ k Bohu, do njebeſ!“ Na to žhubi ſo kaž do njebeſ, hđež bě džen a hodžinu wo ſnje; zas wotuežiwiſhi wozjewi, zo w oktavje Božoho Čežela wumrje. Něk proſchesche ſwojoho duchownoho bratra, zo chciſt tola kóždy džen tſi hodžinu k njomu pſchinicž a z nim ſo počutne psalmy modlicž. Tutón rady pſchizwoli. Kóždy wječor pſchinidže, poſloži božu martru na khorohu a poſlakmywiſchi ſo pſci nim pocža z nim ſo modlicž. O taſki napohlad! Woči ſwiatohu Aloisia ſtej ſtajnje na kſhizo- wanohu zloženej, z joho blědohu woblicža ſapa ſwiatá luboſcž k Bohu.

Poſlednje tſi dny mějeſche ſwiaty ſtajnje kſaiž wokolo ſchije na wutrobie ležo a powjedasche jeno wo njebeſkich wěcach. Taſk pſchibiliži ſo džen Božoho Čežela. Doho najlubſchi duchowny bratr džesche k njomu: „Ach luby Aloisio,

tales khetse nas wopushczejich!" Aloisius pak wjesele dwójcy praji: "W tutej nocy wumru." Swjaty wótc Hrehor XIV. joho blízku smjercz zboniwschi pôssa swoje japoschotiske pozohnowanjo, czohož so Aloisius za njejodnogo dzerzesche. Direktor, wot 150 bratrow pschewodzany, wudżeli jomu hîsceze jomu swjate sakramenty. Z tym bu Aloisius tak poschljeny, zo wschitkich pschitomnych wobjimowasche, a wschitcy buchu f sylsam hnuczi. Joho žadosež bësche, hîsceze jomu schwikany a na zemju położeny bycz, zo by tam wumrjel, ale woboje so jomu zapowje. Hdyž so noc pschiblizi, poruczi direktor, zo bychu wschitez calu wopushczielili, hacž na tijoch. Czi pschistupichu z khwilemi f kozej a slyschachu, tak khory słowa praji: "Wótcze, do twojeju rukow poruczam swojego ducha." Na praschenjo, hacž schto žada, praji: "Budźe bjez spanja ze mnou a stoječe mi f pomocz, ja wumru." Joho wobliczo zbleđny nahle a bu ze zymnym potom pschitryte. Tak leżesche w smjertnym bêdzenju. Pschitomny bratr jomu cziſche do wucha praji: "Budź sczepny, lubšchi bratse. Ze to poslednja krlepka z khelucha czeřpjenjow, kiz tón kniež czi dawa." Swjaty pohladowasche sczepnyje pak na swjaty khîz, pak na bratrow. A hdyž woni so poczachu modlicz, ve joho wóczko złożene na Jezusa; w prawej ruch dzerzesche krucze swieczeniu swęczku a lewu mějesche na swjatym khîzu ležo. Ryčz so jomu zhubi. Minutu psched smjercu pak ju zas dosta a praji někotre razы slódke imeno Jezus. Tak wumrje tónle cziſty pobožny młodzenc w nocy sriedz 10—11 hodzin w starobje 23 lét 3 měsacow a 3 dnów.

Ledma bě Aloisius wumrjel a hîzo czeſczachu joho hako wulkoho swjatoſte. Wschitke joho wécy, joho knihi a t. d. czeſczachu joho sobubratſja kaž swjate relikwie. Nam pak, lubi cziitarjo, njech je joho njevinowate a poccziwe žiwenjeno kaž swjata relikwija. Maſch-li žadosež pobožne žiwenjeno wjescz a něhdy zbožnje wumrjcz, dha je Aloisius z wjefoloscžu pôdla.

Krótki je tutón pschehlad wo žiwenjenu zbožnoho młodzenga. W kniach je wobscherniſho wopisané naděidzech. Tele krótke słowa pak su pisane, zo bychmy w swoim czeſczowanju swjatoho młodzenga na kužoł njezabysli, z fotrohož je wscha joho poccziwoſcz so žorlika: na najswjecziſchu Wutrobu Žezuſowu. Jeje měsac někile mamy. Njech tutón tež za widzomny pomnik Wutroby Žezuſowej we Lvízich, za Baczóniſtu cyrkę, nowych pscheczelow mjez lubymi Serbami dobudże a dotalnych pscheczelow swérnych zdžerži! Swjaty Aloisio, proſch za nas! Wutroba Žezuſowa, smil so nad nami!

N. z kraja.

F e d j a.

Werna stawizna z ruskoſte narodnoho žiwenja. Po czeſkim pschelozku wot I.

(Skónčzenjo.)

Schěſz lét bě so po Iwaniskim wohenju minylo. Raz sedzachmy w zahrodze pschi cžaju. Nadobu so dohladachmy, zo nasch wjescny kniež farař jara khwatajo f nam dže. „To je sud Boži!” wołasche won hîzo nazdala, „měſcze dha, schto je so stało?” — „Wěmy”, prajesche nan: „Mlynk je ze khoda padnył a so zarazyl. Mo, a schto by dale na tym bylo? Tak ze wschej wěrnoſciu prajicž: na njeboh mlynu wjese njebeſche; bëſche hruby a njeđuschny cžowjek — z nifik njemóžeſche so znięſcz, a kóždy so joho bojesche.” — „To je wérno, ale něchtó druhe je, schtož je mje ſak zatraſchiko”, wotmołwi kniež. „Mréjo je ſebi žadał, zo dyrbju f njomu pschińcz, a wupowjeda mi swoje

tajomstwo. »Batujschko«, prajesche wón, »ja sym wulkí hréšchnik! Ja sym Iwanowku zapalił! . . . Céhých so na tamníchim kniežku wjedzieć, dokelž je mojoho syna sobu do lisečiny rekrutow zapisał.« — Shto to powědał? ja prajach, wschak je to Fédja sežinił a je to hodla tež do Sibirije dyrbjał. »Mě ně, Batujschko, to sym ja zapalił. Stary Fédja je tehdom w nashej bróžni pschenocował. Tehdom sym wot njoho te sudobjo ze žiwicu kupił, kotrež je pschi wohenju so namakało. Mi so zda, zo je wón do toho pschijschoł, zo sym to ja był, a zo je na mnie podhlađ měl. Tón džen, hdźż dyrbjesche zjawný sud bycž, pschijsedže wón rano k nam, a mi runje do wocžow hladajo prajesche: džensa so na sudnistwie wulka njeprawda stanje; Akulina je njezinowata a budže wotsudžena. Ja sym jomu tehdom hrozył, byli sebi něčto prajecž gwaził. Wón wotjedże wschón zatraszheny na cikym céle tšepepotajo. Dobrocžiný, sprawny muž! Naiskerje je jomu Akuliny a jeje džecži žel bylo, tohodla je winu na so wzal — a ja bježbožnił, ja sym wschitko zatajil! Batujschko, budče proshený, hladajče, kaf byschče to někaf naprawicž a Fédju wumožiež móhli, a wušwobodzje mje wot tohole hrécha! — Ćědom běch jomu Bože célo vodał, wumrje wón w žałostnym strasche swojoho hrécha dla.“

Hnýdom zapšchajných konje a jědzechu z duchownym kniežom do města k gubernatorej a dachmę do wšichém kónčinow Sibirije wo dobroho, njezinowatoho Fédju pišacž. Měsacy so minychu z tam a sem dopisowanjom, ale wschitko běše podarmo. Dokelž wo Fédji nichotó njevědžesche, shto je był abo z wotkel, njemóžachu w Sibiriji wussledzieć, koho z wuhnancow nashe wyschnoſeže naspiet žadoja. Napoſledku generalny gubernator wschomu dopisowanju z raznej wotmołwu kóne sežini, zo je nascha žadojež kaž směch ludžom a ſtronomu rozomej. „Arestant so nje može po tym wuſl-džicž, zo so wo nim wě, zo so mjenuje Feodor. Voni ſtaj dwaj Feodoraj zemřeloj w Tomsku w khorowni a tſjo w Tobolsku; wjach druhich njeleži. Rjebuđa-li píčichodnje zaſtojnike lisečiny w europſej Ruskej w lepschim rjedze, a budža-li zaſy nekajkoho Feodora pytač mjez tak njeſmérnej mniohoſeži wuhnancow, dha njech zaſtojnich sami pschiitdu a njech wſchitke lisečiny naſchich jatych w njeſtöncznej Sibirijsi pschehladaja a njech nam praja, kotre mjez nimi je tón pytaný Feodor.“

Hdźż we wſy wo naſchim njewuſpěchu žhonichu, je Akulina forbí jeji kniezej fararjej pschinieſta a joho proſyla, zo chył za wbohoho Fédju panichidu (božu mſchu po morwych) džeržecž. Wſchitce džechym ke mſchi. Ja so čas živjenja tak pobožnie modlił njejšym, kaž tehdom. Tehdom zrozenich přeni krucž zmyšl zbožnikowych ſłowow, kotrež měščnit tehdom w ſwiatym ſeženju cžitasche: „Kaž wótc mje poſlal je, tak ſeželu ja was.“ Brozenich tele ſłowa, hdźż so dopomnich a w duchu ponížni Fédjiowu poſtau w idžach, tak poſtorije w ſudnicich ſamliuti za lejhcu ſtój we ſwojim lisečim kožuſe a tšepepotajo psched hidu a zacpęćza połnymi wobližami chleje zromadžizných. Někotiſkuli, kotrejž běše wón tehdom z poħóříčkom, běchu w kenschach a płaſkach, ſpominajo na wbohoho nježbožownoho Fédju, kiz je njezinowacze něhdže w kažnich zažinyl, w Tomsku abo Tobolsku — Bóh wě hdže.

Slov. Zbornik 1884.

3 Lujich a Šaffleje.

Z Budyschina. Zańdženu wutoru pocžeszej kultusminister v. Gerber tudomnu tačanisku ſchulu z dlějschim wopjtom, wobhlada wulku ſalu a zberki

a bě psychi někotrych psychedmjetach w jenotslivých klasach psychitomu. Potom wobhslada spomnijeny kniež ponowjemu tachantsku cchrkej a wophta tež druhe budyské schule.

W Scheračhowje je so w nocy 17. junija wulki „nowy mlyn“ wotpasil.

W Kukowje zemře zaúdženu njedželu schulski vikar, kniež Bernard Bräuer, kotrež po nanowej smjerci tamníschu schulu zaſtarowasche. Dobry a pobožny mlodženec, kotrež bu tak zahe wot toho Šenjeza wotwołany, běsche sebi lubošež wšichlickich dobył, kotsiž běchu bliże z nim znacži. W swojej dołhei khoroseži a w smjertnej hodžinje pokazowasche hnujomu dowěru a podatoſež do Božeje wole. Na joho pohreb, kijž so srjedu w Chróſcicach mějeſte, běchu tež wuežomcy Budyského katholického wuežeského seminara z wyskupského letnika psychischli. R. i. p.!

NB. Nastawki wo swjatočnoſeži w Miſchuije halle móžemuy w psychichodnym čiſle
psychinjeſež. Red.

3 chłoho śweta.

Němska. Wo naležnoſeži Braunschweigského herbstwa piſaja, zo je pruski namjet wo wuzamknjenju prawomocnego naſtupnika, wójwody z Kumberlanda, poſa drugich němskich kniežerſtwow wjetſche zadžewki namakał, hacž bě Pruska z wopredka woczałowala. Druhe němske kniežerſtwa tola po zdacžu spóznawacž poczinaja, zo je psychiczina, z kotrež chce Pruska Kumberlandského wójwodu wot knieženja wuzamknycz, ſlaba a niesprawna. Straschnie za wſchę čaſy a za wſchę němskich wjerchow by bylo, hdj by so z tutym wobzamknjeniom wuprajilo, zo móže zwiaſkowa rada (Bundesrat) prawomocnuje naſtuowaczych wjerchow w Němskej wotsadžecz, zo by „pschekoram zadžewala“! — Srjedžna strona z nacionalliberałnych a konſervativnych za nowe wólby nojskerje ſo njeporadži. Konſervativni krucze pschecžiwo nim wuſtupowacž poczinaja, ſchtož dyrbi kóždoho zwjefelicz. — Z wobſadženjom Kólnského biskopského ſtoła ſo zas dlija. Schpfat teži w Póznaňskiej. Za tamníſche biskopſtvo kniežerſtvo nanihdy njecha žanoho kandidatu psychipuschczecz, kijž je pôlskeje narodnoſeze. Hido wſchelatich je swjatyh wótc namjetował; hacž dotal pak je pruske kniežerſtwo kóždoho zacjíſnýlo, hacžruniž je w Póznaňskej wjeli wjetſcha poſojeſa katholików pôlska (a jeno mjeňicha němska). Zo w Pruskej cyla cžrjoda židowskich rabbinow ſtukuje, kotsiž ſu wukrainicy, za tym ſo kniežerſtvo njeprafcha. Bidža wſchaf maja połne prawo, katholici. — Kejzorowy wnuk prync Friedrich Karl, połny marſchal, jedyn z najwustojniſich němskich wójwodow, je wumrjeł. Tohorunja ſwobodny kniež z Manteuffel, kejzorowy naſteſnik w Eſſau, kotrež tam a w eylej Němskej w dobrym wopominjeſzu wofſtanje.

Awſtria. Wólbh su za konſervativnu stronu derje wupanyle. We hłownym měſcze Winje samym su liberalni tójskto zhubili. — Z rědka hdj su wobydlerjo měſta Prahi nětoho z taſſej radoſežu powitali, kaž zaúdženu pondželu ſwojich narodabratrow z Ameriki, kijž ſu psychischli narodne džiwadlo wohladacž, kotrež je ſebi čeſki narod z jara wulki woporni natwaril. Pschez 800 Pražanow ſu ameriſkim Čecham hacž do Bodmoſkow (Bodenbacha) napſchecžo jeli. Hdjž ameriſey bratſja po dołich lětach zaſy přeni króč na ſwoju narodnu zemju ſtipichu, powitani z lubymi zynkami maczterneje rycze, dyrbjaču množ z radoſežu plakacž. Někomužkuli ſo dživno źda, zo Čechojo džiwadla dla tajke dołhe pucze nastupuja. Tola jeno mało

Czechow je, kotiż narodne džiwadlo tohodla cjeſečjuja, dokelž je džiwadlo: Čeſki narod waži ſebi je hako znamjo ſwojeje pſchejenoſcje a duchownoho wotučjenja.

W Belgiskej je nowy bamžowu nuncius Ferrata kralej, kiž je jeho w ſwiatocžnej audiencji pſchijal, ſwoje wobſwedečjace piſmo pſchepodał a z tymi nowe zaſtojnſtvo naſtiupił. Tak je mijez Belgiskej a ſwiatym ſtolom zaſ wujednanjo ſo dokonjało.

Francózka je wjesoku powjeſcz doſtała, zo je mér z Schinu wobzamkneny. Za to ſo zaſ pſchekora z wulkej kupu Mladagaskaru poczina, za kotrež je kraj hido 12 milionow woprowacž dyrbjal — droha ſlawa!

Endželska. Ministerſtvo Gladſtonowe je powaſene; pſchewulſkeje cjeſeče ſebi njeje dobylo.

W Španiſkej je cholera knježicž poczała. Majhórje je w měſce Valenciji.

3 kraja do kraja.

„Po ſwiatym wjecžorū ſluſcheja džecži dom.“ To je stare ſerbske prawidlo, na kotrež ſu duchowni, wuczerjo a tež rozmomi starschi prjedy pſchecy a kruče džerželi. Je tomu hiſchęce tak? Sym tež we wsach, hdzej cyrkej ſtoji, haj ſamo koſwokoło cyrkwoje džecži hakle tak prawje harowacž ſlyſhał a wiđał, hdyz bě ſwiaty wjecžor dawnno wozwonjeny. Njebrachuje tu na krutoſci pſchede wſchém ze ſtrony starskich?

M.

Wſchelcžiznij.

* „Budź pſchihotowany, pſchetož njeveſtch, hdv hodžina pſchiūdže.“ Z pruſſkoho města Borbecka zrudny podawoł piſaja. Tam běliche pola nahlađnoho kowarſkoho miſchtra pſched někotrymi dnami 14 létny hólčec do wucžby ſtipit. Hdyz bě ſo miſchtyr jónu wotſališ, wza wucžome tſelbu do rukow, kotrež mějeſte ſo porjedzieč, zo by ſebi ju bliże wohlaďał. Myſlo, zo njeje nabita, tykm zapalku (Zündhütchen) na nju a wutſeli, zo by zastupjenu 18 létnu ſlužownu džowku naſtróžał, runje na nju ſo mérjo. Batraſchny prafk — a cjeſech do ſpanja ranjena panu wboha holca a wudycha po někotrych minutach pſchi modlitwach pſchikhmatanych domjacych ſwojoho ducha. Kajke zbožo za nju a kajki tróſcht za wſchitkých běſhe to, zo bě zemréta dwě hodžinje prjedy pola miſſionſkoho měſchnika, kiž tam runje pſchebýwa, generalnu ſpowiedž wotpozožila!

* (Tež khwalba.) Macz: „Petrje, njebudžesč džensa zaſ niežo wuſnycž, ſeni hólčeje?“ — Petr: „Njeměj staroſež, macz, džens je mje knjez wucžer ſam khwalit.“ — Macz: „Tebje khwalit? To njeverju!“ — Petr: „Haj, khwalit mje je; wón praji džensa k Michalej: Michale, ty ſy tola najnjeſtnicžomniſchi, najbóle njeporadženih njeplech, kotrehož ſum hdj wohlaďał — to ſchče je mi tola Petr lubſhi hacž ty.“

Naležnosće naſoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 303. Marija Delenkowa w Dreždānach, 304. Józef Libš z Różanta, 305. Jakub Šćapan z Dobroſic.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 580. Marija Delenkowa z Dreždān.

Na lěto 1883 doplaćti: 575. M. D. z D.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena daň wučinještej 81,128 m. 50 p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Dobroćer z Ralbičanskeje wosady ze swojej mandželskej k česći Wutroby Jézusoweje jako džak za dostate dobroty a próstwu wo zbózne skónčenjo 400 m., njemjen. ze Sulsec 3 m., wot njeznamej lubjeny dar za Baćońsku cyrkej 9 m., Mikławš Domanja z Kulowca 100 m., njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 3 m., k česći Wutroby Jézusoweje z Radworiskeje wosady 3 m., njemjenowany z Hórkow 9 m. — Hromadže: 81,655 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9152 m. 50 p. — Dale staj woprowaloj: njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 3 m., S. 1 m. — Hromadže: 9156 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Wozjewienjo.

Schtož čhec 3. julijsa t. l. dopoldnja do Velehrada ſobu wotjēč, njeh mi to hacž do wutory žjeri, zo bych kwartiru pschihotował. Pschenocujemy w Pardubicach a 4. julijsa dojedźemy do Wuherskoho Hradžiſcheža, z wotkelž je jenož hiſcheže hodžina pucža. Pójdželu 6. julijsa pohodnju móže jo domoji wotjēč zaž na týmšamym pucžu abo na Brno (Brünn). Wudawki tutoho pucžowanja 20 toleri. Za potom hiſcheže dale pojedu.

M. Górnit, farač.

Dokelž je naš dotalny šulske vikar Bernard Bräuer wumrjeł, je tudomne šulske město wuprózdnjene, kotrež 840 hr. mzdy, 75 hr. za pokračowanskú šulu a 100 hr. za wudželenjo spěwa w klóstrje Marijnej Hwězdze njese. Kotriž knježa wučerjo so za tudomne město zajimaju, maya so ze swojimi wopismami a wuswěđenjemi na kral. šulskeho inspektora kujeza **Theodora Schütze** w Kamjencu wobroćí.

W Kukowje, 16. junija 1885.

Šulske předstojičeřstwo.

Wozjewienjo.

Wschitkím katholískim Serbam z tuthym wozjewjam, zo čhem swoju křežku čjišlo 16 z pschiſluſhacej zahrodni w Banecach poła Bacžonja pſchedac. Wjeho dalsche móža kupač zhonicz poła Petra Žyndy w Banecach.

Bernard Torch.

Za knihovnu Maćicy Serbskeje, w fotrejž su tež nimale wschitke hacž dotal čjiſhcežane serbiske katholíſke knihy a piſma zhromadžene, pýtají ſo:

1. Krótke Čjasa-Přetžiněno. To jo Pojedaňa z toho Staroho ha Nowoho Zakona wot biskopa Wóſkoho z léta 1759.
2. Pobožne Brastwo téh Wuniraczéh ha Wotwumrenéh w Maćicu dwořu wot Wawdy z léta 1770.

Želi čheyk nechtó tute knihy Maćicy daricž abo z nowischimi serbískimi knihami wumiénicž, dha proshyň, zo čheyk pýtane wěcy pſchěz expedicije kath. Pošta na t. redaktora Škalu pósłacž.

Maćica Serbska.

29. junija t. l. wotjēžje procession ze Šlankowa do Albendorfa.

Cjíſhcež Smolerjec knihciſhceženje w maćiczym domje w Budyschinje.

Katholicki Poſoł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Sudowy czaſopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cíſlo 13.

4. julija 1885.

Lětnik 23.

Twar chrkwe śwjatoho Bennu w Mischnje.

Każ je „Katholicki Poſoł“ w pschedpoſlednim čiſle wozjewiš, bu 19. meje 1885 w Mischnje zaſkadný kamienj za nowu cyrkę, kij ma śwjatomu Bennu poſwieczena bycž, ſwieczeny a położeny. Dokelž je założenjo katholiskeje cyrkwe w starosławnym biskopstvu měćze śwjatoho Bennu za nas Serbow a za cyly ſakſki kraj dość ważny ſtuk, ſmy ſwojim czitarjam wobſcherniſche powieſće wo nim winoježi, kotrež tež za naſchu khroniku wažnoſez wobkhowaja.

Poſwieczenjo a położenjo zaſkadnogo kamienja ſta ſo pschez hnadnhoho knieza biskopa dra. Franca Bernerta, kotrež bě psched 40 lětami zas přeni ſtatný duchepaſtýr w Mischnje (1842—1846), a kij je nětko w naſchim kraju naſtupník śwjatoho Bennu we wychschim paſtýrſtwie. W ſwojej ryczi pschi śwjatočnoſci knieza biskop tež na to ſpomni, kaf ma cyrkę na imeno śwjatoho Bennu ſo twaricž a zo dybki z tym čeſcenjo tuttoho śwjatoho, kotrež je džens po minjených 800 lét hiſhčeze w ludu wſchědne, na tym měćze ſo wobnowicž a ſpěchowacž, na kotrežm je śwjaty biskop teſko za rožſcherjenjo wěry ſtukoval a czerpjeſ a tak zbožneſ ſwjercze wumrjeſ.

Líſcžina, kotrež ſo do zaſkadnogo kamienja zapołożi, tute hłowne powieſće wopschijesche: Ze ſwjerczu wójwody Jurija Brodatohu (17. hapryla 1539) a pod kniezenjom joho bratra a naſtupnika wójwody Heinricha kaž tež synow tohosamoho, kurwierchow Morica a Augusta (1554—1586) wuhaſny wuznatwanjo katholiskeje wěry w ſakſkim wójwodſtwie Albertinſkeje linije.* Hafle hdź bě kurwierch a pozdžiſhi pôſti kral Vjedrich August I. „Sylny“ (1694—1733) do katholiskeje chrkwe ſo wróćiſ, pocža katholicka boža ſlužba, kotrež bě dotal jeno w privatnych kapalach francózſkich a rafuſkich zapóſlancow ſo dzeržała, zas ſo wobkručječ. Nětk zas ſo po něčim katholiske cyrkwe a

* Naſcha Lüžica tehdom hiſhčeze k čeſtomu kraleſtwu ſtuſhēſeſe.

kapale tvaricž poczachu; najprjedy na Taschenbergu w Starzych Dreždžanach (1708), potom kejzorska kapala w Nowych Dreždžanach (1732), potom kapala w Hubertusburgu (1724) a w Lipsku (1710), skončnje katholska dwórska cyrkje w Dreždžanach (1751). Z tym so tež porjadne bože služby začožachu a tak katholska wera zas zjawnu placzivosež docpē. Skončnje poznański mér (1806) a nemška zwjazkowa lisczina (1815) wuznawano katholskeje wery lutherskej porno staji a poddanam wobeju wuznacžow jenajke prawa polsczí.

Wot leta 1570 so katholske bože služby w měsće Mischnie wjac nje-wotbywachu, dokelž bě biskopské sydlo do Stolpina psche położene. Hdyž hodn 1764 mějesche Pater Fermelli z Dreždžan w privatnym domje zas katholske kemsche. W lécze 1786 kupi so po porucznoſći sakskoſtvo kurwjercha a poz-džischoho kraja Vjedricha Augusta III. (1763—1827) w Mischnie jena kheža za 1450 toler, kotraž so hacž do Bołmoncži 1884 k božim službam trjebasche. W tuthm lécze bě ministerſtwo financow 1. hapryla tutón dom za 20,000 markow pschedalo a daní tutoho kapitala japoſčtoſtſkomu vikariatej pschewostajilo k lepschomu katholskeje cyrkwe a ſchule w Mischnie.

Wot spocžatka běſche w spominjenej kheži kapala deleka a so tam za lěto 5—6 króč kemsche džeržachu. Hdyž bě pschez biskopa Ignaca Mauermannia w lécze 1837 w Mischnie katholska ſchula założena, pschepožoſti so kapala do přenjoho ſchodu kheže, ſchula pak do zadnjeje kheže. Na njedželach, hdyž žadyn duchowny kemsche njemějesche, dyrbiesche wucžer lajſke bože služby džeržecž. Bifkop Lawrjenc Mauer man załoži statne duſchepastyrſte městno w Mischnie a vósla na nje tehdomniſchoho bifkopſkoho ceremoniara, nětczischiho knjeza bifkopra dra. Franca Bernerta, kotryž hu tam wot Dreždžanskoſtvo ſuperiora k. Michala Johna stojeny. Bifkop dr. Józef Dittrich zarjadowa ſamostatny farſſi wočrjes w Mischnie a pschipoža jomu 87 lutherskich cyrkwinſkich městow a wsow. Z Mischna wobſtarowachu a wobſtaraja so missionske bože služby (prijeđi we Wulkim Hajnje) w Riezy, Döbelnje a Rožweinje.

Na přenjoho farſſkoſtvo administratora Bernerta (1842—1846) ſejžhowachu k. (nětczischi senior w Budyschinje) Jakub Kucžank, Petr Krecžmer, Jan Kaspar, Franc Merker, Jan Keipert, Józef Weis, Petr Will, Józef Hillebrandt a nětczischi farſſi administrator Heinrich Mannel.

Katholikow je w Mischnianskej wosadje 1222 (w Mischnie 455 a ſchulſkich džecži 87). 26. meje 1883 položi so zaſtađny kamjen za nowu ſchulu, w kotrejž so nětko wot 6. hapryla 1884 tež bože služby džerža. Meziž tym ſtađowachu administrator knjez Mannel a tež druzy pilnje na nowu cyrkje, pschinoſki so tež doſtačhu wot Ludwikowoho towarzſtwa w Mnichowje a wot Bonifacijowoho towarzſtwa w Baderbornje. Twarſka měſinoſč za nowu cyrkje ſama pła-czische 11,364 markow. Twar cyrkwe pschepoda so mischtřej Dürichen w Kölnej pola Mischna a je pła-czizna hoſkoho twarjenja bjez znutſkownoſho wuhotowanja na 55,793 m. 58 p. wucžinena.

Pſchi ſwjatočnoſci běchu pſchitomni knježa ſuperior Will, dwórskej pre-darjej Wahl a Potthoff, kaplanaj Anton Buck a Halm z Dreždžan, tež statny komornik v. Miltiz, v. Cerini, rycznik Luft, ſchulſki inspektor Wangemann a druzy, kotsiž wſchitcy — kaž je to waschnjo — na zaſtađny kamjen z klepakom tsi króč dyrichu. Spěwý z džecžimi a cyrkwinſkim thorom k. wucžer Schönfelder wuſtojnje wuſjedže.

Kaž ſkyſhimi, so twar noweje cyrkwe, kij ma k lětu ſwjeczena byč, pilnje ſpěchuje. — Rjech Boh tak ſpomožny ſtuk na zaſtupnu proſtiwu naſchoho

patrona swjatoho Benno pozohnuje, zo by so derje dokonjal. A dokelž ze samoho nazhonjenja wém, tak nuzne su za tajsi spomožny štuk smilne dary, pschejem jomu tež dale nadobnih dobročerjow, zo by w měscze swjatoho Benno bórži so k njemu pozbehnyk dostojný dom boži, posvijecený wopom-nejzu tutoho swjatoho.

Missionar hako Słowak („Schlabata“) zdrasczený.

We Schwejdowskej bu w schésnathm létstotku katholska wéra z hrubej mocu podtkočjena a Lutherowa wéra z lesczu do luda zawiedzena. Shtóž tehdom katholsku wérku wuznawasche, tomu so cyle joho zamoženjo wzä a wón bu husto dosež kaž zloftnik morjen. Byrnje pak katholscy ksheczenjo tak furowje swojeje wéry dla so podtkočzowali, wosta tola tójskto Schwejdow swojej katholskej wérje swérnych. Zo bychu czi wo wérje so wobkruczili a swj. sakramenty dostali, zwazichu sebi pschech něfotsi katholscy měschnicz mjeležo tam pschebyvacz. Tež jedyn němski jesuita Hynrich Schacht dosia wot swojich wyschischich dowolnoscež, zo smědžesche do Schwejdowskeje so podacz a tam potajne hako missionar skutkowacz. Zo pak by njeznath do Schwejdowskeje pschišchoł a tam skutkowal, dha wukniesche myschace pasle dželacz. Hdyž bě missionar wusčilnoscz wo dželaniu pasli sebi dobyk, potom pschedhotowa so kaž Słowak, powišny na groče pasle wokolo schije a poda so tajsi do Schwejdowskeje. Wschudzom w mestach a na wsach poſticzescze swoje pasle na pschedan a nauklny pschi tym schwejdowsku rycz. Někt mózesche z ludžimi poczecz ryczecz wo nabožnych wěcach a za katholstimi so napraschowacz. A wopravodze tež namaka katholstich Schwejdow a poſiczi jim swoje duchownu pomoc. W měscze Upsilon namaka Schacht radnho knjeza, Anthelia z imenom, kotrež swérne ke katholskej cyrkwi so džeržesche. Hdyž bě missionar Anthelie hako katholstki měschnik so pschedistají, pschiwozuny joho radny knjez do swojeho domu.

Zo pak njebychu druzy missionara spóznali, drasczesche so P. Schacht hako domski wotrocž. Wodniço kalaſche drjivo, khodžesche po wodu, pěsto-niesche džeczi. W noch pak džeržesche Božu mſchu a wudželiche swj. sakramenty cjrjodch katholstich, kiz tam pschindzechu. Pschech wjach so jich tam namaka, druzy phytachu rozwuczenjo wo wérje. — Tola z jenym dobom bu pschez pscheradnika katholscy wosada rozpjerschena. — Jedyn kralowstki herc ze Stokholma, falschny bratr, bě so do cjrjodki katholikow nutshuny, missionara zeznał a potom vola ſudniſtwa wſcho pscheradžit. W jenej noch buchu tón radny knjez, joho piſar a hishcze jedyn młody muž wot knježerſtwa popadneni a k smjerczi wotsudženi. Missionara tež dosažeču, tola jomu hlowu njewotrubachu, dokelž bě wukrajnik. Prjedy pak hacž P. Schacta ze Schwejdowskeje wupokazachu, cžwilowachu joho, zo by katholstich pscheradžit. Tola missionar nikoho nje-pscheradži. Hdyž bě P. Schact do Němskeje so wrócił, bu wón pólñy duchowny w 30létnej wójnie a skutkowasche po skončenej wójnie w Hamburgu hako missionar, hdež tež bohaty na zaſlužbach zemrje w lécze 1654.

Wo cžesčowanju Macžerje Božej

piša Albin Stolz: „To je cyle njetrébna staroscž, často jeno tak kaž tajenstwo, hdyž něfotsi praja, zo ze ſlužbu Macžerje Božej knjezej Žežuzej pschiſtuschnye cžesče ſo porubi. Nawopak, w kózdym cžesčenju a w kózdej pobožnoſći, kotrež Macžeri Božej wopokazamy, leži wutrobita, fruta wéra a wu-

znamčo, zo je Ježus Chrystus Syn Boži. A kóžde jandželske powitanjo, kotrež so modlisch, je psched Bohom a swětom křesćjanske wěrywuznacžo, a sym pschewědczeny, zo (w pscherézku) cži, kotsiž swjatu Macjer Božu Mariju piluje cřeſćiju, wjac so k Chrystusej modla, dyžli cži, kotsiž so boja, zo mohla jim hewak pobožnoſć wuncz a tohodla staroſeziwje k nikomu dyžli k Bohu paczerje ſpěwacž njechadža. Hdž pak so katholikam porokuje, zo so k swjathym a Mariji tak modla, kaž k Bohu, dha je to hrožna kža a pschisłodženjo, a znamjo, kajke křesćjanstwo tých je, kotsiž tutu kžu předuja ze ſlovom a písmom."

Psched krótkim zemréty kardinal Deschamps, Mechlinski archybiskop, něhdyn pucžuju do Roma z protestantom z Žendželskeje jědžesche. Rozmołwu protestant bôrž na nabožne wěcy zloži; ménjesche, zo jomu halo protestantej so njeſpodoba, zo my katholikoſo na Macz Božu wobrocžamy a praji: „Ja so radſcho runje na Chrystusa toho Kneza ſamoſho wobrocžam.“ — „To ja tež cžinju“, znapſchecžiwi kardinal, „leno zo ja ſam k njomu njeſchińdu, kaž Wy, ale pschewodžany wot joho lubeje Macjerje. Može ſchtó na tym dwělowacž, kotry z naju ſo ſlepje pschivozmje a wěsczishoho wuſtyschenja docpěje?“ — Žendželjan pocža rozpominacž a krótko pozdžiſho namaka wěrny pokoj wutroby w klinje katholiskeje cyrkwie. Z cyla jendželscy protestantoſo we wěcach wěry kruče na cžiste du a mnozy tež najnahladniſhi Žendželčenjo ſu ze ſwernym pschepytowanjom katholiskeje cyrkwie a jeje wěry ſo tak wo jeje wěrnoſći pschewědczili, zo ſu do katholiskeje wěry pschestupili abo ſlepje ſo wróciſili, nojebacž husto najwjetſhu ſchłodbu, kotruž ſu potom z puſhcjeniom bohathych cyrkwiſtich ſlužbow abo zaſtojniftow měli.

Swiecžo Macjerje Božej w katakombach. Psched někotrymi lětami wopytowasche protestantski Žendželjan z někotrymi katholiskimi duchownymi romſke katakomby. Su to poſrjebiňsche ža pod zemju, hdžej křeſćenjo prěnich lěſtatkow ſwojich morwych, ſwiatych marträjow a t. d. hrjebachu a w čaſu pschecžehanjow tež Božej ſlužby džeržachu. Tam je jara wjèle powoſtankow z tutych prěnich čaſow křeſćjanſtwa molowaných a do kamjeni rubaných. Hdž dha tam po njeſměrnje dohlich khódbach khodžachu a to a tamne wohladowachu, zawaſla na dobo Žendželjan: „Nětko sym katholíſti!“ Ze ſpodiwanjom ſo družy wohladnywſchi wuhladachu Žendželčana na kolenomaj kleczacoho psched — ſwiecžezom Macjerje Božej w katakombach. Tutoń wobraz, Mariju z bojſkim džecžatkom na rukomai pschedſtajach, kži ſo tam z prěnich čaſow křeſćjanſtwa namaka, Žendželčanej na dobo wſhitke pschedſtudu pschecžiwo cřeſćenju ſvateje Marije rozpjerſchi a poſaza jomu wěru wótcow.

3 Lujžich a Sakskeje.

3 Budyschina. Pjatſk dopołdnja je ſo knyez ſară Hórnik ze ſedmymi ſerbami po železnicu pschez Wjelcžin na ſwiaty pucž do Welehrada podaš. Boh pschewodž pobožnych pucžowarjow!

— W Pražy je knyez präſes Lufcžanski na zapalenjo plucow czeſczech ſhorjeſ; nowische powjescze ſpokojacu wětoſež poſkiežuju, zo je khorý zaſ wſhomu ſtrachej wutorhnenjem.

— Naſch lětſchi procession do Róžanta, džen Domapytanja ſvateje Marije, bě tak ſylny, kaž dohle lěta wjac byl njeje. Duch z Róžanta donijeſ ſo ſwiecžo Macjerje Božej do Vacžoniskeje cyrkwie, hdžej běſte Schewcžilec

swójba, tijž je tute lěta je dobroćiwje hospodowała, blisko pschihotowała. W cyrkwi skadowasche so za dotwarjenjo domu Božoho. K lětu, da-li Bóh, nas rjane nowe zwony powitaja.

— Zaostna horcota a suhota, kotraž pschez cyly měsac junij trajesche, je žita skoro wschudżom trochu pschehnała. Z blakami su rožli hižo zraše. Trawa a dżezel a druhe płody pak su wjèle czerpjele. Dzén poslednjoho junija je z mnogimi hrimanjemi drje cytej Lujich płodny deshež pschinjeli. — Saru struchle powjesće wo straschnę suhocze z wjacorych krajinow Češkeje pišaja, hdjež je wótre skonco z blakami skoro wjcho wupasito.

Z Baczenja. (Bapozdene.) Wulku radość pschihotowa nam wopyt hnadnho knieza biskopa, kotryž swiatki pondželu — hacjruniz běsche w tachantskej cyrkwi dopoldnia swiate firmowanjo wudželał — popoldnju k nam pschi-jedze, zo by sebi naschu cyrkje wobhladał. Je to netk skoro lěto, zo wyjokohu knieza wjac w naschej wsh wohladali njejsmy. Pschi wopycze knieza biskopa bě tu runje wjèle czuzh z blizka a daloka, kotriž krasnu cyrkje wobhladowachu. Najwjetšchu radość pak nam wubudžichu słowa, kotrež hnadny kniez z pschi-ležnosću wo swieczenju nascheje cyrkwie wupraji a smy netko w krutej nadžiji, zo swój dom Boži hishcze lětsa woświeczeny a Božim słubam pschedpodat wohladamy. S.

Z Chróscic. (Wotmolwa na praschenjo poslednjoho čišla Kat. Poſołka.) Na swj. dzén swj. Pětra a Pawoła mjeſečne Kukowske kaſino wurjadnu zhromadžiznu. Na nju běchu so tež hosczo ze susodnych serbskich towarzistwów pscheprosyli a z Chróscianſkeje „Sednoty”, Žaseńčanſkeje a Kalbicjanſkeje katholskeje bjesady zeschli. Mjeſečne so mjenujich wuradžiež, tak možlo so najlepje polstaletne wopomnježo njeboh P. Cecelina woświecziež. Dokelž bě njeboh Cecelin Kukowske džeczo, ma Kukowske kaſino za čescz, wjèle-zaſlužbnomu kniezej a wótczincej spominjenu čescz wopokazacz, a je tu wěc netko na so wzało a postajilo, zo chce z pomocu serbskich katholskich towarzistwów a wszych Serbow mały swiedzeń, swiatoczyń czah k joho narodnomu statokę wuhotowacz a z wopomnjeniskej kamjentnej taſlu w joho statoku tutej podawiznje tež za wschón pschichodny czas trajacy pomnik stajicž. Najlepje wschat by so k tomu smiertny dzén njebočicžkoho knieza hodžał. Ale dokelž budže tón hižo tak rucze a naſkerje friedž žnjow, je kaſino swiedzeń na njedželu 30. augusta pschedpožilo. Zo by so wěc čim lepjje zarjadowacz a wuwiescz hodžala, je kaſino z Kukowſkoho a z drugich towarzistwów wubjerk wuzwolito, kotryž chce cylu naležnosć do ruki wzacž. — Alle prajeże sami, Serbia, schto móže tež najwustojniſchi wubjerk dokonjež, hdjž nima ničo k tomu? Schto chce tež najwuschifniſchi muler zapoczež biez kamjeni a kalk! Wubjerk chce tež taſlu wudželačz dacž, a k tomu słuscha kamjeni a kalk a hozdže. A ja sebi myſlu, lubi čitarjo, zo je moja a twoja winowatoſcž, so za to postaracz, zo wón k taſkomu kamuſhkej pschinidže. Woſebje kaſina so zaweſče poſtaraja! Čhcmu kóždy swoju scherpatku wutschascz! Bojež so njetrjebam, zo budže něſhto wjše. Schtož na taſlu trebne njebudže, možlo snadž so na drugi za njeboh Cecelina hishcze čeſcęgowniſchi a za Serbow hishcze wuzitniſchi skuk naſožicž; mjenujich za nowy pschedželanu wudawku Cecelinowoho pschelžka złoteje knižki „Chrócenjo za Chrystuſom“?

Z Chróscic. Maſtawek w poslednim čiſle Katholſkoho Poſołka „Dopomnježo na njeboh P. Cecelina“ je mje jara zwjefeli, dokelž njeboh kniez Cecelin woſebje mjez Serbami džakowny wopomnik zaſluži. W schuli

F. R. w mjenje Kukowskoho kaſina.

wón wosebje rady czitacž wuczeſche. Czitawu (leſemachine) į tomu bě sam wudželał. Węſche to wulka taſla z tolſteje papjery (popy) z napisom hłownych kruchow prénjoho czitanja. Dżerzeſche-li kniez Tecelin sam czitanſku hodžinu, dyrbieſche kózdy derje kędžowacž, dokelž kotryž bu wołany a na ſłowie njebe, doſta z molom puſ z tijom pschez kribjet. Ja so hiſcheže džens wém dopomnicž, zo sym tež tsi krócz tajki puſ wot njoho doſtał; czitacž paſ sym derje nauktyň, hacžrunie njeſtym bleje dwieju lę ſchulu wophtowal. Tak wuczeſche kniez Tecelin tež licziež. Joho liczeńſka maſchine wobſtojeſche z 10 walcžkow krótkich čeñkich kieschłow, w kózdym walcžku 10. Hólezata po ſchuli į njomu dom kchodžachu a wuknycu pola njoho licziež. Tak kruhy hacž kniez Tecelin we wuczenju bě, tak njedaſche wón tola żanej pſchiležnoſci nimo hicž, hdzej njeby ſwojich ſchulerjow na te abo druhe waſchnjo zwjeseliſ. Čzas wot časa pſchinjeſe paſ korb całtow, braclow a druheje pjeſtarſkeje twor, paſ wiſchinje, kruſchwy a druhi ſad do ſchule a wobdželi nas wiſchitkach. To bě za naš kózdy krócz wulſe wjefelo, na czož hiſcheže džens z radoſcju ſpominam. Skawa jim, kiž něk założenjo wopomnika za knieza Tecelina ſpechuja!

Joho džakowny ſchuler M. K.

3 cyloho ſweta.

Němska. Braunschweigſka naležnoſć je něk wuczinjena. Zwjazkowa rada je — doſho ſo komđiwiſci — něk ſo rozſudžiła, hdjž bęchu „pſchicžny“ Pruskeje za tamne zwjazkowe ſtaty, kotrež hiſcheže za pruſki namjet njebečku, ſo pſhemieniſle. Wo rozſudże wiſhak dwelowacž niemožesche, ſchtóz wolu Pruskeje znajeſche. A tak daloko w Němskej hižo dawnno ſu, zo wola pruſkoſto kralefwa druhe němiſke kraje pſchehloſuje. Dawnno hižo płaciſi ſłowo: Pruska je ryčala, węc je wuczinjena — a to je „prawo mócnioſtogo nad ſlabſhim“.

— Kölneſki archybifkop dr. Melchers budże w konsistoriju, kotrež zmieje ſo 17. t. m. w Romje, z pjezimi druhiemi kniežimi za karinala pomienowanymi; tež je węſte, zo budże z joho naſtupníkom w Kölneje warminski biskop Kremenc. Zapoſtoſki ſtol je z tutym zarjadowanjom zas dopokaz ſwojeje najlepſeſe wole į doſpołnomu wujednanju dat. A tola njerozomni a złocziwi liberalni hiſchcže na ſwjatoſtu wótcia ſo hręſha, zo wón niežo njecha po-puſheſciež a jeno čafa, ſchtó jomu Pruska poſtieži. Taſte ſłowo by werne byko — hdj by jeno pſchewobrocjenie njebyko. Schtož ſo tudź na ſwjatoſtu wótcia ryči, to płaciſi na pruſke kniežetiſto — kaž móžemy to dopokazacž ze ſłowami pruſkoſto ministerſta ſamoho, kajtež ſu ſo tu a tam wuprajile. Felizo paſ — kaž liberalni to žadaja — dyrbja nacionalliberalni a ſnadž někotři konſervativni mejske zakonje pſchedželacž, bjez pomocy centra, dha ſo do pređka wę, ſchtó by z toho naſtało.

— W Zhorjelu ſo rjemieſniſka wuſtajenica pilnie wopytuje a wuſtajene węch, wosebje z Gjeſkeje a Sattſeje, w nowinach jara kribwa.

Awstrija. Awſtriſcy biskopja ſu zhrromadny paſthyrſki liſt wudali, w kotrymž wěriwych į lepſhomu ſwieczenju nježele a ſwiatych dnow napominaja a jich na zrudne ſežehwki kędžbnych činja, kotrež za naſche čaza w ludze zaforjenjene pychaſtivo a njeſtchelczańſke nowinariſtivo plodžitej. Wosebje paſ wobrocjeja ſo w tutym liſcze pſchecživo narodnej pſchepjatociſci a hegemoniji abo ſamo-kniežoſtociſci, poſažuju tajke zadžerženjo jako poħansſe a nječlōwieske. Wosebje biskopja w ſwojim paſthyrſkim liſcze tež napominaja, zo katholikojo nježyrbja

njekatholske (z wjetšha židowske) časopisy podpjeracž z čitanjom a džerženjom tých samych. — Z pucžowanjom do swojeje wótcziny njeſſu ameriſcy Čeſcha jeno pokazali, kak jara swój narodny kraj a swój čeſki narod lubuja, tež w nabožnym nastupanju ſu ſežehowania hódný pschitkád dali. Ameriſcy Čeſcha ze Chifaga a wokolny ſu mjenujech jara rjanu khorhoj do Welehradskeje cyrkwe darili, k wopominiečzu tysiacletnoho jubileja ſlowjanskej japoſchtołow ſi. Cyrilla a Methodija, a wyshe toho hiſticeče chku měſchniſku draſtu ze wſhei potrjebu k bozej mſchi za 1000 ſchěnałow.

H.

W Brnje, hózej je we wſchelakich twornjach (fabrikach) ſnadž na 10,000 dželacžerjow, ſu ſylne źbékli dželacžerjow pomeli. Njemer paſ je ſo zaſ daſ, dokež je ſo dželacžerjam něchtio mało mždy pschipožiſto. Wina njemera je drje bjez dwela njeſmilnoſć a ſkupoſć (z wjetšha) židowskich fabrikantow byla.

Italſka. Psihi wólbach do měſcianſkeje rady w Romje a druhich měſtach ſu katholikojo někotrych kandidatow pscheſiſhczeli, kotryhž chchdu liberalni wotežiſhczecž. Tola tež tón króz běſche wobdželenjo na wólbach hiſticeže ſlabe.

S̄paniſka je ministerſtu kriſu poměſta. Kral chchſe krajinu Murcia, kotraž je z kholeru najbóle domapytana, wopytacž, ministerjo paſ wotradžachu a hrožachu ze ſwojim wotſtupom, dokež ma kral jeno džowlku, kotraž halle je někotre ſéta ſtará. Kral radu ſwojich ministrów poſluchashe a tak ſo njeſpojnoſć Žběhny. W Madridze ſu wulki ropot pomeli, dokež ſu ministerjo wožiewili, zo je tam aſiatiſka kholera wudyrila a Madridženjo měno, zo z tym jich město wulku ſchku poczepi. Straſchna khorofež je dotal naſylniſho wuſtupowała w provinciach Murciji, Valenciji a Kastellonje.

Wſchelcžinj.

* (Spodžiwna ſmjer ež.) W Bojerſkej w jenej wſy ſta ſo w poſlednjej zymje spodžiwny podarok: ſlužowny wotrocž ſak wjele palenca wupi, zo w noch w ſwojej pjanofeži z loža panu a zmierzny.

* (Dobra rada.) „Škto mam činić“, prashčeſte ſo knjeni ſwojoho ſekaria, „zo bych ſudk dobroho piwa, kiz doſtach, psched khlóſhczěnjom mojeje ſlužowneje džomki zakitała?“ — „Nicžo ložſe hacž to, połožče pódla ſudk dobroho wina.“

* (Džecži rycza wěrnoſć.) „Macž je mje poſtała, zo dyrbicže dženſa ſak dobra bycž a k nam na kholci pschinč“, praji Hanžka k ſuſodžinje. — „Njeje prajila hdy, moja džowězicžka?“ — „Ně, wona jeno praji, zo chce was pscheproſyč, hdyž dha dyribi tola bycž, a potom je čzwila pschetrata; dale nicžo njeje prajila.“

* (Zenajke znamjo.) Štaženy žoldk a ſtaženu wutrobu — woboje ſpóznajeſch na jazyku.

Na nowu flétku

za Bacžoníſku cyrkę je nadobny dobročer tuteje cyrkwe 20 markow zapožiſt. Schtó chce ſo dale wobdželicž?

Naležnosće naſoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 306—308. z Pazlic: Jakub Glawš, Jakub Bart, Michał Lebz, 309. kanonikus Jakub Bjeňš, farař w Ralbicach, 310. Khata Kowaſkowa

z Konjec, 311—313. z Baćonja: Hawštyn Eiselt, Jakub Pjech, Handrij Smola, 314. 315. z Hornich Sulšec: Jakub Sopa, Marija Hórbankec, 316. 317. z Khróscic: Jakub Zarjeňk, Mikławš Kral, 318—320. z Noweje Jaseńcy: Hana Čemjerec, Mikławš Just, Pětr Krawża, 321. Michał Šócka z Noweje Wjeski, 322—328. z Worklec: wučer H. Jurk, Michał Herrmann, Mikławš Glawš, Marija Rjelcyna, Madlena Domšowa, Hana Burec, Madlena Lipičowa, 329. Jakub Bryl ze St. Cyhelnicy, 330. Mikławš Suchi z N. Lusča, 331. Pětr Robl z Hory, 332—335. z Hóska: Wórša Nowotnikec, Marija Mihanowa, Žurec swójba, Pětr Kubaš, 336—339. z Koćiny: wučer Šolta, Jakub Salowski, Jakub Šolta, M. Šoltka, 340—343. z Němcow: wučer Hejdan, Jan Siman, Jakub Kral, Hančec swójba, 344—346. z Noweje Wsy: Jakub Małka, M. Nikolaides, Jakub Małki, 347. Jan Hančko z Rachlowa, 348—351. ze Salowa: Khata Čornakec, Jakub Šolta, Madlena Bodlenkec, Jan Haška, 352. Hana Kralec z Delnich Sulšec, 353—355. z Kulowca: Hana Welsec, Jakub Kummer, Jurij Balant, 356. 357. z Kulowa: Jakub Hicka, překupe Jakub Hórnik, 358. młyńk Sliž ze Swinařne, 359. Marija Zarjenkowa z Dobrošic.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 581. Jurij Žofka z Libuchowa, 582. M. Hórbankec ze Sulšec, 583. Jakub Bryl ze St. Cyhelnicy, 584. Mikławš Suchi z N. Lusča, 585. Jakub Róla z Rachlowa.

Zemrētaj sobustawaj: Jakub Bjarš a joho mandželska z Pančic. R. i. p.!

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 81,655 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Budyškeje wosady 20 m., wot staršej z Kanec k wopomnjeću na swjeděń najswjećišeje Wutroby Jézusoweje 10 m., z Njejhelčic: H. S. 2 m., K. 3 m., z Ralbičanskeje wosady 1 m., tohorunja 3 m., † Marija Jacsławka z N. Wjeski 6 m., njemjenowany z Hory 10 m., z Wutočic „najswj.“ Wutroby Jézusowej lubjene 12 m., po wotkazanju zemrētaje w Radworskej wosadze ze słowami: „Wutroba Jézusowa, smil so nad jeje kħudej dušu!“ 12 m., swójba z Radwośkeje wosady „Wutroba Jézusowa, smil so nad nami!“ 12 m., „Bójska Wutroba Jézusowa, budź moje spomoženjo!“ 12 m., njemjenow. „k česci najswj. Wutroby Jézusowej“ 2 m., swójba z Hasłowa k česci Wutroby Jézusowej 10 m., Hana Póžerjowa z Wučkec 2 m., mandželskej S. z Róžanta 15 m., J. z Róžanta ze słowami: „Najswjećiša Wutroba Jézusowa, smil so nad nami!“ 11 m., L. ze Smjerdžaceje 3 m., sklad Budyškoho processiona na puću z Róžanta w Baćońskiej cyrkwi nahromadženy z dodaćom składowarja 67 m. — Hromadže: 81,868 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9156 m. 50 p. — Dale su woprowali: po wotkazanju zemrēteje w Radwośkeje wosadze ze słowami „Swjaty Józefje, proš za nju!“ 6 m., swójba z Radwośkeje wosady „Swj. Józefje, proš za nas!“ 3 m., S. 1 m., P. z Róžanta 11 m. — Hromadže: 9177 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: 29. junija rano je zvōžnje wumrjela Hanja Budarjowa z Kułowa. Za nju njech so rjadne modlitwø dokonjeja.

Bóla benediktinow w Brnje je wučhoł a pschez expedicije Bóšla za 60 p. na pschedan: krasný wobraz sv. Cyrilla a Methodija ze serbškim napisom a wotpuskowej modlitwu.

W expedicijach kath. Bóšla je za 1 m. na pschedan zwjazana knižla:

Marija Macjer dobręje rady.

Knižla za sobustawow Bovožneje Žednoth k česczenju Macjerje dobręje rady a za druhich česczenjowarjow s. Marije.

Tęż su hiščeže někotre němške knižki toho samoho wopščijecza na sllađe, njezwijazane za 1 m.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Sluđowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 14.

18. julija 1885.

Lětnik 23.

Swjedžen na Welehradže

niedželi 5. julija je, kaž powjescze we wschelakich nowinach wobswědečjuja, jara wulkotny był. Nadžijo so, zo budže „Katholicki Posol“ w pschichodnym číslle mōc rozprawu wot našich pucžowarjow samych podac̄, zdželimy tu jeno hlowniiche, ktož na swjedžen so pocžahowace smy zhonili.

Na tutón swjedžen, kotryž mējesche ze swojej oktavi wołomucki arcybiskop, kardinal hrabja Fürstenberg, sam wotewrīč, hotowachu so wulke processiony ze wschéch stronow Polskeje, Čeſkeje, Galiciskeje, Schlezyskeje a druhdže. Tójlichto extraczahow na pruskich a awstriskich železnicach bě hýzo skazanych. Ze Schlezyskej sameje běchu schyti i extraczahi pschihotowane, jedyn ze swjecžachym biskopom samym. Wyšče toho chyšče jara wjele pobožnych tam pěšci hic̄. Tež pruzsych Schlezakojo chyšchu so pschizamknež. Z jeneje wosadu bě so na pschikkad pschez 50 wosobow zamołwiło. Zo mējesche wobdželenjo z Čeſkeje, Polskeje a t. d. hisčiče wulkotnische byz, so samo rozemi. Hn̄dom k niedželi 5. julija chyšče 1000 Polakow na Welehrad, toho runja szého-wace dny cykleje oktavy.

Wsché tute wulkotne pschihoth so z jenym do bom zator hñhč u. Z Wina wuńdže zakaznia, zo njesmēdža processiony z Čeſkeje, Polskeje a Schlezyskeje do Welehrada jezdžic̄ — dokelž su na Welehradže a we wołonoseči nathyknive khoroscze wudyrile! To bě witana wolkowjenka za wsché židowske, liberalne a wulkoněmske časopisy, kotrež so dawno na tajse ſchadžowanki hidžených Slovjanow hn̄ewachu. Pschetož zo je swjatocžnoscz Welehradska jenož nabozna, na to woni niedžiwaja; woni sebi njemóža žadyn nabozny swjedžen myslit, dokelž sami jeno politiske a narodne ſchadžowanki znaja a maju. Bórz y bě po chlym swěcze, zo na Welehradže straschnie khoroscze tñježa. Někotryžkuli lohkowériwy netk tež za to mējesche a da so wotraſhicež. Nic tak našchi Serbja. Z knjezom fararjom Hórnikom podachu so k. wucžer

Hafšha a kubler Rjencz z Čzornec, pschekupc Domanja z Khróscic, Petr Matješčk z Nowoſtic, kubler Scholka z Nachlowa, živnoſczer Hajna z Borschze a Jan Pětrka z Budyschina vjotk 3. juliia na puc̄. Njebešče tole pschezwajnosc̄?

Cyke powjescze wo nathylniowych khorosczach na Welehradze běchu hoša ſja. Welehradski farar wotmohwi na telegramm, hac̄ su tam tajke khoroscze, ze ſlowami: „Bane khoroscze, žadyn zadžew, jeno pschindžce!” Tosome wobswědečza naměstnikowý radžiczer dr. Kuſý, kiz zjawnie piſa, zo we Welehradze hac̄ na jene jenické džeczo, kiz ma jétra, nichčo na žanu nathylniwu khoroscz ujeczterpi, a zo su tež w cykle wokołnoszeji kołwoſkoło hac̄ do dweju milow jeno tsi padý tajke khoroscze pobyl. Tutón zaſtojnif dale praji, zo njeje trjeba, puc̄zowanjo do Welehrada zaſazowac̄. Tež tamniſchi wokrjesny ſeſkar to same wobswědečza. Toho dla ſo tež processiony z Morawſke je njezaſazachu. Kóždy móže ſebi myſlacz, zo tajke njesprawne poc̄zinanjo potřebeni měrnje pschijecž njemžachu. Poſtske a čeſke čjasopis̄ je tež zjawnje zaſudzeja. Sam wiſſti katholſki čjasopis Vaterland praji: „Pak we Welehradze nathylniwe khoroscze zaſhabdeja — a w tym padže běchu ſo tež dyrbjale processiony z Morawy zaſazac̄, pak tajke khoroscze tam njezaſhadzeja — dha tež žana wina njeje byla, processiony z druhich krajow zaſazowac̄.” K tomu móžemy hiſčeze pschiftajicž, zo ſu naſchi puc̄zowario ſamí ſo pschezwědžili ze ſwojimaj woc̄zomaj a wuchomaj. „Wczora — piſche jedyn — ſym extra cyky Welehrad pscheshoſ a ſo hac̄ na koncu wshy praschaſ, ale nichčo nihdže khor njeje.”

Kak dha ſu po tajkim falſchne powjescze wo nathylniowych khorosczach nastac̄ mohle? To ſu ſebi liberalne čjasopis̄ wuplapnyli. W Petersburgu a Varlinje ſu ſo bojeli, zo móhli ſo ruſci, pruſci a awſtrici Polakojo jónu wohladac̄ a ſenčz; tomu chyčhu zadžewac̄ a ſu tohodla do Wina ſiwnyli, hdžez ſu ſiwnjenjo zrozemiwſchi nathylniwe khoroscze hako dowoleniu zamolkwu („erlaubter Vorwand“) wunamakali. Zo tomu tak je, ſejehuji tež z toho, zo hžo nižorakufi naměſnik wozjewia: njeje nadžija, zo bychu khoroscze, kiz we Welehradze zaſhabdeja, w bližšim časú pschestaše!! Z tym chce wěſcze za wſče dalshe měſach tutoho leta, donž ſwjedženj hiſčeze traje, tajkim processionam zadžewac̄? Poſtske nowinu praja, zo ſo Polach z tym zatraſhiciž njeſadža, ale ſwoju kraſnu wopominjeniſku khorhoj ſamí do Welehrada donjesu. — My ſmy to wſcho runje tohodla wobſchernje wozjewili, zo bychu naſchi čjitarjo na tymle padže jaſnje widželi, zo ſo njeſmě a njemž wſchitko wěricz, ſchtož čjasopis̄ wo katholſkich a ſlowjanſkich naležnoszezech piſaju. To njetřeba hiſčeze wérno byč, byrnje we „wochniblocze“ ſtaſo.

Tež najebac̄ tute zadžewki je nježelu ſwjedženj we Welehradze hor dozny był. Wokoło kardinala Fürstenberga, kiz wulku božu mſchu ſwječesche, bě na 200 duchownych zhromadžených; z Morawy pak bě telko pobožnych puc̄zowarjow ſo zechlo, zo je tu nježelu z najmjeñiſha 50,000 puc̄zowarjow tam bylo. Mejez nimi bě 20 Polakov, 8 lužiſkih Serbow, tež běchu někotři puc̄zowarjo južnych ſlowjanow ze Štyskeje a Djakowara pschitsli. Dokelž cyrkej pobožnych wobſahnyč njemžesche, běchu pod hošym njebjom woltarie a kleiki poſtajene, hdžez ſo za njeſměny ſud bože mſčě džeržachu a předovasche, němſki a čeſki. Wutoru na to je brnjanski biskop dr. Bauer pontifikalnu božu mſchu ſwjecžil.

Tež w Poſtskej, Čeſkej a Schlezyskej ſu tutón džen wosebicze ſwjecžili. Šlowne poſtske a čeſke čjasopis̄ ſu we ſwjedženſtej piſche wuſchle. Ze

wszchęch stronow pisaja, tak su z najswjatoczniszymi božimi słubami tutón dżen wopominali. — Wosebje dyrbi nas zajimacż, tak je so w Romje swiedżen wotbywał. W chrkwi swjatoho Klimenta, hdżez je czelo swjatoho Cyrilla khowane, mjeſeſte ſo swjedżenſki tribuum (tsidnjovſta swjatocznosć). Pjalk běſhe pontifikalna boža miſcha we słowjanſkim ritu, kotruž grichifki archibiskop Sembratowicz ze Lwowa (Lemberga) swjeczeńſte. W sobotu džerjeſte pontifikalnu božu miſchu archibiskop Lent, zaſtupnik kardinala vikara; miſchpor pał tutón ſam. — Hłownu pontifikalnu božu miſchu pod aſſiſtencu wjele duchownych swjatoho wóta, biskopow a tež kardinala Bartolini-a swjeczeńſte kardinal vikar L. Maria Parochi, kiž je zaſtupnik swjatoho wóta w Romje. Po evangeliu ſtuji kardinal na klefk u mužpoliſki ſebi za text ſłowa ſwj. piſma: Haec est vera fraternitas („to je wérne bratrowſtwu“) pokaza w dleſſtej ryczi tele wérne bratrowſtwu ſvjateju japoſchtołow Słowjanow Cyrilla a Methodija. Wón ſkonči ſwoje ſłowa z nutrnej próſtwu, zo byſchtaj ſvjataj bratrorj Cyrill a Methodij z nami wszchemi wosebje ze słowjanſkim narodami zjenočenaj zwoſtałoi, zo byſchtaj za nie proſyloj a wuproſyloj mnogimi z nich najwjetſchu a poſlednju dobrotu — bratrowske zjenočenjo z Wótcom cyloho kſchecžanſta, z hłownu katholskej cyrkwe, naſtupnikom ſvjatoho Pētra w Romje.

— Po poſlaniu mjeſeſte professor Satoli horliwu kholalorjež a ſlawieſte najwoſebniſte ſtutki a zaſlužby ſvjateju Cyrilla a Methodija. Mjez druhim tež ſpomni tutón ſlawny romski rycznik, zo je Macz Boža w Starej Bolesławie (Alt-Bunzlau) w Čechach poſkład a woſkaſanjo po ſvjathymaj Cyrillu a Methodiju. Macz Boža Staro-Bolesławſka je poſtež wſchilte tutých 1000 lét wot ſvjateju japoſchtołow ſem byla ſrijedźina wſchohho kſchecžanskoho žiwijenja w Čechach. Tam ſu ſwjecži martrarjo čeſch svoju zmuzitoſež a wobſtajnoſež pytali a namakali, tam ſu wojowarjo ſo poſylniowali we wſchelakich najzatrasniſtich wojnach poſtežiwo ſvjatej katholſkej wérje; tam tež pobožne pućowachu čeſch kralojo poſched krónowanjom. — Cyla ſvjatocznosć w Romje ſkonči ſo z kholalnym kérliſhom Te Deum a ſvjatocznym požehnowanjom. Poſki bożej miſchi ſlužachu preni džen wužomch kolegijs grichifko-ruſynſkoho, drugi džen čeſke a kęczi džen poſke kolegium.

(Hlas.)

Schpaniſki kral Alfonſo pola kholeraſthorjch.

Kral Alfonſo je ſwój wotmyſł, kholeraſthorjch w Aranjuecu ſam woptyacż, netko tola wuwiedł a je z tym dopokazał ſwoju zmuzitoſež a luboſež k ſwojemu ludej. Kral Alfonſo XII. nijeje hiſtoreje 28 lét. Toho poſchikkad je wulkeje kholalby doſezahnył. Tudy zdželimi, ſtož francózke nowinu w tym piſaja.

Srjedu wjecžor poruczi kral, prjedy hacż ſo k mirej poda, ſwojemu adjutantej, zo dyrbi joho nazajtra w pjeczich zawałacż. Officir ſtojeſte rano z dyplom 5 hodž. poſched kralom. Alfonſo XII. bě hžo stanjeny, w uniformje, tola zaczinjeny zwjerſhnik wobleczeny. „Sym zapſchahnyež dał“, džesche kral, „pojedžemoj na kholili do „Ritira.““ „Ritiro“ je rijane miestno w Madridze, hdžez ſo poſchelhodžuja a poſteždžuja. Tam poſchijewſki poruczi kral po kholili poħonežej, zo ma na južne (połodniſke) dwórniſtce jęcž, a k adjutantej ſo wobročiwiſti rjekny ſo pojmewkujo: „Pojedžemoj do Aranjueca.“ (Tuto je krasne miesto, nehdže 6 abo 7 mil wot Madrida zdalene, hdžez ma kralowska ſwójba wulſtony, kraſny hród, a hdžez w tu kholili kholera ſtrachnje zaſkadža.)

Na dwórnischcžu pschepoda kral swoju móscznú adjutantej a proſchesche, zo by dwé karceže prenjeje klasu kupiſ. Bórz na to sedzeſche kral w kupeju, hdzež hižo tsecži puczowacy so namaka. Tola hižo bě ſtacionski pschedſtojicžer krala ſpoznał, zjewi to swojomu ſchefej, kiz hnydom krala poſtrowicž pschinidze. A hdž chyſche tsecži puczowach kupej wopuſchczęcž, proſchesche joho kral jara luboznje, zo by woftał: „Jeſli tu ſchtó wjac hacž je trjeba, dha ſym ja tón; wofſancze tola, proſchu.“

Zenu hodžinu pozdžischo dojedže czah do Aranueca a kral poda ſo hnydom na pucž, zo by kaſarny a khorownie wophtał. Psched wotjedženjom bě Alfonſo dwaj liſtaj piſał, jedyn na kralownu a drugi na pschedsydu miniftrów Canovas-a. Kralownje bě napiſał: „Hdž budžesč tutón liſt czitacz, budi w Aranuecu. Rjeſtaraj a njeboj ſo; popołdnju budi zaſ dom.“ Hacž do ſylzow hnuta rjeku nadobna žónska liſt pschecžitawſci: „To jomu njewodam, zo mi njeje ničzo prajíł, moj běchmoj tola derje wobaj moħkoj tam jecž.“ Miniftrzej pak kral piſaſche, zo dyrbí ſ swojomu khoromu ludej, kiz pomoc ſwojego krala nětke najnužniſho trjeba. Po kralowej porucžnoſci njeſmědžesche Canovas ſwoj liſt do 9 hodž. doſtač. Canovas, kiz je runje khory, woziewi to ſpěchnie guverneřej, wójnskomu miniftrej a druhim. Preñiſchi, hacžruniž ſam khory, doſzahny na parníku ſtojo krala, troču pozdžischo tež wójnski minister a tojskto nahladnych wojerſkych wychſich. Tuž mejeſche kral, kiz bě ſa m wotjek, bórzy pýſchny ſtab wołoko ſo. Mjez tym bě w Madridze powjeſcz wo kralowym wotjedže bórzy po cyklym mjeſče, a mócné hibanjo poſaza, kajſi podzél lud na kralowym ſtutku bjerje. Kralowa, kiz w kapali ſo modleſche, dyrbjeſche zhromadženomu ludej ſo poſazač, kiz ju ſi wulkej horliwoscžu poſtrowi.

W Aranuecu kral najprjedy wojerſki ſchpital wophta; ničto joho njebe wočakował. Zastupiwschi do khěje ſetka prenju miloſčiwi ſotru. Psched njej ſo poſornje poſtoni a jej ruku woſoſhesche. Za kóždoho khoroſho mejeſche kral dobre ſtovo; tež woftaji tam 5000 frankow, zo by najnužniſhe potrjebu ſpokojíł. Na to poda ſo do civilnogho ſchpitala. Bě to pohnurach napohlad! 230 khorych na kholeru tu lejeſche, mjez nimi 60 mřejačnych. Kral měrny a ſo poſmienkujo pschistupi bliże. Khori ſami joho proſchachu, zo by wotſtuſił. Tola Alfonſo njeſwopuſchczę khorownju předy, hacž bě wſcho trěbne zarjadować, a woftaji tež tam 5000 frankow. Potom poda ſo do kaſarnow. Kral wſchitkum officiram ruku zawda, kotiž prajachu, zo njechadža město woſuſchczęcž, ale zo chedža z ludom strachí natyknivje khorosče ſobu wutracž. Wſchitkum kralowý pschikkad hacž nanajbóle zahori. Joho Majestosę tež hiſeſche dom wophta, hdzež wóſym miloſčiwyh ſotrow khorych lejeſche. Tam zboni, zo je jim wſcha druha cyroba hacž ſuchi kſlēb zaſazana. „Wasch kral“, praji jim, „wasch pschecžel, wasch najwjetſchi wobdziać, proſh was, zo byſchczę za czas epidemije (natyknivje khorosče) mjaſo jědle.“ — Na drohach na krala woſaku, zo by wotpuczował. W Madridze pak hibanjo ſtajnje roſczech. Rjeſcheladne ſyłk ludu czechniſehu won na dwórnischcžu a czaher napſchecžo, kotryž mejeſche wutrobitoſho krala pschivjescž. Pschedož ſchtwórcž hodžinu psched dwórnischcžom dyrbjeſche czah zaſtač. Čedma bě kral z woza ſtuſił, czisny ſo kralowa do joho rukow. Hrimotace hurrah-wołanjo krala a joho manželsku powita. Cyle z ludom wobſtupjenaj móžeschtaj lědma ſi městu donič, hdzež dyrbjeſchtaj ſo wukurjenju podeſiňycž. — „Kral budž žiwy! Slawa ſchpaniſkomu kraley! Tak ma ſo ſuverän zadžerječ! Kral budž žiwy, kiz ſwoj lud ſubuje!“ Tajke a podobne ſtowa běch ſo hodžinu doſlo ſtýſchęcž

na pucžu, tijž wot dwórnischaža ke kralowskomu hrodej wjedże. Psched hrodom pał, na torhoschažu „Puerta del Sol”, hdzej bě wóndy so wołało: „Republika budž živa!” wołasche so nětko: „Precz z republiku!” a lud wospjetowaſche: „Precz z njej!”

Z Lužic a Sakskeje.

Z Budyschyna. Naschi Welehradscy pucžowarjo su so ſtrowi a czerſtwi zas domoj wrózili.

— W tudomnej tachantskej cyrkwi su wulke piſchežeze, fotrež dwórfki twarc piſchezelow ſämlich z Drežđan z nowa ſtaja, nětk tak daloko dotwarzene, zo móžesche so zańdženu njedželu přeni krócz z tſjomi registrami piſacj. Doſpolnje dokonjane budža drje hakle w septembru. — Hdj tež to budža w Baczoňskiej cyrkwi piſchežeze tak daloko?!

— Žeju Majestosči kral Albert a kralowa Karola ſtaj ſwoj lětny hród w Pilnicach wobczahmhdj.

Z Drežđan. Pjatki 17. julija pschi połdnju je wysokodostojny kniež Franc Stolle, präſes katholſkoho konſistorftwa w Drežđanach a kanonikus budyschſkoho kapitla, w umrjeſ. R. i. p.!

Z cyloho swěta.

Němska. Schtó na braunschweigſki trón poſtupi, njeje hischčeze zuate. Hako kandidat injenuje ſo pryne Neuſ, zapóſlanc we Winnje. By to kandidat był, fotrohož ſebi Pruska žada. — W Elſasu tež njeje znate, schtó ma tam naſtupnik Manteufflowy bycž. Tutón je hischčeze derje a sprawnje tam kniežiš, ſchtož k ſpokojenju kraja ſlužesche. Hacž naſtupnik to budž, ſo prascha, abo hacž ſnadž tež tutón kraj ſo napoſledku cyle do Pruskeje njesczehnje a w njej njezhubi.

— Kölnski arcybiſkop dr. Pawoł Melchers je psched ſwojim wotpucžowanjom do Roma wériwym ſwojeje dotalneje diöceſy paſthyrſki liſt zavostaſiš, w fotrymž jim z wutrobnymi a wótcowſkimi ſłowami „Božemje” dawa. Džesacž lét je tutón cyrkwiſki wjerch we wuhnanſtwje piſchewywał, a to w holandskim mějče Maſtrichče. Tam w klóſchtrje franciſkanow mějſche wuhnaty archybiſkop dwě malej a proſtej jſtvičczy, w fotrymž ſam bydlefſche. Věſche tam w najwjetſchej cžiſhocze žiwy, najwazniſche diöceſanſke ualežnoſcje rjadoju. Archybiſkop Melchers je ſo hido 4. t. m. do Roma podał, hdzej ma po woli ſwiatoho wócta hischčeze zbytku cžaſ ſwojoho žiwenja hako kardinal dokonjecž. Bydli tam w klóſchtrje Liguorijanow a budž zbožopřeſejace wopyth we wobydlenju kardinala Ledochowſkoho piſchijimacž. Warminſki biſkop Filip Kremenc je hido ſwoju cyrkwiſku piſchijahu psched ſchelmiſkim biſkopom Marwicom wotpoſožiſ a budž za někotre njedžele w Romje prákonisowanym. Hdj pał na ſwoje nowe biſkopſte měſto ſo piſcheydli, njeje znate. Wulke dželo joho tam wocžakuje. Pschedož kólniſka archydiöceſa ma 1,800,000 duſchow, warminſka pał jeno 300,000. Wysche toho tež ſu warminſke wobſtejenja hischčeze wjeli ložſche a jednorische, dyžli kólniſke, hdzej nětko 10 lét žadyn wjac biſkop był njeje. Raž piſaja, budž tam jeno ſirmujomnych na poł miliona! A pschi wſchém tym budž tež

tutón biskop zwijazany a wjele zadżewanych z mejskimi zakonjemi. Pschetož najebacž wulki wopor, kotryž je Rom pschinieš, archibiskopa Melchera-a puščzivšchi, njecha pruske kniežerſtvo w niežim popuščejicž, najmjenje w nastupanju wocžehnjenja a wuwuczowanja duchownych.

— Wupokazanja russich a awstrijskich poddanow z Němskeje so dale wujedaja, hacžruniž je posledni čas přeni zapal kniežerſtwa trochu woliwny. Mjez wupokazanjmi (30,000) je tež 4000 židow. Schtož je so hnydom do předka prajišo, je so nětko stało. Tež Ruska a Awstrija stej podobne wukazy wudaloj, zo maja so němcy poddanovo z tuteju fejžorſtow wupokazac̄.

Awstrija. Za nowoho biskopa w Budžejowicach (Budweis) je dr. Ržiha, professor w tamníším biskopském semináru pomjenovaný. W jeho pomjenovanju pôznawajú Češčojo pscheczelne wotpohladanja kniežerſtwa, dokelž je k. Ržiha hako dobrý Čezech znaty.

— Zhradomny pastyrski list awstrijskich biskopow je wschudžom najwjetſche pschepožnacžo namakał a je nadžija, zo budže na duchownych a lud tutoho fejžorſtwa spomožne skutkowac̄. — We Wuherſkej chcedža katholikojo hłowne katholiske zhromadžizny, kajkež so w Němskej kózde lěto wotbywaja, założicž. To by tam iara nuzne bylo, dokelž runje we Wuherſkej katholske pschepwědženjo w zjawnym žiwienju tak kaž spi.

Italska. Archibiskop Moran ze Sidney w Awstralskej budže w pschichodnym konsistoriju za kardinala pomjenowany. Dokelž je tutón cyrkwiński wjerch runje na pucju do Roma a so njewě, hdź tam lódź, na kotrejž puczuje, dojēžde, njeje tež wěste, hdź pschichodne konsistorium budže. Wschitcy schefczo kardinalojo, kotsiž maja swiatocžne pomjenovani bycž, budža tón krócz pschitomni a budža hnydom kardinalski klobuk swiatocžne pschijecž móć. Schthyrlo kardinalojo, kotsiž buchu loni pomjenovani, tež tón krócz njebudža móć do Roma pschijecž, dokelž su patriarch w Lissabonje a archibiskopaj we Valenciji a Sevilli ze straschnym zařadženjom cholery, archibiskop we Winje pak z khorawatoſcžu zadžewani.

Francójska nima niežo wjac hacž staroſeże swojich kolonijow dla. Zwijazk měra z Klinu njebeſche w komorje hischeze dowuradženy, a hijo zas wo nowych wojnskich zapleczenjach piſachu. General Courcy, kiz je wotpōſtaný, zo by w Annamie rjad czinił, bu hnydom přenju nóc we hłownym měscze Hué wot anamitskoho wójska pschimany. Wón drje je nadběh porazyl, tola Francójska zas psched nowymi woporami stoji, dokelž ma general Courcy pschemalo wojakow, zo by so hako kniez tutoho města džeržecž moħł. Tež w Tonkinje najebacž zwijazk z Klinu hischeze połny měr njeje.

Zendželska. Irski městokral lord Carnarvon je w sejmje politiku nowoho ministerſtwa rozložil. Po jeho słowach je kniežerſtvo wobzamko, zo za Irsku njecha wobnowlenjo wuryadnych zakonjow žadač, ale zo chce Irsku chyle po wschednych zakonjach zarjadowac̄. Liberalne kniežerſtvo je tamne krute wuryadne zakonje za wjelepodczęſciezowanym kraju wudalo a je tež tsi lěta dolho njeſmilnje nařozowało. To dyrbí nětk lónce měcž. Tak dha by so wujednano Zendželskeje z Irskiej někak pschihotowało a njeſmerna njeprawda dobra cziniła, kotoruž je Zendželska tutomu krajej lětstotki dolho cziniła a hischeze czini.

Španijska. Cholera w tuthym krucze domaplytanym kraju stanije pschijera a je so hacž do 8 provincow dobyła. Nažörje zařadža w Aranjuec. — Anarchistojo (spowročninkojo) cykloho swęta chcedža lětka kongres w Barcelonje džeržecž. W tuthym měscze su hijo čaſcziſcho zbezki měli.

Luczlane tshěstí.

I.

* Budź doma pszechęlny a szedry, pszechęliwo krajnym pszechęlam a domja-
cym; wschedna węc wschaf je bohużel, zo su množi na puczach „jandželjo”,
doma pak „cz....”. — * Schtóż chce poccziw hycz, niesme wjele a wschela-
kore pschecz, ale wschedne a molicz węch nanajdospołniščo dokonjecz. —
* Pschinidze-si nam czerpjenjo abo mierzanjo, njech nas pschiklady swiatych
božich pozděhuja, kiz su wjele czežske kschide z wjeskołoscju pscheniesli a za
nimi tak kaž hłodni byli. — * Kudžimy-si so, hdvž nas něchtó zacpěje,
je to zrudoba z miasa; zradujemysli pak so nad tym so pschi sebi ponizuju,
budže to płód z Ducha swiatoho. — * Kalbarska hora je hora lubowaczych
duschow; wscha luboscz, kotaž njeje do czerpjenja Chrystusowoho zakorzenjena,
je hinita, czasto dōscz — straschna. — * Czasto dōscz žadamys za tym, zo
bychmy jandželjo w njebiesach byli, mało pak wo to so staramy, zo smy
na zemi — dobrí cžlowjekojo. — * Nicžo njeje nam tak czežko, hacž swojego
měnjenja (swojeje hłowy) so wotrjec, a runje to je najnužnische, zo bychmy
ponizni a poccziwi byli. — * Nascha duchowna khudoba njedyrbi nas
traschicz; czuczo, zo sami ze sebje nicžo njejsmy ani njezamožemy, je najlepšchi
plót pszechęliwo hordosči. — ſ.

Wschelczizn.

* Kelko ma wjeřich Bismarck kózde lěto dokhodow? Barlinſke no-
winh sežehowace pisaja: Joho kózdoletna mzda wuczinja 54,000 m. To pak
je hischče najmjenišča węc. Wobbedženistwo kancleria wobsahuje w tu khwili
něfore quadratne mile a je cyle bjez dolha. Varzin je dar z lěta 1867
(400,000 toler); tute kniejstwo wopſchija 7 rycerſkublom a joho cžisty wunoſčk
je do 1870 hido na 16,000 toler wobliczowasche, je pak so wjez tym wjele
powyszis, dokelž je tam so wjele pschikupowalo, papjernit so założis a t. d.
Friedrichsruh abo lauenburgske kniejstwa dosta kancler po lěče 1870 wot
tejora dajene; jich lětne dokhody wunoſčuja, hdvž so drjewo jeno w malej
mérje puſčęza, na 80,000 tolet! Schönhausen je drje mjeniſchi, dyžli Varzin,
tola, dokelž je rola tam lepscha a kniejstwo lepje ležane, drje joho dokhody
varziniske dōsczahnu. Tak dha kancler ze swojich kublom samych kózdoletnje
z najmjenišča 360,000 markow cžehnje. Ke tomu pschinidze joho horjeka spom-
njenia mzda a wschelake pödlanske dokhody, tak zo drje nětko dokhody kózde
lěto poł miliona markow dōsczahnu.

* Tatra zajima w statistiku podawaja cžeske nowiny wo žida. Znate je, zo so we wjacorych krajach wobhdlerjo mjenje bóle hibacz poczinaja
pszechęliwo židam, kotsis kaž pijelci lud, do kotorohž so zasydla, wuczahuju a
wuczyduja. Lud je nužowaný, sebi sam pomoc pytacz pszechęliwo ſchłodnomu
ſkutlowanju tutoho w swěcze rozpierzchenohho naroda, hdvž zakonje najwjaczych
krajow jón podpjeraja a haja. Tatra wulku moc a wulki wilisw maja židža
w austrijskich krajach, wosebje we Galiciskej, Wuheriskej, Bukowinje, z džela tež
w Čechach a we hłownym měscze Winje, hdzeg je mjenišča połojea wob-
bedžerjow hido židowska. Zo so lud tola trochu pszechęliwo straschnomu
spichahej hibacz poczina, widžimy z toho, zo je na psch. do wuherſkoho ſejma
dotal hido 23 zapólkancow, kotsis su pszechęliwo židam, wuzwoleñych. Budže
zajimawe, hdvž widžimy, tak so židža do jenotliwych krajow austrijskoho kejzor-

stwa dżela. We Wuherskej je mjez 13 a poł milionami wobydlerjow 638,300 żydow, tak pada na 21 wobydlerjow 1 żyd. W Rumuniskej pada na 13 wobydlerjow 1 żyd, a we Galiciskej hjo na kózdych dżewiecž wobydlerjow 1 żyd! Tohodla je tež tuton wbohi kraji hacž na mjezu zahuby pschischoł, je cyle wot żydowskich pijelcow wuchodženj, joho wobydlerjo su jeno żydowskich robotnich! Runje tak złe je w Bułgarije. W Czechach, kotrež maja $5\frac{1}{2}$ miliona wobydlerjow, je 100,000 żydow, pschiidze tam na 55 wobydlerjow 1 żyd. Wobesbie tam so żydża namakaja a rozschereja, hdżez je lud hiszczę mjenje rozwuczeny a zdżelany. W zanjerodżenym ludze żydża swój wujzit najlepje namakaja. We Francoskej, kotraž ma pschez 37 milionow wobydlerjow, njeje telko żydow, kaž w Czechach samych, tam je hakle mjez 628 duschemi 1 żyd. Tež w Serbijskej su dobre wobstejenja. Tam pada na 488 wobydlerjow 1 żyd; to ma w tym swoju pschiczinu, zo su južni Serbojo dobri pschekupcy a ze sobu měnja, jedyn druhojho podpjeraja. Tosame može so we gubernijach Wulsztoskeje wobledżbowac. — Jedyn kraj je hiszczę w Europie, hdżez dotal żadny żyd njeje, je to Norwegska. Tež w Schpaniskej je ich jara mało, tam hakle na 41,534 wobydlerjow 1 żyd pschiidze. Tam pał su dotal za konje pschebiywanjo żydam za kązowale. — W cyli Rakuskej je w tu tkwiliu 1,600,000 żydow, tak zo tam na 24 wobydlerjow hjo 1 żyd pada; na cyli zemi pał je něhdże 7 milionow żydow, po czimž by hakle na 186 dusjom 1 żyd pschischoł.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 360. Madlena Zyndzina z Budyšina, 361. 362. z Wotrowa: Michał Bräuer, Michał Wjenk, 363. 364. z Kašec: Jakub Šolta, Jakub Héblak, 365. Madlena Naglowa z Kanec, 366. Mikławš Krawc z Nowoměsta.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 81,868 m. 50 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: dodawk k woporej Budyšskoho processiona wot kniežny z Budyšina 2 m., njemjenowana (w Róženče přepodała) 2 m., Veronika Richter z Budyšina 75 p., M. L. k česci Wutroby Jězusoweje 2 m., z Prawočic k česci Wutroby Jězusoweje 20 m., z Kašec: „Wutroba Jězusowa, smil so nad khudymi dušemi 10 m., njemjenowana 6 m., za khude duše 1 m.

Hromadze: 81,912 m. 25 p.

Na nowu klětku do Baćojskeje cyrkwe su wyše zapołożenych 20 m. dale woprowali: z Budyšina: kk. senior Jakub Kućank 20 m., direktor Józef Dienst 3 m., J. K. 1 m., jena dobroćerka za hnadu wobstajnosće 3 m., k. farař J. Herrmann we Wotrowje 10 m. Hromadze: 57 m. — Wyše toho na druhu nowu wěc do cyrkwej: njemjenowana dobroćerka z K. 90 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9177 m. 50 p. — Dale su woprowali: M. L. z Radworja k česci s. Józefa 1 m., S. 1 m.

Hromadze: 9179 m. 50 p.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Na Tecelinowy pomnik: P. Tadej Natuš 3 m., kapł. Skala 2 m.

Za zwony je stare pjenježy pschez knjeza wucjerja M. Hiciku w Kalbicach doftak **Redaktor.**

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzſwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

1. augusta 1885.

Lětník 23.

Na Welehradže.

Hdyž hym ze swojimi sydom towarzſhem i Welehrada ſo ſtrowy domoj
wročzil, džeržu za pschitschnoſč, katholickim Serbam abo serbſkim katholikam
něchtio wo mojim pučowanju a wo tym wopomnječja hódnym měſtneje tudy
napíſac̄.

Dolho běch ſo na tón puč wjeseliš a wſchelakto pschihotowať, a tola bě
nimale wſchitko podarmo, hdyž tolsta ſza wo khorofeji na Welehradže ſo rož-
ſcherjeſche a z tym wſchelaka zakaznja hrožesche. Wotmořenjo tamniſchho
L. tachanta Wykýdala po telegrafie pak nam pučowarjam doſahac̄che a tak
hym jara ſpojony, zo ſu Serbia z druhimi katholickimi Šlowjanami na
Welehradže pobylí a tam ſ. Methodija poczeſčili; pschetož myſlu tak, kaž
w jenym pscheproſchenju rěkaſche, zo je „ſwojbyň ſwidzeń (wězo tež katholicki)
najbožowniſći, pschi kótrymž ani jedyn bratr njebrachuje“.

Pjat̄ 3. julija psched 11 hodž. wotjedzehmy pak z Budyschina do Čech
a běchmy po dleſchej zaſtaſh v Młodej Boleslavie, kótruž ſebi z dobréj
khwili wobhladowachmy, wjecžor w měſcze Kolinje. Rad běchmy do pscheczelnych
Bardubic dojeli, hdyž chchcu naš wſchelach hač ſerbów wulcyſhnije mitac̄,
ole bohužel hac̄ tam čzah njenidžesche. Sobotu jědzechmy z Kolina po žimishei
železniskej liniji na Bardubici, Chocení a Čejſku Třeboru do Moravſkej a
trochu z wobpučjom na archybiskopſte město Olomuc a město Přerov bližachmy
ſo wjecžor po 10 hodž. Wuherskomu Hradžiſhčežu (němcy ſkónowane Hradisch).
Z khwilemi deſtežowasche, ale tola běchu na mnohich hórkach ſwidzeňiſke wohenje
widzeč, kajkež ſo hač na pschedwjecžorje ſwidzeňenja po wſchej ſriedznej Mor-
avſkej zapalowachu. Na zaſtanishežu dyrbjachmy ſo rozſudzieč, hac̄ chcemy
tam pschenocowac̄ abo bórzy hiſhčež do Welehrada dojecž. Tuto ſebi wu-
zwoſichmy a tak ſynychmy ſo do dweju z pschihotowanych burſkih wozow a
běchmy po 11 hodž. na Welehradze. Čzma pschifrywashe jón, tola widžachmy

na dworje, w cyrkwi a w khódbach něhduschoho klóschtra wjaczy stow ludži, z džela hízo w spanju, kotsiz běchu na swjedžený pschischli a tudy nocowachu. Nas dovwiedze sluzhovnič z latarnju tež na hornju khódbu, hdjež běchu skomnili a matracy z druhim trébnym derje pschihotowane. Tam wostachmy, dokelž nam hako putnikam z druhimi to dosahafche, tež hischeže druhu nóc, a nje-pytachmy druhu lepschju kwartiru, kotsuz wščak výchymy nazajtra dostacž mohli.

Zwony swjedženíškoho ranja nas zahe wubudžichu a tak móžachmy so w tym něhdusichim klóschtrje, w cyrkwi a Welehradze samym bórzy rozgladacž. Za dach k. tachantej Wykhydalej, rozgladnomu pschedstojicjerzej cyrkwie a wosadu, hnydom zjewicž, zo su tež Serbia z Lužicich pschischli. Wón a k. kaplan Wykhobil a wšchelach duchowni a swětni knieža so khvalobnie wuprajichu, zo so njejsimy dalokoho pucža a druhich — zadžewkow bojeli. My běchmy w krótkim derje znaczi a su so mnozý za nami a za Serbami z chla, za serbskej rěčzu a spisani wjele prascheli. To dopředy wěžo běch male hornjošerbske a delnjolužiske číščejane wěcki šobi pschivjež a sym je wšchelakim hako dopomineniu na nas Serbow wudželiš. Wuczeni ludžo so wschudžom za našchu wot njerozomnych z njeprawom druhdy zacpětu Šerbsku rěčž interessuju, mjez wubudženymi horli-wymi Čechami a Morawjanami pak běchu tež njestudomani a wjeśni ludžo zwjeseleli, hdjež nas Serbow widžachu a hyschachu. Tak njeběchmy ani w czubje czuńich; tuž starajmý so, zo našchi Serbia w Serbach njevhychu hako czuńich byli!

Welehrad, w rjanyh dole hórkateje krajiny ležach, je nětko wjes, kotsaz ma w 76 číškach na 600 wobhylterjow. W času swjateju Cyrilla a Methodija (wonaj pschindžeschtaj 863) bě tam, hdjež nětko Welehrad, wjes Staré Město a Wuherske Hradžischežo stoji, wulke kralowske město, kotsrohož wobtwjerdženja w času krala Rosejšlawa samo wojowařesych Němcych wobbdžiwachu a „ineffabilem Rastici munitionem“ (njejměrnu twjerdžiznu) mjenovali (Chron. Fuldens.). W slědowachych zatraſčnych wójnach bu kralowski Welehrad wot wuherskich Mladžarow a Němcow w lécze 906 z wjetšha zapuščený a je tež w swojich džélach potom dale rozpadował. Tola založi tam přeni morawski markhrabja Vladysław Hendrich w lécze 1198 wulki klóschthr cistercijskich mnichow, kotsuz je slawnje trał hacž do lěta 1784, tehdom zbehnjeny wot kežora Józefa II. Klóschthyrská cyrkje bu na to farška a klóschthyrské twarjenja a kubla slusčachu statej, wot kotsrohož je bohaty baron Sina (1837) kupi. Wot tutoho kupi je katholiske podpjerace towarzystwo olomucskoho archybiskopstwa, kotrež je kardinal-archybiskop hrabja Fürstenberg založil. Tak je a wostanje rjamy klóschthr z pódlastojacym hromom wobsedženistwo w katholickich rukach. To je za hnadowne město wulcy ważne a tak budže lohko, tam z nowa klóschthr abo kongregaciju (najfferje redemitoristow) zaſydlicž.

(Pschichodnije date.)

P. Franc Stolle.

Pjatř 17. juliia pschi połdnju 1/4 hodž. wumrje — kaž je „Boſof“ hízo wozjewiš — w Drezdjanach kniez dwórski kaplan P. Franc Stolle, präses katholickoho duchownoho konfistorstwa w Drezdjanach, kanonitus kapitla svj. Petra

w Budyschinje a rycerz 1. klasy sakskoho zašlužbnoho rjada, w 71. lécí swojeje staroby. W swojej doblej a czezkej khoroseži bu wjac króz posyljeny ze swjatymi sakramentami, z kotrychž moc we swojich boleszejach a podaczo do božeje wole čerpasche.

Zemrety narodzi so 24. febr. 1815 w Malschen w Čechach. Hako derje wobdarjeny hólcez vobroči so k studijam a wuzwoli měštniski stav za swoje powołanjo. W Litoměricach l. 1838 na měštnika wuswiczeny skutkowasche ze žohnowanjom 6 lét hako kaplan w Culawje a bu 1844 hako kaplan do Kamjenich powołany; tak zaistupi do nasheje wótcziny, w kotrej je nětk hacž do swojeje smjerce ſkutkował. Wot něka pobu zemrety kniez administrator we Freibergu, direktor katholskeje hłowneje ſchule w Dreždjanach (1849) a bu 1854 za ſuperiora a fararja w Lipſku poſtaſen. Tam je joho horſive ſkutkowano hiſceze w dobrym wopominieču. Melez druhim założi tam towarzystwo swjatohu Vincenca za podpjeranjo kudsonych a džeczi, katholske kaſino, katholske towarzystwo rjemieſnikow a towarzystwo swj. Hilžbjetu za ſłużowne holcy; pod joho nadwođowanjom natvari so fara a ſchula w Lipſku, cyrkej w Altenburgu, cyrkej a ſchula w Grimmie. Woſebje ważne je tež założenjo katholſkoho čaſopisja „Katholisches Kirchenblatt“, kotryž bē wot njoho jara wustojnje redigowany a z kotrohož je pozdžiſchi „Bennoblatt“ nastal.

W lécí 1870 bu kniez Stolle hako ſuperior a farař pschi dwórſkej cyrkwi do Dreždjan powołany, hdjež 1871 katholske kaſino założi. Hdžž bē 1875 dotalny präſes konſistorſtwia, hnadny kniez biskop Bernert, na swoje nětčiſche wyſoke zaſtojnſtwo powyſcheny, naſtupi kniez Stolle za dwórſkoho kaplana po‐mienowanym do pschedyſtwa katholſkoho konſistorſtwia w Dreždjanach. Hijo psched tym bē za kanonika Budyskohu tachantſtwa pomienowany. W swoim ważnym a czezklm zaſtojnſtwie w Dreždjanach je zemrety njewuſtawajc džekal a je ze swoim pokornym a ponižnym wobkhadom trajacy pomnik dobroho pschitlada zaſtoſajil. Woſebje ſpomnicz móžemy na to, zo 1881 z fararjom Miklawſhom Schäferom (Woſczerem) w Hubertusburgu podobny wustaw założi, koſki w Budyschinje hido dleje wobſtoji, za katholske džeczi z protestantskich wosadow, kotrež maya so na přenie doſtačo ſwiatych ſakramentow pschihotowac. W Dreždjanach założi towarzystwo wuczomnych hólcow a wustaw, w kotrymž kude ſchulſte džeczi poliwku doſtawaja. 35 lét doho je znatu a jara derje zarjadowanu katholſku protifku „Bennokalender“ wudawał; jeje czisťi wunoſchł je za wustawu kudsonych džeczi w Dreždjanach a Lipſku. Tež je so hido předy pschihotowane założenjo wulkoho katholſkoho poſrjebnichcza w Dreždjanach pod nim dokonjało. Na nowe poſrjebnichczo chyſche tež won khowany bycz.

Kak běſche zemrety czeſczowaný, běſche derje wiđecž pschi joho po‐hrriebje, pónđelu 20. julija. Hnadny kniez biskop a Dreždjaney duchowny joho k rowu pschewodžachu; z Budyschinje běſchtaj k. senior Kucžank a kantor Scholka na poſrrieb pschijeloj, tak tež fararjo: Schäfer z Hubertusburga, Nowak z Radeberga, Pattoni z Freiberga, Fuhr z Lipſku, Keipert z Kamjenich, Salm z Cwikawy, Fischer z Annaberga a Sparla z Altenburga. Králowſki dwór zaſtupowasche komornik z Minkwiz a evangelske konſistorſtvo ſuperintendent dr. Dibelius. Tež katholſcy zaſtojnicy, ſchulſen pschedſtojicžerjo, wuczjerjo, wjetſke ſchulſte džeczi, zaſtupjerjo katholſkich wustaw a towarzſtow a wjele ſobuſtawow Dreždjanſkich wosadow bědu na pschewodženjo pschischli. Schowano mějeſche k. ſuperior a farař Will, kotryž we swojej poſrriebnej ryczi psalmistowe

słowo: „Sprawny wostanie we węcznym wopomnjećzu” na zemrētoho nałożujo z pokornymi a pochnuwanymi słowami załączby dobroho měščnika wopominasche. Češlo pochowawschi podachu so pschitomni do pochriebneje kapale, hdźež so Salve Regina a modlitwa spěwaſche. — Swjatocžna boža mšcha po morwych bě nazajtra dopołdnja w dwórkowej cyrkwi.

Tak je zas piły a swérný měščnik naſcheje wótcziny swoje žiwjenjo sfónčiſ; joho njeuwstawaſca dželawoſč za cžeſc̄ božu a spomoženjo dowérjených duſichow Dreždanskeje diöceſy běſche hiscze doſko moſta ſkutkowac̄. Bože pucze pak njeſſu naſche pucze. Boh daj jomu węczny wotpočžink a węczne myto za joho swérne ſkutkowanjo. — Budyschski kapitel je w nim ſobustaw swojego kollegija zhubiſ, a je licžba zwonkownych kanonikow hac̄ na dweju ſo pomjeñſchila.

Sprawnoſć abo njesprawnoſć?

Hdyž w czaſu francózſkeje wójny w lécze 1870 z města Pariza tójschto Němcow wupokazaču, běſche w cykle Němskej wulka njespoſojoſć a wſhitej zaſudžiſtu tajke njesprawne zaſhadženjo. To běſche we wójnskim czaſu. A Francózſla mějeſte tež doſč za to pokucíci, zo je ſebi zwažiła Němcow wupokazač, a dyrbjeſche jich ſchodus jim zarunac̄.

A ſchto je něko, 14 lét pozdžiſho, w tymſamym 19. ſetſtotku zdžela-noſče, civilisacije a humaniteta jo ſtało? Srijedž měrnoho czaſa je prufeſe kniežerſtvo 30 tyſac człowiekow z kraja wupokazało, człowiekow, kotrychž njesukl abo njeprawda jeno we tym wobſtoji, zo ſu Polakojo a katholſch! Mjez nimi je jich wjele, kotriž ſu w prufkim wójsku ſlužili a we wójnach ſobu wojovali. Kajka žałosč a kajke ſkóržby na to ſo zbehnichu, móže ſebi kóždy myſlici. Za frótki czaſ dyrbjaču swoje wobſedzeniſta za tuni pjenjeſ pſchedac̄ a móže ſo pracieſ ſkoro z proſcherſkim kijom dyrbja wuńč z kraja a roztorhneč zwiazki, kotrež ſu jich na dotalne wobydlenjo wjazale. Bon z kraja dyrbja ſtarch, żony a džecži. — A hdze maja czañhyc̄?

Nic tam, hdźež ſu ſo narodžili. Pschetož tež tam bychu zas licžbu Polakow powjetſchili. Ruska, kif je pſchecžiwo Polakam, jenieczey tohodla, dokelž ſu poſteje narodnoſče a katholſkeje wery, hido njeſmérne wjele hréſhika jich podcžiſhcežujo a pſchecžehujo, je tež tón króč zas ſwojim njeſmilnym zaſadam ſwérna wostała. Nic do katholſkich krajinow, hdźež bychu wſredž ſwojego ludu a ſwojich werrybratrow móhli žiwi byč, chce wuhnathym nowe sydlishečja dowolic̄, ně wupokazač chce jich do cyle rufſkich, nje-płodnych wotrjeſow, hdźež žaneje duchowneje cyroby njenamakaja a hdźež tež za ſwoje češlo lědmo tak wjele nadendu, zo móhli ſo zežiwig. Němſki za poſlanc Bachem ma cyle prawje, hdyž wóndy w dželacžerſkej zhromadžiznje nad Rheinom ziawiuje praji, zo takrjec ſtat pſchi kolebch kóždoho noworodźe-ноho poſłoko džecžalka ſtojo bołoſtnje zawała: „Hido zas Polak!” To płaczi wo Bruskej runje tak kaž wo Rusſej.

Hdyž w prufkim ſejmje jedvn zapoſlanc prajeſche, zo je zaſhadženjo Bruskeje z Poſlkiej njeſtſchane, kotrež hiscze ſo dožiwiſo njeje, tehdom zawała zaſitař prufko dñežerſtwa „Rusſa!” Je ſnadž to cžeſc̄ za Brusku, zo je w Rusſej, w kraju, kif je poł civilisowany, z khwilemi ſo hiscze hóře z Poſlkiej zaſhadžalo?

Wo posledniškim kraju wschak je znate, kaf surowje su tam załhadżeli pszechżimo katholikam, wośebje pszechżimo tym, kotriž su so do katholskeje cyrkwię zas wróciili. Hiszczęze w nowiškim czaſu je so to pokazało na wbohich Ruzinach, kotriž hechu sebi zwążili, z katholskej (romskiej) cyrkwi so zjenočicę. Mjenujemy jich „zjenočenych” (unirowanych). Z mocu tehdom do jich khézow ruscy polscytojo so dobrymachu, z bróniem i jich zas do ruskeje cyrkwię nuzowachu, muži, żony a džeczi pszechęzhanachu, haj morjachu; a hdźż bě ruske knjegierstwo wbohim pszechęzhanym duchownych rubilo, potom mienjetche, zo je jich zas do swojeje cyrkwię „wobrocziko”. Za czaſ kulturkampfa su tež w Pruskej so wschelake podobne węcy stały, kotrychž dla budža pozdžische czaſy tutón kraj a joho wjedniskow krucze sudziez; jeližo pak tam hacž do russkich hrubońcich dospeli njeſſu, dha to zawérno hiszczęze žana khwalba njeje za tutón kraj, kif pschede wschitimi wulkozdželaný reká.

Spodžiwny a kruhy wosud wotpočjuje na wbohim pôlskim narodže a móže so tutón skoro njezbožownym Gram pschirunacę. Kaž pak su tuczi njebabč wschę njeſmilne pszechęzhanjo wutrajch swojej wérje swerni wostali, tak, nadzijamy so, wostanu tež Polach swerni wosrjadź pszechęzhanjom.

Shto tola něhdź Polakam wcho dobre lubjachu, hdźż psched 100 lětami Russka a Pruska wjesele, rakuſka nadobna kralowna Marija Theresija pak nuzowana do pôlskoho kralestwa so dželachu! Kaf mało swoich lubjenjow pak staj prénishej dwaj krajej džeržalo! Rakuſka je rozemila, dowérzu Polakow sebi dobryc; cžohodla tež tamnishej dwě kralestwie z dobrocziwoſću to njeſpytatej? Zo Polakojo za dowérzu džakowni so wopokazaja a Bohu dawajey, shtož Bože je, tež kejzorej kóždy czaſ dawacż wędźa, shtož je kejzorowe, szczehujię z toho, zo powalerjo, anarchystojo a socialdemokratojo hacž dotal wjez Polakami nicio wuežinili njeſſu, hacžruniž móhli tam njeſpołojnych doſcz namakač. Wjez wschitimi russkimi nihilistami so hacž dotal skoro žadyn Polak namakał njeje, tak zo chętne russki kejzor w najhórszych pszechęzhanjach swoje sydlo do pôlskoho hłownoho města Warschawy pschepołožicę. — Hdźje je nětko džak za taſku sweru Polakow?

3. Eužičy a Sakſkeje.

Z Różanta. Nowe piſchęzale nascheje hnadowneje cyrkwię, kotrež je klóſchtyrskie knjegierstwo wot dwórfsoho twarca piſchęzłów Gehmlich'a twaricž dało, su nětko cyle hotowe a pschepodate. Džen 1. julija je wychschi seminaristi wuežer kniez Bergmann z Budyschina pruhowaſche a hako wuberne namaka a wupraji; na swjedženju Domaprytanja swjateje Marije bu přeni krócz z nimi doſpołnje piſkane. Piſchęzale maja 16 registrow. Na dniu pschepodacža běſche jich z nascheje wsy mało piſchichlo, zo bychu pschi pruhowanju a pschepodacžu piſchęzeli piſhitomni byli. Bole so za to zajimachu sobustawu njeſwadſkeje wosady. Tón džen po połdnju pschijedzecu kt. kantor Frencl, twarski mischtyr Winkler, hofzencar Gallant, wóznik Schütze, technik Goldberg a częſla Scholka. Kniez Frencl pschepiſta piſchęzale a wschitecy je khwalachu hacž na najbole; tudy so to a druhe wustaja.

Z Drežđan. Š. M. kral Albert je w tutym tydženju rudne hory woptyał a někotre dny w Kamienicy pschepywajo tam wschelake wustawy ze swojim wopytom poczesczil.

— W Drežđanach zańdžený tydženj wot 19. hacž do 22. julija schesty swjedžen němſkich turnarjow wotbywachu, na kotryž turnarjo z cyklej

Němiskeje, Awstrije, Belgiskeje, Hollandskeje, Francózskeje, Italskeje, Ruskeje a Ameriki pschijedzechu. We wulkim čáhu turnarjow na 30,000 wošobow sobu czechnjesche. Tež su so wulke rycze džeržale a wiele piwa je so pílo. Wošebyje njehańbicje su někotri awstríscy poddanojo němickich krajinow Czéškeje ryczeli; zda so z cyka, zo eži ludžo jeno do wukraja chodža, zo bychu tam swój wóteny kraj hanili. Zajimawe za nas pak je, zo so tudy žane kniežežtvo natykni wych khoroszow bojało njeje, schtož tola Welehradské pučowanja za džewasche. Haj w Drezdjanach džen so Němcy na swétny swjedžený schadzowachu, na Welehradze pak Slovjenjo na nabožnu swjatocznosć!

3 cyloho swěta.

Němcka. Kaž pisaja, je wjéřch Hohenlohe-Schillingsfürst za nowoho naměstnika w Elsfu-Lothringiskej postajeny. Wjéřch Hohenlohe, 66 lét starý, bě wot 1866—1870 bayeršti minister zwonkownych naležnosćow, a je wot l. 1874 němcki zapóslanc w Parizu. Kaž liberalne nowiny wośwedežuju, je wón l. 1870 so halo wulki pscheziwnik bamžowoho stoła połazał. Hacž je hiszczę tak zwysleny, kaž prjedy, njeje znate. Hdy by pak był, njebudže za tamnaj krajej derje.

— Jara wulke njezbožo je so psched tydženjom w Kólnje stało. Psjatki połdnju so na dobo dwé starej khěži na drjewowym torhosczeju, w kotrymajž něhdje 16 swójsbow z 76 wošobami bydlesche, hromadu sypnych tej wschitkich wohydlerjow pohriebawšci. Hacž dotal je ze zašypnjenych 7 wošobow wumrjelo, pschez 30 wošobow, mjenje abo bóle ranjenych, dyrbjescze so do khorownjom pschewjescz.

Italska. Swjath wótc je pscheczelny list khinskomu kejzorej possal. P. Giulianelli, japoščtoſki administrator w Khinje, mjeſcze jón pschepodačz. We wulkej audiencjy psched wysokej radu, w kotrejž běchu zaſtupni kejzora, kejzorski prync a ministerjo, bu P. Giulianelli pschijaty. Tam wozjewi pscheczu, z kotrejž je poſlany, džakowasche so za zakit, kiz je missionaram po kejzorowej poruczońsci so poſtiezał a pschepoda bamžowy list. Kejzorowý prync pschija list, wupraji swoju radoſez nad tym, zo móže tajki list w rukomaj džerzeč a poruczi, zo by so zjawnje czitał. Hdyž so to sta, poſazowachu wschitich pschitomni wulku wjehoſež. Po někotrych dnach wopytachu ministerjo bamžowoho poſlance a pschepodachu wotmołwienjo khinskoho kejzora. Wo nim můžemy jeno to spomnicz, zo je jara hordoznje spisaný a bamžej kejzorowe zbožopſchenja wupraja. Bamž so w liseže mjenuje „kejzor nabožiny“ (Kiao-huang). Rom pak „Wulka Roma“; tež cykle wuhotowanjo lista połazuje, zo w Khinje swjatohu wótcu runje tak za souverána abo najwyschschoho wjéřcha czescz, kaž swojoho kejzora. Pschednostk P. Giulianelli-a je tam dobrý za czescz czinił a je nadžija, zo budže něko za kschesczanow w Khinje lepie. Najbóle je tuta pschecžiwo tomu so zapjerała, zo měla Francózská katholské missiony zakitacz, dokelž je poſledniſča z wjescza swoje politiske wotpohladzania z tmy doſczahnycz pytała, schtož mjeſachu potom kóždy króč katholské missiony wutunkacz.

— 27. julijsa pomjenowa swjath wótc swjatocznje schescz nowych kardinalow, mjez nimi tež Kólnskoho archybiskopa Melchersa; toho runje buſchtaj Budžejowicki biskop hrabja Schönborn za arcybiskopa w Prazy, professor Ržiha pak za biskopa w Budžejowicach postajenaj. — Na tymsamym dniu zemre

w Komje kardinal Nina w swojej starobje 73 lét. Zemrěty cyrkwiński wjeich psched netczishim statnym sekretarom Jakobini-om tute najwyschisze zaſtojistwo zaſtawasche a bě netko pschedsyda koncileſteje kongregacije.

Schpaniſka. Kholeru w tuthym kraju ſurowje zaſhadža a ſo dale k polnoch rozſcherja. Džen wote dnja ſta khorych na nju mrěja. Hac̄ dotal je 60,000 ludži na kholeru ſkhorjelo a něhdje 17,000 wumrelo. Kral Alfonſo a kralowa Khryſtina ze swojej wutrobitoſe zu wſchich zaſhorjataj. Z miloſciwych ſotrow, kotrež we woſhlađanju khorych njeſmijertnu khwalbu ſebi zaſlužea, je hac̄ dotal 45 na zku khorſic̄ zemrelo. — Wjez tym njekniczomni anarchiſtojo w Barcelonje ſwētowym kongres džerža; zo tych kniežerſtwo z kraja njewuczéri, njemózemny rozmeciz.

Egiptowska. Zda ſo, zo je tola wěrno, ſchtog hido, psched dwemaj njedzjomaj piſachu, zo je zbežkar Mahdi na jatra wumreł. Doho wójsko netk zaſ dale k poſdnu coſa.

Wo Teceſlinowym pomniku.

Ře wopomnječju naſchoho ſlawnoho a zaſlužbnoho Teceſlina ma ſo netko nić jeno wopomnjenſka taſla, ale naſladny pomnik ſtajic̄, kij by tež pozdjiſhim narodam wozjewjal, zo Serbia svojich zaſlužbnych muži czesecic̄ wědza. Kukowſke kaſino je z woſebitej horliwoſe zu pomnik ſo poſtaralo a hido tajki, kij budže psched 300 markow placic̄, ſkazalo. Ře tomu maja ſo pjenjezy hromadzic̄, kac̄ džen je tež „R. Poſol“ tajſi ſklađ zapoczął. Njech wſchitcy, kotsiz zaſlužby ſwērnych dželacjerow czesecja, woſebje paſ wučomych abo ſchulerjo ſwērnoho wuczerja, kotsiz hiſhče tu ſu, ſwoj pschinorſk wopruja! Woſebje by to za naſchich ſtuđentow džakowny nadawſ za czas prózdninow był, hdj bych u chyli tam a ſem dary ſkadowac̄. Tara pschihodžalo ſo tež by, hdj bych u naſche ſpěwanſke towařiſta jedyn abo netkore ſpěwanſke ſwiedźenje za tajke woſphlađanjo chyli woſdžeržec̄. — Swjatocznje ſtajec̄ ma ſo pomnik 30. augusta toho lěta.

Luežlane tſchęſki.

II.

* To njeje doſpołnoſc̄, zo žanyh pschedzeliſtow nimach, ale to, zo maſch jenož dobre. — * Ničtō njeje tak dobry a w hnadle wobkručzeny, zo naſuczenja na ſo wzac̄ njemohł, kotrež joho ſchpatnovo ſežinja. — * Czim bōle čłowjek ſo prouje, zo ſchpatne pschinaronodžene naſhilnoſcze pschedwinje a potupi, czim wjac nutſkowny rozwieltenjow a hnady pschinidoje jomu z Boha. — * Wiele duſhov ma teſko ſpodobanja na swojich ſkutkach, zo taſtrjec pschibójſtwo z nimi czerja — kózdy jich ſkutkow je nowy pschiboh, ke kotoruž ſo pomodla. — * We wſchich naležnoſczech ſtajeſ ſwoju doveru na Boha a budž wo tym pschedwědzeny, zo budže wutſonc tebi pſechy ſpomožny. — * Za tym ſo prouj, zo by wſcha twoja pobožnoſc̄ lubožna była, tak, zo ſchtog ju widži, tebie jeje dla lubuje a tebie ſežehuje. — * Boječ dyrbimy ſo wſchich psched ſudami Božimi, tola tak, zo dobreje myſle (nadžije) woſtanemy, ani, zo ſebi zważliwie wěrimy. — * Hido to je wulke zło, hdjž niež dobre njezinimy. — * Boh pſcheje ſebi bōle, zo ſmy jomu ſwērni w móliczkih ſkadowoſezach, kotrež nam wón wſchědnie poſkiezuje, hac̄ zo chcemy z nadutej myſlu wulke wěch wuſjesc̄, kotrež ſu psched

našche moczy. — * Kac̄ zbožowna dusza, kiż Božu swēru służy; za móležkość, kotrež dusza za njoho ejini, mytuje wón nadobnje tu na zemi a pſchida hijsceje njebojesku radoſcę. — * Wo Božu a tym, schtož joho słužbu nastupa, njeryc̄ żenje ze žortom, ale pſchec̄ z pobožnej pokornoſću. — ſ.

Naležnosće našoho towaſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 367. Hanža Kampratowa z Budyšina, 368. Marija Schützowa z Kiesy.

Za cyrkowej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 81,912 m. 25 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k česci Wutroby Jēzusoweje 3 m., „Wutroba Jēzusowa, smil so nad nami!“ 1 m., Fr. Pankrac Glawš, kapucin w Brnje 2 m. 30 p., K. A. B. H. 1 m. 20 p., njemjenowana ze Šunowa 2 m., M. Sch. z R. 1 m. 75 p. — Hromadze: 81,923 m. 50 p.

Na nowu klétku do Baćońskae cyrkweje: dotal hromadze 57 m. — Dale su woprowali: njemjenowana swójba k česci Wutroby Jēzusoweje 300 m., dobroćer ze Z. 20 m. — Hromadze: 377 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9179 m. 50 p. — Dale staj woprowaloj: S. 1 m., kmótr S. w Hornjej Hórey 1 m. — Hromadze: 9181 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Na Tecelinowy pomnik: Fr. Pankrac Glawš, kapucin w Brnje 2 m., farař Hórník 10 m., M. Holka 1 m. 50 p. — Hromadze: 18 m. 50 p.

Za terciarow: Ze swj. sakramentami wobstaranaj staj zemrełej Józef Bergmann, krawec w Aloisburgu poła Rumburga, a Hanja Gudžina z Dalic.

Bjawný džak.

Z Božej pomocu sny nětko swoje dwory, kotrež nam straſchny wohēń w zańdženym lécze zapuſeži, zaś natwarili. Pſchi swojim wulſkim njezbožu sny z blízka a daloka wjèle tróſchta a pomocz doſtali, schtož je naš poſylniło a z nowej nadziju napjelnilo, a pſchi twarjenju su naš wjesni a zwonkowni z rucžnym dželom, fórami a wſchelakimi darami mócnje podpjerali. Derje wěny, zo wſchitko to ſami zarunac̄ njezemy; tohodla tudy z wutrobu zjawnje ſo džakujo Boha proſym, zo chęk wón wſchitkim naſhim dobroćerjam z čaſnymi a wěcznymi darami nadobnje placic̄.

Madlena zwud. Bjeñšchowa, Pětr Ujek,
Miklawſch Lubk, Michał Rjencžka,
Jurij Schweiđa, Jakub Manjok,
wobſedžerjo w Gernjanach.

Zańdženu njeđelu běch w Chróſčanskej cyrkwi spody ſchulſkoho khora ſwoj pſchedeſtejník (regenschirm) stají. Tačo chęk po ſemſchach dom hiž, běſte tónsamъ precž a jedyn cužy na tym měſeče. Za proſchu, zo by tón, kiž je jón pſheměniš, tam m ó j zaś stají a ſebi ſwoj, kiž tam ſtoji, wzal.

Sđ.

Katholicki Posor

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa SS. Chrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

15. augusta 1885.

Lětnik 23.

Na Velehradje.

(Pokračování.)

Nětčíšcha wulka cyrkje na měsče starodawneje je w romanskim stylu twarjena a w poslenich 20 lětech z dobrowolných darow krasnje wobnowjena. Wona ma podobu fšchiza; hlownu lódz a dwé pobocznej pschekfchizuje přecžna lódz. Nad pschekfchizowanjom pař namaka so wysoka kupola z malym tórmom. Prjedy bě cyrkje hisqueče dlejscha dyžli netko, dokelž su ju po wohjenowym nje-zbožju skrótežili; poslednje jeje pschetwarjenjo sta so w lécje 1735. W dołhoceži méri cyrkje 86 metrow, w scherokoceži $23\frac{1}{2}$ m. a w fšchizu 34 m.; wysokosć lózze je 18 m. a w kupoli nimale 25 m. Hdyž sebi tute měry wukrocžiš, móžesch wobliczic, zo može pschez 10,000 ludzi tam so derje změřic. Tež fronta je wulkotna a ma dwé weži (tórmaj), 60 metrow wysokej; najwjetši zwón waži 77 centnarjow.

Wobhladajmy sebi netko nutskownosć cyrkwe. Hlowny wołtar je svjatej Mariji do njebjes wzatej poswieczený. Wudzélany je z běloho karrarskoho marmora po pschikkadze najkrafnitskich w romskich cyrkwiach. Wón placi 30,000 schěsnakow, kotrež je kardinal-archybiskop hrabja Füstenberg za njón dał. Mjenuje so tabernaklowy wołtar, hacž runje zadý njoho na seženje tež wobraz wiś, dokelž we delnym džele a tabernakulu wažnosć wołtarja wobstoji (kaž n. psch. w Baczonju budże) a nic we wulkim wołtarnym wobrazu, kaž smy my w našich w tym nastupanju khudych cyrkwiach zwuczeni widzec. Cyka cyrkje dyžbi krasna bycž, nic jenož wysoki taſlojty wobraz na wołtarju! Pređk wołtarja je krasnje wurubaný a pschedstaja tsi podawki ze žiwjenja svjateju Cyrilla a Methodija; na tabernaklowych duricžlach namaka so znamjo bójskoho dobroho pastyrja a z wobeju bołow kleczitaj jandželkoi, t Majswjeczischemu so modlacej. Z bołow wołtarja staj swjeczeči s. Wjacława a s. Łudmily. Ghyla abo stoly w chorje za klóšthyrskich rjadnikow (z lěta 1695) su jara krasnje

wurēzane a z wjele figurami debjene. W przęcznej lōdzi stojał na podstawku w nadobnej wulkosći s. Cyrill a Methodij na epistolskej stronje a s. Japoščtołaj Petr a Pawoł na evangelijowej. W przęcznej lōdzi je kapalka z woltarjom s. Benedikta a na drugim boku s. Bernarda. Na prawicy a lewicy hlowneje lōdze je w pobożnymaj lōdzomaj 14 kapalkow, z kotrychž matej z napschečza stojacej lōzdy raz wętlu podobnosć we wobrazach a wudebjenu; su to po rjadu wot woltarja tele: kapalka s. Petra a z napschečza kapalka s. Pawoła, potom s. Scholastiki a s. Hedwigi, s. Wjacława a s. Floriana, s. Marije Madleny a s. Marije Egipckie, s. Cyrilla a s. Methodija, s. Kathryny a s. Borbony, swiatych z rjada cisterciskiego a swiatych jandželów. Kelleka na srjedža mjez schižnym punktom a hlownym zaſturom je z wurēzanymi wobrazami debjena. Psihi hlownych wrotach namaka so rjana dupa z karrarskoho marmora, jubilejski dar theologow z Olomuca, w placzynje 3000 schēnakow, kotrež su so po snadnych psichnosčkach za nekotre lēta nahromadzile. Wulki z napschečza stojacy schiž je wumjekse džélo autodidačta (samowuka) Sedlaczka z Wyščkowa, kotrež je k. Hybner z Welehrada cyrkvi daril. Na nawječzornym chorje su nahladne psichčeče tak twarjene, zo je na srjedža frontowe wulke wočno widzecz, kotrež je w Menichowje pola Maheru za 3000 schēnakow wudželane. Wone pschedstaſa swiatu Mariju z Žezusběžatkom; wyšče njeje je Boh Wót a Duch swiaty widzecz, wobdataj wot jandželov a psched njej klečitaj slowjanskaj iapoščtołaj. Wězo je tež wjerch hlowneje lōdze (taž stolpy a druhe džele) ze znamjenitymi wobrazami psicheny, kotrež so z džela na historiju Welehrada poczahuju hacž do najnowschoho wobnowjenja k lětischiomu jubilejskemu swjeđenju. Wobnowjenjo cyrkvi sameje placzescze 60.000 schēnakow, schtož je so wšchitko w lōzdoščennych psichnosčkach a w dobrowolnych darach nazberalo.

Hdyž to wšchitko wopomnich, dyrbisich prajiež: To je wulch kraſny a dostojny Boži dom, tež w Morawskiej a tež w Czekskej su nabožni a woporniwi ludžo, kotriž so wudawkow njebojaču, prawi a džakowni čeſčzowario Boha w joho wulkich Swiatych.

(Psihičodnje dale.)

Potajny hornc.

Běch něhdyn — je hýžo tójsichto lēt — na kwaſu, a tam bě rjenje! Wérowanjo bě nimo, hosczo sedžachu hromadže we wulkej istwi za pječzimi scherokimi blidami. Tež džeczi tam sobu sedžachu za mješčim schestym blidom, tež te mjejachu so džensa pravje sobu zwijeselicz.

Njewjeſčinske blido běſche srjedža na posječeni; na nim stojeſche hornc z bělymi a čierwienymi bantami wupyscheny a z wětrom wodžet, na kotrymž bě znamjo naschoho Zbóžnika, taž wón z pozběhnjenej rufu žohnuje. Na horncu pak bě kuka widzecz z rjanej travu debjena, na njej kosa a pódla kruwa, kotruž holca deji. To běſche potajny hornc, a nictó njewědžesche, schto w nim je, hacž jeno njewjeſta a jeje starschej. Zadyn džiž, zo so wšchitcy druzy jedyn druhoho praschachu a sebi scheptachu: Schto težto tam nutška teži? A čomu tola tónle hornc tu stoji? To pak budže wěſče někajte schibawſtwo, kajez na kwasach radž zecžerja. Schto wě, hacž pak brashka njecha něchtio zworacž?

To běſche prawe a rjane na thymle kwaſu: wšchitcy běchu hromadže w jenej istwi; tež tam njeběſche, kaž nětko často na kwasach, žane „woſobne“ blido, hdyž z mjeſčjanich hosczo a němcowario sydoja a hdyž radž tež woſad-

noho duchownego tyknu; ně, kniež farař sedžesche za njewjeſčiſkim blidom ſrijedža mjez nawoženju a njewjeſtu. Dostojny měſchin ze ſnehbělej hlowu ale hiſcheze chle mlodnymaj ſicomaj bě hižo tójhde do ſydomdžefat ſet doſpel a tež ſwój złoty měſchinſki jubilej hižo ſwječzil. Doho wysoka, doſtojna poſtawa, joho mile a zaſ krute poſladnjenjo: wſcho to dobu jomu runje tak džeczaci doveru kaž hluboku poſornoscž doverjenych woſadnych. Hižo pſchez 30 ſet duſhepaſtyr swojeje nětčiſcheje woſadny běſche wjetſchi džel woſadnych, tak tež nawoženju a njewjeſtu hiſchezi, w hiſeſčanskej wuczbię rozwuczowaną a jim ſwiate ſakramenty wudželał. Z rědka drje woſadu nadenidžesč, hdžez by tak wutrobne hromadubyczo mjez duchownym a wěriwym bylo, kaž w tutej wſy, hdžez ſo kwas mějeſche. Tu běſche kaž jena wulka ſwójb a w cykle woſadže: farař kaž nan, woſadni kaž joho džeczí; woni jich lubowaſche wertnie kaž swoje džeczí, czi joho zaſ kaž swojoho nana; wjetſelo a zrudobu pſchezjene njelechu. Fara ſama bě khuda, a tola nichťo nuzu njeczepjeſche; swoje ſnadne doſhody farař ſweru z nimi dželesche. Srijed kerchowa běſche hižo za ſtrowe dny ſwój row ſebi poſtaſil, pſchetož tež po ſimjerči chchſche won, dobrý paſtýr, woſiedź swojich woſcتو ſpacz. Hdžz runje tole pſchi joho złotym kwasu predać na predowanju ſpomni, conjaču ſo z kózdroho wočzka ſylzy a njeza-ponnile to wſchitkim poſlucharjam zawoſtanje.

Njewjeſta Hanža ... bě jomu w ſchuli najlubſcha byla, nie mjenje tež nawoženja Jan ... A netk ſedži na jeju kwasu ſrijedža mjez nimaj. — Kaf joho wóczko z radoſcu blyſčezi! kaf poſladuje a poſměruje ſo na njeju! „Na“, praji, „hlej, hlej, netk ſtaj zwjazanaj; tak je prawje, wój hromadu ſluſhataj kaž por hoſbjow. Sym ſebi pſchec myſliš, zo ſo wój wozmjetaj; hižo dleſchi cžas je Jan za Hanžu a Hanža za Jurjom ſo woſladowala — haj eyle mijelčzo tež w cyrkwi, mi wſchak ničo potajne njewoſtanje. Na, a je to prawje? Za to dyrbitaj poſkutu cžinicž, wój ſchibakaj, ziaſnu poſkutu pſched wſhemu ludžimi, wój ſtaj pſched wſhemu hréſhiļoř“, žortowaſche doſtojny farař. „Hoſežo, ſchto měnicže, nimam ja prawje?“ — „Haj, haj“, woſachu wſchitcy wjetſoly njewinowath žort wočzakujo, kafkž bě tehdom hiſcheze waſchnjo. „Na“, rjeſeſche farař dale, „tuž wamaj tule poſkutu napołožu“: — tola nahle w ryczi zaſtaſkiſchi rjeſny: „Rajprjedy paſt chcemu wědžecž, ſchto w tym horncu teži; praj nam to, Hanža.“

„Rjeſniem, knieže“, woſmolwi tuta ſchibawſcy, „nan a macž ſtaj mi zaſazaſoř.“

„Dobre“, praji farař, „dha chcemu hudaſacž, a ſchtož njezhuda, zaplačzi něſchtó, ſchtož chce, hako poſkutu; ſchtož naſromadžimi, doſtanu woſadni khudži a tež něſchtó jědže z kwaſnoho blida; tak ſo ſluſha. Hako poſkutu za poſladowanju w cyrkwi dyrbitaj potom nawoženja a njewjeſta z hudžbu, woſbdataj ze ſwatami a družkami, dary ſamaj ſe khudym donjeſcz. — Družki, pojče jow!“ zawoła na tute.

Hnydom pſchibeža ſchecž družkow; jara pſchijſtovne hoſch, najrjeſiſho wudebjiene, ſtipichu ſo pſched knieža fararja, jomu ſwérnje do wočzow hladajey. „Družki“, pocza tuton, „ſchto sym wam w hiſeſčanskim rozwuczenju pſchi wukladže ſwiatoho ſakramenta mandželſtwa prajil, k oho dyrbimy na kwas pſcheproſyčz?“

„Raſhoho bojſtſkoho Zbóžnika a joho ſwiatu macžer“, woſmolwicu wſchitke. — „Dobre, a cžohodla to?“ — „Dokelž budže potom zbožo a žohnowanjo w mandželſtwje“, woſmolwicu zaſ wſchitke. — „Haj, ale kaf mamy to

zapocjecz, zo swojego Zbożnika na kwas pschiwiedżem?" — „Mam ty khudym dawacż", wotmołwicu, „jedże z kwaśnego blida".

„Pravje", rjekny farar, „něk můjceče zaś hicż". Pěkne družki zaś běžachu na swoje města. Farar pak pokrocżowaſche: „Haj, tak ma ſo ſtač; někotři khudži mojeje woſady wſchak nuzu czerpja a něhdyluli nimaja nicžo kusacż a hrymzacż." Na tute ſlowa pschińde wotmołwjenjo, z wotkelž nictó žanoho wočkałowaſ njebe: wot blida, hdzéz džecži ſedžachu; na woženjowý malý pieczętny bratr praji wótkse, zo wſchitcy ſkyſchachu: „Knjez farar, to njeje wérno!"

To bě ze wſchitcy džecžacej ſwérni prajene, tak zo wſchitcy wótkse ſo ſmiecž počachu; malý hólczec pak, tříz wědžesche, zo nicžo wopaczne prajiſ njeje a zo je to wérno, drje ſo zaczerwjeni, ale njeda ſo zamolicz. Pschińde fe kniezeſ fararzej a jomu njebojažnje do wočžow hladajo rjekny: „To pak njeje wérno, knjez farar, wěšeče nic." Tutón wža hólczka na klin a joho czerwnej ſicžch mankajo woprascha ſo: „Na, Žurko, ſchto njeje wérno?" — „Ja džen ſym widzał, tak fararjec khata ludžom jěcž noſy, a potom hakle, hdzj ſu woni khori!" Wſchitcy z hlowu ſiwatchu, wſchitcy wědžachu, tak často fararjec kuchařka khata mijelcžo z fary ſo ſunywski z korbikom abo ſchorecuskom abo brémjeſkom do khudych khěžkow bežesche . . . Farar druhdy tež bōrzesche: „Khata, bjer ſo na ſedžbu, ja džen žanu bohatu faru nimam . . ." Khata da jomu mórkotac̄; wona wſchak znajesche joho dobru wutrobu a wědžesche, zo joho bōrzenjo zlē měnjene njeje a zo dołho njetraje. Haj, dołho njetrajeſche, knjez farar wſchak tež wědžesche, zo khata ſej často ſama wot ſwojeje jědže wotczeſnije, zo by khudym dała. Wupowjedacż wam móžu, lubi čitarjo, zo je khata hijo tóhdy na kerchowje. Tam ſu ju pohriebali pódla wulkoho kſchiza a ludžo, hdzj woſoko du abo po khowanju, hdzj k jeje rowej pschińdu, praji: „Tu leži jandžel naſheje woſady", poſlaſku ſo a wuſpěwajā wótcze naſch . . .

Tola wróćmy ſo zaſ na kwas! Z hólczkowej ſwérnej ryczu běchu wſchitcy hnucži; tola knjez farar hólczka zaſ na zemju puſčywiſki porucži, zo ma ſo hudawanojo zapocjecž. Wón ſam mějeſche čeſcž zapocjecž. Ale ſchto zhudacż? Tu ſo dohlada na wobraž a hnydom mějeſche wotmołwjenjo: „Zbójniſ zohniuje ſuku, džela z trawy cyrobu za ſkuwu a z njeje mloko, kaž něhdj na kwasu w kana z wodý wino; mloko je nutka."

„Woſtu placžicž, knjez farar!" ſo ſmějo zaſoła njeviſta. Farar połoži ſlěborny toleč na taler. Woſtu placžicž!" ſo ſmějo ſlěborny toleč na taler. „Kak dha čeu ja to wědžecž", proji tutón, „hdzj derjedostojny knjez to njeve? Na, něſhto čeu tola hudacż: butra abo ſchmałc abo něſhto tajſe."

„Abo ſydr abo twarožli abo něſhto tajſe", žortowasche njeviſta. „O, ty mudračko, to ſym ſebi krafnoho muža wuzwoliſa! Woſtu placžicž!" To wón ſejmi a połoži haklo bohaty bur tež toleč na taler. „Knjez wuczeř, něk je na wami rjad", praji njeviſta. Tón ſo za wuſhomaj drapajo rjekny: „Kolekda a w njej džecžatko."

„Woſtu placžicž, knjez wuczeř!" bě wotmołwjenjo. — A tak ſo wſchém zeńdze. Kóždy placžesche a połoži něſhto na taler, tak zo nahladny pjenjeſ pschiroyſce. Hdzj bě taler poſla wſchitlich pobył, pschelicži knjez farar ſklad a poſtaji poſoju za mału Márku, kotrejž běchtaj nan a macz wumreloj, druhu poſoju pak k roždželenju do woſadnych khudych. — Tola pschec hiſcze nje-wědžachu, ſchto tam w tym horncu je, a węzipnoſcž ſo hiſcze njeſpoſoſi. Hdzj bě powoſjedowane, pschińde kwaſny nan a prajiwschi: „Něk hceemy jědž

wohlaďacž, tiz je tu w horncu, zbehny wěto a wuczeſe papjerku, na kotrejž
bě napisane:

„Tu w tym horncu jědž so khowa,
Kiz drje kózdom' sfodzeč mohla:
Dwac'ci lět tu scele so
Našej Hanžcy pósłanjo.“

„Hdyž njewesta so narodži“, ryczeſe nan dale, „smój ja a jeje macž ſebi poſtaſiloj, zo chemoj tutim tſiſtanſi hornic wſchědne z mlokom nalež a je
pſchedacž, pjeniez do buſchwicžki poſožicž a na jeje narodnym dnju kózde
lěto wuprózdnicž. Za mloko doſtachmoj w pſcherézku kózdy džen 25 pjeniez-
kor. To wuczini za lěto 30 toleř a někotre ſleborne, ſchtož ſo lohcy wu-
zbylkowacž hodieſe, dokež manu wjac ſruwom a móžachm por ſantow mloka
lohcy parowacž. Šchtož kózde lěto do 40 tolerjow pobrachowasche, pſchi-
poſožichmoj a dachmoj na daň. Hdyž bu holca wjetſha, zo móžesche w hoſpodař-
ſtwje pomhacž, pſchepodachmoj ji mločník a kapital, a mjejeſe neiko ſama tutu
wec pôdla wobſtaracž. Wona je to ſweru cžiniła, bě dželawia a hoſpodařſta
a njeje čeřivjenohho pjeniezka z poſkadnich wzala. Pjeniez je z jeje prou na
1400 toleř narostlo — to je nětk schwarny pſchibérk za jeje wudacžo. Haj
— pſchiftaji dobrý nan, a ſylza ſo jomu we wóczku zyboleſe — moja Hanža
bě pěkne, pěkne džecžo, tiz je nanej a macžeri jeno wjeselo cžiniła a žeňe
ani na wokomik zrudobu.“

Tele ſproſte ſlowa ſprawnoho buria wſchěch pſchitomnych hľuboko po-
hnuchu, někotromužkuli ſo ſylzy po licach kulaču. Farář z wjeſtoſcžu a
z pſchipóznačom na njewestu poſladowasche a z ruku po woblicžu zjewſhi
praji: „Pěkni, pěkni, to je wěrno!“ Tola njemóžesche dorhceč; maty Žurk
zas pocža: „Ale ja ſym tež pěkni, njej' wěrno Hanža!“ a pſchifcočiwschi
ť ſwojemu bratrej, nawoženi, praji: „Njej' wěrno, Žano, ja ſym pěkni, a
Hanža je tež pěkna“, po džecžacu powiedajo powiſny ſo njewiesze wokoło
ſchije, pocža pak plakacž. „Ale Žurko, pſche ežo dha placzesch?“ woprascha
ſo tuta. — „Ty Hanža, ſy plakała, ja ſym widział, to dyrbju ja tež plakacž,
ja ſym eži tak dobrý, lepschi hacž mojomu bratrej.“ Tele džecžace cžinjenio
wſchitich wjeſele pohnu.

Po tuthym krótkim pſchetonřnenju zas kwaſny nan ryczeſe: „Tónle
hornc, w kotrejž te pjeniezy leža — naſch luby Zbóžník je ſvoje žohnowanjo
ť tomu daš, na to joho ſwjecžo pokazuje — pſchepodaſvam nětko wamaj, na-
woženja a njewesta, halo pſchidaw ſo njewiesčiſkomu pósłanju, zo byſhtaj
jón ſo bozej čeſczi a ſwojemu ſpomoženju nałożowanjo; haj w ſtrowocže, a
mojej lubej džecžci!“ ... Njemóžesche wjac dale ryczeč, ſylzy jomu ſlowa
hacžachu. Njewesta a nawoženja placzó pſched nim na kolena panhywſhi
proſcheschtaj: „Nano, požohnui naj!“ — Tež kwaſna macž pſchitidže. Wſchitich
z hnucžom plakachu. Knež farář poſoži nanowu a macžerénu pravici jímaj
na hľowu a praji ſwiatocžnie: „Nanowe žohnowanjo twari džecžom domy,
macžeréne klečzo pak je potorha. Tak praji Boh w ſwojim ſwiatym piſmje.
Haj, požohnui waju Boh Wót, Syn a Dusch ſwiaty. Amen.“

Nětk ſo zas wſchitich ſyňchu. „Tak“, praji farář, hdyž bě zas ſrijedža
mjez nawoženju a njewestu, „tak nětk, Hanža, mi porjedž; dyrbju ſo poſylnicž,
prjedy hacž na twoju ſtrowotu piju a wamaj hischče ſlowežko woſebje praju,
mój jazyk je ſuhi.“ — „Tak, tak! to je ſlodzičo“, praji wón, hdyž bě poſožcu
ſchleñich wupiš. A potom džeshe ſo nawoženi: „Žano, nětk mi ty porjedž.
Tak, nětk je zas połna; dwě poſožch ſtej jedyn cyk. Muž a žona ſtaj tež

je n e c ě l o . K ó ž d y n j e s e p o l o j c u w z r u d o b j e a w j e s e l u ; t a k s o p r a w j e w j e d ſ e m a n d ſ e l ſ t w o . "

To a druhé doftojny knjeg powjedasche, mějesche pak swojej wocži tu a tam, wſchitko wobkedažbujo. Zawěſeže bě tež pytnyl, zo běſche kwasna macž woſebje njeměrna. Z wupłakamaj wocžomaj khodžesche won a nnts —: ach, mějesche wſchak so dželicž wot swojeje lubowaneje džowki, byrnje so tež wjefelila, zo budže džowka derje zaſtarana. Džowka dyrbí po Božej kogni potom mandželskoho tola hóle lubowacž dyžli macž. To macžerunu wutrobu boli. Njeje wérno, macž? Kewaſny džen džowcyny, hacžruniž tak wjefosky za macž a za wſchitkach, je tola zas sobu najboſlostniſki za macž. Słowo ſwiatohu píſma: „Zónſta wopuſtčí nana a macž a budže mužej pſchisluſhna“ je drje wérne, ale hórkę, hórkę za macžerunu wutrobu; džowka lubuje ſwojoho muža a ſwoje džecži bôle dyžli macž. A njeje dha tale macž to ſwojej macžeri tež tak cžinila a cžinicž dyrbjała? A tola placze! . . .

Bo khwilič požbehny so ſarar. Miła pobožnoſć bě po joho woblicžu ſo rožpožiſta. Kryčeſe ſe najpriedy k nawoženi wobroczeny a potom k nje-wjefcze: „Džecži poſluhajtej, ſchto wamaj nětko praju. Ty, Žano: Zbóžny muž, kiž do hru žónſku ma; liczba joho lět ſo podwoji. Wutojna žónſka muža zawieſeli; zbožownye won dokonja dny ſwojoho živjenja. Pěkná žónſka je drohotne ſublo a bohabojaſnomu ſo wone poſtieži. Njech je won bohath abo khudy, joho wutroba je wjefosa a woblicžo ſtajnje jaſne. — Cžicha žónſka je dar boži a z nicžim ſo njeħodži pſchirunacž. Radoſć nad radoſć poſtieža haňbicžiwa žónſka, cžeftu n mandželsku njemöže žane ſublo zaſtupicž. — Počciwu žónſku — ſchto ju namaka? Jeje placzivoſć ože nad parle. Wutroba jeje muža móže na nju ſo ſpuschczecž. Wopokazuje jomu dobre a nicžo zle wſchě dny ſwojoho živjenja. Požbehnu ſo jeje džecži a jara zbožnu ju khwala, tež jeje muž ji khwalsu dawa. — Žebawa je lubožnoſć a prýzdná rjanoscž, žónſka, kiž ſo Boha boji, ta ma ſo khwalicž (Sir. 26 a 31). Nawoženja Žano, tajſule žónſku ty masch — twoja wina by byla, hdyn by wona tajſla njewostała A ty, Hanža, poſluchaj, ſchto ſu naſchi wótcojo za dobru žónſku zaſtoſili: Wobožna žónſka dobudže ſebi wutrobu mužowu. — Křeſcžanska mudra žónſka knježi nad mužom ze ſamej poſluſhnoſću. — Žana draſta žónſku rjeniſho njeđebi, dyžli niel cženjo. — Hdži je muž rožhnewany, je mjelečenjo naſlepſche wotmioſjenjo žónſkeje. — Domjach mer wukhadža ze žónſkeje. — Domjace žohnowanjo wobſtoji ze ſchtyrjoch: z hnadnoho Boha, ſtrowoho cžela, pobožneje žónſkeje, zbožneje ſmjerce. — Na to k hoſcžam ſo wobrožiwiſki wunjeſe ſtrowotu wóſte projich: „Požbehnicž ſchleñch, nawoženi a njewjefcze: Šlawa! Šlawa!“ . . . Wjehitc hoſcžo wjefele ze ſwojimi ſchleñcam i klinachu a „Šlawa!“ „Daj Boh zbožo!“ woſachu.

Bo khwili hiſcheſe doftojny duchowny doda: „Nětk ſo podajeſe w cžahu k wjefnym khudym z pjeniezami a jědžemi; wzmieſe pak tež hornc ſobu. Nawoženja njech njeſe pjeniez a jědže, njewiesta pak hornc a njech poſazuje jón kóždomu we wſy, kiž ſo prascha, ſchto ma znamjenecž. Zaſluži ſebi, zo w kóždym domje tutón dobroj pſchikkad ſežehuja. Hdžez piñoſć a zlutniwoſć ſyjetej a pobožna modlitwa z njebjefſej rjosu krjepi, tam zaſeſeje kwtka cžaſnoho zboža a derjemecž.“

Něshto wo P. Cecelinje.

Knježna priorka Paula, čjeta njeboh Cecelina, kotraž je k njomu do škule thodžila, povědašče nam scéžhowace, schtož našchi čitarjo sami hako spominanja jara hódne spóznaia.

Kózdu njedželu a kózdy svjaty džen džeržesche wón spévanu Božu mšchu a serbske predowanjo, dokelž joho duchowny sobubratr P. Polycarp běše Němc. Hdež Serbja čemški thodža, tam dybri so jim serbscy predowacž, to wón hako prawo spózna a to prawe wostanje. Na swjedženjach svjateje Marije predowasche wón tež na nješporje.

Schulsku wucžbu džeržesche wón něotre lěta na administraturje w čeladnej swé, kotraž bě prózna, dofelsz mjeſeſche wón jenož kuchariku a dželatu žonu ze wsy. Kotraž čeyše w joho domje kuchariku bycž, dyrbjese pječđesat lět měč. Wón sam wobledžbowasche fruth pôst. W dñjach schtyrczidnjovskoho posta a druhe počnopostne dny jedžesche so pola njoho jenož jedyn króč, a to popoldnju w schtyrojch. Na tajkich dñjach njepejše wón ani piwo ani wino.

Tež hewak bě wón we wschitkim pschitladje živý. K spöwědzi thodžesche wón pěški do klóschtra k P. Tadejej Bacakej, kotryž bě tam kaplan. Bucž wjedžesche joho nimo starschisckohu domu, ale wón njezastupi do njoho ženje; schtož drje so tak wukladowacž hodži, zo je so toho hako rjadnik wotrjeňacž čeyl. Swoju mždu dostawasche wot klóschtra drje jenož w naturaliach.

M. H.

Z Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. W nastupanju dohotowanja Bacžoński je cyrkwe je friedu so ważna konferencia džeržala, na kotruž z Budyschina k. senior Kucžank, professor Knothe-Seek, twariski mischytr Raup a moler Schöne do Bacžonja so podachu. Tam su nětk poslednje džela, kotrež su hiscze trébne, so postajile a jich wuwjedžerjam so porucžilo, zo maja so na wjeh wachnjo k tomu měč, zo bórzy dokonjeja. Tak je nětko fruta nadžija, haj skoro čle wěste, zo budže rjanu dom Boži na zjmu swjeczeny. — Rjane zwony, kotrež su w tu thwilu w Zhorjelu wustajene, powschitkowne pschipóznačo dostawaja; kózdy, kij je je widžał a swjščał (zwoni so z nimi tpi króč za djen), je čle spokojeny ze swjatočnymi zynfami jich mjeđžanh hłosow. O tak wone skoro Bacžonšku wokolinu wozjivoj!

— Činimy tudy swojich čitarjow wosebje kědžbnych na dwoje wozjewienjo w džensnischim čjile „K. P.“ Brěnje pocžahuje so na Cecelinowym swjedžen. Z njoho widžimy, zo Kukowiske kasino z wulkej horliwościž za tu naležnoſež so stara. Skawa jich procowanju! Njech so prawje nadobnje wobdzieleja našchi Serbja na swjedženju, z kotrymž ma so wopominjecž wulkoho a swérnovo pscheczela Serbow cžesczicž! — Druhe wozjewienjo nam pokazuje, zo so něsho pschihotuje, schtož hiscze tu bylo njeje: spěw róženčanskich džecži za Bacžonšku cyrkę. Tam do Sernjan tola tež pónďemy, je to jutse za thdžen, njedželu do Cecelinowoho swjedženja. Tam čcemž radu swój zastup zaplaczicž a po móžnoſeži hiscze wjac — wschaf je wšcho za Bacžonšku cyrkę, a tej budže hiscze tojskto trébne.

— Bas je nowy serbſti časopis wuſchoł. Mjenuje so: Lužiski Serb. Časopis za serbski lud a studentow. Samostatna příloha „Serbskich Nowin“. Joho nařhwilny redaktor je Mikławsch Žur, kotrohož hako piſnoho

serbskoho spisaczerja hjo znajemy. Pszeczitawski tute prenje cijisko dyrbiumy wuznacz, zo so nam wiele na tutym liscze spodoba. Wuje we nim czerstwih, mlodny duch. Dokelz su spisarjo z imenom podpisani, widzimy, zo su jeno Brzyscy studentojo do tutoho cijiska pisali; pozdzischo drje tez drugi swoje wudzelski do njoho poszczelu. Wjelimaly so nad pilnoscju mlodych Serbow a z wutrobu pschipoznawamy jich swernu dzelawosc, jej wutrobne Macte! pschi-wolam. Jeno wo tym mohlo so rozmowienjo stac, hacj je nuzne bylo, nowy czaopis założic, a dyrbi to wuspach pokazac. Zeli czaopis so dale tak powiedze, katez joho prenje cijisko so połazuje, możemy jon tez swojim cztarjam poruczec. Placzi na cykle leto 1 m. 50 p.; tute polska hacj do hód pod tchiznym zwiazkom 90 p. — Pschi tutej skladnosci pak možemy tola tez sobu spomnic, zo mam hjo wjacore role, na kotrež moja naschi mlodzji dzelaczerjo wuplody swojeje pilnoscze sadzec, a by to druhdy derje bylo, dokelz spisarjo naschich czaopisow su z wjetsha wschity ze zastojiskimi dzelami hjo dozej wobstarani. Tim by druhdy tajfa pomoc witana byc̄ mohla.

— Letusche wulke manovry we Lujicy budža sredz Budyschina a Wosporka. Brync Jurij a prync Friedrich August budžetaj w Budyschinje bydlisc.

Z Radworja. We naszej wołnosci, tak mjenowanej „Margareten-hüce” pola Wulfeje Dubrawy, hdzej so wysche brunicowych podkopow hjo derje znata twornia na rokli a schamoty namaka, bu w zanidzonym měsacu porcelinowa fabrika wotewrjena. Zeje wobsedzje kusej Schomburg, kij ma hjo w Barlinje jenu z najstarszych porcelinowych tworniow, je z tym za naschu wołnosci dzelawomu ludej nowu pschileznosc za lepschu zaſlužbu wotewrit. Porcelin bu wot chiniesow psched wjac hacj 2000 lětami wunamakany; ale pschilhotowanjo wosta potajne. W Europje so prenja porcelinowa twornia 1710 w Mischnie w Sakskej założi, kotaż hacj dotal najlepši porcelin w Europje podawa. Pozdzischo buchu tez we Winje a w Barlinje porcelinowe twornie założene; ale porcelin njeje tak dobry, kaž mischnianski. We naszej Lujicy, horniej a delniej, pak je horjeka mjenowana twornia prenja, hdzej so spomnienj porcelin dzela. K.

Z Dreždjan. Saksi król a kralowa staj wulku kupu Rugiu w baltiskim morju wopytał.

Z chloho swęta.

Němska. Kejzor Wylem je w tutym lęcze najprjedy w Emšu pschebywał a trjeba netko kupiele w Gasteinu. Tam je joho awstrijski kejzor Franc Šófes ze swojej mandzelskej wopytał. W Gasteinje bę mjez druhimi tez ołomucski wjerchbiskop kardinal Fürstenberg, kotrž je por króz wot němskoho kejzora k blidu pscheproszheny był. Snadz na tymsamym dniu, na kotrymž kardinal z kejzorem wobjedowaſe, wobnowiachu pruske kniežerſke nowiny — kaž je so to wjac króz hjo stało — „steckbrief” pscheczivo wjerchbiskopej, dokelz je tutón w pruskim dzelu swojeje diöcesy so pscheczivo meisskim zakonjam pscheshol! Njeje to spodzivne? — Kejzor Wylem je na swoju wysoku starobu (je pschez 88 lēt!) hſchęje prawje mlodny. — W Emšu, sobu najnahladnischich kupjelach Němskeje, je dotal 11,500 wosobow pobyla. Tez sławny Windthorst tam pschebywa a je, kaž so rozem, tón, za kotrymž so tam najbole prascheja. „Hlajeje, tamle Windthorst dže” so często słyschi a runje tak często wotmowljenjo:

"To je Windthorst?" Skawny muž wſchał je runje tak maleje ſchäktnoſeže, kaž je jeho duch wulki a mocny. — Kejzor Wylem je někto zas Gastein wo- puſtečjík a poda so na swój hród w Babelsbergu.

— Najnowsza nowinka, kotrež ſu liberalne nowiny wupjekke, je tuta: „Bamž ſam je cyle derjezmýſleny a měrniwy, a ſebi měr ze ſwětnej wýchnoſeže pſcheje — ale zli ultramontanscy, kotsiž chcedža bóle katholſcy býč, dyžli bamž ſam — eži ſu na wſchém wina. Bamž je vječža njeſpoſkojny z tuthmi ſchězuwarjenii a podwoluje ſo jeno njeradu jich pſchehorliwym žadanjam.” To je tak tolſta hľupoſež, zo je jeno nětčiſcha horcota pſchečich duow ju někomu z možhow wuczahnyč moħla. Hdyž pſched 14 lětami kulturkampf z wulkej haru zapoczínachu, tehdom rěkaſte: Dospołna wotwiſnoſež katholíkow wot romſtoho ſtoła, dogma bamžowejie njezmólnoſeže hako najwýſchchoho wuczherja cyleje cyrkwie a t. d. je wina mejskich założenjow — a někto po 14 lětech ſu němcy katholíkojo, Windthorst, Welfojo (pſchiwiſnich wotsadženeje hanoverskeje kralowſteje ſwojby), jezuitojo a t. d. wina, zo ſo měr wobzamkućz njemóže. Hdyž ſmy tola pſchiſhlí! Bamžowu měrniwoſež wjac přeč njemóža, tuž dýrbja němcy katholíkojo wina býč, zo ſo wujednanjo njestanje. Tamni piſakoj ojetrjebali tak daloko phtaež: doma, w swojim knježerſtwu phtanu winu namakaja. Zedyn je, kifz moħl — ale tóni njecha. Mjech džen dha katholíkej cyrkwi jeno to zwola, ſhtož nužnje žadacž dýrbi, býez čoħož wona wobſtaež njemóže, a potom ſo wſchitey ſpokoja. Hdyž pak liberalne nowiny na jene dobo poczínaja cžeſč a pokornoſež pſchečiwo ſwiatomu wótcej prědowacž, dha je to podobne, kaž hdyž by liščka thchla napominač: wotſai kóždomu ſwoje a nje- ežní žanomu zwěrjatku niežo! — Sam kardinal Melchers je we wocžomaj liberalnych někto hnadiu namakal. Dích wjednica „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ mjenujej svoju radoſež wupraji, zo je tutón muž do najwýſchchich radžižerjow ſwiatohho wótca zaſtupił, a zo budže wěſče za wujednanjo z Pruskej jara wužitny. To a wjele druhoho jara rjanohho tutón čaſopis w cyrkwin- ſkim wjerchu piſa, na kotrehož hacž dotal njeje doſež hidy a doſež hanjenjow kidačz moħla. Čaſhy ſu wopravdze ſměchne! Měnja dha liberalni, zo woni z tajtimi toſtymi hľupoſežemi ſwernohho biskopa a kardinala za ſo dobuđu? Wón wſchał wě, ſhto je jeho winowatoſež.

— Pruscy biskopja ſu w Fulđe ſchadžowaniku abo konferencu měli, na kotrejž je arcybifkop dr. Kremenc pſchedyſtvo mět, a kotrež je dwaj dnaj traſa. Wuradženja wo cyrkwinſtich praſchenjach ſu cyle tajne býte. — Arch- bifkop Kremenc najſkerje hakle w oktoberje do Kölna pſchiidže. — Pruski za- poſlanc w Rómje, k. v. Schloßer, je 6. t. m. do Varſina pſchiijel, zo by dlejſche prözdniň wužiwał. Hacž je jeho dželo jara napinace býlo, njewěm; wu- ſtukował hacž dotal wjele njeje. — Polakow z Pruskeje býez ſmilnoſeže dale wupokazuju, na ejož ſame liberalne čaſopisy ſkoržiež poczínaja.

Awſtria. Kejzor Franc Iózef je tyrolſke hłowne město Inſpruk wopytał a tam wulkotnje powitanym był. — Ze ſchadžowanki rakufskojo kejzora z němſkim w Gasteinje wocžakuja nowowobtviereženjo zwjazka Awſtrije z Němſkej. Někto ma tež tſecži kejzor, rufski car, z awſtriskim ſo ſenčž. To stanje ſo w Kroměřížu (Kremier) na Morawje, hdyž budža kejzoraj a kejzorownje w archybifkopſkim hródze bydlicž. Tež wjerch-archybifkop kardinal Fürstenberg tam pſchiijedže. Hlas, čaſopis w Brnje wulhadžach, cyle sprawnje pſchiipomni: „Hdy by tola pſchebywanjo rufskoho cara w domje katholíkſkoho cyrkwinſkoho wjercha mócnoho kejzora pohnulo, zo by pſchečelníſho zarjadował naležnoſeže

katholickich wobydlerjow w Ruskej. To by zawęscze tež ważny wuspęch był zemdenja mócnarjom w lécze cyrillo-methodijstkim na Morawie wuwiedzenego!"

— Wo Welehradskim swiedzenju morawske časopisne rozwprawy podawaja. Zas a zas na to połazuja, zo je cykly swiedzeni jeno cyrkwiński był. Pschetož měšli tež narodny słowjanski swiedzeni z nim zjenoczeny bycz, njeby tam ani města k tomu było, hdźż tute ani za cyrkwińskie swiedzenje njeje dosahało. W lécze 1863 je so narodna swiatocznoscz w Brnje wotbycz dyrbiala, hdźż je so tež derje poradzila. Na Welehradze je tež tehdom jeno cyrkwińska swiatocznoscz była. Kajke žiwienjo je na swiatym měscie w minijenej oktavie było, wo tym jeno někotre połazli. Najwosobnišchi zmienjeni pschistupowachu tam pôdla najprosečišich puczowarjow k božomu blidu, mjez druhimi tež bratr Otmueskoho kardinala Ernst lanthrabia z Fürstenberka. — Su wschak tež mjez Čechami liberalni, kaž wschudżom druħdze. Žim praji mjenowanu časopis: „Masch lud, lud njeskoženeje wutroby a strovoho rozoma, lud sam połozuje swojim wiednikam, hdźż czuje swoje zbožo, swoje spomoženjo. Schtóż chce bycz narodny, njech dha dže z narodom na — Welehrad. Pschetož luda je so tam zeschlo na „oktavie“ t. i. posledni džen wosymdnioskeje swiatocznoscze na 100,000! Preni džen tuteje swiatocznoscze běše něhdźe runje tak wiele . . . Na wšchach 8 dnach abo w cyklej oktavie je we Welehradze na 300,000 ludzi pobyla! Z nich je jeno 12. julija swiate sakramenty doftalo na 7000 a w cyklej oktavie je pola božego blida pobyla bliże 30,000 wosobow! — To je wobraz, kiz je dość jasny a zrozumliwy.

Rom a Italska. W alluvicji, kotruž swiaty wótc w poslednim konfistoriju pschednoschowaſche, wobeżejowasche so na zrudne wobstojenia w Italii, zo njeje dowoleny swiatoczný wobkhad z Najswięczišim, hdźż je tola pschečiwo cyrkwiński zjazd dowoleny był. — Swiaty wótc je z wulkej horcotu zanidzenych nježeli tójskto czerpiecž měš a je trochu khorowat; zo pať to niczo strachne njeje, sežehnuje z toho, zo je najebacž to audiencu wudźelał.

Schpaniška. Dale a hórje straschna kholer a w tutym kraju załhadža. Ze 47 schpaniškich provincow je hacž dotal 36 wot suroveje khoroſcze domapytaných. Pschekupstwo a wšcho spaduje, a wjsche toho su tež zliwki a krupy žně zniczile. Njezbožowny kraj, kiz bu loni z hrózbnym zemjerzeniom domapytanym a lětha z tutym prutom božim, ma njezmernie wiele wutracž!

— Z čjrjodami wobydlerjo z kraja czekaja, z wjetsha do Francózskieje, a pschekrocza wschědnie na 400 ludzi francózke mjezy. Tola tež khlera je schpaniske mjezy pschekrocza. W francozskim měscze Marseille, hdźż bě loni tak zle, je khlera lětha zas hido khétero so rozpshesczeracž począta. — Duchowni a woſebje milosežiwe fotry w Schpaniſkej njebojaźnje swoju winowatoscž pschečiwo khorym dopjelneja. Nic jeno nižschi duchowni, ně, tež biskopja khorych wopytują a woprajeja. Woſebje wuznamienjuja so biskopja w Granadze, Murciji a Cuency; archybiskop w Sevilli, Bienvenido Monzon, je swoju wopornitwu luboſcž hido ze smjercu krónował: je na khleru wumrēl. Milosežiwe fotry zmujicze khwataja do najbóle natykanych městow, na psch. do Aranjueca, hdźż ani za wysoki pjeniez żadny lekarńik wjac doſtać njebe. Milosežiwe fotry straschnu službu hnydom pschijachu.

Wschelcžiznij.

* Na Welehradsku swiatocznoscž je tež puczował Wjacška w Koſmáku, morawski duchowny a sławny spisacze, kiz woſebje do Hlasa psiche

a je wschudżom znath pod mjenom Kukatkář, dokelž z napisomu kukátko stawizny a wobrazu pisa, kotrež su wypłodny jaśnoho ducha a swérnoho wobledzbowania wschodnogo čłowięstkoho živjenja. Wón swoje puczowanjo na Welehrad w Hlasu wopisuje a z toho dchemu swojim czitarjam někotre słowa zdželicz: Kukatkář je pschischol hacž k wulkomu swjatomu kchiżej psched Welehradom. „Psched krajsnym kamienitnym kchiżom — pisa ſ. Koſmał — kleczachu a modlachu ſo puczowarjo. Dzech z nimi, hdźiž kierluſiš »Hlej swjath Welehrad juž swita« spewachu, do sławneje swjatnicz. Hacžruniž bědhe ranjo njeļubozne a pucž jara blóčany, měrwiesche ſo tola wschudże z puczowarjemi. Widzach tam rjane drasth Słowakow, Hanakow, haj tež Polakow. Pod wysokimi, z halzami, wencami a napisami wudebjenymi sławnymi wrotami zaſtupichmy na klóſchthyski dwór a wottam do wulkeje cyrkwe. Hobrské rumy cyrkwe* běchu z pobožnymi na woprawske natkózene; z wulkej nužu dobuch ſo hacž do kapale. Pola wulkoho woltarja ſo runje spewasche wulka boža mscha, a na wschěch małych woltarkach swieczačku mi njeznacži měſchnicy swjath wopor. Tež w kapali czakasche tójsichto duchownych, donž ſo žadyn woltar wuprzdni. Slysachach tam ryczež polski, chorwatski, lužiſki (t. j. serbski), słowinski a słowacki — to ſo wę, zo czeski tež; jeno němski tam njezaſlychach. Pomyſlich ſebi: Czile měſchnicy, kotsiž z tak wſchelakimi jazykami rycza, budža za khwilku ſo modlicz pola woltarja k Bohu z jenym jazykom, Iačonſki. To je prawa swétowa rycz, z kotrež ſej dorozemicz a ſo spscheczelicž maja a móža wschitich katholikojo, njech ſu kajeježkuli narodnoſeže. Hdź by jednota žiweje a skutkowneje wery nas wschitich wjazaka, nas wschitich, hacž ſmy do kſcheczanow wobroczeni pschez swjatoho Cyrilla a Methodija abo pschez swjatoho Bonifacija abo pschez kajkohožkuli druhoſtoſkoho muža, potom bychmy tworili železnu wobrucz, tak krutu, zo by ani najsylniſti njepscheczel ju złamacz njemohł.”

* Welehradſki boži dom je wjetſki, dyžli Budyskſka wulka cyrkſ!

W o z j e w j e n i o.

Niedzelu 30. augusta popołdnju w 3 hodž.* budże Kukowska katholska bjeſada we Delenčlece restawraciji ſo zhromadzowacž, zo by tam pscheproſchene katholske serbske towarzſta wočakowala a witała. Budże-li dowolene, dowiedju ſo potom teſame na klóſchthyski dwór, hdźež ma ſo swjedzeniſti czah rjadowacž. Twarzſta podwoſnje proſhymy, zo bychu, niejenotliwie, ale z hromadnije, we pschimierjenej draszcze pschiczaňnisi, zo by tak rjadowanjo lepie ſo hodžako. Kaf ma ſo czah rjadowacž, je swjedzeniſkomu woběrkej zavostajene. Pscheje ſo, zo by ſo ſchěcž małych a ſchěcž wulkich serbskich družkow na swjedzenju wobdzeliſo, zo by tónsamym woprawdze serbski był. Czah poczina ſo $\frac{1}{2}$ 4 hodž. hromadzicž a w 4 hodž. nastaji ſo potom k Mętec wobydlenju, hdźež ſo pomnik namaka.

Swjedzeni wotewri ſo ze swjedzeniſkim spewom, kiž je knj. administrator Bart dobrociwje zefataſ, a kotrež budże Khróſčanska „Zednota” spewacž. Wosadny knjez farar J. Wornat je haſo swjedzeniſki rycznik psche-

* Popołdnishe bože ſlužby w klóſchthyskej cyrkwi ſu hižo $\frac{1}{2}2$ a $\frac{1}{2}3$ hodž.

Pschispomnjenje redakcje.

prošcheny. Spěwy a rycze budža so wotměnječz, tež cyrkwiſke kherluſche, wſchak ma cyky ſwjedženiu runje tač nabožnū kaž narodny bycz! Serbſka ſtuđowaca młodoſcž ma ſo jeniečzy pſchez Katholſki Poſol pſche proſyčz, dokež kóždomu jenotliwie piſacž ſo njeſhodži, njech tež wona z hromadnje pſchicžehnje a na čzahu ſo wobdželi. Katholſke ſerbſke dučhow nſtwo podwolniſe proſymy, zo by tež wona ſo chylo dobrociſiwe prawje nadobnje wobdželicž; k nim dóndu w bližšchim čzaju liſty. Kotry blač a měſino ſo potom k doczinjenju ſwjedženja wuzwoli, njeje hiſhče wěſte, hacž w tač mjenovanym „Lipu“ abo deleka wokoło Kukowſkoho hrožiſcheža; tu by najblíže wot ſwjedženſkoho domu bylo. Njech naſchi Serbja na tymle ſwjedženju ſerbſkeje džakownoſcze ſo prawje bohacze wobdžela a njech tež kóždy ſwoju ſcherpatku k tomu wopruje; njech tež kóždy ſebi horliwu ſerbſku wutrobu ſobu pſchinjeſe k wopunječzu na horliwoho, ſlawnoho ſerbſkoſtoho wotčzinca njeboh Tecelinina Měta!

J. Bryl, piſmawjedźe Kukowſkoho kaſina.

Spěw.

Džecži Róženičjanſkeje ſchule chcedža njedželu 23. t. m. popołdnju wot $\frac{1}{2}4$ hodž. w ſali noweje koſcziuny w Serinjanach pod wjedženjom ſwojohu wucžerja k lepſhomu twarjenja Bacjoňskeje cyrkwi ſpěwy nabožnoho, wotčzinſkoho a powschitkownoho wobſaha ſpěwacz. Dowoleja ſebi dobročerjow Bacjoňſkeje cyrkwi a pſhcezelow ſpěwa k tomu pſcheproſyčz.

Naležnosće naſho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 369. Jakub Manjok z Pěškec, 370. N. N. z Noweje Wjeski, 371. N. N. z Delnjeje Kiny.

Sobustaw na lěto 1884: k. 586. Jakub Manjok z Pěškec.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 81,923 m. 50 p.

K čeſci Bożej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: **hmadna knjeni Hana z Marijnoho Doła 500 m.** z próſtwu: Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad nami! z Budyšskeje wosady 6 m., ſłużowna Rekec w Jaworje 2 m., ſłużowny wotročk z D. K. 60 p., njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 3 m.

Hromadže: 82,435 m. 10 p.

Na nowu klětku do Baćońskaje cyrkwi: dotal hromadže 377 m. — Dale je woprował: dobročer z Dreždza 20 m. — Hromadže: 397 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9181 m. 50 p. — Dale ſu woprowali: z Casec 1 m. S. 1 m. — Hromadže: 9183 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Na Tecelinowy pomnik: P. Tadej Natuš 5 m., kapł. Skala 1 m.

Hromadže: 24 m. 50 p.

Za terciarow: 2. augusta je zemrěla Tereſija Schirce w Georgſwaldze.

Wsě sobustawy **Khrósčanskeje „Jednoty“** (xjadne a wurjadne) přeproſuju ſo na přichodnu ſobotu 22. t. m. wječor we **wosymich** hožinach do towarzſnoho lokala, wuradžowanja Tecelinoweho ſwjedženja dla.

Předsydſtwo.

Cíſtnej ſmolſterječ ſnihičiſteſteřenje w macžičnym domje w Budyſhniſe.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 17.

5. septembra 1885.

Lětnik 23.

Psjhihotujęze so na wólbnu bitwu!

Dolho dospj je wšcho cžichó bylo wólby dla, kotaž psched durjemi stoji. Nětko pocžinaju so pomahym wójsta hibacž a zda so, jako by za džen 15. septembra 1885 mjeñše mucženjo nam njeħrozylo, hacž to na 12. julija 1881 bē.

Tsjo su, kiz sebi stol w sakskim sejmje za 8. wjesny wokrjes zamołwjeja: kubler t. Beeg w Brézni, kiz je sebi do hlowy stají, zo by měl po njeboh nanu z kublem tež mandat do sejma herbowač — wón zmeje džel Němcow wokoło Kamjenca na swojej stronje; rycerzkubler t. Vibrach z Lejna, kotryž je na pokrov konservativnho wubjerka swojeje kandidatury so wotrjeſt; kubler t. Wjencika w Serbskich Pazlicach, kotořož komitej „bjez mjenia“ z podpisom Veritas w Budyschskich a Kamjenskich nowinach jara porucža.

A potom je jedyn, kiz so wo město w sejmje njetorha, kiz je wot spocžatka prajil: „Hdž bjez dyrbju, chci tutón wopor za swój lud psjhijesč, njetorham pak so wo mandat.“

Tutón schtwórtý, kiz najmjenje hary cžeri, je był a budže tež nětko tón, kotořož budža wšchitc katholick Serbia, kiz su w l. 1881 něšto w politiskej schuli naukli, z połnej horliwościu podpjeracž, zo by so jomu cžestne město w sakskim sejmje dobýlo.

Michał Kolla, kubler w Khrósczicach, to je heslo, pod kotrejmiž 15. septembra do wólbnje bitwy pocžehnemý a my nadžijamý so tónkróčž, da-li Boh, zo budže so wójsto serbskich wolerjow a cži, kotsiž su je dobro-čžiwje podpjerali, jako do bycžijske z bitwischéza domoj wróczęc mōc.

Daloko budž nam, zo chyli někomu z nasýchich politiskich psjheczownikow blízko stupiç. Wěrnoscž pak dyrbi so prajieč.

Tón, kiz mohk nam katholicki Serbam psjhí tutej wólbe najwjachy zeſčlodžecž, je kniez Vibrach w Lejnce. Byli na swojej kandidaturje wobstał,

býchu so evangelsko-lutherscy Serbja khetro rozschezepjeli a nascha węc by na nje węste stajena býla. Tomu budž tudy zjawny džak wschęckich katholickich Serbow, zo je so pschewinycz wędzal. Ze to wscheje khwalsy hódný skut, zo je w otwobrocził pschekoru mjez Serbami, kotaż by jim węscze nowe pschehaczo a poniżenjo pschihotowala. Tutoń muž mołt mnohim katholickim Serbam z pschikladom býcz, zo měli dobru węc pschecy wsche samseje paršoniskeje cęscze stojecz.

Druhi kandidat: k. Beeg z Brézni drje sam wę, zo ze strony katholickich Serbow žanoho hloſa njedostanje. Hdyž su 1881 hischče někotri joho njeboh nana „dla staroho dobroho znajomstwa“ wolisli, dha je ze smjerczu zwiażł pscherečnjeny, kotrež ich do Brézni ezechmęsje. Beeg zmeje swój pschitwiss w nemskich wsach wokolo Kämjenca, w Serbach nibdze dna pod nohomaj njenamaka. A schtož treczoho kandidatu nastupa, tón, kiz so něhdys sam wupraji, zo je „dobry Serb a katholik“, je so z joho mjenom schpatny žort zehrać, abo je sebi woprawdze hdy mhyssi, zo katholick Serbja joho do Dreždjan poſćelu? Wlenju, zo za njoho na starý džen so wjacy njeplačaži, so wo politiske zaſtojinstwo zamolwječ, w kotrymž dyrbí předy lěta dolho wuknycz, předy hacż može za lud spomožnje skutkowacż. My džē nikomu zadziewacż njemóžemy, tež k. Wjenicy nic, zo so jako kandidat wo mandat za ſejm prouje. Praſha so jeno, hacż ma k. Wjenka wěstočz, zo wjetſchinu hloſow doſtanje? Wón sam a czi, kottis su joho namjetowali, dyrbja sebi zawěscze wuznacż, zo to móžno njeje. Ani mjez katholickimi Serbami ani mjez evangelskimi ani mjez Němcami wón wuhlada nima. Schto je potajkim cyka kandidatura knieza Wjenki sebi chyła? Wotmołwu: Serbow zamolicz a z tym roztoric̄. Dobry Serb to njemóže cjinicż!

Schtož do politiskeje muczeńych skoczi, dyrbí sebi tež Lubicz dacż, zo wolerjo, kiz pschihadujo na brjozy steja, z kijemi do njoho kafaja. To budże po naschim pschewědczenju podžel k. Wjenki we tutej wólnej bitwie a w tutym muczeńju, jeli do czaſa njewotstupi.

My katholick Serbja wschity — a nětko tež evangelsko-lutherscy — smy wo tym pschewědczeni, zo dyrbiesche kandidatura k. Wjenki jenož jako klin býcz, kotrež su někotri pschecziwnich Serbow sebi wumyssiili, a kiz mjeječhe so do nas Serbow zahnač, nas rozschezepicż a z tym Begej w Brézni dopomhacż, zo z pomocu někotrych Němcow pódla Kämjenca podobnje jako dobycer wuńdze, kąž joho njeboh nan 1881 pschecziwo Kollia a Heinzy — węzo z krawym wokom. Njech je tež k. Wjenka njewinowatý na tutej politiskej hlebiji, kotaż so, smjercz hrožo, do Serbow cíjsny, taj nemiskej najenkaj na ryceritublomaj za Kämjencom wěstaj lěpje hacż wón, na čzo je jeju serbskopazlicžanska kandidatura kowana. Budželi po wólbi, praji k. Wjenka sebi sam: „Hdy budžich moje mjeno k tomu njedał“; taj Němcaj, kiz staj joho Serbam k postorkej na schit pozběhnyloj, njezmějetaj lěpschoho džaka za njoho, hacż znate słowo: „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, er kann nun — gehn.“

Na džen 15. septembra pschedobudžemt mhy „dobri Serbja a katholikojo“ z naschimi wólbnymi cedlemi tých, kiz su nam nowe poniżenjo w l. 1885 wotmyssiili, kajkež su 1881 naschomu ludej pschihotowali. Budże drje dosahowacż, schtož budże jich tónkrócz za Khrósczanskoho Koſku wotedatych.

My njezamjelcžim sebi, zo je nimo naschoho kandidata, Michała Koſke, w Serbach wsach kmanych mužow, a toho hódných, zo jim z cykleje wutroby

część poślanstwa do sejmu pschejemu. Wuzwolicz pał smęty tola jenož jenož a to je najkharmańsko, zo zašy za toho głosujem, kotryž je hižo jónu, w l. 1881 w horcej politiskej kupyeli pobyl, a kotryž by hižo na sedle sedział, byli tehdom w Serbach wscho po prawym so cziniło.

Niech dha je daloko wscha zawiść z wutrobow katholickich Serbow; njech wotmiesknje njeļubozne wobryczenjo, kotromuž je na wschelake waschnjo nasich kandidat bohužel dotal wustajenj byl! Z tuthym kritisowanjom bjez konca a wosebie psched czym i načini so nam Serbam jenož schkoda a hanbal!

Nieko wobrocimy so wosebie na was, wy wjesni psched stojiczerjo w katholickich wsach. Wy, kiz seze so za Kołku w Kamjencu podpisali, njebudzecze swoje podpisimo wróčzo bracż. Spečujecze, schto na wami je, we waschich wsach Kołku w kandidaturu, wotpokazuječe wabjenja druhich, za mandatom głodnych, z trébnej frutosežu; pohnuwojceče wiesnych, zo t wólby tež pschistupja. Czim dospołnisco w żanej wsh za Kołku budże, czim wjaczy česecze zmęjecze psched ludom.

A wy, serbscy hospodarjo a wschitcy, kiz macze prawo wolicz, njech je dzeń 15. septembra za was dzeń wjeho ho wubehanja na politiskej běhanicy! Nieśpicze, jako by dobyczo hižo nashe bylo: "Běžcze tak, zo bysčcze je doftali", praji swi. Pawoł. Točcze tefaki, wiedzecze je derje, tola nic, kaž tónam japošchtol napomina, „na sledo do powetra rubajo". Tu sedża jenož razý, hdyz za Kołku głosujecze; hdyz za druhoho, wróčza so wasche razý na was! Czim kóždy katholicki Serb swoju winowatoscž! Tak smy 1881 napominali, tak nutrnisco napominamy 1885. Wěscze derje z pominanjom swi. wótca, schto w nasich czasach wólby na sebi maja a zo je runiewon judaškowksi skutk, prówcowanie katholickich Serbow podrywacz. Je to Bohu spodobny a wam zaſlužbny skutk, hdyz z dobrym zamysłom za katholika, za Serba, za čestnoho muža a hospodarja:

Michala Kołku w Chrósczicach

(na cedlach: Michael Kołek, Gutsbesitzer in Krostwitz)

swoju cedlu na postajeny dzeń wotedacie. Daloko budź wschē roszczećępjenjo! Kóždy je w swoim świdomiu winowaty, zo za zhromadne zbožo so prouje a tudy za Kołku głosuje.

Niech so nicto we swoim zmysleniu niedżeli wot swojich serbskich bratrow! Czescz serbskoho ludu stoji tón krócz bóse na wazh, hacž 1881 — netko abo — — żenie wjaczy! Tak węch stoja!

Czimy swoju winowatoscž, a potom Boh horliwe prówcowanie požohnuje. Nad nami leži, zo w tak wažnej węch so nješčcępimy, sebi nowu čęzlu rann pschibotujo a načim politissim pscheczwnikam t wusmęczej, zo smy „fralestwo, we sebi roszczećępjenie”.

Pozemice wschitcy derje wažnosć węch a wokomika: Budź dzeń 15. septembra 1885 čestny a zbożownischi za nasich serbski ludi, dyżli dzeń 12. julija 1881! Boh je z nami! Serbia dobudu! +

Główne konserwatywne towarzstwo je póndżelu we tudomischiem Ławec hospicjencu głownu zhromadżizmu wotbylo, w kotrejž sebi wuradżowach, kajkich kandidatorow za bliższe wólby na salski sejm chcećja w nasich tjojch wólbnych wokrjesach postajecz. Nas zajima jenož nač 8. (wjesny) wólby wokrjes.

W nastupanju tutoho ryczesche mlynk f. Wawrik z Kanec za namjetovanoho kandidata, f. kublerja Michala Koklu w Chróscicach. Po krótkim rozmówienju wobzamkuju wskichy pschitomni nimale jenohłosinje, zo chcedza we 8. wokrjesu jenož tutoho kandidata namjetowacż. Też w Kamjeneskej wołownosczi su tamnischim Serbam derje znaczi Němcy, taž skichimy, cyle za Koklu a na evangelskej stronje budże nadobna pomoc něotrych kniezych, kotsiž Koklu derje znaja, rozhudźicž pomocacż. Hdyż su wskichy czi z naschimi wolerjemi pshezzene, njemože so wólba każycż.

Z wiesołosczu a dżakom to swojim czitarjam wozjewiamy, kotsiž moža z toho widzecż, zo tón krócz węch derje stoa a f. Kokla so węcze wuzwoli, jeli kożdy woler swoju winowatoscž czini, a jeliżo smy tej my pshezzene. Pschi wólbach dyrbja wskitke druhe podlanske należnoscze abo interesy so na bok stajicż, jenož z hromadna należnoscž ma so tu wobhladacż. Hdyż by po tajkim w żanych katholskich serbskich wsach wólba na dwoje szka a dospołna za Koklu njebyła, bychmy so dyrbjeli hanibowacż!! Hanibowacż bychmy so dyrbjeli, hdyż bychmy tón krócz swoje njedocpeli, hdyż smy tak mócnje podpjerani. Tuż dżicze 15. septembra muž pschi mužu f. wólbe za Koklu!

Njech wskichy du! Nic so z tym spokojeż: Mój hłos to njewuczni. Hdyż sebi jich sto tak myssi, dha je 100 hłosow za Koklu mjenje a te trasz bychu runje hiszczęcze trébne byle f. joho wuzwolenju. — Njech czitarjo „Kath. Pošola“ tajlich rozwuczeja, kotsiž Pošola njeczitaja, a jich wo ważnosci wólneje winowatoscze rozwuczeja.

Po dokonjanej wólbie pschinjese našč časopis dospoły zapis wotednych hłosow w kózdej wskichy. — Red.

Wotkrjeżo pomnika njebob P. Tecelina Męta w Kukowje.

Schtož w Serbach hiszczęcze żenie było njeje, su w Kukowje do skutka stajili z procowanjom tamnischego kasina abo katholskeje bjesady, wosebje knieza kublerja Piecha jako pschedsyby a knieza P. Vincenta z Kłoschtra. Psched narodnym domom serbskoho katholskoho spisowaria P. Tecelina Męta je so żiawny pomnik założil, kafiz hewak jenož na pochrzebnym měscze pola nas bywa. Serbska dżakownoscż pac je z tym na jara pschihodnym měscze so wopokazala, dökelz nad rowom f. Tecelina w cyrkwi w Różencze psched kletku by so podobny pomnik z cęzka pschizwoli, taž nam našchi znaczi wobkruczo-wacju. Tohodla je też „Pošol“ hrydom, hdyż je wo tym żhonik, za pomnik w Kukowje ryczał.

Na njedzelu 30. augusta bě Kukowske kasino Tecelinowy swiedżenj pschi-hotowało, dökelz bě njemóne, zo by so to po przedawscim wotmęslenju na polstałetnym wopomnienstiu dnju joho smiercze, 18. julija, dokonjało. Na swiedżenj běchu Serbia psheż „Katholskoho Pošla“ a serbske towarzystwa a wschelach jednotliwi wosebje pscheproscheni. Tak skhadżowachu so Serbia z blizka a z daloka w lokalnu Kukowskoho kasina a psched nim pola Delenczke popołdnju wokoło 4 hodž, a czaž zriadova so po cziszczęcym programu, jenož zo jězdnich wupadnichu, döfelz bě trochu deschczowe wjedro a pucż po Kukowje trochu jara wuzki. Czaž woterwi a rjadowasche tamnicha wohenjowa wobora z hercami; potom siedowachu wojske towarzystwo z Pančic a wołownoscze

z khorhowju a katholiske kafina, spěwariske towarzstwa, wosebje „Fednota“ z Chróscic, dale pschedsyda Kukowskoho kafina k. Biech ze Swinarnje a joho naměstnik, družki, duchowni (k. Vincenc, Tadej, Hugo, fararjo Werner, Hermann, Hornik, kaplan Kęzak), studenti a sobustawy Kukowskoho kafina. Hdyž ve swjedzeński czah psched narodny dom njeboh Cecelina pola Pólnych Melonkec, kotrež netko syn joho njeboh bratra wobsedzi, pschischoł, wotspěwa „Fednota“ swjedzeński spew (text wot k. Bartka) pod wjedzenjom k. wuczerja Hile z Chróscic jara wustojnje. Potom stypi psched pomnik k. farar Werner z Chróscic a mějesche dlějschu swjedzeński rycz. Wón wuproji stajenjo tajkoho pomnika jako něčto nowe w naszej krajinje, schtož pak je dawno hido w drugich stronach, tež zo to podobne pomniki často stajeja mužam, kiz njeſtu tak doſtojni kaž k. Cecelin. Netko rozkladowaſche najprjedy joho spisowarsku dželawoſcz, kotrež je wſchitkim katholiskim Serbam k wuzitku byla, wſchitke joho knihy poměnjejo, a dale tež joho wuczeriske, duchowne a kſcheczanscy pschitkladne živjenja a wumréczo njeboh Cecelina. Sta poſlucharjow na puczu a na powyſchenym polu z kędźbnoſcju a spodobanjom na k. rycznika poſluchachu. Po tutej ryczi wotkrychmu pschitomne swjedzeński serbske družki dotal zapowisnjeny pomnik a połožichu wench w serbskich barbach a wonjeschla psched njon. Dokelž běchu dalishé rycze na swjedzeńskim měſeče wuzamknjene, połožischtaj hiscze k. farar Hörnik z Budyschyna, pschedsyda Maczzych Serbskeje, pschewodžany wot k. kapłana Skale jako ſecretarja, a k. seminaristi wychischci wuczer dr. Grölmus z Budyschyna jako pschedsyda Serbskeje Bjeſady w Budyschinje (z deputaciju; k. wychischci žandarm Bük, wuczer Sommer a pschekupc Miersch) kózdy rjant wenc psched pomnik z krótkimi ſłowami. Prěniſki praji, zo pschepodawa wenc z njeſmjerſniczkow (immortellow) a z bantom w serbskich barbach a ze serbskim piſmom jako znamjo njezahinitoho serbskoho czechowanja w mjenje Maczzych Serbskeje jako towarzſta, kotrež w duchu a po pschitkadze njeboh k. Cecelina ſo literariske ſtara nic jeno za katholiskich Serbow, ale za wſchitkich Serbow w Hornjej a Delnej Lužicy. Druhi połoži lawrjencowym wenc z runje tajkimi serbskimi bantami a ze serbskim piſmom jako na pomnik pilnoho serbskoho spisowaria a horliwoho wotcžinca. Netko widžachmy pomnik w joho rjanosczi. Wón ſtoji na granitowym murjowanym podſtawku a wobſtoji z podložka a wysokoho obeliska ze ſyenita a ma tuto napiſmo: „P. Boſczi k. Cecelin Met, měſchnik w cisterciiskim rjeđe, rodženy 24. oktobra 1759 na tutej živnosći, zmřijet 18. juliya 1835 w Roženecze. Ře wopominjeczju 50letnho ſmjerſnho dnja ſlawinohho, njevutſtaracohho serbskoho spisowaria, swérnoho a rozhlađnoho duchownoho wuczerja, poſtajichu tutón wopominik k znamjenju njezapomniteje czechownosće džakowni Serbja.“* Zahrodnik k. Met bě rjanych aſtrów na kchwilne wokoło pomnika naſadžał. Stajilo je jón, kaž prajachmy, Kukowſte kafino w nadžiji na podpieranjo, a wono chce tež hiscze želegny plót wobſtaracz. Tola nima kafino hiscze zarunane, schtož je za pomnik placílo. Dotal pschitnjechu dary wot někotrych ſobustawow kafina, wot klóſchtra Marijynoho Doła, někotrych dawacžerow pschez „Katholiskoho Poſla“ a pschez Dreždjanſku Fednotu. Njech ſobustawy Kukowſtoho kafina a družy serbscy pscheczelojo poſkładnikej kafina abo redačcji „Poſla“ swoje dary wotedadža, zo by wěrno bylo, schtož na pomniku ſtoji,

* Pomnik je obelisk ze zelenoho ſyenita a je kupjem z pschekupſtwa k. měſčanskoho radzicžerja Julia Giericha w Kamjencu a dželany wot Kamjencskoho rězbarja Adolfa Kedla, kiz je tež za njoho kheiro czechke serbske napiſmo prawie derje a czechke wuwiedl. Toho dželo može jo Serbam Kamjencskeje wokolnoſeče derje poruczeć.

„džakowni Serbjo“. Wschak někotryžkuli katholicki Serb dary abo pjenježne pschinohški tam dawa, hdjež so poprawym wot njoho najmienje žadacž mohle! Kažno a tež „Posol“ potajkim rad na dalsche dary pošwituja. Po wotkrycju pomnika pschi pschepodaczu wěncow hercy tuc̄h piſachu. Na to spěwasche „Fednota“ hisheče jedyn pschiměřený spěw a na posledku zanjeſechu wschitich pschitomni narodnu serbsku hymnu: „Hisheče Serbstwo njezhubjene!“ Někto zriadowa so czah z nowa a wrócił so k lokalu kafina, hdjež wokoło scheszych dónidze. Tam džakowasche so k. pschedsyda Psiech wschitkim sobustawam a hoſezom, koſiž běchu za wuhotowanjo a poradzenjo swjedzenja so postarali. W mienje pschedsydy cžitasche tam zjawnje farar Hörnik hisheče listy, kotrež běchu wot pscheproſchenych, na pschitkach zadržewanych, pschisckie, mieniujc wot k. professora a rycerja dr. Pfula z Nejswac̄idla, k. kaplana Libscha, k. Barjenka z Drežđan. Tym so ſława wunjeſe. Towarschna zabawa trajesche pola Delenczkec a w stanje abo celcze psched jich domom do pózdnjeſie noch k spoſojnosći nſtjittich pschitomnyh. Kafinowy lokal a wjele drugich domow w Kukowje běche debjene z pletwami a wěncami, kaž tež z khorhowjemi w serbskich, kejzorſtonemſtich, ſakſich a bamžowych barbach. Mětec dom bě wjeczor rjenje wobſwetleny. To wschitko a cykl swjedzení kafinej, Kukowej a Serbam cžecz cžini a zmjež wěſeže žohnowanjo za naſche lube Serbowſtwo. Mětec pscheczelſtwo a potomniſtwo kaž tež Kukowſta gmejna budže ſebi tutón pomnik jako woſebitoſcz wyſoko wažic̄.

M. H.

3 Lujic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Próſtwa, kotrejž su pschedſtojicžerjo Njebjelčanskeje wosadu w swoim času na Kamjenske hejtmanſtwo sczinili, a kotrejž dla ſo tehdom „Kamenzer Woehenschrift“ tak jara rozhněwa, po darmo byla njeje. Někotre wšy, kaž Pěſkecy, Hörki atd., kij mejachu dotalo pucze k wölbnomu městnej hic̄, ſu někto pschi wölbach ſamostatne. Hdjež je triebaj tež po tutym polohjenju a porjedzenju wölbnych wölkresow wjeſnym dalschi pucž wostał, hacž $\frac{1}{4}$ hodžin k hicžu, tam njech ſo jenož pschez ſwojich pschedſtojicžerjow do Kamjencza wobrocža, zo by ſo w jich wšy ſamostatny wölbny wubjerk pomjenoval. Cžim bližši pucž k wölbnomu lokalej, cžim nadobnitsko móža ſo hospodarjo na wölbje wobdzělez, bjez toho, zo doma wjele zakomđa. Tak dha, Pěſkecy a Hörki, hacž do poslednjoho muža wschitcy za Kolku z Khróſczie, hido z džakownoſcež, zo ſo poł dnja na pucž k wölbnym městam wjacy zhubicž njetreba. Psched nosom mécž, je tola schwarna węc. — Hdby by pak něhdjež tež za wolerjom dale hacž druhdje wostało, dha njech to nikoho njewotdžerži wuzwolecz hicž. Džen 15. septembra žana wažniſcha winowatoſcz za was njebudže, hacž ſwoju cedku, na kotrejž ſtoji

Michael Kočel,
Gutsbesitzer in Kroſtwiz

wzacz a tam donjescz, hdjež wölbny wubjerk za wasku wjes je. Dopjelnijenjo taſeje wulſkeje winowatoſcze je tak wažna węc, zo móžecze radlubje tež něchtco woprowacž a vyruje za poł dnja mzda byla.

— Proſymy naležnje, zo bychu wölbne wubjerk i we wschém ſwědomicže po wölbnym zakonju cžinili, a thich, kij k wölbam du, zo na dobrý porjad ſedžuju. Potajkim nic n. psch. dwě cedli do kafchězika tyknycz, abo dwě

mjenje na jedne cedli abo podobne njeprorjady. Z tym nastanu schmijath za wubjerf a wobožnosće pschi protokolach.

— Wólbne cedle za kublerja Michała Kołku w Khrósczicach pschiindu tute dny i wjesnym pschedstojożerjam, khiba zo je čzi hízo maja. Njech je pschezelnje z mužom, na kotohož móza so spuszczeć, do wjesnych rozdžela. Cedle za drugoho kandidatu so njech njeprichwozmu a njerodzawaja, zo trjebai nictó do spytowanja njeprichindze. Schtóż cedlu njeostanje, njech sam na ejsiu papjeru napishe: Michael Kołek, Gutsbesitzer in Krostwitz (wschak runje ejszhezana bycz njerjeba); w expedicjach „Kath. Pósla“ budže pak i ejszhezanym rada.

— W kloschtrje Hilszjetinkow w Kadnje w Czezech je na swjatoho Bartromja knjezna Franciszka Ludowika (Hanža) Holcze ze Stareje Cyhelnicy swoje swjatoczne sluby wotpožišla; knjezna Marija Miklecz z Kamjencu bu zadrasczena a dosta mjenno Klara.

— Na tudomnym tachantstwie pschebywasche w tymle tydzenju knjez professor dr. theor. Frind, kotryž je za rektora prazskeje univeristy w nowym leče pomienowany. Spomnijeny knjez je někotre dny we Wotrowie pobyl a tam nježelu wulku božu mischu džeržał.

Z pola. Sprawnosć sebi žada, zo so k. Kołka jako zapoſlanc na sakski sejm wuzwoli; tak by mjez 80 zapoſlancami druheje komory tež jedyn katholicki był. Katholikow je w Sakskiej nětko snadž hízo 75,000, tak zo byshtaj pschi tjoč milisjonach wobydleriom Sakskieje nimale dwaj katholikai tam ślušhałojo. W żanthim drugim wólbnym wokrjesu pak njeje tak wiele katholikow jaſo w naschim, kotryž je k tomu hiszhe tež serbski. Tohodla je prawje, hdź wschitc katholikowje a wschitc Serbja k. Kołku wuzwola!

Z ranisheje strony (Rakocy, Rieszwacziško, Minakai) 8. wjesnego wólbnuho wokrjesa. W naszej serbskej krajinje budža luthersch Serbja za naschoho kandidata na sakski sejm, k. kublerja Michała Kołku z Khrósczic, wschitcy swěru hłosowacž. Jenož někosi Němcz maja němssko extra kandidata a spieczaļa so samo hłownomu konserwativnomu wólbnomu wubjerfai a nochedža Kołku, dokelž je wón Serb! To je nierožladnosć abo nježela-nosć pola tajkich Němcow, kiz Serbam z cyka nježo njepropscheja, a menja, zo je Němc hízo tohodla wojebnisch, dokelž móze jenu rycz mjenje! Serb (a prajmyh: tež katholik) jim tola njemóże schkodzicž a bojecz so nas tola nje-trjebai, býrnie mjez 80 zapoſlancami druheje komory pódla k. Straucha hiszhe jedyn Serb był. Wschak móže k. Kołka derje němſki! A nas serbskich wuzwolerjow je tola w tym wokrjesu wjac dyžli Němcow; tohodla je cyše sprawne, zo serbskoho zapoſlanca za nasch wokrjes žadam. A nicžo nowe to njeby bylo, hdź je psched njeboh Beegom wiele lét serbski bur Kołka z Rjebjelczič na sejmje tón wokrjes zaſtupował! *

Z Khrósczic. Brudnu powjeſz mamy wožiewicž, zo je nasch pschez wiele lét derje zaſtužbny w poſledniſkim času pensioniowanym wuczer a ťantor Jakub Pjetarski sobotu 29. augusta z tuteje čzafkosće so po krótkim čeipjenju do węžnosće minyl. Njebohi bu zańdženemu wutoru w 9 hodž. na Khrósczanski ţaſki kerchow poſthowany. Hízo do 8 hodž. ſchadzowachu so z blízka a z daloka pschewodžerjo, zo býchu lubowanohu wuczerja k rowu psche-wodželi: Najprjedy nahladna čzrjodła serbstich džeczi, z kotrychž džen su hiszhe najwjac joho ţhulerjo. Skoro kózde njeſeſte rjant wenc. Dale běchu so ţkoro wschitc serbskich katholickich wuczerjo zechli, zo býchu swojomu ſobuwuczerzej

poslednju čescz wopokazali. Tež spěwatske towarzstwo „Jednota“ bě za swoju winowatoſć spóznała, so nad tym wobdželicz, a spěwasche pschi pohriebje, kotrež so z konduktorem wotdžerža, znate Łaczańskie verſtše a psched pohriebom z hrónczla kraſnoho pohriebnoho ſerlufcha wot H. D. a pschi Božej mſchi knjeza ſeminařskoho wuczerja Bergmannowe requiem. Kaf česczjeny a widzany bě njebožicžki wſchudžom był, wo tym swědči wulka syła wěncow, kotrež joho kaſčez debjachu a někto hiſtcejo joho row pschitrywaja. Woſebie ſpomnicz mózemy na dwę palmowej haſozh, kotrež běchu k. k. wuczerjo a towarzſtwo „Jednota“ darili. — Duż chcemy w knjezu wotemrjetomu jeno pschecz, zo by so jomu luboſcz, kajtaž je so jomu w žiwienju a ſmierczi ſtała, tež wobkhowała po joho ſmierczi, a wſchitc, kotsiž so na njoho dopomnia, z vobožnym pacjerjom na joho duchu ſpomniſi. R. i. p. — k.

Z Khrósczic. Zańdžený měſac doſta naſche pohriebniſchejo (kerchow) zaſy nowu phchu. Je to rowny pomnik (leichenstein), kiz t. kubler Jaworck z Muñichu na zjenoczenych rowach swojeje swójsby poſtají. Njecham tu wo drohím ſamjeniu ryczež; ale ſchtož je wopravdże khrabalb hódne, ie to, zo ma pomnik ſerbſke napismo. Je to přeni pschikkad, zo tudy na wulkim ſamjenitnym pomniku ſerbſke ſłowa čítamy. Čescz a khrabalba ſluscha tajkomu muzej, kiz spóznowa, zo na ſerbſke pohriebniſchejo (kerchow), na rowy wotemrětch Serbow tež ſerbſki pomnik ſluscha. — Dute ſłowęzka tu ſtoja k česczai tych, kiz tajki pschikkad ſczéhujia, a k poročej tych, kiz hinaf cžinja. — Pschi tutej ſkladnoſciž hcu powſchitkownje pschispomnicz, zo je ſpodiwny na- poſlad, hdyž na ſerbſke pohriebniſchejo pschindžem, a tu je poſoſca abo hiſtceje wjacy kſchijow z němſkim napismom. Na ſerbſki row ſluscha tola tež ſerbſki pomnik. Njechotkuliž drje mi na to wotmołwi: „To wſchak je duſchi wſcho jene, kajke ma kſchij napismo.“ A na to jomu ja wotmołwju: „To je wěro, duſchi z cyła pomnik nježo njeponha, njech je ſerbſki abo němſki; za duſchu zemrětogo ſo pomnik njeſtaja, ale za zawoſtajenych. A hdyž cži — Serbia — ſwojim ſerbſkim wotemrětym pomnik z hinajſchim napismom hacž ſerbſkim ſtajeja, je to dopofaż, kaf hubjenje wopominjeczo ſwojich wotemrětch čescz, hdyž ani jich ryže ſedžbu nimaja.

Ze Šernjan. Nježelju 23. augusta wotdžerža tudy knjez wuczer Wjenka ze ſchulſtimi džeczimi ſpěwanſki koncert we ſali naſcheje noweje kořzmy. Hac̄zrunje trochu deſhezowasche, běſche tola woſko 4 hodž. cyła ſala z pschi poſluharjemi napjelnjena. Tež knježa: administrator Tadej z Rožanta, kaplan Aust z Worklec a kaplan Vjedrich z Ralbic poczeczicžu ſpěwanjo pschecz ſwoju pschitomnoſcz. Koncert wotdžerža ſo w tſioch dželach po bohatym programje. Spěwachu ſo ſerlufche a ludowe ſpěwy z pschewodom pianoſorta. Naſlepje ſpodbobachu ſo ſerbſke ſpěwy. Běſche tu widzecz, zo wutroba ſobu cžuje, ſchtož jaſyk ſpěwasche. Špěwy pschednoschowachu ſo z prawym žiwienjom. Hac̄zrunje mócný, běſche ſpěw tež milý a cuny, hdyž ſebi to melodija a text žadaſchtej. Młodžemý knjezej Wjenicy zbožo pschecz k tajkim młodym ſpěwarjam. Kaf kraſny ſpěw dyrbi w cyrkwi nehdź ſiſtcej bycz, hdyž tucži mlođi wotroſtu! Zawěro, tale próca, na ſpěw nałożena, ſo bohacze placži! Je pak to tež jeniczki pucž, naſch ſerbſki cyrkwin ſpěw porjedžicž, zo z mlođoſcžu zapoczniſiemy. — Wuzbytk koncerta je za Bacžonku cyrkwi poſtajeny. Šlawa wam młodym ſpěwarjam! Šlawa a wutrobný džak knjezej wuczerzej Wjenicy!

Hs.

Pódlia tuteje rozprawy, za kotrež knjezej dopisowarzej wutrobný džak prajmy, njecham ſwojim čitarjam zamieſczež, ſchtož ſmy z druheje ſtrony

hjichéž wo tutym spěvje zhonili. Wutrobie našeho Zbožníka a joho svjateje Macerze stej džecži zahoriloj, zo su tak rjenje spěvale. Tímaj budž wěčny džak! — Káž pschedposlednia strona džensníchho cíjíla wupokazuje, bě munosk tutoho koncerta 79 markow 25 p., wot cíjohoz so ani pjenjež njeje wotcázahnyc̄ trjebał, dokelž je wcho k spěwanju trébne so dar mo wobstaralo. Břastupný pjeniez njebešche krucze postajeny; kóždy je woprował, schtož je za dobre spóznal. Woſebeje ſhwallowac̄ ma so tež, zo wopytowarjo spěvneje zahawy pěkných džecži zabyli njeſu, ale su je z piwom, caſtami a koſbasami zwijefeli. — Vivant sequentes!

Re. d.

3 chłoho swęta.

Němska je zas něčto nowoho kraja wobsadžila. Su to Karolinske kupy, k połnoch Australijsie leżace, kotrež wsché do hromady 350 quadratnych mili ze 14,800 wobydlerjemi wuzinieja. Dokelž su hac̄ dotal Schpanisich za to měli, zo tute kupy jim ſluſcheja, protestiruja woni ze wšej mocu pschedcíwo Němskej, a su w Madridze a drugich ſchpaniskich mestach tohodla hžo wulke ropoty poměli. Němska mohla te kupy tola wostajic̄, zo by dobre pschedzelſtwo ze Schpaniskej wobkhowała; byrnje tež tutón kraj Němskej wjele ſchodzięc̄ njemohl, dha tola z taſkim wuſtuſowanjom pschedcíwo Schpaniskej so ta do zwjožka z njeſcheczelſtej Francózkej cíjichézi. Tež Žendželska rady widzec̄ njebudže, schtož Němska cžini. — Pruscy biskopja, kotyž su w Fulde zchromadženi byli, su zchromadny paſtýrski list wudali. — Létuſcha 32. hłowna zchromadžigna němſkich katholikow je w Münſtru nježelu 30. augusta so wotwruła, a je wopravdze wulcotna. Dalschu rozprawu podam y pschichodnje.

Austria. (Powitanjo nowoho wjerch-archybifkopa w Prazy.) Pschez ſmijerc̄ kardinala wjercha Schwarzenberga wosyroczeny archybifkopſki ſtol w Prazy je wot ſwjedzenja ſ. Marije donjebieswzaczā zaſy wobsadženy. Tutón džen mjeſečne nowy pomjenowany archybifkop Franc de Paula hrabja Schönborn ſwoj ſwjatoczny pſchilhad do kralovſteje Prahi. Praha je joho jara wulcotne witała. Cyle město bě, woſebeje pak hoſy, pschez kotrež woni jědžesche, z khorhowjemi wupyschene a někotre domy tež z pletwami, a wsché haſy běchu poſne ludu. Po cyhym dolhym puczu wot Winohradow hac̄ na Hradczany wſchelake towarzſtwa ſchpalir tworjachu. Psched wozom jěchachu Pražsych mjeſczenjo a za nimi džesche archybifkopske ſlužobniſtwo, potom pozločanym gallawóz z nowym archybifkopom, cžehnjeny wot tſjoch pſchahow czornych kont z pozločanym gratom. Za nimi jědžesche Pražſki mjeſczaństwo z mjeſzanskiej radu w knejſiſtch wozach a porno wozej džesche wojeſki kroczech ſchpalir. W ſwj. Miklavſchowej cyrkwi na Małej Stronje czakalche litoměriſki a kralowejhródski biffop a kanonifojo metropolitneje kapitole pola ſwj. Vita. Potom tež kapitole wot wſchēch ſvjathych, z Wyschehrada a Staroje Bolesławhy, professorojo theologieſkeje fakulty w Prazy a wjele drugich professorow czeskej universith — nic němſkeje, potom wulka ſyla drugich duchownych a minicha wſchitich 23 mužſich kňoſchyrſkich rjadow w Prazy a tež někotre knejzjnace rjady, tiz klapjuru nimaja. Po bozej mschi džesche k. archybifkop pěſchi w processionje na Hradczany pschez kralowſki hród do metropolitneje cyrkwe ſwj. Vita (ſwj. Jana), hdež běchu ſo najwyschſi krajin zaſtojnicy: kajzorowý naměſtnik baron Kraus, krajin marſhal wjerch Lobjkowic a general pólny marſchal brónimischyr baron Filipowicz a druzy, tež czeske najwoſebnische zemjanſtwo zchromadžili. Po wulkej pontifikalnej wozej mschi, kotrež mjeſečne bamžowý nuntius Monsignore

Banutelli, pscheopoda tutón pod porucženymi wobrjadami k. archybiskopej pallium, na znamjo joho noweje dostojošće a mocy. Franc de Paula hrabja Schönborn narodži so 24. v. róžka 1844 w Pražu a je tsecži syn hrabje Erwina Schönborna. Wón studowaſche na małofronskim gymnasiju a po maturech 1863 studowaſche prawa na tudomnej univerſiže, zo by potom diplomatiſku drohn nastupiš. Mjez tym pak naſta 1866 prusko-rakufka wójna. Młody hrabja zastupi do wojska kे ſirafiram a běche ſobu w bitwach pola Nachoda a Kralowejhróde (Koniggrätz). Wróćiwſhi ſo zasy do Prahi ſejini statne prawniſke pruhowanjo. Čeſto pozdžiſho wſchak wón ſwoj zamýſl dochla psche-meni. Wot ſéta 1869 podo ſo wón studijam theologie a to najprjedy w Romje a potom w Inſpruku. 1873 wudželi jomu njeboh kniez kardinal měſchniſku ſwjeciznu a 1875 bu wón w Romje za doktora theologie pomjenovanj. Potom běſte hač do 1879 kaplan w Planej, potom vicerektor a pozdžiſho rektor archybiskopſkoho ſeminara w Pražu, a 1883 bu za biskopa w Budžęo-wicach poſmježen a lěfta na lěto za archybifkopa w Pražu pomjenovanj. Woſebej pschijpomniež ſo tu dyrbi, zo ſu joho Čezechoj radoſtne a z połnej dowěru witali, Pražley Němcy pak ſu ſo witanja zdžerželi po radže tam-niſchoho němſkoho kaſina. Woni wěſcze k tomu žaneje winh nimaja, dokež džen je nowy archybifkop němſkeje narodnoſće. Zo je wón tež pscheziwo Čezecham sprawny, kaž ſkoro wſchitc częſcę zemjenio a kaž ſo ſluſha, je nje-znjeſliwym Pražkim Němcam wopaki. Dokež dha běchu tucži hnydom do předka wuprajili, zo ſo na powitanju nowoho archybifkopa wobdželicz njebudža, je joho Pražki měſčanosta dr. Černy tež jenož w częſcej ryczi powitał, a archybifkop jomu jenož częſki wotmoſtil. Pschi druhich ſkladnoſćach po-witanſteje ſwiatocžnoſće je wón tež němſki ryczał. Vjerozomne ſwarjenjo němſkich liberalnych nowinow na nowoho archybifkopa ſpomnjeneje winh dla njepfaci potajſkim archybifopej, ale Pražkim Němcam, kotſiž ſu taſle bjez wſcheye winh „kózlika wjazali“. Nowy wjerch-archybifkop je paſthřiſti liſt wudał, kotryž tež němſke nowin wkhvala. — Boh ſpožež nowomu cyrkwiſkomu wjerchnej w Częſcej nadobne žohnowanjo w joho częſkim powołanju! H—a.

Skipaniſka. Scholera hſicheže njeje popuſczejka. Džen wote dnia 3500—4000 woſobow ſkhorje a 1200—1300 mréje. Kraj je ſurowje doma-pytany. Miłoscežiwe ſotry ze wſchich ſtronow najwjetſhu khwalbu doſtarawaja. Madridſke nowiny, tifž njeju katholſkej cyrkwi pschecežne, powjedaja, zo je měſčanosta z Aranjueca, hačjež je khorofej naſiſurowſha, na gubernatora w Madridže ſo wobrocži, zo by pomocníkow do lekarňow doſtał; (lekarńkojo běchu tam wumréli a ſekarne prozdne ſtojachu). Pschedsyda w Madridže wſchich zwola a poſtciž kózdomu, tifž by tam hiež chył, 16 markow na džen woſebitoho zarunanja. — Tolu žadyn ſo njezmui ſtam hiež a mužowacž knjezeſtiwo njechaſche. Tuž podo ſo wychiſhi zaſtojnij do noviciata miłosceži-wych ſotrow, zo býchu tute ſtrachny ſluk miłosceže pschijecž chyłe. „My“, praji jich wychiſha, „njemožemy ſo zapowjeſcz, tam khwatacž, hačjež boloſcž wo luboſcž k bližſhomu woła, a dženm měrně ſtrachej, haj ſmierciž napſtečežo, dokež wěrimy, zo z njej je hodžina pschijchla, w kotrejž móžemy wot Boha myto wočzakowacž. Prajež dha knjezej gubernatorej, zo předy hačjež hodžina zaříže, tif ſotry, kotrež ſu lekarni hžo pschedſtejale, do Aranjueca pónidža. Hdy býchu trjebaſ te khorofej podležaſe, ſtipja druhe na jich město, dóniž jeno mam jenu jenicežtu tudy w domje.“ W joho pschitomnoſći powoła wychiſha tif ſotry, porucži jim, zo maja ſo do Aranjueca hotowacž, a bjez wſchich

zmachow, jenicžey ze swojimi pacžerjemi (różarijemi) podachu so hodžinu poždžischo na pucž... Tak wujelni wutrobitoſcz třeſezanſteje luboſeje nje- doſtaſt, kotrež wujelnič ſo tamni ſtajaču, za kotrež běſte wi nowatoſcz, ſtrachej ſo pſchecžiwič.

Suežlane třeſekti.

III.

* W swojej drasće budź prosty a čestny — to budźe najkharmański ſredź pſchecžiwo wo hidoſczi. — * Boža na jažku noſhež z rjanymi ſłowami a z dobrymi pſchedewzaczemi we wutrobie, z molom wſcho njeje: to je čini, zo z dobrymi ſtukami joho na rukomaj noſyſch, kaž pobožny Simeon w templu. — * Hdy pſchenjeſem ſližſho ho z cyleje wutroby? To bě prćowanjo, mudroſež a wucžba wſchęſtjatych — zbožny, ſchtóž to wopſchiſe! — * Twoja pobožnoſcz njech je pſchecžiwa, tak, zo ſchtóž dobre činiſtch, z pſchiwucženja nječiniſtch, ale z poſnym pſchewdeſenjom a w čiſtym zamysku. — * To je zbožo, ani živý byež, ani dželacž, ani ſo zradowacž, khibaſi w Božu! — * Njedaj ſebi niečo tak ſi wutrobie hicž, zo ſo strachujesč, hacž ſo trjeboj njeporadži — njech je wſcho w rukomaj Božimaj. — * Njech ſwēt ſchłecži, kaž cke, njech porokuje, njech haní, hdyž činiſt, ſchtóž je prawje. Ty to wſcho ſluſtch a wutraj, njeſtróž ſo ani njeboj ſo a wotſti w dobrym wobſtajny. — * Budžemh hinač ckecž hacž Bož? njech jenož wón čožm wiedže, kiz je naſcha duſcha — wón je staroſcz wo naſ na ſo wzał a dowiedže w ſwojim čeſtu naſ do pſchiftawa. — * Naſcha ſpróčniwoſcz we wſchędných wobſtaranjach budźe čim doſpołniſcha, čim bóle ſo staroſciwoſczi Božej runa, kotrež ma Bož wo naſ. Bož ſtukuje (za naſ) hacž na tutón dzeń, wón myſli na wſchęſt, ſtara ſo za wſchęſt, bjeze wſchęſe nahloſeje a pſchekhwatanja, w poſornoſczi a ſwiatym mérje. — * Wukumy tola, tu na zemi ſo lubowacž, kaž změjemh to něhdý w njebeſach činiſt.

— ſ.

Naležnosće naſho towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 372, 373. z Budyšina: seminarſki wyſsi wučeř dr. Grolmus, Mikławš Bjeřich, 374, 375. z Prahi: Jurij Lusčanski, praeses serbskoho ſeminara, gymnaſiaſt Jan Šołta z Kulowa, 376. Madlena Hermanowa ze Šernjan, 377. theolog Mikławš Jawork z Miłoćic, 378. Jurij Jawork z Nuknic, 379. Jakub Jawork, najeik w Skrycach, pola Bruxa, 380. Jan Krećmař ze Židowa, 381—383. z Lazka: Michał Suchi, Pětr Žurk, Michał Kućank, 384. Mikławš Kórjeňk z Trupina, 385, 386. ze Šunowa: Mikławš Kurjat, Hana Krawžic, 387, 388. z Nowoslic: Haňza Čornakec, Mikławš Buk, 389—392. z Ralbic: Michał Pječka, Jurij Žur, Jakub Šwejda, Haňza Manjokowa, 393, 394. z Konjec: Michał Lebza, Pětr Wowčerk, 395. Michał Domaška z Koslowa.

Sobustaw na lěto 1884: k. 587. Madlena Bardonjowa z Pěškec.

Zemrěty sobustaw: k. wučeř Jakub Pjetas w Khróſcicach. R. i. p.

Dobrowolny dar za towařſtvo: M. B. z Budyšina 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal na hromadžena daň wučinjeſtej 82,435 m. 10 p.

K čeſci Božej a k ſpomoženju dušow ſu dale woprowali: farař Jakub Werner w Khróſcicach 100 m., wunoš ſpěwa Róženčanskich ſulskich džeci w Šernjanach 79 m. 25 p., professor dr. Frind, Rector magnificus Pražskeje university 20 m., xy. 20 m., za ſwejene wěcy 1 m. 50 p., z Pěškec ze ſłowami „Najswječiſa Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad khudymi dušemi“ 2 m., njemjenowana z Njebjelčic 1 m., nje- mjenowana z Bronia 3 m., Marija Rachelowa ze Šunowa 3 m., Ralbičanske a Šunowske

šulske džěci 1 m. 10 p., M. K. z Ralbie 1 m. 25 p., „Jězusowa Wutroba, smil so nad nami“ 1 m., njemjenowany z Nowoslic 5 m.

Hromadze: 82,673 m. 20 p.

Na nowu klětku do Baćońskae cyrkwi: dotal hromadze 397 m. — Dale je woprował: njemjenowany z Khróscanskeje wosady 8 m., njemjenowana z Budyšina 3 m. — Hromadze: 408 m.

Za cyrkwički s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9183 m. 50 p. — Dale su woprowali: N. za swjećene wěcy 1 m., z Pěskc 1 m., njemjenowany z Khróscanskeje wosady 4 m., njemjenowana z Budyšina 1 m., njemjenowany z Khrósc. wosady 10 m., S. 1 m., „Swjaty Józefje, proš Boha za nas!“ 2 m. — Hromadze: 9203 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Na Tecelinowy pomnik: na kasinje w Radworju składowane 8 m., z Pěskc 4 m. — Hromadze: 36 m. 50 p.

Sobotu 19. septembra pónđe z Budyschina procession do Filipsdorfa a wrócići so pónđelu zošy dom. — Cyrkej w Filipsdorffje, kaž so předv powjedaſche, njebudže lětka swjeczena. **Kantor.**

Na nawjedzenju za katholickich Serbow.

Młodzencojo, kotsjih čeedža na Michała do ratajskeje schule zaſtupicj, namakaja w dobrej katholickej swójce, kiz žanych džeczi nima, za tunju plazejznu dobre wothladanjo. Njech so tajey, kiz wobydlenjo pytaja, na redakciju „Kath. Posola“ wobroča.

Wutrobný džak.

Na nasch snadny njewuženym spěw w Sernjanach je wjele ludži pschisichlo posluchacj; woni su tak bohacje za boži dom woprowali, a potom hischeže nas z jědu a piečom woskeli. Za wšitko to prajim swoim dobroćerjam a wosebje swojemu lubomu knjezej wuczerzej, kiz je tajku prócu z nami měl: „Zaplać Bóh tón knyez!“ **Róženczanske schulske džeczi.**

Najwutrobnischi džak

wupraji z tutym za wšitke pocžescżowanja a za dopokazý wutrobnoho džel- branja pschi pohrebje swojoho luboho drohoho nana,

I. Jakuba Pjetascha, emer. cyrkwiſkoho wuczerja, wſchitkim pschewodžerjam, wosebje kł. wuczerjam, schulskim džecžom, cjeſczenomu towarzſtwu Žednocje, kaž tež cytej schulskej wosadze

zrudna zaſtoſajena džowka

Marija Pjetashec w Khróscicach.

„Daj, Božo, wotemrjetomu miłosćiwie wotpočink a swětlosé Twojeje wěčnosće!“ prosy z najwjetšim počesćowanjom za swojoho wjelezaslužbnoho, česčenoho dirigentu,

k. emer. cyrkwiſkoho wuczerja **Jakuba Pjetasa**, za dželo přez tak dołhe lěta, ze wšej swěru a z najwjetšej prócu we našim towarzſtwje dokonjane.

Spěwařske towarzſtw „Jednota“ w Khróscicach.

Listowanjo. Do Khróscio a Č.: Wutrobný džak!

Cijelicz Smoleriec knihičiſtečenje w macžičnym domje w Budyschinje.

Katholicki Pospolity

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Euđowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 18.

19. septembra 1885.

Lětnik 23.

Na Welehradže.

(Bořacžowanja a skončenjo.)

Mały fys wot apſidy (wulkowoltarneje strony) wulkeje cyrkwie stoji kapliczka abo cyrkvička Cyrilla, rjenje wobnowjena. Někto pokazuje ſo w gothiſkim stylu pscheterwarjena, ale z prěnja je romanſka byla. Powěda ſo, zo je ju svjatih Cyrilla twariš, ſam a tež ſ. Methodij tudy předował a Bože ſlužby džeržal. W času wobſtacja klóschtra běchu w Cyrillch farſke ſemſche; potom ſtojetche z wjetſcha prózdnia a wot lěta 1832 trjebasche ſo jako hospodarske ſkladbiſtžo. Psched lětom 1863, jubilejním wot pschikhada ſf. japoſchtołow do Morawſkeje, je ju něčijski kardinal archibiskop wot barona Šiný kupil a wobnowicž dał. Na woltarju je ſ. Maria z Ježusdžęćzakom a ſ. Žózef, psched nimi ſf. tři králowie; z bokow ſf. Cyrill a Methodij. Nad wobhukom psched woltarjom je žohnowacy Chrystus po waſchniu naſtarſkich, woſebje grichifkých cyrkwiow. Na epifilowej stronie wiſy wobraz ze złotej lampku, kotryž ſu k jubileju ſmijercze ſ. Cyrilla 1869 prawoſławni abo ſchismatiſci Rúſowje z Petrohroda halo dar poſlali k dopokazmu, zo tež woni ſf. ſlowjanſteju japoſchtołow cjeſeča a na Welehrad ſpominaju. Halo také wuznaczo je tehdom archibiskop woſobny dar tam powiſnycž dowoliš. Z tym bóle ſu tohodla katholicki ſlowjenjo wobžarowali, zo Rúſowje a z nimi Boharowje a poſdníſki Serbja ani z deputaciju na Welehrad njeſchiňdzechu; pschetož tež za nich woſtanje tu, hdžej je ſ. Methodij zemrēl a poſrjebaný, ſvjate město.

Horejka hym hřeče pozabyl, drohotnoſež wulkeje cyrkwie pomjenowacž. To ſu reliktwie (kostki) ſvjatoho Cyrilla z podlohečeza praweje ruki. Bone ſu do nowoho wjelekrasnoho w Aachenje zhotowjenoho reliktwiarija (na podobnoſež monſtrancy) zafadžene, kotryž ſo k poczeſečowanju z wokoſchenjem dava. Tónkročž pak bě tam cyrkje tak počna, zo bě to dochyla njemožne. Mi a někotrym druhim czym duchownym pak je k. kaplan Wychodil tón reliktwiar pokazał.

Tak móžach ja džélk teje rufi pocžesćicž, z kotrejž je s. Cyrill pschelof svjatoho pisma pišal a tak z písmom prawy zaklad zdželanošeže luda položil.

Njedaloč kloščtra leži scheroki knieži dwór z wulkotnej pivačnju, někotre hoscenčenč, jedyn z čitarškim towarzstwom, hdžez mějachu wjele nowinow a časopisow, wjele pschedawarnjow a budow atd.

Abtownja je nětko hród, hdžez je wobydlenjo za archybiskopa a za wschelatich zastojnikow. We wobchernych kloščtyrſtich tvarjenjach je wjele wobydlenjow za tachanta, druhich duchownych a hosczi. Něhduschi wysoki rjany refektorij (jědzeřnja) je tež psched jubilejom wobnowieny a ma rjane wobrazh wot jesuita Ignaca Raaba, kotryž je psched wjac hacz 100 lětami spodžiwnje wjele wobrazow za cyrkvi a kloščtry wobrazował. Tutón refektorij běsche nětko kloščenčanskou hoscenčarcej pschedopadu (židža běchu so podarmio wo njón a wo wschelake pschedawarnje tudžy pròcowali, a tohodla pilnje wo „natkowachch khoroszach“ tam piſali!) a běsche ze wschitkem trěbnym derje wobstarany. Zehydacž móžesche so tam nadobo na 300 ludži, na zahrodze wonka wězo wjele wjac; tola bě tam dozej služownych duchow. Tam skazachmy so, hdžez chychmy so wschelach znaczi widžecž. Njedželu po myšporje, 5. juliia, buchmy tam hako hosczo z dalskich stron — Polach, Serbja, Slovencen, Khrowaczi — wot horliwoho pschedstejerja z českéj powitacej ryczu pocžesćeni. To so rozymi, zo smy někotsi so zjawnje džakowali; to běsche tam z dživneje bojoscze po prawym zakazane, kaž poždžischo zhonichmy. Nichtó z nas wschak njenějesche ani tam ani doma žaneje wojskeje moč, najmjenje kanonow! Tuž po nasich njeschlodnych rěčzach tomu wosobnomu kniezej, kotryž nam tón njeznaty zakaz abo wukaz wozjewi, wjeſele prajachu: Boni wschak su runje ze wschim hotowi!

Kloščtyrſke khódbi su z wjele wobrazami wupyschene. W kložijnym khodže a w poboczej ťodži běchu spowiedne stoly; bě tam tehdom a w kózdej swjedzeňskej oktavje pschez 40 spowiedníkow. Cuzý duchowni mějachu tehdom tež jurisdikciju a směžachu popomhacz, schtož sym tež ja na požadanoſ ſežiniſ. Tu njedželu a pónđelu, kotryž tam běchmy, bě kózdy džen na 4000 ludži k ſwjatomu woprawienju.

Duchownych bě tam tehdom wězo najwjac z Morawy sameje; črjódka bě jich z dalota, kaž Polacy z Galicie (jedyn bernardin), k. Podgórski z Brüssela, k. Theofil Baczkowski z Kaschubiskej, k. farař Woch ze Schtyskeje, k. Vicini di Saluzzo z Italskeje, k. Judikicž a k. Pancicž z Khrowatskeje atd. Polach z Póznanja a z nawjeczorneje Pruskeje, kotsiž tehdom pschinęc njeněžachu, su halle njedawno dwé rjanej khorhovi k wopomnječu tam pschinjeli. Tež khrowatski biskop Stroßmayer je halle w spocžaku toho měsaca na Welehradže pobyl.

Rajkrasnische, schtož smy na Welehradže widželi, běchu te týsach živooho pobožnoho a horliwoho katholskoho ludu, kotryž hisčeže tu samu wěru wuznawa, kaſkuž staj tam ss. Cyrill a Methodij w zrozumliwej ryczi předowaloſ. Wschitke te wulke processije pschitkhadžachu z duchownymi, z khorhovjemi, z Bożej matru, z mnohimi po narodnym waschnju zdraseženymi družlami. W někotrych processijach mějescze kóžda z družlów, kotrež za wjedniami w předu pobožnie džechu, zaſwěczenu wóſkowu swěcžku w ruci pschi nutseženjenju. Mnohe processije k cyrkvi pschitkhadžachu a wotkhadžachu zaſy po modlitwach w cyrkvi a wonka psched woltaríkom s. Marcije z muſiku. Mni hisčeže we wuschomaj klinča te mócné a krasne ſpěwy, kotrež sym w cyrkvi, na kloščtyrſkim dworje a pschi processijach ſlyšchal.

Dokelž je nětko hýž došlo po našim wopycze Welehrada a dokelž je Wosoł mjez tym sam něštožkuli wo swjedženju pišal, chcu tónle nastawf slónčicž z džakom tym, kotiž su ze Serbow tam sobu pucžowali a tak do-pokazali, zo my katholscy Serbjia z družimi katholſkimi a njekatholſkimi Slovjanami swjateju Cyrilla a Methodija čeſćimy a w nimaj teju swjateju widźimy, pschez kotrejuž čeſćowanjo Bóh w swoim času Slovjanow w jenej wérje, w jenej nadžiji a w jenej luboſci z jednočzi, w kajkež je hýž wjese ludow z jednočených a zbožownych! Za tajku kſchecžansku, nic politiku, jednotu proſchtaj Boha za nas, swjataj Cyrillo a Methodijo, zakitajtaj nas a — pschichodnych!

M. Hórník.

Tecelinej Metej.

(Swjedženſki ſpěw wot Ž. Barto, ſpěwaný wot „Jednoth“ píšti wotkryčni Tecelinovoho pominila.)

Te hlowy móbre poſhileježe,
Wy hory džens nam k ſtroujenju!
Te žolny w ſpěwnym ſpěchu měježe
Wy rěti džensa k khwalenu!
Njech ſhumi mjeno: Tecelin
Do horow won a do nižin!

O pojče, Serbjia, wopor čeſcze
A džak a khwalbu woprowacž!
Wy ſpěwy ſerbſte k njebiu znjeſcze
So, Tecelinej hoſdowacž:
Budž w wopomnječju Tecelin,
Dónž ſerbſki ſtoji Budyschin!

Kak pjero pobožne ſo ſwěcži,
Kíž pišalo za wutroby!
Kak luda kniez a pschecžel džecži
Ze dawał ſłowo cyroby!
Haj khwasne mjeno: Tecelin
Nam Serbam niždy njezahiu!

Zmije a Lintwory

ju w zastarsku tola zatraschné zwěřiſka byž dyrbjale, kaž nam baſki powjedaja, a běda kóždomu, kíž je jim blízko pschichof. Někotroho pucžowarja ſu w lěſach napadnyle, a na pola ſo puſcežiwschi, zadajichu buram najrjeſiſche ſkocžata. Wo tym pak w starých knihach niežo čítal njeſtym, zo bychu tajke zmije tež cyle žiwnoſcze a ſtatoki zezraše, kaž to lintwory a zmije w naſchich časach činja. Tajkoho lintwora maſch w naſchich dnach, wón rěka khloschčza nje-poměrnoscž; tón požrie zmach a kubla, ſtrouwoť a ſpoſkojnoscž. Tutomu lintworej pak w ožinjeja we wſchech wſach wjeli ludži durje, zo jim do domu zajedže, a nictó ſo joho pschithada dla njeſtrachuje. W ſpocžatku džen je wón tajke nězne plenicežate zwěřjatko, z kotrymž ſo pěknje zabawja, a ſchtó chekł wéricž, zo z njoho njenafytne zwěřiſko naſtanje, kotrež člōwjeſka wo wſcho pschijneſe?

Kajke bě předy w ludu proſte žiwenjo, a kajke je nětko? Hladaj na naſchich khadlow abo na naſche holch; předy ſu 15—30 toleč mždy měli,

a holcy 8—12 toler, a su sebi pschi nižkej mzdžé na starý džení rjany pjenjez nahromadžili. Někto maja 40—70 toler, a někotryžkuli napraska pódla wysokeje mzdžy hřichče lětnje swoje 10—30 toler dolha! Hdže dha te pjenjez wostanu? Ná, lntwor je zezerje, khloscheža nje pomernoscž* — pychařstwo. Schtož žadyn ma, dyrbja druzy tež mécz; schtož tamón sebi popicheje, njemóže sebi tež tón zapowjesz. Tak czini so we městach, zastojnikam so mzdžy dodawacž njemóže a psiches žadaja za psichilohu; tak czinia měchžezenjo; wulczežinjenjo a „wschudže pódla býcz“, „gehört zum guten Ton“; tak czini so na wách, hospodar, hospoza, domjach, ezeledž: kóždý chce wuziwacz. Sebi něchtzo zapowjesz je zastarska móda, haj, dženšnischí džení chyła so domjaca holca hacž do rova rudžicž a hanbowacž, njeupi-li jej nan rjeňštu deku, hacž je sushodžic Worta k Božomu džesču dostala.

Tak daloko dha je psichischo: lntwory su so lubžom do wutroby, do schije, do žoldka, haj do sameje hlowy dobyše, a ruja džení a noc, zo su hladne, a hlod chce spokojeny býcz.

Nichto nochce wjac ponizny býcz, nichto nochce so khudy býcz zdacž: wscho stupa po wysokich flockach a čeri to in gloria a floria, kaž dołho so hodži.

Wjedrowe lntwory a zmije wj! Pjenjez, pilnosć, cześczoownoscž, strovota a moch wotebjeraja wschednje, lntwor pak załhadža czim hörje, czim bóle so dowérjene a załuzene kubla schfreja. Tuž, dawaj mi fedžbu, a hladaj so, zo so czi nutka čerw-lntwor njezahydl. Schto móže to tebi schkodžecž, zo so błaznia směja? Njebudž th sam błazn! Budž pomerny, złutniwy, strózby! Nähörsc̄he směchi pschinu na posledku na thch, kotiž su wot pschiwuczenych lntwory so pózrjecž dali. Njeje tomu tak? — s.

* Za chył mibžecž, kaž býchu předy hospodarjo njezraloho čeladníka z forezmy hnali, bý-li taſti sebi zvážit a pôlku palence ſtaſaſ. Schleicu piva jomu nichto nje-wobarcze. Někto wjerczi kóždý huſat a kruwát po rynku pak ſaffu, pak pôlku. Tež njemézete so w předawšich časach nichto w forezmy nježelu popoldnju pokazacž (sam hospodar nic), njebeš-li dopoldnia na wulcích řemšach a předowanju pobyl. Tak je lud sam se bi z policajom byt! Njeby tež někto nježo schkodžalo, hdy býchu hospodarjo kručižcho na to hladali, hacž mlody lud cyše Bože služby wopytuje. Njech nježelu tam jesež du, hdžež su čas řemšov psichesžniſiſ.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wejzora psched tydženjom bu w tudomnej tachantskej cyrkwi nowe swjeczo wulkoho wołtarja wotkryte, wobraz podawka z nowoho zatonja: Jezus pschepodawa Pětrej móć kluczow. Tara rjenje a derje wuwiedzene swjeczo, z kotrymž je krasny wołtar někto dohotowany, je moleř Schwarz w Dreždžanach, wuj naſchoho knyeza biskopa, wobrazowaſ.

— Wulke manövry, kotrež so pola Budyschina wotbýwachu, su so schtwórk z wulkej revüju pola Nadžanec wobzankuſte. Kral Albert a princ Jurij ſtaj wutoru, ſrijedu a schtwórk ze Strehlena a z Dreždžan ze železnicu ſem jězdžkoſ. Princ Friedrich August, kiz halo leutenant w swojim regimencze ſluži, je cyly čas w Budyschinje pschepowal a pola tudomnoho obrista Webera býdlit. Wutoru wjeczor so jomu k czechsí wulcotny faktowy cžaž ze ſerenadu pschinjeſe. Młody princ bě do sale tudomneje rjaneje ſupnicz z měszanſkej radu a někotrymi wyschimimi officirami so podaſ, hdžež z balkona pschipoſluchaſche.

Cyłe torhoschczo bě rjenje wobswětene. Hdyž běchu spěwarjo tūdomyňch towarzistwów z wojskowej hrdzbu pšchewodženi dwaj spěwaj wuspěwali, pšchindže prync z kurnizy dele na torhoschczo a rozmoluwejše so dlejšchi čas najpšcheczelniščo z pšchedstejerjami a jenotliwym ſobuſtawami zhromadzenych towarzistwów. Wulka ſyla ludu, kiz bě ſo na torhoschczo zhromadžila, joho z wjesejnym wołanju po-wita. — Kralowna Karola je ſo na hród Weinburg we Schwabskej k swoim hohenzollerſkim pšcheczelam podala, hdzej wjac nježeli wostanje; na dompučež chec tež hród Morawec na Morawje wophtač.

Wólba na ſakſki ſejm we 8. wólbnym wokrjeſu je ſo derje po-radžila. Schtož móžemy netko pšchewidžec, je wuzwoleñjo na ſch o ho kandidata kublerja M. Kokla w Khrósczicach wěſte. Nefotre tudy ſczehowace dopišy a dale tež zapis ze wſchelakich wsow, kotryž ſmy ſestajeli, pokazuja, zo ſu wolerjo, wažnoſez tuteje wólby fpóznawschi, ſo jara piłnje na wólbe wobdželiſili a tak ſwoju winowatoſcz dopjelnili. Woſebje zwjefelaca je pſchez jednoſcz, kiz je ſo w naſchich katholſkich wsach pokazała, hdzej toſa po zdaczu wot fpoczątka khetrie na dwioje džesche. Tuž ſlawa naſchim czitarjam a wſchitkim druhim, hdzej naſch Woſol pſchitħadža! Woni ſu pokazaſi, zo rozemja, tak wažne w naſchich časach wólby ſu! Šlawa wſchitkim wolerjam! — Hifchcze wažniſcha, hifchcze bóle zwjefelaca je pſchez jednoſcz, kiz je ſo pſhi tutej wólbe mjez katholſkim a evangeliſkim Serbam i pokazała. Hladajmy jeno na wuspěch wólbow w Njeſwacžidskej woſadže abo w Rakeczanskej wokolinje abo we Wucžkach a t. d. Tu widzimy na jaſnym pſchitħadžie, ſchto zhromadna myſl dokonja. Z wjesoſciu a z wutrobnym džakom pſchipoznawamy rjanu pſchez jednoſcz, koſraž je pſhi tutej wólbe ſo wo-pokazała. Njech tež dale kężeje tale pſchez jednoſcz, koſraž je nam w nětčiſkich doſcz wažnych naležnoſczech narodnoho hospodarſtwa tak trébna. Wčenimy píchede wſchém ſerbſke burske towarzista. — Podawany tudy zapis wólbow, z wotkelž ſmy dotal wuspěch zhonicz mohli:

Zéjow: Kokla 11, Beeg 16, Wjenka 1, Pfannenſtiel —; Kſchidol: K. 19, B. 1; Kancíř (Rehnsdorf): K. 6, B. 5, B. 11; Woſlenk: K. 22, B. 7; Zitro: K. 22, B. 1, B. 8; Debrich: K. 19, B. 6, Pf. 1; Hennersdorf a Želenjow: K. 5, B. 15; Lepťarjecy: B. 30; Brunow: K. 39, B. 15; Bréznej: B. 68; Swójſchecy: K. 2, B. 20; Steinborn: B. 9; Čzornow: K. 7, B. 9, B. 4; Kózly (Koſel): B. 20; Gräfenhain: K. 6, B. 17; Želena Hrabowka: B. 33; Králow: K. 2, B. 15; Rührsdorf: K. 6, B. 9; Smortow: B. 42; Mýzant: K. 25; Pěſkach: K. 32; Křejpjech: K. 9, B. 4, B. 4; Procež: K. 15, B. 15; Woſtrow: K. 63, B. 4, Pf. 2; Žedla: K. 1, B. 12, Pf. 7; Wucžkach: K. 30; Kanecy a Swinařnia: K. 30, B. 1; Žedlow, Kincz a Kuſhica: K. 1, B. 10, B. 11; Wudwór: K. 25; Řekow, Chylinica, Panczich a Marijna Hwězda: K. 99; Khrósczecy: K. 77; Njebjelječich a ſerbſke Bazlich: K. 60, B. 1; Šerniany-Hranica: K. 31; Kalbich, Lazk a Smjerdžaca: K. 64; Schunow a Konjecy: K. 64, B. 2, Pf. 2; Hórk: K. 40; Njeſwacžidska woſada: K. 314, Pf. 80; Rakech: K. 30, Pf. 90; Rakeczanska wokolinęſcz, dotal znate: K. 162, Pf. 45.

Wſcho hromadže dotal znatych hloſow je ſo wotedalo za Koklu 1338 hloſow a pſchecjiwo njomu 656 (za Beega 383, za Pfannenſtiela 227, za Wjenku 43, za Kadenu 3).

Tež w Minakale ſu, kaž ſkyſhimi, z wjetſha wſchitcy za Koklu byli, tak zo je Koklowe wuzwoleñjo wěſte.

Z Njeswacžidla sny z pschećelnoho lista zhonili: Nascha Njeswacžidſka wosada je z wutrobnym nalezenjom połnje swoju pschiſluſchnoſćz dopjelnila: Koſla dosta wot nas 314 hloſow, Pfannenſtiel paſ 80 hloſow (wot kotrychž je N. N. 40 naſchim pschećiwinkam zaradžil). Džakowano Bohu, zo tak daloko sny. Daj Bóh zbožo! (Sława Njeswacžidſkej wosadže a jeje čeſćomnym radziežerjam!)

Z Khrósczic. Wot 80, kiž mějachu prawo wolicz, woteda so tudy 77 hloſow a to wſchitke za M. Koſku. Dželacžerjo, kiž běchu w drugich wsach na džele, khwatachu dom, zo bychu swoju wólbnu winowatoſcę dopjelnili. Sława tohodla wſchém Khrósczjanam! — Nic mjeńicha sława paſ tež Hórčjanam; 40 wotedatych hloſow běchu wſchě za Koſku, jedyn jeniczki hloſ njeje so wotedał! — Tak tež Wudwoř, hdžejz bu z 25 hloſami jenohloſnje M. Koſku woleny.

Z Nalbicach. W Nalbicach, Łazku a Smjerdžacej su wſchě 64 hl. za Koſku (13 wolerjo njeſu pschiſhli). Tež w Sernjanach su wſchitcy za Koſku byli.

Z Schunowa. Z 87 wólbokhmanych woſobow su 68 swój hloſ wotedali, a to 64 za Koſku, 2 za Pfannenſtiela, 2 za Wjenku. (1881: Koſka 65, Beeg 1). *Br.*

Z Kamjenca. Hacž do 16. (srjedv) wjecžor bě tutón wuspěch wólbow znath: za Koſku 632, za Beega 451, za Wjenku 31, za Pfannenſtiela 69, za Radena 3. Zda ſo, kaž daloko móže ſo pschewidzeč, zo je Koſka wěſcze wuzwoleny.

W Radebergu je w tuthym tydženju ſo zakladny kamjeń za katholſku ſchulu ſwjatocznje położil.

Z chloho ſwēta.

Němska. Kaž piſaja, móžemy ſo nadžijecž, zo ſo zwada ze Schpaniſſej dla karolinskich kupoſ zaſ cyle muruna, a njemér abo wójna z tuthym krajom malych kupoſ dla ſo njezapoczni. — Hłowna zhromadžizna němſkich katholikow w Münſtru je wulkotniſcha byla, dyžli žana hdh prjedy. Pschež jednoſcę katholikow, dwéra na pschichob najebacž dotalne zrudne nazhonienja a 13-létnie kulturne wojowanja, zmuzižta wobſtajnoſcę we wérje a pschiwiſnoſczi ſ swojej chrkwi, džakowne pschipóznačzo a poczeſczowanja, kotrež ſo katholſkim wjednikam, woſebje Windthorſtej, dostaču — to wſcho ſo tam horſimye wupraji, to wſcho tule zhromadžiznu hordoznu ſejimi. Same njeſatholſke čjapo-piſy dyrbja wulku wažnoſcę teſele zhromadžizny wuznacž. Poſoženjo placžiznow na pruſſich železnicach je minister Mahrbach wopytowarjam tuteje zhromadžizny zapowjeſł, ſchtož ſo tola wopytowarjam druhich wjethſich zhromadžiznow hewaſ dowola. Su dha železnicy konfessionalne? Silezyskich katholikoſ ſu ſami w Gleiwicach 8. ſeptembra wulku zhromadžiznu měli; woni njeſu w Münſtru byli, dokelž je to za nich pschedaloſko a w Schlezyskej dwoja, němska a pôlſka, rycž ſo rycži.

Rom a Italska. Tež za tute léto je ſvjath wótc porucžil, zo ma ſo w měſacu oktoberu we wſchitkých chrkwiach wſchědnie rózarij ſpewacž, kaž hžo loni a tamo léto. Tasama porucžnoſcę wobſtoji za dalshe léta, tak hacž budža nětčiſche ſtruchle čjasy za cyrkej tracž.

W Szpaniskej cholera wobijera a to z blaſkami cyłe nahle, kaž je so započala. We Francózskiej a Italskej lěta dotal wiſkej mocny nabyka njeje. Arcybiskop města Aix w połodniſkej Francózskiej, kiuž bě choleraſkorych wopytał, je na ſtraſchnu thořosć wumřel.

Žorty pſchi wólbe w X.

Bě to rjany džen, tutón 15. ſeptember 1885. Wſchitých, kiuž t wólbe pſchiſtupičku, běhu jeneje myſſle a kruze wo tym pſchiſtupičku, zo fóru njezvrocžimy. K dopomnjeſzu na tutón džen podam někotre wiesole podawki, kotrež ſu ſo w X. ſtate.

1. Same džecži po naſchich wſach ſu za tym pſchiſhle, zo ſo z komitejom „Veritas“ po prawym nima. Wone wolaſa na ſo: „Cžiſt, cžiſt — Veritas!“ a pichizieviaſku z tym dorvčenym, zo to wiſka cžecž bhez njeſte, ſo za někotrych pſeudonýmnych (njenomenowaných) ryezjerow zahorjecz a k jich thořowvi pſchiſhacž.

2. Wóny pſchiſtupičku dwaj do putov tohođla, dokelž bě jedyn prají, zo W. woli, druhí, zo K. Staj ſo kruze popſchiſtupičku a tať poſazaloj, zo dyrbisých tež wólbo w dla hotowy bhez na marträſtvo.

3. Preňi t wólbe pſchiſtupičku $\frac{1}{2}$ 10, hacžunie bě čaš wot 12—3 poſtajeny. Prají: Lepje pol dnja eža lač, hacž $\frac{1}{4}$ hođiny ſkomđicž. — $\frac{1}{2}3$ ſmy ſomđicžow po wſy hromadžili; wot 67 pohu jich 61, z nich bě ſopa muži za K. očku.

4. „Tón ežlowjet dyrbis tola hł — bhez, kiuž za W. cedlu woteda“ — prají někto a tylny thořoble cedlu z a W. do kaſtečiſta. Cedla za W. nute njechaſte, dokelž bě dolha, kaž kafdon a tať pſcheradži ſo ſnadne, ſchtó je tutón „jedyn“ byl.

NB. Wočkaļujem ſež z družich wóſbnych měſtow žortne podawki, hđež ſu ſo tajſe ſtate.
Nedakcija.

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 396—398. z Prahi: gymnaſiastojo Jurij Kral, Miklawš Zarjenk a Jurij Křižank, 399. Bjedrich Delenčka z Pěškec, 400. Michał Domaška ze Smjerdzaceje.

Sobustaw na lěto 1884: k. 588. Bjedrich Delenčka z Pěškec.

Na lěto 1883 doplači: 576. Bjedrich Delenčka z Pěškec.

Dobrowólny dar za towařſtvo: k. Jurij Lusčanski, praeses serbskoho seminara w Prazy 1 m. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 82,673 m. 20 p.

K čeſci Bozej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: přez M. Sewčika w Baćonju lubjeny dar za wotemrétych a živých wot jeneje ſwojby 150 m., z Hajnic 50 p., lubjeny dar z Wotrowa 2 m., přez k. P. Vincenca w kloſtrje Mar. Hwězdze: preňi dar 30 m. a druhí dar 5 m., N. z Baćonja 1 m., N. z próſtuwu: „zo njebychu ludzo w kemšach spali“ 7 m. 34 p., jena žona z Hatow z próſtuwu: „Najswjećiſa Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad nami“ 3 m., khudy muž z Budysina z próſtuwu: „Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nade mnou!“ 5 m., ze zawostajenſtwa njeboh Jurija Robla z Baćonja 14 m., M. S. z Njebjelčic 20 m., Marija J. z Bud. 3 m., k dorunjanju 6 p. Hromadže: 82,914 m. 10 p.

Na nowu klétku do Baćoňskeje cyrkwe: dotal hromadže 408 m. — Dale je woprowal: Dobročeř z Dreždán (3. dar) 20 m. — Hromadže: 428 m.

Na nowe piſčeļe do Baćoňskeje cyrkwe je ſo hač dotal nawdało a nahromadžilo: Dobročeř z Kukowa 500 m., dobročeřka z K. 150 m., dobročeř ze Z. po njeboh mačeri 300 m., H. Z. 3 m., M. J. w B. 12 m., N. z Hórkow ze słowami „Bjez Wutroby Jězusoweje njejſmy ničo“ 3 m., dobročeř z Dreždán 5 m., dań wot statneje papiry 10 m., ſklađ Corneječanskeje šulskeje młodosće: 41 m. 5 p. (a to: Marija Leñiſec 1 m., Hajna Roblec 3 m., Jakub a Hana Zmijec 75 p., Jakub Rjenč 1 m., Michał Delanck 1 m., Marija a Jakub Eiseltec 1 m., Jakub Reinis 50 p., Marija Šimanec 50 p., Jakub, Jurij a Madlena Smolici 5 m., Pětr Rebiš 1 m., Michał Pjech z Baćonja 2 m., Miklawš

Mjechela 50 p., Jurij a Jakub Rebiš 3 m., Hana a Jakub Delenkec 1 m., Jan a Madlena Pječkec 1 m., Jurij Hendrich 2 m., Hana Larasec (cyłe swoje na hromadzene pjenježki! 2 m., Mikławš Měškan 50 p., Wölflec bratřa 3 m., Marija a Jakub Domaška 1 m. 50 p., Jurij Faltn 30 p., Marija Larasec 50 p., Michał Pjech z Libonja 1 m., Michał Cyž 50 p., sotry Krawec 1 m. 50 p., Haňza a Hana Zopic 3 m., k. wučeř Haša 3 m.) — Hromadze: 1024 m. 5 p.

NB. Tute pjenjezy su na dań date, dokelž budže za pišćeze z najmješa 6000 m. trébnych.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9203 m. 50 p. — Dale su woprowali: N. z Konjec k česci s. Józefa za jenu khudu dušu 3 m., přez k. P. Vincenca w klóštrje Marijnej Hwězdze prěni dar 15 m., druhí dar 1 m., S. 1 m., M. L. z Budyšina 1 m., žona z Hatow 1 m., khudy muž z Budyšina 3 m. — Hromadze: 9228 m. 50 p.

Za cyrkej w Žitawie: přez k. P. Vincenca w klóštrje 15 m., přez k. kapłana Rězaka za wotemrětých dobročerjow 6 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za Tecelinowy pomnik: přez gymnasiasta Jakuba Šewčika 2 m. 35 p., něhdusi šuler njeboh knjeza Tecelina 1 m. 50 p., J. Just z Jaseńcy 50 p., gymnasiast J. Nowak z Hory 1 m., Mikławš Žur, cand. theol. 1 m. — Hromadze: 42 m. 85 p.

Najpřihodnisi firmowanski dar.

**Nowa Jezusowa winica,
z pšíwiażanymi „Mjenišimi spěvarškimi“ a ze „stacijonskimi
knijkami“.**

W pšíchnym zwjožku z uajlepšeje fože: 7 marfov; w pšíchnym platorwym zwjožku z dobrym fožanym křibjetom: 6 marfov. — We snadniškim ale tež kruhym zwjožku a biez spěvarškich a stacijonskich po 5 m. a 4 m. 75 p.; njevožane 3 m.

Hłowny skład ma: **Jakub Bjenka**, zwórk pšehi tachantskej chrkwi.

Hało pšíhodne firmowanske dary porucžamy śledowace modleriske tñihi: **Róčna Swjatnica** za 7 m., 6 m. a 5 m.; **Khwalce Knjezowe** mjeno za 4 m., 3 m. a 2 m. a **Duchowna Różownja** swjateje Marije za 5 m. a 3 m. — Woſebje pšíhodna kniha je Khwalce Knjezowe mjeno (508 stronow), do fože wjažana ze złotym ręzkom za jeno 3 m. Hodža ſo doſtač pšehi redaktora Woſoła.

D z a k.

Nutrnje zwjeselena a hnuta přez dopokazy džakownosće a počešcowanja swojoho njeboh knjeza wuja **Tecelina** wuprajam najwutrobnisi džak wysokodostojnym knježim duchownym, česčenymaj předsydomaj a sobustawam katholskeje Bjesady a „Jednoty“, serbskim družkam a wšitkim, kotriž su ze słowom a skutkom so za wuwjedzenjo swjedzenja starali. Jim wšitkim wjele króć „Zaplać Bóh tón Knjez!“

Paula Mětec, priorka w Marijnym Dole.

Listowanjo. Do Njeswačidla, Šunowa, Ralbic, Kamjenca, Njebjelčic a Khrōšcie: Wutrobný džak!

Katholicki Posol

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Udowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 19.

3. oktobra 1885.

Lětnik 23.

Dobyté!*

Vy to tola schpatny mójwoda był, kiz swojich wojerjow do bitwy sczele, a hdyž tucži, dobýczo w ruch, so k njomu wróćza, ani słowo džak a tħwalib za nich měl njeby!

Hdyž je našch „Kath. Posol“ swojich czitarjow pohnuwał a zahorjał, zo jeneje myslí na džen 15. septembra za tublerja M. Kočku w Chrósczicach hłosuja, słuscha so, zo, hdyž je Bóh luby Čenjez, poħladawski na jich horliwe pròcowanjo, požadane dobýczo jim spożejk, tutón mójwoda katholickich Serbow jim, swoim wojerjam, swój džak na pschihodne wasħnjo pschizjewi a jich tħwali pscherezjeność dla, kotrąž wutrobu z radoſežu napjeli.

Saul pobi tħsac, Davi džesac tħsac; tak spewašeħ neħħdy wješe ġidowski lud, hdyž bē Goliath pschewinjen, kiz bē jid dolho doseq hanil. Kočka 1654, Beeg 817, Pfannenstiel 264, Wjenka 48, tak powjedaše jedyn druhomu, hdyž bē so pjatt 18. septembra w Brézni wunostk wolsbow pschez kralowskoho komisara L. z Bejschwiż wozjewiż. Tak je Kočka swojich tħi oħi politiċiċi pschewiñnikow (totiż maja hromadże jenož 1129 hłosow), kiz tola mało ropota zehnali njeisu, z 524 hłosami wjacq pschedobyl, hacż bē trébne.

* Psched jħthyjomi lětami wozjewi Katholicki Posol po dokonjanx wolsbagħ na sakki sejm (w čijsle 15.) nastaw k' napisom „Dobýczo w ruch — pschēhrat.“ Budże wqidkum nachim czitarjam zwjeselace, zo f'mi krotshi a rjeñshi napis dženitħomu nastawnej dacż möħli. Samon nastaw teħdom praj: „hola njeroda je wqidku stazgħla“; dženitħi, kiz je so nam zas z-krax pōslak, hinak ryċċi. Zo bħdu jid našchi czitarjo eż-żejjem lěpje rozemili, pschitħażi tħid k' pschirurjanu něfotre licħbiż z-letta 1881. Teħdom pobjedhu woltex 2889; ja Kočku woteda fu 1175 hłosow, ja Beega 1288, ja Heinzu 410; ja Beega woteda fu teħdom wot Serbow 425 hl. (na psx. w Kufowje 12 — lět-ha wjidhe 99 ja Kočku! —, w Gaſſieni 31, w Böschicach 38, w Njeħwacżidie 63, w Ralecach 56 a t. d.) Teħdom pak bē hija na psx. Trupin ze 40 hl. jeno za Kočku, we Wösliniku bē 12 za Kočku, w Debricach 16 a t. d. Psx. iż-żi.

Zo je tute dobježo tak nadobne, mamy so pschede wšchem w am džakowacž, lubi katholscy Serbo. Sredžizna abo centrum, wot kotohož wukónce bitwó najbóle wotwisiuje, bě w sebi pschede jene, a móžesche tak wo mérje pschihladowacž, kaf njepschedel prawe abo lewe kschidlo pschima; sredžizna je tež swoju winowatoscž horliwie dopjelnila: muž za mužom je so na bitwje wobdželi (nimale 90—95 %, a je nas tohodla tež nascha wyschnoscž khvalila), mnogu su wulki wopor pschiniesli za dobru węc. Tak mješeshe Kokla wot katholscich Serbow nimale 900 hłosow.

Wscheye khwalby hódna pak je tón krócz tež pomoc, kij je so nam z wosadow evangelskich Serbow pschiniesla: Njeswaczidlo pschez 300, Rakecy na 200, Minakal 50, Wóślin 50, to wuczini 600; smy nětko dolžnicy evangelskich Serbow a pomhamy jim za to, hdyz budže so do rachstaga wolicz. Tehdom pónidze kruče, dokelž, hdyz su města nětko pokročnika do sakskoho sejma wuzwolile,* so mało zapjerasz njebudža, zo joho pschedzivo wježnym tež do Varlina pschedziszcza.

Zbytknych 150 hłosow je z němškej stronj, wosebje z Kinspórskieje wokołnosće, hdzej je Kokla, kaž z lista zbonju, 30 % hłosow měl, Beeg pak 70 %. To je dobra kroczel k lěpschomu, dokelž 1881 mješeshe Kokla w němškej wokolinje jenož 5 hłosow. A zo je tak pschischko — pschichodnje drje budże hiszceje lěpje, hdyz widža, zo wuspěch wólbow w ruch Serbow leži — to mamy so wosebje Kinspórskim nowinam džakowacž, kotrež pjatk do wólbow nastawí pschinieschu, kotrež jara za Koklu a Serbow ryczesche.

To je tola nětko hinak, hacž 1881, hdzej po wólbie niežo skyscze njebe, hacž po hrjebne kérlusche!

Njech was z bōžownych wukónce tuteje wólby dale pohnuwa, zo pschi wschech skladnosćzach, wostajiwski so zaniseje a pschedor, we pschedzienosczi swoje z bōžo pytače.

Kokla je pschez was wschitkých česczeny, kij scze k wólbie schli a za njoho hłosowali; my zaſy smy wschitcy w Kokli česczeni, kij je wotblyshcž nascheje pschedzenoscje a zawdawč za to, zo je so na stronje naschich evangelskich krajanow pschedzelnische zmyšlenijo pschedzivo nam pschedobylo. Njech je to wobojim, katholscim kaž evangelskim Serbam, k spomozjenju!

Bóh požohnui Koklowe skutkowanjo w sejmie za nasch 8. wokrjes; won sam pak njech, kaž derje je to móžno, na pschedzja a potrebnoſcze swoich wolerjow fedžbuje, zo hdyz so za dwě lěže nowe powschitkowne wólby wypisują, dokle rozmóřwienjo wo tym býc njetrjabalo, hacž zaſy joho abo nic.

Sława wšchem, kij su ze słowom a skutkom Koklowu wólbu podpjerali!

* Pschi poslednjej wólbie na saſki sejm bu w městach Budyschinje, Kamjencu, Kinspóru, Halschtrowje, Scherachowje a Nowosalcu po krocznik Weigang, fabrikant w Budyschinje, pschedzivo dotalnomu konserwativnomu zapoſlancej Hildebrandej, wobſedžerzej schlenčerzej w Pisanym Dole, wuzwoleu.

Pschi p. red.

Dwaj jandželaј.

Dwaj jandželaј wopušczejštaj na dobo njebjeſku kraſnosć. Wobaj běſtataj jenak rjanaj. Běžka kaž ſlonoč a sněh běſtše jejú draſta; doſke wlosy kaž ze zlothymi kádžerjemi hlowu, ſchiju a ramjenja pschifrywachu. W ruch džeržeschtaj kódy běle ſopjeno. Lecžeschtaj pschez njeſmerne rumy kaž milý na-wježorný wetsik, kij w czopkach nocach z krónami dubow a lipow hraje a kaž

szódka wón, kíž z lilijom a rózow czečka. Hwézdy jej widżachu nimo leczecz a týsacj jejú towarzchów jímaj wjeſele napſhęczo wołachu: „Tam deleka na zemi je dychnjenjo Bože dwé duschi stworilo.“

Tak wonaj leczeschtaj dele do powětra, kíž zemju wobdawa, a hnydom pschilrj jejú njewidžominoſcz. Hischče leczeschtaj hromadże. Wyšče maleje wjeſki zaſtaſchtaj. Tam na jenym koncu so hordy hród do mróczelov zbehásche, na druhim koncu stojeſche hubjena khézczęſka.

Tu so jandželaj rozzjohnowaſchtaj. Jedyn mějesche swoje město zaſtačz pschi woſebnej kolebey, kíž w pschnej iſtwi stojeſche; drugi paſ pschi khuduſhkim lehwoje, hdzejz khuda macz ze ſmijercz bědzesche.

„Kaf zbožowny ja ſyń!“ zawaſla radostnje druhi jandžel. „Khudy je mi pschidželeny. Tebi ſluſcha doſko wočakowane hrabinſke džeczo, mi ze ſylzami powitane džeczo dželaczerjowe. Lóžchi je mój nadawk; ſpěchňischo pschijwedu ſwojoho dowerjenoho do njebjeskeje domizny, byrnje tež joho ſchęzczęſka černijowa byla.“ — A druhi jandžel zaſtaſteſi: „Haj, bratſe, tebi mož ja zawidžecz, pschetož twoje džeczo ſluſcha k tym, kotrejž ſchtaſtnoſcz je naſch knieſ a miſchyr pschijaſ.“

* * *

W khudej khézch bě zrudny boſotny placz. Macz swoje wočzi na węczne zańbzelesche, hdyz bě jeje ſyń runje na ſwét pschijchol. Z boſotzu pschewzathy, flegzesche nan psched jeje ſmijertnym ſzodom; wóſce žałoszczesche joho džesac̄z hischče małych džeczi, kotrej woſkoło ſoža stojačhu.

W hróde bě wulki ſwiedzen. Zahroda a dwory běchu wobſvetlene. Z wěncami běchu krasne wrota wupyschene, z kotrejmiž mějesche czah młodoho herbu k ſwjatej křečeńcy pschewodzecz. — Hrabja zaſtupi czisze do iſtwy, hdzejz joho mandželska wotpoczwasche. Rěta doſko njemějesche ju jara zańcz, doſekz joho ze žanym džeczem njezweſeli — něk paſ je to hinał, něk džen je wona macz toho, kíž ma joho starodawny ſplash k nowomu blyſcęzu pozběhnycz.

Wobaj pschimndžeschtaj do ſproſteje wjeſneje cyrkwięſti — khudy plakach dželaczeſi ze ſwojim jednatym potomnikom a hordy hrabja ze ſwojim jenieczkum. Jedny baron a jena wójwodowa ſtaj kmótr a kmótra bohatoho džecęza. —

Khudy dželaczeſi ani njewedžesche, kajſe mieno mieli ſwojemu džecęzu dacz; njemějesche nikoho nadeniez, kíž by ſwěd chęk bycž pschi zwiaſku, kotrejž mějesche joho móliczki z Bohom zwiaſazecz. Tu so bohaty knieſ ſmili, joho wjeſoſa wutroba bu z hlibotej boſotzu thudoſho hnuta. „Hrabina a ja, mój chemoj jomu kmótsicz“, zawaſla hrabja, „potom paſ dyrbí tež mieno kąz naſche džeczo doſtačz.“ — A tak ſo ſta. Wožiwaſa, ſwjata woda womečza wobeju džeczow czołko. Jandželaj paſ piashchtaj ze złotymi piſmikami na ſwoje běle ſopjeno ſlužy, kotrej kmótsja w mienje plakach džeczatkow wuprajachu. Wobaj rekaſchtaj wot nětka Augustin.

Hrabja paſ ſo njespokoji jeno z tutym zwonkownym zakitaſtowom: — pschejene ze ſwojej nadobnej mandželskej pschija khude hólczatko k ſebi. Mějesche z jich Augustinom ſobu wotroſez, dyrbiesche jeno w ſwojim ſtawje wostacz.

* * *

Tak dha pschimndže najrjeńſhi czas jejú žiwenja, tamón czas, w kotrejž běſchtej jejú njewinowatej wóczey hischče kąz jaſny wotblyſcęz paradiza. Wjeſele hrakaschtaj ſej hromadże na trawje mjez kwětkami a ferjeczkami, a jejú jandželaj hrakaschtaj ſej z nimaj ſo wjeſelo nad jejú njewinowatoſeſi.

Tola, ach, hady khowaja so pod najrjeñšimi kwětkami! Najkrasnišcha stwórba je za čłowjeka tež najbohatšcha na strašných zwěrjatach. — Zdáše so, halož by kóždy jandžel swojemu džěszu tónsamu poklad cželných a duchownych darow psíchiněst byl. Wobaj roſčeschtaj, rjanaj kaž młodaj dubitaj, fotrajž bě zahrodnik na dnju jeju naroda hadžil, — ale tež we woběmaj wutrobomaj skhadžesche pjanka, — a jandžel pěston khudocho hólcžeca dyrbjesche swój hłos najwóthyscho pozběhnycz, pschetož w nim zly njepschczel žadlawu rycz ryczesche a namaka skýchenjo . . . „Hładaj jeno — tak jomu do wutroby schukotaſche — kaž khudh je twój nan, kaž kruče dyrbja twoji bratsja a fotry dželacž. Ty drje masz hiscze wschoho doſęz, tola wopomá, kaž wotwisiujesz wot wole twojich zakitarjow. Tene ſłowo z jich horta — a ty sy zaś w swojej khudobje. Wón plowa w bohatſtwie, joho Augustin něhdý to wſho doſtanje, a ſchtu budže potom tebi woſudżene? Wón wſchitko pschihotowane naděndže a trjeba so jeno k bohatomu blidu ſhynež, ty pak budžesč w pocze a ze ſylzami swój hłeb zaſlužiež dyrbječ, jeližo zapęjiesz wot joho hnady darmanczka hładacz.”

Pschi tajlich zlych myslach poſhmuri so joho młoduſchke čzolo, a wobožnje wotmołwiesche na pschczelne praschenja swojoho młoduſho pscheczela. Kaž ſłodč by w tajlich wokomikach joho jandžel jomu we wutrobie ryczał, kaž lubožnje by jomu żohnowanjo khudoby a zamolwenjenja połnu staroscž bohatſtwa wuſkladował, — jeno na wokomik poſhili Augustin swoje wucho k krutomu a tola tak ſłodkomu hłosej dobroho jandžela, zo by hnydom zaś zawiedniwoho radžicerja poſluchał.

Skónčenje bu wojowanjo hacž nanajkrczjsche. Dobry jandžel płaſasche a žałosczesche, zly pak so ſmějesch a juſkaſche; wón bě dobył: Augustin wo-puszczi hrabjowu hospodny dom a tež ſwoju wiesku a czechniesche do ſcheroſkoſho ſwěta, zo by ſebi w nim dobył, za czimž joho wutroba hłodžesche: bohatſtwo, ejeſez a moc. —

(Skónčenje piſchichodnje.)

Z Lužic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Nasch hnady kniez biſkop je w tutym tydzenju pschewodžany wot knieza kapitulara seniora Kucžanka dlejschu kanoniku viſitaciu zjenocženu z wudželenjom ſwjatoho ſakramenta firmowanja dokonjal. Sobotu popołdnju poda so do Kalbic, hđez njeđzelu na 500 woſobow firmowasche a pónđzelu we tſjoch woſadnych ſchulach pruhowanjo z nabožinu wotdžeržecž da. Wo tym deſeka dlejschu rozprawu podawamy. — Pónđzelu popołdnju w pjezjich pschijedże najdostojniſci kniez do Khróſcžic, hđez bu wot duchownych, ſchule z wuczerjomaj a wiele woſadnych pokornje powitaný, pschi czimž kaž wutoru pschi Božich ſlužbach ſpěwarske towarzſto „Fednota” jara wuſtajne ſpěwasche. Wutoru, na ſwi. Michała, dopoldnia běſche firmowanjo w Khróſcžicach a ſrijedu we woſadnych ſchulach pruhowanjo z nabožinu. Snadž hacž do pschichodnoho čiſla wobſcherniſche rozprawy doſtanjenyu. — Schtwórk poda so hnady kniez do Worklec, hđez wot 8 hacž do 12 hódź někto dokonjanu kraſnu hrobowſtu kapalu ſwjeczesche. Wobſcherniſchu rozprawu wo tym a wopisanjo kapale do pschichodnoho čiſla doſtanjenyu. Majebacž jara njeļubožny čas je wysokodostojny kniez tutón za joho wysoku starobu doſęz wobežený puež a napinace zaſtojniske džeko cyłe ſtrony a čerſtwy dokonjal. Boh zdžerž nam wyschchoho paſtýrja hiscze doſke lěta w znatej młodnoſći!

— Kaž loni a tamo lěto, ma so po porucžnoſći ſwjatoho wóća tež lěſa a wſchē dalsche lěta, dónž ſtruchle časzy za cyrkę traſa, w měſacu oktobru

hac̄ do 2. novembra sobu kōjdy džen rózowc abo rozarij we ws̄chitkikh katholickich cyrkwiach sp̄ewac̄, a to dželany džen na jenej božej ms̄chi a swjatih džen popołdnju z pożohnowanjom z Naiſwjecz̄iškim. Schtóž je zadžewany, zo nje može w cyrkwi ps̄chitomny byc̄, može wotpukli dostac̄, hdv̄z doma sam za so rózarije a lawretansku litaniyu z ps̄chitomnyimi krótkimi modlitwami sp̄ewa. Schtóž je z najmjeñšcha džesac̄ króć w cyrkwi ps̄hi pobožnoſeži pobožnie ps̄chitomny był abo, je-li zadžewany, ju doma sam džerzi, može do społnyn wotpuk dostojnie k powiedzi a k Božomu bliđu dže a „wotpustne paczerze“ wuspewa. Tež je tule njedželu a cyly tydzeń hac̄ zaś do njedžele dospołny wotpuk za hódne dostac̄ swjatych sakramentow. To ws̄cho je w liscze hnadnogo knjeza biskopa wopshijate, kotryž je so zańdženu njedželu z klečkom wozjewiał.

Be Schunowa. Dny 26.—28. septembra běchu za naſchu wosadu wilch zbožowne, ps̄chetož Joho Miłosz̄ najdostojnišchi knjez biskop dr. Franc Bernert pocžecži ju ze ſwojej ps̄chitomnoſežu, zo by njedželu we farſkej cyrkwi w Kalbicach swjaty sakrament firmowanja wudželał. Hdv̄z hnadny knjez z t. seniorom Kuc̄zankom w sobotu popołdnju ps̄chijedże, joho swjatocžne zwonjenjo a ts̄elenjo hido wot nazdala witasche. Pschede wſu pak bē so z duchownymaj, wuczerjom a Schulu tež wjèle wosadnych zhromadžilo, zo bychú ſwojoho wyschschoho paſtyrja powitali. Knjez farar kanonikus Bjeñſch poſtroni pokornje hnadnogo knjeza a ps̄chewodžesche joho ze ſwojimi wosadnymi po wſy, kij bē z čestnymi wrotami swjatocžne wupyschena, do cyrkwie, hdjež ſo ps̄chedpisane modlitwy wuspewachu. Wobkhad po kerchowje ſloneži powitanemu swjatocžnoſež. Njedželu rano khwatachu ſta a ſta wěriwych do farſkeje wſy. $\frac{1}{2}$ hodž. pocža ſo zwonicz, a bu najdostojnišchi knjez biskop swjatocžnie do Božoho domu wjedženy. Bohužel pocža ſo ſylnje deſchęzowac̄, tuž dyrbięſche po božej ms̄chi a hukobok pohnuwacej ryczi knjeza biskopa ſwj. sakrament firmowanja w cyrkwi ſamej ps̄chez 500 firmujomnym ſo wudželeč, z čohož drje wilka cziszczenica, tola bjež wjetſchoho molenja, naſta. Z firmowanych běſche jich na 400 ze luſodnieje prusſeje wosady Kukowa, zbytkni běchu z naſcheje wosady. — Wondželu wotbýchmu ſo pruhowanja z nabožinu w tjoch ſchulach naſcheje wosady. Po božej ms̄chi pruhowanu ſo najprjedy džecži Kalbicžanskeje ſchule, na cjož ſo knjez biskop z t. seniorom Kuc̄zankom do Schunowa poda. Psched Konjecami joho ſchulſke džecži, z khorhojcžkami a kwětlojthmi ſijemi a wěncami wudebjene, ze ſwojim wuczerjom a wilkej liczbu wjesnych wocžakowachu, pokornje powitachu a sp̄ewajo do ſchulſkoho domu, kij bē jara bohacze z pletwami a wěncami wupyschenu, ps̄chewodžachu. Po dlejsichim pruhowanju džecži ps̄chez nabožnogo wuczerja tež hnadny knjez ſam praschenia ſtajesche, na kotrež džecži derje wotmoļwachu. Wschelake myta (kniki a swjeczata), kotrež hnadny knjez wudželeſche, běchu znamio joho spokojenja. Rajnutrniſche ps̄chenia ws̄chitkikh ps̄chitomnych, zo chył Boh luby knjez najdostojniſchego knjeza nam hiszce wjèle lét zdžeržec̄, joho ps̄chewodžachu, hdv̄z zaś naſchu wjes wopshic̄. Po połdnju běſche pruhowanju w ſchuli w Róženče, z wotkelž ſo t. biskop dale do Schrōſcžic poda, zo by tam ſwj. sakrament firmowanja wudželał.

W Königshainje je t. M. Bur, rodženy z Kukowa, ſwój 25 lětny wuczeſki jubilej jara swjatocžnie ſwječzil. Wustojny wuczeř dostac̄ wot wyschnoſeſe titl „tantor“ a wschelake darų wot wosady.

Z Drežjan. Zańdženu njedželu 27. septembra mějachu katholick Serbjo we dworſkej cyrkwi kemsche ze serbskim předowanjom. Na Božej ms̄chi

zwieseli nas tudomne katolickie mužske spěvácké towarzstwo knjeza wuczerja Rößlera z wubjernym spěvom. Schtóż tudomničke wobstejenja znaja, njemože prćowanja češczenoho towarzstwa a joho njeſebicžnije pilnoho k. dirigenty doſč ſhvalicž, kiz po ſpróenym džěle swojoho zaſtojniſiwa, kotrež je w Dreždžanach dwójey czech, hischeze cžas a moch k tomu wopruje, zo by ze swojej rož hladnoſežu a wutrajnoscju towarzstwo zdžeržał a wodžił. Boh placz a žohnuj jeho ſtukowanju!

3 cyloho swěta.

Němska. Pruski zapóſlanc pola swi. ſtoła knjez v. Schlözer je ſo zas do Roma wrócił, hdyž je někotre njedžele prózdnym mě. Wón ſwiatomu ſtolej z Barlina ničjo pſchinjeſt njeje, žanu nadžiju na ſkončenjo kulturkampfa. W Romje cyrkwiſch wjerchojo pocziniňa za to měcz, zo Pruska cyrkwiſkoho měra njecha. Tež z wobſadženjom archybiskopſkoho ſtołu w Kölne ſo zas haczi. Pſchetuž knježerſtwo wobſadženju warmiňskoho biskopſkoho ſtoła zadžewki ſtaja, ſhtož je pſcheživo wuměnenjem, kajſez ſu že ſpočatka wuczinjene byłe. Toho dla tež biskop Kremenc mjez tym we Warminje wostanje.

— W něuſko-ſchpaniſkej naležnoſći dla Karolińskich kúporu ſu druhé europske mócnarſtwu radžile, zo by ſo cyla naležnoſež rožſudnikoj pſchepodała, a je wjeſt Bismark tajke rožſudniſtwo někto ſwiatomu wócej pſchepodał, zo by mjez Němskej a Schpaniſkej jednał.

We Francójskej ſu horce wólbne hitwy. — Tora zlē je w ofiſich krajach, nad kotrymž Francójska „zakitaſte knjeſtvo“ wjedże. W Anam je ſu pohanijo wjele týſac kſchęſčanow (piſaja na 24,000!) ſkoncowali — a general Courcy njemože ničjo cžinic, dokelž doſahaceje moch nima. — Tež z Chiny wo nowych pſchęſčenjach kſchęſčanow piſaja. Tam ſu pſchez 10,000 kſchęſčanow (mjez nimi 300 francójskich knježnow) zabili. To je ſo někotre mile wot tonkinſkich mjezow ſtało. General Courcy pak, wo pomoc proſhemy, je wotmołwiež dał, zo nima doſahaceje moch k tomu.

Bolhařski wjeſt Alexander je južnu provinciu Bolhařſteje, naraiſchu Rumyjelsku, kotraž dotal Turkowſkej ſluſchesche, nahle wobſadžil. To běſche nowinka, kotraž wſchěch pſchekhwata. Skoro wſchity w tutym podawku strach za cylu europski měr ſpóznachu, dokelž wſchitke europske mócnarſtwa z podhladom na balkansku poſkuju ſebžbuja, zo tam žana druha níoc jej k ſakodže njebý ſo zaſydlila. Turkowſka, cyle zefabjena, nikomu hrózby njenacžini, a je po zdaczu derje, hdyž na poſkupej thora Turkowſka ſrijedža wostanje, zo nje pſchęſčeske moch tam hromadu njepraſnu. Někto piſaja, zo europske knježerſtwo tročzel bolhařſkoho wjercha cyle njepſchipóznawaja a zo je nadžija, zo drje cyla naležnoſež bjez krewjeſchecza ſo zrjaduje.

Zucžlane tſhěſti.

IV.

* Porokujeſi tebi něchtó bracha abo ſlaboſeže dla, wotmołw jomu w poſornoci; njepomhaſi to, budž twoja w róni w ponižnym mjelečenju.
— * Pohladujmy na bližšeho z wokom jednoroſeže a luboſeže, ani zo jeho ſtukti pſchi ſebi ſchréjemy. — * Luboſež ſebi předy nas njewotemrje; wſchity bjez wuwazča dyrbimy jeje wobožne napady začuzč — doſč budže

z tym, hdvž tute poduschanym abo skabimy. — * Rjebudž molickeje mysse pýtowanjow dla. Ze dže to dobre znamjo, hdvž njeprcheczel duschu pschima. To chec prajieč, zo jeje hischeče nima. — * Rjeje pschecih dowolene, kóždu wérnoſcz prajieč, žeňje pak pschecziwo wérnoſci wojovacž njeſmimy. — * Schtož z cžisteje luboſeže k Bohu čerpi, njeſforži nikomu ani njeſtara ſo wo to, hacž ma něchtó z nim ſobuželnoſcz. — * Tež ſnadne ſlukti ſu wulkotne, hdvž ſo jenož z cžisty zamysłom dokonjeja a z horſivej wolu, ſo Bohu spodobacž. — * W czasach czeſkich khoroszow dajmy czaſnym staroſezam bycž; to, ſchtož je tehdom trébne, ſu myſle po daćza do Bożeje wole a zjenočenja z Božimi wjedzeniem. — * Dwé węch njech tebie pschec žiwenjo pschewodžatej, kaž jandželaj pěſtonaj: krute wotmyſlenjo, zo cheſch wiſce winowatoſcze ſwojoho powołania ſwemu dopjelnjecž, a ſylna myſl, zo ſo njeſtrachujesč ani njezapyriſč, sy-li w něczim poſhabluk. — * Cheſch-li, zo by ſo jara njerudžil, hdvž na ſwēcze něchtó pschisadžiſč, nježadaj za tym, ſchtož nimaſč, a njelubuj pschec mérę to, ſchtož maſč. — * Nak czeſke poroki budža ſo nas na ſmieronym ſožu pschimacž, hdvž wopominamy pohnuwanja a pominanja, kotrež je Boža ſmilnoſcz nam k ſpomoženju ſlała, my pak jich zańcž měli njeſmy! — š.

Wſchelcziſnij.

* Krajnostawſka banka w Budýſchinje psched krótkim wožjewiesče, zo pjeniezy na hypotheki za 4% danje wupožcjuje. Rjech ſo tola kóždy, tři runje pjeniezy trjeba, na sprawne wuſtawu džerži, a jebawych wupožzowarjow hlada!

* Jedyn njeby ſkoro wěrił, zo je w naszym ludu hischeče tójschtvo tajſich (najbóle žonow a holcow), kotsiž ſebi kharthy klasz̄ dadža. Hdvž tajka holca we ſwojej ſerbſkej draszcze w Kämjencu po ſkej hafy czeſteje myſle khorodži a napoſledku do domu zloži, hdz̄ez wěſta ſü wa bydli, nō, daj jej bycž, hdvž mudriſcha njeje, njech k „wſchohowědomej cygancay“ ſo pomodli. Straschniſcha je węc z tym, zo ſu ſo caſtowe a rubiſchlace žony na tute helske kumſchty zložiſe a žony, hdvž ſu doma ſame, k hrečej nawabja. Tu je winy doſcz, zo zjawnie warnujemy psched — pschibójſtwom w nowej ſchataſtnoſci!

* Z cžim móžesč krej zastajicž? Na kraju ſo něhdvžkuſi stanje, zo ſo něchtó ſtrachnje rězne abo zo ſo hewaſ ſrej pscherazý (na psch. na žilatę nozy). Ludžo tež wſchelake ſredki nałożuja, zo bychu ju ſtajili. Někotři wožmu ſleborny pjeniez a ion kruče pschiviazaja, druzy poſoža na krawjacu ranu pawcjiunu. Chcu wěrię, zo jene kaž druhe pomha, ale ſtrachnej ſtaj wobaj ſredkaj, dokež móže ſo ſrej lohcy z jedom zawaďacž. Pschetož na ſleborne pjeniezy lepi ſo czaſto njezdžana zerzawoſcz (Grünspan) a tež z pawcjiunu ſu ſebi hižo wjac kročz ludžo ſrej z jedom zawaďali. Tohođla je derje, zo ſo ludžo na druhi ſredk džerža: je to kſlepany hrib (Schwamm), tři na krawjacu blak pschiviazany ſrej borzy zastaſi. Dyrbi pak to chemiſey wucziszejeny hrib bycž, kaſtiž je poſa droguifſy abo w lekarni za někotre pjeniezyti doſtačž. W kóždym domje měl ſo mjez družimi domjachmi ſredkami woſebje tónle khowacž. Něhdvžkuſi je ſo ſlyſhalo, zo je něchtó ſo wukrami a ſmierz z toho měl! Tež praja leſkarjo, zo cžlowiek ani kapli krewje wýſce nima.

Wot redakcije.

Proshnyj czitarjow, zo našche časopisju a woſebje protyki kóžde ſto na tym ſamym mjeſče wotebjera; hewač njewěm, fejko do žaneje wudawańje ſlacj — tu pobrachuja, druhdže woſtanu (nam do ſkody) hako maſkulatura lejo.

Naležnosće našoſto towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 401. Miklawš Buk z Konjec, 402. Miklawš Holka, domownik w serbskim seminarium w Prazy, 403. Miklawš Žur, cand. theol. w Budysinje, 404. Marija Mjechelowa z Lusča, 405—407. z Worklec: Hana Miklowa, Jakub Wincař, Jurij Pjekar, 408—410. z Khrōſcie: Jakub Jurk, Hana Skalina, Miklawš Besser, 411. Jurij Grossmann z Luha.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 589. Miklawš Buk z Konjec, 590. M. Kaſpor z Hatow.

Dobrowolny dar za towarzſtwo: M. H. z Pr. 55 p.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 82,914 m. 10 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Ralbičanskeje wosady za khudu dušu 10 m., z Konjec za khude duše 3 m., z Khrōſcie 3 m., njemjenowana z Lusča 3 m., z Kozařic 6 m., njemjenowana k spomoženju jeneje khudeje duše 3 m., njemjenowana k česci Wutroby Jēzusoweje za khude duše 3 m., **njemjenowany dobroćer přez k. předſtojičerja Jurija Herrmanna w Khrōſcicach 300 m.**, B. P. z Njebjelčic 2 m., K. z Nj. 1 m. — Hromadže: 88,248 m. 10 p.

Na nowe piſeče do Baćońskaje cyrkwi: Dotal hromadže 1024 m. 5 p. — Dale su woprowali: njemjenowany 1 m., něchtó za swojich njepřečelow 1 m., J. H. z Wotrowa 20 m. — Hromadže: 1046 m. 5 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9228 m. 50 p. — Dale su woprowali: S. 1 m., J. S. 50 p. — Hromadže: 9230 m.

Za cyrkej w Žitawje: wot njemjenowanoho dobroćerja přez k. J. Herrmanna, předſtojičerja w Khrōſcicach 300 m.

Přispomnjenje redaktora. Dary za druhe naležnosće wotedate so wobstaraja.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za Tecelinowy pomnik: J. L. z Dreždjan 3 m. — Hromadže: 45 m. 85 p.

Serbske džiwadło.

Wšitkim lubowarjam serbskeje zabawy dawa so z tutym k naſwiedzenju, zo budže so **njedželu 18. oktobra t. l.** (klóſtyrsku kermušu, dokelž je w Khrōſcicach njemόzne) w hosćeniu knjeza Wawrika w Pančicach wot někotrych sobustawow Budyskeje Bjesady a Jaseńčanskoho kasina serbske džiwadło hrać. Započatku **popołdnju 4 hodzinach**. Čisty wunošk je zaso postajeny za další čiſć Zejlerowych spisow. Z tymle džiwadłom budže so tež tamnym Serbam w Klóſtrje, Khrōſcicach a we wokolinje přiležnosć poskićeć, jónu zaso prawje hódnú serbsku zabawu wohladać. Hrate budže zasy: 1. **Připady** a 2. **Njewjesćina Nadoba.** Płaćizna městnow: I. (stólčki): 75 np., II. ławki: 50 np., III. k staću: 30 np. To so samo wě, zo zastup do džiwadla jeno za **tute płaći.**

Listowanjo. Do Šunowa a Różanta: Wutrobný džak.

Čiſćej Œ moſterječničjeſtejne w macžičnym domje w Budysinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Eudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa S.S. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 20.

17. oktobra 1885.

Lětník 23.

W měsacu svjatoho rózarija.

Hdy by trjebaj něchtó měnil, zo je našch luby zbožník w tjoč lětach swojoho bójstvo wucžerstwa njeprchestawajcy nowe wucžby a nowe pschirunana podawał, by ſo molil. Našch bójſti wucžer ſam praji: „Njebjefje kraleſtwo je runja hōpodarjej, kotrež ze ſwojoho poſkada nowe o ſtare poſkicuje”; a tak je wón tež cžinil. We wſchelakich městach, hdyž wucžesche, teſa me bójſke wucžby a wěrnoſće pschizjesche, tu a tam pak je do nowych luboznych pschirunanjow drasčesche, zo ſo pomjatka ſkerje pschimných. Tak njeměj tež nam za zło, luby cžitarjo, hdyž w našchim „Boſole”, kotrež hido tejko lět ſo do Serbow ſeže, tu a tam z nowa ſo wo wěch ryczi, wo kotrejj je hido rycž byka: wo ſwj. rózariju.

Njeje žane druhe waschnjo modlenja, kotrež by po cylym ſwěcje ſak roſchérjene a lubowane bylo, kaž rózowc. Mohli tutu modlitvu předy wſchech druhich ſak prawie „katholiku” (t. r. powſchitkownu) mjenovacž, hdyž maja ju we wſchech powołanijach zańcz: wosebni kaž khudži, měſhnich kaž lud, džecži kaž wobstarjeni. A prascheschli ſo za tym, ſhoto je rózowcej ſak tutej powſchitkownoſći dopomhalo, moohl tebi wjèle pschicžinow mjenovacž. Najwaznische zdadža ſo mi tele bycž:

1. Rózowce ſo modlicž kaž bjez próch naukujiſch, dokelž je ze wſchech znathch modlitwów zefstajny.

2. Pschi wſchej ſtajnoſcži naſtawa lubozna wſchelakoscž z tym, zo japoſchtoſke wěrywuznacžo, Wóteže našch a Strowa ſy Marija we poſtajenym porjedze ſo wopjetuju.

3. Pschi tuthym waschnju modlenja ſtupaja nam najwaznische potajnoſcže naſcheje ſvj. wěry psched wocži a dřicha wolkſhewja ſo w jich roz pominanju. Tež po duchu mjenje wobdarjeny cžlowiek móže „wſchitke tute ſkowa a potajnoſcže“ ſak ſwojomu ſpomoženju wopominacž a do ſwojeje wutroby zaſhczepicž.

4. Modlenjo róžowca pſchijwiedże wſchém woſebity zaſit Marije Macjerje Božeje, hdyz ſo runje w ona z nim na woſebite waschnjo czechuje. Schtó pak by ſebi tutón tak jara mócný zaſit lubowaneje kralowny njebijes njeſchał w žiwjenju a bóle hiſcheze w ſmierzci?

5. Rózarij pſchithadža z njebijes. Najzbóžniſcha kniežna ſama je jón ſwjatohho Dominika wucžila a jomu porucžila, zo ma ſo wo rožčerjenjo tuteje pobožnoſeže staracž.

6. Potajna mōc tuteje modlitwy je darwo a derje doſć dpołazana z mnogimi džiwami, ſpodiwnymi naſaſanymi a pomocu z njebijes, kotrež ſu horſiwi modlerjo róžowca doſtali. Róžowc je kaž duchowny kraj Kalifornija, w kotrejž ſo złoto luboſeże i najzbóžniſchej kniežnje a jeje bójſtomu Synej ryje, wón je kaž njejuſerpiomny kuzol hnady za wojovacu cyrkej na zemi, woſkherjenjo za kħude duſhe w czſežu, radoſć za jandželov a ſvjatych w njebijesach.

7. Swiecži we wſchēch časach ſu tute waschnjo modlenja lubowali a druhim pſchech porucželi, lubowarjam Macjerje Božeje je róžowc, kaž wſchēdny kħleb, bjez kotrehož ſo njetraje, a bamžojo hač do tutoho dnia wuſtali njeſtu, modlenjo róžowca z mnogoscju wotpuſkom wobohacžecj, zo byhhu wſchēch i tutomu modlenju pohnutvali.

* * *

Zbóžny kóždy kſchescjan, kiž ſwoj róžowc lubuje, kaž wojač ſwoju bróń! Zbóžna ta ſwójba, hdżez hoſpodař woſebje w poſcze a w měſacu oktoberu wjedzor ſwojich wokoło ſebje hromadži a róžowc z nimi ſo modli! Zbóžny bohath a woſebnih, kiž ſo róžowca njehańbuje! Zbóžny tež kħudh, kiž ma w ſwojich pacžerjach duchowne bohatſtwo pſchi ſebi, hdyz je jomu čaſne zapowiedžene!

Tola, na jene kębzuj! Chcesch-li, zo z tuteje modlitwy nadobne žohnowanja na tebje pſchińdu, ſpewaj nutrnie, ſpewaj pobožnie, t. r. prócuji ſo, zo ſwoje myſle zložujesz na Jézuſa a joho ſubu Macjer, zo pſchi ſebi wopominasz, ſchto za tebje czinitaj, ſchto za tebje czeſpitaj. Tak budže twoja wola a wutroba i dobromu pohnuta a w nim wobtruczena, kaž želege we woñnju na worci ſtwierdnje.

* * *

Węſch, zo bě naſch njeboh ſwj. wótc Pius IX. horſiwy czechowar Macjerje Božeje Marije. Wſchēdnie kōnczēſte džen z tym, zo ſwoj róžowc ſo modlesche. Na 11. novembra 1877 napominaſche zhromadžinu žónſkich, ktraž wo joho požohnowanjo proſchesche, tak:

„Skóńczne porucžam wam wſchém hiſcheze, zo ſo piſlinje róžowc modliſe. Woža Macjer je naſ ſtu modlitwu wucžila a je jej tu a lubſcha, džigli žana druha. Ja pſcheju ſebi, zo by ſo róžowc wſchēdny we wſchēch ſwójbach ſpewał. Hdyz je ſo wjedzor ſwójba po wſchēdnym dželu zhromadžila, wzmicze rózarij do rukí a ſpewajcze, tola pobožnie a z krucej dowérū!“

Tak budž róžowc twoja bróń pſchi twojim puežowanju po njemérnej zemi i njebijesam! Męj jón w ruch we zrudobje, w kſchiju, w ſpystowanjach; męj jón w ruch, hdyz i dželu na polo džesħ a z njoho ſo wróczęſch; njech njemér ſo zapſchimnie twojeje wutroby, a kaž potajna moc z koža tebje czehnje, hdyz ſy ſo do njoho podał a dyrbisħ ſebi prajiež: džensa hiſcheze ani hróńčka na mojim róžowcu wuspewał njeſhy! Boh dał, zo

býchmý m y wschitce modlenjo rózowca lubowali, zo mohla tež nas Macz
Boža lubowacž a tak ſterje ſwoje ryczniske zaſto in ſtwo poſa luboſho Syna
za nas zaſtač.

Teje žadofcž za tym, zo býchmý wſchitce zbožni byli, wſchat je
wjetſha dyžli naſcha ſamſna! Wona paſ pomha k tomu jeno tym, kotiž
chcedža pomhane měč a za tym žadaja a ſo prouja. —š.

Dvaj jandželaj.

(Skončenje)

Druhi Augustin paſ mějefche wſchitke zbožo wužiwacž. Rózowý běſche
joho puež, lubaj starſchej jón jomu hladkowac̄taj a debjeſchtaj; wſchat luboſež
a staroſciwoſež joho wobdawac̄ſe wot prenjoho dnja joho žiwenja. Toho
duch ſo z wědomoſcežemi wutworjeſche a znadobnijowac̄ſe, žana žadofcž ſo jomu
njezapowje. Najwjetſche nadžije starſchej na tutoho ſwojoho jenicežkoho syna
ſtaſeſchtaj; won bě ſlonoč jeju žiwenja, ſrjeđizna wſchoho jeju myſlenja.
Kajſim stracham ſo pschi tajſei njerozomnej luboſeži starſcheju najwoſebniſchi
poſkád, kotriž we ſebi mějefche, joho njeſmijertna duchá, wutſtajeſche! Kaf
tſchepotac̄ſe často joho jandžel, hdyž chyſte mloženc zloho ducha poſluchacž!
Potom by wótfiſho a wótfiſho napominal. Zbožowniſchi, dyžli joho towarſch,
wědeſche tónle Augustin hłos zloho a dobroho ducha rozeznawacž a da ſo
radu wot ſwojoho jandžela pěſtona za ruku wjescž.

Tak zroſeſe won na mloženca, na krasnoho hordoho potomnika a na-
ſtupnika ſwojoho staroſho hrabinskoſho ſplaha, a kaž ſilija miez černjemi bě
woſrjež wſchec̄ ſphtowanjom njezranjenym zwostał.

A tola joho jaſne wóczko z khwilemi ſo zańdželi, hdyž rozpominacž
počza, won khwatasche potom do ſamoth. Hdyž jomu k čeſeči na hrodze ſo
pyſchne ſwjedženie ſwjecžachu, kholžesche won ſam po zahrodze. Tam pschi-
hlađowac̄ſe, tak lisežicžka z jérhym nazymnym wětſikom wot ſichtoma wotdute
wokomif wokoło njoho złetowanſchi na zemju padachu, a zas won widžesche
récžku, kiž pluſkotajo nimo běžesche po kwětkoſtei lucy a dale a dale khwatasche
do wulſeje réti, zo by ſo z njej bórzy zhubila we wulkim njeſměrnym morju.
Kwětki pschi joho nohomaj, tak krasne a czerſtwe, tak lubozne a cziste, wone
wjadnichu, a wſcho joho pominasche: „Prózdnoscž, prózdnoscž! Wſcho ſo
minje! Kotiž po nami pyſhindu, zhubia ſo kaž my“, a běſche to hłos joho
jandžela, kiž ryczesche we złetowanju lisežicžlow, we wodowym pluſkocze a we
luboſnej woni hinitich kwětkow. Potom paſ by tam ſtał mloženc a by
poſluchal na tuton hłos. Tužno hnuth a dwelujo praschesche ſo joho: „Hdyž
paſ wſchitko zańdže, ſchtu dha mi woſtanje? Čguju tola něſhto we ſebi,
ſchtuž njezanđe, ſchtuž je njeſlonečne.“..

A jandžel ſchepny jomu hļuboko poſtorne jene ſłowo a wſchitke njebijefke
moch ſo zrađuju ſo poſtonicu, a žarliwie ze zubaми kſchipjo dyrbjeſche tež
ſatan ſo ſtonicu.

Pſchelhwatany Augustin tu ſtojeſche — a wot toho wokomika pſhemeni
ſo za njoho woblicžo ſtwórby božej. Lisežicžka, réčžka, kwětki, ptacžki, hory
a doły, wſchē jomu wopſjetowanchu to ſame ſłowo. Won je widžesche napiſane
na kſhidlač wacžkow a muchow, kaž we złothych pruhach ſlónica a w klyſhczu
hwězdow, najjasniſho paſ je ze złotym piſmom zaryte wuhlada hļuboko na
dnje ſwojeje wutroby —: Ženoho dnja poſlaňy pſched ſwojeju starſcheju a

wuzna jimaj swoje znuttowne bědženjo a — dobycžo: wón, hrabinški syn, posledni swojoho žwójbnoho zdonka zacpíwshi wchě prawa swojoho naroda, wotrjetnýwšči so wchěch bohatstwów nježadásche nicžo wjac wobšynež, džzli třiž!

Ran so wotwobrocži połny hněwa wot njoho, macž pak joho ze sylzami wobja. Nětko so dopomni na slub, kotrež bě psched joho narodom wotpoložila: „Mój Božo, wobradž mi džecžo, a wone dyrbí tebi pschitufshecž!“ Podzjíšho často z hrózbu spominasche na wopor, kotrež bě pschinjessa, a ženie njebešche ze swojim synom wo swojim potajnstwie ryczała, nětko pak žadašče Bóh sam joho z jeju rukow a wona so zmuži swojomu mandželskomu prajicž: „Dyrbimy joho daricž; Bóh ma prawo na naše džecžo.“

„A blyščež naschoho splaha?“

„Nasch splah so dostoинje skoneži ze swjatym.“

Skonežne hrabja dowoli. Augustin wopusczeži hród, swoje bohatstwo, swój blyščežath pschichod, a začtu do toho cyrkwinškoho rjada, kotrež najbole hídženj a začpity je wchěm hanjenjam a pschisłodženjam wustajeny, kotrež pak je skfit, na kotrež wchě skoki pschecžiwo cyrkwi wutſelane so wotroža. Wón bu khudy služownik, ponizny novic, wón, kž bě předy tak mnichim rozlažował — a skoro tež bu swjaty měšchnik, horlivy missionar. —

Joho něhduschi towarzš po druhim pucžu džesche. Wón dozejahny, schtož bě młody hrabja dobrowólne wopusczežil. Nadži so jomu, zo spěščnje čječež a bohatstwo dobu, haj wón dozejahny móć, kajfuz jeno zemjanske imeno posicjuje; — ale z kajfimi řédkami? Často pschitry joho dobrý jandžel swoje woblicžo, pozbehny žałoſcež swoj hłos, dopominasche joho hrožo na Bóha joho młodoscze, kotrehož znamio bě po něčim z joho dushe so zhubilo. Tola skoro eyle mijelčesche joho dobrý wjedník, — zaſlepjeny voruczenj joho wjac njeſtysčeſche. Pschec drje hisčeže joho wobdawasche, tola jeno mijelčo a so modlo.

Po smjerci swojich hrabinškich dobroczerjow bu wón wobſedžer jich hrodu a tam knježesche nětko hordže a njeſmilnje nad tymi, kotsž běchu khudži, kajfuz bě wón sam něhdý byl. Haj hacž do knježerſta tamnoho kraja so dobu a trjebasche swoju móć k tomu, zo by pomhal podcžiſhewacž cyrkej, a z kraja wuhnacž měšchnikow a dužowne rjady.

Tak bě so stało, zo missionar eyle spróchny a khory, ale ze spokojnej a wjeſoſtej duschu do swojeje wótcžinu so wróčji. Tu jo nadžijsche, zo budje swoje živjenjo móć wobzamknycž, ale ledma bě tu pschichoł, rozniſje ſo wołanjo: „Přecž z nimi, woni njeſluža swoju wótcžinu, a njeſluža ji, ně pytaja jeje zahubjenjo.“

A dyrbjachu swój klóſhtyr wopusczežicž a do cužby czahnycež.

Najhörje pak herjekasche — Augustin, dželaczerjowy syn, nětko mócný pjeniežnik, kž swoje kolena jeno hisčeže zhibowasche psched swojim pschibohom, mammonom. Rjádnich wótcžnychu, sylzy a pobožne pschenja wchěch swérnych tschesczanow jich pschewodžachu.

Zich pucž jich wjedžesche nimo města, dónđzechu tam, hdvž tam runje bohatoho, widžanoho muža swjatocžne powitachu. Koleja joho kraſnoho woza ſyknýchu bloto na draſtu jenoho z tuthych wuhnancow . . . Tutoń (běſte to naſch hrabja, nětko ponizny missionar) pozbehny swoje wóczko — tež bohaty, kotrehož tam swjatocžne witachu, pohlada na zacpito hó měšchnika, ale spěščnje wotwobrocži swoje wóczko; — tak drje Pětrej běſte, hdvž joho za-

prěty míshtyr na njoho pohlada, — tola missionar so njeda we swoim swiatym mérje zamolicz. — Wobaj džeschtaj swój pucz, běchtaj so za s spóznałoj.

* * *

Krótki čas pozdžischo ležesche w pyšnej sali w předawšim hrabinstkim hrodze czežczy khory. Joho mandželska a joho džeczi sebi njezwazichu, k joho ložu so blízicž, tak zatraschnje wón zahadžesche, hdz bě khoroſcz joho zapšimyła. Wschitcy so zdalowachu joho jstwy; někotři wosebni pscheczeljo sedzachu w pôdlanskej jstwe na mještich stolach pčchi bohatej hoſčinje a pčchi-pičachu sebi cžiſche najdrožsche wina — sedzachu — na strazi!*

Niezbózowony pat' stykniwje žałoszczesche; hörje joho hishcze khoroſcz zatkhase, hrózbnischo hishcze wuvali khory woczi, hacž jedyn sužownik ſlowečko „mětchnik“ ſchepny . . . A hlowam joho loža kležesche joho jandžel pěton w horcej modlitwje. Z doboru so pozběhny, durje so wotewrichu, kędzvnie a cžiſche, zo wosebni pscheczeljo to pytnyli njebychu. Muž zastupi, prostu, wchédnu droſtu wobleczeny — běche bledy, z khoroſču złamany. Z joho woczow so syłzy hnucza ronjachu, joho ruch tſchepotacſtej.

To běche hrabi Augustin, kiz bě z luboſcze k swojemu zadwělowacemu towarischu sebi zwěril do swojego wótcziny so wróćicž. Wón pčhiſtuji ke khoru, cžiſche ale naležnje ryczesche khoru do wutroby a ze spodžianjom tutón na njoho hladachę. Wón bu měrnisch, joho hort wjac taſkich molachych ryczi njeuwſtorkowaſche. Na dobo pſchitry swoje wohidžene woblicžo z wobémaj rukomaj a zawała z njeuprajicze stykniu zadwělowachym hloſom: „Augustino!“ a syłzy so jomu z wočow wuslinychu.

Na tute zawałanjo pſchibnachu so joho pscheczeljo do jstwy. „Fesuita!“ zaſyčachu kaž had; pschetož běchu hrabinskoſho syna spóznałi.

Wuſtorkachu joho z hrodu. Jedyn z „pscheczelow“ běche wysoki zaſtojnif. Pschez joho prówowanjo bu mětchnik do jaſtwa cžiſnem, do cžemneje zymneje kódy. Tu wón z mucžnoſcę a tradanjom złamany hishcze w tejſamej noch wumrje, runje w tym wokomiku, hdz tež bohaty w hrodze posledni króčz zdychny.

Tu ležesche na twjerdej, ſyrej ſlomje tón, kotrohož kofebka běche wo ſrijedž židy, cankow a kwělkow ſtała. Wjes, kotraž bě ſwiatocžne wupyschena byla, hdz wón na ſwět pſchitidže, někto ani wjewědžesche, zo je wón tudy ſamotny a jaty, ze swojeho hroda wuhnaty wumrjel. Wſcho czerjesche so do wobydlenja bohatoho, zo bychu wosebne cželovečko a wobswělenu kapaku wobhladali, hdz tež hacž do dnja poħrjeba cželo druhoho Augustina wotpocžowasche. Pſchi joho rowje mjeſachu wosebni knieža rjenje zefajane rycze, joho swójba pſchewodžesche joho w drohotnych žarowniskich draſtach, joho nowy wopon pſched wulkotnym cželovym wozom do předka njeſechu. Běche to poħrjeb kaž wjerchowy, dolho hishcze ſej wo nim powiedachu.

W khudym lucžku kerchowa mjez tym cželo młodoho hrabi, khudoſho rjadniſa khowachu, a jeno ſtary, ſchery ſarač, kiz bě wobeju kſcheczik, modlesche ſo nutrije „De profundis“ za swojeho khudoho ſobubratra.

* *

* W „tajnych towarzistwach“ (ſwobodnych muſerow), kotrymž, kaž widzimy, tutón niezbózowony pſchitniſchesche a kotrež běchu jomu tež joho podpierawſhi k moch a bohatſtej do poħmiale, dyrbia ſobuſtaný ſlubicž, zo njechadža k swojemu ſmiertronu ložu žanomu mětchnikej pſchitnež dacž. Hdz žadny ſobuſtaný ſhorje, poſczelu tajte towarzistwa swojich ſtrážnikow, kotriž maja ſedžbowacž, zo mřejach trjebaſ ſo nakaſawſhi tola mětchnika njeponuda, abo domjach joho njeponowalaſ.

Miejsz tym běchtaj dwaj jandželai zas so do njebjes pozběhnyloj.

Radoſtne Boha kħwalo leczeſte jandžel pěſton bo hato hō džeſča. W joho dobyczeńſty pozběhnynej ruch ſwečeſte ſo, jaſniſho hacž zloto, běle ſopjeno, na kotrymž z dejmantowymi piſmitami napisane ſtojeſte, kelko ſylzow je joho Augustin wutrēl, kelko duſchow wumogil, kač často je ſo ſam pſche-winhł. — Brudnje ſečeħoħwasche joho towarſch; joho ruka, kotraž cžemne cžorne piſmo njeſeſte, wiſaſte kaž biez moch dele.

„Bratke“, praji wjeſoły jandžel, „th sy pſchezahe ſo radowaſ!“ — „A ty sy dobył, dokelž je wón dobrowolne kħudobu wuzwolił, kaſkż mój Augustin pſchi narodże mjeſeſte; tola hladaj, ja mam hiſħeże jedyn poſtaſ“, a z tuthmi ſtowami pozběhny druhu ruku t' njebju. W njej ſo zybboleſte drohotna parla. „Bóh je ſmilny!“ wotmołwi tamón jandžel.

Běchtaj do njebjeskoſto pſcheddwora zaſtupiſtoj. Njeſměrna mnohoſcz jandželov tam ſtojeſte pſchihotowaných, zo bychu ſwérnej, rjetowſkej duſchi, kotraž t' nim ſpějeſte, węczym kħwalbnj ferluſch zaſpewali. Njebjesfe wrota ſo wotewrichu, bħiſħeċżeate ſwētlo wobba jandželov a jum dowérjene duſche.

Jedyn por, jandžel a měſchnif, leczeſchtaj z nicežim njezadžeržowanaj, do krasnoſeſte njebjeskoſto ſwētka. — Druhi jandžel febi ſam pħiataſte pucž hacž t' tronej węcznoho ſudnika. Tam ſo modlo panu na swoje woblicžo. Šopjeno połoži na ſtħodženik pſched trónom, ze ſwojej prawici paſ pozběhny parlu.

To běſte poſlednja ſylza hrēſhnitkowa!

Z Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wónđzelu 19. oktobra dopołdnja w 10 hodž. budže hnadny kniež biſkop w Baczonju nowe zwony ſwječiſz. Zwony ſo tón džen z Wjelfowa pſchijeweſu. Po ſwječiſzne budža je hnynom na węžu čahacž a tam wěſtacž, na čož budža preni krocž w Baczonju z nimi zwonicž. Kaž ſlyſhimy, ſo Baczon a cyka woſkoñoſez hotuje, zo bychu knieža biſkopa a zwony doſtojnje powitali. Cyrkej ſama budže ſo druhu nježelu no-vembra (8. novembra) požohnowaſ z jednorej (měſchniskej) benedikciu, zo bychu ſo w njej božje ſlužby mohle džerzecž. Biſkopska konfeſracija někto hiſħeże ſo dokonječ njemóže, dóniz cyrknej nutiſka doſpołnje wuhotowana a woſtarje doſtwarzene njebudža. To ſo da-li Bóh w bližiſtim naſeču abo ſeču stanje.

— Schiwortk 1. oktobra bu nowa kapala we Worklecaſ ſwječena. Hnadny kniež biſkop pſchijedże wot Khróſežic rano po 7 hodž. do Worklec. Hdž běſte wýſoki kniež na ſwoim firmowanym pucžowanju dotal njeļubozne wjedro měl, běſte ſo tuton džen njebjio zas rozoſniſo. A ſwječenju dnja a t' powitanju wylīchhoho paſtyrja běchtet kapala a hród z khorhwjemi, pletwami a wěncami rjenje wuppschenej. Swiath ſtuf zapocža ſo do 8 hodž. a traſeſte nimale ſchtyri hodžiny. 18 měſchnich běchu tam woſko ſwojoho biſkopa zhromadženi, miejz nimi t. ſenior Kuežank a t. farar Kórnik z Budyschina, t. propſt Eifelt z klóchtra a wobaj dwórſkej pređaraj t. Wahl a t. Potthof z Dreždjan. Tež wjèle pobožnych z Worklec a ze fuſhodných iſow běſte pſchi nadobnej ſwječiſzne pſchitomnych. Pſchi poſwječenju a na božej mſchi ſpěwaſte Khróſežanska „Fednota“ z někotrymi ſpěvaſtami z Khróſežic prawje wuſtojnje ſačzonſke motetti a miſſu. Pſchi ſwiedzeniſtej hoſežinie, kotraž po cyrkwiſkej ſwiatocžnoſeſti duchovných woſko hrabinſkej ſwojby zhromadži, wunjeſe groſa Wylem z Hoensbroech ſlawu na najdoſtojnijſhoho knieža biſkopa, kotrž ze

slawu na swójbje Hoensbroech a Stolberg wotmokwi. — Spomnicz woſebje dyrbimy, zo ma ſobu najwjetſche zaſlužby wo dozałożenjo, natwarjenjo a wudebjenjo kapale groſina Mathilda z Hoensbroech, kotrež hako woka mlodeje groſiny Moniki jeje wocžehnjenjo z tajkej macjerſkej mudroſću a luboſću nawjeduje. Kapala je, kaž zhońichmy ze wſhem 37,000 markow placjka. Placjzna drje by hiſcze wychſcha byla, hdv bychu benediktinojo, hemak jenož za ſwoj wotcn̄ kraj dželawi, tamne džela, kotrež ſu pola twarjenja najdrožſche, njevoſtarali, ſchtož ſu woni z počezſcowanja groſinſkej ſwojby na ſo wzali. — Srejenjo wulka kapala je wot pražlkih benediktinow w romanſkim ſtlu wumjedžena a jara bohacze wudebjenia. Spominjeni rjadnici, kotsiž ſu psched něotrymi ſetami, z Beurona wuhnaczi, starý benediktinski klóſthyr Emmaus w Prazy wobczahnyli, ſo woſebje prouja, cyrkwinſke wumjelſtwo (Kunſt) zas starym, wopravdze na božnym a cyrkwinſkim zasadam wróćicž. W tutej kapali ſu ſebi doſtojn̄y pomnik ſwojoho prówowanja w naſczej Lužic̄ stajili. Z durjemi, kotrež do dwora du, zaſtupiſch do maleje hale. Wysche cyrkwinich duri namakaſch tam w serbskej ryczi napisane: „Pójce wſityc ke mni, kotriž ſce ſpróci a wobčezeni, a ja was wokrewju!“ Do cyrkvički ſtupiwſchi hnydom pytniſch, zo drje je cyła rjana, zo paž je najwjetſcha kraſnoſć zbrromadžena w kufotwarje abo apſidze, w kotrejž woſtar khétrje wyšoko ſtoji, pſchetož k njomu wjedu ſchtyri ſkodzeſti. Woſtar ſam je cyły marmorowy; tabernakl z miedže (kopra) wudželany a cyły derje požłocžany ſtoji na podložku z běloho marmora. Wyelb wysche woſtarja je jara bohacze požłocžany a wumolowany, tohorunja wſchē woblkui. Wſchē ſczeny ſu z rjanymi ſhablonami moſowane, najrjeniſcho kuſowata ſcjenā woſoko woſtarja. Tam tež ſchęſcz kraſnyh ſwiecžatow wuhladach, kotrež ſu za-wérno wumjelſte; ſu to wobrazy ſvjathych: Mathildy, Merežina, Hauze, Teresije, Alloysia a Hilžbjety a na napshecznej ſcjeně wysche duri hiſcze ſwiecžo ſvjatohho Benedikta. Czim dleje thmle ſwiecžatam do wocžow hladach, czim bóle ſo czi wutroba k nutrnoſći a pobožnoſći pohnuje; je na nich widzeſz, zo je moleř ſo modliš, hdvž je je mołował. Woſna, kotrež ſu w Birminghamie w Žendželskej dželane, ſu jara derje wumjedžene. Tſi woſoko woſtarja ſu moſowane (druhe „tepihové“), ſriedžanske je ſwiecžo ſvjateje Marije (k wopomnjeczu na njeboh hrabini Mariju Madlenu), prawe ſvjatoho Francisika z ſchijowanym Serafom a zaczíſczezanymi bluznami (k wopomnjeczu njeboh hrabje Franca) a lewe ſwiecžo ſvjateje Moniki (kaž jeju zaſtajena džowka, mloda groſina, rěč). Napsheczgo woſtarjej je mały khór, na kotrež móže ſo z hrodu hicž a z kotrehož mały zwitly ſkhód dele do kapale wjedże. — Takle je ſo z tutym poſlednia woſa w leczje 1877 w Algiru zemrjetoho hrabje Franca Józefa Stolberg-Stolberga a joho w thymſamym leczje we Worklecaſt zemrjeteye mandzeſteje Marije Madleny rodzeſteje hrabiny z Hoensbroech dopjelnila. Boh dał, zo by tutón boži dom ſtał k čeſczi božej a k ſpomoženju nadobneje ſwojby a cykle ſokolnoſče, a zo bychu ſo pobožne modlitwy a dobre pſchenja dopjelnile hacž do najdalſich czaſow!

— Zańdženu njeđelu je najdoſtojn̄iſhi kniž dr. Emanuel Jan Schöbl, litoměřiſki biſkop, nowu cyrkę we Filipſdorfje ſvjatocžne ſwiecžil. Pjat na vječzor pſchijedže do Georgswalde a bu wot tuteje woſadu jara ſvjatocžne powitanj, ſobotu běſche ſvjatocženjo zwonow a njeđelu ſvjatocžna konfeſracija cyrkje. Njejmern̄y lud z daloka a bližka běſche na ſwjedžen ſo zbrromadžil. Tež fara je hotowa a budža tam nělotſi měſčnich a bratſja z rjada naſchoho Žbóžnika (redemptoristojo) tam boži služby wobstaracž.

Z Chrósczic. We swojim poslednim čísle je „Katholicki Boſoł“ lubil, zo hischeje nadrobnischiu rozprawu wo wudželenju swj. sakmenta firmowanja w Chrósczicach pschinjese, schtož njech so z tuthym stanje. — Hijo wjèle dnow psched swj. Michałom hotowachu so młodzi a starí nascheje wosadu, zo bychu tónle džen na wosebje swiatoczne waschnjo wobeschli. „Na Horje“ we kérchowych wrotach stojachu wysoke zelene čestne wrota z khorhojezkami wudebjene. Wokolo cyrkwienskich a fariskich durjow běchu pletwa nawite. Džen psched swj. Michałom zmahowachu so pisane khorhowje z mnogich tséchow nascheje wsh. Runjež stajne hrozne wjedro wsho kažeſe, wuczež tola popołdnju w 5 hodžinach z duchownstwom a khebetarjemi dolhi procession wosadnych a schüsskikh džeczji, samych družkow, zo bychu hnadnoho knieza biskopa ze wschei čęſcęzownoſću, kaž nasledniku swj. Japoſchtołow skuscha, powitali. Nicztó njebojesche so kaſchela a zazymnjenja, býrnjež bě to sprawna bojoſcz byla. Wocząkowanym wysoki kniez pschijedże ze swojim pschewodžerjom, wjeledostojnym k. seniorom Kuczańskiem wot Róžanta po Smjeczeczanskim puczu. Wosadny k. farar Werner powita wysokiego hoscza z krótkimi słowami, w kotrychž swoju a podatych podwilnoſćz pscheczivo duchownomu wječhei a hijo do časa džak wupraji za hnady swiatoho Ducha, kotrež bě won wudželecž pschijichol. Hdyž bě so k. biskop za to z luboznymi słowami podzakował, wiedzechu joho do cyrkwie. Tu zaſlincza pschi zaſtupje z mócnym hlosom kaž hlos z njeſjes: „Ecce sacerdos“ (Glej tole je měſchnik), na czož najdostojniſchi kniez biskopſte požehnowanjo wudželi. Hdyž běchu pschedpisane paczerje tudy a na kérchowje wuspiewane, pschewodžachu joho na faru. Za wječjeriu spiewaſche na farze derjezaſlužbne towarzystwo „Zednata“ wubjernje poradzene zaſtanczęko pod wjednistwom swojego spróciwnego dirigenta k. wuczerja Hile witanomu hosczej k čęſczi, na czož tutón z kóždym spewarjom wosebje poręča a wshem hromadze swój džak wupraji. Z pomocu samonoſnoho towarzystwa zaſlinczachu tež nazajtra pschi Bożej mſchi a pschi wudželenju swj. sakmenta Božich službow hódne zynki we nascheje cyrkwi a pohnuwachu wschitko k pobožnoſći. Božu mſchu mjeſeſche k. biskop sam mijelczacu z assistencu, po njej wobroči so z duchapołnej ryczu na pschitomnych a wosebje firmujomnych. W swojim 75. ležje stojacy kniez ryczesche ze ſiwej horliwoſću, jako by z nowa womłodnyk a rozeſtaja, kaſ so wjedzeni swj. Michała, njebojſkoho wojowarja, a swj. sakment firmowanja, kiz kſcheczenoho do wojowarja Chrystusowoho pschemieni, hromadze hodžitaj. K swj. sakmentej pschiblizowaſche so potom w najwjetſhim porjedze 208 wosobow z nascheje młodoczež ze swojimi kmótrami. Bě to woprawdze swiatoczny napohlad. — Tón džen popołdnju wopyta najdostojniſchi kniez hischeze Czornečański ſchulu, frjedu dopołdnja hischeze Chrósczansku a popołdnju Workleczansku. Wschitke běchu rjenje z wěncami wupysczenie. Wbjokodostojnaj knieza pracheschtaj so tež wjèle samoj, zo bychtaſtaj so lepje pschewedcžilo, kaſ ſu nasche džeczji we nabožniſtwje poſkrocžile. Hdyž wyschisci paſtry ſchtwórtk naſchu wosadu zaſ wopuſczeži, je wysokiego knieza pschewodžala wſchęch wosadnych nutra žadoſcz a pobožna modlitwa, zo chył Bóh joho drohotne žiwenjo k spomoženju naſchich duſchow hischeze mnohe lěta zdzerzeč! — k.

Z Konjec. W běhu zańdzenoho měsaca je so tudy wojeſſke towarzystwo zaſožito, kotrež swoje zhromadžizny w Scholęzic hosczenu wotbywa a pscheczelſtwo mjez ſobustawami (bywanſčimi wojskami), kaž tež podpjetanjo tychsamych w Chrósczach ſpečjuje. Něcziſchi pschedsyda je Michał Wręza n w Schunowje-Konjecach.

Z chloho swěta.

Němska. Nowiny wšichcich politickich stronow wjele wo tym písaia a mudruja, zo je wjeřch Bismarck wujednanjo mjez Němskej a Schpaniſkej dla Karolinskich kupow bamžej doweril. Schto kancer z tym doſčahnyež pyta, njerěm; pschetož wosebite wotpohladanjo wusčikny diplomat tež pschi tymi zavěſce ma. Móže byc, zo je wjeřcha Bismarka k tutej krocželi pochnulo spónzacž, zo je z wobſadzenjom tamných kupow schpaniſki lud, z kotrymž je Němska dotal dobre pſchecželstwo měla, tola žalostnje jara rozhoriš, schtož trasch won z wopředka wozčakal njeje. Zo by netko z tuteje njerubozneje zwady najložé wuschoł, je bamža wuzwolit, dokelž je wěsta nadžija, zo by na toho schpaniſki lud hisčeze naſkersho posluchał. Tak swěrniſe a ſnedomice řeče swjaty wótc rozſudniſku winowatoſež dokonieč, ſežehuje z toho, zo je won (dotal jumi) z najnahladniſchimi kardinalami radu ſkładował. Tak wjele je wěste, zo Rom praschenjo z najwjetschej wěstoſcžu a cyle ujestroneſey rozſudži, hacž ſo potom ze wšichcich stronow pſchi póznaſe, je druhá wěc. — Taſte zaſtupierſke jednanjo pſchez bamža pak njeje cyle nowa wec. Hdvž ſo poſlednia wójna 1870 z Francójskej pſchihotowasche, je bamž Pius IX. němſkomu a francózskomu kejzorej píſal, zo by jeju ziednaſ a nastawacu wójnu wotwobrocži. Tehdom je kejzor Wylem z jara pſchecželnym liſtom wotmołvíl, Napoleon pak bamžowomu ſlowej wuchó zamknul; je ſo potom ſtało, kaž je ſo ſtało.

— Braunschweigſka naležnoſež ſo, kaž ſo zda, k swojemu kóncej bliži. Čjas za kniježerſtu radu w bližšim wuběhnje, a kraj doſtanje swojoho knieza. Wuzwoleny budže pruski prync Albrecht, kotryž budže pod imenom Braunschweigſki prync-regent kniežicž. Cumberlandski wójwoda (syn njeboh hanoverskoho krala), kiž ma najblížſche prawo na braunschweigſki trón, je protest pſchecžiwo tomu na ſpomnjenu radu a na wšichcich kniježerjow zapóſkał; pomhacž drje to ničzo njebudže.

— Wupokazanjo z Pruskeje hisčeze žadyn kufk wopſhestalo njeje, wjele bóle dale a bóle pſchibjera; ze wšichcje krutoſežu ſo ſurowe wukazy wuweduja, „zo by Němska (t. r. tudy Pruska) jeno Němcam ſluſchała“. Wupokazani ſu z wjetſha dželacžerjo ze ſylnymi ſwójbami. Dokelž wupokazani njerědža, hdze dyrbja ſo wobrocžicž a ruſke wyschnoſeže je bjez wšichoho wonoho njerſchijimaju, ſtanje ſo čaſto, zo ſo z wbohimi tam a ſem honja. Hacž je taſte zaſhadzenjo čłowjeske, „human“, drje nam cíile zakusani liberalni „Wulko-Němcovo“ njebudža prajicž móc.

— Ruſke wyschnoſeže pſchijimaju po zhromadnymi wucžinjenju, zo maja złostnich ſo wupokazowacž, jenož taſtich, kotsiž ſu neſhto zawiili. Tohodla ſo wupokazanych na mjezach prasheja, ſchto ſu tola ſkucžili. Dokelž cíi žanu winu mjenowacž njemoža (— iich „njeſkutk“ jeno je, zo w Němskej rodženi njeſju! —) a dokelž cyle cžrjódy wuhnancow na mjezy pſchikhadžeja, praja ruſcy zaſtojnich, zo iich pſchijecž njemoža, a nužuju iich zaſ do Pruskeje ſo wróčicž. Bjez džela a zaſlužby, bjez khléba a wobydlenja wjele tutych njezbožownych wokoło bkludži. Je to zdželanoſež, kultura? Nima ſo to z druhim ſłowom mjenowacž? A to wšcho ſo ſtawa w kraju, kiž w kulturje wſchudžom měni do předka bycž!

Awſtria. Katholycz rakuſcy zapóſkancojo chedža kejzorſtwowej radže ſwoje žadanjo za konfessionalnymi ſchulami bórzy zaſ pſchedpoložicž a ze wšichc mocu zaſtupowacž. Hdž bydu ſo ſchule z tym zaſ wot ejezkoho liberalnoho pſchaha wuſwobodžife, by za cylu Awſtriju jara derje bylo. Kajke ſu to tola

zrudne wobstejenja, hdž su na psch. w jenej a tej samej schuli jena tseczina křesćjanstkich a dwě tsecziny zidovskich džeczi! A takle pscheměšchaných a naměšchaných je wietšchi džel rakuskich schulow!

Rom a Italska. Za pschichodne lěto je swjatyh wóte džiwajo na wurjadne zrudne časy cykolu katholiskemu swétej wurjadny jubilej pschijewil. Kardinal Parocchi, kiz to wozjewja, praji, zo chee swjatyh wóte wuspěch tojkeje wulkeje hnady pod zakít kralowny njebjes stojic̄ a tohodla přenju powjescz dawa we hodžinje, hdžez cyrk̄ej ju pod horodznym mjenom kralowny rózarija czechc̄ic̄ pocžina. Katholikam cykolu swéta so zaš wulkotne hnadowne pošlady wotwjeraja. W nasich czechc̄ich časach njemóžemy so došcz modlic̄, wosebje za naštu swjatu cyrk̄ej a jejé wytříšho vječna Leona XIII., kiz ju tak horodzne wiedže. K tomu jubilej wosebitu pschiležnoscz poskiczuje. — Kardinala Hergenröthera je 23. septembra zaš z nowa boža ruczka pschizajała.

Francózka je w posledních wólbach jara zbožowna byla: liberalny regiment njeknicižomníkow pocžina thabiacz. Niedzeliu na swjedzenju swjatohorózowca měsachu francózsch wolerjo nowych zapošlancow do komory wuzwolecz. Wólba měsiche so přeni krócz „po wólbnich listach“ („Listenscrutinium“) stač. Republikanscy (pschiliwñich netcižschoho kniežerstwa a radikalni) běchu mjez sobu jara njepšcežene. Monarchistiske strony pak běchu tón krócz so zjenocžile w nadanku, zo maja mōć wutorhnyč z rukow swobodnomuleršich bjezbóžnikow, totiž hžo wot lěta 1877 Francózsku znjepokojeja, a su zrudne pomniki swojeho njeknicižomnoho zakladženja zavostajili: cykly kraj do hubjenstwa zaſtorcžili, ze šhule křesćjanstwo wustorkali, cyrki pobožne wustawyl rubili, njewuprajitu hdu na wšcho cyrkwiniske a nabožne sykali, krajej nješmérne wudawki pschihotowali a pódla swoje a swoich pscheczelow móschny pjełnili. Tak nětko lud skonečnje pocža spóznawacz, zo na joho najwosebnischih stolach sedža joho najhřschi njepšceželjo, a wón da 4. oktobra zrozemliwe wotmolivjenjo. Z 540 zapošlancow bu jich 320 definitivne wuzwoleñych; wo zbytku ma 18. oktobra wuzšha wólba rozsudzic̄. Z wuzwoleñych pošlancow sluscha 180 ke konserватivnym a jeno něhdž 140 republikanam. Konserватivni maja hžo nětko jónu tak wjele pošlancow, kaž jich předy měsiche; k tutej liczbje drje jich we wuzšchej wólbe hisceže někotrych pschidostanje, hacžruniž budža nětko republikanscy, z taikim wuspěchom konserватivnych cyle zastróženi, bole pschejene. Tele kniežerstwo drje mōže so na to pschihotowacz, zo skoro pónidže, pschetož republikanojo drje změja hisceže wjetšinu, konserватivni pak mōža z radikalnymi ministerstwo powalicz. Swěri katholikojo so nad tutym wuspěchom wutrobnje raduja, a po napominanju biskopow su so 4. oktobra zavěscze wjele a nutrňje modlili. Wšcho do hromadhy je so 3 miliony hlosow za konservativnych a jeno $2\frac{1}{2}$ miliona za republikanow wotedalo. Tohodla konservativni wješeles wolaſa: Francózka je zaš konservativna! Zavěscze wona to budža a wostanje, jelizo budža katholikojo pschejene. Hrabja Albert de Mun k tomu žada, zo bychu so wschitcy po waschijnju němſkoho centra zjenocžili. To by za wěscze pomhalo; Boh daj, zo by bylo!

Bolharska. Dla nahloho wobiadženja južneje Bolharskeje pschez wječha Alexandra nětko w Konstantinoplu konferenca posedženja džerži, kotaž je ze zaſtupjerjow evropskich mócnářstwom zefstajena. Kaž so zda, jeje wuradžowanja, fakt ma so mjez Bolharskej a Turkowskej rozsudzic̄, khetro pomalu dale kroča. Mjez tym je tež Serbiskej a Grčiskej apetit pschibyl; pschetož wobě so kruče brónitej, zo byshtej sebi pschi tutej skladnosći provincu Makedonsku rozdželitoj.

Najsslerje budżę konferenca z bosphorskim wjérchom, kij trasz jało generalny gouverner nad jużnej Bosphorskiej moc wobkhowa, priedy hotowa, dyżli ze Serbiskej a Grichiskej, kotrejž bież krajowoho pschibjerka drje so spokojojč njebudżetej. Też w Bosphorskiej so pülinje brónia. Mużojo a młodzency stupaja pod brónie, same holcjače legioni so tworja a żónske so zhromadžuju, zo bychu, hdyz trjeba wojna wudyri, khorých wothladowale.

Amerika. Archibiskop w New-Yorku kardinal Mac Closkey je wumierł. New-Yorkska cyrkwinśka provincia z něhdże 2 milionomaj klicheńcanow je wošyroczena. Jan Mac Closkey bě rodžený 1810 w Brooklynie w Americh a bu 1875 wot bampja Piusa IX. za kardinala pomjenowany. Zemrēth chirkwinski wjérch je sebi za swoju diócesu, a z čeka za katholicku chrkę we sewjernej Americh wulke zaſlužby a njejmierne wopominieczo dobył.

Wulka wopaczeńosc*

je nawuczenjo, k božim službam skomdžicę. A tola je wjèle ludži, kotsiž to za niežo wopacźne nimaja. Tuczi so jara mola a w swoim časzu budža so jim woezi wotewrıcı a woni budža z hrózbu na swoju njerodu spominacę.

Schto dha was tola njerodželu a swiaty džen nuzuje, ke mischi a k myſhpornu skomdžicę? Zawěscze nicžo. Wy wschitcy derje wěscze, hdzy so bože služby zapocząjnaja a tak móžecze waske njewotpoſazomne wobstarania zarjadowacę. Ale ně. Wo tydženju, hdzy za swoje čęsla so staracie, nječinicę wjeczor konca a rano was tež honacž z koža budžicę njetrjeba; a hdzy tón abo tamón wokonik skomdži, je wulki wohen w třeſčce. Njerodželu a swiaty džen pak najpriedy z tym swiecžicę, zo so rano njerodže podače, hacž potom khwile nimacie, sebi brodu wotruhacž, abo hlowu zhładžicę, khiba zo pschez to k božim službam skomdžicę.

Hdzy hischče běſhcze džeczi, do schule skomdžili njeſſče, dofelž wuczeń njerodných z prutom wita, a ke klamarzej, pjetarzej a réznicej was macž tež dwójcy honicž njetrjebaſe — tam pschidawf syda. „Ke mischi skomdžicę, to niežo na sebi nima, wschak miły Bóh hnydom njekhosta a njemytuje.“ Koždy pak tola wě, zo boži jandzel wschitke čłowjecze skutki do knihi žiwjenja zapisuje, dobre a tež zle. Jara zła wěc pak je nawuczenjo — a wo tym jenož je rycz — k božim službam skomdžicę. Pschetoz

1. kóždy, kotrejž skomdži, nima džela na tych hnadach, kotrýchž so tamón doſtójny čini, kij je pschi cyłkých božich službach pschitomny.

2. Niemacie dha to za hréch, hdzy naměſtnika naſchoho żbóžnika w joho swiatym džele molicę a zadžeržujecę?**

3. Dyrbi dha tón, kotrejž ma so w prawym časzu ke mischi, tomu wustajeny bycz, zo so džen halo džen we swojej pobożnoſci moli?

4. Kajki je to tola pschikkad za młodosež, kotrąž, kaž je kóždomu znate, sterje zle pschikkad ſzéhuje dyžli dobre! Schto družy, schto młodosež! „Njech na mnie njehladaja“, praja tajch njerodni, „mój tus skomdženja pak budu hewak sam zamolwicž něcž — a sam tola tež njeſtym, kij je skomdžit.“ Tole je prosta wurycz, njech tež swědomijo njerodnogo pschi njej wusnie. Pschetoz njezmolny ſudnik khosta wschitke hréchi a wón budže tež tutón khostacž.

* Spomnimy tudy wosebje, zo tutón naſtaſk z kraja njeje wot żanoho duchownoho.

Redačija.

** Na pschikkad, hdzy je předowanjo priedy božie mischi, duchowny hzo na kletach, a komdžero so czahnu hacž do ſviedz předowanja, abo hischče dleje. Psihip. red.

Każ swj. piśmo praj: „Schtóž čłowjeczu krej pschelije” a t. d., tak móže Bóh njerodnych kenshikomdżerjow też runie z tym skostacž, zo ſ tym na thorym ložu, we smiertnej hodžinje bědžachym ſkomidži. A ſhto to rěka, nje-trieba Poſok nikomu wuſkładowacž. Zawęſcze, Boža luboſcz wočzakuje z horčym žedzenjom swoje džecži na swjathym měſeče, a hlej, ty hiſhceze tu njeſhy a wiele druhich też nic a tola wona žada, tebi hnady a dobroty wubđelecž, tak wulſte, tak njeſměnje bohate, zo ſoždy ſkomidženym wokomik wjac̄h placži, hač wſchitke kubla swěta! Kač njeſlube dyrbí bycž, njebjeſkomu kwaſnomu nanej, hdyž ſwojich hoſcži, kotrychž je najluſbožniſho pschez ſwojoho najluſbſhoho ſyna pſcheprony, ſo takle nježakownje ſkomidžicž widži! A hdyž je tak rjec podarmo czaſał, potom pſchiindže tón a tamón, nima paſ žaneje želnoſeče na ſwojim dawanyim pohórſku, a njemysli też na to, zo by njebjeſkomu wółca wo hnadne wodacjo ſwojeje wopacžnoſeče proſyl. A hdyž to czaſ žiwjenja tak dže, njeſměže Bóh we ſwojej mudrej radze ſnadž wobzamknycž, zo tebi poſledni a najnužniſhi tróſtſt zapowje?

Tohodla, ſchtóž ma tule złu naſhilnoſež, k božim ſlužbam ſkor o ſoždy króčž a bjez winy ſkomidžicž, njech ſo dopomni na ſmiertnu hodžinu a kač zo traſej tele dopomnječjo joho pochnuje, zo ſo hrožnoho nauuženja wostaji. To a woprawdze pobožny wopyt božich ſlužbow chycią nam wſchitkim wuſkładowacž najſwježiſha Wutroba Jézusowa!

* *

Naležnosć naſho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 412. Jakub Klimank z Pěskec, 413. P. Benedikt Chejnovský w Oseku w Čechach, 414—420. z Radworja: Jan Nawka, Marija Pawlikowa, Hana Hantowa, August Mišnař, J. H., Jan Pjetaš, Miklawš Běrk, 421. Miklawš Mjeň z Khelna, 422. Miklawš Wólman z Luha, 423. Jakub Rječka z Kamjeneje, 424. Miklawš Žofka z Bronja.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 591—593. z Radworja: J. H., Jan Nawka, J. Pjetaš.
Na lěće 1883 a 1882 dopłaci: k. 577. J. H. z R.

Dobrowolne dary za towarzſto: P. Benedikt w Oseku 1 m., M. P. z R. 20 p.
Zemrěty sobustaw: Michał Domš, kubler w Bozankecach. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daní wučinjeſtej 83,248 m. 10 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: sobustawy ſiwoho róžowca w kloſtrje Marijnej Hwézdze 10 m., dwórski predař a vikariatski radžiceř praclat Ludwik Wahl w Dreždānach 50 m., z Różanta 2 m. 40 p.

Hromadze: 83,310 m. 50 p.

Na nowe piſcele do Baćońskaſke cyrkwi: Dotal hromadze 1046 m. 5 p. — Dale je woprowal: N. N. z Khróſcanskaſke wosady 3 m. — Hromadze: 1049 m. 5 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9230 m. — Dale ſtaj woprowaloj: S. 1 m., J. S. 1 m.
Hromadze: 9232 m.

Za cyrkej w Žitawje: ze Smjerdzaceje 3 m.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Za Tecelinowy pomnik: k. Jakub Buk, kralowski dwórski kapłan w Dreždānach 5 m., k dorunjanju 15 p. — Hromadze: 51 m.

Listowanjo. Do Oseka: za rok 1884 vše zapraveno. Srdečné diky! Do Dreždān: Wutrobný džak, w přichodnym čidle.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třecu sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 21.

7. novembra 1885.

Lětnik 23.

Swjeczenjo zwonow w Baczonju.

(19. oktobra 1885.)

To běsche radoſtny džen za Baczonj a cyku baczonisku wokolinu, hdyž so jím pschiwjezechu a swjatocznje pošvječzihu nowe zwony, kotrež maja někto kaž posolojo boži ze swojim mijedžanym hortom wolač do krajin, w kotrež je botal z rědka zwonowý zwuk skyshecz byl! Kajki džiw, zo wšchitc tutón džen z radoſežu swjeczachu, a zo běchu wšchitc so proćowali, zwony a knieza biskopa, kij mějesche je swjeczicž, dostoynje powitacž? Kajki džiw tež, zo běchu Serbja z daloka a blízka na tutu žadnu swjatocznosć do wjelenjenowanego Baczonja pschischli? Mój nastawł, w kotrymž chcu swjatocznosć wopisacž, njebudže swjedzenišku radoſež mōc wupowjedacž, kotaž bě na wšchitcích vidžecž; wón chce jeno hłowne podanki za našch ukróniku tudy zestajicž a tež tym z našich czitarjow poskicžicž, kotsiž tak zbożowni njeběchu, zo mohli swjatocznosći pschitomni bycž.

Rano zahe pôslachu Baczonish burja tsi wozy do Małoho Wjelkowa po zwony. Hdyž so tute wokoło 9 hodž. dopołdnja pschiwjezechu, cjakasche na mijezach nowozałożomnej wosady na křižnym puču ſredž Haſlowa a Smocheczie, dwanaście hospodarjom na konioch, zo bychu zwony powitali. Běchu to k. Smola, Delank, Kral, Schewejif a Just z Baczonja, Rjencž a Nobl z Čzorneč, Leisif a mlyňk Hórbank z Haſlowa, Cyz ze Strójischę, Libsch z Hunjowa a Kral z Čzemjeric. Na prěnim a druhim wozu, woběmaj ze schyrjom konimi, wjezechu wulki a druhí zwón, na tseczim wozu z dwema koniomaj dwaj mjeniscej zwonaj. Wozy, konje a woſebje zwony běchu z wěncami a pletwami krasnje wupyschene. Hacž do Haſlowa běsche Čzornjeczanska šchula ze swojim wuczerjom, k. Haſchu, napłchečzo pschischla, hólčata ze zelenobělymi khorhoječkami a wjetši džel holčatow haflo družsi. Tuthch běsche 25, mjez nimí tež některe wulke; wšchě mějachu wěnc abo kwětkowe korbiki. Tež wjele

ludu z blizla a z daloka bě so tu zeshlo, tak zo zwonam nahladny čah do Bacžonja pschedkhadžesche. Pređku so rjane nowe khorhowje njeſechu. Tute je ſtable Žavorč w Nutnich Bacžonjskej cyrkvi dariš, a ſu na nich wobragy ſezuſoweje a ſ. Marijneje Wutroby, ſ. Chyrilla a ſ. Methodija.

Hnadrny knjez biskop, pschedwodžany wot kl. seniora Kucžanka, fararja Hörniča, kapłana Skale z Budyschina a kl. Jurja Krala z Drežđan pschijedže w 10 hodž do Bacžonja. Hacž na spomnjene mijez běchu imenowani hōspodarjo najdostojniſhomu knjezeji napshecžo pschijehali. Tam powita kl. Rjencž z krótkimi słowami hnadrnoho knjeza a kl. duchownych na ważny a swiaty ſtuff, na čož najdostojniſhi knjez pscheczelne wotmołvi. Tež ſchula z knjezem wucžerjom a toſiſto doroszennymi běſche hacž toſhdže psched Haſlow knjezej biskopej napshecžo pschischla. Wyſle a zaczęcia zbožownych woſadnych běchu najrjenſcho wuprajene we napisimje wěnca, kiž z dołhoho pletwa nad pucžom w Haſlowje wiſasche: „Bohu budź džak a khwalba!“ To běſche najrjenſche powitanjo zwonow a ich najdostojniſchoho knjeza poſwjeczerja. Najebacž zymne a hrožace wjedro bě so wjèle ludu ze wſchelatich woſadow zeshlo a běchu ſo z wjetſha wſchitey psched Bacžonjom zhrromadžili. Hdijž bě čah hacž tam doſhoł, zastupicu hudžbnych a lud a zanjeſechu kerluſch: „Ach Wótcze, Wótcze luby naſch.“ Bacžon běſche ſwiatocžnu draſtu wobleczeny. Rjane cžestne wrota z khorhowjemi ſtojachu na hłownym pucžu, ze wſchelatich domow zmaho-wachu ſo khorhowje w ſakſich, ſerbſich a bamžowych barbach; tež wěza noweje cyrkwie bě z nimi debjena. Psched cyrkwi běchu wulſtne cžestne ſtokpy z pletwami a khorhowjemi, mijez kotrymž běchu ſerbſke derje zastupjene, a tež hłowne cyrkwine durje běchu wupryſhene.

Runje w 10 hodž, dónidže čah do Bacžonja hacž psched cyrkwi, hdjež bu knjez biskop z woza zefupiſchi wot woſadneju duchowneju, kl. fararja Werner a kapłana Kęzaka pokornje powitanym, a požohnowa zhrromadženych pobožnych. Na to podachu ſo duchowni do cyrkwie, zo běchu cyrkwiſku draſtu ſo zwoblekali, a bórzy ſo ſwjeczina zapocža, pschi kotrejž pschitomni duchowni knjezeji biskopej poſlužowachu. Biſkopſke poſwjeczenjo zwonow ma wjèle rjanych a ważnych ceremonijow, a chcemt je w bliſkim čiſle Boſola wopisacž, hdijž to w tutym čiſle wjac móžno njeje. Pschi ſwjeczenju ſamym ſtojachu ſchulſte džeczi koł-wokolo zwonow, zady nich zhrromadženy lud, w liczbje na 500. Wyſchisci žandarmi knjez Buk z Budyschina z pomocniſtom ſo wo dobrý rjad mijez pschi-tomnymi ſtarasche, ſchtóz ma ſo z džakom pschipóznačz.

Dokonjawschi ſwiaty ſtuff poda ſo najdostojniſhi knjez k nabocžnym durjam na rānscej stronje cyrkwie a wot tam džerjeſche mōcnu rycz na za-kadje słowow „Džensa, hdijž ſeže joho hłos klyſcheli, nochyli za-twjerđicž ſwoje wutroby“ (Bł. 94, 8). Hnadrny knjez ſpomni najprjedy na to, tak je tutón dom Boži, kiž někto w tajſej krasnoſći ze ſwojej mōcnej wězu ſo k njebiu pozběhuje, ſo lěta dołho pschihotowaſ a někto tak bórzy tudy naſtał, hdijž je někotryzkuſli bojaźnie ſo prashal, hdijž to ſchtóz budže. A někto je za krótkie lěta ſo natwaril, z pomocu wſchelatich darow, wosebje z tuteje krajinę. Tutón dom boži je někto doſtał ſchtyri krasne zwony, darjene wot dweju nadobneju dobrocerjerow, z kotrejž jedyn je hijo na prawdze božej. Pschi poſwjeczenju tutych zwonow ſu pschitomni wiđeli hļubokopotajne wob-rijady, kotrej wucža, zo ſu zwony kaž poſolojo, kotsiž w božim imjenje k nam rycza. Haj 1) wone ſu hłos boži, kiž k naſchim wutrobam ryczi, 2) my dyrbimy tutón hłos boži poſluchačz. Wuſožiſchi hłowne wobrijady

poświeczenia połazowaſche naſch wychſchi paſtyr na wſchelake pſchiležnoſće, w kotrychž Bóh pſchez zwony ſi nam ryczi: ſak budža zwony rano, pſchi poſlaniu a wječor, hdyz kłanijo vije, na wulku potajnoſć wozgloweczenja Syna Božioho dopominacž, ſak budža bórzy wérivých fe mſchi a druhim božim ſlužbam wołačž, ſak budža wulke ſvjate dny naſcheje wéry witacž a wopowiedowacž, ſak budža bědženjo mřejachch wozjewecž a zemřetých na jich poſlednim puežu pſchewodžecž. W tutych a podobnych pſchiležnoſćach ſo w zwonowych zwuſach hlos boži nam wozjewia. Tutón hlos dyrbimy poſluchacž, wſchelake napomianja zwonow ſežehowacž, zo býchimy ſwoju ſvatu katholſku wéru zjawnie wuznawali, Bohu za hnadi naſchoho wumogjenja a powołania do joho cyrkije wſchědnie ſo džakowali, pſchecžiwo ſwojej ſvjatej cyrkwi, kotrejž ſobustawu ſmy, ſwoje winowatoſće ſwěrnje dopjelnjeli a tež ſwětym wychnoſćam poſluſhnoſć wopokazali jako sprawni a ſwěrni poddanojo, mjez ſobu paſk jako kſheſejansch braſia živi byli. Sloncžnje na pominaſche hiſčče najdostojniſchi kniež, zo býchu wſchity tutomu kraſnomu domej božomu, tiz ma luboſće poſnej. Wutrobie naſchoho Zbóžnika poſwieczeny bycž, tež dale ſwěrni woftali a za joho dohotowanjo ſo ſwěru dale ſtaracž pomhalí. Na to wudželi biskop jako naſtupník ſvjatych japoſchtołow pſchitomnym ſvjate požohnowanjo; lud paſk zanjeſe khwalbny kérliſch „Tebie my Boha khwalimy”, kotryž hudžmnych z poſawnami pſchewodžachu. Cyhla ſvjatocžnoſć běſche wot 10 hodž bliže do 12 hodž. traſa a njeběſche z nicžim zatorhnjenia byla, dokelž bě ſo njebjo po mału wumjedrilo.

Hdyz ſo Gruhlowi dželacžerjo nětko hnydom do toho dachu, zo býchu zwony na wězu cžahali, rozeſidže ſo wjele pſchitomnych do Bacžoñskich hoſpodliných domow. Hnadnoho knieža biffopa a duchownych bě ſi. Piech ſi wobjedu pſcheproſyl a běchu pſchi hoſcžinje tež pſchitomni ff. Kral z Drezđan, Gruhl z Wjelkowa, wychſchi žandarm Buk, mužer Haſcha a kubler Rjencž. Schulte džecži běchu do wſchelakich domow pſchijeli.

Dželacžerjam pſchi jich zajimawym džele naſebacž jerý wětsif, tiz dujefše, wjele ludži pſchihladowasche. Dokelž bě hijo pſchi twarjeniu wěże ſo na to džiwalo, móžachu ſo zwony z nutſka na wězu horje cžahačž. Za zwony ſo derje pſchimjazowachu koleska („Flaschenzug“) z woſmorym powjazom; hlowny dolhi powjaz džecžne na wězu w zwoných pſchez ſylné koleska a z wuhladom deſe, hdzejž bě pſched wězu fruty ſtokp z koleskom do zemje zasadženy. Pſchez tute kolesko běſche powjaz pſchetyljeny a za joho kónce cžehnjechu wulch a džecži. Woſebje zajimawte bě pozběhnenjo wulkoho zwona, kotryž na wloſk do wostajeneje wotwery wěže džecže. Na piecž hodžinow dželo trajefše, a po poſlaniu w piecžich ſo přeni króč z kóždym zwonom woſebje a potom ze wſchimi zwonami hromadže zazwoni. Bórz na to ſo z nowymi zwonami přeni króč ſvjaty wječor wozwoni. Švjate hnuczo wſchitlích pſchewza, hdyz hordozne žynki přeni króč po Bacžoñſkej wokolinje ſo rozlehlym ſchi dale a dale do ſerbſkoho kraja naſominachu: „Khwalce toho Knieza; pſchetož je dobroczíw, wěczneje traje joho miſoſć!“ Wſchich wotpſchitrych ſwoju hlowu a najnutriňiſho k njebju ſtupeſche ze ſtom wutrobów „Žandzel toho Knieza“. Zadyn džiwo, zo ſo někotromužkuli hlyži radoſeže po ſicach kulaſch. Schto drje je w tutym ſvjatocžnym woſomiku tón zaczūł, tiz je ze ſwojej dobrocživoſću tule radoſež thſacam a za dołhe ſéta pſchihotowal! Kac̄ radoſtne težto je tón cžecženj hofpodař pochnuth był, tiz je přenich thſac toſer za tónle templ boži woprował a tiz tam pódla běſche! A njeje ſi zemřetomu ſobudaricžerjej zwonow, wulkuſu

dobrocjerjej Bacžonja, a tak mnogim ps̄heczelam swjatoho šutka, kotsiž běchu tak radí tónle čas dočzakac̄ chyli: njeje tež hac̄ l tym prěnje zwonjenjo do cžichoho rova ze slódkim měrom a wolkchewjenjom ps̄chijčlo? Tich wopomnječo nam wostanje w cžesci, dónž budža zwonicž zwony Bacžonšte!

Wopisanjo zwonow.

Někto chcemy zwony wopisac̄ za tych, kotsiž je njeju widželi. Zwony su schtyrihlóne w affordze desdur a waža zhromadnje 2679,8 kilogrammow, to je nimale 5360 puntow abo 53 centnarjow a 60 puntow. Stoł je z kowanocho železa (2840 kgr. abo 5680 puntow) a překusche su dubowe. Schtyri schpały („pawki“) waža w hromadze 144,3 kgr. abo ps̄hez 288 puntow, železne wobbičo pat 692 kgr. abo 1384 puntow. Wsche zwony maja latu pyču, ps̄chihódne znamjenja, wobraz a napisma; pismiki je lijeť wuzwolil, kajkež so l wozdobam ps̄chihodža. Njeno prěnjo a tseczoho zwona staj knjezaj dawac̄jerjej postajitoj, druhzej běštoj nam ps̄chewostajene. Tak bě možno, swjathych wubrac̄ po litaniji l wschtikm swjatym: jenoho arcjandžela, jenoho patriarchu, jenoho martrarja a jenoho wuznawarja. Napisma buchu wot fararja Hórnika zestajene. Cyfry na kóždym zwonje (1641, 1642, 1643 a 1644) woznamjenjeju, kotrej kóždy je w rjedze w Gruhle wot spocžatka toho lěstotka wobstojacej lijeřni w Małym Wjelkowje latych zwonow. Wulki zwón, 1377,2 kgr. abo ps̄hez 2754 puntow wažach, ma w předu medaillon (we wencu stojace swjecžo) s. Michala a wobdatoho z napismom: „Swjaty Michale Arcjandželo, ps̄chiruž na pomoc ludej Božomu!“ Zady stoji w podobnym wencu abo schicže: „Zwony darischtaj nowej cyrkwi Michał Hołoski z Khróscie a Handrij Jurij Kral z Małsec, někto w Drježdananach.“ — Druhi zwón, 716,8 kgr. abo 1433½ puntow wažach, pokazuje w předu medaillon s. Józefa z wobdarowym napismom: „Khwalmu naschoho Boha w cžesczenju s. Józefa, zakitarja cyrkwie!“ Zady pat: „Tute schtyri zwony za cyrkwi w Bacžonju je lał Fr. Gruhl w Małym Wjelkowje w leče 1885.“ — Tsecz, 418 kgr. abo 836 puntow cžejki, je devjeny ze s. Jurijom na konju (jenym ze 14 swjathych pomocníkow) a z napismom: „Swjaty Jurij, budž nam pomocnik we wschei nuzh!“ — Schtwórth, 167,8 kgr. abo 335½ puntow cžejki, ps̄chi medaillon s. biskopa Benno a napismo wołko njoho: „Swjaty Benno, patronje serbskoho kraja, prosch za nas!“ Z tajkimi patronami su potajkim tute zwony pomjenowane, zo bychu njewospjetowale mjena pobocžnej woltarjow a mjena japoſčtołow, kotrejž medaillony so w cyrkwi namakaju.

Ps̄chispomnicž hishcječe chcu, zo staj daricjeraj zwonow ps̄chi jich darjenju sebi wuzinišloj, zo ma so l nekotrym wot njeju pomjenowanym božim mšcham a budysčiskomu proceſſionej, hdvž ps̄hez Bacžon do Róžanta a z Róžanta dže, ze wschěmi zwonami zwonicž.

M. H.

Pucžowanjo nimo domizny.

Pucžowanja su w našim času tak wchědne, zo budžemty za něčto lět toho z latarnju pytač, kž hishcječe pucžował njeje. Tajkich ludži, kotsiž wjeli pucžuju, mjenujemy turistow. To je wam spodžitny lud! Serbski bur je wjelož, hdvž ma na zahor abo na wumjeníku runy pucž a lohki wujězd a hłada, zo mož hórk a horby trochu wurunac̄. Turist halle tam nježhodži, hdžej je zemja runa kaž wołko Kulowa abo wołko samoho Barlina, hdžej je krajna tak rjana a wotměnjata, zo móžemy ju najlepje ze schpundowanjom

pschirunac; trjebas; je jeno čijiće wumyez a z pěškom posypac; schtož mje hnydom na kermischnu sobotu a — sydrowe tykanc dopomina. — Tole tola! Chchch wo puczowanju pišac; a pschiridje mi kermischa na myšle. Nô, hdz je so mi tuto krasne slovo wujojezlo, wostanym khwilku pschi nim, wšchak kermischa tež tak wólbr wěc njeje!

Nedawno syn neschto dobrych starých swérnych serbskich pscheczelow wopytał a je mi hischeze džensa derje, zo syn za leto a džen zaš jich lube wobliczo widjez a jim do swérnoho wóczka pohladac; moht, w kotrymž žanocho falscha njeje. A syn sebi wo starých, nowschich a nětežišich časach powjedali, jene slovo da druhe, pschetož swojedla žanocho na wahu kladli njeissmy, wězo bě nam žortna a khutna zabawa lubicha hac; — swary. Wjèle a dolchich listow sebi my to njejisam, dokelž do toho stari Serbjo (— a Bóh dał, my a wy tež za telko a telko lét prawje star i Serbjo byli —) a druzy rozmni ludžo wjèle nježerža. Papjerje njemózesch ani wscho dowěriez, mohla do wschelakich rukom pschinic a pismik mori, duch živooho ſłowa hakle wožinwa. Nimo toho nježodži so na listno wjèle napisac; woſebje hdz wjèle njeveřich a to mało, schtož wěsch, ani sam prawje napisac; njemózesch. Tak je lube pisanjo ſkerje ſprocna wobczęzna robota džili — zabawa a zo bychu so tamneje roboty zminali a tuteje zabawu wuzili, su noschi prjedownich kermischi wunamafali.

Nasch čas wschak je bohužel ze swojimi ſchulemi, ze swojim wěčnym wuženjom, z nowinarstwom, knihami, dopisowaniem a podobnymi papjerianymi wěcam i tak jora na rjani hortni bjesladi zabyl, zo so zda, zo biez pisanja a čitanja žiwý byc; njemóže. A pschi tym tuczi mlodži ſamomu pisanju a čitanju pschitwuczeni ludžo na serbske pěsňe, pschitkowa, bajki nježiwaja, dokelž ſu wjèle mudrisci a so tohodla z tajkim nizkim burškim starym čzaprom naſadžowac; — hanbuja! — Nô, něk njiem, hac; mam ſo tutej hlupoſci — chchch prajic; mudroſezi — ſmiec; abo nad tajfej nježakownoſcju ſo rudžic;. Pschetož nimořerna nježakownoſcje je, hdz ſo syn nana, džowka maczerje hanbuje, hdz chce ſyn wjac a wjetſki byc; džili nan, hdz serbski mlodženc, kiz snadž lědma trochu němſki rozem, ſebi hnydom hinaſtji nôs roſc; da. Ale dwójcy haniba je, hdz ſo serbske mlode holcy, kotrymž je tola Bóh ſam wjetſku pschitwuczeni a luboſc; k nanej a maczeri a k wótenomu domej daril, hdz žónski ſplash, kotryž někotre ſlowezka, kaž: ponížny, pobožny, luboſc;ny atd. rad ſkyſchi, serbskeje draſty biez sprawneje winy a serbskich požinkow ſo wotrjekuje. — Nasch čas to hinač meč; njecha, wscho dyrbí jenake byc;: draſta, ryč, waſchnja, wuženosc; atd., tak zo je najdše trało a budžem ſprajic; móć: hdz ſy jenoho čłowjeka widział, ſy wschech widział, ſyli jenoho ryčec; ſkyſchal, ſy wschech ſkyſchal. A ſchto je wina? Tamne wěczne wuženjo — t. r. drejowanjo w ſchulach, we wojaſtach! Chescheli ſomu ſchto prajic;, dha tón hižo wscho wě, abo po prawym čini kaž by hižo wscho wědžał, a tohodla njeſluſcha na tebie a njerodži twojich „bladow“. Tak moht ſo ſmiercz injerzac; na tutón módny lud po nowej módze, kiz je wscho narutný, wscho ſkyſchal, wscho čital, wschudžom pobyl, wscho wohladal, kiz je pschenaſyczeni ze wschem módnym firlefancem, tak zo jomu nicžo stare zajimawé, nicžo nowe nowe, nicžo wótcne a starodawne wjac ſwjate njeje, kiz je wschudžom a nihdže doma a tola nicžeji njeje! — Derje jeno, zo ſu hischeze někotſi ze starýchich časow ſo wukhowali, a zo je mjez mlodſchimi hischeze tu a tam někotry, kotromuž wschtiko wscho jene njeje!

Widžu, zo sym so do swarjenja dał, ale schto to wscho pomha: wěrnoſc̄ dyrb̄i tež druhdy t̄ ſłowu pſchiūc̄, hewak ſebi nowy a so tajach ſwēt myſli, zo ſu joho t̄z̄e wěrnoſc̄ a zo je wěrnoſc̄ t̄z̄! —

Turis̄tojo potajſim ſu ludžo, t̄z̄ radž daloko khodža a wyſoto laža. Tuc̄i ludžo ſu z wjetſcha z wulkich měſtow a ryc̄za=li němſki a praja=li „jut“, ſu Barlinjen a tajch runje žadni njeſiu. Žim ſo domach njeſtobi a w cužbje tež nic, tohođla ſtajnje po ſwēcze ježdža, khodža, laža. Zo to ani jum ani nam, woſebje pak naſchej žđeļanoſc̄i wjele njeponha, je jene. Tola njeſt ſebi cžinja, kaž džedža, my budžemy ſebi tež cžinieč, kaž my džemey!

Potajſim puć̄owach nimo domizny. Nano zahe pſchiijedže Drežđanſka drožka. To ſlowo drožka je mi zajimawe. Hlādam do ſłownika: je rusſe a mělo ſo potajſim ze „đ“ piſac̄. Z „drožka“ ničo cžinieč nima, ſterje mohlo wot „drohich“ pjeniez byč, t̄z̄ dyrb̄iſk̄ zaplačeč a hdyž na hrózbnoho pohonc̄a z hisčeže hóřſchim kſhudom a na — tunjoho konja hladash, mohlo ſo na němſke ſlowo dreschen dopomnic̄, kotromuž ſu Serbjo mlóčic̄ narjeſli. Rječ je tomu, kaž džee. Bohonc̄ bě w módrer ſukni z čeřwjenym kornarjom, ſchtož ſo mojej wutrobje jara ſpodobasche, dokelž trjebach ſo jeno na bělu barbu dopomnic̄ a mějach ſerbſku trikoloru pſched wocžomaj a ſtýſchach hžo „hisčeže Serbſtwo nježhubjene“.

Kak mohlo cžlowiek z drožki na železnicu pſchiūc̄, to ſnadž wobſchernje wopisowac̄ njertrjebam. Cžesčeni cžitarjo mi a ſebi ſamym tajke wostudke powjedanja zalutuja. Pſchi tym mohlo ſo mi hisčeže hubjeny žort radžic̄ a tych je tak wjac hac̄ dobrých. Duž radſcho na železnicu! Na železnicu ſadžichu nje — ale nic cyle darmo — do woſobneje a woſebiteje iſtwic̄ki. Věch lutki ſam a wscho bě kaž t̄ ſpanju pſchihotowane: ſame ſmužkate pôlſtry dopominachu nje na ſerbſke prajenjo: „Spi ſtrowy a daj ſebi něſcht ſmužkate džec̄!“ Tola ze ſpanjom ničo njebe. Cželo drje bě wjac hac̄ mužne, ale moje myſle cžekachu mi tóždy wokomif, hdyž chyč wózko zańdželic̄, z khwatnym cžahom pſchez módré horu kuziſte a budžachu nje. Žedžetmy pſchez Drežđanſku hoſtu, wo kotrejž ſerbſke ludowe pěſnje husto ſpominaja; jeno zo tu nětk hžo druhe ſchomu ſtoja a hólcžit město zelenoho Brabanta w ſcherym bukſku ſhodži. Tak ſo mi ſpominajo na zańdžene lětſtotti a jich wjeſole a kraſne živjenjo khwila miny; pſchiijedžech do přenjeje ſtacije a pſchi tym dopominich ſo na uččo, ſchtož je z najmjeniſcha mi zajimawe bylo. Jeſi dowolene, napisam to, wſchaf ničo zlo njeje. Tón muž mōžesche derje powjedac̄, tuž popſchejmy jomu ſamomu ſlowo. „Skužach mjenujej za Drežđanami, zo bych němſki na-wukný a ſebi pjeniez ſazlují. Maſch burik mějachce tajki poſkočenym zapſchah, konja a woła, jedyn njebe rjany a drugi tež nic. Bur chyčiſche nozajtra zahe do Drežđan. Žedžesche ſam z konjom do předka a ja mějach woła hakle pozdžiſcho za nim pſchihnac̄. Čerju woła po wuzkej ſchěječ po ſelu. Woł bě ſtajnje lěni haj zhnith, a mějach na roli z nim wěcžnje robotu. Duž ſebi pomyslich: »Cžalk, mój wołe, ja chcu tola widžec̄, hac̄ nje mōžesch abo hac̄ njech aſch.« Wotwiazach a wotgratowach woła a puſčezich joho. Najprjedy džesche ſtup, ale hdyž pytny, zo je ſwobodny, da ſo do běženja a ja za nim. Młozach ſedmia za nim dobežec̄ a dokelž bě ſeſneje ſchěječki, po kotrejž mi ani hot ani hiſt cžeknyc̄ njemóžesche, bórzy kónc, počzach wołac̄ br, br, br! Alle woł na moje br nježiwanjo běžesche ſkoro hisčeže bóle. Što nětk? Pomyslich ſebi: ty ſebi tola hewak dwójcy br kažac̄ njeđasch a na džesac̄ hi tež hisčeže njezaczehnijech, cžalkai, kak zo je džensa tež tak: zavołach hi, a mój woł

bu — pomalku a zasta. Woł sebi myśleszhe abo njemyśleszhe, cžinieše tola tak: »Tebi k lubu wjac njepobehnu, hdž chcesh na mnje hi wołac!«"

Tutón podawł je wérny a powuczacy. Schtóz dce tak prawje potajkim hiſchęze boli njepoſluſhne džeczi mécz — hacž herwak hižo su, tón trjeba jeno prawje wjele a husto zaſazowacž a poruczeč: napoſledku budže so jimi zaſazana węc lepie lubicž hacž pſchitazana a to wostudkomu rožkazowarzej k lubu!

(Pſchichodnje dale.)

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschiną. Intse 8. novembra budže so nowa cyrkej w Bačonju swjeticzj, taž je hižo poſlednie ežiſlo „Posola“ wozjewiało. Potom budża w 9 hodž, prénje swjatoczne kemſche. — Póndželu 9. novembra budže tam w 9 hodž. boja mscha za wotemrētych dobrocjerjow tuteje cyrkwe.

— Wutoru jéđeschtaj Dž. M.M. kral a kralowa z extracjachom do Sybillenorta pola Delsa, schtóz je kral wot njeboh braunschweigskoho wójwody herbował; frjedu tam tež prync Jurij jéđescht.

Z Bačonja. Na węži naſcheje cyrkwe mamy nětko tež nowy cžaſnik, kotryž je kubler z bliſkeje wsh nam daril v kotryž je k. cžaſnikar Basler w Lommachu twaril. — Nowe zwony, z kotrymž so nětko porjadnje rano, pſchi poſtonju a wjeczor zwoni, su do chleje naſcheje krajiny tak taž nowe žiwojenje pſchinieske. Wschitch praja, zo haſle je nětko w naſchej wokoſnoſci prawje znacž, zo tež tu pobožni kſchesczenjo bydla, dokelž dotal ſkoro ze žaneje ſtrony zwonow kſcheli njeſimy. Dokelž naſcha wjes a woſebje cyrkwe wyſoko ſtoji, su naſche zwony daloko a ſchero ko kſchecęz.

W klóſchtrje Marijnej Swęździe je najdostojniſchi knjez biskop ſchwartz pſched tydženjom 70 woſobam ſwiatyň ſakrament firmowanja wudželał.

3 chłoho święta.

Němska. Taž piſaja, je ſwiaty wótc zwadu Němskeje ze Schpaniſkej dla karolinskich kupoſ hižo rožjudzili, a to tak, zo ſo historiske prawo Schpaniſkeje a pſchenja Němskeje wurunaja. Wobě ſtronje ſtej pječza ſpokojenej. Hdž by tomu tak bylo, by to wulku mudroſcz a měrniwoſcz ſwj. wotca jaſnje wobſwedečało. — Wólbh na pruſki ſejm ſu nimu a za katholickich derje wupanyše. Centrum we starej moczy zaſ do ſejma pónidże. Najwjetſchu radoſcz katholikam wubudža dobhezo Krefelda. Měſcherica mjez konſervativnymi a njewuſchnymi nacionalliberalnymi ſo njeje tak poradžila, taž běchu wěſeže wocžakowali. Lund, tež protestantſki, wſchaf za kulturkampf njeje, kotryž nacionalliberalni zaſ z nowej haru předowadhu. Schkoda jeno, zo ſo konſervativni z tymile ludzimi naſadžuju. — Katholickie nowiny piſaja, zo je ſo katholickim missionaram zaſkazało w Kamerunje katholickie miſiony zaſožicž, dokelž je jeno protestantskim to dowolene! Njeplacacž dha tute kolonie tež němcy katholikoſ ſobu? Želi ſo tale powjescz woſkrueči, dha dyrbimy prajicž, zo je tajfa zaſaznja króna wſcheye njeſprawnoſcze.

Austria. Liberalni Němcy, woſebje z Čeſkeje, ſu ſo tamón tydženj we wiſtikim ſejmje zadžerželi taž worakawé hóſcziska. — Nětčiſche rožomne knježerſtwo je doſčahntko, zo ſu w Austriaji po doſkim čžaſu zaſ prěni króz něſhto wuzbytkowali. Hacž dotal mějaču lěto wot lěta deficit. Tón tež we Wuherskej hiſchęze moja, hdžez hiſchęze liberalismus knježi.

W Italiskej je cholera popuszczała, na kępie Siciliji pał hiszpański załadowa. A strasznemu morej je tam hiszpański wiele druhich czołłów pchniętych zostało: zemierzenia, jētra a tam a sem hłód. Subjenstwo wobydlerjow niechodzi so wopisac.

Należnosće našoho towarzystwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 425. Marija Lehnertowa z Dzěžnikec, 426. Maria Pjetašowa z Dreždān, 427. Jakub Šolta z Khróstic, 428. Michał Šiman ze Smječkec, 429. Petr Krawe ze Smjerdzaceje.

Dobrowolny dar za towarzystwo: Marija Pjetašowa z Dreždān 1 m., Jakub Rjeda ze Zewic 3 m.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinještej 83,310 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: J. S. jałmožny za swjećene węcy 9 m. 50 p., z Miłocic 3 m., P. S. z Banec 25 m., njemjenowana z Hórkow za khude duše 1 m., njemjenowana z Bronja k česci Wutroby Jēzusoweje 3 m.

Hromadze: 83,352 m.

Na nowe piščele do Baćońskaeje cyrkwi: Dotal hromadze 1049 m. 5 p. — Dale su woprowali: **Hnadna knjeni Bernarda, abbatissa klóštra Marijne Hwězdy 500 m.**, na Zyndzie kwasu w Čornecach składowane 33 m., Jurij Ryćerja z Ługa 30 m., Jan Wolman z Ługa 30 m., M. W. ze Serbskich Pazlic ze słowami „Jēzuso, budź moj tróśt w smjertnej stundze“ 5 m., njemjenowana z Khróstic 100 m., ze Smječkec k česci Wutr. Jēzus. za khude duše 6 m., njemjenowana dobroćerka 150 m. a 90 m., hač do oktobra tutoho lěta nahromadzena dań 19 m. 15 p. — Hromadze: 2012 m. 20 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9232 m. — Dale su woprowali: S. 1 m., k. Hromadnik, direktor fabriki w Hornjej Hórcy 3 m., M. L. z Hajnic za khude duše 1 m.

Hromadze: 9237 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Wumrěloj stej: 28. aug. Salomea Hesse z Kleinmiedorfa a 14. sept. Marhata Donat z Filipsdorfa.

Wozjewienjo.

Dokelž suny hewak i Posolej druhdy pshidawki dawali, chcemy na tute lěto sobustawam towarzystwa ss. Cyrilla a Methodija někotrym hžo znath wobraz teju Swjatej (w Parizu molowanym a w Brnje cziszczenym) darciež, a to runje pshed dnjom poświecenja baczońskaeje cyrkwi, za kotruž je Posol wot wschoho spoczątka skutkował. Schtóż jón hžo ma, njech jón dale dari!

Redakcija.

Jene paczterje su so zhubile na puczu ze Slovje Vorščaze do Budyschinia. Schtóż je je namakał, njech je w redakcji „Kath. Posola“ woteda. — Hžo na lěto su so rjane dobre paczterje na puczu sředz Bašenych a Hory namakałe. Su pola Barjenkec w Dobroschicach zas dostacž.

Zjawný džak.

Wščitkim, kotsiž su pshí pohrjebje mojeje džowki z pshewodzenjom a wudebjenjom kaščęza mi lubočę wopokazali, wosebje pał knjerej fararzej Wornarnej, kž je ju z tajkej starosćiwośczi k smjerci pshihotował, wuprajom tudy Zaplać Bóh tón řenjez!

Jakub Rjeda w Zewicach.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 22.

21. novembra 1885:

Lětnik 23.

Měščniške posvjećenjo crkwię w Bacžonju

8. novembra 1885.

Schto težto bychu prajili tamni dobri, kotsiż tak nutrjenje cyrkę w Bacžonju, kiz so pschihotowasche, hischeze wohladacé žadachu, kotrejž pak je tón knjez předy wotwóral: schto bychu czi prajili, hdź bychu netko stanywski Bacžon a joho krasny poklad wohladali a joho zwony słyscheli? „Hlej stan boži je z čłowjekami a won budže bydlicz z nimi. A woni budža joho lud a Bóh sam z nimi budže ich Bóh“, tak bychu prajili ze swjatym Janom (Potajne zjewjenjo 21), hdź bychu zhoniili, zo je Bóh hižo widzomnie we njewoblaowanym woporeje nowoho zakonja do tutoho swojoho tempa zestupil; „a won wutreje wchū syłzu wot jich wočzow.“

Niedžela 8. novembra běše džen, za kotrejž su wchitcy w Bacžonju a joho wokołończeži žadali: dom boži wot serbskoho luda tam stajeny a nětko skoro cyłe dohotowanę so božim sluzbam posvjećenji. Hižo sobotu wjeczor w Bacžonju ze wschěmi zwonami zwonachu, zo bychu wchém blízkim a dalokim ważnym swjedzeń wopowiedowali. Niedželu rano $\frac{1}{2}$ 9 hodž. pschijedże wot knjeza biskopa wotpóslany knjez senior Kuczan k, pschewodzany wot knjezow direktora Diensta a kapłana Skale. Z nimi tež bě k. professor Knothe-Seecz ze Žitawy. Bacžończenjo běchu wjes z čestnymi wrotami a wošebe hłowne cyrkwię durje rjene wudebili; khorhowie so z wěže a čestnych wrotow zmahowachu. Psched cyrkwię wosadny knjez farar Werner z Khrósczic a pobožni czakachu, kotsiż chychu pschi swjeczenju pschitomni bycž; drugy běchu hischeze w domach, dokelž bě znate, zo do dokonjanoho swjeczenja do cyrkwię njeśmiedža. Knjez senior z pschitomnymi tjomi duchownymi so cyrkwiensku draſtu zwobłekawski bórzy pośvjeczenjo zapoczą. Psched hłownymi cyrkwienski durjemi wuspěva so modlitwa, a z antifonu Asperges me a psalmom Miserere zapoczą so wobkhad wokoło cyrkwię. Subdiafon ze křižom sředža dweju hólcžkow ze swěczkami

a khorhojniki wotewrichu czah, potom sežehowachu družy duchowni a někotři po-božni. Psali tým kníže senior cyrkvine murje a základ koňwokoło ze svjecznej wodou kríjepieſche. Hac̄ psched durje so wróćzivšči wuspěva modlitwu, na cžož duchowni z poslužovaczymi dwaj a dwaj do cyrkve zaſtupičhu, svjatočnje litaniu wo wšichčch svjatych spěvajo, kotorž klecž psched woltarjom dokonjaču. Na kónc litanije pozohnowac̄ měchňik stanwyšči so modlesche „Bo chci ty tule cyrkve a woltar na twoju čeſčz a jméno naſtrojeczíſcheje Wutroby Žežuſoveje čeſčicž a pozohnowacž: proſhyt cže, wuſlych nas“. Po skónčenju litanije a nefotrych modlitwach zanjeſe poſvyczacy měchňik antifonu „Pozohnui, Kneže, tónle dom, twojemu jménu natvareny“ a wobenidže z duchownymi cyrkve z nutla jeje ſčených ze ſvjecznej wodou kríjepio, psali cžimž ſo tři pſalmu ſpěvacu. Modlitwa ſtoučči pozohnowacu ſvjatočnosc̄.

Někto ſo cyrkve ludej, kž wonka čzakasche, wotewri. Hdyž bě ſo ſerluſchowa ſchtuečka do předowanja wuſpěwała, ſtupi kníže senior Kuczanč k woltarjej a mejeſche tu w Baczonju přenje ſerbſte předowanjo. Ře ſo nam dowolilo, tudy předowanjo po rukopisu ſwojim čzitarjam a za naſchu khróniku wo-cžiſhczecž:

„Alleluja. Khval toho Kneze, Jeruzalemje! Hor doſežuj ſwo-joho Boha, Sionje!“ (Př. 147, 1.) Štož džens zhrromadnje wšichčch wu-znawamy, wot cžohož je kózda wutroba polna, je wuprajene w tutych ſlovach: Bohu budž džak a khwalba! Węczny džak za wšcho, ſtož je nam doczakacz dał, jomu, kž je ſvoje wobydlenjo mjez nami ſebi wuzwoliš, jomu, kž dce naſch Boh byc̄ a my joho lud! Kac̄ wjele ſet ſiny tutón džen ſocžakowali, ſo we duchu zwjefelili, hdyž psali tvarjenju z kózdym nowym ſchodzienskom roſczechſe naſcha nadžija, pschiubjeracše naſcha wjeſoſež: a něk ſtojimy psched dokonjamym wulcy wažnym ſluktom za khwalbu božu — a džens je tónle twar ſwoju cyrkviſku ſvjecziznu doſtał, na dom boži powyſhemy, a mi je, hačkož bydli tele mordwe kamienje žive byk, wědzale, ſtož je z nimi ſo ſtało a ſtož ſo we nich pschiuhodnje ſtacž ma, a z nami ſo zjednoczile we hloſu: Bohu budž čeſčz a khwalba! po ſlovje: „Bych uſi čłowjekojo mjeſczi, bych ſamienje ryčzaſe.“

Kac̄ rjenje je ſo na tymle ſluktu božim dopjelnito ſlowo ſvjatoho Pawoła w džensniſhzej epiſtli. Hdyž psched ſetami přenja myſliczla naſta, k wopomnijeczu jubilejſkoho ſwiedzenja naſchoho ſvjatohoh wotca Piusa IX. nouu cyrkve twaricž, bu tale powięſcž w Serbach wiesele pschiubwata haſo witana pschiuležnosć ze zhrromadnymi mocami něčto nadobne, čeſčz božu ſpěchowace wuſyjeſz — a kaž žehliwa ſchfrička padže wobzankujene tvarjenjo cyrkve do ſerbſtich wutrobow a zažeħli ſvjaty woheri horliwosće za wotmyſlennym ſlukt a njebudže ſo změrowacž a nje-budže ſo ſpokojicž, dónz njebudže ſlukt cyle a doſpołnje dokonjam. Psich ſach pschedczelow a podyjerarjow dobreje węcy dobu ſebi ſwjata naležnosć. Richto nječashe hjez wobdzela na ſtronje ſtojo wotſacž a prözdnym pschiuhladowacž derje wěđzo, za cžo a za toho ſwoj wopor wotloži a dari. A něk ſtoji tu plód naſcheje luboſče, ta rjana kraſna nowa cyrkve, kž je džens ſwoju ſvjecziznu doſtał: kaž horda, kraſnje wudebjena njeſwjetſta, kž džens ſwoj kwas džerži a ſwojemu boj-skormu nawoženi napſheczko khwata z nutrnym radostnym: Bohu budž džak a khwalba! Hdyž my dženta tele radostne ſlowo z kraſnej njeſwjetſtu z wutroby ſobu woſam, njeje wěrno: ſtož k jeje dalshomu wudacžu hiſhczę pobrachjuje, nje-budžemy wotſacž pschiuſhadowacž, dónz njeje doſpołnje wobſtarana, zo by ſo do-pjelnito ſlowo ſ. Pawoła w džensniſhzej epiſtli: „Ja mam doveru, zo tón, kž je we was tón dobrý ſlukt zapoczał, jón tež dokonječ budže.“

Z najnutnijšim džakom k Bohu, dawacjerasj wjeho dobroho, dyrbimy džensa runje z džakom spominacj na wjehitke dobroty, na wjehitke te wopory, kotrež su za tule cyrkje ſo pſchinjeſte. Štož we, kak droha je ſerbskomu burej joho rola, spóznaje zaſtužboſež tých, kotsiž cyrkwinie měſtno dobrovólnije nam poſticežiſu. Džak tomu, kiz je z prením tysacom tolež zaſkad twarſkeje poſtañnicy zaſložil, a wam wjehem, kotsiž ſeže z naſladnymi darami w ſpočatku poſtañnicu wobohaczeli a ze ſwojim pſchikkadom wjele dobrocjerow ſe ſežehowanju zbudzili. Džak wam, lubi Serbja, za kózdy dar waſheje luboſeže, za wulki tak derje kaž za mały, tež za najmjeſtiſhi wopor, kotryž ſeže ſebi nič porédko na wjehednej potrebie wotczahnyli a wulutowali. Boh widzeſte a wažeſte něhdyn pierjeſt khubdeje wudowy, Boh je tež waſh wopor widział a myto wam zapožiſl. Džak wam, wutrobitym mužam, kotsiž ſeže hako ſobuſtawu ſchérſchoho wuberkę po wſach dary ſkładowali a ſéta doſko na kózde pſchepróchenjo we dobrocziwje ſ zhromadziſne poſticežnych hoſpodliwych domach ſo ſkhađowali a z radu a ze ſtukom ſwiatu wěc ſpěchowali, a wam, ſobuſtawam wujeho dobrocjeru twarſkoho wuberkę, kotrymž žaneje prócy žel njebe; ja nimam ſłówow, zo možt ſwoj džak wam zdobnje wuprajic̄. Džak tež wam dželacjerjam, kotsiž ſeže ze ſwojim pílñym dželom a pſchijſtojnym zadžerzenjom wſchěch khwalbu ſebi zaſtužili, tebi ſwěrny wobkežbowarjo twarſich dželov, wam twarſkim miſhram a tebi wjehiſhi miſhtrje, kotohož wedomoſež a wujehiſnoſež je pſchi tymle twarje ſo tak khwalobne wopokazała. — Kak je luboſež pytała, po dokonjanym twarjenju wjetſhim potreboſežam wotpomhač! Tu ſtaj dobrocjeraj, kotař ſtaj nam krafne zwony wobſtaraloj, z kotrejuž je Boh jenož do wěčnoſeže wotwolał, tu je dobrocjer, kiz je čaſniſk darik, tu ſu džakowne džecji jubilejſkeju ſtarſkeju ſluch woprowala, tu je čeſtny hoſpodař, kiz je luboſy woltarjow wobraz, krafne woſno, dželacj dał, tu ſu wobraz ſwiatych ja po ſchitołow, khorhovje, ſtaciony, kotrež je dobra wutroba pſchijſtubila, a dobyr zaſkad za ſlēku a piſhczele, na kotrež ſo hromadzi, a ſkonečne do pređka džak wjehem, kotsiž ſu pierježne dary hiž ſlubili abo hiſhceze dacž hecedž. Wjehem, wjehem naſchim dobrocjerjam naſwutrobiſhi džak! Gim hecyk Boh z čaſnymi a wěčnymi dobrotami placzic̄. Poſornym džak dowołam ſebi tudy tež zjatwne wuprajic̄ hnadnej knjeni patroncy, kotař je podla naſladnych pierježnych darow patronata něko tež krafnu bohatu cyrkwinſku drastu a wjehelake potreboſeže za ſwiaty wopor dobrocziwje dariła. Za wjeho to prajimy z cylej wutrobu: Bohu budž čeſez a khwalsa!

(Štoženje pſchichodniſe.)

Puežowanjo nimo domiznih.

(Poſtracjowanjo.)

Tak miny ſo mi khwila tež tam, hdjež je krajina hewaſ nimale woſtudla. Nimo toho paž njeſměm zamjelczecž, zo bě Boh lubi ſenjez runje tehdom rjaný ſkonečny džen ſobradžiſl, zo ſebi ſame kójny a jégle, tute leſne twarſki, na ſtajnoſeži wjeſolu ſerbsku reju rejowachu a to tak pſchijſtojne a pſchijne, kaž ſame družki a njewhesty: kózda ſo ſama za ſo wjerczeſte we ſwojej ſcherej ſukničez a we ſwojim ſtajnje jenak mlodonym wencu. A njech tež ſněhi nańdu, iich zeleni něhdyn njewjadniſe. Tak cijicho a tak rjenje bě w tutym leſu, wězo jeno tomu, ſchtóž ma woži k widženju a wujehi k ſlyſhenju. A tamne leſne wuſkocze ſneježnych njewuſtawachu, doniž ſo želegnich hiſhceze jene koſlo wjerczeſte, a pſchiftachu ſo wjerczež z doborom, hdž czaž zaſta.

Khójny so po prawym njehibachu, ale wóz zo mnou so nimo nich hibasche a mifasche. Tak je tež z naschim žiwienjom. My smy, kiz khwatamy, węcznosć stoji jenak z měrom a jeno na nas čáka, my t jeje mijezam, — kiz je smjercz — džen a spěchnischo napscheczo khwatamy a bôle so z bojoſcju jeje zdalujemy, a bliže t njej smy dôschli. — Barny kón bu z nowa napojeny, začezeje a wutorze mie z tutých myslí a zas kaž předy mifachu so nimo mie thèze, wèze, cyrkwie, schtow, ludžo. Ale wšcho to nijemóže mie zajimacz, moje wóczko na stajnosći dale sledzefche, moje myslé so z kózdym wokomikom dale zwischowachu a moja wutroba jeno jedyn kraj — serbsku zemju — a jenu wjes, jene městno, na tutej zemi phtasche a lédma bě so poslednja khójczka pscheczelne pschede minu poštonka, pozběze njebojsahaca wěža nowoho domu Božoho měrnje a hordoznie swoju hlou, zo by hako najmlodšha mijez wschemi sotrami z nowym ranjom wschon kraj Luzziski, hory a doly, wši a města postrowila. Hajo wopravdžite znamio cyleje krajiny je Boži dom w Bacžonju a joho schwízna wěža. Na wysokim schéroko a daloko hido tak widzany městnie stoji tuta nowa twjerdzina prawje serbskeje katholskeje pobožnosće a tak hido sama na sebi bliže t njebesam postajena, dyrbi nas ejim mócnischo wabicz, zo bychmy so tež my ze swojimi myslimi džen a bliže t njebesam pozbehoviali. Ze zjednoczenymi mocami je so Serbam tutón wulki krasny skutk poradžil, tuž njech tutón pucznik, kiz tak daloko a runje schézezku t jenomu njebejskomu wótcej a t jenej zhromadnej domiznje pokazuje, tuž njech nas tutón pucznik t jednoscze a t merej napomina, zo bychmy spokojom byli ze sobu samymi, we swójbje, we wosadze, ze wschemi, wosobje pak z tymi, kiz maja serbsku wutrobu a serbski jazek. A kaž budže tuta wěža da-li Bóh wsché pschichodne lětstotki wschech wóczko t sebi wabicz, tak njech tež najswjecjicha Wutroba Žežusowa, kiz budže w teile swiatnic stajnie bydlicz, wchech wutroby t sebi wabi, a ze sobu w jenej Bójskej lubosći zjednocza. A zawérno, tuta luboscz, hdy bychmy jeno ji sweru swoju wutrobu poswjetzili, by nas wschech jenak pschestvorila a nam hido na zemi začucz daka, kaf slídka je weczna zbožnosć. Z tym pschedem strowjach pschelubý Bacžon a wschon kraj serbski, — tola dale nimo domiznju khwatasche zo mnou železnica.

A hdyž bě so mi pscheluba wěža Bacžonka za hórkami shówała, pozběze so staroslawony Budyschin psched mojimai wočzomaj. Wérno je, stary Budyschin mo hido sam na sebi zajimawu psched jenak wabiacz napohlad, ale dwójich zajimawu je nam Serbam, dokelž je — njech je tu wjelefrócz wjac Němcow hacz Serbow — tola najbóle serbske město hacz do džensnischoho dnia z dwémaj wulkimaj serbskimaj wosadomaj. Tak prawje zajimawu pak može nam nasch Budyschin jeno potom byz, hdyž joho zaúdzenosć, stanizny a podawizny starodawnoho tachantstwa a wulkotneje cyrkwie swj. Petra znajemy. Mnogi wetr a nichor a strach ezechniesche nimo, ale ty tu jako njeponvalny swětl starých časow stojisch! — W tajkich myslach dopomincz so tež na tych, z kotrymž sym w tutých starých murjach pod jenej těchu bydlí a za jenym blidom sydał.

Sedyn z nich bě muž, kiz mjeſeſche dobre dopominjeczo. Brudniſchho so jemu na stary džen wježesche a radscho by na zbožownische mlode léta spominal a my džeczi bychmy radu na njoho posluchali, hdy by nam něchtio ze swojich „hantvarfick“ puczowanjom powiedział: Saklu a Schlezysku, Scejzorsku a Bajersku bě pěchi pschekrocžil. Zeleznicz tědom pola nas hisčeze njebejhmu khiba Lipsko-Drezdžanska, Linconfska a wot Nürnberga do Fürtha; ale z kózemi jězdžic běchu sebi ludžo hido dawno wot rybow a bobrow wothladali. A

tať jědžesche tež mój njeboh pscheczel po Dónawje. „Runje běch“, by wón powjedał, „do Regensburga nad Dónawu pschischoł a chych do Wina. Tuž hladach skladnoſcě, zo bych snadniſcho dale pschischoł, a nadendzech ju. Runje chycsche z Regensburga wulka lódz z kožemi po Dónawje do Wuherſkeje wotjēz. Proſchach knieza, kiz bě sam na lódzi, a smědžach so darmo sobu wjescz, jeno zo dyrbjach na lódzi sobu pschipomhowac̄. Jědzechmy a jědzechmy nimo wjow a měſtow starých a nowiſtich a pschijedzechmy hac̄ k tamnym straschnym měſtam, hdžez bě wot njeponimnych časow hido někotry lódznič ze wſchém bohatſtvo swoju ſmjerč njenadžich namakał. Měnju tamne wulke a mócene wérja, hdžez so woda kaž warjacy krop z mocu do koła wjerczí a wſho spójera, schtož so ji bližko zwazi. Tutoho měſtna a tuteje hodžin ſo naſch kniez hido do časa ſtrachowaſche, runjež bě tu ſnadž tſichczi, ſchtyrhczi lět bjez ſchkodn nimo jězdžil.

Straschné wokomiki běchu ſo pschiblizile. Naſch kniez bě hido kóždomu ſwoje měſtno a ſwoje dželo na lódzi pschipokazał a rokazał, kaf mamy ſo za-džerzecz, ſam pak ſo poſlakny woſrjedž lóžje a modlesche ſo nutrniče k Bohu, kiz bě hido wjele krócz joho lóž pschez tute wérjo bjez ſtracha wjedk. A mjez thm, zo ſo tak k Bohu modlesche, bu jomu na dobo tak, kaž by cyka lóž hido překl ſchla, wón poſkocz, zhrabny ſekeru a zavoławschi: „wotrubaſcze žerdžę!“ wotrubaſe ſam hac̄ nanajspěchniſcho jenu po druhej. A to bě joho a naſche zbožo: njebe-li wón we ſwojim modlenju a pschez ſwoje modlenjo to pytnył, dha wam ja džensa nicžo powjedał njebych. Běchu mjenujcy wjeſla* zabvynſchi tčzacy woftajili, woda bě ſo do nich zapřela a chycsche naſ ſobu do móſteje žily ſežahmyč.“

Tež dženja hishcze mnohi jězdži, nic drje tak husto na ſtraschněj lódzi, ale z runje tak ſtraschnym wozom po drozy a po železnicy, tola hac̄ ſo mnohi w ſtrachach tež tak modli kaž tamny kniez? Předy by hospodař psched konjomaj, z dworom won zavróčenymaj, z kſchudom kſchiz na zemju ſčiniš a hōpoza by brunej abo čornej ze ſwjecznej wodu wofrjepiſa a tute ſtare krasne waſchnjo, kiz mohlo ſo někomužkuli zdželanomu a — wuczenomu pschivěrk zdac̄, je po mojim zdac̄u runje tak kſhvalobne kaž kſhesczanke a katholſke. Je-li dowolene, morwe wěch ſwjeczic̄, dyrbi to runje tak a hishcze bóle wo zwěrjatach placzic̄, kiz ſu tola wjele krócz woſobniſche dyžli drjewo a ſamien a býrnje to cedra z Libanona a demant z Afriki był a býrnje ſam Rafael a Michał Angelo najrjeſtſchi wobraz a najrjeſtſche ſwjeczo na nich abo z nich wudželał: wobraz a ſwjeczo ſtaſ a wostanjetaj morwej a býrnje na ſame žiwenjo ſpodobnej byloj. Bóh je najwjetschi wumjelc, jeno zo je člowjek ze ſwojej hrěſchnej hordosczu hido w raju Božu ſtôrbi, tute najprěnje a najrjeſtſche wumjelſke dželo, ſkazyl a hishcze dženſtſki džen kažy. Zo ſu mnohe zwěrjata nam nje-pſcheczelne, ſchłodne a zo nam ſamo tež domjace zwěrjata za žiwenjom du, to Bóh chył njeje, ale to je ſežehwſ a khostanjo hréchow. Ale tež po tutym prěním hréchu ſu ſo hishcze tu a tam podawki ſtak, kiz naſ na paradiz dopominaja. By zajimawe byłe, hdž by ſchtó ſebi khwile a pröcu wzał a ze ſwiatoho pſisma, ze žiwenjow ſwiatych, ze ſtawigow a podawigow rjenje ſestajał, kaf ſu ptaczki na njeby, ryby we wodze a zwěrjata na ſuchej zemi profetam a sprawnym staroho zakonja a ſwiatym Božim w nowym zakonju z woprawdžitej luboſću ſlužile a pschitſilne a hac̄ do ſmjerče ſwérne byłe:

* Wjeſla = ſopatka, Ruder.

kaž svjath Franciskus ptacžlam a svj. Antonius rybam předowasche a svj. Benno žabam porucžesche a podobne věch. Wězo mnohim knjezam a knjezylam, kž su nam hžo wšchu mudroſez ze ſmjetanu zjedli, předy hač je ſo nařch jedyn za blido doſyňez možt, tym wſchal ſo to wěricz njecha. Nimo toho njeje zwjetſcha nihdže zapisane a jeſli napisane, dha je to w chle ſtarych knihach, kž ſu njezdželani mnich a piſali, kaž nižo dale njerozemjachu hač „pacjerje ſpěwacz, dobre jěſc̄ a pieč a ludžom nechtu napovjedacž“. — No, nešt je mamy, hdy běchim tola mjeleželi! — No, hdyž ſmy hžo zapocželi, dyrbim tež potrczowacž a ſkonečicž. Wěrno wſchal je, zo mnozy mnicha ani cžitacž ani piſacž njemožachu, ale zo móžachu kaž druzy ludžo, kž chcedža žiwi bycž, jěſc̄ a pieč a — ſo modlicž a to z wjetſcha jara derje, haj wubjernie. A ma-li svjath Augustinus prawje, zo je cžlowjek kaž žiwy, kaž ſo modli, dha možem ſprajcž, zo ſu tucži ſtari mnicha z najmjenſcha kaž pěkni ludžo byli kaž nešt — husto doſez njeſju. Dale! Wěrno je, zo runje wſchity mnicha piſacž njemožachu, ale tež wěrno je, zo móžachu tola mnozy piſacž a to jara derje a rjenje a zo ſo tucži mnozy pschi ſwojim piſanju, psched nim a po nim, modlachu a zo běchu woni potajkim jara pěkni ludžo: kaž ſo modlachu, kaž běchu žiwi. Běchu-li pak tucži mnichy piſarjo pěkni a pobožni, kaž cheyli potom kzeč? — Kzeč? — Směſhne, hdyž chec nařch čas, w kotrymž može ſkoro koždy piſacž a cžitacž, w kotrymž džen halo džen wjac hač miliion zhorbjených piſakov za pultom ſyda a ſkraba, dokelž na ſlово nikomu wěricz njemožech, ale jeno papjerje, kž pak ſku runje kaž derje zinjeſe kaž wěrnoſez: ſměſhne, hdyž chec nařch njeſwěrny a zelhaný čas, kotromuž žadný ſluš a pschisaha ſwjata njeje, ſo hiſčeze na tamny kraſný čas pschisložecž, kotromuž bě wěra a ſwěra přenja a poſlednja věc! Sudniſtwa, ſkodh moža naš wo ujeſwěrie a zelhanoscži naſchoho lětſtoſka pschepokazacž.

To by potajkim z někotrymi ſlověžkami to bylo, zo móžem tež ſtarym mnicham z najmjenſcha telko wěricz, kaž nowinářskim židam naſchoho časa. Ale kaž móža ryby a ptacžki cžlowjefej ryczi rozemicž? — To wſchal; moj drje to dokonjałoi njebhychmoj, ale hſadaj, ſhtož moj njemožem, to traſh móža druzy a ſhtož druzy njemoža, to móže tola zavěſcze jedyn, a tutón jedyn je Boh ſam. Abo njemožt dha Boh, kž je chyb ſvět ſtworil, z najmjenſcha druhdy něchtu pschemjenicž, hdyž je nužne a wužitne? Njemožt dha ſamſny Boh, kž je wſchē ryby w řekach a morjach ſtworil a wſchē lěhy a haje z tyſac rjanymi ptacžkami wožiwi, kž je wſchē, wſchē znaje a naſheča a kž je malomu ſylobikej runje kaž maļu ale něžnu wutrobicžku pod ſcherym pérkom a kaž ūhodný jazyček ale z kaž jaſnym cunim pschekraſnym hſosom darik, zo možt nam ze ſwojim raiſchim kerluſchom dufch ſe z čela wuspěwacž, njemožt dha tutón ſamſny Boh z luboſežu k ſwojim ſwjatym, kž ſu joho a joho ſtworjenja z cyklej wutrobu lubowali a khwalili, tež junu tutym zwěrjatkam dowolicž, zo ſměle cžlowjefej rozemicž, kaž cžlowjek jim rozemi? Njemožlo ſo tež druhdy zaš na khwilu kaž měč, kaž bě Boh po prawym w paradizu za wſchón čas poſtaſil? —

Ale tucži ſtari mnicha běchu tola jara maļo z dželani a rozwučzeni ludžo. Mo, moj bratſe Rěpa, naukni najprjedy to, ſhtož ſu mnicha napisali, a potom — bužeskej mudriſki hač nešt ſy, runamka najprjedy pôver (proč) a potom ſměš traſh ſo tež ſtarym mnicham pschirunacž. Natwar najprjedy tajku cyrkvičku, kaž koelnjanſki, wiſki abo pražſti dom je a potom ſo pschirunaj tym miſchtram, kž njeſju k professoram ale mnicham abo k podobnym

ludžom do schule khodžili. No, z krótką, z tej jich hľuposčju wšchak so zešidže ſterje hacž z naſhej — mudroſčju. Haj, někotři ménja, zo ſu w starých časach wjac wědželi hacž my. Wo tym džé móžem ſchi ſkladnoſči poručecz.

Njech je tomu hacž do pſchichodnoho čiſla kaž chce, jeno to móžesč mi wěricz, zo běchu ludžo we starých časach tež jara mudri, dokelž ſmy tola my mudri potomních wot nich wukli, a njechaſch-li tež to wěricz, to pak je tola wěste, zo běchu džefacž króč zbožowniſchi. A zbožownoſč je wjac hódná hacž wuczenoſč!

Potaſkim běch w staroſlavnym „měſeče“ — Budyschinje —, kž drje ma na ſwěcze ſwojoho runja, ale nic we ſerbſkim kraju!

(Pſchichodnje dale.)

Wjach hacž bajka.

Pobožny burik bě wumrěl a pſchiňdže ſtajnje ſe ſtej ſtajnje. Z nim bě tam tež bohacž pſchichol, kž bě jara nabožny byl a dobročer khudych. Tu pſchiňdže ſwj. Petr, wotewri njebeſte wrota hladajo, hacž ſchtó pſched nimi ſtoji. Wuhladawſchi bohacžka, poſkiwny, zo by zaſtupil — na burika pak ſo njedohlada a taſ buchu njebeſta zaſy zamknijene. Hdyž bě bohaty do njebeſes, naſta tam wjeſole ſerluſhovaniſo božich janđželov, taſ zo burik ſo ſpodižiwajo wobě wuſchi naſtaſowaſche. Hdyž bě wſcho wocžidlo, zaſlepa naſch burik do duri; ſwj. Petr hladajo ſwojoho zaſtojnſtwa puſčezji joho do božoho raja. Burik mězo měnjeſche, zo budža joho nětko tež boži janđželjo „z tuſchom“ po-witacž, kaž bohatohu pſchedkhadnika. To pak niežo njebu. ſwj. Petr pſchiſia drje joho ze wſchej ſchęzdroſčju a tež mnoho janđželov pſchiňdže joho do njebeſes witacž, hewal pak wosta wſcho cžicho. Tu wobrocži ſo burik na ſwj. Petra prajo: „Cžohodla to mi waſchi njebeſeh hercyn njeviſtaja, kaž bohacžtej; mi ſo zda, w tych njebeſach plaeſci runiž tež bohaty wjach, kaž na zemi, a njeje tu njeſtroniska ſprawnoſč!?” — „Tróſchtuj ſo, ſhno — džesche ſwj. Petr — ty ſy nam luby, kaž žadyn druh, ty budžesč wužiwacž radoſč ſwojoho knjeza a hiſteče bōle dyžli bohaty, dokelž ſy na zemi ſwoju khudobu ſčerpnje njeſt; ale hlej, tajkých khudych burikow, kaž ty, pſchiňdže ſtajnje ſo nam do njebeſes wſchědnje cyla cžrjova; tajki bohaty pak lědma tehdom, hdyž je na zemi ſwj. wotc raz jubilejſke ſéto wupiſal. Tohodla je w njebeſach tajka radoſč, hdyž je ſo raz bohatomu radžilo, ſo do nich pſchedobycž.“ *Kubas* — ſ.

3 Lujžich a Sakſkeje.

Z Budyschina. Kandidat duchownſtwa kniez Miklavſch Zur z Worklec je na ſudomnym tachantſtvoje 27. oktobra ſwoje ſtatne a ſynodalne pruhowanjo khvalobnje wobſtał. Kralowſki komiſſar za ſtatne pruhowanjo běſche tež leſſa t. Bornemann, tajny ſchulſki radžicžer z Drežjan. — Žutſe 22. novembra doſtanje t. Zur prenu tonsuru a ſchthri nižche ſwječiſzny. Tež druhu ſwječiſzny drje ſo jomu w krótkim wudžela, taſ zo mlody duchowny drje hiſteče do Hód do měſchniſkoho zaſtojnſtwa zaſtupi.

— Tež w tutym ležče naſche towarzſtvo ſi. Cyrilla a Methodija protyku, znath „Krajan“, wudawa, fotraž nětko dokonjana, ſo z tutym čiſtom Poſoſla do naſchich expediciow a wſchelakim klamarjam rozeſčeze. Žeje redakciu je nětko t. kaplan F. Rězač dobročinje na ſo wzak a tutón 19. leſnik naſcheje

protoki z khwalomnej pilnoſćju piſał a zarjadował. Kalendarium je ſkoro cyle njeſpſchemenjeny woſtał; jenož zo je na kódej stronie trochu ruma woſtajene za domjace pſchijomjenja. Tabella za čas božich ſlužbow je wo tóſiſto powjetſchena, dokelž ſu tam tež fuſodne woſady w Čechach pſchijate, iſtož budže někotromužuli wophtarzej tamuých pobožnych měſtow witane. Druha tabella wožewia čas, hdý ſo hdże měſki myſhpov džerži. Woſchěrny a doſež zaiimawý je powučaſcy a zabawiacy džel protyki. Po zavodnym naſtaroku „Rozhlaď ſo“, kiz naſ do wſchelakich krajow a jich podenřenjow wjedže, ſcđehuje lubožne powědancéko „Dobry paſtrý“ ze živjenja doſtojnoho měſchnika. Struchla je ſtaſižna „Wopacžny ſchěnak“. K tomu pſchijupia někotre mjeniſche wěcki. Wažne ſtovo za naſhe čaſh rycji pſcheczel burſkoho ludu w naſtaroku „Čzeledž a palenc“; „Wandrowki a Scheri“ pak drje někomužuli wjeſolu hodižinku pſchijotujetaj. Do struchlych čaſow wjedže „Potajna boža miſcha“ a dalsche powědancéka pokazuja nam we zabawiaczej bělizně ſkódko na božne jadro. Naſche ſerbſke towařtwa, woſebje ſperwáſte, „z naſhich čežmnych wobrazow“ ſpóznaja, kajke byz njeſmědža. Schtóž pak hacž na wjeſolekuſi a trýſki, kotrež wſchak nikomu žaneje kſhiwody nječzinja, dónidže: tón budže ſo, za to ſhm wam dobrý, khory ſmječ dyrbjecž. Zapis duchownych a krajow a jich wjerchow je tón krócz hacž na kónc woſtorežem. — Praju wam: je tu wjac hacž doſež poſticžene za 25 pjeniežkow! Tuž kupuſcje ſebi tule domjaci protoki, byrnje tež hižo jenu abo wjac druhich měli. Jeno, hdži wſchě pſchedam, možemy „na khóſty pſchijucž“.

— Z Prahi ſo nam piſa: Naſch ſerbſki ſeminar hoſpoduje ſetka 33 wuežomcow; mjež niſi je 15 Serbow a 18 Němcow a po wuſtawach, kotrež wophtuju, je jich 8 bohoſlowcow a 25 gymnaſiaſtow. Tich mjenia* ſu: Anſelm Roklinger z Drežđan, bohoſlowe w 3. léeze; Pawoł Kaiser z Oberloehniž a Michal Wjeſela z Lischceje Hory, bohoſlowcaj w 2. l.; Ludwig de Laffale z Raumburga, Ernst Hausmann z Koenigshaina, Jakub Nowak z Kaſhęc, Karl Lampert z Kamienicy a Anton Bentner z Woſtrowca, bohoſlowcojo w 1. l. Gymnaſiaſtajo ſu: Anton Kaſper z Hainichen, Jurij Král z Radworja a Albert Reime ze Schérachowa we 8. rjadowni, Miklašch Barjeňk z Dženilec, Jakub Nowak z Hory, Pawoł Riedel z Drežđan, Aloys Eilers z Koethen a Jan Beith z Drežđan w 7. rj., Jan Scholka z Kulowa w 6. rj., Bernard Šicka z Kalbic, Jakub Schewcžik z Baczonja, Edmund Grohmann z Woſtrowca, Wendelin Trenkler ze Seitendorfa, Jurij Kſchijank z Podhroda, Jurij Kubanja z Kalbic, Karl Kretſhmer ze Schérachowa, Karl Rothe ze Schérachowa, Franc Bodenburg z Lipska, Jurij Pawlica z Drežđan a Max Otto z Cwikawy w 5. rj., Józef Schönfelder z Kloſter-Freiheit, Jan Juſt z Nowej Faſenicy a Jakub Stranc ze Zuric w 4. rj., Michal Schewcžik z Baczonja a Miklašch Domachka z Koſlowa w 3. rjadowni (klafy). Serbia ſerbſkoho ſeminara maja towarzſto „Serbowka“ a wophtuju kóždu nježelu „ſerbſke hodžiny“, hdžez ſo w macjerſchězinje rozwuczeja a wudoſpołnjeja. Z dohladovarjom nad tutymi hodžinami je wjeleodſtojny k. praefes Lufčjanſki, a zapoſazowanjo a wědomostne naujedowanjo „ſtarſchoho“ a z tym ckleje Serbowki tež dale dobrociwje woſtara ſlawny professor ſlowjanſkich ryczow na praziſkej universicie, knjez Merečin Hattala.

Z Khróſcje. Na letuſcej hłownej zhromadziznie „Mačiocy Serbſteje“ bu tež namjet ſtajeny, zo měla ſo konferenca ſerbſkich wučerjow za

* Z rozcžehnjenymi piſmiſkami čiſtečzane ſu mjenia Serbow.

Łožicž. Besche drje so na wschelakich stronach a pschi mnogich pschileżnośczech mijez wucžeremi wo tutej węch ryczało. Zo by so skončnje zapoczątk szini, žendžechu so 16. sept. t. l. tucži wucžerjo w Khrósczicach: ff. Scholka a Kral z Radworja, Turk z Worklec, Hila a Symank z Khrósczic, Knjez z Myschec a Hascha z Czornec. Tež drugih knježa běchu pscheproscheni, ale na tuthym dniu zadžewani. Ryczesche so najprjedy wo zarjadowanju konferency, hacž a tak měla so konferencia założicž. Rasta wo tym živa debatta. Podawany jenož najwažnische sady, kotrež so jenohłosne pschivzachu. Serbska wucžerška konferencia je nuzna z materialnogo a idealnogo stejskicha. Serbske džecži pschinjesu jenož serbsku rycž sobu do schule. Němisch hiszheze njerozemja. Tohodla ma so w schuli tež najprjedy wschitko serbscy wucžicž, jeśli dybja džecži něshco wo jenej węch rozemicž a zdžerzecž a wot wucženja wužitl mēcz. Njerozomnie je, z němskej rycžu, z němskim czitanjom atd. zapocžecž, dokelž džecži němisch njerozemja. Hnydom z němskej rycžu zapocžecž, by za džecži schłodna a prózna dresura byka, katraž by mlode moch džecžowſkoho ducha tupila. Abo hdže je němska schula, hdžež snadž džecži najprjedy francózschy czitacz wuknu? Duz najprjedy serbscy a potom halle němisch! Tež knježa schulsy inschpektorajo chcedža, zo bychu džecži rozemili, schtož powjedaja. — Serbska rycž je džecžowa maczierska rycž. Rjeje tohodla wucžer winowathy, zo we džecžu luboſcz f Serbowstwu, zahorjenoscž za wótcowske waschnjo a prawo wubudža a haj? Tola tež swojemu ludę je wucžer tón džak a tu czesecz dołžny, zo džecži serbscy myslisz a czuež, serbscy rycžecž a czitacz wucži, tak zo mohle so džecži něhdby same na duchownym živienju swojego luda wobdželicž, zo mohle swój lud ze słowom a skutkom podpjeracž a zo bychu jomu pscheczelnu a luboſczelu mysl a wutrobu napschecžo pschinjeſte. Hdž pak ma so w serbskich schulach serbscy wucžicž, je za serbskich wucžerow tak spomožne, kaž nuzne, zo so we wschelakich prascheniach, serbske wucženjo atd. nastupowace, rozyreča a mijez sobu jednaja. To pak ma so stacž pschez serbsku wucžeršku konferencu. W Khrósczicach zhromadzeni wucžerjo wobzamknichu tohodla jenohłosne, zo ma so tajka konferencia założicž. Hnydom pak dyrbjescze so pschipoziacž, zo móže konferencia jenož swobodna bycž. Bakon niedawa nam žaneje podperry, zo móhli wucžerow f tajkej schadżowancej nuzowacž. Czescz a luboſcz f Serbowstwu dybri kóždoho pohnuwacž, zo by so na tak spomožnej, woyrawdze nuznej węch wobdželit. Je drje znate nazhoniſenjo, zo je często, netaſtu węc derje zrjadowacž a pschewjeſež, hdž sy na dobru wolu ſobustawow poſazany. Serbska konferencia njezminie so tohodla tež wojowanjow, a njebudże tak lohko, jeje wobzamknienja wuwjeſež. Tež organizacija jeneje powſchitkowneje konferency njeje lohka. Namjetowacze so, zo byshtej so dwę ſriedžiznje za wucžerske schadžowanki poſtajilo: Khrósczich a Buſecy. Nětcežicha Khrósczanska schadžowanka wostanie tak dolho jenož provisorisca, doniz so wjetſcha podobna schadžowanka njewobzamknje a njewuwjedze. Skončnje zwolischu so ff. wucžerjo Hila z Khrósczic za pschedsydu, Turk z Worklec za mestopſchedsydu a Hascha z Czornec za piſmawjedžera. Pschichodna „serbska wucžerška schadžowanka“ ma so hiszheze letsa nazymu wot pschedsydy wypisacž. Da-li Boh, podawny w pschichodnym časzu něshco wo programje „wucžerskeje schadžowanki“. Hs.

Pschipomnjenjo. Z wutrobnym džakom pschipoznawa redakcija tak wužitne a nuzne prówowanjo serbskich wucžerow.

Serbško-bołharška wójna.

Wójna je na swęcje wobstajna a nichčo njemóże jej dość zadżewkow stajicž. Ale to dyrbi so tola wobżarowacž, hdvž móeni tutoho swęta abo nětko wulkomocj swoju woprawdžitu móc w prawym časzu njewužija a sami kraje abo ludy na kongresach abo zhromadžiznach tak rozdželeja, zo je sežehowaca wójna hižo dołko do časa widźež. Taſke rozdželenjo je so po poſledniej ruso-turkowskej wójni z Warlinškim wujednanjom abo meroem 18. julija 1878 stało. Tehdom njespojoiču żadyn tych ludow, ſtož ſu woſebje Bołharow je, Serbja, Grichow je a Albaneſow je. Stwóriku tam bołharſke wjerchowſtvo (2 milijonaj Bołharow), ale pod wyschšim kniejſtwom turkowskoho ſultana, a pódla njego Rumeliſku (1 milijon wobydleri, z wjetſcha bołharſkich), kotrejž ani prawe imeno połodniſcha Bołharſka njeponoſchachu, hako woſebitu provincu pod turkowskim generalom hako měſtońjeſerjom, a woſtaſku pod turkowskej kwaſku hiſheče pſchez milijon Bołharow. Serbſka (wot 1882 kraleſtvo) bu jenož małko powjetſchena k połdnju, ale wjetſhi džel Serbow woſta pod Awstriju (Boſniſka) a pod Turku (Stara Serbija atd.). Grichis̄ka bu na samej jednanjo ze ſultanom poſazana, wot krotrohož 1881 Thessalisku a kruch Epira wunuzowa; ale wjele Grichow woſta pod Turku, runje tak wſchitej Albaneſowje, kotsiž za woſpad wot ſultana hiſheče njeſiu doſež zdžekani.

Njespojone ludy pał pſchihotuja wójnu, hdvž ſu jenož ſebjewědome a trochu mócene. Tohodla njebudže mér na baſtankej poſkupje, doniž njebudže turkowskoho kniejſtwa kónč, a doniž ſo njestanje, ſtož je Rusa ka vředy chyła (ale nětko je tu ideju puſhežiła k swojej ſchodzi!) a Dendželſſa, taž praja, nětko chce (podpjerana wot Francijskeje a Italskeje), zo ſo europska Turkowska po pſchiſkuſtym wobydlerſtwe rozdželi mjez Serbow, Bołharow, Grichow (a Albaneſow) a Rumunow, kotsiž hižo nimale wſchitko žadane maju, jei samej pał ſo Konſtantinopol pſchewoſtai — na čas!

Pſcheziwo woli Turki a pſcheziwo nětčiſhomu wočkaſowanju Rusowſkeje a Awſtrije ſu Bołharowje (t. r. liberalowje) čižku revoluciju wuwiedli, hdvž 18. septembra t. l. turkowskoho měſtońjeſera Chrestowicža zajachu we hłownym rumeliſkim měſeče Filipopolu a bołharſkoho wjercha Alexandra z Battenberga tež hako swojoho wjercha wumolachu. Tón taſke poſkiczenjo pſchiwza a poddani jomu we Filipopolu hołdowachu. Sultan ſo pſcheziwjeſche, ale won njemóžeshe bjez dowolnoſeče wulkomocow wójſko na Bołharow do Rumeliſkeje poſlacz; tola je ſo wot toho časa na wójnu pſchihotowaſ! Wulkomocj pał njedachu hiſheče tule dowolnoſež z bojoſeže, zo móhle ſo te wſchelake ludy tam zběhnyč a wulka wójna nastacž. Tohodla woſerwicju konferencu abo poradu w Konſtantinoplu, kotaž pał chce wſchitko pſchi — starym woſtajiež, z najmijenſha k wočomaj. Taſke komodne wuczinjenjo boja ſo tola někotſi mócnarjo pſchewiſež, dokoł by nowe zaſtorženjo Bołharow pod Turku tola haniba za kſhežanſtwo była!

Boradženjo bołharſkeje mérneje revolucije, kotrejž wunosch t. j. zjenoczenjo Bołharow ſo ſkóńczne něhdj pſchipóznaje, je zawiſež Serbow wubudžiło. Bołharſka bu nadobo wjele wjetſcha dyžli Serbſka a serbſke ſtrony ſu hiſheče pod czymy kniejſterjem! Tohodla hołdowachu ſo Serbja piſlinje na wójnu a buſhū potajnje drje wot nawježornych mocow w tym podpjerani abo ſchęzuwanii. Taž je serbſki kral Milan I. Obrenowicz 14. novembra rano Bołharſkej njeſprawnu wójnu pſchipowědžiſ a zapoczął. Won Bołharſkej porokuje, zo je

wona wucđinjenja (Barlinske, Serbam a Bolharam jenak skódnego!) ranila a z tym runowahu mocow na balkanskej polskupje postorczoła k swojemu wuzitkej. Tak daloko je ważna, ale wójnu nježadaca prawda; mjenje ważne su porosi, zo je zahnatich zbezkarjow hospodowała, mjezy z brónju psche-froczoła a t. d. Milan chce potajsim kruh kraja mécz, zo by runowaha byla mjez Serbskej a Bolharskej, a myssi, zo budže jomu czeđiczo w ruch wuzitna pschi dalszych jednaniach, budža=li wulkomoch Turkowstu někto wopravdže dzelicz. Ale wulke mocy njeisu hisczeze pschezjene a praja, zo je Milan na swoje risiko wójnu zapoczął. Wón so najskerje boji, zo by pschezjivo njomu revolucija wudziela a Karadžordžewicz na serbski trón pschischoł, hdj by wón Serbsku nočenł — powjetshicż!

Bolharski wjerch Alexander so tuteje wójnu njeje nadżał a njeje na nju pschihotowan. Wón wozjewia swojemu ludej mjez druhim: „Našci serbscy (słowianscy) bratsja chcedža naschu wótcziniu skazycz město toho, zo bych u jej pomholi (pschezjivo Turkam).” Wón je serbski nadpad tež sultanej wozjewił, kotrež pak jomu jako spiecżowarzej a njepschezjelej nočee pomhacż. Tež nje-może wón Rusow na pomoc wołacż (ani druhe wulke mocy), dokelž je psched nekotrym časom rusowscich wyskow ze słowami ranil a tak k wustupjenju z bolharskoho wójska nuzoval. Skaz je widzecż, budže bolharski wjerch pschehracż dyrbjecż a potom postaja drje wulkomoch, kotrežž někotre bych u rad same kruhi kraja wzale, nowoho wjercha?

Serbja su 14. t. m. na schyrijoch punktach do Bolharskeje zakroczoili a małe bitwicžki dobysli, 15. dobymu Taribrod a wobudżehu wobtwerdzenu wuzežinu Dragoman, tak zo dyrbjachu Bolharowje k połdnju cofacz; 16. t. m. dobymu město Tern, hotuja so na twerdźiznu Widdin a czahnu na Sofiju, hłowne bolharske město, hdżez chcedža mér diktowacż. Tola zadżerzachu jich Bolharowje 17. t. m. pola Sliwiczy. Serbia chedža potom wot Bolharskeje wottorhnyż jeje nawieżorne wołkresy: Widdin ze 100,000 wobydljeremi, Berkowac z 59,000, Tern z 65,000 a Küstendžil z 144,000 wobydljeremi. Tute krajiny skusbachu wot l. 1180 hacż do turkowskoho dobycza (w 14. stolku) Serbskej a běhu jej po nowym pschedobyczu Turki 1878 w San Stefano pschiprajene, ale na — Barlinskim kongreſu zaſy wgate. Schto budža wulkomoch někto cznicż abo so zwadžiwski nječiniecz, wě Bóh sam. My pak so nadžijamy, zo wójna mjez słowianskimi bratrami njebudże dolko tracż, ale zo so po časju wšichko k jich lepschomu wuzitkej wobroči! M. H.

3 cyloho swęta.

Němska. Eljas-Lothringcki naměſtnik wjerch Hohenlohe je biskopa Stumpfa a deputaciju, kij joho powitacż pschiūdże, pschezelnje pschijal a mjez druhim prajik: „Wjeselu so, zo mam pschiležnosć zaſtupjerjam katholskeje cyrkwie w tutym kraju prajicż, tak wjele ważne mi je, dobre pschezelstwo hajicż, kotrež je za mojoho přiedownika mjez statnej mocu a katholskej cyrkwi wobstało. Zeli so mi to radzi, by mje to czim bóle spokoilo, dokelž sam tež katholskej cyrkwi pschijuscam a dokelž wem, zo wobydlserjo tutoho kraja su swérni synojo katholskeje cyrkwie.” To su spokojače wohladzy za tamnu krajinu a to czim bóle zwieselace, dokelž wjerch Hohenlohe za pschezela katholskeje cyrkwie njepłaczesche. — Za minnych 14 lét je němske kejzorstwo za swoje wójsko 6889 milionow wudawko! Pschichodnomu sejmie ma so zas nowe powyszenjo dotalnych wudawków za wójsko pschedpołożicż! Hdj zmęje to swój kónč?

Awstrija je skončnje nětk swojoho kultusministra barona z Konrada wotbyla, kij ze sprawnymi žadanjemi katolickich jeno hrajesche. Na joho město je powołany rycerz Gawcz, na fotrohož wschitcy derjezmysleni wulke nadžije stajeja. — Dianowarski biskop Stroßmayer, sławny wjednik Khorwatow, je we Winje pola fejzora pobyl a jara pszechzelne pschijaty byl. Nadžijea so, zo tutón wopyt Khorwatam pszechzivo madjarskomu (wuheriskomu) podczijszowanju nětk skončnje doszachacu pomoc pschijinje.

Zom a Žtalska. Swj. wótc je jara ważnu encykliku (wołosny list) wo kscheczaniskim stacze wozjewiš, a pokazuje, kajte ma swétne knieżeństwo byc, kij chce na kscheczaniskim podłożku stacze.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 430. Hana Kućankowa z Koslowa, 431. 432. z Ralbic: Khata Bräuerec, Madlena Kurjatowa, 433. Michał Mark ze Zdžerje, 434—438. z Wotrowa: Michał Wjenk, Madlena Rjedzina, Mikławš Linart, Michał Lusčanski, Jakub Dzislawk, 439. Jakub Héblak z Kašec, 440. Hana Sołćina z Kanec, 441—444. z Nowodwora: Jakub Sołta, Jakub Sérak, Michał Słodenk, Jakub Dzislawk, 445. 446. z Khróścic: Jakub Serc, Michał Serbin, 447. Mikławš Delan z Baćonja, 448. Marija Žurec z Workle, 449. Jakub Tryček ze Smječkec, 450. Jurij Žofka z Libuchowa, 451. Maria Pórnačec z Łazka.

Dobrowolny dar za towarzstwo: W. W. z Budyšina (za naše rjane swjećatko!) 1 m. 50 p.

Zemrētaj sobustawaj: H. Šewčikowa w Baćonju, M. Cyž w Khrósćicach. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena daň wučinještej 83,352 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: J. S. z Kašec 10 m., po njeboh Jakub Wiciazu z Prawočic 20 m., njemjenowaný 3 m., wopor w Baćońskiej cyrkwi při přenich Božich službach na dnju poswiećenja 101 m. (při tym su 3 m. wot služowneje holcy w Baćonju wosebje date), professor Knothe-Seeck ze Žitawy 20 m., njemjenowana z Hory 50 m., wudowa W. w Budyšinje 30 m., z klóštrskeje wokołońscie: wot **njemjenowaneje wosoby 100 m.** a wot druheje njemjenowaneje wosoby 60 m., Marija Jurjancowa z Bud. 3 m., Madlena B. ze Ž. 57 m.

Hromadže: 83,806 m.

Na nowe piščete do Baćońskiej cyrkwi: Dotal hromadže 2012 m. 20 p. — Dale su woprowali: Bermich z Lahowa 5 m., njemjenowana z Kloštra 2 m., toho runja 1 m. — **Hromadže:** 2020 m. 20 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9237 m. — Dale je woprował: S. 1 m.

Hromadže: 9238 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrēloj stej: 24. ořt. Khrystina Rosalia Fritsche z Niederehrenberga a 16. nov. Marija Jurjancowa z Budyšina; stej rjadnym modlitwam poruczennej.

We wšchęch expedicijach „Kath. Posoła“ a pola klamarjow je za 25 p. na pschedaní:

Krajanci.

Katholska protyka za Hornju Lužicu

na lěto

1886.

Katholoski pōsop

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pōsće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pōrta.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 23.

5. decembra 1885.

Lětnik 23.

Měsčniſke posvjecjenjo cirkwje w Bacjoniſu

8. novembra 1885.

(Sklonězenje.)

Wjac̄ yaf, hac̄ wšho to, wjac̄ hac̄ slebro a zloto cyłoho swęta waži a placži mi te zmyſlenjo naſchoho serbskoho luda, kotryž je ſo wopokazał halo wěrny křesćjanſki lud, kiz hce ſwojoho Boha czechicž a swěru ſtacž za ſwoju ſwiatu katholosku cyrkę a jeje widžomnoho wyschšeho wjertha. Hjſcheze je horliwoscž za czechicž božu we naſchim ludu: to dopokazuje tale cyrkę, kotruž je serbski lud twaril. Prěnje a poſlednie ſtrony we ſtaſiñach tuteje cirkwje budža wo tym ſwěcicž a budža we wšchēch dobrym wopominacž, a na jeje wołtarjach budže wšho to z džakom ſo wopominacž, hdyž tu my wšhityc̄ dawno wjac njebudžemy. Ta cyrkę budže ſtajnje kaž žiwa modlitwa, zo by Boh tón ſenjez naſch luby serbski lud w taſkim křesćjanſkim zmyſlenju zdžeržał, a joho ſwójby žohnował hac̄ do poždnjih splahow, wosebje žohnował z tym, zo by nad nimi ſtajnje ſo dopjelnilo japoſchtoſke ſłowo:

„Templ Boži je ſwiaty, a tón ſeže wŷ!“

Moji lubi! Wopomincze tute ſłowo, kiz ſo tež džensa wam praji! Wopomincze a wjeseſcze ſo taſkeje doſtojnoscze: tónle templ boži je ſwiaty, a tón ſeže wŷ! Njeplacži tež wam zbožne ſłowo naſchoho zbožnika: „Hdyž něchtó mie lubuje, budže moje ſłowo džeržecž, a moj Wótc budže joho lubowacž a moj psjündžemoj k njomu a budžemoj bydlicž pola njoho“? Waſhe ſwiatosvjetenjo pſčez dopjelnenjo wole božej, waſhe wozboženjo je hłowna naležnosć waſchoho žiwenja, je tež wotpohlad, z kotrohož je ſo cyrkę tudy ſtajila. Kóždy dar, kiz je ſo za nju dawał, je ſo kóždy króz psjijat a wozjemir ze ſłowami: „K čeſceti Božej a k spomoženju duſhovow.“ A kaž je psjí tutym twarjenju kamjen na kamjen ſo kradl a psjipratwiał, tať dyrbí duſhovym twar duſhov roſcž a ſo

zběhac̄ k njebjesam, zo bych u te duché něhdý khmáne byk̄ do „njebjestkoho města Jeruzalema“.

Nínam winu psh̄i tajkej wopokazanej darniwočzi a lubočzi serbskohu ludu tež w nastupanju dospołnoho dokonjenja tutoho skutka božoho ze swjatym ja-poschtołom prajic̄: „Mam we Kenjezu Ježusu Chrystusu dowéru, zo tón, kiz je we was dobry skutk zapoczał, jón tež dokonjec̄ budže“? Nínam pak runje tohodla tež winu, tosame wočakowac̄ a prajic̄ we duchownym nastupanju? Dary, kotrež scze k česci Bożej woprowali, wam praja, zo je wasche cyle živjenjo k česci Bożej powołane, kamjenje, kotrež su tudy do wosobnoho tempa zestajane, wam wschednje winowatoſc̄ przedują na swojim duchownym wudospolnjenju dale twaric̄, a węža, kiz do njebjes pokazuje, wasche myſle, wschitke wasche psh̄enja a žadanja ze zemje pozbehuje do jeniczkeje wérneje domizyn.

K tomu nětk psh̄epodawamy tónle poswyczenym dom Boži do waschich rukow hako drohotny połład, zo bysčeje jón wuživali k swjatosczenju waschich duszbow. Njejmec̄e byc̄, kaž nješvérny služownik, kiz swój połład zahrjeba, ale dyrbicze byc̄ runja tym, kotsiž z nim skutkowac̄ a płody psh̄inieſechu, płody, kiz traja k węcznomu živjenju.

Za krótkie léta je tutón templ Boži so natwaril. Odje budže a dyrbi trac̄ duchowne twarjenjo waschich duszbow, kotrež dyrbi nětk we tутym templu a psh̄ez njón so dale a bôle spēchowac̄. O trjebacze jón tohodla hac̄ na naj-pilniſhō! Zow psh̄ikhadzjeſe a pytajce pomoč pola Boha, hdyz zly njeſpshczeſel che tajke duchowne prćowanoſc̄ kazyčz a pjanku do waschich wutrobow syčz. Zow pytajce pomoč a nowe živjenjo, hdyz scze wot zloho njeſpshczeſela zaſlepjeni z hréhom swoju duschu smjertne ranic̄ dali. Zow swjetcze swoje wujednanjo a wobnowicze ſlub wjetſheje swéry we swjatej hosczinje, we kotrež so nam Ježus sam hako zamdark lubočze za cyrobu dawa. Zow psh̄ebhywacze rady a zhromadzce ſo w duchu, wobnowicze swoje swjate njebjeske powołanjo, ſlubcze ſo z nowa Bohu, ſlubcze ſo najswjetcziszej Wutroby Ježuſowej. Hlej, k česci tuteje naj-swjetcziszej Wutroby je tónle dom Boži swjeczem. A hdyz tež tuta Wutroba nashoho Zbóžnika ſama nětko hiſceje tudy we najswjetcziszym ſakramencze woltarja ſtajnje bydlic̄ njebudže, dha tola tudy psh̄ed woltarjom husto kleczeſe a motewricze swoju wutrobu tym swjatym zaczuezam, kiz psh̄i pohladowanju na tutón krasny wohraz bojskeje Wutroby we was nastawaſa. We njej namakamy wschedzom a psh̄ez njewuſaknute žorlo ſmilnoſcze Božeje za wschitke duchowne a cželne, cžasne a węczne naležnoſcze. O njekomdzce ſo, we wschej nuzi k tomule žorlu ſo wuczeſac̄! A zo by runje za tebje tute žorlo njezaprahnylo, dha njeſdaj nihdý rum djabolej, bědž a wobaraj ſo hac̄ na ſmjercz psh̄ecziwo nadpadam toho, kiz je kažer a kónowac̄ wot ſpočatka; psh̄iwuži ſo wjele bôle džen a ſwérniſhō we wschej křeſczańskiej poccziwoſc̄ po ſlowje swjatoho japoſchtała: „Bratſja, wobleczeſe ſo hako wuzwoleñi boži, swjeciži a lubi wutrobu ſmilnoſc̄, dobrocziwoſc̄, ponižnoſc̄, pokornnoſc̄ a ſejerpnoſc̄. Znjeſeſe jedyn druhohu a wodawacze ſebi mjez ſobu . . . Kaž wam tón Kenjez wodał je, tak tež wy.“

Tutón templ je dotwarjeny a budže da-li Boh tež w bližším cžatu cyle dohotowany. Ženje pak njeſmě ſo ſkonečic̄ wasche duchowne twarjenjo, dóniž tudy na zemi ſcze. Skonečny zankach kamjeni jeno Boh połoži z nashei ſmjerczu. Tohodla psh̄ech dale, psh̄ech do přeſka! We duchownym živjenju njeſe žane ſtac̄o, žane komđenjo, njeſmě byc̄ žane wuſtawano. Z cžasom dyrbi ſo džeczo do swjatniczych wodzic̄, zo by tu swojej rucej̄ zběhac̄ wuklo k Wotcej swětlow a zo by zahe psh̄ihotowało we swojej wutrobie swjatnicu wérneje služby Božej, a

hišće starc na svoj kij so zepjeracy dyrbi sem pschitihadžec a stajnje hišće tvaric na svojim wudošpolnjenju. Duž dha tvarice na tuthym duchownym temple a wužiwacze wšeč tak mōcne frēdki nasheje swjateje wery. Nječ so wopor nowoho zakonja swjeczi, nječ so słwo bože preduje, nječ lubozny rózarij spěvacze, nječ na hščizowym puczu czerpjenjo Zbóžnikowe rozpominacze: wščo to budže was natwarzowac, posylniec a wudošpolnječ.

Za sym pschitewđenym, zo su wasche wutroby džens ze wščem tym napjelnjene a napjelnjene tež wostanu. A budža-li nehdj polne Bože služby a słwo Bože wam porjadnje pređowane: z kaſkej luboſčę a swēru budžecze poſluhacze a swjate wopory sobu woprowacę a z nimi sami so woprowacę! Haj „za to ja proſhū, zo by wascha luboſč dale a bôle pschitiberała we wědomosći a we wščem rozmije, zo bysče spóznali, što je najlepše, zo bysče cžesci a bjez poſtorka byli hac̄ na Khryſtusowym džen, napjelnjeni z płodom sprawnosće, pschez Ježusa Khryſtusa i cžesci a khvalbje Bože.“ Amen.

* * *

Po pređowanju mjeſečne kniez senior swjatocznju božu mšču z assistencu pschitomnyh k. duchownych. Spěw pschi tutej prěnjej božej mšči w Bacžonju běše na wosebite pschepršchenjo Khróſčanska „Jednota“ ze swojim dirigentom k. mučerjom Hšču a k. mučerjem Hšču z Čjornec, Šchwankom z Khróſčic a Schewcžikom (nětko w Škukowje) dobroćizme pschitwala. Wosebie zapołożonej motecze mōcneje skutkowaschtet. Cyrkej pak we pschitomnyh pobožnych mjeſečne swjatocznju napohlad. Žónske z bližscheje wokolnoſeže běchu plachcizicki wodžete, a kaž na róznych swjatych dnach džehu nimale wščitej pschitomni i woporej, štož dyrbi so wosebie ſhwawowac. Wunoschki wopora za cyrkej sym hižo w poslednim cžisle kwitowali. Hdž po božej mšči měſčnich Te Deum za-njeſehu, zaspěwa pschitomny lud horodzny kérliſch: „Tebe my Boha khwalimy“ a wuspěva jón cžih. Horliwoſeč, kotaž bě w mōcnej khvalbje božej ſkyſhćeč, najlepje wo tym ſwědczeſche, zo pschitomni rozemja, kaſki džen džensa swjecza. Nječ tajki pobožny horliw serbſti spěw w tuthym domje božim ženje, ženje njeptſhestanje. Nječ dopjelnja so wščitne ſłowa, kotrež je poſwječazny měſčnik tak wutrobnje i pschitomny rhyčał. Potom budže cyle a počnie doſčehnjeny wotpohlad, z kotrymž je założeny tutón nowy dom boži w Serbach!

Pſchitomnič hišće mōdemy, zo bě popoldnju w 3 hodž. myſhpov, kotaž kniez farač Werner džerjeſeč. Bóndželu mjeſečne kniez kantor Scholta z Budýſchina swjatocznju božu mšču za wotemrećih dobroćerjom Bacžonſteje cyrkwe a běše tež k. farač Hórnik pschitomny. Kaž sym zbonili, nětko kóždu njedželu myſhpov džerža, pschi kotrymž je cyrkej z wjetša cyle počna, kaž je to tež byla, hdž su dželawy džen tam božu mšču meli. Khróſku službu kniez mučer Hšču ze wšeč swēru wobstaruje a nawjeduje. Nětko drje tež njedželske dopoldnične bože služby (dwójcy za měſac) so započznu a z Khróſčic wobstaraja. — Džak z Bacžonja do Bosoka pôſlany, kij dyrbjeſche hižo do poslednjoho cžisla pschitomny, dyrbimy hišće do pschitomnogho cžisla ſchwawac.

Bucžowanjo nimo domiznij.

(Slonženijo.)

„Hory mōdre, ja was znaju, ja sym zaſy w serbſkim kraju!“

Tute pschelubozne zynki naſchoho serbſtoho pěnjerja pschitidzechu mi kaž same na myſle, hdž duſh z Budýſchina Lubin, Schnore, Lubjenc, Čjornoboh z cžihm wěncem mōdrozelenych horow wuſladach. Sto kraſnych dopomnježow

wotueži we mojej duszhi, hdžž tutych swérnych stražników serbskich mjezow a swědkow serbskich stawiznow widžach, a rad běch pschi sebi jenoho ze swoich pschečzelow měl, zo býchmoj w khotnej wutrobowej zabavio jedyn druhomu powjedałoj, schtož by runje jedyn wo bitwje pod Lubinom mjez Serbami a Němcami, wo bitwje pola Budyschyna a Worchyna, wo nadpadže pola Bulec, wo kralestwie boha czornoho, wo pschipoldnicach a podobnych wěcach wědžał. Ale ja běch sam a ponurich ſo do swoich myſli, tif mje pschec dale a dale do zañdzenych časow a dale wróćzo k mojim znathym wjedžechu. Pschetož uboſcz ma spodživnje spěchne kschidla a hdžž chce, tam ſo pschenjese za volomil. Mohl rjec, zo je tež našcha duscha we wěstym nastupanju wschudžom pschitomna, mjenujch z myſlemi, woſebje pak tam, hdžž ſmy w młodych lětach radoſciwié dñh pschebywali. We swojim ródnym domje chyž hischeze džensa kózdy kucíz wopisac̄ a njebo wowlku widžu hischeze džensa tak derje pschi swojim kolkwocze ſedžo pschac̄, kaž bých ji hakle wežora poſledni króć mužka wjerczał. Naſcha iſtwa mějeſche na tsi boki wokna, k ranu, k połodnju a k wjecžoru, tak zo by ſlonečko chyž džen pola naš hospodowała. A rad by njebo wowlka widžala, hdž by boži domczk z polcow won ſchoł dale k napoſeženi, tehdom by džen pschibjerał, ale někak wopak a zrudno by ji bylo, hdž by ſo ſlonečko pschec dale k polcam bližilo a ſo hižo w halschtrowſkich horach khowalo, laž to nětk w zymskim času hinał býcz njemóže.

A schto býchmy to takle na dolhých wjecžorach cžinili? No, potom pak by džowka dyrbjala z njebo Tecelinowych knihi „Nowy Zakon“ („te Róžen-čanské knihi“) jene abo dwě „polazowaní“ cžitac̄, a družy býchu — poſluchali. A pschi tym by ſo nam khwila minhla, dokež býez Napoleona a joho wójnow wſchak by ſledy hdž woteschlo. A Napoleon bě — njech ſo praji schtož chce — tola chyž muž. Wězo nimoměrh wopak bě, zo je bamža zajał. Ale pschi tym njeſměny zabyc̄, zo bě Napoleon wot cyle nižkoho ſempſchinidženja hac̄ k najmocniſhomu wjerčej wſchech poſledních ſtor let ſchilný, zo bě w ſurowej revoluciji wotroſt, zo bě joho zbožo pschewulſe a woſebje — zo je ſo nařazał.

Nimo toho bě joho wutroba tola trochu wſchschim haj ſamym njebijefskim nabožnym zacžucžam bóle pschistupna, hac̄ mož ſebi to něchtózkuſli myſlic̄. Bě to runje w joho najubožowniſkich lětach: chyž ſwět bě mož rjec jomu podežiſnjeny, wſcho bě ſo jomu poradžilo a Francozojo joho tak cžesčac̄, zo ſebi my ſkoro myſlic̄ njemóžemy. Tu woprascha ſo joho jedyn ze starých pschečzelow a wójnich towarſchow a pomocnikow: „Kotry džen we wſchim živjenju je najubožowniſki byl?“ A mjez tym zo bě tón cyle něchtó druhe wocžakował, wotmołki Napoleon: „To bě džen mojoho přenjoho ſwjatoho woprawjenja.“ Zawěrno njeje to krafne ſlowo? Ta wulká wutroba, tif móžesče tute cžucžo hischeze w najwjetšim čaſnym zbožu woblkowac̄, njemóžesče hischeze tak źla býcz, kaž mož ſebi něchtózkuſli myſlic̄, hdžž jeno nowe a najnowsche ſtawizniſke knihi cžita. A zo bě won tak jara cžesčze ſatomny, to drie je tola tež trochu narhcžane a pschiryczane. Z najmjeniſka ſu to družy, tif ſu džewojež króć mjenje dokonjeli hac̄ wón, džesac̄ króć bóle byli. A wón je pschi wſchel ſwojej ſlawje tež druhich cžesčic̄ wědžał a njeje ſo swoich něhdusich kudyh towarſchow hanibował, kaž to jow pola naš runje ničo žadne njeje. Wem drie derje, zo bě Napoleon k tomu kuf ſara wulki kniez hac̄ zo možli tajch „towarſchojo“ joho ſlawnomu mjenu schto ſchłodžec̄, ale njech pschec, runje tohoſla pak móžemy woſebje my katholikojo z nim kuf wjac ſobucžucža měcz hac̄ to w nowšich času móda býcz pōcznje.

A komuž hisheče to doščej njeje, tón njech tež wopomni, zo je Napoleon po čłowjeskim njemudrym zdacju hižo jow na zemi nimo měry wjele zapokucjil. Nic jeno, zo je so ze swiatej katholskej cyrkwi wujednať, wón je tež same woprawdze pokutne živjenjo wješč wěđak a tam na zdalenej skale Helena katechismus, tutu schulsku knižku ze swojich džesčowstkich let, zas do rukow wzal a sam džeczi wucjil. A njedživajo na joho dolholétneho khoroseč, kijž pomału ale wěćze joho živjenjo podmlewaše, dyrbimy wosebje wopomnicz, kaž wulka, njewurjeknicze wulka bě joho žadoseč za Francoskej, za tuthym krajom, hdzej bě wón telko dokonjał, za tuthym narodom, kotromuž bě a je hisheče džensa najslawnišchi rječ, a tam we wuhnanstwie na wosamoczennej skalnej kupje dyrbješće mjez mnohimi njelubhimi pschečeželemi — njepschecježelemi wostacj a wumrječ! Tola doščej wo tym. Stawizny su a wostanu kóždomu tajke, kajkež je kóždy lubuje. — — —

Tak rozpominojo pscheczętich sebi čas, duhy pschez krajinu, kijž mi zajimawa njebe. Keleska wjerczątu so spěšnije; parowomu konjej spýnycmu nečto karkow čornoho wowsa z wuhlowych podkopykow a hdyz bě so ze sameje studnje do wole naſrěbał, pocza z nowa hisheče spěšnichho swoje nohi „wjerczęc“ a — my tam běchmy!

J. L.

Sejma.

Tsi njedžeze je sejm nětk hižo swoje posedženja džeržał a tež wo někotrych zakonjach wuładżował, tež wo taſtich, kotrež wosobnje ratařstwo nastupaju, wo čimž budże so pozdžischi tudy něčto drobnischi piſacj. Ze wšchodo je widječ, zo je w nasheej Sakſkej wo statnych naležnoſečach wšcho hacj na najlepje zarjadowane. Wone je tu, kaž pola čaſnika, hdzej jene kolesko druhe čeri a wškitko w najlepšim rjedje dže. Tež krajne hospodařstwo je w taſtich dobrych wobſtejenjach, laž drje w žanym družim kraju, tak, zo je pschi skončzenju financkeje periody pschez 16 milionow markow w kasach wuzbylkowanych!

Ehru tudy někotre drobnostki ze sejma podacj. Wutoru 10. novembra běchu wšchitcy zapoſlanci do sejmownie skazani, zo bychu psched zapoſlanskej komiſſiju so pschedstajili a halo zapoſlanci zapíſali. Za mnje běſte tu wosebje zajimawe, zo moj serbski krajan a kolega, k. Kerk, tu hižo na mnje čakashe; so same rožemi, zo so wutrobnje zwieselichmoj a powitachmoj. Tónsamym dženj wjeczor měsječe konſervativny frakcijon sejma swoju prěnju zhrromadžizu, do kotrejž so tež hnydom moj serbskej zapoſlancaj podačmoj a pschistupichmoj; namakačmoj tež tu wot hewak czechy wjele pscheczętne ſeče a zdwořliwoſeče. Tajke frakcijoniske zhrromadžizny wotbywaja so tež psched kóždym ważnym posedženjom sejma, ſhtož je jara wužitne. Wyšte toho many hisheče my konſervativni zapoſlanci z ratařskoho stava druždy wosebite zhrromadžizny, hdzej so potom wo prashenjach ratařstwo nastupach rozyrczujem; tež to je jara spomožne. — Konſervativna strona sejma je najſylnišcha, ma 47 sobuſtawow, liberalna a dopredkařska w tu khwili hromadže 28 sobuſtawow; k tomu je tu tež 5 ſocialdemokratow, wšcho hromadže 80 zapoſlancow.

Srijedu 11. nov. běſtej 2 posedženi komory, dopoldnja a popoldnju, ſtachu so wólby pschedsydſtwa komory a wólby 5 wosebithch deputacijow, tež ſta so wuſlovanjo komory do 5 wotdželenjow, kotrež maja wólby pruhovacj a za prawe ſpóznacj abo nic. — Nowowuzwoleni zapoſlanci wotpołożiſu tónsamym dženj psched presidentom a cyklej zhrromadženej komoru na jara swjatočne waſčnjo swoju pschiſahu. Po wšchém tym běſte komora konſtituowana a ſta so tohodla ſchtwörtk

12. nov. pschi połdnju w dwanaecjich swjatocżne wotewrjenjo sejma w kralowskim hrodze pschez I. M. krała Alberta. Pschi tym knježesche wjèle pychi a hordoscze; pschitomni bęgu tež prynca Jurij a Biedrich August, wschitcy ministroj, cuzy diplomatojo a kralowsch zapoſlancz, wjèle generalow a wojetſkich wyszczich, wobec komorje sejma, mjez nimi tež našej hnadny knjez biskop, kotrež bě w swojej krasnej biskopskej violetnej drascze wjèle wobkredzbowany a wobdziany. Z cyla bě to wulcotny napohlad. Kral czitasche trónsku rycz, na to wunjese so jomu wot wszych pschitomnych mocna sława a swjatocżnosć bě skončena.

Tónsamy džen wjeczor bęſhe potom w kralowskim hrodze pschyna hoſcina; pschitomni bęgu kralowska swójba, ministroj, cyly wulki dwórski stat a sobustawy wobequ komorow. Po hoſcine džerzachku kral a kralowska swójba „cercle“ t. j. bjesadne kolo. Pschi tym mějachmoj mój serbskej zapoſlancz tež czeſcz, poryczecz z IJ. MM. kralom Albertom a kralowej Karolu, z pryncom Jurjom, Biedrichom Augustom a z pryncesnu Mathildu. Pschispomnicz hifče hcu, zo, jako buč wot presidenta Haberforma kralej jako nowowuzwoleny zapoſlancz pschedstajeny, pschi czimž president praji: „Majestosć, mamu něk dweju Serbow w komorje“, kral wotmolwi: „Nicžo wo to, wšak možetaj pódla serbskoho tež derje němki!“

W jenym z přenich posedzenjow komory wotpołozji minister finançow zliczbowanjo krajnoho hospodarstwa minjeneju 2 létow, z kotrehož bě widzecz, zo ſu naſche financy w najlepšim kžewje, pschetož bęſhe ſo pschez 16 milionom markow wuzbytkowało, za czož minister w komorje mocne Bravo (Sława) doſta. Tak bęgu k pschikkadej železnicu nimale 6 milionom markow wjach pschinjelle, krajne leh pschez połdra miliona markow, rēzniſki dawk 744,000 m., dochodny dawk (Einkommensteuer) 2,229,000 m. wjac a t. d., wobejce poslednjej dwaj dawki dopokazujetaj, zo w kraju w pschemerje zamožtoſcž pschibjera. Wuzbytkowane pienjezy budža ſo nałożecz za wſchelake nuzne krajne twary, za dotwarjenjo wſchelakich železnicow a za pschihoty a džela k nowym železnicam, mjez kotrymiž budže, kaž mi minister z Röunnerik wobkruczesche, tež nowotwarzomna železnica wot Budyschyna pschez połnocnu Lužicu do Šamjenc a Wulkoho Hajna. Zwjſcelace je tež, zo budžet w pschichodnej finançej periodze 2 pienjezkaj wot dawkowych jednotkow (Grundsteuerseinheiten) spuszczonej, kotrejž wumostk pak budže ſo schulskim wosadam zavostajicz za polóżenjo tak czeſkich ſhulskich dawkom. Kak a na kajke waschno ſo rozdželenjo stanje, budže ſo w komorje hakle požđisjego wurađecz a wo tym ſnadž w swojim časzu zaszy něſhto napisam. M. Kokla.

3 Lužich a Salskeje.

Z Budyschina. Knjez M. Žur bu 30. nov. w tudomnej biskopowej kapalcy na tachantswie wot knjeza biskopa na subdiafona a 3. decembra na diafona swjeczeuy. Měchniku swjecziznu doſtanje 7. decembra a změje potom njedželu 13. decembra w Chrósczanſkej farſkej cyrkwi swój preni wopor božej mſchē.

— 23. novembra ſo w tudomnej tachantskiej cyrkwi piſczezele netko cyle dokonjane pruhowachu, wo czimž w pschichodnym čiſle drobnischem rozprawu podam.

3 chloho swěta.

Schpaniſka. Alfonſo XII., ſchpaniſki kral, je 25. novembra zmřel. Młody kral, hido tójhdý na wutrobeno čerpujach, je podležał swojemu swěrnemu

prócowaniu za zbożo swojego kraju, kij je ze wschelakimi revolucijemi cykli podryth. Alfonso je starobu jeno 28 lét dośćzahnył. Jego 5-létna dżowęzieżka ma jeho na trónie leżebowac̄ a zmęje mjez tym królowa (awstriska arch wójwodka) za nju knježic̄.

Be serbsko-bolharskeje wojny. Po telegramach 18. novembra, hdyž Serbja klinieče Słinnych w Bolharskej so bližachu, zdaſte ſo jich dobyęzo wěſte; pſchetōž jich bě tam wjac̄ dyžli Bolharow, mjenujacych 40,000. Tola tu pſchinidž Bolharam regiment z Rumeliſkeje na pomoc, tak zo dyrbjachu po horcej bitwie 19. novembra wjecžor Serbja z królem Milanom cofac̄. Sczehowace dny běchu male bitwic̄ki, w kotrychž Bolharjo ſo dale pſchez mjez dybhywachu a 28. novembra serbske město Pirot pod wjedzenjom wjeha Alexandra wobsadžichu. Hdyž bě ſo tak wojnskej czeſceji a nječeſceji doſez ſtało, kaſachu wulſe moch, woſebe tež Awſtrija a ſultan, Serbam a Bolharam měr z poſazanjom na konferencu. Tak wobzamknyschtej wojowacej stronje na hýwilny měr abo pſchimēr, ale wobrónyjetaj ſo dale a byſchtej rad dale wojowałoſi. Wola Widina w Bolharskej pſchi Dunaju Serbja hýſhce džen dale poſtupowachu pſchi mócnym wobróču Bolharow, dokež tam wo pſchimērje hnydom njezponichu. Alexander žada mjez druhim hnydomne wopuſtzenjo Widinskoho woſrijeſa. Na jednanjo wo mjeze je 2. decembra Milanowic̄ do Pirowa pſchijet. Serbow zastupuje na konferencach woſebe Awſtrija, za Bolharow poczyna Rusowſka horliwje ſo starac̄. Byrnje wulſomoch chyše, tola njewostanje wſchitko — pſchi starym! Rusowſka je za zjednočenjo Rumeliſkeje z Bolharskej.

M. H.

Niezabudźeſe tež w tymſe ſeſze za cyrkę Wutroby Jēzusoweſe w Baćonju bože dječeo pſchihotowac̄! Proſymy wo to naležnje. „Maschli wjele, dawaj nadobnię, maſchli mało, pytaſ tež wot małoho radu dawac̄.”

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 452. Jan Mark z Wutołcic, 453. Jakub Kral z Konjec, 454. Hana Rachelec z Łazka, 455. 456. z Pěſkac: Michał Manjok, Pětr Solta, 457. Marija Domaškec ze Smjerdzaceje, 458. Jan Bräuer z Lusča.

Sobustawy na lěto 1884: k. 594. Marija Domaškec ze Smjerdzaceje.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweſe w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 83,806 m.

K česci Bożej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: C. B. 4 m., w Baćońska cyrkwinie pokladničcy nahromadzene 42 m. 20 p., khudy młodzenc 1 m., khudy z Budysina 75 p., J. S. za swjećene wěcy 2 m. 50 p., njemjenowany z Konjec hako džak za dostaće dobroty 10 m., swójba Kmjećec z Jaseńcy 20 m., njemjenowana 1 m., k. A. B. H. 1 m.

K božomu džesću: r. 5 m. — Hromadze: 83,893 m. 45 p.

Na nowe piſciele do Baćońska cyrkwy: Dotal hromadze 2020 m. 20 p. — Dale ſu woprowali: njemjenowana z Wutołcic 3 m., wot klóſtyrskich zahrabaničow 3 m., wot njemjenowaneye z Khrōſcic 50 m., njemjenowany ze Sulſec 3 m.

Hromadze: 2079 m. 20 p.

Na nowu klětku: Dotal hromadze 428 m. — z Różanta 1 m. — Hromadze 429 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9238 m. — Dale ſtaj woprowaloſi: S. 1 m., njemjenowany z Konjec za zbožne skončenjo 2 m. — Hromadze: 9241 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za katholsku rjemjesl. towařſnu khěžu: k. A. B. H. 2 m. 50 p.

Wot redakcije. Dowolamy sebi swoich czescznych czitarjow wo dobroczwne dopłaczenjo swoich lětnych pschinoškow (1 m. 50 p.) najpodwolniſſho proſycz. Wosebje naležnije proſymy wo zapłaczenjo předawſkich lětnikow, hdyž ſu hiſčeze zaſtate. Wſchak imeno njewoziewimy, jelizo ſo to njeſcheje. Změjemy lěſta dla drohoho pschidawka wo někotre ſta markow wjac zapłaczic. Poſot ſam pak wſcho do hromady za lěto žada pſčez 800 markow wudawka za pa- pjeru, cziſčęz a rozeſlanjo.

Proſchu, čítajče!

Zajimawe za kóždoho czitarja Poſola drje budže žhonicz, ſhto ſo z mólczoſćem dokonycz hodi! W swoim času ſym za zwón w Hajnicach pſčez 150 markow a za Baczon hiſčeze něchtu wjac z nařromadzenych starých pjeniez a drugich wěcow (ſlebornych, koprowych, mosazowych a cynowych) pſchinoſhowaſ. Tu je widzecz, ſhto ſo ze ſnadnymi wěckami wulke doſczahnyč hodi. Šym ſebi wěſty, zo hiſčeze pola někohožkuli tajſe wěcy z mjenowanych kowow dzekane leža, a nictó je ſedžbu nima. Kaf derje ſo nałožicz hodi, ſym widzeli. Nictó njeſt ſebi njemysli: „Ach, tajſi njevožitny drobjas!“ — Kóždy tež najmjeňſhi dar z džakom pſchivozmu. Za nowu žitawſu cyrkę budža tež zwony trěbne. Za tute hromadži **Juriš Lukasch**, tačantski ſlužowniſt.

NB! Něchtu starých ſlebornych a koprowych pjeniez ſym doſtał wot J. H. z Kulowa.

We wſchēch expedicijsach „Kath. Poſola“ a pola klamarjow je za 25 p. na pſchedaní:

Krajan.

Katholska protyka za Hornju Lužicu
na lěto

1886.

Wſitkim dobrocerjam, kotriž ſu nas podpjerali, prajimy z wutrobu: Zaplać Bóh tón Knjez! Budźemy ſo prócowač přez zadzerženjo w cyrkwi rjaneje cyrkwiſkeje pychi ſo hódne wopokazač.

Rózeńčanske šulske džěći.

Wſitkim swoim dobrocerjam w Serbach wupraja wutrobne „Zaplać Bóh tón Knjez!“ **Konvent kapucinow** w Rumburku.

Zjawný džak.

Nasch statok, kotryž bě nam loishe lěto žałostne njezbožo ſkoro ze wſchēm, ſhtož ſwoje mjenowachny, do popieka pſchewobročilo, ſym ſebi z bozej pomoci někto zaſ natwarili. We ſwojej nuzy paſ ſym telko ſmilnych wutrobow namakali a telko dopoſazow hiſčerčanskeje luboſcze žhoniſi, zo jo winowaczi čujemy, tuby zjawnje „Zaplać Bóh tón Knjez“ prajicž wſchitkim dobrocerjam z bližičeje a dalsheje wokołoſcze z naſheje a drugich wosadow, kotſiž ſu z darami we trěbnych wěcaſ a pjeniezach, z fórami a rucznym dželom nas podpjerali. Kaž ſym ſebi jich wſchitkich i ſtajnomu wopomnječju w naſhei ſwojſte zapíſali, tak tež woni zapíſani wostanu do naſhich wutrobow a čcemy we ſwojich modlitwach na nich ſpominacz čas žiwenja. **Wenclec ſwójba** w Džěžnikach.

Katholoski Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Kulowšinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 24.

19. decembra 1885.

Lětnik 23.

Předčíelna rada za Kulowsku woſadu.

Po wotczeňenju dotalnho serbskoho wucžerja ī. Hejdana z Němcow je 1. decembra ī. wucžer Stelzer přez lokalnho šchulskoho inspektořa ī. Welsa z Kulowa jako nowy wucžer swiatocžne w Němcach započazany.

Při tej skladnosći dyrbi so žlawnje z nowa prajicž, zo w Kulowskej woſadze ja rā na wucžerach serbskeje rycze mócných brachuje, tola su jenož tajich najpřihodnisi wucžerio za serbske džecži. Jenož tajich móža serbskim džecžom najlöže a najpřeschnischi dopowědacž (hl. Posł c. 22) a je rozwučicž, samo tež při wucženju němſkeje rycze, runje kaž su němcy n. užerjo za němſke džecži najpřihodnisi. Tohoda so w Sakskej tež wot wučerje na to džerži, zo serbske džecži Serba za wucžerja dostanu. To je za "schulste" džecži hishcze trébnische, jakož hdyž so wot wucžerja francóziskeje rycze za wulich schulerjow tajki wucžer žada, kotrež móže pódla francóziskeje rycze tež němſku, zo by jim němcy mohli wukladowacž a z nimi z jeneje rycze do druhéje přehořovacž mohli. Takož francóziskeho wucžerja, kij němſki derje njemóje, njestajaja ani němſkim gymnaſiaſtam a schudentam. Tak tež je za serbske džecži wucžer najpřisprawniſchi, kotrež móže pódla němſkeje rycze tež derje serbšti. Hewak dyrbja serbske džecži dwě leče a dleje w šchuli ſedžecž, prjedy hač wucžerja dorozymja, w kotrež času mohle něchtokuli druhoho dobroho přehiwiſnycž, hdy by so jim tež serbscy rozpomědalo.

Tež Kulowska woſada trjeba tohoda pódla serbskich duchownych tež serbskich wucžerjow. Kochej so rječuje: My žaných nimam, Serbia w našich šchulach njevoſtanu, žadyn Serb na seminar nochce, a druhe prózne wryče. Hdyž so tak a podobnje rječuje, abo tak a podobnje je, dyrbja so Serbia Kulowskeje woſady sami staracž a sebi sami pomhacž. Pomhaj sebi sam, a Boh czi dopomha! To je přehiwiſnoscž k wužitku Vašich džecži, my starschi tych serbskich katholickich džecži, kotrež su do šchulow w Kulowje,

w Koczinje (hdjež je w tu khwilu hischeže ze žohnowanjom skulkowach kniez wucžer Scholka), w Sulšecach (hdjež kniez wucžer z najmjeñsha serbski rožymi) a w Nemicach zaſchulowane. To paž je nic jenož pschiſtuſhnoſć, ale tež mōžnoſć.

Kak je to mōžno, zo bychmy serbskich wucžerjow meli? W nowischiim ežasu wschaſ je ſo něchtoguli wužitne ze žhromadnymi mocami w Serbach docepeško, kaž je derje znate. Tak je w Budyschinje psched někotrymi lětami „Towarſtvo Pomoch za ſtudowachch Serbow“ ſo začalo, kotrež ma w tu khwilu hižo 14,000 markow zamóženja, z čohož ſo daň potřebnym ſtudowachym kóžde lěto wudželuje. Ale to je hischeže malo, hdjž ſo na potřebnoſć w ſchěch Serbow myſli. Tohodla tale pomoc za Was, Kulowſey wosadni, abo za Waschich ſtudowachch a za Waschich präparandow abo seminaristow njedosaha, a dokež do njeje wot Waschich ſnadž lědva tſjo něchtio dawaju, njezwěrja ſebi ani Waschi mloženych z tuteje Pomoch něchtio žadac̄. Ale Wy Budyschin njetrjebacze, ale možecže ſebi něchtio podobne ſam i za Waschich začložic a džeržec̄.

Was Serbow Kulowſkeje serbskeje wosady je doſč, zo bychceže tak trěbne „Towarſtvo podpjer ſtudowachch Serbow Kulowſkeje wosady“ začili. Pscheliceže Serbow w Kulowje, Brézach, Nemicach, Hóſku a Nowym Hóſku, Koczinje, Kulowcu, Dubrjenku, Lubhoſchęzu, Rachlowie, Nowej Wsy, Sulſhencach a Galowje! Hdj by takle dobrowólnie kóždy Waschich wobſydných měſtčanow a burow lětnje toler, živnoſcēr marku a khejkat abo malý wobſedžer poč marki dat, kaž wjele tola druhdy za jedyn džen na hermanku, na kwaſu abo w fořczmje bjež wužitka pschecžini, do tajkoho wužitnoho towarſtwa darit, by to doſahaca ſumma byča, zo by ſo džel kapitaliſowaſ a džel wopramdže potřebnym (nic tym, koſiž moža ſo ſami džeržec̄) ſtudowachym na wucžerſtwu abo tež na duchownſtwu kóždolětnje wudželicž možl. Tak bychceže možli hižo jutry 1886 z najmjeñsha dweju wobdarjeneju dobreju ſerbskeju ſchulerjow do katholſkoho ſeminaru w Liebenthalu* pôſlacz a za pječ lět bychceže hižo da-li Boh ſerbskeju wucžerjow měč možli, kajichž tola jara trjebacze! —

Dweju z najmjeñsha, proju, pschetož nětko je nuza pola. Was wulka a budje hischeže wjetſha! Tež ſo jedyn Serb bjež Nemicami wopuſtceženy cjuje a serbski požabudž, tak ſo ſo jomu potom do Serbow nohce atd. Wobdarjenaj dyrbitaj byč, hewak njewobſtojtaſ, ale dobraj Serbaj t. r. dyrbitaj džesči ſerbskeju ſtarſcheju byč a derje ſerbski ryczech móć, pschetož poſloježni ſerbsja doſchtudowarſchi czaſto (nic wſchitcy) hladaju, hdje je „němſki“ czeſla džeru woſtajſ. Wězo njemóženym nikoho nužowacž, zo w Serbach woſtanje, a njemóženym nikoho do Serbow domoj žadacž, kiz ma w němſkich ſtronach lěpsche město, hdjež wězo haſo Serb njeſluži, ale haſo Němc poruno druhim Nemicam; pschetož hdj by w druhich powoſanjach něchtó lěpsche město měl, njemože ſo na hubjensche, hdjež tajkoho trjebaju, — powoſacž, wſchichohoho zaſtojnika njemoža na nižsche město abo ſlužbu žadacž atd. Tola dyrbí pschecy wjac̄ ſerbskich wucžerjow a runje tak ſerbskich duchownych byč, dyžli mamý w Serbach měſtinow, dokež ſu druždy Serbia tež w Nemicach trěbni, n. psch.

* W Budyschinje abo w Sakſkej bychu pruscy ſeminarischi dyrbjeli nětko placjež, dokež ſeminar njeje wjach tačantſki ale ſtatný. Tež bychu hotovi wucžerji dyrbjeli w Pruskej z nowa pruhovanijo cziniež. Hewak by jim Budyschin bližiſci byl!

kaž serbski duchowny w Drežđonach. Tuż by potajkum derje było, gdy byszczęce prenje lata nětko někotrych młodzencow do Liebenthala posłali. Wot hód hacž do jutrow bychu so w Kulowje trochu pschihotowali w spoczątkach hry na husle a klavir atd.

Taſke „towarſtvo podpjery“ njetrjeba wjele statutor a wjele zaſtojnifikow. To je za jedyn wjedzor murabżene a mužwolene, schtož je trjeba. Ženož stupje do hromady, wj čeſćenii ſcholtowje a drugi nahladni mužowje Kulowskieje serbskeje woſadny!

To je moja pschičzelna rada, a wěm tež, zo je wjele drugich katholickich Serbow za taſku węc a tež za ſobupomoc. Kulowskich woſadni bychu Towarſtvo Podpjery założili a wjedli, a gdy byszczęze Wy pschielski byli, je derje džerzecž, bychu drugi katholicki Serbjia a ſnadž tež katholicy Němcy* ſobu pomhali z kóždolétnym pjenieżnym pschinioſkem, kaſkiž ſym po założeniu Kulowskieje woſadneje serbskeje „Podpjery“ poſkładnikie tež ja bórzy džesacž mark pschepodacž zwolniony. Ta węc pač dyribi wot założenja serbska a za Serbow bycz, dokelž ju katholicki Serbjia pschede wſchitkim trjebaļu a dale trjebaćž budža, mjez tym zo maju Němcy a móža ſebi wobstaracž doſč duchownych a doſč wucžerjow!

Powolajęce tohodla pschez „Poſol“ założeniſku z hromadžiznu a poſćelcze „wozjewienjo“ (jenož „Anzeige“, — dowolnoſcž ſo z tym ſama zrozumii) a krótki ſtatut wychodźczi. To žada ſebi duchowne zwožo Wascheje woſadny. Drugi a Waschi to tež wędza, schtož my, ale my ſym chchli z tuthym zjawnym ſłowom naſtorč ſi woprawdžitomu ſkutkej dacž! Hdyž jón wuwiebžecze, budże Poſol dale za Was ryczecž a ſkutkowacž.

M. Hórnik.

Pschiſpomnjenijo. Redaktor z cyklej wutrobu tomu naſtaſkej pschiſloſuje a ſlubi pječ markow. Vivant ſequentes!

* Zo rozmomi Němcy taſku staroſcž wo serbskich wucžerjow ſchwaluja a podpjeraſa, widzimy z toho, zo na piſkliad w Bukečanskzej woſadze někotri němcy zemjenio za dweju serbskimi młodzencow placzą, zo byszczęſi ſo na wucžestwo piſchihotowaloi, „dokelž je za serbske džecži serbski wucžer nuznje trébny“.

Narodna naležnoſć.

Wólba do ſejma na džen 15. septembra a pscheyjenoscž, kotraž je ſo na tutón džen mjez Serbami zjewila, zyboli ſo kaž jaſna hwežda pschez czemne mročjele. To, schtož ſym na tutón džen w horcej politiskej bitwie do byli, dyribimy tež do džerzecž. Někotry je tehdy wopor pschinijesli z pučzom, tif je ſchol; na wopory pač, kotrež ſu eži pschinijesli, tif ſu wólbu z pierom wjedli, kotrež je duchowny mječz w naſchich dnjach pschičzivo njeſchczęſlam, na pjenieżne wopory, kotrež ſu tueži pôdla swojoho džela meli, zo wſchelake do nowin ſtajene nawěſtitki placza, na te ničto njeviſli. A tola tute ſnadne njeſju!

Schtož ſo mi trébne zda, zo politisku poſiciju, kotruž ſym 1885 dobyli, wobkhowanym, je to, zo bórzy na to myſlimy: zo měl ſo za katholickich Serbow woſebity wólby fond założicž, z kotrohož ſo wudawki placzą, tif wólbow dla kóždy raz naſtanu. Bjež pjeniez ſo nětko w ſwēče ničo czinicž njeſodži a runje wólby ſu drohi plesir, pschinijeſu pač, ſu-li dobyte, tež wjele cžeſcze a wužitka jako dobru dań za lud.

Shto dha měnicje, wž serbske „Vjesady“ a druhe „Towarſtwa“, njeh rěkacje kaž chceče, njeby to čeſtne dželo za was bylo, zo mjez sobu a pola druhich serbskich hospodarjow (žony tež tak ſkupe njeſſu, zo bychu k tomu nje-dale, hdyž ſo jim ſlово praji) za léto traſch jónu, n. psch. poſtnich abo ſwajtki, dobrovolne ſcherpatki hromadžicé pod mjenom „Narodny pjeniežk“ a kóždy wotwiedze wunosčk pschi bližiſtej zhromadžizne pſchedsydže ſwojoho towarſtwa? Shtož najwjach nahromadži, njeh je w tutym lécze „z kralom“ mjez wami. A pſchedsydhy móhli ſo w Róženice abo pschi druhé ſkladnoſćž zemicz, ſebi do wěrnika wuzwolicz, kiz „Narodny pjeniežk do knizki na dań da hacž do doby, hdyž je k wólbam trébny. To wjedze ſamo wot ſo na to, zo mjez katholſkimi Serbami ſtajny wólbny komitej ſo twori, kiz njeotwiſný wot druhich, pschi konſervativnych interesach woſebe te katholſkých Serbow hotliwje zatitue.

Zda ſo mi wulki čas, zo tuta wěc ſo zjawnje naſpomni; hdyž ſo radži, budžecje mi pozdžiſho za to džak wědžecz, dokelž to wem: naſchi pſhеcziwnich budža wotmjeſtneč, hdyž widža, zo ſmy d'er je zarjadowane wójsko, a budža naſ pschi wſchē ſkladnoſćzach jako statnych wojeriow reſpektirovač.

Tuž ruku k ſkutkej, wž mlođi, za narod a narodnoſć zahorjeni Serbia! Šwoju narodnoſć tola hiſčče kritowacž nochcemy, a hdyž to nic, njeſměmy ſo tež wopora za nju strožicž!* —s.

* Redakcija Katholſkoho Poſta khwali tajſi dobry zamýſl a je tež hotowa, „Narodny pjeniežk“ pschijecz, zlicžbowanja wožjewecz a w časach wólbow jón k diſpoſiciji „Serbſkoho komiteja“ pſchepodacž. Njech ſo wo tutej wěch na přenjež zhromadžizne 1886 w jednotliwych towarſtвach poruči.

3 čeſkoho kraja.

Mjez Čechami a Němcami w ſewjernych Čechach ſu w poſlednim čaſu wulke narodne pſchekov poměli. Knejzoczi, kajchž tamni Němcy ſu, njemoža ſo ze zarjadowanjom něčiſtihho kniježerſtwa ſpſhеczelicz, kotrež tež Čecham něhdežkuli telko prawa a ſwobodny pſchejie kaž Němcim. Hdyž ſo tohodla Čeſcha tež ſwojoho prawa mocuja po zasadže: „Denajke brěmjo, jenajke prawo“, ſo Němcy wſchudžom na nich pſchiflodžeja, a woſebe w krajinach, hdyž ſu Čeſcha w mjeuſchinje, jim ſtrwóhoho lofta njeponpſcheja. Němſke liberalne nowiny pak, kiz chcedža z hłowu pſchez murju, měno, zo ſu Němcy te kniježenju po woſkanu narod, wſchudžom na wſchē móžne abo ſkoru njemóžne waſchnjo pſhеcziwo Čecham ſchęzuwaja. Pſchez to bu wjele ſtow čeſkikh dželaczerjow w němſkikh městach z džela wuhnathch a němſch buchu na jich město pſchimzacž. Něhdežkuli naſtachu towarſtwa, kotrež ſo wo pſchicžahowanju němſkikh dželaczerjow a rje-mjeſnikow ze Saſkeje a druhdze z Němſkeje starachu. Naijnowiſche w tym naſtupanju je, zo tež němſke ſlužowne holch wobſtaraja, zo bychu čeſke za-čiſčežale. To ſu wěch, kotrež tež najmerniſtihho čłowjeka rozhorja. Zo ſo Čeſcha pſhеcziwo tomu tak derje kaž móžno wobaraja, može ſebi kóždy myſlacz, a hidženjo mjez woběmaj narodomaj je jara wulke.

Woſebe zlē, kaž hžo ſpomnichmy, je w ſewjero-čeſkikh městach, hdyž maja Němcy pſchewahu. Tam ſo nichto z čeſhеczinu pokazacž njeſmě, njecha-li wuſměſheny abo z wudmami zaſypant bycz — haj, tež najwjetſche ſurowoſće dyrbjachu tam Čeſcha zniſeč. Najhóřje běſhe w tym naſtupanju w Duchcowje (Dux), Čeſkej Lipje, Libercu (Reichenberg), Gabloncu a w Brnje na

Morawie. Druhdy dónížje so tež ke krawym pukam, kaž w Kralowejdworje (Königinhof) a w Dolhich mostach. Tuteju naležnościov dla běsche psched někotrym časom zjawný sud.

W Kralowejdworje mějachu němcy turnarjo někajki wulkí svjedžení, k čomuž tež turnarjo z druhich mestow pschindžechu. Hízo předy běchu tamníchi Češcha a Němcy wot němčkoho agitatora, wěsthoho Mandla, na so rozkorjeni. Hdyž pak potom turnarjo pschindžechu, z wulkoněmčkimi tritolorami so jara wupinajo, powitachu jich Češcha z wudmami, schtož tež tamni dolžni ujewostachu. Naposledku dónížje k pukam z wobeju stronow a pschi wotjězdže turnarjow dachu so Češcha do nich z kamjenjeni. Sudnistwo wotsudži Němcow tak derje kaž Češchow, a to křeřeo křucze; spomnjenyi Mandl dosta 6 měsacow jaſtwa. — Němcy su sebi myslili, zo jich pschindža, tohodla je jim to někto do wole wopati, a radikalne němcske nowinarstwo so ročzi, zo křuczischo pschecžiwo Čezecham a kniejerstwu wustupi. — Hörje dyžli w Kralowejdworje běsche to w Dolhich mostach. Češch ſadarlo (wilkowarjo ze ſadom) jědžechu woſolo połnocy pschez wjes do Liberca na wici — něhdž dwanacze wožow za ſobu. Hdyž tak zmerom nimo křežmy jědžechu, pschindža ſo něhdze pječzadwacyjeji njedocžinkow na nich a jenohu po druhim pschebichu, a to psche niež a za niež, jeno tohodla, zo ſu Češcha. Ženož někotrych tuthych pachołow sudnistwo poždžischo wusłedži a pschisluschnje poſkroſta.

Takfale ſurowoſcz njeje podobna na „kultivirowany, zdželany a ke knieženju powołany narod“, ſkerje na něčjo druhe! Na tym wina ſu němko-liberalne nowiny, kotrež nejpřeſtawajich ſchezuwaja. Zo Češcha tak njezniesliwi njeſu, kaž to spomnjenie nowiny trubja, to kóždy sprawny Němc pschidawa a tež nje-dawno (20. oktobra) je to němčki zapoſlanc Heinrich z Kadna na winſkim ſejmje zjawnje wuznał a njezniesliwym němčkim zapoſlancam jich zadžerženjo křucze porokował. Žedyn takli radikalny zapoſlanc, wěsty ſkož, ſwarjeſche wondanjo w ſejmje na němčkých duchownych w Čezechach, zo ſo narodneje ideje = narodnoho ſchezuwania zdaluja, a hrožesche tohodla, zo Němcy w Čezechach k protestantismej abo k starokatholſkим pschepstuja! — Schto rozmomy čłowjek do toho praji? —

„Boſoł“ je tuthych zapoſlancow „woraſawe hólcziska“ mjenował. To je džiwaſo na jich zadžerženjo w ſejmje bjez dwěla najpschihodniſche mieno za nich.

F.

Hluph Mots. Michat W'cesla

Bur Mots, kotrež ſwoje žiwe dny dale pječi pschischoł njebe, dosta něhdhy wopisimo z hlownoho města jomu woziemjace, zo je joho bratr Jurij bjez džecži wumireł, wulke zamoženjo zawostajiwski; chceſi wón tuto pschivzacž, ma ſo tak rucež hacž móžno do města podacž.

Na takfu nowinku zebra ſo naſch Mots hnydom na druhí džen a poda ſo ze ſuſathym ſijom w ruce na pucž.

Bě ſnabž lědma dwě hodžinje ſtupał, tu jomu ſchěroka rěka ſchěrežku zahacži. Bě to přeni króč w joho žiwenjenju, zo takfu rěku wuſlada; hacž dotal bě doma jenož wuzle rěčki zeznał, kotrež ſo druhdy z deſchěžemi napjelnichu, potom pak bórzy zaſy wuſaknýchu. So džiwaſo nad tak ſchěrokej a hlubokej rěku, wuražy: „Tu je tola zaſtoſna ſijenca bycz dyrbjalá, teſkole wody a pola naſ ſtajnje na ſuchotu ſkorža! Šym wſchaf hízo powiedacž ſlyſhaſ, zo wjedro wſchudžom jenaje njeje — hle, hle, ſchto wſcho njenawuknijesch,

hdyž pucžujesch! Tola schto nětk započnu?" mudrowasche dale, „budu drje čjakačž dyrbjecž, doniž woda njewotběhniye.“

Schtož we nim tajke myslle zbudži, zo so woda bórzy zhubi, bě z winu, zo rěčnischcjo wot toho kónca, z wótkelž so zmohi walachu, so nahle nawinhy; z chla widžesche nasch burik, zo wody spěšchnje dale khwatachu. Dokelž so jomu lubjesche pschihladowacž, tak so zmohi jena pschez druhu mjetachu a w džiwim holku so honjachu, poslyn̄ so, zo by pozdžischo suhe rěčnischcjo pschekrocžie möhl.

Lóžník pak na druhéj stronje rěči to wuhladawscji pschijedžje spěšchnje k brjohej a zawoła na njoho: „Njechach snadž pschez reku?“ — „To so wě“, znapšecžimi burik. — „Nó, tak jeno zaledž do čjolma, zo bych cže pschewjez.“ — „To by bylo, zo bych so ze swojim žiwenjenjom do tajkoho stracha podal; ja wšak njejhvatam a mam čjasa došč tu čjakačž.“ — „Mojedla tak dolho, hacž so cži njewostudži“, džesche lóžník mysllo, zo chce joho Mots za blazna mecz. Wjez tym pschihladžachu druzj pucžovario a dachu so pschez reku wožycž. Mots džiwasche so jich khrobkošeži a čjakaſche, woda pak — běžesche stajnje jenak sylna dale.

Bu wjecžor a hdýž nasch pucžowar spózna, zo so hijo nöc na zemju leha, wróčji so domoi pschewědczeny, zo budže pschichodny džen rěčnischcjo čjim suschische.

Hijo zahe rano tu bě, ale rěka hishcze pschec̄ běžesche; na tsecži džen pak njebe hinač a duž nasch burik z mjerzanjom wuprasny: „Zawěscze, tu je něchtó nacžinjene; ja derje widžu, zo herbstwo za mnje poštujene njeje“, a khwatasche, zo by wšchě swoje prawa na nje wujej Žakubey wotstupil, kotryž bě mudrisci dyžli Mots. Bjez komđenja syny so tón do čjolma, dosta herbstwo a wróčji so bohaty do wsh, hdžez bě někt žiwy kaž kniez. Stary Mots pak so dale we swojim hubjenstwie žiwenjše a dosia město bohatstwom — mjeno „hlupy Mots“.

Tola tu hijo słyschu ze wšchěch stron na so wołacz: „To je derje wumyслene, schto tež möhl hdý tak njerozomny bycž, kaž tutón stary bur?“ A tola je podawak woprawdžit a wospjetue so džen wote dnja. Abo njemidžischi, kelko čjowjekow, hdýž so wo njebjeske herbstwo jedna, runje tak myslí a so zadžerži, kaž bur w nashei staniznje? Hladoj jenož, tak wšchitý njeponutni a taich, kotryž žiwenjjo pschejara po hishcjanstiu a nabožne njeje, na to čjakač, hdýž budže rěka wožebžana. Njane leta mlodošče so minu a z nimi najrjensche moch a čas, zo by tutu kňětku žiwenjja wuwil a pschihotował, zo bych u z njeje slódke plody zezrawile. Rečenjo je wotpadylo, hdže wostanu plody?

Tola masch hishcze nadžiju na dolhe léta, wočakasch pschihodnišchi čjas, zo by sebi po swoje herbstwo doščoł, kotrež je cži Boh tón řenjez pschez twojeho syna pschihotował; wón ma tež zawěscze wjach sezerpnoscze dyžli čjowjeko. Sy sebi tón abo tamny stanu wuzwolis a woprawdze — sy so tak zaschmijatał do swětnych wěcow, zo cži njeje móžno, wostajiwscji wshoho wo swoju žbóžnosć so poštaracž. Zadžewki so minoža a ty čjakaſche hishcze pschec̄, hdý woda wožebži — hdý napšchecžiwośće so zhuby. Tola ty jo podarmo dlisch, dyrbišč nježivajo na nje dale stupacž, haj samo z nimi dyrbišč sebi dale pomhacž po nastupjene schéžech.

Deno fedžbuij, kelko je jich hijo w čjolmje; duž khwataj za nimi, slocž hjez stracha do čjolma a herbstwo je twoje; wotstocžischi pak to čjakač na lepschu skladnoſć — myslischi jenož na to, zo by woda wožebnyka; nöc so

bliži, hdjež nictó wjac̄ skutkowac̄ njemóže, a ty tu stojisch, bjezbóžny, zdwoelujo: zo je drugi tute krasne, węzne herbstwo na so szahanyk, a bohatstwa wuzije, kotrež běchu za tebje postajene.

Michał Węcela ml.

Ze sejma.

Wschédní ludžo sebi často mysla, zo hdyz zapóšlancu na sejm hromadu pschińdu, tam kóždy swoje a swojoho wokřesa naležnoſcze a namjetu pschednoſchuje a tež hnydom wuczinja, tola tu knieži wętř a dobry poriad: Kóždy wažniſchi zakon, kiz kniežerſtwo ſejmej pschedpoſkoži, a tež wſchitke wažniſche namjetu, kiz ſo ze ſriedzizny komorſtwa ſtajeja, pschińdu z krócz k wurađenju. Najprjedy je pschedwuradženjo (Werberatung), potom dže węc do pschiſlučneje deputacije, po wurađenju w deputaciji zaſy do komory k hlownomu wurađenju (Hauptberatung) a za někotry čas je potom hakle dowuradženjo (Schlußberatung) a hdyz komora pschezjene njeje, tež wothkoſowanjo (Abſtimmung). Z toho je widzec̄, zo móže a dyrbí ſo wſchitko z dobrým pschedkađenjom ſtač̄. Mjez zakonjemi, kotrež běchu dotal w komorje k pschedwuradženju, je tež holkach zakon (Taubengeſetz). Hłowne wo nim je, zo móža ſo holkje wonka na polu na ſywje a w žnjeniſkim času tſelec̄, abo dyrbja w tymſamym času doma zacžinjene byc̄. Džiwje holkje pak móža ſo kóždy čuſ ſtſelec̄.

Breniſche placži jeno za tajke městna, hdjež holkje wonka na polach wjele ſchody cžinja, a to na poſtajenjo hamtskoho hejtmanſtwa. Zakon je ſo tohodla pschedpoſkoži, dokelž z wjele dželov naſchoho kraja wótre ſkóžby ke kniežerſtuw pschihadžachu, ſchody dla, kotrež ſu holkje tam načiniše. W naſtej wokoſnoſci drje tak zlé njeje? — Drubi wažniſchi zakon za ratařſtwo, kiz budže ſo w bližiſhim času wurađowac̄, ie: Zakonzenjo zjenoceňſtvo w džerženju dobroraceowych býkow k plahowaniu howiažoho ſkotu (Zucht bullen genoſſenſchaftsgesetz), wo kotrejmiž ſo tudy poždžiſho drobníſho porucži; zo změje wažnoſcž za naſte ſkotne hospodařſtwo, to njehodži ſo přec̄.

Z namjetow, kotrež ſo ze ſriedzizny zapóšlancow ſtajidlu, je drje zap. Starkowſ najwažniſchi: Ščto možlo ſo ſtač̄, zo bychu ſo tež na kraju (na wsach) lěkarjo w doſahac̄ liczbje zaſydiili? — Tele thdženje wurađowaſche ſo we wſchelakich kapitlaſt statný hospodařſki etat (Staatshaushaltsetat) a pschiźwolichu ſo trébne pjenježy za ŽJ. MM. krala a kralowu, za prynca Jurija a lětka prěni krócz tež za młodoho prynca Friedricha Augusta; za ſakſkich poſlancow: za barlinſkoho 25,000 hrivnow jenohlónje, za poſlancu we Winnje 18,000 hr. pschecžiwo 19 hlosam, a za toho w Mnichowje 15,000 hr. pschecžiwo 9 hlosam a t. d.

M. K.

Z Luižic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaž ſmy hžo w poſlednim čiſle ſpomnili, ſu piſčežele w tudomnej tačantſkej cyrkwi někto eyle dokonjane a buchu pónđelu 23. novembra wot dwórkoho organiſta Krečmiera z Dreždon pruhowane. Hdyz běſche ſpominjeny kniež, kotrehož imeno je w hdžbje ſlawne znate, pónđelu dopołdnja najprjedy piſčežele pschedladaſ a pschepruhowaſ, zo by ſpóznaf, hacž je ſo wſchitko wuwjedko, ſchodzi je w kontrakte wuczinjene, móžeshe pschipołdnju eyle ſpokojach rozſud wuprajec̄, zo dyrbja ſo piſčežele haklo doſpołnje poſadžene imenowac̄, haj zo móže ſo wosadže zbožo pschec̄, kiz tajke piſčežele ma. Možemy ſo nadzijec̄, zo je tute pschedwarjenjo někto tež poſlednje bylo a zo dalskoho wjac̄ trjeba njebudže. Za to imeno wuſtojnoho miſchtra:

dwórski piśczele-twarc Fehmlich z Drežjan, dosahacu węstoscí dawa. Z wópredka w lécie 1866 wot Kohla natwarjene a z nowa stajene buchu piśczele 1878 wot spomijenoho miichtra Fehmicha cyłe pscheporjedzane. Taiké drje běchu hischče lěta dolho mohle božim službam došpolnje služicž; tola ponowjenjo cyrkwie bě wina, zo dyrbjachu so psched dwemaj lětomaj zwottorhač. Nětko je je kniez Fehmlich z nowa stajał a tak pschedzela a wudospolnił, zo móža so hako cyłe nowy wumiejski skutk mjenowacž. Nětko maja 31 hłosow abo registrow, dwojji manual a 1 pedal. Trébný wětsik do nich wobstara pjecz rjanych kaſhcžowych dujałow. Něčto registrow je cyłe nowych, druhe su cyłe pschedziane. — Popoldniu w 3 hodž. zbrromadžizu so wschelach na-hladni z města a wokolnoſcě w tachantszej cyrkwi, zo bydu piſkanju nowych piśczezeli pschipoſluchali. Tute drje běchu so hido wot sředž julija z džela piſci božich službach trjebacž mohle, nětko pak mějachu so w cyklu jich kraſnoſczi pschipoſluchacym pschedwjeſcz. Kniez Kreczmer hrajeſche najprej dlejschi präſudium z fugu, potom spěwaſche tudomny cäcilianski cyrkwinh khór, kž na-wjedowaný wot swojoho dirigenta k. wucžerja Englera, na tutej cyrkwinnej hudźbje so wobdzělesche, Justus wot Witta a Confitebor wot Bergmanna. Ma to sežehowaſche dlejscha fantasiya k. Kreczmera wo znathym spěwje „Gžicha noc“, we kotrejž wumjek wschitke kraſnoſcě rjanych piśczezeli wot najcunisich hłosow slejty a fugharu hacž do mócnoho posawnowowoho basa w pedalu poſlucharijam poſaza. Dale spěwaſche khór Credo z Pieloweje missy, na czož so džel z Hessoweje fantasiye ze schthrijomi rukami na piſczezelach piſlaſche. Majestotne Gloria z Kreczmerowej missy, hnadnomu kniezzej biskopej poſwieczenie, kotrejž khór z mócnym pschewodom piśczezeli spěwaſche, wobzamkný tutu swjatočnoſcě. — Njech kraſne zynki nowych piśczezeli, hdyž kaž hłosy z njebes cunjo a luboznje k nutrobje rycza abo hdyž kaž morjo po scherolim domje božim so rozlehuja, stajne wopowieduja čeſcž, móć a kraſnoſcž toho, „w kotrymž smy živi, so hibam a smy“!

— Wónđzelu 14. decembra mějesche tudomny cäcilianski cyrkwinh khór swój druh i założenſki swjedzeń w sali tachantskeje ſchule. Wózny po $\frac{1}{2}8$ hodž. wotewri kniez senior Kuczank hako protektor (zakitar) towarzſtwa swjedzenſku zbrromadžiznu z horliwymi a pohnuwanymi ſłowami. Spomijeny kniez wupraji dotalnomu ſtukowanju młodoho towarzſtwa najwjescze pschipóznačo a džak kaž swój tak tež wot knieza biskopa, cyloho tachantswa a tudomneje katholiskeje woſady. Potom mějesche präſes (duchowny nawjedowar) towarzſtwa kaplan Skala dlejschi pschednoſch. Spominiwski na dotalne wuspěchi towarzſtwa poſaza wón, zo tute ženie ſo ſpokojicž njeſmě z tym, ſchtož je dokonjało, ale ma ſtajnje za dalszej doſpołnoſcž ſo pròcowacž. Wjele budže k tomu pschinioſchowacž, hdyž ſobustawy psched wocžomaj wobkhowaja swój nadawk a wotpohladanjo, czo hodla ſpěwaja. Dokelž je to wuprajene w 1. paragrafie wuſtawkow abo statutow, rozloži rycznik, zo cäcilianske towarzſtwo ſpěwa: 1. k natwarjowanju woſady, 2. k čeſcži božej a 3. k swojemu ſamſnomu natwarjowanju. Slonečnje wuproji präſes swój džak kniezej protektorej za wschu podpjernu, ſpěwarjam za wulku swěru a horliwoſcž, z kotrejž ſu pobožny ſpěw ſpěchowali, a direktorej towarzſtwa, kniezej wucžerzej Engler ej, kž towarzſtwo tak wustojnje nawjeduje. Nětko tutón kniez dlejschu a jara zajimawu rozprawu wo ſtukowanju towarzſtwa w zańdženym lécze čítasche. Dokelž ſu zaſady w njej wuprajene, cyłe pschinierjene cyrkwinſkim poſtajenjam a doſcž wažne za wschón cyrkwinſki ſpěw, thcu z najmiejſcha na najwažniſche ſpominicž. W minjenym lécze je towarzſtwo

to došpělo, zo je dotalna cyrkwińska hudźba cyle pscheſtała a swoje městno wot-stupiła cäcilianſkej, kotaž ma w cyrkwi jenicka prawo. Hody 1884 bu w tachantskej cyrkwi poſledni krócz njechyrkwińska missa z hudźbu spewana. Na wſchitkich wjetſchich swjedženjach tutoho lęta je něko towarſtvo pschi božich ſlužbach doſtojný cäciliantski spew wobſtaralo, a to 32 krócz. Spewalo je ſo 31 krócz missa a 35 druhich spewow (motettow), kotrež buchu do božego mſchě zapołożene. Hac̄z dotal je towarſtwo na wuklo 5 missow (Piel, Stehle, Kreczmer, Greth a Witt) a 35 wſchelakich spewow za bože ſlužby. Najczeſčej běchtej Kreczmerowa a Grethowa, kotaž je z cäciliantski instrumentalnej hudźbu. Sobuſtarowow ma towarſtwo 42. W nowym lęce ma wone tež na wſchednich nje-dželach pschi božich ſlužbach lačzonſki spewac̄, kaž je to za biskopske cyrkwie poſtajene. Tež móžemy spomnicz, zo chce wone po hodžoch wjetſchi hodowony oratorium w towarſtwie kheži spewac̄, na čož pscheſzelow pobožnoho spewa bižo něko ledžbnych činimy. Pschejemy młodomu a młodnomu towarſtwu, kotrež ma něko tež dołho wurađzowane a ſkónčnje wobkručzene wnstawki, za rjane a bohuſpodobne prćowanjo bože žohnowanjo na zaſtupnym proſtuju ſwiatej Cäciliije!

— Nowoſwjeczeny měſchinik kniez Miklawſch Žur z Worklec mějſeſte ſteczu njeđelu adventa w Khrósciajskej farſkej cyrkwi ſwiatocžnu primicu. Do dopoldniſkich ſemſchi voda ſo ſwiatocžny čah z Khorhowiem na faru, zo by młodoho měſchinika do domu božoho dowiedł. Psched nim a joho pschewodžachmi měſchinikami džechu male družki a to ſchthri ſerbske a dwě nemſke. Podla wosadnych duchownych běchtaj hſchče pschitomnaj kniez fantor Scholka z Budyschina a kniez kaplan Libich z Drežđan. Do ſwiatocžneje božej mſchě mějſeſte wosadny kniez farar Werner předowanjo, w kotrymž wón doſtojnoscž katolickoho měſchiniftwa wuſtojnje a jaſnje rožloži a wſchitkich pschitomnich najhlubichho pohnu. Po wospewanym Veni sancte ſwjeſčeske nowoſwjeczeny měſchinik preni krócz potajny njeſwoblatowanym wopor nowoho zaſtonja z assistencu knieza fantora Scholky a wosadneju kniezow kaplanow Scholky a Rězaka. Na božej mſchě ſpewasche Khrósciajska „Fednota“ z někotrymi holcam i lačzonſku missu w měſchanym khorje. Najblížiſhi pscheſzelio młodoho měſchinika doſtachu z joho ruki ſwiate woprawjenjo. Po božej mſchě wudželeske ſ. primiciant pschitomnym nowoſwjeczeny požohnowanjo. — Duchowniſki kwas a hoſežina běſe popołdnju we Worklech we Bergeret hoſczeniu, hdžez bě ſo wjeſe ludzi zechlo, mjez nimi, kaž ſam ſkyscheli a z wulkej wjeſołocžu wožiewjamy, na 150 abo 200 družkow (!), tak zo běchu kniežny ſkoror wſchitke haſko družki wudebjene pschiszcze. Duchowni, kotsiž kwas wopytac̄ pschitidžechu, běchu w hrodze, kaž tež poždžiſho ſ. wuczerjo. W hrodowskej kapali běſe popołdnju w 4 hodž. ſwiatocžny lačzonſki njeſhpov, kotrež běſe wot kwasnych hoſeži tak wopytany, zo bě kapala pschepelnjena. Njeſhpov jara wuſtojnje ſpewachu dwě knieženje Bandžic z Budyschina, khorſkej ſpewarcy tachantskeje cyrkwie, kniez wuczer Hila z Khrósczic a ſ. khorſki direktor Engler z Budyschina, tiž bě tež na ſemſchach w Khrósczicach na pschiszcze piftal. Wyczor $\frac{1}{2}$ 8 zaſtadowa Khrósciajska „Fednota“ pola Bergeret ſerbski koncert, kotrež je ſo jara spodobał. Tak wotbu ſo tónle duchowniſki „kwas“ cyle pschiměrjenje čichomu adventskomu čaſej a zbožownomu dnjej, na kotrymž nowoſwjeczeny měſchinik ſwoj preni wopor božej mſchě ſwjeſci. — Pschejemy nowomu dželačerzej we winich božej ſwiatu horliwoſež a poñoſež božoho žohnowanja!

— Njeđelu 15. nov. mějſeſte tudomne katolickie rjemiſniſke towarſtwo ſwoj 18. założenſki ſwiedžen, wo kotrymž dyrbimy krótku rozprawu

dodac̄. Sala towarzchneje bē cyłe ps̄chepjelnjena z hoſćemi z daloča a blízka. Towaršchojo hrajachu wjeselohru „Die Reise auf gemeinschaftliche Kosten“ prawje derje, a bē widzec̄, zo su ſebi wiele próch dawali, zo bychu ps̄chitomnych na ps̄chihódne waschnjo zwjeseſili a zabawili. Ps̄chejemy tutomu towarzſtwu, kotrež netko hižo 18 lēt w tudomnym mēſeče tak ſpomožnje ſtukuje, mlodych ludži, kotiž ſu z wulkoho džela ſwoju ſwójbu a wótcziniu wopuſcęc̄ic̄ dyrbjeli, hromadži, nowieduje, rozwuc̄zuje, a husto ps̄ched najhľubšim padom zaſita, z cyłej wutrobu zbožo a bože žohnowanjo za dalsze wobſtačo a ſpomožne ſtukowanjo.

3. Baczonja. Na 15. decembra poc̄eſc̄i nas wyſokodostojny k. kapłan Libšch z Drežjan ze ſwojim wophtom a chyſche rady w naſcej nowej cyrkwi kensche džerzeč. Tohodla pōſlachu něktoſi Baczonſcy wobſedžerjo hn̄dom ſp̄eſhnych poſłów do wokolnych wſow. W 10. hodzinie ſo ſwiatoc̄znie zwonjeſche a ze wſichēch stronow kchwatachu pobožni na božu ſlužbu, ktraž ſo ſwjetjeſch ſe ſp̄ewom ſta. Czeſczenomu k. Libſchej prajachu wſichich kenscherjo wutrobne „zapłac̄ Bóh!“ R.

3. Róžanta. 28. septembra toho lēta zaſtaſi hn̄dný kn̄jez biskop za tudomne ſchulſke džec̄i 6 m. pjeniez, z tym wuměnjeniom, zo by ſo jím za to něſchtó ſupiło. Veſche to mjeniwy džen ſchulſkeje viſitaci, a hn̄dný kn̄jez bē po zdac̄u jara ſpoſojen ſe wſhem, ſchtož bē ſkyſchał. — Tu ps̄chipadze kn̄jezej wuc̄jerzej myſl, zo moħle ſo tele pjeniez ſa ſta ſaklad k dalshomu lutowanju a hromadženju poſtaſic̄ a moħlo ſo pozdžiſčho ſchulerjam něſchtó ſupic̄, ſchtož bē jím tu viſitaci a wopht hn̄dnego ſuſeza njezapomnietej ſežničo. Tak tež je ſo ſtaſo. Ps̄chec̄eljo pěkných džec̄i a lubowarjo ſwiatoc̄znych božich ſlužbow nawdachu za krótki čas ps̄chez 30 m., a paramentſke towarzſtwo w Niſy w Schlezyſkej ps̄chepoda nam dwé krasnej bělej židzanej khorhovi za 39 m. Kule a kſchizaj běſchtaj za tele pjeniez ſobu, ſerdze pak je ralbic̄ański tyc̄her za 8 m. jara rjenje wudželał. Žena khorhov ma wobraz ſwiateje ſwojby, druhá njewoblakowanego podjecza ſwiateje kn̄jezny Marije. Wobrazaj wumělſcy tkanej ſtaj tak krasnej, zo dopisowař njeponni, zo by něſchtó tajſe hižo widział był. Rjedzeliu 22. nov., naſchu termiſchu, je kn̄jez P. Hugo tej khorhovi poſwyc̄zil. Schulſke džec̄i — předku dwaj hólcay z tymaj khorhovomaj a ſchtyri družki — po předowaniu k wulkomu woltarjej čehnjeſchu, ſp̄ewajo z ps̄chewodom piſhczeli ſerluſch: „Toh' krala čahnu khorhowie.“ (To je z Waldowych kn̄ih serbſki ſp̄ew za cyrkwiſki hymnus Vexilla regis). Po benedikciiji ſerluſch doſp̄ewawſchi džec̄i ſebi khorhovi na piſhczelski khór ps̄chinjeſechu, z ktorohoz ſo netko zmahujeſej a ps̄chipowiedujet, zo chce naſcha ſchulſka mlodoſež ryejerſcy dale kroc̄ic̄ na puc̄zu prawoho živojho kſchec̄zanſtwa.

3. Njebjelc̄jan woſady. Wobliczenjo ludu 1. decembra 1885 mjeſeče tudy tuton wuſpēch: 1. Njebjelc̄ich: 274 duſchow (mužſkich 137, žónſkich 137; katholſkich 237, luth. Serbow 14, Němcow 25); 2. Serbſke Pazlic̄: 195 duſchow (m. 95, ž. 100; kath. 187, luth. Serb. 4, Němc. 8); 3. Veſkech: 202 duſchow (m. 95, ž. 107; kath. 162, luth. Serb. 5, Němc. 40). W cyłej woſadze 669 duſchow. Z nich mužſkich 325, žónſkich 344; kath. Serbow 577, kath. Němcow 7; luth. Serbow 23, luth. Němcow 68; Francózka 1. W l. 1880 bē 647, potokim je w 5 lētach licžba wo 22 duſchow ps̄chiroſta. — ſ.

3. Drežjan je ſo wot ps̄chedyſtwa tamniſchego katholſkoho kaſina wo‐zjewienjo rozeſtało, zo ma tam po nowym lēcze pod redakciu k. kapłana Kleina nowy katholſki čaſopis pod mjenom „Katholisch es Kirchenblatt“ wuſhadžec̄.

Z cyloho swęta.

Niemiecka. Kulturkampf zaś z nowej mocu leżał, dale a sylniščho za tym hacz je rajchstag wotewrjeny. Fałniſčho hacz hdj předy su jednania w tymle němſkim ſejmje wotpohladanja a zmyſlenja knježerſtwa a woſebje joho wjednika, kanclera Bismarck, wozjewile. Najprjedy (kónc novembra) ryczesche ſo na ſejmje wo miffionach. Katholſcy zapoſlanch bęchu zgonili, zo ſtaj dwaj katholſkej miffionskej měſchnikaj P. Weif a P. Stoffel, wobaj Němcaj, z wonkownym hamtom jednaloj a zo je juž žadanjo, w Němſkej wuſtar za wuwuežowanjo miffionarow za němſke kolonije w Afričy zaſožic, ſo wotpokaſalo. Tohodla centrum interpellaciju (praschenjo) ſtaj, hacz ma rjadej towarzſtwa Jezuſowoho (jesuitam) a „pschiwuznym“ rjadom miffionke ſlutkowanjo w němſkich kolonijach zaſazane bycz a hacz ma ſlutkowanjo katholſkich miffionow z tutych kolonijow wuzamknijene bycz. Wjerch Bismark, kiz bē pschitomny, wotmołwi: jesuitſki rjad a wſchitke pschiwuzne rjady ſu tež z kolonijow wuzamknijene, nic pał katholſke miffiony z cyła. To bęſche jara jaſnje wotmołwjenie: „žohnowanjo“ kulturkampfa dyrbí ſo tež wobohim džiwim w czuzych krajach, kotsiž ſu pod němſki zaſit ſtajeni, pschiwobrocziec. Wulka njeſprawnoſć, kiz w tajkim poſtajenju leži, wſchitkich ſprawniežmijſlenych zapoſlancow rožhorı. Woſebje Windthorſt kanclerſej hörke wěrnoſće wułozowaſche. To je lohch prajene: katholſke miffiony njezaſaujemy, jeno miffiony w Němſkej zaſazanych rjadow. Katholſch miffionarojo pał ſu ſtoro jenož rjadnic; ſwětni duchowni maya woſebje w Němſkej telfo džela w duſchipaſthřitſtwe, zo niemožna miffiony myſlisc. Nětko drje nic jeno jesuitojo (kaž konſervative nowiny wopaki piſaja) ale tež druhe rjady miffionarow do czuzych krajow ſczelu; tola njeſtu dha wſchitke te z Němſkeje wupokaſane? Njeje dha zwiaſzkaſa rada (Bundesrat), kiz ſtoro cyła z njeſkatholikow wobſteji, poſtajila, kotre rjady ſu jesuitam „pschiwuzne“? A móže ta to wedźec? Z wotmołwjenjom kanclera je po tajkim wuprajene, zo ſu katholikojo z miffionow za tute kolonije wuzamknjeni. To bē dotal hiſchče najwjetſcha pschicžina, psche czo za kolonije bęchmy, zo by ſo wobohim džiwim hiſchęſzanstwo, po tajkim tež katholſka wéra pschiwobrocžka. Pschetwož wuzitka dotal żanoſho pschinjeſſe njeſtu khiba někotrym pschekupcam, koftow pał ſu kejzorſtwi dotal wjele milijonow pschihotowale. Centrum drje budże nětko hiſchče kručiſčho za tym hladac, předy hacz zaſ požadane nowe wudawki za kolonije pschiwoli. — 15. dec. je nowy arcybiskop dr. Melchers do Kölna pschijel a ſo wot cyloha města jara ſwiatocžne powitał.

Zjawný džak z Baczonja.

Na naſhimaj ſwiedzenjomaj poſwieczenia zvonow a črkwie bu naſha wjes kaž tež cyła wokolina do njeſwuprajiteje radoſcze ſtajena. Je nětko naſha winowatoſć, zo tudy tež zjawnje ſwoj najwutrobnischi džak wuprajimy, kotrž ſmy pschi tutych ſwiatocžnoſćach w pobožnej modlitwie tomu Knjezej pschedſtajeli. Najnutrniſchi a najwjetſchi džak ſluſha pschede wſhem dobrotcerjam zvonow a chleje črkwie. Wſchem, wſhem chył Bóh z čjaſnymi a węcznymi dobrotami plączęc, ſchtož ſu hido nad nami cziniſli abo hiſchče cziniſc budzą! Dale pał džakujuemy ſo tym, kotsiž ſu pomhalí za ſwiedzeniomaj črkej a wjes debic, wency a pletwa pleſc a zvony horje čzahac. Wulki džak ſmy winojeſſi swojomu knjezej wucžerſej Haſchi, kiz je ſebi tajku prou z džeczimi cziniſl, napscheſzo khodzik a ſpěwał, tež za črkwinski ſpěw hacz dotal tak ſwérniſje ſo ſtaral. Tónsamý džak wuprajamy wſchitkim, kotsiž

su nam našeho wulkoho Boha pomhalí khwalicz a jomu so džakowacj pschi hordoznym Te Deum, wosebicje pał khróscianfkomu spěwáskomu towarzstwu „Jednocze” z joho čzeszomnym kniezom dirigentom a tym holczam, kotriž su pschi prénich božich službach tak wustojne spewali. Z najwjetšim džakom tež wozjewjamy drohotny dar klóschtyrskoho kniejstwa: jara bohate cyrkwińskie drasty, schaty, płachty, wodżecza a sudobia, kotrež su pobożne kniežny dželale a hnadna finjeni nam darila. Skonczenie džakujemy so našim wjelelubowanym měschczan- skim a khróscianskim kniežim duchownym za wschitku jich staroścž a dobroćiwie wobdzelenjo pschi swjatoczeńscjomaj.. Dowolam y pał sebi tež tych lubych kř. duchownych proshcz, zo chyli nas prawje husto wopytowacj a nam boże služby dżerzecž. Wo to proshymy w luboſci najswjetcziszeje Wutroby Jezusoweje.

Wozjewjenjo. Božu noc w 12 hodž. a boži džen rano w $\frac{1}{2}$ /7 a w 9 hodž. budże kniez Miklawš Žur w Bačonju bože služby dżerzecž.

Naležnosće našeho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 459. Marija Rječyna z Budyšina, 460. 461. ze Sloneje Boršče: Jan Riegl, Jakub Müller, 462. 463. z Čemjeric: Pětr Bjarš, Miklawš Čemjera, 464—467. z Rabic: Handrij Weclich, Miklawš Zarjenk, Miklawš König, Michał Čemjera, 468—471. z Konjec: Hana Pječec, Madlena Sočic, Miklawš Běša, Pětr Čornak (Nowak), 472. 473. z Nowoslic: Miklawš Lebza, Khata Manjowa, 474. Jan Pjech z Koslowa, 475. Miklawš Handrik ze Šunowa, 476. Miklawš Lebza z Křiweje Boršče, 477. 478. z Różanta: Miklawš Suchi, Marija Lebzyna, 479. Jakub Kubaš z Pěskec, 480—483. z Radworja: Haňza Lehmanowa, Miklawš Bjedrich, Jan Winař, Pětr Kurjo, 484. Miklawš Rječek z Kamjenej, 485. Marija Hašina z Kasowa, 486. Jakub Hantuš z Bronja.

Dobrowolne dary za towarzstwo: M. R. z Budyšina 50 p., N. N. 50 p., Hanža Lehmanowa z Radworja 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jezusoweje w Bačonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 83,893 m. 45 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: J. H. w O. 1 m., Jakub Brusk z Khróscic 15 m., wot trzech služownych holcow z Č. k česci Wutroby Jezusoweje 6 m., J. S. za swjećene węcy 2 m. 5 p.

K božomu džesću: w serbskim seminaru w Prazy nahromadžene a poslane ze slowami: „Virgo prudentissima o. p. n.” 15 m., z měscanskeje wosady 2 m., Marija Bětceyna z Budyšina 4 m., z Lušča 3 m., z Budyšina „Knieže, daj jim wěčny wotpočink!” 10 m., žona ze Sernjan 2 m., muž z Jawory 1 m. 50 p., N. N. z B. 10 m.

Hromadže: 83,965 m.

Na nowe pišeče do Bačonskeje cyrkwie: Dotal hromadže 2079 m. 20 p. — Dale je woprowala: njemjenowana z Bačonskeje blizkosće 300 m.

Hromadže: 2379 m. 20 p.

Njech lube Jezusdžecětak wšitkim swojim dobrocerjam z časnymi a wěonymi darami nadobnje płaći!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9241 m. — Dale su woprowali: S. 1 m., njemjenowany z měscanskeje wosady 2 m., k božomu džesću: Marija Bětceyna z Budyšina 2 m., žona ze Sernjan 1 m. — Hromadže: 9247 m.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

We wšichēch expedicijach „Rath. Poſoła” a poła kamarjow je za 25 p. na pſchedan:

Krajanc.

Katholska protyka za Hornju Łužicu
na lěto
1886.